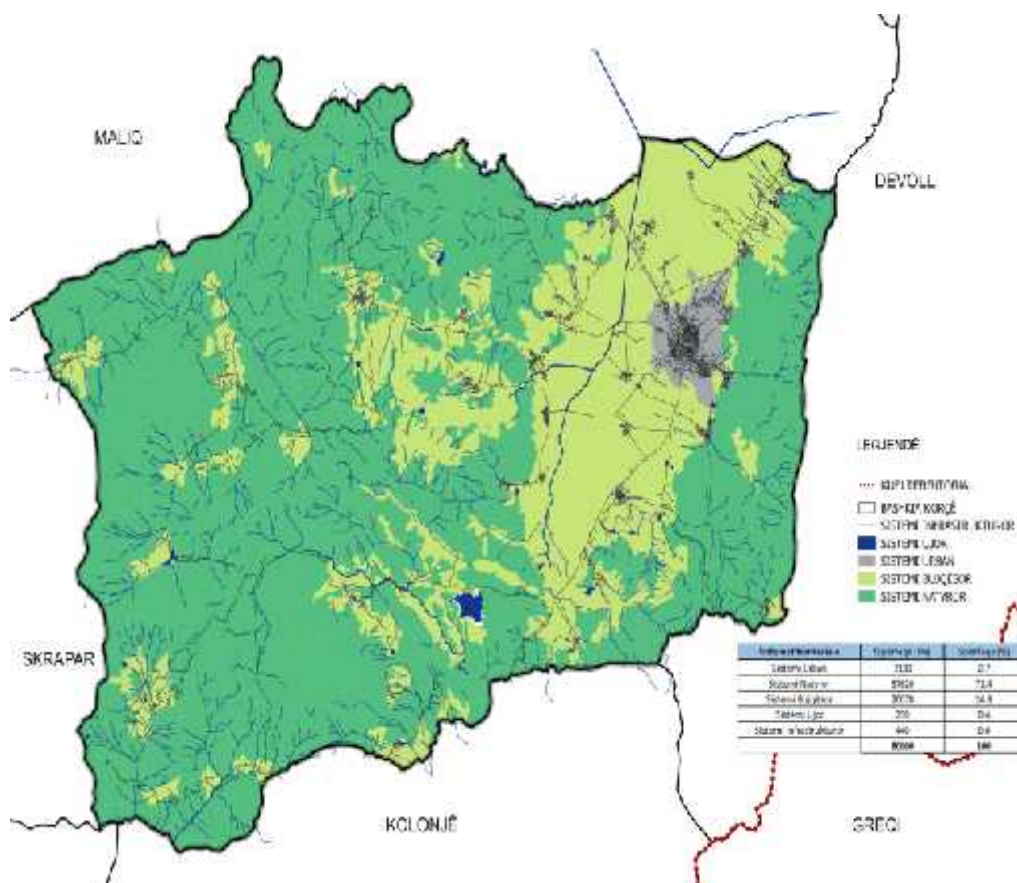

RAPORTI PARAPRAK

VLERËSIMI STRATEGJIK MJEDISOR

PËR PLANIN E PËRGJITHSHËM URBAN

NË BASHKINË E KORÇËS

Qershor 2016

PËRMBAJTJA

SEKSIONI 1: PERMBLEDHJE JO-TEKNIKE

- 1.1 Hyrje.....
- 1.2 Kuadri i vlerësimit
- 1.3 Objektivat e VSM
- 1.3.1 Vlerësimi Mjedisor
- 1.4 Hapat e rradhës.....

Parathënie

SEKSIONI 2: HYRJE.....

- 2.1. ÇFARË ËSHTË VSM.....
- 2.2 KUADRI LIGJOR I VSM
- 2.3 FAZAT KYÇ TË PROÇESIT TË VSM-SË.....
- 2.3.1 Fazat kyç të procesit të VSM-së
- 2.3.2 Nevoja për Vlerësim Strategjik Mjedisor

SEKSIONI 3: PËRSHKRIM I PËRGJITHSHËM I PLANIT

- 3.1 QËLLIMI DHE OBJEKTIVAT KRYESORE
- 3.1.1 Objektivat e PPU për Bashkinë Korçë.....
- 3.1.2 Parimet e Planit Strategjik
- 3.2 OBJEKTIVAT E VSM PËR BASHKINË KORÇË.....
- 3.2.1 Projekt-Raporti Paraprak.....
- 3.3 KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR
- 3.4 LEGJISLACIONI MJEDISOR.....
- 3.4.1 Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit.....
- 3.4.2 Strategjitë dhe programet ndërkombëtare.....
- 3.4.3 Çështjet, zonat dhe objektet e rëndësisë kombëtare.....
- 3.4.4 Ligji për Ratifikimin e Protokollit për Vlerësimin Strategjik Mjedisor.....
- 3.4.5 Ligji për Planifikimin e Territorit.....

3.5	LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE TË TJERË
3.5.1	Kuadri përkatës ligjor që lidhet me hartimin e planeve vendor.....
3.5.2	Konteksti ndërkombëtar.....
3.6	ANALIZA, NISMA, PROGRAME ZBATIMI ETJ.....
3.6.1	SITUATA EKZISTUESE NË SHQIPËRI.....
3.6.2	Analiza e dokumenteve të planifikimit të hartuara më parë.....
3.6.3	SITUATA EKZISTUESE NË BASHKINË E KORÇËS

SEKSIONI 4: PËRSHKRIMI I GJENDJES AKTUALE DHE VEÇORIVE TË MJEDISIT

4.1	MJEDISI ATMOSFERIK.....
4.1.1	Shkaqet kryesore të ndotjes së ajrit
4.1.2	Ndotësit e ajrit
4.1.3	Gazrat me efekt serë
4.1.4	Mjedisi Akustik - Zhurmat
4.2	KLIMA
4.2.1	Skenarët E Ndryshimeve Klimaterike
4.2.2	Ngjarje Të Pazakonta Klimatike.....
4.3	NDËRTIMI GJEOLGJIK.....
4.3.1	Të përgjithshme.....
4.3.2	Shtresat dhe përbërja e tyre.....
4.3.3	Tektonika.....
4.4	MJEDISI UJOR
4.4.1	Burimet ujore dhe burimet ujore sipërfaqësore (vlerësimi i tyre)
4.4.2	Kushtet hidrogeologjike të bashkisë Korçë (ujërat nëntokësore)
4.4.3	Burimet ekzistuese të ndotjes
4.4.4	Uji i pijshëm.....
4.4.5	Lumenjtë.....
4.4.6	Cilësia e ujërave sipërfaqësorë/nëntokësorë viti 2014.....
4.5	MORFOLOGJIA, TOPOGRAFIA DHE RELIEVI.....
4.6	BIODIVERSITETI - FLORA DHE FAUNA.....
4.6.1	Koncepte të përgjithshme.....

4.6.2	Biodiveristeteti në bashkinë e Korçës.....
4.6.3	Flora.....
4.6.4	Fauna në habitatet tokësore.....
4.6.5	Zonat e Mbrojtura në Bashkinë Korçë.....
4.7	TIPET E GJEOMONUMENTEVE TË BASHKISË SË KORÇËS
4.7.1	
4.7.2	Zonat e mbrojtura.....
4.7.3	Hapësirat e lira dhe të gjelbërta dhe zonat e mbrojtura.....
4.7.4	Monumentet E Kulturës.....
4.8	INFRASTRUKTURA MJEDISORE.....
4.8.1	Menaxhimi i ujërave të përdorur.....
4.8.2	Menaxhimi i mbetjeve të ngurta.....
4.9	ENERGJIA.....
4.9.1	Situata aktuale.....
4.9.2	Energjitë e rinovueshme.....
4.9.3	Probleme në menaxhimin e energjisë.....
4.10	PRESIONET NATYRORE.....
4.10.1	Rreziqet nga lëkundjet e tokës - risku sizmik.....
4.10.2	Zjarret.....
4.10.3	Erozioni i tokës dhe Shkretëtirëzimi.....
4.11	Kushtet gjeologo-inxhinierike në bashkinë Korçë.....
4.11.1	Formacionet litologjike, inkuadrimi gjeologjik i tyre.....
4.12	Aspekte gjeomjedisore të bashkisë Korçë.....
4.12.1	Ndikimet mjedisore të Industrisë Minerare.....
4.13	PASURITË MINERALE TË BASHKISË KORÇË.....
4.13.1	Studjueshmëria E Pasurive Minerale.....
4.14	POPULLSIA.....
4.14.1	Mjedisi socio-ekonomik.....
4.15	ANALIZA SWOT

SEKSIONI 5 TENDENCAT E MUNDSHME NË TË ARDHMEN, PA PLANIN

5.1	TOKA.....
5.2	AJRI.....
5.3	FAKTORËT KLIMATIKË.....
5.3.1	Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike.....
5.3.2	Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimatike.....
5.4	UJI.....
5.5	BIODIVERSITETI.....
5.6	MBETJET.....
5.7	ZHURMA.....
5.8	POPULLSIA DHE ASETET MATERIALE.....
5.9	TRASHËGIMIA KULTURORE.....
5.10	PEIZAZHI.....

SEKSIONI 6 BAZA PËR PËRGATITJEN E VLERËSIMIT MJEDISOR.....

6.1	PËRCAKTIMI I OBJEKTIVAVE MJEDISORE.....
6.1.1	Detyrimet e specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentat strategjike të Shqipërisë.....
6.1.2	Identifikimi i ndikimeve mjedisore.....
6.2	Metodika e vlerësimit të ndikimit në mjedis.....

SEKSIONI 7 VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRISË SË OBJEKTIVAVE.....

SEKSIONI 8 VLERËSIMI I PROJEKTEVE SPECIFIKE.....

SEKSIONI 9 VLERËSIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE.....

9.1	Vlerësimi i pasojave nga zbatimi i Planit dhe ndikimet e pasojave të zbatimit të Planit.....
9.1.1	Toka.....
9.1.2	Ajri.....
9.1.3	Faktorët klimatikë.....
9.1.4	Uji.....
9.1.5	Natyra.....
9.1.6	Mbetjet.....
9.1.7	Ndotja prej zhurmës.....
9.1.8	Popullatat dhe asetet materiale.....

9.1.9	Trashëgimia kulturore.....	
9.1.10	Peisazhi.....	
9.1.11	Konkluzion mbi vlerësimin.....	
9.2	IMPAKTET KUMULATIVE.....	
9.3	IMPAKTET NDERKUFITARE.....	
SEKSIONI 10	UDHËZIME DHE MASAT ZBUTËSE.....	
10.1	TOKA.....	
10.2	AJRI.....	
10.3	FAKTORËT KLIMATIKË.....	
10.3.1	Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimaterike.....	
10.3.2	Përshatja ndaj ndryshimeve klimatike.....	
10.4	UJI.....	
10.5	MJEDISI NATYROR.....	
10.6	MBETJET.....	
10.7	ZHURMAT.....	
10.8	POPULLSIA DHE ASETET MATERIALE.....	
10.9	TRASHËGIMIA KULTURORE.....	
10.10	PEISAZHI.....	
10.10.1	Strategjia e Peizazhit.....	
10.10.2	Masat e përgjithshme zbutëse ndaj peizazhit.....	
10.10.3	Faza e ndërtimit.....	
SEKSIONI 11	MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS.....	
SHTOJCAT	

Figurat

Figure - 1	Grafiku i vlerave vjetore të SO2.....	27
Figure - 2	Grafiku i vlerave vjetore të NO2.....	27
Figure - 3	Grafiku i vlerave vjetore të PM10.....	28
Figure - 4	Përqendrimi i NO në Tiranë-.....	29
Figure – 5	Grafiku i numrit të ditëve që tejkalon standartin ditor të BE-së për PM10.....	29
Figure - 6	Vlerat mesatare vjetore te PM 2.5.....	30
Figure – 7	Grafiku i vlerave vjetore të O3 në qytetet kryesore.....	31

Figure – 8 Vlerat vjetore të CO	31
Figure - 9 LAeq/ditë në qytetet kryesore krahasuar me normat e BE	32
Figure – 10 Ndryshimet vjetore të temperaturës.....	34
Figure - 11 Permbajtja e fosforit total	38
Figure - 12 Harta Fizike e Shqiperise	40
Figure - 13 Harta gjeologjike e Shqiperise dhe Harta tektonike	41
Figure - 14 Harta e zonave te mbrojtura.....	44
Figure – 15 Harta e Impjanteve te trajtimit te ujerave te zeza	46
Figure – 16 Tendenca e Gjenerimit te mbetjeve urbane, inerte dhe ne total	48
Figure – 17 Konsumi final i burimeve energjetike sipas çdo sektori	50
Figure - 18 Konsumi final i energjisë elektrike sipas çdo sektori	51
Figure - 19 Konsumi final i produkteve të naftës sipas sektorëve	51
Figure - 20 Grafiku i bilancit te pergjithshem te energjise.....	52
Figure - 21 Energjia e instaluar e HEC-eve per cdo basen uJOR	53
Figure – 22 Harta e Hidrocentraleve te Shqiperise.....	54
Figure – 23 Harta e rrezikut nga zjarri	58
Figure – 24 Harta e permbytjeve ne Shqiperi.....	59
Figure - 25 Harta e erozionit dhe Harta e rrezikut gjeologjik ne Shqiperi	62
Figure - 26 Harta e rrezikut sizmik dhe Harqet kryesore sizmike	64
Figure - 27 Piramida e popullsisë, 01.01.2015	65
Figure - 28 Popullsia urbane/rurale e Shqipërisë 2001 - 2015	65
Figure - 29 Lindjet, vdekjet dhe shtesa natyrore e popullsisë, 2001 - 2014	66
Figure – 30 Trendi i emigracionit 1990 - 2010.....	67
Figure - 31 Migracioni M/F sipas rajoneve (të ardhur)	68
Figure - 32 Migracioni M/F sipas rajoneve (të larguar)	68
Figure - 33 PBB dhe rritja ekonomike 2010 - 2013	69
Figure - 34 Ndryshimi i PBB për frymë 2005 - 2014	70
Figure - 35 Grafiket paraprak të PBB	70
Figure - 36 Papunësia në % të forcës së përgjithshme punëtore	71
Figure - 37 Punësimi sipas aktiviteteve ekonomike 2014.....	7

TABELAT

Tabela - 1 Fazat kyç të procesit të VSM-së.....	
Tabela - 2 Ndarja e degëve ekonomike të VSHB-së	
Tabela. - 3 Struktura ekonomike e qytetit të Korçës.....	
Tabela - 4 Lëndët ozonholluese në vite	
Tabela - 5 Nivelet e monitoruara të zhurmave gjatë ditës dhe natës krahasuar me normat e BE.....	

Tabela - 6 Shfrytëzimi kryesor i burimet dinamike për furnizim me ujë të pijshëm.....

Tabela - 7 Burimet dinamike të UN dhe përdorimi i tyre për furnizim me ujë të pijshëm.....

Tabela - 8 Tabela e ujit të pijshëm, Qyteti i Korçës

Tabela - 9 Tabela e furnizimit me ujë në Bashkinë Korçë

Tabela - 10 Amfibët e pranishëm në zonë

Tabela - 11 Reptilet e pranishëm në zonën e projektit

Tabela - 12 Shpendët e pranishëm në zonë

Tabela - 13 Llojet e gjitarëve

Tabela - 14 Amfibët e pranishëm në zonë

Tabela - 15 Rrjeti i zonave të mbrojtura në Korçë

Tabela - 16 Shkarkimet e mbetjeve.....

Tabela - 17 Profili i të dhënave për fushat e mbetjeve në Bashkinë e Korçës.....

Tabela - 18 Përbërja e mbeturinave në rajonin në studim.....

Tabela - 19 Përqindja e familjeve në Bashkinë Korçë

Tabela - 20 Konsumi i energjisë elektrike në Bashkinë Korçë

Tabela - 21 Niveli i Kosumit të Energjisë në Bashkinë Korçë për konsumin familjar.....

Tabela - 22 Niveli i Kosumit të Energjisë në Bashkinë Korçë për konsumin jo familjar

Tabela - 23 Niveli total i Kosumit të Energjisë në Bashkinë Korçë

Tabela - 24 Zjarret në pyje për periudhën 1990-2014

Tabela - 25 Gërryerja e tokës.....

Tabela - 26 Familjet me ndihmë ekonomike

Tabela - 27 Fondi mesatar i ndihmës ekonomike.....

Tabela - 28 Analiza Swot

Tabela - 29 Konventat e ratifikuara dhe Direktivat respektive të BE-së dhe të shtetit Shqiptar.....

Tabela - 30 Konventat e ratifikuara dhe Direktivat respektive të BE-së dhe të shtetit Shqiptar.....

Tabela - 31 Ndikimet mjedisore që mund të shkaktohen nga aktivitetet e parashkuara në Plan.....

Tabela - 32 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM1

Tabela - 33 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM2.....

Tabela - 34 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM3.....

Tabela - 35 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM4.....

Tabela - 36 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM5.....

Tabela - 37 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM6.....

Tabela - 38 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM7.....

Tabela - 39 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM8.....

Tabela - 40 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM9.....

Tabela - 41 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM10.....

Tabela - 42 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM11.....

Tabela - 43 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM12.....

Tabela - 44 Grafiku i vlerësimit të nivelit të përputhshmërisë mes objektivave.....

Tabela - 45 Vlerësimi i përputhshmërisë së politikave të Planit me Objektivat Mjedisore.....

Tabela - 46 Përpunueshmëria me Objektivat Mjedisore dhe Impakti në Mjedis për projektet e PPV

Tabela - 47 Indikatorët kryesorë kumulativë dhe synimet lidhur me cilësinë e ajrit ne Korçë.....

Tabela - 48 Indikatorit PM10 dhe synimet lidhur me cilësinë e ajrit në Shqipëri.....

Tabela - 49 Masat për mbrojtjen e Biodiversitetit.....

Tabela - 50 Monitorimi i ndikimeve ne mjedis prej zbatimit te planit.....

SHKURTIME

ADA	Agjencia Austriake per Zhvillim
AKM	Agjencia Kombetare e Mjedisit
AKPT	Agjencia Kombetare e Planifikimit te Territorit
AKU	Agjencia Kombetare e Ushqimit
ALUIZNI	Agjencia e Legalizimit, Urbanizimit dhe Informatizimit te Ndertimeve Informale
AP	Autoriteti Propozues
ARM	Agjencia Rajonale e Mjedisit
ARRSH	Autoriteti Rrugor Shqiptar
BB	Banka Boterore
BE	Bashkimi Evropian
DEU	Delegacioni i Bashkimit Evropian ne Shqiperi
EBRD	Banka Evropiane per Rindertim dhe Zhvillim
EEC	Keshilli Ekonomik Evropian
INSTAT	Instituti i Statistikave
KfW	Banka Gjermane per Zhvillim
KKT	Keshilli Kombëtar i Territorit
KONSULENTI	Bashkimi i Operatorëve Ekonomikë iC consulenten shpk & AVCON PF
LPT	Ligji i Planifikimit të Territorit
MÇV	Ministria e Çeshtjeve Vendore
MM	Ministria e Mjedisit
MZHU	Ministria e Zhvillimit Urban
NJQV	Njesi e Qeverisjes Vendore
PhD	Doktor i Shkencave
PINS	Plani i Integruar Ndërsektorial
PKS	Plani Kombëtar Sektorial
PLANI	Plani i Përgjithshëm Kombëtar i Territorit
PPKT	Plani i Përgjithshëm Kombëtar i Territorit

SECO	Organizata Zvicerane per Bashkepunim Ekonomik
TAP	Tubacioni Trans-Adriatik
ToR	Termet e References
UNDP	Programi i Kombeve te Bashkuara per Zhvillim
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
USAID	Agjencia e Shteteve te Bashkuara per Zhvillim Nderkombetar
VKM	Vendim i Keshillit te Ministrave
VNM	Vleresim i Ndikimit ne Mjedis
VSM	Vleresimi Strategjik Mje

PËRKUFIZIME

Mjedisi – është bashkësia e ndërveprimeve të përbërësve biotikë dhe jo biotikë që nxisin dhe ushqejnë jetën e gjallë në tokë.

Mbrojtja e mjedisit – është veprimtaria që synon parandalimin dhe kufizimin e ndotjes dhe degradimit të mjedisit, dhe përtëritjen, ruajtjen dhe përmirësimin e tij.

Mbrojtja e tokës siguron mbrojtjen e funksioneve të saj natyrore në mënyrë të qëndrueshme.

Mbrojtja e ujit përfshin ujërat sipërfaqësor dhe nëntokësor, burimet e tyre, sasinë dhe cilësinë, shtretërit dhe brigjet e ujërave sipërfaqësor dhe formimet akuifere.

Mbrojtja e biodiversitetit përfshin të gjithë organizmat e gjallë, biocenozat dhe habitatet e tyre.

Zhvillimi i qëndrueshëm është zhvillimi që plotëson nevojat e së tashmes dhe së ardhmes pa shtrënguar ose prekur mundësitë dhe kapacitetet që edhe brezat e ardhshëm.

Ndikimi në mjedis është çdo ndryshim i mjedisit fizik, përfshirë pasojat shëndetësore, ekonomike, shoqërore, estetike, natyrore, fizike.

Ndotja e mjedisit është futja e drejtpërdrejt ose e tërthortë e lëndëve, vibracioneve, energjisë, nxehtësisë, rrezatimit, zhurmës e faktorëve biologjikë në ajër, në ujë e në tokë, të cilat mund të ndryshojnë cilësinë e mjedisit dhe të dëmtojnë cilësinë e jetës.

Shkarkimi në mjedis është çlirimi dhe dalja në mjedis

Mbetjet janë lëndët, objektet ose pjesë të tyre që përcaktohen nga autoriteti përgjegjës të cilat nuk përdoren më ose që pronari do t'i largojë.

Ndotja e ujit – është veprimi dhe ndikimi i futjes së materialeve të ngurta, të gazta, të lëngëta, qenieve të gjalla dhe formave të energjisë në ujë, që drejtpërdrejt e tërthorazi ndryshojnë cilësinë e ujit.

Rezervat ujore – janë të gjitha ujërat e brendshme lumore, sipërfaqësore nëntokësore, së bashku me shtresat ujëmbajtëse dhe reshjet atmosferike nën juridiksionin dhe kontrollin e R. SH

Basen ujëmbledhës – është sipërfaqja e tokës brenda së cilës uji pasi konvertohet në një rrjedhë të vetme, nëpërmjet një rrjeti rrjedhash sipërfaqësore e nëntokësore derdhet në det.

Informacion mjedisor – nënkupton çdo informacion me shkrim, vizual, gojor, elektronik ose të çdo lloj forme tjetër materialit mbi gjendjen e elementëve të mjedisit, si ajri e atmosfera, uji, toka, peizazhi e shumëllojshmëria biologjike e komponentët e tij;

Publiku – nënkupton një ose shumë persona fizikë ose juridikë, në përputhje me legjislacionin e praktikën kombëtare, shoqatat, organizatat dhe grupimet e tyre;

Publiku i interesuar – nënkupton publikun ndikuar ose që mund të ndikohet, apo që është i interesuar për vendimmarrjen mjedisore; për qëllimet e këtij përkufizimi, shoqatat joqeveritare që promovojnë më tej mbrojtjen e mjedisit dhe plotësojnë kërkesat e vëna në ligjet kombëtare, do të konsiderohen të interesuara.

Parimi “Ndotësi paguan” nënkupton koston që paguan ndotësi për përmirësimin e një mjedisi të ndotur dhe për kthimin e tij në një gjendje të pranueshme.

Planifikim urban nënkupton një sintezë dhe rrjedhojë e analizave në disa disiplina të ndryshme si të asaj sociale, ekonomike, historike dhe ekologjike.

Qeverisja është arti që bën të punojë lokomotivën qytet, përtej diferencave politike e kufizimeve burokratike e arbitrare, e cila kërkon udhëheqje, imagjinatë, fleksibilitet, pjesëmarrje dhe aftësi negociimi.

Zhvillim i qëndrueshëm urban është ai zhvillim, i cili kënaq nevojat e brezit që jeton pa dëmtuar mundësitë që do të kenë brezat e ardhshëm për të kënaqur nevojat e tyre e për të zgjedhur stilin e tyre të jetës.

Qëndrueshmëria e plot nënkupton ruajtjen dhe zhvillimin me efikasitet të tri përbërësve kryesorë potencialë si të atij social, ekologjik dhe ekonomik.

Përdorim toke nënkupton reduktimin e rritjes së sipërfaqeve të ndërtuara, ripërdorimin e territoreve djerrë urbane dhe ndërtesave të pazëna, shfrytëzimin maksimal i dendësisë së ndërtimit, ruajtjen dhe lidhjen me sipërfaqet e lira klimaterike, si dhe zvogëlimin e sipërfaqeve të asfaltuara.

Ruajtje e vlerave ekologjike të peisazhit nënkupton kursimin e energjisë dhe përdorimin më të gjerë të burimeve rigjeneruese të energjisë, pakësimin e lëndëve të dëmshme për atmosferën dhe lëndëve djegëse, ruajtjen dhe përkujdesjen për burimet tokësore ujore dhe ato vendore, si dhe forcimin e riciklimit të lëndëve dhe pakësimin e mbetjeve urbane.

Përgjegjësi sociale për banim nënkupton burime për ndërtim me kosto të reduktuar të banesave, strehim të të pastrehëve me nevoja specifike banimi, mbështetje të nismave të Bashkisë apo Qarkut.

SEKSIONI 1

PËRMBLEDHJE JO-TEKNIKE

1.1 HYRJE

Bashkia Korçë një nga rajonet më të rëndësishme me prosperitet të lartë punësimi në Ballkanin Perëndimor, me infrastrukturë dhe mobilitet multimodal të integruar, që konkuron në nivel ndërkombëtar përmes investimeve inovative me anë të nxitjes së një planifikimi të qëndrueshëm territorial, rajon ku ofrohet cilësi jetese për të gjithë, me promovim të shërbimeve lokale dhe atraksioneve kulturore dhe mjedisore, duke e kthyer zonën ekonomike në një ambient tërheqës vendas dhe ndërkombëtar.

Korça, qendër primare, turistike, bujqësore por edhe energjitike.

Plani i përgjithshëm vendor i Bashkisë Korçë do të orientojë përdorimin dhe shfrytëzimin e kësaj zone, si dhe do të krijojë infrastrukturën e përshtatshme për një zhvillim të qëndrueshëm. Qëllimet që synon të përmbushë PPVBK janë:

- të sigurojë zhvillimin e qëndrueshëm të territorit, nëpërmjet përdorimit racional të tokës dhe të burimeve natyrore,
- të vlerësojë potencialin aktual e perspektiv për zhvillim të territorit, në bazë të balancimit të burimeve natyrore, të nevojave ekonomike e njerëzore dhe interesave publike e private,
- të nxisë veprimet e duhura për mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilësisë së trashëgimisë natyrore e kulturore dhe për ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike dhe të peizazhit,
- të mundësojë të drejtën e përdorimit e të zhvillimit të pronës, në përputhje me interesat e shoqërisë, instrumentet planifikuese dhe legjislativonin,
- të krijojë kushte të përshtatshme e të drejta dhe shanse të barabarta për banim, veprimtari ekonomike e sociale për të gjitha kategoritë sociale, kohezion ekonomik e social dhe gëzim të të drejtave të pronësisë.

1.2 KUADRI I VLERËSIMIT

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një nga instrumentet kyç për integrimin e çështjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai është një mjet i njohur globalisht për planifikimin me pjesëmarrje që përdoret për të analizuar dhe përfshirë çështjet e mjedisit në politikat, planet dhe programet e propozuara. Vlerësimi Strategjik

Mjedisor mund të kuptohet si “një proces sistematik i cili parashikon dhe vlerëson efektet e mundshme mjedisore gjatë hartimit të një plani apo programi, me qëllim adresimin e këtyre efekteve në mënyrë të përshtatshme që në fazat më të hershme të vendim- marrjes”.

Kuadri ligjor i VSM-së përfshin në mënyrë të detyrueshme Ligjin Shqiptar për VSM-në, ndërkohë që, për të qenë koherent, nuk është lënë mënjanë edhe kuadri ligjor ndërkombëtar. Referencat përkatëse ligjore janë dhënë më poshtë:

- Ligji nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”
- Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian
- Protokolli i VSM-së i hartuar dhe miratuar në Konventën e Espoo (UNECE)

1.3 OBJEKTIVAT E VSM

Bazuar në analizën e:

- detyrimeve të specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentat strategjike të Shqipërisë,
- situatës ekzistuese të mjedisit,
- ndikimeve potenciale mjedisore që mund të shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara në Plan.

Raporti i VSM-së përcakton sektorët më të rëndësishëm mjedisore dhe objektivat mjedisore, si më poshtë:

Toka

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit / rehabilitimit të infrastrukturës.

Ajri

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimalë të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferikë.

Faktorët klimatikë

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Uji

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujërat e njelmët, ujërat breglumore dhe burimet e ujit të pijshëm.

Mjedisi natyror

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

Mbetjet

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfillleve e incineratorëve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

Zhurma

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Popullsia dhe asetet materiale

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëdrueshme.

Trashëgimia Kulturore

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

Peisazhi

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes së peisazheve të veçanta dhe zonave peisazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peisazhi me cilësi të lartë.

Shpjegimi i përcaktimit të objektivave mjedisore jepet në seksionet në vijim.

1.3.1 Vlerësimi Mjedisor

Në këndvështrimin e lidhjes mes politikave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një diversifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

- Politikat që lidhen me Përmirësimin e Cilësisë Urbane dhe ato që lidhen me Mbrojtjen dhe Përmirësimin e Cilësisë së Mjedisit kanë klasifikimin më të lartë në nivelin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore.
- Politikat që lidhen me Zhvillimin e Qëndrueshëm Ekonomik dhe Përmirësimin e Infrastrukturës kanë klasifikimin më të ulët në nivelin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore. Sidoqoftë, secila prej këtyre politikave është në përputhshmëri të plotë me të paktën një, dhe në shumicën e rasteve me 2 dhe 3 objektiva mjedisore.

Dy politika të Planit, specifikuat: Vendosja e standarteve të projektimit urban, dhe Krijimi i Parqeve Rajonale, janë në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore, duke marrë rezultatin maksimal të mundshëm.

Secila prej politikave të planit (përveç dy politikave që klasifikohen me përputhshmëri të plotë) nuk kanë lidhje me të paktën një objektivë mjedisore dhe në shumicën e rasteve me dy objektiva.

Dy objektiva të Planit që lidhen me Sistemin Urban janë pothuajse në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore.

Politika e cila ka lidhje me Zhvillimin e Qëndrueshëm Ekonomik dhe më specifikiisht me Programin specifik për zhvillimin e biznesit, financave të qëndrueshme, nuk ka lidhje me asnjë prej objektivave tona mjedisore.

Objektiva mjedisore 1 që lidhet me menaxhimin e tokës, dhe objektiva 10 që lidhet me popullsinë, janë në përputhshmëri të plotë me pjesën më të madhe të politikave të planit.

Duhet theksuar se të dyja këto objektiva janë ose në përputhshmeri të plotë, ose nuk lidhen me politikat e planit.

Objektiva 11 që lidhet me ruajtjen e trashëgimisë kulturore është objektiva që nuk lidhet me pjesën më të madhe të politikave të Planit.

Të gjitha objektivat e tjera mjedisore paraqesin një diversitet të madh lidhur me nivelin e përputhshmërisë së tyre me politikat përkatëse të Planit.

Në përgjithësi, konkludohet se duke realizuar ndërhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

1.4 HAPAT E RRADHËS

Siç parashikohet në Ligjin 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”, do të mbahet degjese publike lidhur me Raportin Paraprak të Vlerësimit Strategjik Mjedisor të Planit. Të gjitha komentet, vërejtjet, sugjerimet e mara, do të paraqiten dhe adresohen në Raportin Final të VSM-së.

PARATHËNIE

Raporti Paraprak i Vlerësimit Strategjik Mjedisor – RPVSM në zbatim të Planit të Përgjithshëm Vendor për Bashkinë e Korçës (PPVBK) është një nga dokumentet kryesore për t'iu paraprirë analizave të mëtejshme mjedisore. RPVSM synon të përcaktojë drejtimit kryesore të zhvillimeve dhe mbrojtjeve përkatëse mjedisore të territorit brenda afatit të tij të vlefshmërisë, i cili zgjat 15 vite që nga dita e miratimit të tij. Ky dokument i ofron lexuesit/përdoruesit të krijojë një panoramë të përgjithshme analitike të gjendjes ekzistuese mjedisore në Bashki, si dhe të kuptojë drejtimit e ardhshme të zhvillimeve mjedisore përmes vizionit të planifikim e zhvillim të territorit.

Gjendja ekzistuese është bazuar në Raportin e Analizës dhe Vlerësimit të Gjendjes Ekzistuese të çështjeve mjedisore, si dhe te raporti mbi Statëgjinië për Bashkinë Korçë, dokumente të hartuara gjatë fazës së parë dhe të dytë të këtij projekti, i cili ka patur synimin grumbullimin dhe shqyrtimin e të gjithë informacionit ekzistues nga institucionet shtetërore sipas ligjeve në fuqi për të siguruar të dhënat e nevojshme për në fazën e tretë të këtij projekti.

Për të kuptuar më mirë vlerësimin e gjendjes mjedisore ekzistuese në territorin e ri të bashkisë, i cili në rastin konkret është rreth 38 herë më i madh, janë prodhuar disa harta, profile e tabela për secilën prej njësive të reja administrative që i janë shtuar territorit të bashkisë se re. Këto profile janë prodhuar nga bashkëpunimi i drejtpërdrejt i stafit të Bashkisë Korçë me ekspertët e studiove konsulente. Metodologjia e gjenerimit të gjetjeve është bazuar te vizita të drejtpërdrejta në zyrat e njësive administrative, konsultime me personelin dhe të dhënat e administratës në kohën e takimeve, vizita e studim i drejtpërdrejt i territorit të njësisë dhe takime të rastësishme me qytetarët.

Drejtimit kryesore të zhvillimit të synuar për 15 vitet e ardhshme të Bashkisë Korçë shtjellohen në kapitujt e tjerë të këtij dokumenti, duke bërë të mundur që:

1. të sigurojë zhvillimin e qëndrueshëm të territorit, nëpërmjet përdorimit racional të tokës dhe të burimeve natyrore,
2. të vlerësojë potencialin aktual e perspektiv për zhvillim të territorit, në bazë të balancimit të burimeve natyrore, të neojave ekonomike e njerëzore dhe interesave publike e private,
3. të nxisë veprimet e duhura për mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilësisë së trashëgimisë natyrore e kulturore dhe për ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike dhe të peizazhit,
4. të mundësojë të drejtën e përdorimit e të zhvillimit të pronës, në përputhje me interesat e shoqërisë, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,

5. të krijojë kushte të përshtatshme e të drejta dhe shanse të barabarta për banim, veprimtari ekonomike e sociale për të gjitha kategoritë sociale, kohezion ekonomik e social dhe gëzim të të drejtave të pronësisë.

Raporti paraqet në mënyrë të përmbledhur rezultatin e synuar nga të gjitha veprimet e nevojshme për t'u ndërmarrë gjatë kësaj periudhe. Thënë ndryshe, Raporti zbërthehet në dimensione të përgjithshme zhvillimi, mbi bazën e të cilave janë hartuar masat përkatëse për secilin dimension. Çdo objektiv strategjik trajtohet me programe specifike dhe konkretizohet me projekte të veçanta sipas një plani veprimi të ndarë në faza dhe të shtrirë në kohë. Zhvillimi i ardhshëm i Bashkisë, nga termat e planifikimit strategjik të këtij dokumenti do të përkthehet në terma vazhdimisht të ndryshueshme territoriale, të cilat specifikohen në Planin Territorial dhe menaxhohen drejtpërdrejt nga strukturat e Bashkisë Korçë.

SEKSIONI - 2

HYRJE

2.1 ÇFARË ËSHTË VSM

Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një nga instrumentet kyç për integrimin e çështjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai është një mjet i njohur globalisht për planifikimin me pjesëmarrje që përdoret për të analizuar dhe përfshirë çështjet e mjedisit në politikat, planet dhe programet e propozuara.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor mund të kuptohet si *“një proces sistematik i cili parashikon dhe vlerëson efektet e mundshme mjedisore gjatë hartimit të një plani apo programi, me qëllim adresimin e këtyre efekteve në mënyrë të përshtatshme që në fazat më të hershme të vendim- marrjes”*.

Qëllimi i VSM-së mund të përkufizohet si garantimi që konsideratat mjedisore informojnë dhe integrohen në vendim-marrjen strategjike në mbështetje të një zhvillimi të qëndrueshëm dhe të shëndetshëm nga këndvështrimi mjedisor. Më konkretisht, procesi i VSM-së mbështet autoritetet përgjegjëse për planet dhe programet, si dhe vendim-marrësit, që të marrin në konsideratë:

- Tendencat kyç mjedisore, potencialet dhe shqetësimet që mund të prekin apo mund të preken nga plani apo programi;
- Objektivat dhe indikatorët mjedisorë që janë në përputhje me planin apo programin;
- Efektet e mundshme dhe të konsiderueshme mjedisore të opsioneve të propozuara dhe të zbatimit të planit apo programit;
- Masat për të shmangur, zvogëluar apo zbutur efektet negative dhe ato për të rritur e përforcuar efektet pozitive;
- Pikëpamje, sugjerime dhe informacion nga autoritetet përkatëse, publiku dhe – sipas rastit – vendet fqinje që preken nga zbatimi i planit apo programit.

Në përgjithësi, VSM-ja aplikohet për plane rregulluese territoriale, programe, politika dhe dokumente të tjerë me natyrë strategjike (përfshirë mundësisht edhe dokumentet ligjore).

2.2 KUADRI LIGJOR I VSM

Kuadri ligjor i VSM-së përfshin në mënyrë të detyrueshme Ligjin Shqiptar për VSM-në, ndërkohë që, për të qenë koherent, nuk është lënë mënjanë edhe kuadri ligjor ndërkombëtar. Referencat përkatëse ligjore janë dhënë më poshtë:

- **Ligji nr. 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”**, i cili ka për qëllim të sigurojë mbrojtje të lartë të mjedisit dhe zhvillim të qëndrueshëm, përmes përfshirjes së çështjeve të mjedisit gjatë hartimit, miratimit, rishikimit, ndryshimit ose modifikimit të planeve a programeve me pasoja të mundshme negative në mjedis. Ligji përcakton institucionet dhe autoritete përkatëse, detyrat dhe përgjegjësitë e tyre, si dhe rregullat e procedurës për kryerjen e vlerësimit strategjik mjedisor. Ligji është përafuar me Direktivën 2001/42/KE, datë 27 qershor 2001. Më shumë informacion gjendet në http://www.legjislacioni.gov.al/frontend/change_documents/129.
- **Direktiva 2001/42/EC e Komisionit Evropian** mbi vlerësimin e efekteve në mjedis prej planeve apo programeve të caktuara (Direktiva e VSM-së). Më shumë informacion gjendet në <http://ec.europa.eu/environment/eia/home.htm>.
- **Protokolli i VSM-së i hartuar dhe miratuar në Konventën e Espoo (UNECE)**. Më shumë informacion gjendet në http://www.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm.

2.3 FAZAT KYÇ TË PROCESIT TË VSM-SË

2.3.1 Fazat kyç të procesit të VSM-së

Në tabelën më poshtë përshkruhen fazat kyç të procesit të VSM-së.

Tab. - 1 Fazat kyç të procesit të VSM-së

Faza	Përshkrimi
Shqyrtimi	Gjatë shqyrtimit identifikohet nevoja për VSM që aplikohet në një plan, program apo projekt specifik. Shqyrtimi si proces fokuson burimet tek ato plane, programe apo projekte të cilat mund të shkaktojnë efekte të konsiderueshme në mjedis dhe shëndet, dhe përjashton nga procesi i VSM-së ato të cilat kanë ndikime te vogla, ose nuk kanë fare ndikime. <i>Qëllimi i shqyrtimit është të identifikojë nëse VSM-ja duhet të aplikohet për një plan, program apo projekt specifik.</i>
Studimi i shtrirjes / qëllimit të VSM	Çështjet e identifikuara gjatë studimit të shtrirjes /qëllimit të VSM-së do të orientojnë vlerësimin e gjendjes bazë të mjedisit, vlerësimin aktual të ndikimeve të pritshme dhe konsideratat për opsione të mundshme alternative. VSM-ja merr në konsideratë përfshirjen e aspekteve më të gjera mjedisore apo sociale, siç janë adaptimet ndaj ndryshimeve klimatike, mundësitë për punësim etj. <i>Qëllimi i kësaj faze është të përcaktohen çështjet kyç që duhen adresuar në raportin e VSM-së.</i>

<p>Analiza e gjendjes ekzistuese</p>	<p>Analiza e gjendjes ekzistuese do të përbëjë bazën për vlerësimin e ndikimeve dhe përpilimin e skemës së monitorimit. Për VSM-në është e rëndësishme që të përvijohen tendencat e mundshme në të ardhmen – kështu që duhet të bëhet analiza e tendencave në të kaluarën, me qëllim që të parashikohen zhvillimet që do të ndodhin në të. Vlerësimi i ndikimeve të pritshme nuk mund të bëhet pa kuptuar mirë gjendjen ekzistuese të çështjeve kyç të identifikuar në studimin e shtrirjes/qëllimit të VSM-së. <i>Qëllimi i analizës së gjendjes ekzistuese është që të orientojë drejt një specifikimi më të mirë të çështjeve kyç, dhe një identifikimi më të mirë të problemeve kryesore që lidhen me planet, programet apo projektet përkatëse.</i></p>
<p>Analiza e ndikimeve dhe formulimi i masave zbutëse</p>	<p>VSM-ja analizon efektet e konsiderueshme negative si dhe ato pozitive të planeve të propozuara. Një nga përfitimet kryesore prej VSM-së është se ai mundëson identifikimin e efekteve mjedisore të një numri projektsh të përfshira në dokumentin strategjik, dhe si i tillë ai do të adresojë efektet e pritshme kumulative, të cilat mund të rezultojnë prej aktiviteteve të vogla individualisht, por të konsiderueshme të marra së bashku, që do të kryhen për një periudhë të caktuar kohore.</p> <p>Në vijim të rreziqeve dhe ndikimeve të identifikuara, VSM-ja sugjeron masa zbutëse për të adresuar efektet e pritshme negative si dhe për të rritur ndikimet pozitive që do të vijnë nga zbatimi i planeve, programeve apo projekteve përkatëse. <i>Kjo fazë ka për qëllim të vlerësojë efektet e konsiderueshme negative dhe pozitive të planeve përkatëse, dhe, në vijim të konkluzioneve të analizës së ndikimeve, të marrë në konsideratë alternative dhe opsione, dhe të formulojë masat zbutëse për të parandaluar, reduktuar dhe, sa më shume të jetë e mundur, të kompensojë ç do ndikim të konsiderueshëm negative të planeve programeve apo projekteve përkatëse.</i></p>
<p>Hartimi i raportit të VSM-së</p>	<p>Raporti i VSM-së përmbledh të gjitha gjetjet dhe konkluzionet e nxjerra gjatë gjithë procesit të VSM-së dhe shërben si bazë për konsultimet me autoritetet përkatëse dhe grupet e tjera të interesit. <i>Qëllimi i kësaj faze është përgatitja e një raporti të shkruar mirë dhe të kuptueshëm, i cili paraqet të gjithë informacionin dhe të dhënat e rëndësishme, konkluzionet dhe rekomandimet në një mënyrë të qartë, dhe kështu do të mundësojë konsultime efektive me autoritetet përkatëse dhe grupet e tjera të interesit.</i></p>
<p>Adoptimi</p>	<p>Jepet informacion mbi adoptimin e planit, programit apo projektit përkatës, si janë reflektuar komentet dhe sugjerimet e procesit të konsultimeve, si dhe për metodat e monitorimit të efekteve të konsiderueshme mjedisore që vijnë nga zbatimi i planit, programit apo projektit përkatës.</p>
<p>Monitorimi</p>	<p>Monitorimi i efekteve të konsiderueshme mjedisore dhe realizimi i veprimeve të duhura korrigjuese / zbutëse për çdo efekt mjedisor të konsiderueshëm të parashikuar.</p>

2.3.2 Nevoja për Vlerësim Strategjik Mjedisor

Pothuajse nuk ka asnjë zhvillim me origjinë njerëzore që mos të shkaktojë ndikim mjedisor, në shkallë të ndryshme. Kjo është arsyeja se pse tashmë i është dhënë gjithmonë e më shumë rëndësi aspekteve mjedisore të zhvillimit dhe qëndrueshmërisë në tërësi të investimeve të propozuara. Bazuar në parimin mjedisor të “parandalimit”, sipas të cilit çdo ndërhyrje e planifikuar duhet të provojë paraprakisht, që nuk do të ketë pasoja negative në mjedis, të gjitha vendet me legjislacion mjedisor bashkëkohor kryejnë atë që quhet Vlerësim Strategjik Mjedisor (VSM) për çdo ndërhyrje apo investim konkret. Po ashtu, edhe politikat, planet, dhe programet mund të kenë ndikime mjedisore. Nëse nuk hartohen mbi baza të shëndosha parimore edhe mjedisore, planet apo strategjitë mund të përfundojnë duke shkaktuar dëme mjedisore afatgjata dhe të llojit strategjik. Për këtë specifikë, ato i nënshtrohen një procedure të veçantë dhe të ndryshme nga VNM-ja, siç është Vlerësimi Paraprak Strategjik Mjedisor (VPSM). Procesi i VPSM-së është një detyrim ligjor për politikat, planet apo programet.

VSM është një instrument i rëndësishëm për të integruar konsiderata mjedisore në përgatitjen dhe në miratimin e planeve dhe të programeve të caktuara, të cilat kanë të ngjarë që të kenë efekte domethënëse mbi mjedisin.

Vlerësimi Strategjik Mjedisor është procesi dhe sistemi i përfshirjes së konsideratave mjedisore brenda politikave, planeve, programeve, apo strategjive.

Vlerësimi i situatës

Për të ngritur një infrastrukturë miqësore urbane me mjedisin, sikundër dhe rajoni e ka në ADN e vet, kërkohet të merren në konsideratë disiplina e fusha si:

- Kuadri administrativ, Plani rregullues egzistues (realizimet dhe mosrealizimet, struktura ekzistuese e fshatit, zonimi dhe identifikimi i nevojave);
- Pozicionin gjeografik të Bashkisë Korçë dhe kufinj të administrativ të saj;
- Relievi i azhornuar, të dhëna gjeologjike dhe gjeomorfologjike;
- Të dhëna hidro-gjeologjike, të dhëna klimatike dhe hidrologjike;
- Të dhëna mbi komunitetet bimore, shtazore dhe ekosistemet e zonës në studim;
- Raporti i ndikimit në mjedis;
- Kushtet sizmike e tektonike të rajonit;
- Burimet territoriale dhe ekonomike;
- Historia, monumentet e kulturës, arkeologjia;
- Popullsia (gjëndja ekzistuese dhe tendecat e ndryshimeve);
- Pronësia mbi trojet, Strehimi, Arsimi;
- Profili ekonomi (biznesi i vogël, ndërmarrjet, turizmi), Punësimi;
- Infrastruktura (rrjeti rrugor, sheshet e grumbullimit të mbetjeve urbane, ujësjellës, kanalizim, elektrik, telefoni);
- Të dhëna mbi infrastrukturën sociale.

SEKSIONI – 3

PËRSHKRIM I PËRGJITHSHËM I PLANIT

3.1 QËLLIMI DHE OBJEKTIVAT KRYESORE

3.1.1 Objektivat e PPU për Bashkinë Korçë

Vizioni: Bashkia Korçë - një nga rajonet më të rëndësishme me prosperitet të lartë punësimi në Ballkanin Perëndimor, me infrastrukturë dhe mobilitet multimodal të integruar, që konkuron në nivel ndërkombëtar përmes investimeve inovative me anë të nxitjes së një planifikimi të qëndrueshëm territorial, rajon ku ofrohet cilësi jetese për të gjithë, me promovim të shërbimeve lokale dhe atraksioneve kulturore dhe mjedisore, duke e kthyer zonen ekonomike në një ambient tërheqës vendas dhe ndërkombëtar.

Korça e kulturës, historisë, dizajnit urban dhe natyrës, një Bashki që ngjall krenarinë, zgjon pasionin dhe ndjenjën e përkatësisë për të gjithë banorët e saj.

Plani Përgjithshëm Vendor për Bashkinë Korçë është pjesë integrale e Planit të Përgjithshëm Kombëtar. Korça është qytet që ka patur një zgjerim dhe zhvillim të zonave përreth, dhe tendenca është që këto zona të takohen. Zonat përreth kanë patur një zhvillim të vrullshëm formal dhe kryesisht informal. Zhvillimet kaotike dhe pa vizion kanë dëmtuar rëndë peisazhin natyror, prandaj lind nevoja për një plan të integruar dhe me një vizion të qartë.

Qendër rajonale me rëndësi kombëtare, me një ekonomi konkurruese, sipërmarrje dinamike, bujqësi e turizëm të zhvilluar, e fokusuar tek inovacioni duke u kujdesur në mënyrë të veçantë për mjedisin.

PPVBK do të orientojë përdorimin dhe shfrytëzimin e kësaj zone, si dhe do të krijojë infrastrukturën e përshtatshme për një zhvillim të qëndrueshëm. Qëllimet që synon të përmbushë ky Plan janë:

1. të sigurojë zhvillimin e qëndrueshëm të territorit, nëpërmjet përdorimit racional të tokës dhe të burimeve natyrore ;
2. të vlerësojë potencialin aktual e perspektiv për zhvillim të territorit, në bazë të balancimit të burimeve natyrore, të nevojave ekonomike e njerëzore dhe interesave publike e private ;
3. të nxisë veprimet e duhura për mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilësisë së trashëgimisë natyrore e kulturore dhe për ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike dhe të peizazhit ;

4. të mundësojë të drejtën e përdorimit e të zhvillimit të pronës, në përputhje me interesat e shoqërisë, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin ;
5. të krijojë kushte të përshtatshme e të drejta dhe shanse të barabarta për banim, veprimtari ekonomike e sociale për të gjitha kategoritë sociale, kohezion ekonomik e social dhe gëzim të të drejtave të pronësisë.

Plani është ndeshur me disa sfida, si në nivel rajonal, ashtu edhe në atë lokal. Këto sfida prekin thuajse të gjithë sektorët e marrë në konsideratë. Masa e kapërcimit të tyre do të sjellë masën e suksesit të planit. Sfidat janë:

- Ekonomia Globale dhe Konkurenca Rajonale ;
- Integrimi i hapësirave Informale, Rigjenerimi Urban dhe Strehimi ;
- Mobiliteti dhe Transporti ;
- Kapërcimi Teknologjik dhe Infrastruktura dixhitale ;
- Situata Mjedisore dhe Menaxhimi i Mbetjeve ;
- Ndryshimi i Stilit të Jetesës.

Për të kapërcyer sfidat, plani ka marrë në konsideratë mundësitë specifike që e bëjnë të konkurrueshëm territorin në fjalë:

- Kultura dhe Kreativiteti ;
- Diversiteti i Lartë i Sektorëve Ekonomikë ;
- Popullsi në moshë të re ;
- Pozita Gjeografike e Favorshme.

Mundësia për të zbatuar koncepte dhe priorite të zhvillimit territorial të Komunitetit European është parë në disa perspektiva për t'u përputhur si më poshtë:

- Koncepti i Zhvillim i balancuar Policentrik. (Sistemi Policentrik i Qendrave Urbane);
- Vendosja e një forme të re zhvillimi Urban-Rural në nivel të Zonave Funktionale Urbane;
- Barazi në aksesin në infrastrukturë, energji dhe shërbime;
- Mbrojtjen dhe përdorimin e qëndrueshem të kapitalit dhe aseteve natyrore.

Strukturat ekologjike dhe resurset kulturore si potenciale zhvillimi në rajonet që janë më të vonuar në zhvillim dhe janë të klasifikuar si zona ekologjike dhe kulturalisht sensitive. Hartimi i vizionit është realizuar, duke ndërthurur në një koncept të vetëm Sfidat, Mundësitë, Qëllimet dhe Parimet e planit, duke krijuar kështu një qëndrueshmëri të tij dhe përkthimin më tej në objektiva strategjike më efektive.

3.1.2 Parimet e Planit Strategjik

Integrimi

Bashkia Korçë është tashmë një realitet kompleks mjedisesh urbane, me qytetin e Korçës dhe 7 njësi administrative me profil rural. Objektivat e planit strategjik marrin parasysh ndërlihdjet e ekosistemeve të ndryshme dhe shqyrtohen dhe vlerësohen nga ndikimi që ato kanë tek këto eko-sisteme.

Qëndrueshmëria

Vizioni, objektivat dhe programet strategjike synojnë një habitat të shumëllojshëm mjedisor, social dhe ekonomik për popullsinë aktuale pa kompromentuar mundësinë e gjeneratave të ardhshme të plotësojnë nevojat e tyre dhe të progresojnë.

Jetueshmëria

Jetueshmëria është shuma e faktorëve që përkufizojnë standartin e jetesës së një komuniteti – përfshirë mjedisin urban, natyror, zhvillimin ekonomik, stabilitetin social, mundësinë e arsimit, të kujdesit shëndetësor si dhe mundësitë kulturore dhe të argëtimit. Plani strategjik i Bashkisë Korçë synon rritjen e cilësisë së jetesës për banorët e vet duke konsideruar faktorët e mëposhtëm:

- Hapësirat publike, Formën urbane, Zhvillimin ekonomik, Aksesin në shërbime, Kujdesi social, Mjedisi natyror, Pjesëmarrja e publikut në Qeverisje

Inovacioni

Një qasje ndaj planifikimit që inkurajon dhe mundëson përmirësime dhe adoptime të teknikave, teknologjive, produkteve dhe mënyrave të reja për të pasur rezultate sa më të mira. Inovacioni është parim i rëndësishëm që synon të tejkalojë edhe kufizimet financiare me të cilat mund të përballlet Bashkia për të realizuar programet dhe projektet e dëshiruara. Plani Strategjik i Korçës synon të përshtasë elemente të “Smart City”.

Ruajtja dhe zhvillimi i traditës

Bashkia e Korçës është krenare për pasurinë e trashëgimisë historike urbane. Zhvillimi i territorit të Bashkisë do të bëhet duke vlerësuar e mbrojtur trashëgiminë historike urbane të lagjeve, ndërtimet karakteristike, elementët ndërtimor dhe materialet lokale si element i rëndësishëm i peisazhit urban.

Dimensionet Strategjike

Zhvillimi i territorit të bashkisë Korçë do të orientohet përmes pesë dimensionesh zhvillimi të cilat kanë për synim udhëheqjen dhe monitorimin e përparimit të objektivave strategjike të zhvillimit, programeve dhe projekteve të zhvillimit në drejtimin e:

1. Formës urbane;
2. Infrastrukturës;
3. Jetesës në komunitet;
4. Zhvillimit ekonomik dhe inovacioni;
5. Mjedisi Natyror.

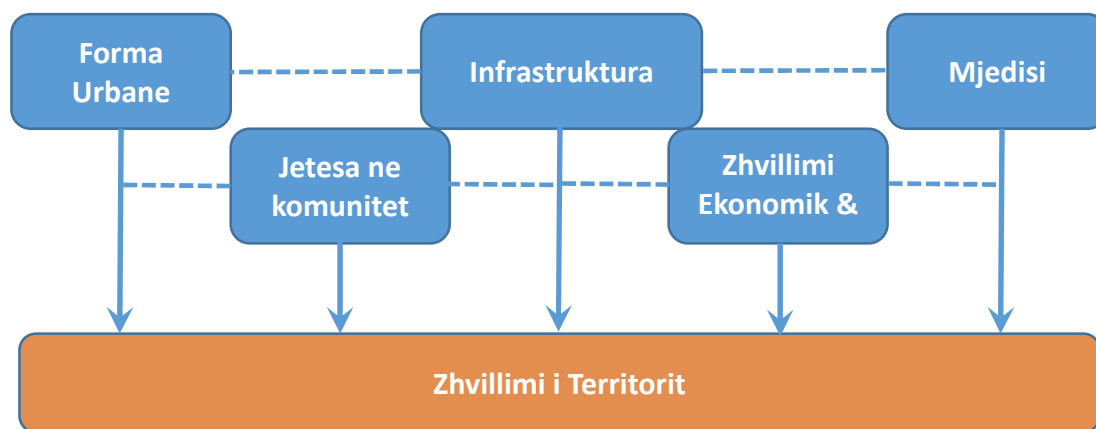

Fig. - 1 IDRA Dimensionet e zhvillimit të territorit

Vizioni është formuluar me disa fasha:

1. Të kthehem në një nga rajonet ekonomike më të rëndësishme të Ballkanit Perëndimor, me prosperitet të lartë dhe që redukton pabarazitë me rajonet e tjera, i drejtuar nga zhvillime të qënësishme në punësim dhe infrastrukturë konkurruese.
2. Një ekonomi lider, e cila konkuron në nivel ndërkombëtar, e bazuar në investime inovative, të cilat promovojnë bizneset kreative dhe të bazuara në njohuri si dhe nxisin një nivel të lartë edukimi dhe aftësi profesionale.
3. Të përmirësojë cilësinë e jetesës për të gjithë, me anë të promovimit të stileve të shëndetshme të jetesës, aksesit në shërbime shëndetësore cilësore dhe zhvillimin e komuniteteve të qëndrueshme.
4. Përmirësimi i mobilitetit në nivel lokal, kombëtar dhe ndërkombëtar, falë zgjidhjeve në transport të cilat ndërlidhin komunitetet me mundësitë për punësim dhe shërbime lokale, kontrollojnë dhe zvogëlojnë trafikun, si dhe përmirësojnë lidhjet strategjike tokësore, hekurudhore dhe ajrore me anë të Aeroportit Ndërkombëtar dhe atij lokal.
5. Specializim, densifikim dhe mbështetje e bizneseve të vogla dhe të mesme të cilat promovojnë ekonominë lokale.
6. Suksesi duhet të sigurohet me mënyra të cilat promovojnë eficiencën energjitike, mbrojnë cilësinë e ajrit, minimizojnë dhe menaxhojnë mbetjet si dhe mbrojnë e përmirësojnë mjedisin natyror dhe atë të ndërtuar.

Në kuadër të plotësimit të vizionit janë përcaktuar gjashtë objektiva strategjike kryesore. Secila prej objektivave strategjike shtjellohet në kapitullin pasardhës me anë të politikave përkatëse, të cilat drejojnë hartimin e PPV për Bashkinë Korçë:

Zhvillimi i Qëndrueshëm Ekonomik

Rajoni Bashkia Korçë është qendra juglindore ekonomike e Shqipërisë. Si rrjedhojë do të vazhdojë të mbetet motorri ekonomik i vendit dhe të kthehet në një rajon konkurrues në Ballkanin Perëndimor. Rajoni do të kthehet në një hapësirë, e cila mbështet krijimin e “cluster”-ave ekonomike, duke u bazuar në parimet e metabolizmit, ku prodhimi dhe zhvillimin e mëtejshëm kryhen nën paradigmen e

një cikli të mbyllur ku mbetjet e një procesi përdoren si lënda e parë e një procesi tjetër. Rajoni synon të mbështesë bizneset, dhe industrinë kreative dhe zhvillimin e turizmit gjithëvjetor, të cilat do të lejojnë në kapërcimin teknologjik të këtij rajoni në të ardhmen. Qendër rajonale me një ekonomi konkurruese, sipërmarrje dinamike, bujqësi të zhvilluar, turizëm shumëdimensional, e fokusuar tek inovacioni dhe duke u kujdesur në mënyrë të veçantë për mjedisin.

1. **OS 1** Zhvillimi i potencialit bashkiak për krijimin e një klime atraktive për tërheqjen e investimeve vendase dhe të huaja në Korçë, si dhe bashkëpunimi ndër-kufitar me qëllim zhvillimin e biznesit dhe rritjen e mundësive për punësim.
2. **OS 2** Ngritja dhe fuqizimi i një rrjeti të mbështetjes institucionale dhe infrastrukturore për zhvillimin e Bujqësisë në Bashkinë e Korçës si një motor i zhvillimit ekonomik të zonës në tërësi
3. **OS 3** Transformimi i Korçës në një destinacion turistik me shumë dimensione si:
 - i) kulturore,
 - ii) natyrore (eko-turizëm),
 - iii) të shijes, etj.
4. **OS 4** Rivitalizimi i sektoreve të Industrisë.

Përmirësimi i Cilësisë Urbane/ Rurale

Duke parë përqëndrimin e lartë të zonave urbane në rajon ky objektivi synon përmirësimin e cilësisë së mjedisit të ndërtuar në hapësirën administrative të Bashkisë Korçë. Zhvillimi kaotik i dekadave të fundit i lidhur dhe me zhvillime informale ofron një pasqyrë të vështirë urbane. Si rrjedhojë, duke parë dhe dëshirën për tërheqjen e talenteve dhe kompanive të huaja, përtej atyre vendase, është e udhës që cilësia urbane të kthehet në një prioritet për këtë plan. Përmirësimi i këtij mjedisi me anë të projekteve të rigjenerimit, konsolidimit si dhe integritetit do të ofrojë një mundësi të mirë për ofrimin e modeleve të zhvillimit të qëndrueshëm të komuniteteve, do të rrisë atraksionin e këtij rajoni edhe në nivel ndërkombëtar, si dhe do të nxisë industrinë e ndërtimit të kontrolluar ekologjikisht dhe të turizmit, të cilat janë në një nivel jo të kënaqshëm për momentin. Duke përmirësuar proceset planifikuese dhe manaxhuese, Korça do të ketë një formë urbane që i përshtatet objektivave ambicioze të bashkisë dhe mbështesë zhvillimin në teresi.

1. **OS1 Konsolidimi i një sistem modern të planifikimit urban bazuar mbi platforma inteligjente të dhënash dhe burime njerëzore të kualifikuara që rrisin cilësinë e formës urbane dhe zhvillojnë territorin në mënyrë të qëndrueshme.**
2. **OS2 Përmirësimi i teksturës urbane**

Përmirësimi i Infrastrukturës së Transportit dhe Mobilitetit në Rajon

Zhvillimi i mobilitetit dhe optimizimi i lëvizshmërisë midis zonave të kësaj hapësire me qëllim përmirësimin e ndërlidhjes midis bizneseve dhe furnitoreve të tyre, si dhe aksesin e individëve tek shërbimet e ofruara nga kjo hapësirë ekonomike. Master plani i transportit duhet të marrë parasysh zhvillimin e rrugëve, transportin publik dhe parkimin, si dhe të sigurojë më shumë lidhje ndërmjet lagjeve; të rrisë aksesueshmërinë nga të gjithë. Për më tepër, duhet të nxisë modelet alternative të transportit dhe të theksojë nocione specifike për transportin publik. Plani ka propozuar zhvillimin e një sistemi rrugësh këmbësorësh dhe biçikletash që duhet të përdorin topografinë e

sheshtë të qytetit dhe traditën urbane të përdorimit të biçikletave. Rrjetet e këmbësorëve dhe të biçikletave synojnë të çojnë në ulje të varësisë nga makinat dhe në ulje të nivelit të ndotjes, e nga ana tjetër të sjellin një ndikim shumë pozitiv mbi shëndetin dhe cilësinë e jetës publike. Infrastruktura publike që rrit mundësinë e zhvillimit të bizneseve dhe komuniteteve, duke u shoqëruar me rritjen e mobilitetit për qarkullimin e njerëzve dhe mallrave në mënyrë të “zgjuar” dhe efiçente.

1. **OS1** Përmirësim i rrjeteve rrugore dhe shërbimeve të transportit
2. **OS2** Përmirësim i shërbimeve të Transportit

Mbrojtja dhe Përmirësimi i Cilësisë së Mjedisit Natyror

Ruajtja e Burimeve Natyrore dhe Mbrojtja e Mjedisit, ku konsiderohet Uji si prioritet i zhvillimit, përmirësimi i kualitetit dhe i sigurisë së aksesit me ujërat liqenore e sipërfaqësore, përdorimi teknologjive me zero emetim të dëmshëm. Integrimi i sistemeve natyrore me dizajnin e infrastrukturës si dhe krijimi i rrjeteve të parqeve nga niveli lokal tek ai rajonal. Mjedis natyror i mbrojtur duke implementuar standartet teknike e ligjore për trajtimin e ekosistemeve dhe ruajtjen e biodiversitetit, duke siguruar kushtet e nevojshme për zhvillimin urban.

Toka

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit / rehabilitimit të infrastrukturës.

Ajri

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasi të vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimalë të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.

Faktorët klimatikë

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Përshtatja e infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Uji

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujërat e njelmët, ujërat breglumorë dhe burimet e ujit të pijshëm.

Mjedisi natyror

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

Mbetjet

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfillleve e incineratorëve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

Zhurma

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Popullsia dhe asetet materiale

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Trashëgimia Kulturore

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

Peisazhi

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes së peisazheve të veçanta dhe zonave peisazhiste me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peisazhi me cilësi të lartë.

3.2 OBJEKTIVAT E VSM PËR BASHKINË KORÇË

Objektivi kryesor i VSM-së është orientimi i Planit të Përgjithshëm Rregullues (PPRr) së Bashkisë Korçë për minimizimin e çdo ndikimi potencial negativ që mund të rezultojë nga zbatimi i tij.

Kjo VSM identifikon ndikimet e mundshme mjedisore të PPRr, vlerëson ndikimet e mundshme, jep rrugët e minimizimit apo shmangies së tyre.

VSM analizon disa skenarë. Skenari “0”, pra “i të mos bërit asgjë” në këtë Bashki do të çonte me shumë gjasa në një spirale të përshpejtuar të përkeqësimit mjedisor të deritanishëm. Në vend të kësaj, VSM-ja synon të orientojë planin për realizimin e objektivave të tij në një mënyrë të qëndrueshme. Për Planin Rregullues të Bashkisë, vlerësimi merret veçanërisht me ndikimin mjedisor që mund të ketë zbatimi i planit. Siç u tha në paragrafin më sipër, skenari “0” nuk është zgjidhja e duhur, pasi gjendja aktuale mjedisore në Bashkinë Korçë është e mirë po t’i referohemi standardeve bashkëkohore, dhe do të përkeqësohet edhe më shumë nëse vazhdon të mos merren masa në përmirësimin e kësaj situatë. Veçanërisht për PPRr, ky vlerësim shqyrton aspektet mjedisore të zhvillimit të planit në lidhje me tendencat dhe situatën aktuale dhe bën një analizë të:

- mjedisit urban në tërësi – përdorimit të tokës, florës, faunës, cilësisë së ajrit dhe ujit, rekreacionit aktiv dhe pasiv, zonave të ndotura, zonave me bukuri natyrore apo me ndjeshmëri të veçantë mjedisore, zonave potencialisht të ekspozueshme ndaj rreziqeve natyrore;
- mjedisit dhe trashëgimisë së ndërtuar – monumentet e godinat kulturore dhe historike, aspektet dhe vlerat peizazhiste të qytetit;

- veprimtarive ekonomike dhe shoqërore – të tilla si tregtia, industria, shëndeti dhe arsimi, si dhe ndikimi që këto kanë mbi mjedisin;
- infrastrukturës dhe sigurimit të shërbimeve – sigurimi (burimor) i ujit, energjisë dhe telekomunikacioneve; menaxhimi i mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme; qarkullimi dhe lëvizshmëria në rrugë dhe transport; lëvizshmëria alternative.

3.2.1 Projekt - Raporti Paraprak

Instrumentet dhe çështjet që influencojnë planifikimin e territorit

Bazuar në përcaktimet e rezultateve të pritshme në Termat e Referencës si dhe në zbatim të Ligjin nr. 107/2014, datë 31.07.2014, “Për Planifikimin e dhe Zhvillimin e Territorit”, i ndryshuar dhe në aktet nënligjore të tij, veçanërisht referuar Vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 671, datë 29.07.2015, “Për miratimin e rregullores së planifikimit të territorit” një ndër analizat e para të cilat zhvillohen në kuadër të hartimit të një dokumenti planifikimi është analiza dhe studimi i planeve të hartuara më parë ose në proces që ndikojnë në zhvillimin e territorit të Bashkisë. Metodologjia e hartimit të analizës së planeve të mëparshme është bazuar në një studim të dokumenteve të planifikimit, që për strukturim të informacionit ato janë ndarë në dy kategori kryesore:

1. Analiza e dokumenteve të planifikimit të hartuara më parë, që përmban jo vetëm analizat e planeve të mëparshëm territorial të hartuar për Bashkinë Korçë por edhe një pasqyrë të strategjive ndërkombëtare, kombëtare dhe rajonale që ndikojnë në zhvillimin e Korçës;
2. Dokumentimi dhe rishikimi i direktivave të planeve ekzistuese hapësinore kombëtare dhe sektoriale, standarteve dhe normave. Prej secilit dokument janë identifikuar objektivat dhe disa nga masat kryesore të cilat kanë implikime në hartimin e planit të ri të përgjithshëm vendor për Bashkinë Korçë.

Ky Projekt-Raport Përfundimtar është rezultati kryesor raportues i procesit të VSM-së. Mbas shqyrtimeve dhe komenteve të Bashkisë Korçë, si dhe seancave të dëgjësive me publikun, do shihen pyetjet, komentet apo sugjerimet që dalin gjatë procesit, do u jepet përgjigje dhe do integrohen nëse gjykohen të drejta, dhe në fund do të prodhohet Raporti Përfundimtar për miratim nga Këshilli i Bashkisë dhe Ministria e Mjedisit. Raporti paraprak i i vlerësimit strategjik mjedisor bën të mundur:

- a. përshkrimin e qëllimit dhe objektivave kryesore të planit ose programit dhe të përputhjes se tij me plane ose programe të tjera që lidhen me të, fazën e vendimmarrjes dhe sqarimet nëse disa çështje janë vlerësuar ose do të vlerësohen në nivele dhe procese të tjera planifikimi;
- b. përshkrimin e metodikës së zbatuar për hartimin e raportit të VSM-së, përfshirë vështirësitë e hasura gjatë përgatitjes së tij, dhe burimet e informacionit ekzistues, që përdoren për qëllim të hartimit të raportit;
- c. përshkrimin e alternativave të konsideruara gjatë hartimit, rishikimit, ndryshimit apo modifikimit të planit ose programit të propozuar, përfshi edhe alternativën e mosplanifikimit (alternativa zero), si dhe arsyetimet përkatëse;
- d. objektivat për mbrojtjen e mjedisit, të përcaktuara në shkallë ndërkombëtare, nivel kombëtar, rajonal apo lokal, të cilat lidhen me planin ose programin dhe mënyra në të cilën këta objektiva janë marrë në konsideratë në propozim;

- e. përshkrimin e përbërësve të mjedisit në zonën e shtrirjes të planit ose programit të propozuar;
- f. përshkrimin e cilësisë së elementeve të mjedisit në zonën ku propozohet plani apo programi, të cilat mund të ndikohen nga zbatimi i planit ose programit të propozuar;
- g. ndërveprimet e mundshme me mjedisin të planit ose programit të propozuar, duke përfshirë në veçanti problemet që lidhen me zona të një rëndësie të veçantë mjedisore, si zonat e mbrojtura;
- h. pasojat e mundshme negative në mjedis, duke përfshirë ndikimet në biodiversitet, në tokë, në ujë, në ajër, faktorët klimaterikë, trashëgiminë kulturore dhe arkeologjike, peizazhin apo dhe ndërveprimin ndërmjet këtyre faktorëve;
- i. pasojat e mundshme negative në mjedisin ndërkufitar, në rast të zbatimit të nenit 17 të këtij ligji;
- j. masat e parashikuara për të shmangur apo zbutur sa më shumë të jetë e mundur pasojat e ndikimeve në mjedis, gjatë zbatimit të planit ose programit;
- k. identifikimin e investimeve apo të infrastrukturës mjedisore të nevojshme, në kuadër të planit apo programit të propozuar;
- l. përshkrimin e masave të parashikuara për monitorimin e pasojave në mjedis gjatë zbatimit të propozimit.

Raporti paraqet përfundimet me një përmbledhje të shkurtër jo teknike dhe sugjeron disa prej veprimeve kryesore mjedisore që duhen ndërmarrë dhe pasur parasysh gjatë zbatimit të PPRr dhe detajimit të punës gjatë hartimit të Planifikimit të Përgjithshëm të Territorit.

3.3 KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR

Kuadri Institucional për Mbrojtjen e Mjedisit

Institucionet mjedisore në Shqipëri kanë kaluar nëpërmjet një procesi reformash të thella institucionale gjatë dy dekadave të fundit. Si rezultat i përpjekjeve disa vjeçare të të gjithë aktorëve të interesuar brenda vendit, si dhe kontributit të komunitetit ndërkombëtar, në Shtator 2001 u suprimua Agjencia Kombëtare e Mjedisit (nga 1991 deri 1998; Komiteti për Mbrojtjen e Mjedisit) dhe në vend të saj u krijua Ministria e Mjedisit, e cila në vazhdim të trendit për rritjen e autoritetit në mbrojtjen e mjedisit, në vitin 2005 transformohet në Ministrinë e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujrave (MMPAU) dhe sot në Ministri Mjedisit.

Ministria e Mjedisit

Ministria e Mjedisit, është autoriteti kryesor përgjegjës për menaxhimin e mjedisit dhe politikave mjedisore në nivel kombëtar në Shqipëri. Ministria e Mjedisit u krijua si organi shtetëror i specializuar për mbrojtjen e mjedisit në Shqipëri. Ajo harton dhe zbaton politikën e qeverisë për mbrojtjen e mjedisit, harton projekt-akte ligjore e nën-ligjore në funksion të mbrojtjes dhe menaxhimit të qëndrueshëm të mjedisit, bashkërendon aktivitetet e institucioneve të linjës për çështje të mjedisit, organizon dhe koordinon punën për monitorimin e mjedisit, përgatit projekt-marrëveshjet ndërkombëtare apo bilaterale për mbrojtjen e mjedisit, përgatit Raportin “Për Gjendjen e Mjedisit”,

shqyrton dhe jep lejet mjedisore për aktivitetet e ndryshme ekonomike, nxit informimin, ndërgjegjësimin dhe tërheqjen e publikut në diskutime të rendësishme për mjedisin, etj. Ministria ka 12 Agjensi Rajonale të Mjedisit. Përgjegjësitë e tyre janë zbatimi i legjislacionit; kryerja e inspektimeve; kontrollimi i funksionimit të aktiviteve dhe përdorimi i burimeve natyrore në rajonet e tyre, duke marrë pjesë në dhënien e lejeve mjedisore për aktivitetet e reja dhe në mbështetjen e monitorimit dhe të vlerësimit mjedisor. Agjencia ka detyrat e mëposhtme:

- Të organizojë dhe menaxhojë programe vjetore të menaxhimit mjedisor, të cilat aprovohen nga Ministri;
- Në bazë të të dhënave të monitorimit, AMP përgatit raporte vjetore mbi gjendjen e mjedisit. Ministri paraqet raportin në Këshillin e Ministrave për aprovim;
- Agjensitë Rajonale të Mjedisit, përgatisin raporte mbi gjendjen e mjedisit në nivel rajonal, që aprovohen nga Këshillat e Qarqeve. Pas aprovimit këto raporte publikohen në mediat elektronike dhe në ato të shkruara;
- Të mbështesë grupet e inspektimit të Inspektoratit Mjedisor për analizimin e shkarkimeve në ajër, tokë dhe ujë;
- Të mbështesë autoritetet lokale në aktivitetet e menaxhimit dhe të mbrojtjes së mjedisit nën juridiksionin e tyre;
- Të promovojë përdorimin e teknologjive më të pastra dhe të vërë në funksionim sisteme të menaxhimit mjedisor;
- Të marrë pjesë në procesin e aprovimit të liçensave dhe deklaratave mjedisore, duke përmbushur detyrat e përcaktuara nga ministri;
- Të bashkëpunojë me autoritetet lokale në procesin e vlerësimit të ndikimit në mjedis për aktivitete nën juridiksionin e saj;
- Të informojë publikun dhe të sigurojë pjesëmarrje të publikut në procesin e vendimmarrjes;
- Të publikojë të dhënat mjedisore, dhe të përmbushë kërkesat e publikut për informacion mjedisor.

Aktualisht funksioni kryesor i Agjensisë është të organizojë dhe të menaxhojë zbatimin e programit vjetor të monitorimit mjedisor dhe të raportojë situatën mjedisore nëpërmjet hartimit të raportit vjetor mbi gjendjen e mjedisit.

Autoritete të Tjera në Nivel Qëndror me Përgjegjësi Mjedisore

Komisioni i përhershëm për shëndetin dhe mjedisin punon për Parlamentin dhe rishikon draftet e ligjeve të përgatitura nga MMPAU, aprovon marrëveshje mjedisore ndërkombëtare dhe të tjera në lidhje me çështjet mjedisore. Mandati i tij përcaktohet nga Parlamenti dhe anëtarët e tij janë përfaqësues nga të gjitha grupet parlamentare.

Niveli Rajonal dhe Vendor

Në nivel vendor, Bashkitë janë përgjegjëse për mbrojtjen e mjedisit, megjithëse nuk kanë njësi të specializuara mjedisore, përveç Bashkive. Në bazë të ligjit mbi organizimin dhe funksionimin e

qeverisjes vendore Nr.8652, datë 31.7.2000, autoritetet lokale morën përgjegjësinë për mbrojtjen e mjedisit, menaxhimin e rezervave ujore, mbetjeve urbane, infrastrukturën e transportit dhe zonat e gjelbra, në fillim të vitit 2001. Bashkitë gjithashtu, janë përgjegjëse për zonat industriale të mbyllura dhe të braktisura që ndodhen në territorin e tyre.

Organizatat Jo-Qeveritare

Organizatat mjedisore shqiptare kanë ndërmarrë aktivitete sensibilizues dhe ndërgjegjësuere për mbrojtjen e mjedisit ndër, të cilat mund të përmendim në fushat si:

- a. Mbrojtja e biodiversitetit, vlerësim i habitateve, depozitimi i mbetjeve të ngurta, studim i problemeve të lidhura me ndotjen urbane, etj.
- b. Përfshirje e komunitetit në vendimmarrje, diskutime në tryeza të rrumbullakta, nënshkrimin e vendimeve, etj.
- c. Edukim mjedisor i komunitetit nëpërmjet workshopeve dhe trajnimeve, programeve në media, publikimeve, aktivitete të lidhura me shkollat dhe studentët, etj.

3.4 LEGJISLACIONI MJEDISOR

Qeveria i përkushton kujdes të veçantë harmonizimit të ligjeve me ato të Bashkimit Evropian (BE). Deri në vitin 2002, mbrojtja e mjedisit bazohej në ligjin e vitit 1993 të titulluar “Për mbrojtjen e mjedisit” dhe në një amendim të tij të vitit 1998. Për kohën e vet këto ligje dhanë ndihmesën e nevojshme dhe vunë themelet e shumë proceseve e veprimtarive për mbrojtjen e mjedisit që sot zhvillohen normalisht. Kërkesat mjedisore të BE-së janë shumë të gjera dhe kanë nevojë për veprim, jo vetëm në bazë të prioriteteve të vendit, por për një sërë sektorësh mjedisorë. Legjislacioni evropian mjedisor përbëhet nga rreth 300 akte ligjore dhe do të trajtohet gjatë gjithë procesit të përafrimit. Procesi i përafrimit kërkon ndërveprim të zgjeruar institucional si në hartimin e legjislacionit mjedisor dhe në zbatimin e tij. Megjithëse ka një proces të qartë në zhvillimin e legjislacionit mjedisor, pika e dobët qëndron në zbatimin e kërkesave ligjore mjedisore.

3.4.1 Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit

Parimet kryesore, të cilat rregullojnë legjislacionin mjedisor në Shqipëri, janë të njëjta me ato të Bashkimit Evropian. Ato janë të konsakruara në ligjin e ri për Mbrojtjen e Mjedisit nr. 10 431, datë 9.6.2011, kapitulli II:

- Zhvillimi i qëndrueshëm;
- Parimi i parandalimit dhe marrja e masave paraprake;
- Parimi i ruajtjes së burimeve natyrore;
- Parimi i zëvendësimit dhe/ose kompensimit;
- Parimi i përafrimit të integruar;
- Parimi i përgjegjësisë së ndërsjellë dhe bashkëpunimit;
- Parimi i nxitjes së veprimtarive për mbrojtjen e mjedisit;
- Ndotësi paguan;
- Ndërgjegjësimi i publikut dhe pjesëmarrja në vendimmarrje.

Lidhur me planet e zhvillimit, të nenit 23 të këtij Ligji, duke ju referuar dhe Ligjit për Planifikimin e Territorit, kërkohet që në hartimin e planeve të zhvillimit të mbahen parasysh ndjeshmëria e mjedisit të një zone të caktuar, kapaciteti bartës i saj, lidhja dhe harmonia e vlerave të peizazhit natyror, lidhja ndërmjet burimeve natyrore të përtëritshme dhe të papërtëritshme, trashëgimia kulturore, si dhe tërësia e ndërveprimeve ndërmjet zhvillimeve ekzistuese në mjedis dhe atyre të planifikuara. Në nenin 24 ku bëhet fjalë ekskluzivisht për VSM, theksohet ndër të tjera se këtij vlerësimi i nënshtrohen projektet e planifikimit të territorit, si dhe planet e programet e zhvillimit kombëtar, rajonal e vendor; Legjislacioni për mbrojtjen e mjedisit, është pasuruar progresivisht me akte ligjore dhe nënligjore, të cilat janë përgjithësisht përafrim me direktivat dhe standardet mjedisore të Bashkimit Evropian. Ndër to do të veçonim ligjet:

- “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”;
- “Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis”;
- “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve”;
- “Për mbrojtjen e biodiversitetit”;
- “Për trajtimin e ujrave të ndotur”;
- “Për substancat dhe preparatet kimike”;
- “Për administrimin e zhurmave në mjedis”;
- “Për zonat e mbrojtura”;
- “Për mbrojtjen e ajrit nga ndotja”;
- “Për taksën e karbonit e të ambalazhit plastik”.

Krahas hartimit të ligjeve, vitet e fundit, është punuar për plotësimin me akte nënligjore të ligjeve të miratuar, me qëllim që të lehtësohet zbatimi praktik i tyre:

- Vendimi “Për monitorimin e mjedisit në Republikën e Shqipërisë”;
- Vendimi “Për normat e cilësisë së ajrit”;
- Vendimi “Për normat e shkarkimeve të lëngëta dhe kriteret e zonimit”;
- Vendimi “Për shpalljen e monumenteve të natyrës shqiptare”;
- Vendimi “Për administrimin e zonave të mbrojtura”;
- Vendimi “Për rregullat e miratimit të zonave të mbrojtura dhe buferike”;
- Vendimi “Për ndalimin e menjëhershëm të veprimtarisë së shfrytëzimit të rërës dhe zhavorrit të shtretërve të lumenjve”;
- Vendimi “Për çertifikimin e specialistëve për hartimin e raportit të vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe auditimin mjedisor”;
- Vendimi “Për miratimin e strategjisë dhe Planit Kombëtar të Veprimit për zbatimin e Konventës së Aarhusit”.

LIGJ Nr. 68/2014 PËR DISA SHTESA DHE NDRYSHIME NË LIGJIN NR. 9587, DATË 20.7.2006, "PËR MBROJTJEN E BIODIVERSITETIT", TË NDRYSHUAR¹

Çështje të këtij ligji që lidhen me problematikat e zonës

"Zona me interes për komunitetin" është zona, e cila, në rajonet biogeografike ose në rajonet të cilave u përket, kontribuon dukshëm në ruajtjen ose rivendosjen në një status të favorshëm ruajtjeje të një tipi habitati natyror ose lloji, që mund të kontribuojë dukshëm në lidhje me rrjetin "Natura 2000", dhe/ose kontribuon dukshëm në ruajtjen e diversitetit biologjik brenda rajonit biogeografik ose rajoneve në fjalë. "Zonë veçanërisht e mbrojtur" është zona ku shpendët e egër klasifikohen si të rrallë e të cenueshëm (vulnerabël) dhe, si rregull, u përkasin llojeve migratore që janë strikte të mbrojtura."

Përcaktimi dhe menaxhimi i habitateve natyrore dhe habitateve të llojeve

Ministria përzgjedh një listë të zonave me interes për komunitetin, duke identifikuar dukuritë e tipave të habitateve dhe llojet, sipas shkronjave "a" dhe "b", të nenit 17/4, të këtij ligji, në çdo rajon përkatës biogeografik, me qëllim propozimin Komisionit Europian të listës së zonave, të cilat strehojnë këta tipa habitatesh dhe llojesh. Lista kombëtare e zonave me interes për komunitetin, së bashku me një përshkrim të tipareve karakteristike të zonave specifike, përgatitet në përputhje me dokumentacionin dhe kërkesat e përcaktuara për çdo zonë, sipas shtojcës 1, të vendimit nr. 897, datë 21.12.2011, të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e rregullave për përcaktimin e zonave të veçanta të ruajtjes".

Projekti "Ndërtimi i kapaciteteve për zbatimin e kuadrit kombëtar të biosigurisë", mbështetur nga (UNEP-GEF) Maj 2011- Qershor 2015.

Projekti pas një periudhe 18 mujore vonesë në zbatimin e aktiviteteve të tij për arsye të ndryshme, ka filluar qysh prej Janarit 2013 riaktivizimin e tij pas një rishikimi total të aktiviteteve dhe fonde respektive të alokuara në mënyrë që të rikuperohet koha e humbur. Është ngritur Komiteti Drejtues i projektit dhe janë organizuar një numër workshopesh trajnuese me institucionet zbatuese të protokollit të Kartagjenës në të cilin Shqipëria është Palë qysh prej vitit 2005. Projekti ka si qëllim të kontribuojë në finalizimin e politikave kombëtare për biosigurinë, në hartimin e kuadrit rregullator, kompletimin e testimit pilot të sistemit administrativë dhe vendosjen e sistemit të monitorimit dhe zbatimit të ligjit, si dhe ndërgjegjësimin e publikut për bio-sigurinë dhe përmirësimin e pjesëmarrjes së publikut në vendim marrjen për biosigurinë.

Projekti "Rishikimi dhe Përditësimi i Strategjisë dhe Planit të Veprimit për biodiversitetin (2011-2020), mbështetur nga GEF. Ka filluar në Janar 2013, pas miratimit të VKM nr. 674, datë 3.10.2012 "Për miratimin në parim të marrëveshjes së grantit të Fondit Global për Mjedisin (GEF) midis qeverisë së Republikës së Shqipërisë dhe IBRD për financimin e projektit "Rishikimi i Strategjisë dhe Planit të Veprimit për Biodiversitetin dhe Raportin e 5-të kombëtar të Konventës së Biodiversitetit (CBD)" në linjë me Aichi targets të Konventës së Biodiversitetit dhe planin e saj strategjik për këtë periudhë. Projekti do të realizojë një SPVB të përditësuar në linjë me objektivat globale të CBD dhe me Strategjinë e Biodiversitetit të BE-së (Korrik 2011). Është në proces hartimi i draftit të parë të **Raportit Stock Taking**.

Gjithashtu është publikuar ftesa për hartimin e Raportit të 5-të Kombëtar të Konventës së Biodiversitetit.

Përgatitjet për Natura 2000 Kemi përgatitur Fiche projektit për IPA 2013 dhe për fillimin e procesit Natura 2000. Propozimi merr parasysh zbatimin e planeve të menaxhimit për Zonat e Mbrojtura të Shqipërisë, ngritjen e kapaciteteve dhe përmirësimin e infrastrukturës ekzistuese për zonat e mbrojtura, të cilat do të përbëjnë thelbin e Natura 2000 të ardhshëm për Shqipërinë. Projekt-fisha është në proces shqyrtimi dhe miratimi nga Komisioni Evropian. Për vitin 2013 është shqyrtuar Programi Kombëtar për Monitorimin dhe janë dhënë mendime krahas treguesve të tjerë dhe për treguesit e tokave. Po ashtu në përputhje me kërkesat e VKM nr. 1189, datë 18.11.2009 “Për rregullat dhe procedurat për hartimin dhe zbatimin e programit kombëtar të monitorimit të mjedisit”, në bashkëpunim me Agjencia e Mjedisit dhe Pyjeve, është kontribuar e janë dhënë mendime e komente për draft programin e monitorimit, sikurse janë dhënë komente e sugjerime për Raportet Vjetore të gjendjes së mjedisit, ku tokat, gjendja dhe mbrojtja e tyre kane qenë pjesë e këtyre raporteve.

MARRËVESHJET NDËRKOMBETARE, KONVENTA, PROTOKOLLE, MEMORANDUME PËR FUSHËN E NATYRËS

Drejtoria e Biodiversitetit ndjek një numër të konsiderueshëm Marrëveshjesh Shumëpalëshe Mjedisore (MShM) të fushës së mbrojtjes së natyrës:

- **Konventa për Biodiversitetin**, në të cilën Shqipëria është Palë qysh prej 10.11.1996.
- **Protokolli i Biosigurisë**, ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë me Ligjin Nr. 9279, datë 23.9.2004 “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Protokollin e Kartagjenës për Biosigurinë të Konventës “Për larminë biologjike”.
- **Konventa “Për ruajtjen e jetës së egër dhe të habitateve natyrore Evropiane” (konventa e Bernës)** e ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë me ligjin nr.8294, datë 2.3.1998 “Për ratifikimin e “Konventës për ruajtjen e florës dhe faunës së egër dhe mjedisit natyror të Europës (konventa e Bernës)”.
- **Konventa “Për tregtinë ndërkombëtare të llojeve të rrezikuara të faunës dhe florës së egër” (CITES)**, në të cilën Shqipëria ka aderuar me ligjin nr. 9021, date 6.3.2003 “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në “Konventën për tregtinë ndërkombëtare të llojeve të rrezikuara të florës dhe faunës së egër”.
- **Konventa “Për Ruajtjen e Llojeve Shtegtare të Botës së Egër” (Konventa e Bonit) dhe Marrëveshjet e saj per Cetacete (ACCOBAMS)**, lakuriqët e natës (Eurobats) dhe për shpendët migratorë euroaziatikë (AEWA), në të cilën Shqipëria ka aderuar me ligjin nr. 8692, datë 16.11.2000 “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën e Bonit “Për mbrojtjen e llojeve shtegtarë të kafshëve të egra” dhe mirëkuptimet e kësaj Konvente”.
- **“Konventa e Ligatinave të Rëndësisë Ndërkombëtare Veçanërisht si Habitat i Shpendëve të Ujit” (Konventa e Ramsarit)**, në të cilën Shqipëria është Palë prej 29.2.1996.
- **Konventa e Kombeve të Bashkuara për të luftuar shkretëtirëzimin (UNCCD)**, në të cilën Shqipëria është palë prej 26.7.2000, pas miratimit të ligjit nr. 8556, datë 22.12.1999 “Për

aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën e Kombeve të Bashkuara “Për të luftuar shkretëtirëzimin në ato vende që kanë kaluar thatësira serioze dhe /ose shkretëtirëzim, veçanërisht në Afrikë”.

Në zbatim të këtyre Konventave janë hartuar strategji, plane veprime e programe. Gjithashtu hartimi i legjislacionit në fushën e mbrojtjes së natyrës mbështetet në parimet dhe detyrimet e konventave, si dhe përfshin dispozita për zbatimin e tyre.

ECURIA DHE GJENDJA AKTUALE E ZONAVE TË MBROJTURA

Objektivat kryesore konsistojnë në ruajtjen dhe përdorimin e qëndrueshëm të biodiversitetit, nëpërmjet mirë administrimit në 3 nivelet përbërëse të tij: lloje, habitate dhe ekosisteme dhe arritjen e statusit të favorshëm për llojet e florës dhe faunës së egër që do të sigurojnë mbijetesën e tyre. Këto objektiva themelore parashikohet të arrihen nëpërmjet rritjes së sipërfaqes së ZM-ve dhe zbatimit me efikasitet të planeve të tyre të menaxhimit si dhe nëpërmjet forcimit të kapaciteteve të Administratave të Zonave të Mbrojtura. Përmirësimi më i rëndësishëm në menaxhimin e zonës së mbrojtur duhet të jetë forcimi i zbatimit të ligjit, ç’ka kërkon një bashkëpunim më të mirë midis institucioneve dhe autoriteteve të ndryshme në nivel qendror e lokal.

Gjatë kësaj periudhe zonat e mbrojtura e kryesisht parqet kombëtar janë ndeshur me mjaft probleme si:

1. Degradimi i habitateve, erozioni kodrinor dhe malor mbetet një dukuri në rritje kjo dhe për shkak të ndërhyrjeve në lumenjt, dhe nga prerja e pyjeve dhe zjarret. Në këtë situatë kanë ndikim dhe degradimi i rregjimit ujor, ndotjet nga materialet e pa rikuperueshme si plastikë, shkarkimet e ujrave të zeza dhe industriale, etj.
2. Prerjet abuzive të pyjeve dhe kullotja e pakontrolluar brenda territorit apo në afërsi të të gjithë ZM-ve janë evidente. Për parqet kombëtare është kërkuar që të ngrihen skuadra të përhershme sinjalizim-vrojtimi dhe të veprimit në raste zjarresh,
3. Përndjekja e shpendëve dhe të kafshëve të egra, gjuetia, mbipeshkimi, peshkimi ilegal dhe përdorimi i mjeteve të ndaluara, kryesisht në zonën fushore, dhe në laguna mbetet problem.
4. Po kështu ndërtimi i parqeve eolike apo dhe ata fotovoltaike përbëjnë një problem serioz në disa zona të mbrojtura si dhe janë në kundërshtim me statusin e zonës Ramsar dhe të konventës së Bonit.
5. Guroret dhe minierat përbëjnë një dukuri tepër negative në shkatërrimin e natyrës e të peizazhit, të habitateve dhe zvogëlimin e tyre.

Kësisoj jemi shprehur që të shmanget planifikimi i minierave dhe i guroreve në:

- Të gjitha kategoritë e Zonave të Mbrojtura dhe Monumentet e Natyrës;
- Sipërfaqet pyjore, ripyllëzimet, shkurret mesdhetare, tokave me bimësi pyjore;
- Pyjet e përcaktuar mbrojtës të tokave, të burimeve ujore, të liqeneve, të ujëmbledhësve, të qendrave të banuara dhe rezervatet gjenetike;
- Zonat me rrezikshmëri të lartë për rënien e zjarreve;
- Zonat e planifikuara për zhvillimin e turizmit dhe peizazhet me vlera të jashtëzakonshme të

vlerësuar si një aset thelbësor i zhvillimit të turizmit;

- Lugina, ujëvara, gjire, kepe, kanione, maja, shpate të thepisur, liqene natyror, ujëmbledhësit, shpella, përgjatë lumenjve e përrenjve dhe në shtretërit apo brigjet e tyre, në një distancë jo më afër se 2 km dhe/ose me shtrirje deri në kufirin ujëndarës;
- Vendet rezerva të burimeve ujore nën e mbi tokësore, zonat që shërbejnë si rezerva ujore për ujin e pijshëm dhe territoret e rimbushjes së ujrave nëntokësore, grykëderdhjet e shkarkimit të burimeve, lumenjve dhe përrenjve;
- Peizazhin që duket nga qendrat e banuara rurale e të qyteteve, në zonat industriale, sportive, argëtuese, portet, aeroportet, në një distancë jo më afër se 2-5 km si dhe në brezin e gjelbërt urban;
- Territoret e ndjeshme ndaj erozionit, rrëshqitjeve, shembjeve, etj.

PËRAFRIMI I LEGJISLACIONIT TË RUAJTJES SË NATYRËS ME LEGJISLACIONIN EVROPIAN

Aktet ligjore

- Ligj Nr. 8906, datë 06.06.2002 “Për zonat e Mbrojtura”, përafuar Direktiva e Habitatit - 31992L0043, “Direktiva e Këshillit 92/43 EEC të 21 Majit 1992 për ruajtjen e habitateve natyrore dhe të faunës dhe florës së egër”, Fletorja zyrtare L 206, 22/07/1992, Faqe 7-50;
- Ligji nr. 9587, datë 20.07.2006 “Për mbrojtjen e biodiversitetit”, përafuar Direktiva e Habitatit -31992L0043, “Direktiva e Këshillit 92/43 EEC të 21 Majit 1992 për ruajtjen e habitateve natyrore dhe të faunës dhe florës së egër”, Fletorja zyrtare L 206, 22/07/1992, Faqe 7-50;
- Ligji nr. 9868, date 04.02.2008 “Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 8906, date 6.06.2002 “Per zonat e mbrojtura”, perafuar Direktiva e Habitatit -31992L0043, “Direktiva e Keshillit 92/43 EEC te 21 Majit 1992 per ruajtjen e habitateve natyrore dhe te faunes dhe flores se eger”, Fletorja zyrtare L 206, 22/07/1992, Faqe 7-50;
- Ligji nr. 9867, datë 31.01.2008 “Për përcaktimin e rregullave dhe procedurave për tregtimin ndërkombëtar të llojeve të rrezikuara të florës dhe faunës së egër”, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 18, datë 19.2.2008, faqe 629-639, përafuar 31997R0338, Rregullorja e Këshillit (EC) Nr 338/97 e 9 Dhjetorit 1996 “Për mbrojtjen e llojeve të faunës dhe florës së egër duke rregulluar tregtinë e tyre”, Fletore Zyrtate L 061, 03/03/1997, Faqe 0001-0069 që siguron kuadrin ligjor të përgjithshëm për zbatimin e Konventës “Për tregtinë ndërkombëtare të llojeve të rrezikuara të faunës dhe florës së egër” (CITES) në territorin e BE-së.
- Ligji nr.10 006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër", botuar në Fletoren Zyrtare Nr. 168, Viti 2008, Faqe 8273, Data e botimit 31.10.2008, është bërë përafrim i pjesshëm i direktivës nr. 79/409 EEC të 2 Prillit “Për ruajtjen e shpendëve të egër”, Fletorja Zyrtare Oj L 103, 24/04/1979, Faqe 0001-0018.
- Ligj nr. 10253, datë 11.02.2010 “Për Gjuetinë”, përafrim i pjesshëm i direktivës nr. 79/409 EEC të 2 Prillit “Për ruajtjen e shpendëve të egër”, Fletortja Zyrtare Oj L 103, 24/04/1979, Faqe 0001-0018.

- Objektivi i përgjithshëm i strategjisë është të kontribuojë në nivel kombëtar për arritjen e objektivave të 2020 në ndalimin e humbjeve të biodiversitetit dhe degradimin e shërbimeve të ekosistemit.

Objektiva të tjera sektoriale strategjike për mbrojtjen e natyrës janë:

- Adresimi i shkaqeve të humbjes së biodiversitetit
- Ulja e presioneve të drejtpërdrejta mbi biodiversitetin dhe promovimin e përdorimit të qëndrueshëm
- Rritja e zbatimit përmes planifikimit me pjesëmarrje, menaxhimin e njohurive dhe ndërtimin e kapaciteteve
- Rritja e përfitimeve për të gjithë, nga biodiversitet dhe shërbimet e ekosistemit

Parku Kombëtar i Drenovës u krijua për të ruajtur funksionet esenciale të ekosistemeve, të cilat i shërbejnë mbijetesës së popullsisë lokale. Kjo nënkupton që masat për ruajtje dhe mbrojtje janë para së gjithash në interes të njerëzve. Duhet të mirëmbahen funksionet e ekosistemeve si më poshtë:

- Cilësia e habitateve për speciet;
- Sigurimi i hapësirave të mjaftueshme që lejojnë zhvillimin pa shqetësime të proceseve ekologjike. (p.sh. ciklet jetësore dhe qarkullimi fizik i substancave inorganike);
- Përmirësimi i aftësive ripërtëritëse dhe i qëndrueshmërisë së ekosistemeve;

Mirëmbajtja e shërbimeve të ekosistemeve:

- Burimet natyrore për popullsinë vendase për sigurimin e nevojave për dru zjarri dhe prodhime të dyta pyjore, ajër i pastër dhe mbrojtje uji.
- Prodhim të ardhurash për popullsinë lokale

Regjimi i ujit dhe rigjenerimi i tij

- o Mbrojtja e klimës;
- o Mbrojtja nga erozioni;
- o Zona për çlodhje dhe eksperiencia në natyrë.

Zona e mbrojtur duhet të konsiderohet si një park zhvillim. Do të duhen disa dekada deri sa parku të arrijë statusin që të jetë i krahasueshëm me standardet ndërkombëtare. Megjithatë, është e rëndësishme që të futen këto standarde, në mënyrë që menaxhimi i Parkut të çohet në drejtimin e duhur.

KUADRI LIGJOR DHE RREGULLATOR PËR ZONAT E MBROJTURA NË SHQIPËRI

Ligji nr. 9806, datë 06.06.2002 “Për zonat e mbrojtura” përbën bazën ligjore për menaxhimin e zonave të mbrojtura, sikundër në Shqipëri edhe në rajon. Ky është ligji kuadër për deklarimin, ruajtjen, administrimin, menaxhimin dhe përdorimin e qëndrueshëm të zonave të mbrojtura dhe burimeve të tyre natyrore e biologjike. Ndërmjet të tjerave, një qëllim i rëndësishëm i këtij ligji është informimi dhe

edukimi i komuniteteve lokale lidhur me përfitimet ekonomike të drejtpërdrejta dhe të tërthorta dhe nxitja e zhvillimit të eko-turizmit. Ligji 8906, në përputhje me kriteret e mbrojtjes së natyrës të përcaktuara nga Bashkimi Ndërkombëtar për Ruajtjen e Natyrës (IUCN), identifikon gjashtë kategori të “zonave të mbrojtura”, duke u dhënë statuse dhe nivele të ndryshme të mbrojtjes. Neni 4/2 i ligjit nr. 8906, të amenduar, përcakton se territori i çdo zone të mbrojtur, do të ndahet në nënzona, në përputhje me rëndësinë e habitateve dhe ekosistemeve të pranishëm në territoret e caktuara. Ligji përcakton ndarjen në nënzona si vijon:

- zonë qëndrore,
- zonë e përdorimit të qëndrueshëm,
- zonë rekreative,
- zonë e përdorimit tradicional dhe zona të tjera të vogla, të cilat janë në përshtatje me territore të caktuara.

Zonimi përcakton nivelin e mbrojtjes së zonës në përputhje me specifikat e saj, duke marrë parasysh natyrën e zonës dhe aktivitetet njerëzore që zhvillohen në të.

Zbatimi i ligjit "**Për zonat e mbrojtura**" të amenduar, shoqërohet edhe me akte të ndryshme nënligjore të miratuara nga Këshilli i Ministrave, që përfshijnë:

- VKM nr 676 , date 20.12 . 2002 "*Për shpalljen e monumenteve të natyrës në Shqipëri si zona të mbrojtura*", i cili deklaron si zona të mbrojtur monumentet e natyrës të listuara në aneksin e këtij vendimi;
- VKM Nr.267 , datë 24.04.2003 "*Për procedurat e propozimit dhe shpalljen e zonave të mbrojtura dhe buferike*";
- VKM Nr 266 , datë 24.04.2003 "*Për administratat e zonave të mbrojtura*";
- VKM Nr 86, datë 11.02.2005 "*Për krijimin e komiteteve të menaxhimit për zonat e mbrojtura*";
- VKM Nr 519 , datë 30.06.2010 "*Për propozimin dhe miratimin e procedurave dhe rregullave për administrimin e parqeve natyrore rajonale*";
- VKM nr 897 datë 21.12.2011 "*Për miratimin e rregullave për caktimin e zonave të veçanta të ruajtjes*".

3.4.2 Strategjitë dhe Programet Ndërkombëtare

Strategjia 2020 e Evropës Jug-Lindore – Punësimi dhe prosperiteti në një këndvështrim Evropian (BE/ Këshilli i Bashkëpunimit Rajonal)

Ky dokument është hartuar në vitin 2011, si përgjigje ndaj kërkesës së qeverive të vendeve të Ballkanit Perëndimor, nga Këshilli i Bashkëpunimit Rajonal në bashkëpunim me qeveritë e vendeve të këtij rajoni, për përgatitjen e një dokumenti në lidhje me çështje që kanë të bëjnë me konkurrencën rajonale dhe strategjitë e rritjes. Ky dokument fokusohet në pesë shtylla të modelit të ri zhvillimor:

1. Rritje e Integruar – me fokus Tregjet Rajonale, ekonominë e orientuar drejt eksportit dhe - investimeve të huaja, etj.

2. Rritje e Zgjuar – me fokus rritjen e konkurrueshmërise Rajonale, udhëheqjen nga njohuria dhe novacioni dhe bazuar në kapitalin njerëzor, teknologjitë moderne të komunikimit dhe industritë kreative
3. Rritje e Qëndrueshme – me fokus në infrastrukturën dhe energjinë e qëndrueshme, në përdorimin me efikasitet dhe ndjeshmëri të burimeve, sidomos atyre natyrore
4. Rritje Gjithëpërfshirëse – me fokus avancimin përtej një shoqërie përjashtuese drejt një situate ku të gjithë përfitojnë nga zhvillimi në mënyrë të drejtë
5. Qeverisje në funksion të rritjes - me fokus qeverisjen transparente, funksionale dhe efikase

Programi Interreg II IPA i Bashkëpunimit Ndërkufitar Shqipëri – Greqi 2014 – 2020 është rezultat i një procesi të programimit të udhëhequr nga "Komiteti i Përbashkët i Programimit", i themeluar për përgatitjen e programit Interreg II IPA për bashkëpunimin ndërkufitar. Strategjia e këtij programi është:

Fig. - 2 Programi i Bashkëpunimit Ndërkufitar IPA Shqipëri – Greqi 2014 – 2020

"Për gjetjen e ekuilibrit mes zhvillimit të qëndrueshëm rajonal dhe rritjen e bashkëpunimit ndërkufitar midis popullsisë dhe rajoneve, institucioneve vendore, në përputhje me BE-në dhe politikat kombëtare, me qëllim adresimin e sfidave të përbashkëta nëpërmjet ndërhyrjeve të përbashkëta"

Prioritetet e programit në bazë të Aneksit III të rregullores IPA II (BE) Nr 231/2014, përfshijnë:

1. Promovimi i transportit të qëndrueshëm, informacionit dhe komunikimit (IC) rrjete dhe shërbime dhe investime në ujë, mbeturinave dhe energjisë sistemeve dhe pajisjeve ndërkufitare.
2. Mbrojtja e mjedisit dhe promovimin e ndryshimeve klimatike përshtatjen & zbutjen, parandalimin e rrezikut dhe menaxhimit.
3. Vlerësimin e turizmit dhe trashëgimisë kulturore dhe natyrore
4. Rritja e konkurrencës në mjedisin e biznesit dhe zhvillimin e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, tregtisë dhe investimeve.

Zona përfituese ndërkufitar shtrihen nga Deti Jon në liqenet e Prespës, dhe përfshinë: Rajonet e Grevenës, Kosturit, Follorinës, Arta, Thesprotia, Janinë, Prevezë, Zakynthos, Kerkyra, Kefallinia dhe Lefkada në Greqi dhe rajonet e Vlorës, Bashkia e Gjirokastrës, Bashkia e Korçës dhe Bashkia e Beratit në Shqipëri.

3.4.3 Çështjet, Zonat dhe Objektet E Rëndësisë Kombëtare

Dokumentet që përcaktojnë zonat e rëndësisë kombëtare, sipas parashikimeve të pikës 3, të nenit 16, të Ligjit 107/2014, datë 31.07.2014 "Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit", i ndryshuar, janë si më poshtë:

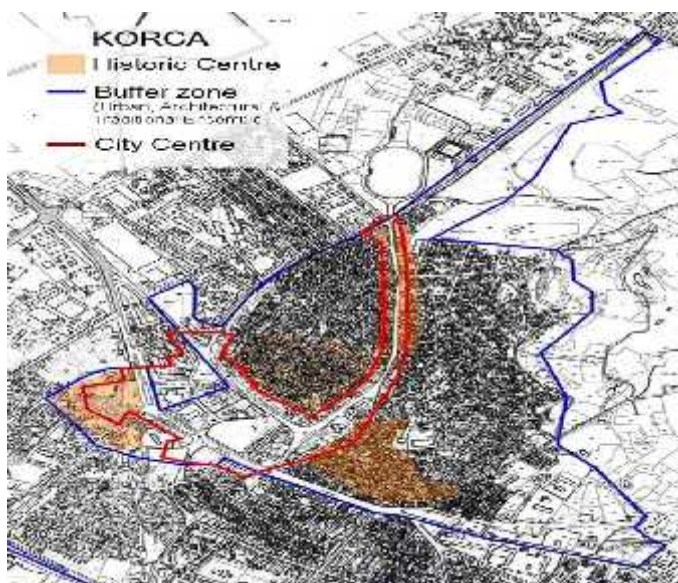
1. Vendimi nr. 2 i Këshillit Kombëtar të Territorit, datë 20.12.2012, “Përcaktimi i projektit të Gazsjellësit Trans – Adriatik (TAP) si çështje e rëndësisë kombëtare në planifikimin e territorit”, i cili në pikën 2 vendos “Shpalljen “zonë kombëtare” të korridorit me gjerësi 500m të Projektit TAP [...]”
2. Vendimi nr. 5 i Këshillit Kombëtar të Territorit, datë 18.10.2013, “Për masat emergjente të ndërhyrjes mbrojtëse dhe rehabilituese mjedisore në zonat me rëndësi kombëtare të trashëgimisë kulturore dhe historike”
3. Vendimi nr. 1 i Këshillit Kombëtar të Territorit, datë 09.09.2015, “Përcaktimi si Zona të Rëndësisë Kombëtare në Planifikim, të 64 zonave të mbrojtura të monumenteve të kulturës, të shpallura me urdhër të Ministrit të Kulturës, pas miratimit në Këshillin Kombëtar të Restaurimeve për periudhën 2014-2015”. Në këtë listë përfshihet edhe “Banesa e Vangjush Mios”, monument kulture i kategorisë së I-rë.

Rregulloret për mbrojtjen e Trashëgimisë Kulturore

Zhillimi i qendrës tradicionale të Korçës është rregulluar me anë të Vendimit 455/2005 “Rregullorja për Administrimin e Qendrës Historike dhe Urbane, Ansambli Arkitektural dhe Tradicional i Qytetit të Korçës”, në të cilin përcaktohen dy kategori mbrojtjeje:

Qendra Historike është një zonë absolutisht e mbrojtur që përfshin: Pazarin, pjesën e zonës përgjatë Bulevardit Republika, dhe disa grupime qendrash tradicionale. Ky vendim ngarkon Institutin e Monumenteve të Kulturës (IMK) të realizojë të gjithë projektet e restaurimit brenda Zonës Historike.

Fig. - 3 Përcaktimi i zonës së trashëgimisë kulturore dhe kufijve të qendrës së qytetit të Korçës

Ansambli Tradicional & Arkitektural Urban

është një zonë me mbrojtje relative që përfshin pjesën e mbetur të qendrës tradicionale të qytetit; i njohur ndryshe si zonat e lagjeve rezidenciale të shekullit të 19-të dhe fillimit të shekullit të 20-të. Për më tepër Vendimi i viti 2005 përfshin kategorizimin e Monumenteve të kategorisë së parë dhe të dytë dhe ndërhyrjet e lejuara, të vendosura nga Ligji mbi trashëgiminë Kulturore të vitit 2003.

Statusi Ligjor i kufijve të qendrës së qytetit të Korçës

Kufijtë e qendrës së qytetit u përcaktuan nga Vendimi 1 i 2003 “Për detyrimin e hartimit të Studimit Urban të qendrës së qytetit të Korçës”. Bazuar në këtë vendim Bashkia ka patur mandatin që të përgatisë një plan të detajuar për këtë zonë. Kur VKM 238/2011 “ Për Shpalljen e Qendrës Historike të Qytetit të Korçës dhe Miratimin e Rregullores për administrimin e saj”.

3.4.4 Ligji për Ratifikimin e Protokollit për Vlerësimin Strategjik Mjedisor

Ligji aktual nr. 9424, datë 6.10.2005 “Për Ratifikimin e Protokollit për Vlerësimin Strategjik Mjedisor (Protokollin e Kievit) është hartuar në kuadër të Konventës “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis në kontekst ndër-kufitar”. Qëllimi i këtij protokoll është të krijojë kushtet për një nivel më të lartë mbrojtjeje të mjedisit, përfshirë edhe shëndetin:

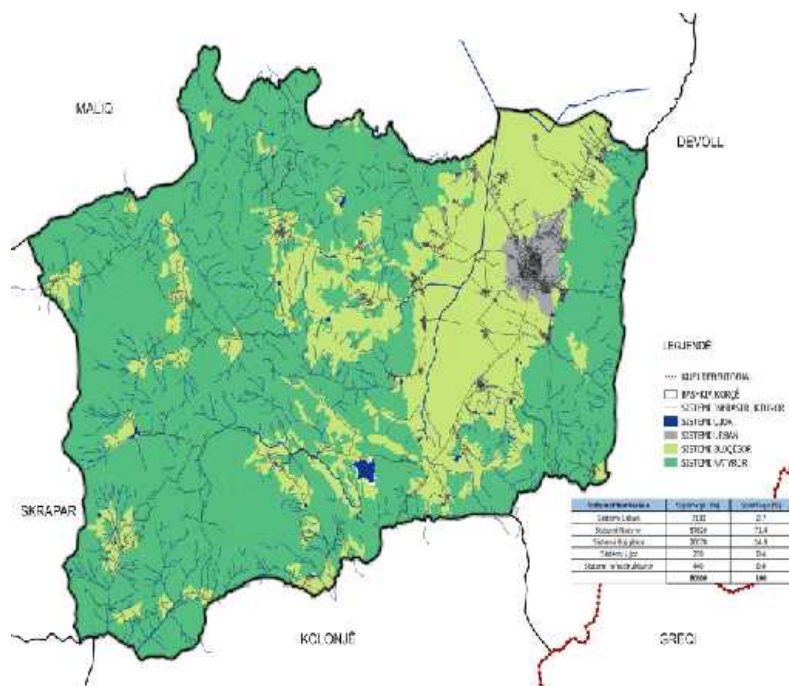
- duke siguruar që çështjet mjedisore, përfshirë edhe ato shëndetësore, të merren thellësisht në konsideratë në zhvillimin e planeve dhe programeve;
- duke kontribuar në marrjen në konsideratë të çështjeve mjedisore dhe shëndetësore në përgatitjen e politikave dhe legjislacionit;
- duke vendosur procedura të qarta, transparente dhe efektive për vlerësimin strategjik mjedisor;
- duke siguruar pjesëmarrjen e publikut në vlerësimin strategjik mjedisor; dhe
- duke integruar me këto instrumenta çështjet mjedisore dhe shëndetësore në masat dhe instrumentet e përcaktuara për zhvillim të qëndrueshëm.

3.4.5 Ligji për Planifikimin e Territorit

Ky akt ligjor me nr. 10119, datë 23.4.2009, azhurnuar në vitin 2010, dhe i ndryshuar më datë 31.07.2014 ka për objekt përcaktimin e parimeve bazë, përgjegjësi, rregullave dhe procedurave për planifikimin e territorit. Ligji ka për qëllim:

- të sigurojë zhvillimin e qëndrueshëm të territorit, nëpërmjet përdorimit racional të tokës dhe të burimeve natyrore;

Fig. - 4 Hartë e treguesëve të përdorimit të tokës

interesave publike e privatë, duke bashkënduar: mbrojtjen e burimeve natyrore, si: toka, në veçanti toka bujqësore, ajri;

- uji, pyjet, flora, fauna, peizazhet;
- krijimin e garantimin e territoreve të ndërtueshme, të organizuara në mënyrë të harmonizuar e funksionale;
- nxitjen e jetës ekonomike, shoqërore e kulturore në nivel kombëtar e vendor;

- garantimin e kushteve të sigurisë së jetës dhe të shëndetit publik, rendit publik dhe sigurisë kombëtare;
- nxitjen e zhvillimit të balancuar rajonal për të siguruar shpërndarje të qëndrueshme të popullsisë në vend në bazë të burimeve;
- të nxisë veprimtarite e duhura për mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilësisë së trashëgimisë natyrore e kulturore dhe për ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike dhe të peizazhit;
- të mundësojë të drejtën e përdorimit e të zhvillimit të pronës, në përputhje me instrumentet planifikuese dhe ligjet mjedisore;
- të krijojë kushte të përshtatshme e të drejta dhe shanse të barabarta për banim, veprimtari ekonomike e sociale për të gjitha kategoritë sociale, kohezion ekonomik e social dhe gëzim të të drejtave të pronësisë;
- të sigurojë që autoritetet kombëtare e vendore të planifikimit të hartojnë e të përditësojnë rregullisht instrumente të planifikimit, sipas kërkesave të tregut dhe nevojave sociale;
- të sigurojë që autoritetet e planifikimit të bashkërendojnë veprimtaritë e tyre planifikuese, për të nxitur planifikimin e harmonizuar e të integruar të territorit;
- të garantojë, sipas legjislacionit për ndërtimin, zbatimin e rregullave të sigurisë së ndërtimeve dhe të punimeve të ndërtimit për jetën dhe shëndetin e njerëzve;
- Kërkesa për VSM për planet, ashtu si dhe në ligjet për Mbrojtjen e Mjedisit, dhe atë të VSM, përshkruhet nominalisht në nenet 21, 47 dhe 48 të këtij ligji.

3.5 LIDHJA ME POLITIKA DHE DOKUMENTE TË TJERË

Në këtë pjesë synohet që të jepet konteksti i politikave dhe dokumenteve të tjerë brenda së cilave funksionon Plani dhe ku është bazuar hartimi i VSM-së. Për këtë qëllim janë konsultuar dhe përdorur një sërë dokumentesh, përfshirë konventat ndërkombëtare, Direktivat e BE-së dhe politikat në nivelin kombëtar.

3.5.1 Kuadri Përkatës Ligjor që Lidhet me Hartimin e Planeve Vendor

Kuadri përkatës ligjor që lidhet me hartimin e planeve vendor është si më poshtë vijon:

- Ligji nr. 107/2014, datë 29.7.2014 "Për Planifikimin dhe Zhvillimin e territorit";
- Ligji nr. 8652, datë 31.07.2000 "Për Organizimin dhe funksionimin e qeverisjes vendore";
- Ligji nr. 8654, datë 31.07.2000 "Për Organizimin dhe funksionimin e Bashkisë së Tiranës";
- Ligji nr. 8934, datë 05.09.2002 "Për Mbrojtjen e mjedisit" (amenduar në 2008);
- Ligji nr. 9734, datë 14.05.2007 "Për Turizmin" (me gjithë ndryshimet);
- Ligji nr. 8093, datë 21.03.1996 "Për Rezervat ujore" (me gjithë ndryshimet);
- Ligji për Furnizimin me Ujë dhe Rregullimin e Sektorit Sanitar (1996);
- Ligjet dhe rregulloret e përshtatshme për zhvillimin e brigjeve ujore (ndër të tjera Ligjit për Zonat e Mbrojtura, amenduar në 2008);
- Ligji mbi themelimin dhe funksionimin e mbrojtjes së tokës dhe strukturave të administratës;
- Ligji mbi themelimin e mbrojtjes së pyjeve;
- Ligji nr. 9587, datë 20.07.2006 "Për Mbrojtjen e Biodiversitetit";

- Kuadri rregullator për përgatitjen e Vlerësimeve të Impaktit Mjedisor (EIA-s) dhe një Projektligji për vlerësimin strategjik të Ndikimit Mjedisor (SEA-s).

Kuadri ligjor pritet të rishikohet, për ta plotësuar dhe bërë atë me funksional. Kjo do të garantojë një fushë veprimi të koordinuar dhe mirëadministruar në të gjithë territorin e rajonit. Gjatë hartimit të PPVBK duhet të garantohet që “ekuilibri midis interesave publike dhe private” në zhvillimin e tokës, si dhe interpretimi dhe administrimi i saktë i të “drejtës së zhvillimit”, të jenë pjesë integrale e mendësisë dhe realitetit të zbatimit.

3.5.2 Konteksti Ndërkombëtar

Legjislacioni Horizontal

- Direktiva 2004/35/KE “Mbi përgjegjësinë mjedisore, parandalimin dhe riparimin e dëmeve mbi ambientin”;
- Direktiva 2001/42/KE “Për vlerësimin e pasojave në mjedis të planeve dhe programeve të caktuara”;
- Direktiva 2003/4/KE mbi të drejtën e publikut për të pasur informacion mjedisor;
- Direktiva 2003/35/KE mbi “Tërheqjen e publikut në vendimmarrje në hartimin e planeve programeve në fushën e mjedisit dhe amendimet për pjesëmarrjen e publikut dhe aksesin në drejtësi”;

Cilësia e Ajrit:

- Direktiva 2008/50/KE mbi cilësinë e ajrit të ambientit dhe për një ajër më të pastër për Evropën;
- Direktiva 2001/81/KE mbi Tavanet Kombëtare të Shkarkimit për disa ndotës atmosferikë;
- Direktiva 2012/33 në lidhje me përmbajtjen e squfurit në lëndët djegëse në transportin ujqor;
- Direktiva 2004/42/KE mbi limitimin e shkarkimeve të komponimeve organike të avullueshme për shkak të përdorimit të tretësve organik në disa bojëra dhe llaqe të caktuara dhe produkteve përrilyerjen e automjeteve;
- Direktiva 97/68/KE mbi përafrimin e legjislacionit të Vendeve Anëtare në lidhje me masat që do të ndërmerren kundër shkarkimit të ndotësve të gaztë dhe lëndës së ngurtë pezull nga motorët me djegie të brendshme që instalohen në makineritë e lëvizshme jo rrugore;
- Direktiva 2005/55/KE mbi përafrimin e legjislacionit të Vendeve Anëtare në lidhje me masat që do të ndërmerren kundër shkarkimeve të ndotësve të gaztë dhe lëndës së ngurtë pezull nga motorët me ndezje me kompresion dhe motorët me ndezje pozitive që djegin gaz natyral apo të lëngshëm për përdorim në automjete.

Ndryshimet Klimatike:

- Vendimi i Këshillit 2002/358/KE në lidhje me miratimin, në emër të Komunitetit Evropian, të Protokollit të Kiotos të Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike dhe përmbushjen e përbashkët të angazhimeve në përputhje me to;

- Direktiva 2003/87/KE për krijimin e një skeme të tregtimit të njësive të lejuara të gazeve me efekt serrë brenda Komunitetit e cila amendon Direktivën e Këshillit 96/61/KE;
- Direktiva 2004/101/KE për krijimin e një skeme të tregtimit të njësive të lejuara të gazeve me efekt serrë brenda Komunitetit, në lidhje me mekanizmat e Protokollit të Kiotos-s;
- Direktiva 2009/29/KE e cila amendon Direktivën 2003/87/KE në mënyrë që të përmirësojë dhe zgjerojë skemën tregtare të kompensimit të njësive të lejuara të emisioneve të gazeve me efekt serrë të Komunitetit;
- Vendimi i Komisionit Nr. 2010/2/BE i cili përcakton një listë të sektorëve dhe nënsektorëve të cilët mendohet të jenë të ekspozuar ndaj një risku të konsiderueshëm të rrjedhjes së karbonit;
- Direktiva 2008/101/KE e cila amendon Direktivën 2003/87/KE në mënyrë që të përfshijë aktivitetet e aviacionit në skemën e tregtisë së njësive të lejuara të gazeve me efekt serrë brenda Komunitetit;
- Direktiva e Këshillit 85/337/KE “Mbi vlerësimin e efekteve të projekteve publike dhe private mbi mjedisin”;
- Direktiva 1999/94/KE në lidhje me disponueshmërinë e informacionit të konsumatorit mbi ekonominë e lëndës djegëse dhe emetimet e CO₂ në lidhje me tregtimin e makinave të reja të pasagjerëve;

Administrimi i Mbetjeve:

- Direktiva 2008/98/KE mbi mbetjet;
- Direktiva 86/278/EKE Për mbrojtjen e mjedisit dhe veçanërisht të tokës, kur llumrat e ujërave të ndotura përdoren në bujqësi;
- Direktiva 2006/66/KE Për bateritë dhe akumulatorët, mbetjet nga bateritë dhe akumulatorët;
- Direktiva 94/62/KE Për Ambalazhet dhe Mbetjet nga Ambalazhet;
- Direktiva 2000/53/KE Për automjetet në fund të jetës
- Direktiva 2002/96/KE dhe Direktiva 2012/19/EU Për mbetjet nga pajisjet elektrike dhe elektronike;
- Direktiva 1999/31/KE Mbi landfillin e mbetjeve;
- Direktiva 2006/21/KE Për menaxhimin e mbetjeve nga industria nxjerrëse;
- Direktiva 2011/65/EU Për kufizimin e përdorimit të substancave të rrezikshme në pajisjet elektrike dhe elektronike.

Cilësia e Ujërave:

- Direktiva 2000/60/KE për krijimin e një kuadri në fushën e politikave të ujit;
- Direktiva 91/271/EKE për trajtimin e ujërave të ndotur urbane;
- Direktiva 98/83/KE për cilësinë e ujit të pijshëm;
- Direktiva 91/676/KE për mbrojtjen e ujërave nga ndotja e shkaktuar nga nitratet e përdorura në bujqësi;
- Direktiva 2006/7/KE për menaxhimin e cilësisë së ujërave të larjes;
- Direktiva 2006/118/KE për mbrojtjen e ujërave nëntokësore nga ndotja dhe degradimi;

- Direktiva 2013/39/BE për sa i përket substancave prioritare në fushën e politikave të ujit;
- Direktiva 2009/90/KE që parashtron specifikimet teknike për analizat kimike dhe monitorimin e statusit të ujit;
- Direktiva 2007/60/KE për vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet.

Mbrojtja e Natyrës:

- Direktiva 2009/147/KE Për ruajtjen e shpendëve të egër;
- Direktiva 92/43/KE Për ruajtjen e habitateve natyrore, florën dhe faunën e egër;
- Direktiva 83/129/KE lidhur me importin në shtetet anëtare të lëkurës së disa llojeve të vegjilish të fokave dhe produkteve të derivuara prej tyre;

Zhurmat:

- Direktiva 2002/49/KE 2 Për vlerësimin dhe administrimin e zhurmave në mjedis.
- Direktiva 70/157/EKE mbi përafrimin e legjislacionit të shteteve anëtare në lidhje me nivelin e lejueshëm të zhurmës dhe të shkarkimeve nga mjetet motorike;
- Direktiva 97/24/KE mbi disa komponentë dhe karakteristika të mjeteve motorike me dy ose tri rrota;
- Direktiva 2001/43/KE mbi gomat e mjeteve motorike dhe të rimorkiove të tyre si dhe montimi i tyre;
- Direktiva 2009/40/KE mbi kontrollet e përshtatshmërisë rrugore për mjetet motorike dhe rimorkiot e tyre.

Konventat:

- UNESCO Konventa e UNESCO-s për Ruajtjen e Trashëgimisë Kulturore Jomateriale (2003);
- Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore;
- Konventa Kuadër e Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike (UNFCCC);
- Konventa e Bernës (1976): Ruajtja e Faunës së Egër dhe Mjedisit Natyror Evropian;
- Konventa e Biodiversitetit (Diversiteti Biologjik) (1992);
- Konventa e Ramsarit për Ligatinat (1971);
- Konventa e Aarhusit (Konventa mbi Të Drejtën për Informacion, Pjesëmarrjen e Publikut në Vendim-marrje dhe Të Drejtën për t'ju drejtuar Gjykatës për Çështjet Mjedisore) (1998);
- Konventa e Bonit (1979); Konventa për Mbrojtjen e Specieve Shteguese të Kafshëve të Egra;
- Konventa CITES (1975): Konventa mbi Tregtinë Ndërkombëtare të Specieve të Rrezikuara të Florës dhe Faunës së Egër;
- Konventa e Espoos (1991): Konventa për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis në Kontekst Ndërkufitar së bashku me Amendimet dhe Protokollet;
- Konventa për Ruajtjen e Trashëgimisë Kulturore Nënujore (2001).

Konteksti Rajonal

- Strategjia e Evropës Juglindore 2020 (SEJ 2020);
- Kuadri i Investimeve në Ballkanin Perëndimor (KIBP);
- Strategjia e Bashkimit Evropian për Rajonin Adriatiko - Jonian (SBERAJ);
- Programi IPA II;
- Samiti i Ballkanit Perëndimor – rrjeti i korridoreve kyç rajonale të transportit.

Konteksti Kombëtar

- Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015-2020
- Strategjia Kombëtare Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural 2014-2020
- Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014-2020
- Strategjia e Furnizimit me Ujë & Kanalizimet 2014-2020
- Strategjia Kombëtare Ndërsektoriale për Administrimin e Mbetjeve 2010-2025
- Plani Kombëtar për Administrimin e Mbetjeve 2010-2025
- Strategjia Ndërsektoriale e Mjedisit 2015-2020 (draft)
- Plani i Përgjithshëm Kombëtar për Territorin (draft)
- Legjislacioni përkatës mbi ekologjinë, ajrin, mjedisin ujor, zonat e mbrojtura, VSM dhe VNM, administrimin e mbetjeve, trashëgiminë kulturore, zhurmat, ujin, bujqësinë, pyjet, etj. *(nje listë e detajuar e ligjeve, përshkrimit të tyre e sektorëve të zbatimit është dhënë në Shtojcën 2)*

3.6 ANALIZA, NISMA DHE PROGRAME ZBATIMI

3.6.1 Situata Ekzistuese në Shqipëri

Në Shqipëri, mungesa e planeve hapësinore dhe moszbatueshmëria e bazës ligjore janë konsideruar si dy prej pengesave më të madhe për zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik të vendit. Ritmi i përgatitjes së planeve hapësinore ka qënë shumë i ngadaltë për të parandaluar praktikën e ndërtimeve ilegale. Mosrealizimi i planeve dhe programeve territoriale, moskoordinimi dhe bashkërendimi në shkallë rajonale dhe kombëtare, konsiderohen si arsyt kryesore të pamundësisë për një zhvillim të qëndrueshëm dhe të koordinuar për zonën qendrore ekonomike. Edhe pse ka patur disa tentativa për hartimin e PPV, mosarritja në fazën e implementimit apo edhe mungesa e kapaciteteve administrative të Bashkive si autoritet planifikimi, kanë shkaktuar një problem madhor. Fakti është se, për këtë hapësirë strategjike nuk ka ekzistuar një Plan i Integruar Kombëtar që të shërbejë si kuadër rregullues dhe promovues për të siguruar standarde në planifikim dhe instrumenta që mundësojnë rritjen e qëndrueshme ekonomike. Bashkitë aktuale kanë nevojë për një strategji dhe plan gjithpërfshirës që të sigurojnë përdorimin efektiv të burimeve të pakta publike, të shmangë shkatërrimin e tokës bujqesore dhe të udhëzojë, si sektorin publik, ashtu edhe atë privat se ku duhet t'i zhvillojnë shërbimet.

Plani i Përgjithshëm Kombëtar

Plani i Përgjithshëm Kombëtar është një nismë e marrë nga qeveria me propozim të Ministres për Zhvillimin Urban dhe Turizmin. Ky plan duhej të ishte bërë më parë dhe vonesa e tij ka rënduar situatën në terren, duke degraduar panoramën e përgjithshme me ndërtime të realizuara në mungesë

të një plani kombëtar, dhe për më tepër kanë shkaktuar dëm ekonomik kombëtar pasi ndërkohë është stimuluar hartimi i planeve vendore dhe rajonale, të gjitha hartuar dhe miratuar në mungesë të një kornize politike kombëtare të planifikimit. Zhvillimet kaotike dhe shpesh informale në territor, si dhe mungesa e planifikimit dhe e kontrollit të territorit nga njësitë vendore, kanë dëmtuar rëndë edhe peizazhin natyror. Plani i Përgjithshëm Kombëtar do të orientojë përdorimin dhe shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve dhe potencialeve të Shqipërisë. Brenda këtij kuadri do të ketë një vëmendje të veçantë për rivlerësimin e aseteve të trashëgimisë kulturore dhe të burimeve natyrore.

Qëllimi i hartimit të një Plani të Përgjithshëm Kombëtar konsiston në krijimin e platformës drejtuese dhe të garancisë ligjore të nevojshme për një zhvillim të qëndrueshëm urban, ekonomik, social e mjedisor në territor.

Qëllimet specifike strategjike që synon të përmbushë Plani i Përgjithshëm Kombëtar, bazuar edhe në parimet e Ligjit të PT-së, janë:

- të sigurojë zhvillimin e qëndrueshëm të territorit, nëpërmjet përdorimit racional të tokës dhe të burimeve natyrore,
- të vlerësojë potencialin aktual e perspektiv për zhvillim të territorit në nivel kombëtar e vendor, në bazë të balancimit të burimeve natyrore, të nevojave ekonomike e njerëzore dhe
- interesave publike e private,
- të nxisë veprimet e duhura për mbrojtjen, restaurimin dhe rritjen e cilësisë së trashëgimisë natyrore e kulturore dhe për ruajtjen e shumëllojshmërisë biologjike dhe të peizazhit,
- të mundësojë të drejtën e përdorimit e të zhvillimit të pronës, në përputhje me interesat e shoqërisë, instrumentet planifikuese dhe legjislacionin,
- të krijojë kushte të përshtatshme e të drejta dhe shanse të barabarta për banim, veprimtari ekonomike e sociale për të gjitha kategoritë sociale, kohezion ekonomik e social dhe gëzim të të drejtave të pronësisë,
- të sigurojë që autoritetet kombëtare e vendore të planifikimit, të hartojnë e të përditësojnë rregullisht instrumente të planifikimit, sipas kërkesave të tregut dhe nevojave sociale,
- të sigurojë që autoritetet e planifikimit të bashkërendojnë veprimtaritë e tyre për të nxitur planifikimin e harmonizuar e të integruar të territorit,
- të garantojë, sipas legjislacionit për ndërtimin, zbatimin e rregullave të sigurisë së ndërtimeve dhe të punimeve të ndërtimit për jetën dhe shëndetin e njerëzve.

Bazuar në draft Planin e Përgjithshëm Kombëtar të publikuar nga AKPT dhe MZHU disa nga direktivat kryesore të cilat rrjedhin për PPV e Bashkisë Korçë janë:

RAJONALIZIMI - Një nga kerkesat që ploteson Plani i Përgjithshëm Kombëtar është krijimi i bazave për zhvillim rajonal. Tre janë tipet e Rajoneve të përcaktuara nga PPK:

- RAJONE NDËRKUFITARE
- RAJONE EKONOMIKE KOMBËTARE
- RAJONE TË SPECIALIZUARA

RAJONET NDËRKUFITARE burojnë drejtpërdrejt nga Programet IPA Crossborder (Vetëm për periudhën 2014-2020 Shqipëria do të sigurojë një mbështetje financiare prej 75 milion eurosh.)

Shqipëri – Greqi (Fondi IPA 42.312.029€) përfshin: *Rajonin Korçë – Selanik, Rajonin Gjirokastrë – Janinë, Rajonin Sarandë – Korfuz*

RAJONI KORÇË - SELANIK, ka bashkëpunim ekonomik, potencial për zhvillimin dhe nxitjen e bashkëpunimit në sektorin e turizmit, bujqësisë dhe të energjitikës.

RAJONET EKONOMIKE KOMBËTARE: aktualisht, si një rajon i tillë i mirëfilltë performon vetëm rajoni ekonomik Tiranë Durrës, por Plani Kombëtar deri në 2030 mundëson fuqizimin edhe të 6 rajoneve të tjera me rëndësi kombëtare.

Rajoni Ekonomik Elbasan-Pogradec-Korçë me avantazhe të larta për lidhje me rajonin Durrës-Tiranë, duke formuar një zinxhir të rajoneve ekonomike.

Profili këtij rajoni: Tregëti (shkëmbim & përpunim) – Energji – Turizëm – Bujqësi

Zhvillimet Strategjike: Zona Elbasan-Tiranë, si nyje logjistike
Elbasani si qendër primare, qendër logjistike, qendër kërkimi e inovacioni në fushën e energjisë, industrisë, transportit.
Korca, qendër primare, turistike, bujqësore por edhe energjitike.
Pogradeci qendër e specializuar, turizëm liqenor, natyror -bujqësi.

Fig. - 5 Rajonet motorike (burim: PPK)

SISTEMI INFRASTRUKTUROR

Objektivi: Integrimi hapësinor, rritja e aksesueshmërisë së vendit dhe shpërndarje e balancuar e flukseve.

Politikat: Organizimi i territorit në sistemin e hierarkizimit të qendrave urbane dhe zhvillimi i korridoreve të integruara të flukseve të infrastrukturës.

TRANSPORTI

Objektivi: Multimodal dhe miqësor ndaj ambientit konkurrues

Politika: Krijimi dhe konsolidimi i një sistemi të integruar multimodal mbarë Kombëtar, rritje dhe konsolidim i pikave të aksesit dhe të lidhjes së territorit.

Në sistemin e infrastrukturës së transportit, Plani i Përgjithshëm Kombëtar propozon:

- Një sistem i integruar multimodal mbarë kombëtar
- Dy aeroporte të reja në Kukës dhe Delvinë
- Tre Stacione Intermodale Kombëtare në Fier, Elbasan, Berat, të cilat do të përmbushin nevojat e brendshme të lëvizjes dhe shkëmbimit të modaliteve të transportit.
- Pesë korridoret strategjike: Korridori i Gjelbër veri-jug, Korridori Blu Veri-Jug, Korridori 8, Rruga e Arbrit, Korridori 10 segmenti Durrës-Kukës-Morinë, Boshti Qendror Jugor do të jenë të përfunduar dhe rehabilituar brenda vitit 2020 me sinjalistikë dhe masa mbrojtëse për uljen e numrit të aksidenteve.
- 6% do të rritet kontributi i sektorit të transportit në rritjen reale të PBB, brenda vitit 2030, me kompletimin e rrjetit rrugor kombëtar, i cili është tërësisht i përfshirë në Rrjetin Core (SETTO).
- Dhjetë Stacione Intermodale Ndërkombëtare në Tiranë, Durrës, Lezhë, Shkodër, Kukës, Pogradec, Korçë, Vlorë, Sarandë, Gjirokastër, të cilat do të përmbushin nevojat ndërkombëtare dhe tranzitore të lëvizjes dhe shkëmbimit të modaliteve të transportit me vendet e tjera.

Për transportin ajror PPK sygjeron ish fushat aeroportuale në Shkodër dhe **Korçë** propozohen të ruhen të lira nga ndërtimet për të vlerësuar mundësinë në një të ardhme për zhvillimin e transportit ajror.

ENERGJIA

Objektivi: Zhvillimi i një rrjeti eficient energjistik

Politika: Diversifikimi drejt energjise së rinovueshme

Në sistemin e infrastrukturës energjitike, Plani i Përgjithshëm Kombëtar propozon:

- Katër korridore energjetike: TAP – IAP – WBR – Kosovë do të mundësojnë integrimin e sistemit energjistik të Shqipërisë në infrastrukturën energjitike të Ballkanit Perëndimor dhe Europës.
- Shqipëria përbën një korridor të rëndësishëm që lidh Greqinë me vendet e Bashkimit European dhe Kroacinë.
- Ky korridor siguron një mundësi për lidhje energjetike nëndetare mes Shqipërisë dhe Italisë, një nga

3.6.2 Analiza e dokumenteve të planifikimit të hartuara më parë

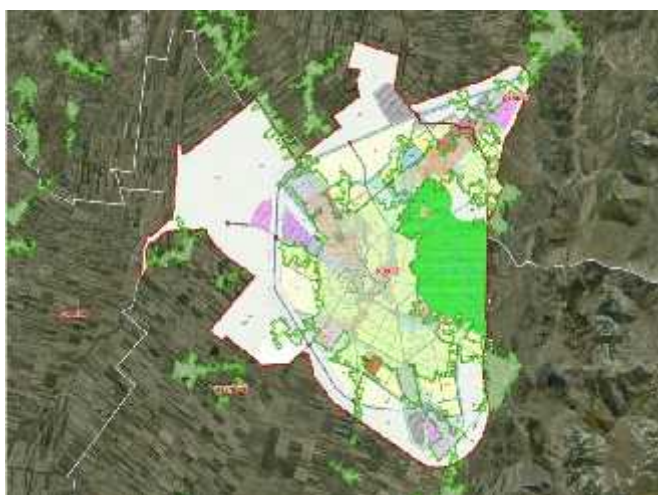
Dokumentat e planifikimit të hartuara më parë për qytetin e Korçës dhe ish-komunat që i janë bashkuar, që analizohen në këtë pjesë janë dy planet e fundit të Korçës që kanë ndikuar më shumë në transformimin e zonës urbane: Plani Rregullues i Përgjithshëm i vitit 1994 dhe Plani i Përgjithshëm Vendor i vitit 2014, ende në fuqi, gjithashtu Plani Rregullues i Përgjithshëm i Komunës Voskopojë i miratuar në vitin 2007.

Plani Rregullues i Përgjithshëm i vitit 1994

Në vitin 1993 miratohet Ligji 7693 “Për Urbanistikën”, ku përcaktoheshin rregullat e përgjithshme të vendosjes dhe arkitekturës së objekteve në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë, përveç tokave bujqësore. Në këtë periudhë daton dhe Plani Rregullues i Përgjithshëm i qytetit të Korçës nisi hartimin në vitin 1991 dhe u miratua zyrtarisht në vitin 1994. Ky dokument parashikonte zhvillimin vetëm për qytetin e Korçës dhe u referohej instrumentave ligjor të kohës së Regjimit Socialist, prandaj dhe ndiqte kriteret për rregullimin e një qyteti socialist në kuadrin e një ekonomie të planifikuar të centralizuar.

Plani i Përgjithshëm Vendor i vitit 2014

Para ndryshimeve të ndodhura nga reforma administrativo-territoriale, nga njësitë vendore që sot përbjënë Bashkinë Korçë, që kanë patur një instrument planifikimi kanë qenë: Bashkia Korçë – një plan i

hartuar nga TP DEVELOPMENT GROUP në kuadrin e projektit LAMP të Bankës Botërore dhe i miratuar nga Këshilli Kombëtar i Territorit, dhe Bashkia Voskopojë. Plani i Përgjithshëm Vendor i miratuar me Vendimin nr.13 datë 07.03.2014 nga KKT, analizonte territorin e qytetit të Korçës, një sipërfaqe prej 2143 ha, me një popullsi prej 89.000 banorësh.

Fig. - 6 Skema e popozimit të zhvillimit sipas PPV së Bashkisë Korçës

Në propozimet e këtij plani territori i qytetit është ndarë në 16 njësi strukturore, dhe 75 nën-njësi, për të cilat janë përcatuar treguesit e zhvillimit, mbi bazën e konceptit të zhvillimit hapësinor të parashikuar. Ky plan është hartuar bazuar në Vizionin, Qëllimet dhe Objektivat e qytetit dhe përmban një Plan Hapësinor Strukturor dhe një Plan Strategjik Investimesh Infrastrukturore. Gjithashtu, si pjesë e PPV-së është miratuar Plani i Përdorimit të Tokës dhe Rregullorja Vendore e Planifikimit.

Në mënyrë të përmbledhur ky koncept mund të skematizohet në tre elementë:

Rehabilitimi i rrugëve - Pjesa më e madhe e rrugëve rajonale, kryesore dhe dytësore të qytetit janë në kushte relativisht të mira, por kanë nevojë për përmirësime të zakonshme. Me ndryshimet territoriale vlen të rishikohen këto proporetete duke ndërmarrë dy skenarë kryesor: Rigjenerimin e rrugëve në zonat urbane, si dhe plotësimin e infrastrukturave lidhëse të qendrave të fshtarave me qendrën e bashkisë. Duke ndjekur përpjekjet e bashkisë gjatë viteve të fundit, pritet të përfundohen hapat e mëposhtme nëpërmjet programit për “*Rigjenerimin e Rrugëve dhe të Hapësirave*”:

- Asfaltimi i rrugëve të dëmtuara/të paasfaltuara;
- Restaurimi i rrugëve me kalldrëme;
- Rigjenerimi i bulevardëve urbane;
- Masa për qarkullimin e trafikut dhe sigurinë në rrugë (përmirësimi i kryqëzimeve, sinjalistikës rrugore);
- Përmirësime të trotuareve;
- Përmirësim të ekselit të njerëzve me aftësi të kufizuara;

Master plani i transportit – Korça, që tani ka probleme të dukshme me qarkullimin për shkak të transportit të pakontrolluar dhe të planifikuar të viteve të fundit. Kjo situatë ka të ngjarë të përkeqësohet më tej për shkak të rritjes së parashikuar të automjeteve. Është e qartë se sistemi i transportit të qytetit aktualisht është larg të qenit i përgatitur për të trajtuar zhvillimin dhe rritjen e pritur, si rezultat Master Plani i Transportit për Korçën do të duhet të:

- Krijojë një hierarki rrugësh (me ngarkesa të shoqëruara të trafikut dhe me karakteristikat fizike)
- Riforcojë sistemin e transportit publik
- Ofrojë mjete alternative dhe plotësuese për të udhëtuar rreth qytetit (korsi për biçikleta dhe për këmbësorë)
- Zhvillojë rrugë të reja dhe rrugë aksesi
- Krijojë zona këmbësorësh

Rrjeti i sipërfaqeve të hapura - Plani bën thirrje për zhvillimin e një rrjeti të integruar hapësire të hapur që i referohet të gjithë qytetit. Hapësirat e konsiderueshme të gjelbra të qytetit, të tilla si kodrat e Moravës, kompleksi sportiv “Skënderbeu”, parku “Rinia” krijojnë një tërësi të vazhdueshme natyrore dhe mjedisore. Plani synon të rrisë në maksimum aksesin në hapësirat e mëdha të gjelbra, duke ofruar një gamë të gjerë korridoresh të gjelbra dhe duke nxitur zonat për biçikletat dhe këmbësorët. Për më tepër, sipërfaqet e hapura në nivel lagjeje do të duhet të rehabilitohen si kopshte xhepa në zonat e banimit të periferi të qytetit dhe në komplekset kolektive të banimit. Ndikimi i pritshëm do të jetë rigjenerimi i mjedisit urban dhe përmirësimi i cilësisë së ajrit dhe i mikroklimës. Më konkretisht në plan përfshihen:

- Krijimi i një rrjeti të integruar të sipërfaqeve të hapura brenda qytetit, duke përfshirë kodrat, parkun Rinia, Kompleksin Sportiv “Skënderbeu”.
- Rigjenerimi i kompleksit sportiv ekzistues si një park urban i gjallë dhe publik duke i kushtuar rëndësi sporteve dhe aktiviteteve rekreative.
- Vijimin e programit bashkiak “Për rigjenerimin e rrugëve dhe sipërfaqeve të hapura”.
- Krijimin e parkut “Shetro Park”, duke e konsideruar atë si pikë kryesore kreative dhe kalimi kohe të lirë.
- Rritje e mbjelljes së pemëve përgjatë rrugëve të qytetit (duke i kushtuar rëndësi pemëve që rriten shpejt).
- Rehabilitimi i hapësirave të gjelbra të vogla (kopshtet xhepa).

Në kuadrin e ndryshmeve territoriale, vlen të rimerret në shqyrtim shfrytëzimi i parqeve natyrore si: Parku Kombëtar i Liqenit të Prespës dhe Parku i Drenovës, duke ndërtuar intenerarë natyror turistik përgjatë gjithë vitit.

Rehabilitimi i vend depozitimit të mbetjeve - Vend depozitimi aktual i mbetjeve shtrihet në jugperëndim të qytetit dhe ka 20 vjet që përdoret, pavarësisht nga fakti që nën të shtrihet rezervuari i basenit ujor. Vend depozitimi i mbetjeve paraqet një kërcënim të madh për ndotjen ujore, gjë që përbën rrezik mjedisor dhe shëndetësor. Aktualisht po punohet për një projekt për heqjen e vend depozitimit dhe ndërtimit të një vend depozitimi rajonal mbetjesh në Maliq. Plani mbështet mbylljen e vend depozitimit aktual të mbetjeve dhe rehabilitim e tij në mënyrë që ky vend të transformohet në një Park të Gjellbër dhe Kreativ për qytetin. Kjo do të jetë zona më e rëndësishme e gjellbër në jug të qytetit që do të ketë kapacitet të mikpresë sporte të ndryshme, aktivitete që ushtrohen gjatë kohës së lirë, aktivitete kulturore dhe rekreative. Objektivat e këtij projekti strategjik investimesh të integruara janë:

- Eliminimi i një rreziku të madh shëndetësor;
- Mbrojtja e burimeve ujore për gjeneratat e ardhshme;
- Krijimi i një zone për aktivitete rekreative dhe të kalimit të kohës së lirë në nivel qyteti, e ku do të mund të vijnë dhe banorë nga zonat përreth;
- Ofrimi i një burimi potencial të ardhurash për bashkinë nga objekte të ndryshme (të tilla si parku për kalimin e kohës së lirë, park për kurs golfi, etj.);
- Të vepruarit si katalizator për rigjenerimin gradual dhe përmirësimin e sektorit juglindor të qytetit, i cili aktualisht paraqet probleme të ndryshme;
- Ofrimi i një lidhje të re në formën e një korridori të gjellbër, duke lidhur qendrën e qytetit me këtë destinacion të ri, me regjenerimin e lagjeve të ndërmjetme.

Rehabilitimi i vend depozitimit do të kërkojë hapat e mëposhtme:

- Vlerësimin e Ndikimit Mjedisor (VNM) për kontaminimin e zonës
- Planifikimin e detajuar fizik (mundësisht sipas studimit të Institutit Kombëtar të Monumenteve të Mjedisit)
- Rehabilitimin e vend depozitimit aktual dhe projektimin e peizazhit
- Zhvillimin e aktiviteteve rekreative, sportive, kulturore dhe çlodhëse
- Zhvillimin e një korridori të gjellbër që do të lidhë parkun rekreativ me qendrën e qytetit.

Promovimi i Kodrave të Moravës - Projekti për rehabilitimin e Kodrave të Moravës si zonë e gjellbër dhe krijimin e një zone natyrore dhe çlodhëse në nivel qyteti është një ndër projektet më të rëndësishme për qytetin e Korçës dhe ka si synim të:

- kthejë peizazhin natyror dhe imazhin shumë tërheqës nëpërmjet pyllëzimit të zonave të vazhdueshme dhe në veçanti të pjesëve më të dukshme të tij;
- sigurojë vijimin e kodrave në parkun “Rinia” dhe në zonën sportive të universitetit;
- përdorë potencialin e kodrave si element kryesor tërheqës për vizitorët për nxitjen e zhvillimit të turizmit.

Ripyllëzimi në rrëpirat e kodrave do të rrisë ndjeshëm cilësinë e peizazhit viziv të qytetit. Po ashtu, ai do të kontribuojë për uljen e kërcënimit të rrëshqitjeve të tokës dhe mungesës së stabilitetit të tokës.

Parku natyror dhe i aktiviteteve do të përmirësojë ndjeshëm cilësinë e jetës për banorët dhe atraktivitetin e imazhit të qytetit.

Fig. - 7 Bashkitë e vendit sipas ndarjes së re administrative

Menaxhimi i hedhjes së mbetjeve - Menaxhimi i hedhjes së mbetjeve në Korçë mbetet i kufizuar dhe i pamjaftueshëm. Mbetjet spitalore hidhen pa u trajtuar siç duhet, gjë e cila mund të çojë në rreziqe sanitare (kullime të mbetjeve sanitare në tokë, në ujëra nëntokësorë ose në atmosferë). Në mënyrë që të arrihet zhvillim i qëndrueshëm, Korça do të duhet të bëhet një qytet i pastër, i shëndetshëm dhe i sigurt, i cili garanton cilësinë e jetës për të gjithë banorët dhe mbron mjedisin e saj natyror. Si

rezultat, zhvillimi i qytetit kërkon një sistem mbledhje dhe menaxhimi mbetjesh.

Komponentë të projektit përfshijnë:

- Zhvillimin e një plani gjithëpërfshirës për sistemin e mbledhjes dhe menaxhimit të mbetjeve;
- Planifikimin e integruar për menaxhimin e mbetjeve të ngurta në nivel rajonal;
- zbatimin e studimit rajonal të vitit 2005 duke i kushtuar përparësi trajtimit të mbetjeve mjekësore;
- Rehabilitimin e vend depozitimit ekzistues dhe zhvillimin e një parku rekreativ në nivel qyteti (shih edhe projektin për rehabilitimin e vend depozitimit të mbetjeve);
- Krijimin e një programi bashkiak riciklimi dhe zhvillimin e një qendre përzgjedhje manual;
- Fushata dhe iniciativa pastrimi për pastrimin e qytetit nga mbeturinat;
 - Plan për menaxhimin e materialeve inerte;
 - Studim fizibiliteti për zhvillimin e qendrës së riciklimit.

Fig. – 8 Hartë e përbërjes administrative të Bashkisë Korçë

Sistemi i kullimit - Qyteti i Korçës aktualisht është i lidhur me një sistem të integruar ujërash të zeza dhe kullimi nëpërmjet tubacioneve të konsoliduara, pa pasur sistem veçmas për ujërat e zeza dhe veçmas për kullimin. Sistemi i integruar konsiderohet si problematik pasi kërkon mbingarkesë të panevojshme të rrjetit të kanalizimeve dhe të impiantit të trajtimit të ujërave të

mbetura. Pra, Korça duhet të vijojë me ndarjen e sistemit të kanalizimeve nga sistemi i kullimeve, duke

ndërtuar një sistem të ri kullimi në tokë. Tipografia unike e Korçës do të jetë faktori përcaktues i sistemit të kullimit të qytetit. Në zonat që gjenden në rrepirat kodrinore (baza tradicionale), forca e gravitetit dhe rrëshqitja natyrore do të përdoren për kullim dhe për furnizim me ujë. Në zonat e sheshta të qytetit, në veçanti në zonat që identifikohen si të prekshme ndaj përmbytjeve, infrastruktura e kullimit do të integrohet në sipërfaqen e tokës për të parandaluar përmbytjet e zonave të sheshta. Për kullimin e Kodrave të Moravës, plani nxit rindërtimin dhe funksionimin duhur të kanalit ujëmbledhës të Gjançit për mbledhjen e ujit të mbetur që rrëshqet nga faqet e kodrave. Në periudhën afatshkurtër do të bëhet një lidhje me sistemin e kanalizimeve në parkun “Shetro” në mënyrë që të shmangen përmbytjet. Ndarja e sistemit të kullimit nga sistemi i ujërave të zeza do të çojë në ofrim më të mirë të shërbimeve si dhe në një organizim racional dhe të qëndrueshëm të ndërmarrjeve publike brenda qytetit.

Plani rregullues i përgjithshëm i fshatit Voskopoje

Voskopoja si qendër historike zhvillohet sipas një Plani Rregullues të miratuar nga KRRTRSh me Vendimin nr. 6, datë 21.07.2009, plan në të cilin janë miratuar zonat e ndërtimit, zonat e gjelbra, rrugët etj. Lidhur me këtë është hartuar një rregullore nga Instituti i Monumenteve të Kulturës për përcaktimin e ndërtimeve me gur, çatitë gri, rrugët me kalldrëm etj. Në planin strategjik “Për zhvillimin afatgjatë e të integruar të Komunës Voskopoje”, përveç infrastrukturës dhe mjedisit një vend të rëndësishëm zë ndërhyrja për zhvillimin e kulturës së saj. Në zbatim të këtij plani në Voskopoje, me financim të Komisionit European u ndërmor një program mbështetës zhvillimi nga dy shoqata (*FERT & ADAD*) me drejtime prioritare bujqësinë, turizmin dhe vlerësimin e trashëgimisë (2008-2012). Në këtë vlerësim përveç kishave, programi konsistoi edhe në zhvillimin e vlerave artistike, artizanatit etj. Një grup i trajnuar artizanësh të punimeve të dorës, të leshit në vegël, shtija, grep, i promovon këto vlera në shërbim të kërkesave turistike. Programi bëri të mundur gjithashtu, ngritjen e një qendre të informacionit turistik, dhe pajisjen e hapësirës turistike me sinjalistikën e nevojshme turistike. Në fushën e turizmit u bënë promovime të vlerave nëpërmjet prodhimit të guidave dhe materialeve të tjera promovuese si edhe u trajnuan grupet e interesit që ofrojnë turizmin familjar. Është rikthyer tradita e hershme e organizimit të panairit në festën e Shën Prodhomit në 24 Qershor, në të cilin promovohen gjithë produktet tradicionale të Voskopojës.

3.6.3 Situata Ekzistuese në Bashkinë e Korçës

Bashkia Korçë shtrihet në Rajonin Juglindor të Shqipërisë. Ajo ka një shtrirje veri – jug 32km dhe lindje – perëndim 40km, me një sipërfaqe territoriale prej 730 km². Kjo pozitë gjeografike ka luajtur një rol përcaktues në zhvillimin social, ekonomik dhe kulturor të saj. Nëpërmjet rrjetit rrugor, Korça

lidhet me metropolin, Tiranën, në veri dhe qendrën e jugut, Gjirokastrën. Pozita gjeostrategjike në të cilën ndodhet Bashkia Korçë, në një zonë ndërkufitare me Greqinë dhe FYROM, ka bërë që në territorin e saj të kalojnë akse të rëndësishme të transportit, të cilët lidhin Shqipërinë me Ballkanin Juglindor e më gjerë. Qyteti i Korçës konsiderohet një qendër urbane e rëndësishme kombëtare dhe

një prej kryeqendrave të Shqipërisë. Pellgu i Korçës ka një lartësi mesatare prej 850m mbi nivelin e detit. Nga të gjitha anët e rrethojnë male të larta: në anën lindore ngrihet vargmali i Moravës, me lartësi 1800m, në verilindje Mali i Thatë, me lartësi 2262 m, nga perëndimi mbyllet me malet e Gorës, Voskopojës dhe Vithkuqit, në jug lartësohen malet e Qarrit, ndërsa nga veriu përfundon me kodrat shtufore të Grabovicës. Malet që e rrethojnë e zbutin rënien e tyre drejt fushës nëpërmjet një vargu kodrash, si kodrat e Shën Thanasit dhe Shëndëllisë mbi qytetin e Korçës, kodrat e Dvoranit dhe të Kamenicës etj.

Fig. - 9 Bashkia e Korçës në kontekstin rajonal

Nëpërmjet tyre dhe grykave që përshkojnë e ndajnë malet e vargmalet, pellgu i Korçës lidhet me pellgjet e tjera në afërsi. Gryka e Cangonjit, ndërmjet Malit të Thatë dhe vargmalit të Moravës, e lidh me pellgun e Devollit, pragu i Qarrit me atë të Kolonjës, ndërsa nëpërmjet sistemit kodrinor të Grabovicës kalon rruga për në pellgun e Pogradecit. Fusha e Korçës ka një sipërfaqe përgjithësisht të rrafshët, me pjerrësi të lehtë në drejtim të veriut. Ajo përshkohet nga një rrjet përrenjsh që zbresin nga faqet e maleve, veçanërisht ato të Moravës. Përrenjtë derdhen ujërat e tyre në dy lumenjt më të rëndësishëm të fushës, në lumin Devoll që e përshkon fushën nga lindja në perëndim dhe në atë të Dunavecit, që rrjedh nga jugu në veri dhe derdhet në Devoll. Fusha e Korçës është shumë pjellore. Kulturat më të përhapura janë gruri, elbi, misri, patatja, panxhari, fasulja etj. Prodhime të bollshme dhe të një cilësie të mirë japin perimet, sidomos qepët, lakrat, preshtë, domatet e specat, ndërsa në prodhimin e frutave dallohet për mollët, kumbullat, dardhat, por kultivohen gjithashtu dhe qershitë, ftonjtë, manat, arrat etj. Një sipërfaqe të konsiderueshme zinin dhe vreshtat, të cilat vishnin shpatet e kodrave, si ato mbi qytetin e Korçës, mbi fshatrat Voskop e Vinçan etj. Nisur nga karakteristikat e relievit dhe lartësia mbi nivelin e detit, që i jep zonës karakter malor, vendbanimet janë vendosur në pjesën më të madhe në zonat me kushte natyrore të përshtatshme për të jetuar. Në varësi të vendosjes së tyre dallohen tre tipe vendbanimesh: Vendbanime fushore të vendosura në fushëgropa, gropa dhe luginat e lumeneve (qyteti i Korçës, fshati Bulgarec, etj); Vendbanime kodrinore, fshatrat Mborje, Drenovë, Boboshticë etj; Vendbanime malore, Voskopojë, Dardhë, Vithkuq etj., të cilat shtrihen mbi 1000 m mbi nivelin e detit. Me miratimin e Ligjit nr. 115/2014 “Për ndarjen administrative - territoriale të njësisve të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë”, Bashkia Korçë përbëhet nga tetë njësi administrative. Në territorin e saj tashmë përfshihet jo vetëm territori i qytetit të Korçës, por dhe territori i 63 fshatrave. Në mënyrë analitike, përbërja e Bashkisë Korçë jepet në figurën e mëposhtme:

Qyteti i Korçës është qendra e Qarkut të Korçës dhe Rajonit të Korçës. Rajoni i Korçës është fqinj me Rajonin e Elbasanit në Veriperëndim, Rajonin e Beratit në Perëndim, Rajonin e Gjirokastrës në Jugperëndim, ndërsa ai ka kufinj shtetërore me Maqedoninë në verilindje dhe Greqinë në juglindje. Rajoni i Korçës përfshin katër nënprefektura; Korçën, Pogradecin, Devollin dhe Kolonjën.

Qyteti i Korçës është një qendër kryesore urbane e pjesës juglindore të Shqipërisë përse i përket madhësisë, popullsisë, administrimit, aktiviteteve ekonomike dhe kulturore. Qyteti është vendi ku ofrohet një numër i madh shërbimesh, aktiviteteve dhe lehtësirash që janë të lidhura jo vetëm me qytetin por edhe në pjesë të tjera të rajonit.

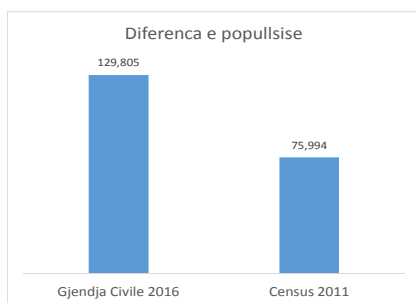
Fig. - 10 Territori i Bashkisë Korçë sipas ndarjes së re administrative

Këtu përfshihen: shërbimet publike dhe administrative (Universitet, Spitali Rajonal, Gjykata e Apelit, Zyrat e Qarkut, Zyrat e Shërbimeve Publike, etj), aktivitetet ekonomike (aktivitete industriale dhe të shitjes me shumicë, pazari, bankat, aktivitete biznesi të mesme dhe të vogla); institucione kulturore (si: muzeume, biblioteka); disa aktivitete dhe ekspozita rajonale (karnevalet, festivali i birrës, etj). Roli thelbësor i Korçës në zhvillimin rajonal bazohet në tri kolona kryesore:

- (1) si një qendër e zhvillimit ekonomik rajonal,
- (2) si një qendër e zhvillimit të turizmit, dhe
- (3) si një qendër administrative dhe arsimimi.

Në nivelin ndër-vendor, Korça është pjesë e një rrjeti më të gjerë të qyteteve Shqiptare me madhësi mesatare dhe të vogël si Pogradeci, Erseka, etj., ndërsa historikisht ajo ka qenë pjesë e një rrjeti ndër-rajonal të qendrave urbane në Maqedoni dhe Greqi, përfshirë këtu Ohrin, Manastirin, Kosturin, Follorinën, Shkupin dhe Selanikun. Prej vitit 1990, lidhjet ndër-rajonale janë rritur dukshëm dhe përbëjnë akse të rëndësishme potenciale për zhvillimin e ardhshëm të saj. Në vazhdim, Korça mbetet një qendër rajonale për artet dhe kulturën në Shqipërinë juglindore, duke ofruar një imazh të veçantë dhe identitet urban, si edhe shumë asete kulturore, siç janë pazari i qytetit, një ansambël i ndërtuar në shekullin e 19^{të}, dhe disa muzeume. Në afërsi të Korçës gjendet një larmi unike e aseteve kulturore. Ndërmjet vendbanimeve që e rrethojnë ia vlen të përmendet Voskopoja, e cila ishte një qendër e madhe kulturore dhe tregtie e shekujve të 17^{të} dhe 18^{të}, dhe Dardha e cila është një vendbanim tradicional malor që ofron një mjedis kulturor dhe natyror të cilësisë së lartë dhe objekte për ushtrimin e sporteve dimërore. Rajoni i Korçës përmban shumë qendra arkeologjike, siç janë Tumat e Kamenicës, pranë Mollajt, e cila daton në Periudhën e Bronzit. Disa vendbanime siç janë Vithkuqi, Mborja and Boboshtica ofrojnë mjedis tradicional me shtëpi guri, oborre dhe rrugë të shtruara me gurë, si edhe monumente për tu vizituar nga periudha Bizantine dhe ajo Osmane. Së fundmi, rajoni i Korçës është i njohur për shumë produkte lokale si rakia dhe “Birra Korça”.

Thuajse 75% e tokës së rajonit në total mbulohet me kodra dhe male. Megjithatë, cilësia kryesore e mjedist natyror korçar është fusha e madhe e Korçës, që ndodhet në 850m mbi nivelin e detit. Kjo pllajë përbën sipërfaqen e dytë më të madhe bujqësore të Shqipërisë, ndërsa pjesa më e madhe e saj është një ish-kënetë, e bonifikuar mbas Çlirimit. Një përqindje e madhe e tokës bujqësore përreth Korçës aktualisht është jo plotësisht e shfrytëzueshme, për shkak të mungesës së burimeve financiare dhe emigracionit të madh. Përreth Korçës ka shumë pyje. Një prej kërcënimeve kryesore mjedisore është aktualisht degradimi i pyjeve si rrjedhim i prerjes masive të tyre për ngrohje shtëpiake. Korça është pjesë e një rrjeti të gjerë vendbanimesh, zhvillimi i të cilëve është i lidhur ngushtë me zhvillimin e qytetit dhe anasjelltas. Tendencat e urbanizimit kanë ndjekur kryesisht zhvillimin informal prej fillimit të viteve '90 dhe janë të dukshme në qendrat kryesore urbane të Korçës dhe të Pogradecit. Dekadat e fundit kanë qenë dëshmitare të zhvillimit linear përgjatë akseve rrugore rajonale dhe kombëtare si çdo ndërtim informal ose jo në Shqipëri, si shkak i mungesës së zhvillimit të infrastrukturave kryesore në zona të reja urbanizimi. Prej fillimit të viteve '90, përgjatë aksit Korçë – Maliq (rruga në drejtim të Tiranës) dhe aksit Korçë – Bilisht (aksi në drejtim të Greqisë) janë vendosur shumë shërbime. Zhvillimi i

Qytetit të Korçës në mënyrë specifike prek dhe ndikohet nga zhvillimi i zonave të banuara përreth, ish-Komunat që tashmë janë pjesë e Bashkisë së re. Kështu zonat e Drenovës dhe të Bulgarecit që ndodhen ngjitur me qytetin e Korçës dhe në veçanti fshatrat e Mborjes, Barçit, Ravonikut dhe Turanit, varen drejtpërdrejt nga Korça, si rezultat i përdorimit të tokës ujëqësore, marrëdhënieve të pronësisë dhe pozicionit gjeografik.

Fig. - 11 Paraqitje grafike e diferencës e popullsisë sipas Census 2011 dhe Gjendjes Civile

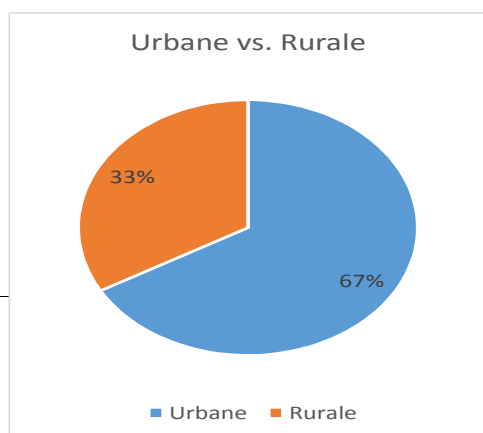
A) Situata demografike

Analiza demografike është baza mbi të cilën mbështeten të gjitha elementet planifikuese të planit të përgjithshëm vendor. Duke pasur parasysh të gjitha zhvillimet demografike, lëvizjet e mëdha migratore të 20-25 viteve të fundit, është shumë e rëndësishme një analizë e thelluar në këtë aspekt.

Së pari, duhet theksuar se momentalisht në Shqipëri ka dy lloje burimesh që përdoren në lidhje me shifrat e popullsisë:

1. Të dhënat e popullsisë sipas Gjendjes Civile
2. Të dhënat e popullsisë sipas Censurit të vitit 2011

Sipas Gjendjes Civile, Bashkia e Korçës ka një popullsi prej 129 805 banorë (Janar 2016). Rreth 67% e gjithë kësaj popullsie banon në Qytetin e Korçës. Njësia Administrative më e madhe pas qytetit të

Korçës, është Bulgareci me 14 030 banorë (rreth 11% e totalit të Bashkisë) e ndjekur nga Drenova me 10 650 banorë (8% e totalit të Bashkisë). Të dyja këto njësi kanë një lidhje direkte me qytetin duke qenë zgjatime të tij nga ana veriore (Bulgarec) dhe ana jugore (Drenovë). Së bashku këto njësi të

lidhura në mënyrë direkte përbëjnë rreth 86% të totalit të popullsisë së bashkisë së Korçës. Njësitë e Mollaj (6 607 banorë) dhe Voskopit (5 953 banorë) mund të konsiderohen si njësi administrative mesatare nga pikëpamja demografike me nga 5% të totalit të popullsisë secila. Ndërsa njësitë e Vithkuqit (2 397 banorë) dhe Voskopojës (2 647 banorë) mund të konsiderohen si njësi të vogla demografikisht me rreth 2% të totalit të popullsisë secila. Njësia e Lekasit është një rast i veçantë i Bashkisë së Korçës, me një popullsi prej vetëm 828 banorësh në një sipërfaqje shumë të madhe gjeografike. Një njësi demografikisht shumë e vogël në një hapësirë shumë të madhe territori. Rreth 13% e popullsisë, sipas Gjendjes Civile, është e moshës 0-14 vjeç, që nënkupton moshën e fëmijëve, më së shumti në arsim të detyrueshëm (e rëndësishme sidomos për planifikimin e arsimit parauniversitar). Rreth 73% e popullsisë është në moshën 15-64 vjeç që nënkupton moshën aktive për punë dhe 14% e popullsisë është në moshën 65 vjeç e lart, që nënkupton moshën ekonomikisht jo-aktive.

Fig. - 12 Paraqitje grafike e popullsisë Urbane dhe Rurale

Ndërsa kemi konsideruar deri tani shifrat e dhëna nga Regjistri i gjendjes Civile është për t'u vënë re diferenca që ekziston midis këtij numri dhe atij që ka vlerësuar Censusi i vitit 2011 për Bashkinë e Korçës. Numri i raportuar nga Censusi 2011 për Bashkinë e Korçës është rreth 41% më i ulët se numri që raporton Drejtoria e Përgjithshme e Gjendjes Civile për vitin 2016 (shiko grafikun). Një diferencë e tillë është shumë e konsiderueshme dhe mund të ndikojë në përlllogaritjet e ndryshme të planit të përgjithshëm vendor. Sipas të dhënave të INSTAT, kjo diferencë vjen kryesisht si pasojë e migrimit (të jashtëm e të brendshëm), pra personave/familjeve që janë larguar dhe jetojnë diku tjetër por që figurojnë ende në regjistrat e gjendjes civile në ato zona. Krahasimi i dy burimeve nxjerr edhe një problem tjetër përse i përket strukturës moshore të popullsisë. Ndërkohë që të dhënat e Gjendjes Civile nxjerrin në pah një strukturë moshore solide përse i përket segmentit ekonomikisht aktiv (15-64 vjeç) me 73% të popullsisë totale, Censusi 2011 rezulton me një ulje të peshës së këtij segmenti duke e çuar në nivelin e 68% të popullsisë totale të bashkisë. Hipoteza që mund të ngrihet në këtë rast është se pikërisht kjo moshë ekonomikisht aktive mund të jetë ajo që ka qenë pjesë e lëvizjeve migratore më shumë se segmentet e tjera moshore. Popullsia në Bashkinë e Korçës anon qartazi nga pesha e saj URBANE me 67% të popullsisë totale kundrejt 33% të asaj RURALE. Ky është një raport edhe më i mirë krahasuar me treguesin në nivel kombëtar ku 57% e popullsisë konsiderohet Urbane dhe 43% Rurale (Burimi: INSTAT).

Lëvizjet dhe Projektioni i Popullsisë

Projektioni i popullsisë për periudhën e ardhshme është një domosdoshmëri për planifikimin e zhvillimit social-ekonomik të Bashkisë. Në vijim, do të paraqitet projektioni i popullsisë për 15 vitet e ardhshme i bazuar në parametrat që parashikon INSTAT. Sipas studimit të INSTAT, në nivel kombëtar, popullsia e Shqipërisë është përfshirë, në këto 25 vite, në lëvizje të brendshme dhe ndërkombëtare në shkallë të gjerë dhe gjithashtu është reduktuar në mënyrë të konsiderueshme numri i lindjeve. Efektet e kombinuara të lindshmërisë së ulët dhe largimeve në shkallë të gjerë, kryesisht të të rinjve, përshpejtuan ritmin e moshimit të popullsisë dhe kjo vihet re në pothuajse të gjitha qarqet/bashkitë. Nga ana tjetër zhvillimet e viteve të fundit ku vendet e destinacionit të migrantëve shqiptarë (kryesisht

Greqi dhe Itali) kanë qenë pjesë e recesionit ekonomik ka dhënë disa shenja të kthimit të emigrantëve, dhe e bëjnë edhe parashikimin e popullsisë pak më të vështirë sesa duke u bazuar thjesht në trendet e mëparshme.

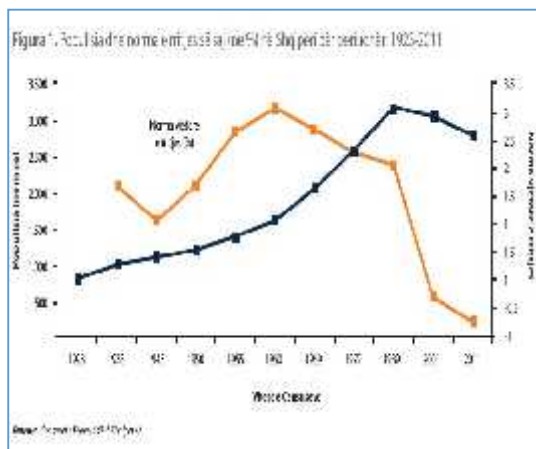

Fig. - 13 Popullsia dhe norma e rritjes së saj në Shqipëri për periudhën 1923-2011

Emigrimi i të rinjve, rënia e lindshmërisë, si dhe vdekshmëria më e ulët që nga viti 1989, kanë zvogëluar peshën e brezave të rinj dhe kanë rritur atë të brezave më të vjetër në popullsinë e përgjithshme, duke çuar drejt një moshimi demografik.

INSTAT ka bërë një përlogaritje të projeksionit të popullsisë bazuar në 3 skenarë:

- 1- Skenari 1 – Vdekshmëri e Lartë, Lindshmëri e Ulët, Migrim i Lartë
- 2- Skenari 2 – Vdekshmëri e Mesme, Lindshmëri e Mesme, Migrim i mesëm
- 3- Skenari 3 – Vdekshmëri e Ulët, Lindshmëri e Ulët, Migrim i Ulët

Bashkia Korçë do të ketë një popullsi në rënie e cila nëse bazohemi tek Gjendja Civile në vitin 2013 do të jetë **116 589 banorë** dhe nëse bazohemi tek Censusi do të jetë **66 657 banorë**. Ky trend duhet mbajtur parasysh gjatë përlogaritjeve të planifikimit për planin e përgjithshëm vendor.

Konkluzione paraprake

- Struktura moshore e popullsisë së Bashkisë së Korçës tregon një potencial të madh përse i përket segmentit ekonomikisht aktiv të popullsisë (15-64 vjeç). Në kushtet e nxitjes së mundësive për punësim, ky segment ofron një motor të burimeve njerëzore që mund të shtyjë pozitivisht zhvillimin ekonomik të Bashkisë. Bashkia duhet t'i përgjigjet këtij segmenti me politika që nxisin punësimin.
- Duke vlerësuar diferencat që ekzistojnë midis dy burimeve të ndryshme për popullsinë, sugjerohet që për efekt të planifikimit, të përdoret burimi i Gjendjes civile. Megjithatë, kur të diskutohen shpërndarje specifike shërbimesh (mbulim me shkolla apo me ambiente shëndetësore psh) duhen marrë parasysh edhe vlerësimet që vijnë përlogaritjet e Censurit të INSTAT.

B) Situata urbane dhe informaliteti

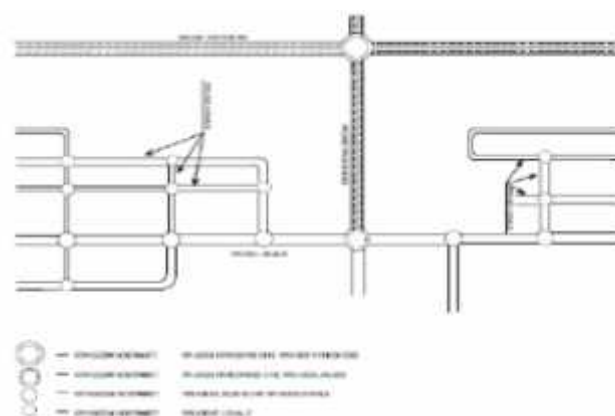
Në Shqipëri, mungesa e planeve hapësimore dhe moszbatueshmëria e bazës ligjore është konsideruar të jetë pengesa më e madhe për zhvillimin e qendrueshëm urban dhe rajonal. Shkalla e përgatitjes së tyre ka qenë shumë e ngadalshme për të parandaluar praktikën e ndërtimeve informale. Mosrealizimi i planeve dhe programeve, konsiderohet si arsyeja kryesore e mungesës së një zhvillimi të qendrueshëm. Rritja e dendësisë së ndërtimeve për dekadën e fundit në këto dy qarqe ka shkaktuar një dëmtim të hapësirave publike dhe një shpërndarje të pabarabartë të shërbimeve publike. Kjo

ka sjellë një mbingarkesë në zonat me zhvillim ekonomik më të lartë. Tipologjitë e ndërtimit janë kryesisht me karakter banimi dhe biznesi, duke lënë të njëjtin numër ndërtimesh me karakter publik shëndetësor, arsimor, kulturor. Kërkesa për zonat me zhvillim urban më të lartë ka shkaktuar një rritje deri diku të pajustificuar të vlerës së pronës në këto territore, nëse marrim si referencë mungesën e shërbimeve dhe cilësisë së ofruar për komunitetin dhe më gjerë. Ndikim shumë të madh kanë edhe ndërtimet informale përpara viteve 2005-2006. Megjithatë, zonë me zhvillim urban dhe ekonomik, Bashkia Korçë nuk ka ofruar, sikundër shume Bashki të tjera terren për ndërhyrje jashtë planeve dhe rregullave urbane, si hapësira me komoditet urban, me mundësi për shërbime publike, me hapësira publike, me infrastrukturë ekzistuese dhe lehtësira të tjera të lidhura me ekonominë dhe mundësitë e punësimit.

Rrugët dhe transporti

Përsa i përket projekteve të infrastrukturës të transporti, përveç disa detyrimeve që burojnë nga Plani i Përgjithshëm Kombëtar, i cili aktualisht është në proces hartimi, projekte konkrete të tilla praktikisht mungojnë. Ndonëse sipas Kodit Rrugor, siç do e analizojmë më poshtë duhet të ishin bërë në vijimësi që mbas aprovimit të tij. Planet Urbane të Trafikut (PUT) dhe Planet Kombëtare të Trafikut (PKT) apo dhe Planet Urbane të Transportit (PUTr), nga të cilat mund të trashëgojm një “Kadastër të Rrjetit Rrugor” urban dhe kombëtar, mbi bazën e të cilës mund të planifikojm më mirë “Land use”, duke përdorur në çdo rast standartet e duhura .

Fig. - 14 Organizimi i Rrjeteve rrugore Urbane në bazë të “hierarkisë” të rrugëve

Nga analizat del se në vitet 2011 dhe 2012 na

rezulton se kemi patur një rënie të shkallës të motorizimit në Korçë respektivisht me – 827 mjete (ose - 3.66 %) dhe - 992 mjete (ose – 4.39 %), fenomen që shpjegohet me vendimin për të siguruar çregjistrimin e mjeteve jasht përdorimi pa paguar taksat e prapambetura, dhe më tej në vitet 2013, 2014 dhe 2015 kemi patur një rritje me +1513 (ose 6.69 %) ,+2606 (ose 11.53%) dhe 3642 mjete (ose 16.12 %) të dhëna këto që shërbejnë për të parashikuar rritjen e shkallës të motorizimit dhe të flukseve të trafikut, krahas ndryshimeve demografike, social ekonomike dhe legjislative e administrative për perjudhën horizont të PPV (2031). Nga Plani i Përgjithshëm Vendor i vitit 2014, disa elementë karakteristik të zhvillimit të transportit mund të vihen re lehtë. Në mënyrë të përmblodhur mund të skematizohen si më poshtë:

Tre Unazat Koncentrike:

- Unaza e parë përbëhet nga baza historike e qytetit të shekullit të XIX, të zhvilluar në rrëzë të Malit të Moravës, e cila është një zonë shumë e rëndësishme për identitetin e qytetit dhe, si rezultat, duhet të konservohet dhe të ri-kualifikohet/përforcohet me aktivitete të reja të prezantuara në

strukturat ekzistuese dhe në strukturat e reja, duke u harmonizuar me karakterin arkitekturor të zonës.

- Unaza e dytë është qyteti i shekullit të XX, i cili mban ende gjurmët e epokës socialiste dhe përfshihet brenda kufijve të unazës ekzistuese. Ndërhyrjet e planifikimit në këtë zonë duhet të synohen të arrijnë rigjenerimin dhe ri-zhvillimin e saj.
- Së fundi, unaza e tretë formohet nga unaza e re e jashtme e propozuar, që përbën dhe kufirin e ri afatgjatë të zhvillimit. Kjo zonë duhet të zhvillohet si një zonë shumë-funksionale me zhvillim rezidencial të hapësirave të gjelbra të organizuar në sektorë të pavarur duke përfshirë grupe ekzistuese informale dhe të ndarë në përdorime të tjera, të tilla si zonat industriale ose infrastruktura sociale me shkallë të gjerë dhe në nivel qyteti. Zhvillimi duhet të kryhet sipas një plani të detajuar, ndërsa përparësitë duhet të përcaktohen sipas kërkesës ekzistuese.

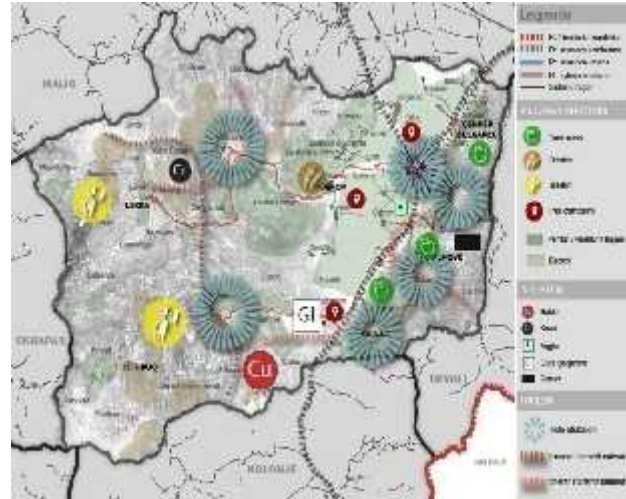

Fig. – 15 Harta e transportit në Bashkinë e Korçës

Tre Akset e Zhvillimit: Aksi i parë i zhvillimit shpaloset drejt hyrjes kryesore në qytet kur vjen nga Tirana dhe karakterizohet nga aktivitete me ndikim të ulët, aktivitete të shitjes me shumicë dhe aktivitete ekonomike/tregtare mikse që përshkojnë të gjithë qytetin për të arritur në qendër të qytetit.

Aksi i dytë formohet përgjatë hyrjes në qytet nga Bilishti dhe Kapshtica dhe do të mirëpresë aktivitete ekonomike/tregtare me ndikim produktiv të ulët dhe mikse. Një aks i tretë zhvillimi del nga qendra e qytetit përgjatë rrugës që të çon në hyrje të qytetit kur vjen nga Erseka dhe pritet të ketë një karakter më pak intensiv rezidencial dhe tregtar.

Tre Korridorët e Gjelbra:

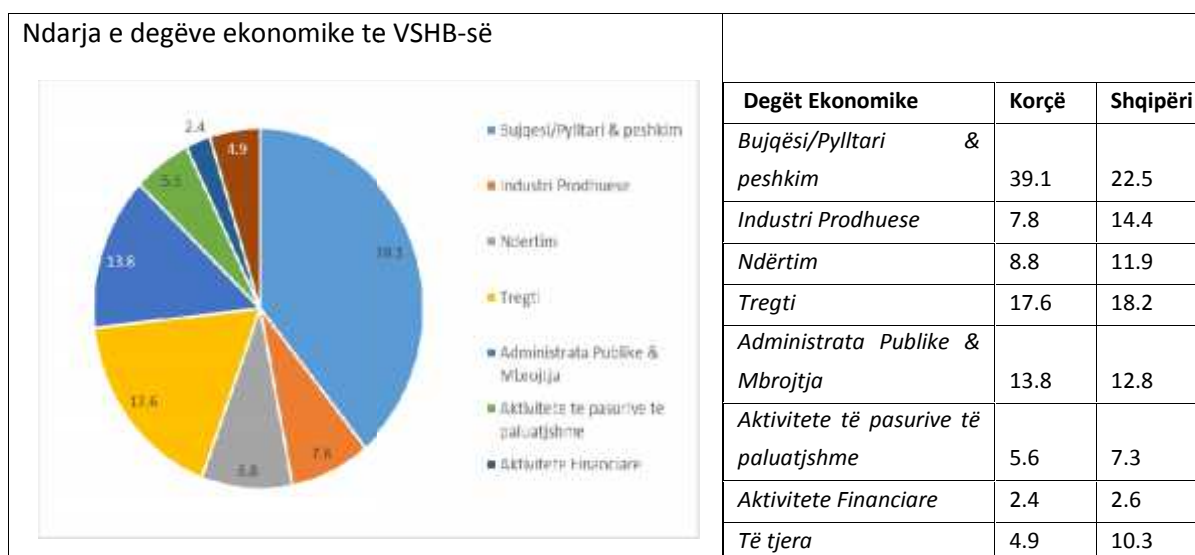
1. Korridori i parë përcaktohet nga Kodrat e Moravës në vendin ku gjendet Monumenti i Varrezave të Dëshmorëve, i cili futet në qytetin historik nga lindja.
2. Korridori i dytë përcaktohet nga Parku Rinia, i cili vijon në zonën universitare dhe vijon më tej.
3. Së fundmi, do të zhvillohet një aks i tretë i gjelbër rigjenerimi në drejtimin nga pazari në vend depozitimin aktual të mbetjeve, i cili duhet të rehabilitohet e të kthehet në një zonë çlodhëse.

Fig. - 16 Koncepti i zhvillimit hapësinor të PPV së Qytetit të Korçës

C) Zhvillimi Social dhe Ekonomik

Përlllogaritjet e llogarive kombëtare dhe rajonale në Shqipëri sipas të dhënave të INSTAT kanë shkuar deri në nivelin e Qarkut/Prefekturës dhe nuk zbresin deri në nivel të territorit të Bashkisë së re. Në këtë rast analiza e indikatorëve ekonomik do të duhet të bëhet në nivel Qarku për të parë trende të rëndësishme. Gjithsesi në këtë rast duhet të merret parasysh se brenda Qarkut të Korçës, bashkia e re e Korçës është në nivele më të mira të zhvillimit ekonomik se bashkitë e tjera si ajo e Pogradecit, Maliqit apo e Devollit. Sipas të dhënave të vitit 2013 nga INSTAT, Bujqësia është dega ekonomike që kontribuon me 39% të peshës në Vlerën e Shtuar Bruto (VSHB) për Qarkun e Korçës duke qenë në këtë mënyrë dega më e rëndësishme për qarkun në nivele shumë më të larta se sa kjo degë është për mesataren e vendit (22.5%). Ndërkohë Industria Prodhuese zë vetëm 7.8% të peshës së VSHB-së, duke qenë në nivele shumë më të ulta se mesatarja e vendit (14.4%). Ky është një tregues që kërkon vëmendje në planin strategjik pasi është poshtë potencialeve të tij për këtë qark. Po kështu poshtë mesatares së vendit janë edhe Ndërtimi (8.8% në peshë vs. 11.9% në nivel kombëtar) dhe Aktivitetet e Pasurive të Paluajtshme.

Tab. - 2 Ndarja e degëve ekonomike të VSHB-së Burimi: INSTAT dhe përpunimi nga IDRA & Bolles-Wilson, 2014

Struktura ekonomike e qytetit të Korçës dhe njësisve administrative të Bashkisë Korçë, jepet në tabelën mëposhtme:

Njesia	Struktura ekonomike
Korçë	Industria e lehtë, tregtia, shërbimet
Drenovë	Bujqësia (panxharsheqeri, perimet)
Lekas	Bujqësia (drithërat), blegtoria
Mollaj	Blegtoria, Pemetaria (Mollet)
Bulgarec	Bujqësia (drithërat), Shërbime
Vithkuq	Blegtoria
Voskop	Bujqësia (drithërat)
Voskopojë	Bujqësia, Blegtoria, Turizmi

Tab. - 3 Struktura ekonomike e qytetit të Korçës

Struktura e Bizneseve

Nga të dhënat e bashkisë për vitin 2015 rezulton se në territorin e Bashkisë së re operojnë, 3526 biznese aktive¹. Rreth 17 % e bizneseve kategorizohen si biznese të mëdha dhe 83% si biznese të vogla. Bizneset janë të përqendruara thellësisht në qytetin e Korçës (76%) dhe në dy njësitë fqinje me qytetin, Bulgarec dhe Drenovë. Është për tu theksuar se të tre këto njësi përmbledhin 92% të të gjitha bizneseve të bashkisë dhe të gjitha njësitë e tjera kanë vetëm 8% të bizneseve aktive. Kjo është një shenjë e qartë e përqendrimit të bizneseve në këtë zonë duke krijuar nga njëra anë një pol të rëndësishëm ekonomik për tu fokusuar bashkia (vijimësia Bulgarec-Korçë-Drenove) por edhe një disbalancë zhvillimore që duhet trajtuar për njësitë e tjera administrative.

D) Infrastruktura dhe korridoret ekonomike

Analizë e të ardhurave Bashkia Korçë

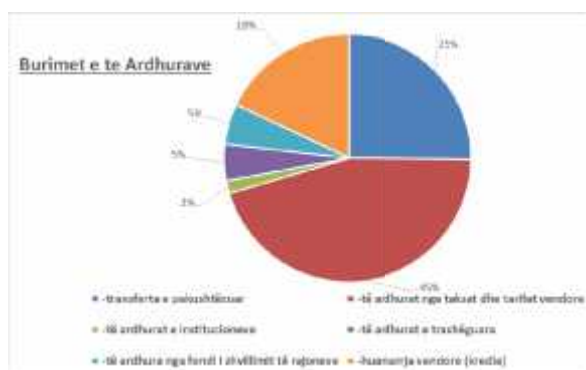

Fig. - 17 Analiza e të ardhurave Bashkia Korçë

Sipas të dhënave të Bashkisë, % më të madhe të të ardhurave Bashkia Korçë e ka nga taksat dhe tarifat vendore, rreth 45%, zëri i dytë në listë është nga transferata e pakushtëzuar, dhe më pas huamarrja vendore. Sipas analizës në tabelën e të ardhurave vendore taksat dhe tarifat kryesore të cilat krijojnë rreth 86,5% të totalit të të ardhurave në buxhet.

Mundësi tjetër për të përfituar të ardhura janë dhe fondet nga grantet konkurruese, nga fondi rajonal i zhvillimit, për financimin e projekteve si:

- Granti konkurrues për infrastrukturën rrugore vendore;
- Granti konkurrues për arsimin;
- Granti konkurrues për shëndetësinë;
- Granti konkurrues për objektet kulturore;
- Granti konkurrues për ujësjellës kanalizime;
- Granti konkurrues për ndërtim tregjesh agro-ushqimor dhe thertoresh;
- Granti konkurrues për ujitjen dhe kullimin ;
- Granti konkurrues për pyllëzimin;
- Granti konkurrues për objekte kulturore.

Asetet Vendore

Probleme kyçe për tu zgjidhur në lidhje me asetet që të ketë mundësi përfitimi prej tyre janë:

- *Bashkia duhet të procedojë me Rregjistrimin e këtyre pronave në Zyrat Vendore të Pasurive. Duke qenë se lista e aseteve është e gjatë, e rëndësishme për Bashkinë është të planifikojë me*

¹ Nga të dhënat e bashkisë mungojnë të dhënat për Njesinë Administrative Lekas, për numrin e bizneseve. Megjithatë duke pasur parasysh madhësinë e vogël të popullsisë për këtë njësi (vetëm rreth 800 banorë) numri i bizneseve në këtë njësi nuk ka pothuajse fare peshe në totalin e bizneseve të Bashkisë.

lista pjesore sipas një prioritizimi, bërjen e dokumentacionit gati për ta rregjistruar pranë zyrave vendore;

- Ngritja e një grupi pune është i domosdoshëm për këtë proces, për të përgatitur dokumentacionin. Problematike mbetet planifikimi i fondit për rregjistrim në ZRPP, duke qenë se ka një kosto rregjistrimi, për këtë ka mundësi të planifikohet vit pas viti në buxhet, por dhe një marrëveshje me ZRPP vendore për të lehtësuar këto procedura duke qenë asete shtetërore është një mundësi shumë e mirë, duke qenë se këto zyra janë me vetëfinancim;
- Në lidhje me Asetet një çështje tjetër për t'u zgjidhur është, ri- vlerësimi i aseteve, në bazë të procedurave të vlerësimit të pronave të paluajtshme, Bashkia duhet të marrë masa për të rivlerësuar pronat në varësi të saj. Përsëri mund të përdoren listat e pjeshme dhe buxhetimi sipas prioriteteve, pasi ky proces ka koston e vet;
- Së fundi, një Bashki me prona të rregjistruara, rrit mundësinë e tërheqjes së Investimeve të huaja, duke i dhënë ekonomisë vendore një avantazh të madh krahasues.

E) Turizmi dhe Koha e Lirë

Turizmi

Turizmi është një nga sektorët që ka pasur zhvillimin më të madh në rajonin e Korçës në këtë dekadën e fundit.

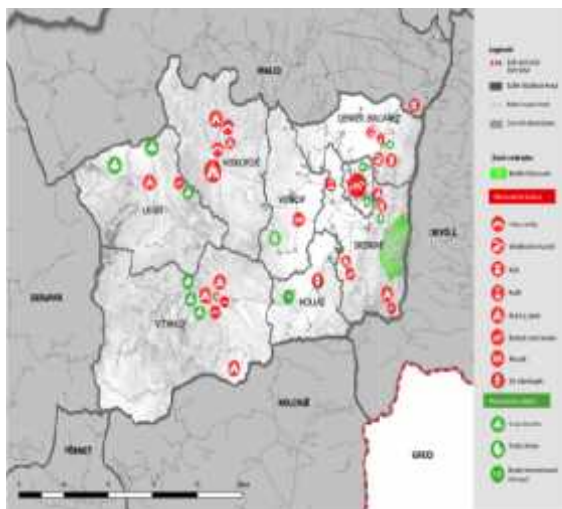

Fig. - 18 Hartë e monumenteve kulturore e natyrore në territorin e Bashkisë Korçë

Në bashkinë e Korçës në pjesën juglindore të saj, pikërisht në zonën Vithkuq Panarit ndodhet zona e vakëfëve dhe projekti Planit të Përgjithshëm Urban duhet të parashikojë lidhjen e kësaj zone jo vetëm me Bashkinë Korçë por edhe me simotrën e saj, siç janë pjesët lindore të Bashkisë së Skraparit. Kjo mund të vijë duke krijuar një biokorridor të zonave të mbrojtura Tomorr (Skrapar) – Drenovë (Korçë), duke

propozuar dhe një zone të re të mbrojtur, që mund të jetë një nga zonat me të mrekullueshme, por e lënë në harresë, siç është zona malet e Ostovicës.

Korça mund të ketë gjashtë pole atraksioni, Voskopojën, Vithkuqin, Mollasin, Drenovën, Korçën dhe Lekasin. Bashkia Korçë mund të ketë një karakterizim të nominuar nga pikëpamja e strategjisë së zhvillimit, ku mund të dominojë turizmi në nivel të parë dhe të gjitha zhvillimet e tjera ekonomiko-industriale-bujqësor do të jenë në shërbim të tij. Termi turizëm kulturor natyror mund të jetë një përkufizim specifik dhe tipikisht për Bashkinë e Korçës, madje njësitë administrative mund të kenë edhe derivate të specifikimeve turistike, psh.:

- Voskopoja mund të jetë zonë për zhvillimin e turizmit sanitar, kulturor e sportiv,
- Drenova dhe Mollasi mund të jenë turizëm shplohës kreativ gjithëvjetor,
- Njësia Administrative Qëndër mund të jetë turizmi i shijes apo kulinar, etj.

- Vithkuqi mendohet të jetë turizëm aventuror.

Turizmi mendohet një nga sektorët strategjikë për zhvillimin ekonomik të zonës, i përmendur edhe nga Plani i Përgjithshëm Kombëtar. Ky turizëm është multidimensional dhe gjithë-vjetor përfshin:

Turizmin kulturor

Bashkia e Korçës ka një potencial kulturor-historik të jashtëzakonshëm për tu shfrytëzuar dhe në kontekstin e turizmit. Njohja, rivlerësimi dhe marketimi i këtyre vlerave mund të sjellë një zhvillim të rëndësishëm për këto zona të mbetura pa ndërhyrje. Investime në infrastrukturën publike mund ti japin një perspektivë zhvillimi banorëve vendas, si dhe turistëve vendas dhe të huaj një dimension të ri kulturor- turistik.

Bashkia Korçë ka një numër të madh objektesh kulturore, historike e si muzeume, qendra kulturore e biblioteka, si dhe numëron rreth 128 objekte kulturore e natyrore që konsiderohen në mbrojtje të qytetit, sipas statuset përkatëse. Qyteti i Korçës njihet dhe për panairët e veçanta të organizuara në periudha të ndryshme të vitit. Ndër to mund të përmendim Panairin e Poçerisë, i cili zhvillohet javën e Pashkëve Ortodokse dhe Panairin e Krishtlindjeve. Gjithashtu në qytet organizohen dhe festa të ndryshme si, Karnavalet, Festa e Lakrorit, Festivali i Ushqimit, Festa e Birrës. Ndër aktivitetet kulturore mund të përmendim Koloninë Ndërkombëtare të Piktoreve dhe Simpoziumin Ndërkombëtar të Skulptoreve.

Plani i Përgjithshëm Urban do të udhëhiqet nga filozofia e ndërtimit duke respektuar traditën, dmth që ndërtimet në zona suburbane nuk duhet të kalojnë atë të peisazhit të përgjithshëm të ndërtimeve deri më sot, ku mbizotëron ndërtimi dy katësh, i cili mund të harmonizohet deri në një siluetë 2 +1 kate. Ndoshta në përcaktimin e qendrave të çdo zone administrative mund të ketë ose një institucion fetar në varesi të besimit që egziston ose një ndërtesë të tipit 'target' por jo më lart se 4-5 kate që mund të jetë vepër banimi siluetë arkitekturore ose objekt kulti etj.

Eko-turizmin

Turizmi i lidhur me natyrën është një tjetër mundësi në rritje për territorin e bashkisë Korçë. Zona te tilla si Dardha, Voskopoja (e cila ka edhe nje dimension kulturor-historik të rëndësishëm) apo Vithkuqi janë zona me potencial të madh për këtë lloj turizmi.

Turizmin kulinar/gastronomik

Gatimet tradicionale të Korçës tashmë janë një markë e njohur turistike. Vende te tilla si Boboshtica, Dardha, Voskopoja por edhe vetë qyteti i Korçës frekuentohen nga turistë vendas dhe të huaj edhe me një orientim të dukshëm nga cilësia e gatimeve lokale. Për një zhvillim të qëndrueshëm të turizmit duhet të ketë:

- a) Njohje më të mirë të potencialit kulturor-historik,
- b) Përcaktim të aktiviteteve kulturore në lidhje me to dhe kalendari i tyre duhet të shtrihet në mënyrë të tillë që të stimulojë turizimin multisezonal, duke i dhënë mundësi qytetit të ketë vizitorë në cdo sezon.

- c) Prandaj dhe kalendari i aktiviteteve kulturore, nuk i shërben thjesht veprimtarise kulturore të këtij qyteti por ai tashme ka dhe dimensionin e tërheqjes së turistëve në këtë Bashki.
- d) Turizmi kulturor mund të japë një zhvillim të rëndësishëm vecanërisht në Njësitë Administrative duke i njohur dhe profilizuar ato sipas specifikave të vecanta që kanë të përmendura dhe në paketën e strategjive të planit.
- e) Njohja nga ana e Bashkisë e Tablosë së plotë lidhur me potencialin e Turizmit shumëdimensional krijimi i një databaze të dhënash krijimi i zyrës së Turizmit pranë Bashkisë, 24-orë/7 ditë, duke ju përgjigjur cdo qytetari për informacion në lidhje me pikat turistike, aksesueshmërinë, akomodimin, kulinarinë, sigurinë etj do të ishte e domosdoshme për këtë sektor në rritje i cili duhet menaxhuar me kujdes.
- f) Fletëpalosje, faqe online që jep informacion të bollshëm për çdo turist, përfshirja në rrjete sociale turistike ndërkombëtare gjithashtu është një opsion që duhet të vlerësohet.
- g) Ndërtimi i një strategjie afatmesëm në lidhje me Turizmin, duke ndërthurrur të gjithë faktorët gjeomjedisor, kulturor, etj., do të ishte i domosdoshëm për këtë fazë zhvillimi që po merr ky sektor për Bashkinë Korçë,
- h) njohja e avantazheve që vijnë nga sektorë të tjerë, nga transporti, nga zonat kufitare me destinacion turistik dhe jo vetëm, etj.

Përfundime paraprake

Si konkluzion situata e Bashkisë së Korçës mund të përmblihet si më poshtë:

- Është një vendndodhje strategjike në Ballkanin perëndimor;
- Është rajoni me rritje të shpejtë në Shqipëri;
- Ka një rritje ekonomike të bazuar në prurjet e remitancave nga emigrantët dhe si rezultat ka intensitet në zhvillimin e pronës. Të dyja këto fenomene dyshohet se mund të vazhdojnë rritjen me të njëjtin intensitet;
- Ka një rritje të sektorëve të shërbimit (shërbimet financiare, koha e lirë) dhe jo prodhim ose industri të bazuar në njohuri moderne;
- Ka një problem të bilancit të pagesave, i cili mund të ndihmohet nga zhvillimi i turizmit;
- Është një magnet për shqiptarët që jetojnë në zonat rurale të vendit;
- Ekziston potenciali për të pasur një zhvillim ekonomik të qëndrueshëm;
- Ka një treg toke të pazhvilluar mirë, i cili vuan nga dështimi i sistemit të planifikimit të tij territorial;
- Nuk ka shumë ndërtime të paplanifikuara dhe ndërtesa informale;
- Ka shërbime të varfra në përgjithësi dhe shërbime publike të papërshtatshme;
- Vuan nga probleme serioze në lidhje me energjinë dhe furnizimin me ujë të pijshëm, instalimin e sistemit të ujrave të bardha e të zeza për njësitë administrative;
- Gëzon një klimë shumë të këndshme dhe larmishmëri peisazhi;
- Ka shumëllojshmëri relievi, male e parqe si edhe terrene lumore e liqenore;

- Vërehet një degradim i mjedisit natyror, ku ka zona të mëdha të ndotjes fizike, pjesërisht me toka të ndotura si edhe ujë e ajër të ndotur mbi normat ndërkombëtare;
- Vërehet një rritje e madhe e pronësisë mbi mjetet motorike dhe përdorimit të tyre;
- menaxhimi i keq i trafikut dhe një mungesë e sistemit të integritit të transportit publik;
- shumë aksidente motorike dhe dispozita te papërshtatshme të parkimit urban;
- Vërehet një zhvillim i dobët i shërbimeve sociale publike;
- Ka një sistem arsimimi, i cili ka nevojë për përmirësim në kuptimin cilësor dhe që duket se po lufton për të pasur harmoni me kërkesat e larta;
- Ka potencial për rritje të mëtejshme, por komunitetet e tij rurale mund të mos jenë të qendrueshëm në zhvillimin e tyre dhe cilësia e jetës në zonat urbane mund edhe të përkeqësohet;
- Ka nevojë për një sistem planifikimi pro-aktiv më tepër sesa reaktiv, me një diapazon të gjerë të instrumentave, zbatueshmërisë dhe integritit dhe me një theks të veçantë mbi qëndrueshmërinë;
- Duhet të sigurohet që zona ekonomike në të cilën rritja do të jetë e vazhdueshme edhe në të ardhmen, të jetë një rritje e cila duhet të orientohet me konceptin e zhvillimit të integruar, përdorim të mirë të tokës dhe një sistem menaxhimi;
- Në Zonën e Bashkisë së Korçës, zhvillimi i qëndrueshëm do të jetë udhëzuesi kryesor për këtë plan. E gjitha kjo kërkon që arsyetimet lidhur me ekonominë, zhvillimet sociale dhe mjedisore të jenë të mirë balancuar në zhvillimin rajonal, dhe më pas çdo zhvillim i propozuar duhet të sigurojë që brezat e ardhshëm të kenë të njëjtin zhvillim si brezat që jetojnë sot.
- Luan rolin vendimtar në zhvillimin e përgjithshëm ekonomik dhe social të të gjithë rajonit prandaj, zhvillimi i saj është i ndërlidhur ngushtë me zhvillimin e të gjithë shoqërisë dhe ekonomisë dhe kjo kërkon vëmendje të posaçme të qeverisë;
- Është një zonë ndërkufitare e Shqipërisë në lidhje me Bashkimin Europian, e cila do të nxisë integrimin e rajonit në zhvillimin e përgjithshëm europian. Kjo kërkon që qeveria qendrore dhe aktorët përgjegjës të rajonit të ndërmarrin përpjekje intensive për ta shndërruar atë në një pjesë integrale të hapësirës europiane;
- Plani i Përgjithshëm Urban mund të parashikojë koridore ekologjike urbane, nga niveli lokal apo ndër rajonal deri në ato ndër shtetëror. Konkretisht rajoni i Korçës mund të ketë një korridor ekologjik kulturor urban (KEKU) në rang lokal siç mund të jetë ai lindje perëndim Drenovë Korçë Vithkuq Ostovicë i cili mund të vazhdojë duke marrë kuptimin e një KEKU regional në drejtim të Tomorrit. Nga ana tjetër ky segment mund të jetë pjesë e një KEKU ndërshtetëror si vazhdimësi e korridoreve kulturore historike Vlorë, Himarë, Berat, Skrapar, Pogradec, Korçë, Ohër, Manastir deri në Varna, Burgas të Bullgarisë. Infrastruktura e të cilit jep lehtësira sikundër ka dhënë në histori për shkëmbime tregtare etnokulturore sportive etj. Secili segment i këtij KEKU ka elementet e vet biometric, ku bashkon dhe lidh zona brenda një bashkie ndërbashkie deri në ndërshtetëror;

- Plani i Përgjithshëm Urban mund të parashikojë disa qendra që mund të shërbejnë si tregje në kuadër me të gjerë se sa fshati apo Njësia Administrative, duke i lënë vendin njëra tjetrës sipas ditëve të javës.

SEKSIONI 4

PËRSHKRIMI I GJËNDJES AKTUALE DHE VEÇORIVE TË MJEDISIT

4.1 MJEDISI ATMOSFERIK

4.1.1 Shkaqet Kryesore të Ndotjes së Ajrit

Në përgjithësi shkaqet kryesore të ndotjes së ajrit janë:

- aktivitetet industriale;
- mjetet automobilistike dhe sasia e trafikut në përgjithësi;
- pajisjet e ngrohjes nëpër ndërtesa.

Faktorët kryesor që ndikojnë në ndotjen e ajrit janë sektori i transportit dhe djegia për ngrohje që mbeten burimet kryesore të ndotjes së ajrit urban. Kjo lidhet me numrin e madh të automjeteve që nuk plotësojnë standartet e shkarkimeve në ajër, cilësia e lëndës djegëse që përdorin, viti i prodhimit të tyre, si dhe përdorimi i automjeteve me motor pa konvertor katalitik, duke favorizuar rritjen e përmbajtjes së pluhurit, si dhe shkarkimet e gazta gjatë djegjes së karburantit. Gjithashtu, mos përdorimi i energjive alternative në banesat, panele diellore, mulli ere, gjeotermi, peleta, etj, kanë ndikimin e tyre në ndotjen e cilësisë së ajrit, sidomos në shkarkimin e pluhurave, blozave dhe dioksideve të karbonit e të azotit.

4.1.2 Ndotësit e Ajrit

Gjatë vitit 2014- 2015 janë ndërmarrë disa nisma ligjore që lidhen me cilësinë e ajrit të mjedisit dhe me sistemin e taksave për lëndët djegëse. VKM nr. 594, datë 10.09.2014, miratoi Strategjinë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit të Mjedisit dhe Ligjin nr. 162/2014, datë 04.12.2014 “Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit. Ky ligj përbën kornizën për mbrojtjen e cilësisë së ajrit dhe është bazuar në Direktivën 2008/50/EC dhe 2004/107/EC. Ligji hyn në fuqi në Dhjetor 2017. VKM nr 352/2015 “Për vlerësimin e cilësisë së ajrit të mjedisit dhe kërkesat për disa ndotës në lidhje me të, u miratua ne date 29.04.2015.

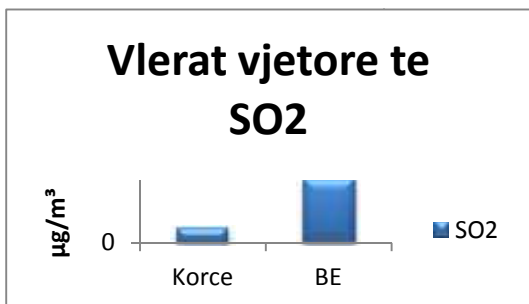
Cilësia e ajrit

Problematikë mbetet numri i ditëve që tejkalon standartin ditor të BE-së ($50\mu\text{g}/\text{m}^3$) në stacionin e Korçës AKM numri i ditëve të tejkaluara nga 35 ditë të lejuara është 102 ditë. Ndërsa, shkalla e

ekspozimit të popullatës ndaj ndotjes ngelet problem, si pasojë e tejkalimit të normës vjetore të ditëve të ndotura.

Dioksidi i sqfurit

SO2 është formuar nga oksidimi i sqfurit dhe kryesisht nga djegia e lëndës djegëse me përmbajtje sqfuri. Sektori i prodhimit të energjisë elektrike është burimi kryesor i SO2. SO2 gjithashtu mund të ndihmoj në formimin e grimcave dytësore sulfate dhe formimin e shiut acid. SO2 është një ndotës që shkakton probleme serioze në shëndetin e popullatës si përkeqësimin e astmës si dhe redukton funksionin e mushkrive dhe irriton aparatit respiratorar. Kjo mund të shkaktojë dhimbje koke, shqetësim dhe ankth. SO2 ndihmon në formimin e shiut acid, impaki i të cilit mund të jetë i dukshëm duke shkaktuar dëmtimin e pyjeve dhe ekosistemin e liqeneve dhe lumenjve.

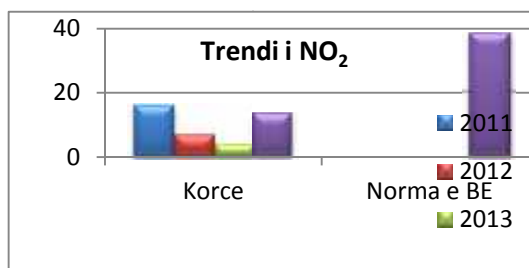
duke shkaktuar dëmtimin e pyjeve dhe ekosistemin e liqeneve dhe lumenjve.

Fig. - 19 Vlerat mesatare vjetore të SO2 Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2015

Në grafikun e mësipërm janë dhënë vlerat mesatare vjetore të SO2. Po ti referohemi vlerave ditore dhe

orare të monitoruara vërejmë se nivelet e tyre janë më të ulëta në krahasim me standartin orar dhe ditor të BE-së. (Standarti orar është 350 µg/m³ dhe standarti ditor është 125 µg/m³) Siç vihet re dhe nga grafiku vlerat e monitoruara në Korçë të SO2 janë të ulta. Po ti referohemi vlerave ditore dhe

Fig. - 20 Trendi i NO2 Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2015

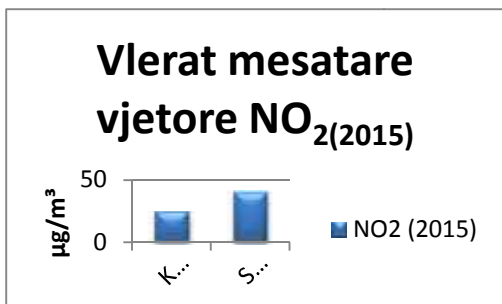
orare të monitoruara vërejmë se nivelet e tyre janë më të ulta në krahasim me standartin orar dhe ditor të BE-së.

Siç është përmendur dhe më lart SO2 kalon në formën e

shiut acid dhe në formën e grimcave të pluhurit duke ndikuar në mënyrë indirekte në shëndetin e popullatës dhe në ekosistem. Po ti referohemi dhe vlerave orare dhe ditore në asnjë nga stacionet nuk kemi tejkalim të standartit të BE-së.

Dioksidi i azotit, NOx

NO2 është një ndotës që emetohet në atmosferë si rezultat i djegies së lëndës djegëse nga proceset industriale dhe sektori i transportit rrugor. NO2 është grup gazesh i përbërë nga NO (Monoksidi i

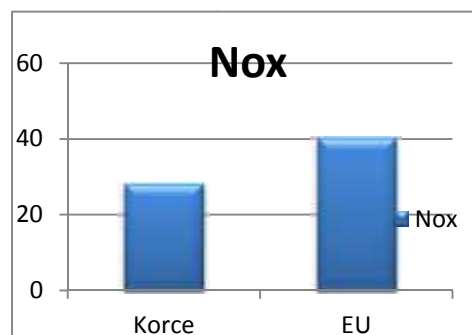
Azotit) dhe NO2 (Dioksidi i Azotit). NO përbën pjesën më të madhe të emisioneve të NO2 dhe ndihmon në formimin e ozonit dhe grimcave të pluhurit. NO2 është i lidhur me efekte të padëshiruara në shëndet, ky mund të dëmtojë mëlçinë, mushkrittë, shpretkën dhe gjakun. Ashtu si SO2 dhe NO2 ndikon në formimin e shiut acid dhe në eutrofikimin e tokës dhe ujit.

Fig. - 21 Vlerat vjetore të NO2

Në qytetin e Korçës burimi primar i oksidit nitror janë makinat, ndonëse po rritet edhe kontributi relativ nga banesat (ngrohja dhe ftohja). Niveli i kuq i NO₂ për një periudhë të caktuar si ajo në dimër tregon vlera mbi norma. Ky nivel i lart shpjgohet me arsye të ndryshme, si:

- Aktivitetin e përdorimit të druve të zjarrit për nevoja të banesave;
- mungesa e rrugëve ekologjike (biçikleta) dhe e trafikut urban me korsi të dedikuar;

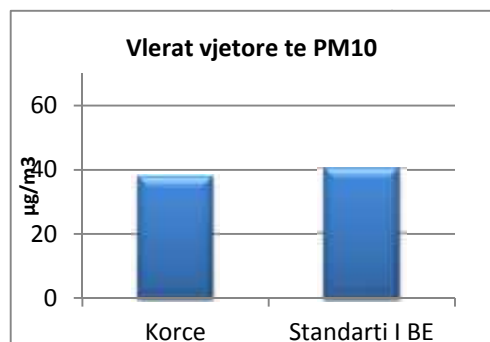
Fig. - 22 Përqendrime te NO_x 2015 ((Burimi: AKM Tirane)

- rrjedhshmëria e ulët e tyre me bllokime në trafik;
- njësi shërbimi brenda qytetit me ndotje të caktuara apo emetime në ajër, të pa kontrolluara;
- qarkullimit të automjeteve të vjetra me emetime të larta gazrash, etj ;
- mos përdorim të energjive alternative në banesat, si panele diellore, mulli ere, gjeotermi, peleta.

Grimcat e pluhurit (PM)

Grimcat e pluhurit janë një përzierje e aerosoleve (të ngurta ose të lëngëta) që përfshin një diapason të gjerë në madhësi dhe kompozime kimike. PM₁₀, PM_{2.5} i referohet grimcave me diameter 10 dhe 2.5 micrometer ose më të vogël, dhe emetohet direkt në atmosferë si grimca primare ose formohet si rezultat i emisioneve të SO₂, NO_x, NH₃ dhe NMVOC PM emetohen nga

shumë burime antropogjenike si djegia e lëndës djegëse, ndërtimet, pluhuri natyral pezull, etj.

Fig. - 23 Paraqitje grafike e vlerave vjetore të PM₁₀ (Burimi: AKM Tiranë)

PM mund të shkaktojë dhe përkeqësojnë sëmundjet e zembrës dhe mushkrive, goditje në zemër dhe aritmi. PM mund të dëmtojnë sistemin nervor qëndror, sistemin

prodhues dhe mund të shkaktojë kancer. Një nga rezultatet e ekspozimit të PM mund të shkaktojë vdekje të parakohshme.

Niveli i lartë i PM₁₀

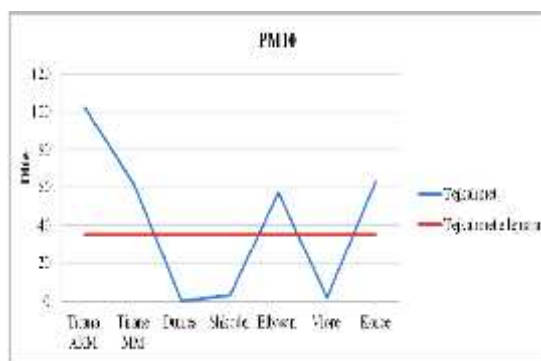
PM₁₀ – ose “particulate matter” është lënda e grimcuar e imët, me diametër grimcash më të vogël se 10µ (mikron, ose të mijtat e milimetrit). Niveli i kuq i PM₁₀ ekziston për rastet kur përdoren djegia e druve nëpër banesa. Ky nivel i lartë i përqendrimit të PM₁₀ mund të shpjgohet me arsye të ndryshme, si:

- Aktivitetin e përdorimit të druve të zjarrit për nevoja të banesave;
- mungesa e rrugëve ekologjike (bicikleta) dhe e trafikut urban me korsi të dedikuar;
- rrjedhshmëria e ulët e tyre me bllokime në trafik;
- njësi shërbimi brenda qytetit me ndotje të caktuara apo emetime në ajër, të pa kontrolluara;

- qarkullimit të automjeteve të vjetra ose me emetime të larta gazrash, etj;
- mos përdorim të energjive alternative në banesat, si panele diellore, mulli ere, gjeotermi, peleta.

Fig. - 24 Grafiku i numrit të ditëve që tejkalon standartin ditor të BE-së për PM10 (Burimi Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2015)

Në këto kushte dhe në këtë nivel të përqendrimit të PM10 qytetarët duhet të bëjnë kujdes, duke evituar përdorimet e drurëve për djegie të pastazhionuara, dhe përdorimin e tyre jo më pak se 3 vjet stazhionim.

Niveli i PM2.5

PM2.5 janë grimcat e pluhurit me diametër të barabarta dhe më të vogël se 2.5 mikron, ndryshe quhen dhe grimcat ultrafine. Këto grimca janë të rrezikshme për shëndetin e popullatës pasi depërtojnë thellë në mushkri duke shkaktuar probleme serioze të cilat të çojnë dhe në vdekje të parakohshme.

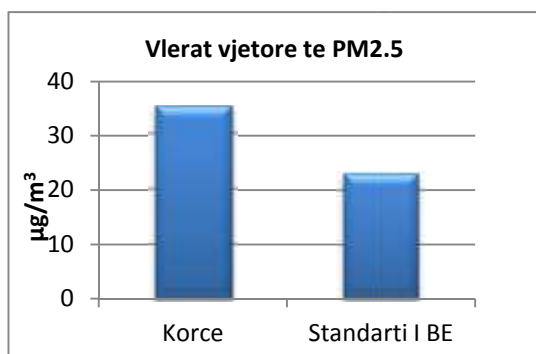

Fig. - 25 Paraqitja grafike për vlerat vjetore të PM2.5 2015 (Burimi: AKM Tirane)

PM2.5 – ose “particulate matter” është lëndë e grimcuar e imët, me diametër grimcash më të vogël se 2.5µ (mikron, ose të mijtat e milimetrit). Niveli i PM2.5 tregon vlerën e lartë që i kalon 35 µg/m3. Në qytetin e Korçës kjo vjen si rezultat i përdorimit të druve si lëndë djegëse

për ngrohjen e banesave.

4.1.3 Gazrat me Efekt Serë

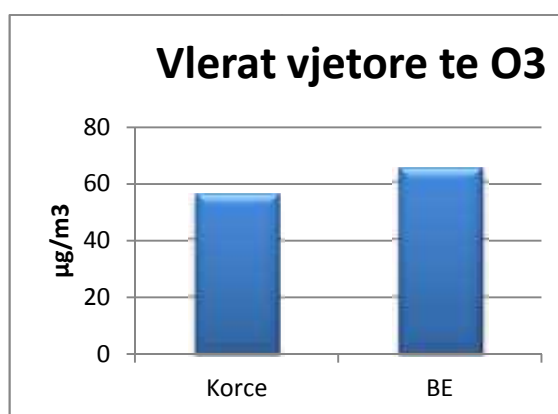
Shqipëria ka ratifikuar dokumentet e Konventës së Vjenës dhe Protokollit të Montrealit më 8 tetor 1999 dhe duke filluar prej 7 janarit 2000 është palë me to. Nga qenia palë në Konventën e Ozonit buron dhe detyrimi i Shqipërisë për raportimin e konsumit në vite të substancave ozonholluese, si dhe zbatimin e kuotave të caktuara nga Protokollit i Montrealit. Prej vitit 2001 Shqipëria ka planin kombëtar të ozonit, në të cilin përfshihet plani kombëtar i heqjes nga përdorimi i substancave që hollojnë shtresën e ozonit. Plani kombëtar u hartua nga Ministria e Mjedisit me asistencën e Agjencie Implementuese, UNEP-it dhe UNIDO-s. Për të realizuar planin kombëtar të ozonit dhe gjithë aktivitetet që janë parashikuar në të, është krijuar Njësia Kombëtare e Ozonit dhe Implementimit të Projekteve – National Ozone Projects Implementation Unit (NOPIU). Konsumet e substancave ozon holluese CFC (klorfluorkarboneve) dhe HCFC (hidrogjen flourklorkarboneve) sipas viteve të shprehura me Mton/vit, janë si më poshtë:

Tab.- 4 Lendet ozonholluese ne vite (Burimi: Raport per Gjendjen e Mjedisit, 2011)

VITI	2006	2007	2008	2009	2010	2011
CFC	15.2	4.08	2.2	0	0	-
HCFC22	-	46.34	74.5	97.37	107.1	102.5
HCFC142b	-	-	-	-	9.07	13.12
HCFC124	-	-	-	-	1.08	-

Ozoni i nivelit të ulët të troposferës nuk emetohet direkt në atmosferë, ai formohet si rezultat i zinxhirit të reaksioneve kimike me gazet pararendëse të emetuara në atmosferë si NO_x, CO, NMVOC dhe CH₄ në prani dhe të rrezatimit diellor. Niveli i lartë i ozonit mund të shkaktojë problem të shëndetit respirator duke zvogëluar funksionimin e mushkrive, përkeqësimin e astmës dhe sëmundje të tjera të mushkrive deri në vdekje të parakohshme. Ozoni gjithashtu është gaz me efekt serë duke kontribuar në ngrohjen e atmosferës.

Fig. - 26 Paraqitja grafike për vlerat vjetore të O₃(Burimi: AKM Tirane)

Ky nivel flet për:

- prani të ndotësve të tjerë, të cilët së bashku me dritën e fortë të diellit rrisin përqendrimin e ozonit në atmosferë;
- prani të klorinave (tetrakloridi i karbonit, kloroformi metilen) të prodhuara nga njeriu si dhe ato klorfluorkarbonet (CFC) e prodhuara nga kondicionerët, halonet ose gazet e prodhuara nga frigoriferet;
- djegie të vegjetacionit për qëllime bujqësore ose dhe urbane;
- emisione të oksidit të nitrogjenit dhe e përbërësve organik volatil (motorrët e automobilëve si burimi kryesor i këtyre ndotësve).

Fig. - 27 Paraqitja grafike për O₃(Burimi: AKM,Tiranë)

- përqëndrim të lart të sulfateve dhe nitrateve, të cilat bien në formë shiu acid;
- me përqëndrim të lart të pluhurit, e blözës nga djegiet njerëzore, si komponente të formimit të smogut, ku zvogëlohet gradienti vertikal i temperaturës, sepse

është prezent mbulesa konjektive e resë, që rezulton në një ndriçim më të madh dhe në një ngrohje të sipërfaqes.

Monoksidi i Karbonit

Monoksidi i Karbonit (CO) emetohet në atmosferë për shkak të djegies jo të plotë të lëndës djegëse.

Burimet kryesor të shkarkimit të CO në ajër janë transporti rrugor, biznesi, shtëpitë dhe industria. CO hyn në reaksion me ndotësit e tjerë duke prodhuar ozonin e niveleve të ulëta të atmosferës. Monoksidi i karbonit (CO) është një ndotës që në nivele të larta mund të shkaktojë probleme në zemër dhe të dëmtojë sistemin nervor. Ky gjithashtu mund të shkaktojë dhimbje koke, marramendje dhe lodhje.

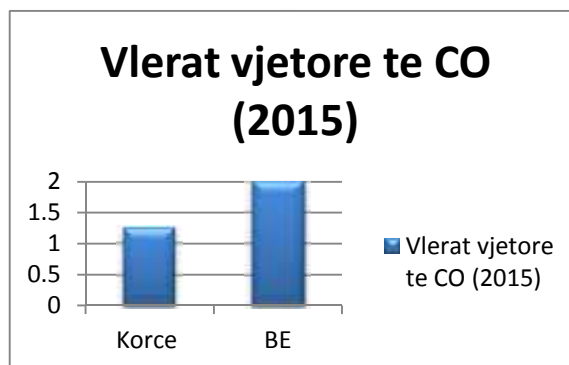

Fig. - 28 Paraqitja grafike për Vlerat Vjetore te CO (Burimi: AKM, Tiranë)

4.1.4 Mjedisi Akustik - Zhurmat

Niveli i zhurmave urbane (LAeq): është niveli i vazhduar ekuivalent i presionit akustik të ponderuar (A0), të prodhuar nga të gjitha burimet e zhurmave që ekzistojnë në një vend të caktuar dhe gjatë një kohe të caktuar.

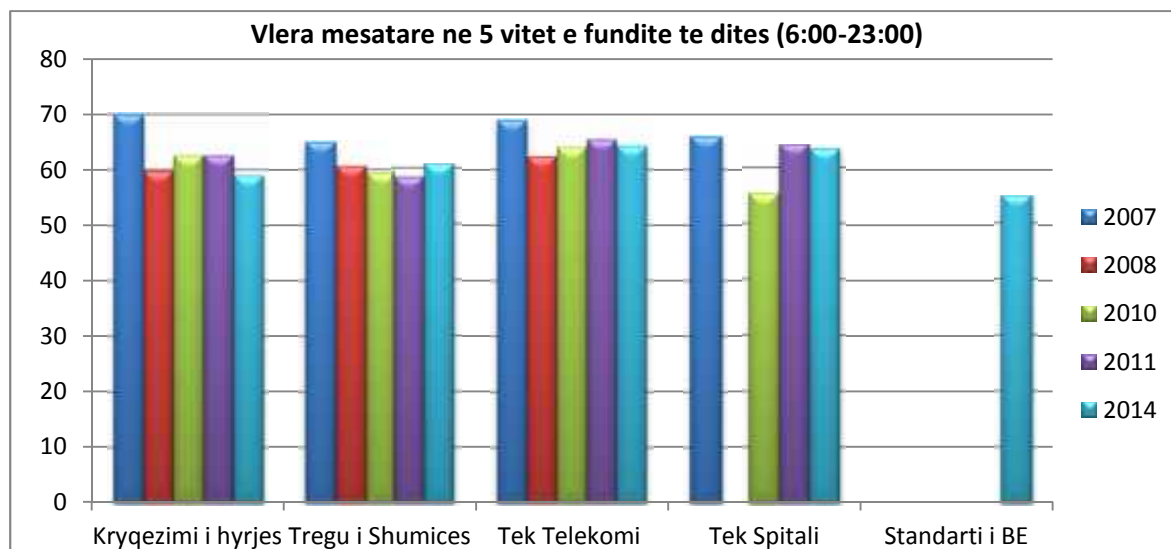

Fig. - 29 Vlerat mesatare të zhurmave (Burimi: Agjencia Kombetare Mjedisit)

Nga programi i monitorimit të zhurmave urbane 2015, në Korçë vihet re se ka ndryshime të vogla me ulje të nivelit të zhurmës të disa pikave krahasuar me vitet e mëparëshme. Niveli mesatar i zhurmave LAeq/Ditën dhe LAeq/Natën, për Bashkinë e Korçës është mbi standartin e BE-së.

Tab. - 5 Nivelet e monitoruara te zhurmave gjatë ditës dhe natës krahasuar me normat e BE Burimi : Raport për Gjendjen e Mjedisit, 2015

	LAeq/ dite	LAeq/ nate
Korçë	60.0	41.3
Standarti BE	55,0	45.0

Grafiku i mëposhtem (Fig. - 30) shfaq rezultatet e monitorimit të qyteteve kryesore te vendit nga 2006-2011, krahasuar me normat e BE:

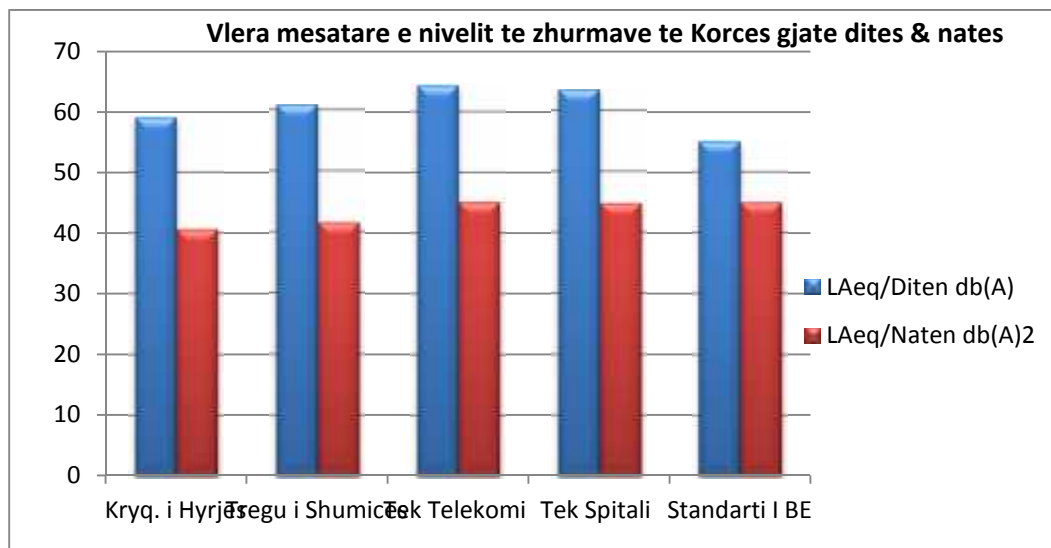
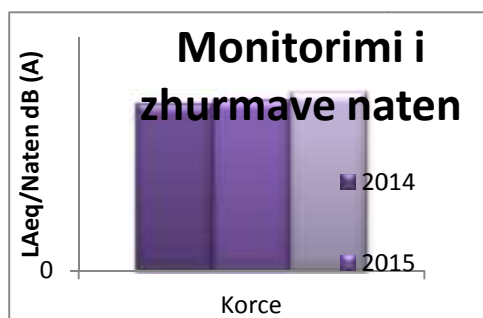

Fig. - 30 Vlerat mesatare të zhurmave gjatë ditës dhe natës. Burimi: Raport Monitorimi MM Tabela 12/fq. 41(Raport Monitorimi / Tabela 12/fq 41)

Nga diagrama e mësipërme vëmë re që vlerat e LAeq/ditë janë më të larta se standarti i BE-së në çdo pikë të monitoruar në Bashkinë e Korçës.

Fig. - 31 Niveli i zhurmave gjatë natës (Burimi: Agjencia Kombetare Mjedisit)

4.2 KLIMA

Bashkia e Korçës shtrihet në pjesën jug-lindore të Shqipërisë. Klima e territorit tokësor është e tipit kontinental lokal, me një temperaturë mesatare vjetore prej 11.4°C. (Fig. – 32)

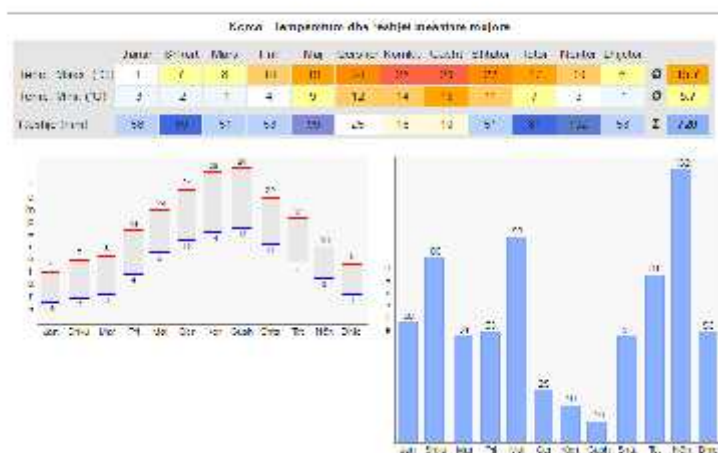
Fig. - 32 Harta e zonave klimatike (Burimi: Instituti meteorologjik Shqiptar, Libri Klimatologjia)

Temperaturat mesatare mujore arrijnë rreth afërsisht 21.2 gradë në Korrik dhe Gusht, ku maksimumi arrin në gusht me 34.4 gradë. Temperatura mesatare më e ulët është gjatë Janarit, rreth 1.5 °C, me një minimum prej -17.2°C. Pozicioni gjeografik, mbizotërimi i kodrave dhe maleve bën që territori i bashkisë së Korçës të futet në zonën ku dimri është i ftohtë dhe vera e freskët. Reshjet e pakta bien kryesisht në formë bore. Korça ka klimë mesdhetare kalimtare (ose klimë mesdhetare kontinentale) me ndryshime të mëdha në temperaturë. Muaji më i nxehtë është gushti (25 °C) ndërsa muaji më i ftohtë është janari (2 °C). Mesatarisht gjatë vitit bien 710 mm reshje të cilat minimumin e

arrijnë në verë ndërsa maksimumin në dimër, duke e bërë Korçën një qytet përgjithësisht të thatë krahasuar me pjesën tjetër të Shqipërisë së lagësht. Temperaturat në Korçën që përthith 2300 orë rrezatimin diellor, përgjithësisht mbeten më të ulta se pjesa tjetër e Shqipërisë perëndimore, por më të larta se pjesa veri-perëndimore për shkak të lartësisë mesatare në rrafshin e Korçës. Megjithatë janë regjistruar raste kur temperatura ka arritur deri në 40 °C ose më tepër.

Fig. - 33 Temperatura dhe reshjet mesatare vjetore

Gjatë dimrit bien dhe reshje dëbore, ku në rajonin tonë e përreth trashësia shkon në mbi 0.5m ndërsa në lartësi të mëdha trashësia shkon deri në mbi 1m. Gjatë vitit në zonën tonë reshjet janë të shumta dhe sasia e tyre mesatare shkon nga 900-1300mm dhe më shumë reshje bien në mujin nëntor dhe dhjetor të vitit. Dëbora fillon të bjerë që në fundin e muajit Nëntor dhe vazhdon në mënyrë jo të qëndrueshme, deri në muajin Shkurt. Ky territor, pothuajse gjatë gjithë vitit, por veçanërisht në periudhën fundi i vjeshtës-fillimi i pranverës, rrihet nga erëra të ftohta.

- Pjesa e ulët. Klima e kësaj zone është kontinentale, me verë të thatë e të nxehtë. Temperatura mesatare e verës është 23-24°C. Dimri është i lagësht dhe shpesh i ftohtë. Kushtet klimaterike janë të përshtatshme për të kultivuar drithëra si misri, perime, foragjere dhe pemë frutore.
- Zona kodrinore që është mesatarisht 1200m mbi nivelin e detit. Luginat e detnjve shtrihen nga lindja në perëndim. Temperatura mesatare është 3-4°C më e ulët se në zonat breglumore me ngrica më të shpeshta. Kushtet klimaterike janë të përshtatshme për të kultivuar grur, patate, luledielli, duhan, panxhar sheqeri, rrush dhe pemë frutore.
- Zona malore karakterizohet nga klima kontinentale me rreshje 600 - 1000mm. Temperaturat më të larta të vërejtura arrijnë 25°C në Korrik, ndërkohë që temperaturat minimale gjatë dimrit arrijnë disa gradë nën 0. Pyjet dhe kullotat nuk mbulojnë shumicën e sipërfaqes.

4.2.1 Skenarët e Ndryshimeve Klimaterike

Pas finalizimit fillestar dhe të dytë të Komunikimit Kombëtar të Konventës të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike, Shqipëria ka filluar procesin për përgatitjen e Komunikimit të Tretë Kombëtar të UNFCCC, pjesë e të cilit do jenë edhe skenarët e mundshëm, si pasojë e ndryshimeve klimaterike. Si rezultat i ndryshimit të temperaturës dhe regjimit të reshjeve, janë parashikuar ndikimet e mëposhtme:

- Rritja e temperaturave minimale ditore më shumë se ato maksimale ka të ngjarë të ndodhë në të gjitha zonat e tokës

- Thatësira të shpeshta të gjata dhe me rrezik të madh zjarri janë të mundshme - Numri i ditëve me temperaturë mbi 35°C është parashikuar të rritet mesatarisht 10 ditë në vit deri 2100 si pasojë e kësaj, numri i valëve të nxehta dhe i ditëve me temperaturë të ftohtë janë parashikuar gjithashtu të rriten.
- Ditët e freskëta dhe valët e ftohta janë shumë të mundshme të zvogëlohen. Dimërat e ngrohtë do të reduktojnë kërkesën e energjisë për ngrohje - Një rritje e numrit të ditëve me shira të rrëmbyeshëm që shkaktojnë përmbytje (rreth 3-5 ditë) deri në 2100. - Temperaturat e rritura të pranverës do të rrisin temperaturën e tokës, të mbjellat e verës në zonat e përshtashme do të zgjasin periudhën e rritjes. Zgjatja e periudhës së rritjes është parashikuar të rritet me 26 ditë krahasuar me 1990.

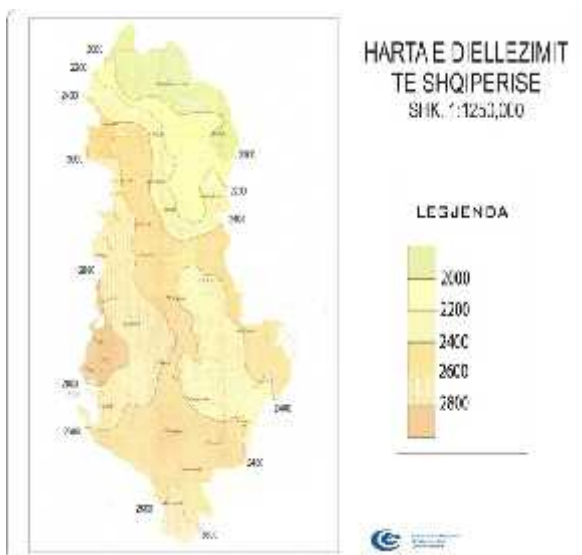

Fig. - 34 Harta e diellëzimit të Shqipërisë (Burimi: Instituti meteorologjik Shqiptar, Libri Klimatologjia)

Ndryshimet e parashikuara në regjimin e reshjeve

Të gjitha skenarët tregojnë një rënie të reshjeve vjetore në lidhje me 1990 për të gjitha horizontet kohore. Duke përgjithësuar rezultatet e tyre rezulton se reshjet vjetore kanë mundësi të ulen deri në -

8,5% (nga -56,0 deri në 47,4%) në 2050; deri në -18,1% (nga -89,7% deri 94,0%) në 2100

Fig. - 35 Shpërndarja territoriale e sasisë vjetore të orëve me diell (Burimi: Instituti meteorologjik Shqiptar, Libri Klimatologjia)

Disa ndikime të përgjithshme

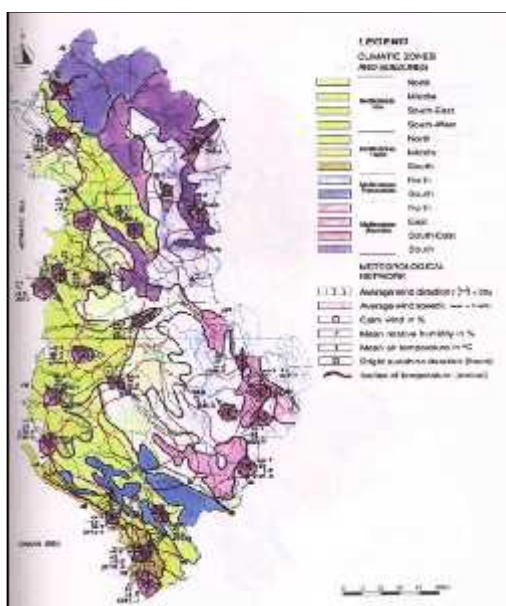
Si rezultat i ndryshimit të temperaturës dhe regjimit të reshjeve, janë parashikuar ndikimet e mëposhtme:

- Rritja e temperaturave minimale ditore më shumë se ato maksimale ka të ngjarë të ndodhë në të gjitha zonat e tokës ;
- Thatësira të shpeshta të gjata dhe me rrezik të madh zjarri janë të mundshme ;
- Numri i ditëve me temperaturë mbi 35°C është parashikuar të rritet mesatarisht 10 ditë në vit deri 2100. Si pasojë e kësaj, numri i valëve të nxehta dhe i ditëve me temperaturë të ftohtë janë parashikuar gjithashtu të rriten ;
- Ditët e freskëta dhe valët e ftohta janë shumë të mundshme të zvogëlohen. Dimërat e ngrohtë do të reduktojnë kërkesën e energjisë për ngrohje ;
- Një rritje e numrit të ditëve me shira të rrëmbyeshëm që shkaktojnë përmbytje deri në 2100 ;

- Temperaturat e rritura të pranverës do të rrisin temperaturën e tokës, të mbjellat e verës në zonat e përshtatshme do të zgjasin periudhën e rritjes. Zgjatja e periudhës së rritjes është parashikuar të rritet me 26 ditë krahasuar me 1990 ;
- Si rezultat i reduktimit të reshjeve totale vjetore, zonat breglumore mund të përjetojnë një rënie të përgjithshme. Kërkesa për ujë mund të rritet, veçanërisht në verë;
- Deri në vitin 2100 kushtet që do të jenë më të mira për turistët do të zgjerohen. Në verë kushtet do të ndryshojnë nga idealia në të shkëlqyeshme.

4.2.2 Ngjarje të Pazakonta Klimatike

Ndër dukuritë e pazakonta klimatike bëjnë pjesë edhe ato që lidhen me regjimin e reshjeve. Shqipëria, si vend me klimë tipike mesdhetare, karakterizohet nga një regjim i çrregullt i reshjeve nga pikëpamja e shpërndarjes vjetore. Kjo shpërndarje karakterizohet nga një maksimum në muajt e dimrit (30-40% e

reshjeve vjetore) dhe një minimum në muajt e verës (10%). Çrregullsia e reshjeve vihet re edhe në shpërndarjen e tyre gjeografike. Kështu, në shkallë lokale herë pas here ndodhin me ngjarje jo të zakonata si reshjet intensive brenda 24 orëve të shoqëruara në disa raste me përmytje apo mungesa e theksuar e reshjeve që sjell thatësira të zgjata. Këto ndryshime të klimës do të ndikojnë edhe në rezervat ujore duke shkaktuar:

- Zvogëlim të rrjedhjes së ujërave sipërfaqësorë gjatë thatësirës së verës, veçanërisht në zonat jugore të Shqipërisë me 2% deri në 2030 dhe 5% deri në 2100;

Fig. - 36 Harta e zonave dhe nenzonave klimatike (Burimi: Banka Boterore dhe UNDP, 2012)

- Keqësim të problemeve të ujit, veçanërisht atij të pijshëm, si gjatë stinës së verës për shkak të pakësimit të reshjeve, ashtu edhe gjatë vjeshtës për shkak të rritjes së turbullirës së ujit;
- Rritje e evapotranspiracionit për shkak të rritjes së temperaturës duke sjellë dhe zvogëlim të sasisë totale të ujit.

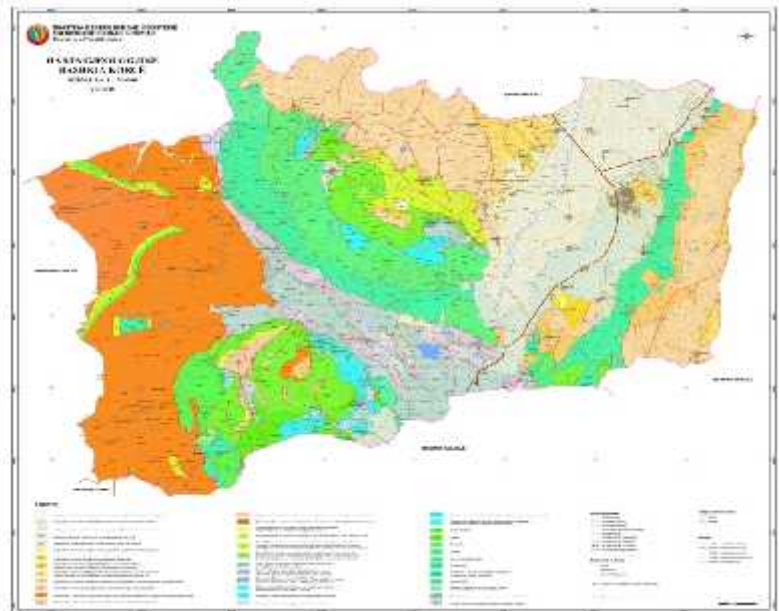
4.3 NDËRTIMI GJEOLOGJIK

4.3.1 Të Përgjithshme

Në ndërtimin gjeologjik të Qarkut të Korçës, marrin pjesë të tre llojet shkëmborë, sedimentarë, magmatikë dhe metamorfikë, të formuara në kohë e hapësira të ndryshme. Në kuadrin krahinor marrin pjesë, tre zona të ndryshme gjeologo-tektonike e facialo-strukturale, zona tektonike e Mirditës, Krasta-Cukalit dhe ajo e Krujës. Territori i këtij Qarku është interpretuar, si një nga territoret me ndërtim gjeologjik, strukturor e tektonik mjaft të koklavitur. Në ndërtimin gjeologjik, veçohen një shumëllojshmëri e madhe shkëmbinjsh, me moshë të ndryshme formimi, duke filluar nga ato më të vjetër Silurian-Devonian, e deri në depozitimet e formimet Kuaternare të sotme.

Kjo analizë ka për qëllim t'i sigurojë qeverisjes lokale e qendrore informacionin bazë gjeologjik, të pasurive minerale, të pasurive ujore, të rreziqeve gjeologjike, të aspekteve geomjedisore dhe të gjeomonumenteve, i cili do të ndihmojë për ndërtimin e politikave më të qarta në drejtim të administrimit të territorit, të zhvillimit ekonomik dhe social të Qarkut. Ky informacion do të ndihmojë Qeverisjen lokale të ndërtojë raporte më të drejta me komunitetin, biznesin dhe vizitorët e huaj në drejtim të orientimit të tyre në shfrytëzimin e potencialeve natyrore që ofron Bashkia e Korçës. Në kuadrin krahinor marrin pjesë, tre zona të ndryshme gjeologo-tektonike e facialo-strukturale, zona tektonike e Mirditës, Krasta-Cukalit dhe ajo e Krujës, të cilat janë pjesë përbërëse e gjeologjisë së Shqipërisë. Në kuadrin e zhvillimit dhe ndërtimit gjeologjik, pjesën më të madhe, gati 80% të sipërfaqes, të territorit të Qarkut të Korçës, e zë zona gjeologo-tektonike e facialo-strukturale e Mirditës, ku nga pikëpamja e zhvillimit gjeologjik, trashëgon të gjitha karakteristikat e saj. Ajo përfshin tërësisht rrethet e Pogradecit dhe Devollit, si dhe 2/3 e sipërfaqes së rretheve të Korçës dhe Kolonjës (pjesën P të tyre). Dy zonat e tjera përfshijnë vetëm rrethet e Korçës dhe Kolonjës duke u përhapur, në kufijtë P, JL e J të Qarkut. Këto zona kontaktojnë midis tyre, me kontakte tektonike mbihipëse e mbulesorë. Ky Qark është interpretuar, si një nga territoret me ndërtim gjeologjik, strukturor e tektonik mjaft të koklavitur.

Fig. - 37 Harta gjeologjike rajoni Korçë
(Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

4.3.2 Shtresat dhe Përbërja e tyre

Në ndërtimin gjeologjik të Qarkut të Korçës, marrin pjesë të tre llojet shkëmbore, si sedimentarë, magmatikë ashtu dhe metamorfikë, të formuara në kohë e hapësira të ndryshme, të cilat janë pjesë përbërëse e gjeologjisë së Shqipërisë. Këto zona kontaktojnë midis tyre, me kontakte tektonike mbihipëse e mbulesore. Por, ato që ndikojnë më tepër në trull mbajtjen për shërbime civile janë depozitimet e kuaternarit si këto më poshtë.

Depozitimet Kuaternare (Q)

2 Depozitimet e Pliocen-Pleistocenit të poshtëm - Në hartën gjeologjike, dallohen nga ngjyra e verdhë në bezhë. Janë formime tipike liqenore. Nga anarfolgjike, këto depozitime përfaqësojnë zona kodrinore.

Fig. - 38 Depozitimet e Pleistocenit (Qp, Rajoni Korçë – Pogradec). (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Nga pikëpamja e përbërje litologjike ato përfaqësohen nga ndërthurje pakosh konglomeratesh, kongloranorësh me çimentim shumë të dobët deri të shkrifët (zhuro zhavorore) me ndryshime faciale si në trashësi dhe në shtrirje me kalime në kongloranorë të shkrifët, si dhe nivele argjilash e suargjilash apo argjilorërash. Trashësia e këtyre depozitimeve arrin 40-50m.

Depozitime aluviale të Pleistocenit (Qp)

Depozitimet aluviale përfaqësohen kryesisht nga të racat akumulative dhe erozionalo-akumulative. Litologjikisht përbëhen nga zhavore, rrallë konglomeratë. Aluvionet kanë trashësi deri 7-8 m. Në fushën e Bilishtit, karakteristike janë 3-4 të raca.

Depozitime proluviale-aluvialo-të Pleistocenit (Qp) - Depozitimet aluviale-proluviale janë të lidhura me ekzistencën dhe veprimtarinë e rrjeteve hidrografike të shkurtër dhe me prurje të përkohëshme. Përfaqësohen nga ndërthurje e depozitimeve të vjetra aluviale, me ato proluviale dhe të konuseve të vjetër të derdhjeve dhe përbëhen nga përzjerje kaotike të materialit rënor alevritor e zhavoror me material të imët argjilor.

Depozitime aluviale-proluviale liqenore të Pleistocenit (Qp) - Këto depozitime janë formuar në liqenë të brendshme, të cilët përshkoheshin nga lumenjt, si dhe derdheshin përrenjt, duke formuar kështu formacione liqenore të ndërthurura me ato aluviale dhe proluviale. Trashësia e këtyre depozitimeve, sipas të dhënave gjeofizike dhe shpimeve hidrogjeologjike është në Korçë rreth 100m.

Depozitimet e fundit të shpateve (deluvione-koluvione) të Pleistocen-Holocenit (Qp-h)- Këto lloj depozitimesh takohen në fundin e shpateve (koluvionet) të Pleistocenit, takohen gjerësisht, përgjatë vargmaleve gëlqerorë, dhe në fundin e shpateve malore ofiolitike. Ato përfaqësohen nga brekçie shpatësh dhe formacione të shkriфта, me trashësi relativisht të mëdha.

Depozitime proluviale të Pleistocen-Holocenit (Qp-h)- Këto lloj depozitimesh lidhen me periudhat ndërakullnajore, me natyrën e përrrenjëve të rrëmbyeshëm dhe të përkohshëm, të cilët kanë formuar konë të fuqishme të përbërë nga konglomeratë dhe zhavorë të pa diferencuar.

Depozitimet akullnajore të Pleistocen-Holocenit (Qp-h) - Këto depozitimeve akullnajore përfaqësohen nga morena fundore e ballore, të përbërë nga materiali i trashë copëzor, me shkallë të keqe përpunimi, rallë mesatare, të përzierë me material të imët ranoro-argjilor.

Depozitimet e aluviale të Holocenit (Qh)- Këto depozitime lidhen me formimet dhe depozitimet e të racave të ish shtratit të lumeneve, si dhe depozitimeve të sotme të shtratit të detnjve Devoll e Dunavec, në rrjedhjet e mesme dhe të sipërme të tyre. Kanë përhapje të madhe në fushën e Korçës dhe Bilishtit.

Depozitimet eluviale, deluviale dhe koluviale të Holocenit (Qh)- Formimet koluviale, eluviale dhe deluviale, në mjaft raste i përkasin një diapazoni më të gjërë (së paku nga Pleistoceni i vonshëm deri më sot). Ato i takojmë pothuaj në të gjitha këmbët e shpateve të kodrave dhe maleve. Ato janë formuar nga veprimi i agjentëve atmosferikë në formacionet shkëmbore relativisht të pa qëndrueshëm.

Depozitimet aluviale-kënetore të Holocenit (Qh)- Këto depozitime takohen kryesisht, në zonat fushore, që janë përshkuar dhe përshkohen nga lumi i Devollit apo Dunavecit, pra këto lloj depozitimesh i gjejmë mjaft të përhapura në Maliq të Korçës. Ato i takojnë kryesisht Holocenit të vonshëm, kur me sa duket, këto zona përmytshin vazhdimisht nga lumenjt, duke u kthyer kështu në kënetë.

Depozitimet kënetore dhe liqenore-kënetore të Holocenit (Qh)- Këto depozitime janë tipike në fushën e Maliqit të Korçës. Karakteristike e këtyre formacioneve është, prania në to e torfave dhe një materiali të

bolleshëm organik, si dhe ndërthurja e shtresave të argjilave, alevriteve, rërave e zhureve.

Fig. – 39 Harta Gjeologjike e rajonit Korçë, shk. 1:200,000 (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Shkëmbinjë magmatikë - Në formacionin vullkanogjen mbizotërojnë bazaltet në formën e llavave jastëkore, rrymave llavore e më rrallë shkëmbinj piroklastikë. Përbërës të tjerë të formacionit vullkanogjeno sedimentar janë dhe silicorët radiolaritik e

shistet argjilore-silicore, etj që zënë volum më të vogël.

Shkëmbinjë metamorfikë₂ (μ) - Në këta shkëmbinj futen shkëmbinjë metamorfikë subofiolitik dhe serpentinitet, si sekuenca shkëmbinjsh sedimentarë të dinamometamorfizuar. Shtroja metamorfike subofiolitike takohet në pjesët periferike të brezit ofiolitik, në formën e një brezi të ngushtë, në zonën e kontaktit në buzën kontinentale.

4.3.3 Tektonika

Bashkia e Korçës ndodhet në skajin JL të Shqipërisë (Albanideve). Albanidet i përkasin sistemit të rudhosur alpin-mesdhetar. Në bërthamat e strukturave antiklinale më shpesh takohen shkëmbinjë e serisë karbonatike Triasiko-Jurasike, ndërsa bërthamat e strukturave sinklinale janë ndërtuar nga depozitimet flishore e flishoidale.

Krahas këtyre prishjeve tektonike kryesore kemi dhe prishje të tjera të një rendi më të ulët, të cilat shoqërojnë thyerjet kryesore të mësipërme, të karakterit mbihipës po drejt P.

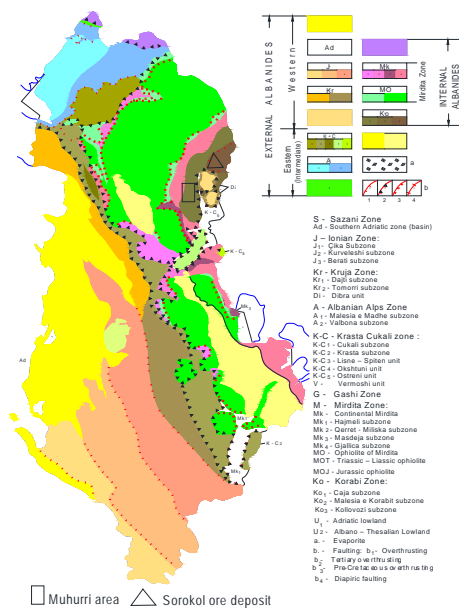
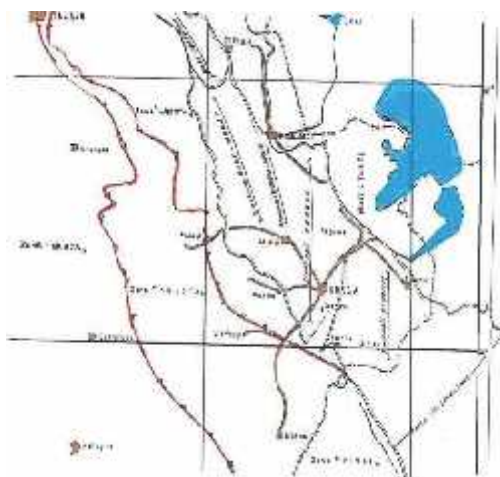

Fig. – 40 Hartë e njësive tektono-strukturore e rajonit Korçë-

Pogradec e më gjerë (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Si rezultat i zhvillimit të fuqishëm të tektonikës regionale mbulesore kemi zhytjen e njëra tjetrës (shoqëruar dhe me ngushtim apo pykëzim) të zonës tektonike Krasta Cukali nën zonën tektonike të Mirditës dhe zhytjen e zonës së Krujës nën zonën e Krasta Cukalit. Lëvizjet neotektonike aktuale sot, kanë diferencuar relievin e sotëm. Prania e lëvizjeve neotektonike vihet re në ekzistencën e formimit të tarracave lumore të lumenjve, që takohen në këtë territor, në fund të grykave depërtuese të lumenjve. Dhe vetë ekzistenca, forma e grykave depërtuese flet për praninë e lëvizjeve neotektonike. Gjithashtu

një shprehje e saj janë dhe lëkundjet e tërmeteve të rëna në vite. Zhvillimet e mëvonshme neotektonike të periudhës Plio-Kuaternare kanë ravijëzuar në vija të përgjithshme afërsisht konfiguracionin e sotëm gjeologjik. Me këtë fizionomi të relievit të sotëm gjeografik, që në shohim veprimtaria e rrjetit hidrografik dhe agentëve atmosferik i kanë dhënë dorën e fundit kësaj paleogeografie, duke lënë gjurmë të dukshme në ndërtimin gjeologjik të këtij rajoni.

Fig. - 41 Skicë tektonike e Rajonit Bashkia Korçë, në shkallën

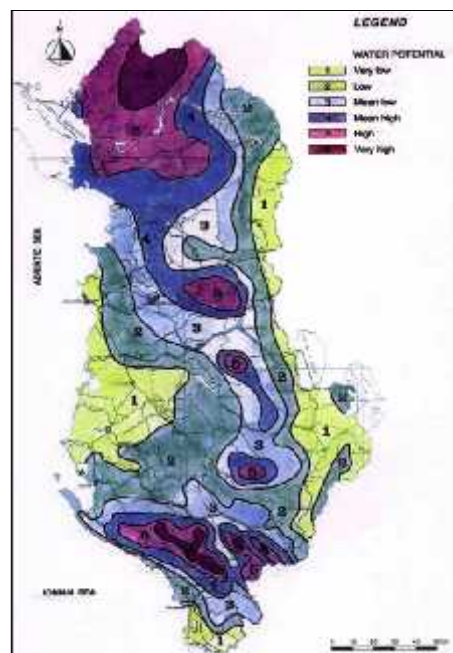
1:500 000 (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

4.4 MJEDISI UJOR

4.4.1 Burimet Ujore dhe Burimet Ujore Sipërfaqësore

Përveç liqeneve si pasuri ujore e rëndësishme në këtë qark janë edhe lumenjt si ai i Devollit, i cili përshkon në drejtim tërthor pjesën veriore të ultësirës, prej grykës së Cangonjit në lindje deri në Maliq në perëndim.

Fig. - 42 Hartë e potencialeve të pritshme ujor. (Burimi :S. GURI, UNDP, Vlerësimi Mjedisor dhe Rehabilitimi I ‘Hot Spoteve” Shqiptarë, 2012)

Lumi i Devollit rreshtohet i dyti për nga gjatësia me 295 km. Ky lumë buron nga malet e Gramozit (jashtë kufijve të vendit tonë) dhe prej andej futet në luginën e Bilishtit, duke formuar tre tarraca. Në bazë të të dhënave të stacionit hidrometrik të Orman – Pojanit, nivelet dhe prurjet minimale të lumit Devoll, në ultësirën e Korçës takohen në muajt Gusht – Shtator dhe kanë respektivisht vlerat 6-2cm dhe 1.88 – 3.11m3/sek, ndërsa vlerat maksimale takohen në muajt Nëntor – Prill dhe kanë vlerat 339 –416cm dhe 22.9m3/sek. Nga pikëpamja hidrokimike, ujërat e lumit Devoll janë të tipit Hidrokarbonat – Kalçium – Magneziumi me një mineralizim të përgjithshëm $M_p = 0.3$ gr/litër dhe një fortësi të përgjithshme $F_p = 11^\circ$ Gjermane. Lumi i Dunavecit buron në jug të ultësirës së Korçës, në pjesën malore të saj të përbërë nga shkëmbinj ultrabazike dhe gëlqerorë. Tani Lumi i Dunavecit kalon nëpër një shtrat të ri.

Nga pikëpamja hidrokimike, ujërat e këtij lumi janë të tipit Hidrokarbonat - Magnezium – Kalciumi.

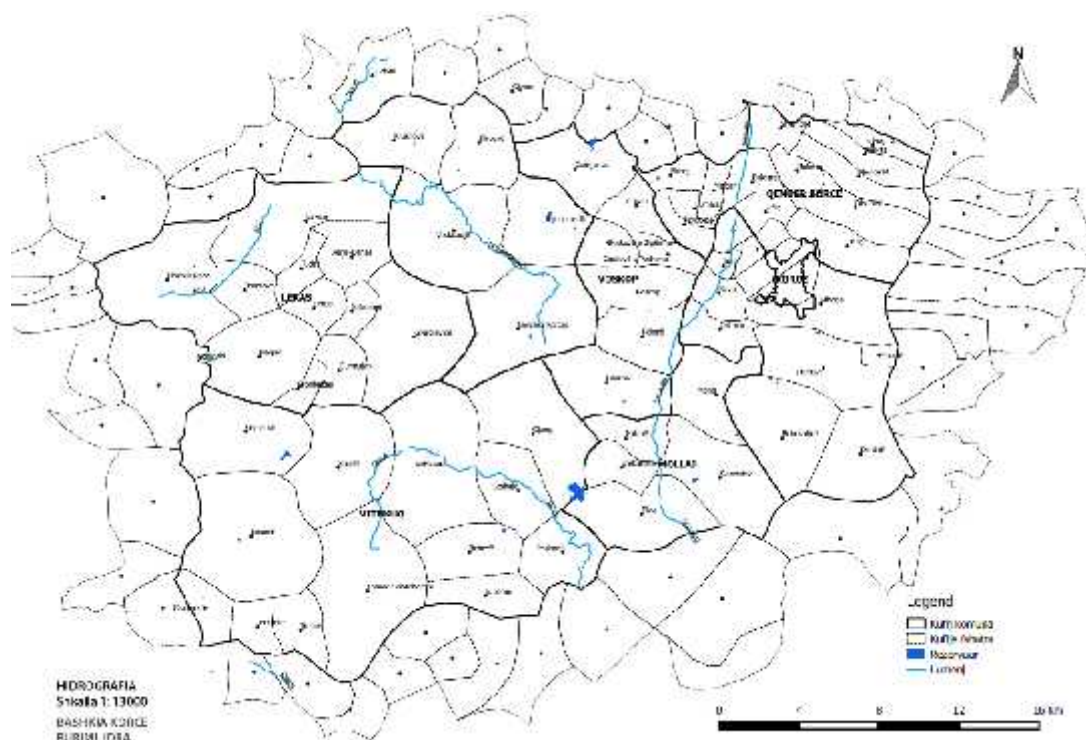

Fig. - 43 Rrjeti Hidrografik i Rajonit Te Korçës (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Burimet ujore nëntokësore (Vlerësimi i burimeve dinamike të U.N. dhe shfrytëzimi i tyre)

Bashkia Korçë është i njohur për burime të Konsiderueshme dinamike të ujërave nëntokësore. Akuiferët karstikë dhe ato ndërkorrizor vlerësohen me ujëmbajtje shumë të lartë-mesatare, dhe paraqesin rëndësi të madhe në furnizimin e qendrave të mëdha të banuara me ujë të pijshëm. Nga burimet karstike furnizohen gjithashtu edhe qytetet e tjera si ai Devollit, Ersekës dhe një pjesë e Korçës. Nga akuiferët Kuarternare furnizohet me ujë qyteti i Korçës nga pusët e Turanit në sasinë Q=300 l/s dhe të gjitha komunat që e rrethojnë fushë-gropën e Korçës. Në këto akuiferë janë kryer edhe një numër i madh shpimesh “ilegalë” që shfrytëzohet nga persona privatë. Sasitë e tyre nuk janë të evidentuara. Burimet ujore shfrytëzohen gjerësisht dhe në bujqësi për vaditje. Disa nga kaptazhet, kryesore që përdoren për furnizim me ujë të pijshëm në mënyrë të përqëndruar janë dhënë në tabelën.

Vendndodhja	Sasia që shfrytëzohet	Pika ujore
Emërtimi	l/s	Burim apo
Turan-Korçë	300	shpim
Vreshtas-Podgorie	8	shpim
Sheqeras-Korçë	4.5	shpim
Bulgarec-Korçë	100	shpim
Vloçisht-Korçë	3	shpim

2km në P.të lagjes Greluos-Vithkuq- Korçë	30-40	burim
Në qender të fshatit Kapshtice	10-14	burim

Tab. – 6 Shfrytëzimi kryesor i burimet dinamike për furnizim me ujë të pijshëm

Akuiferi	Burimet dinamike të UN, m ³ /s	Shfrytëzimi i UN m ³ /s	Përdorimi
Akuiferi i poroz i Korçës	0.512	0.4	Furnizim me ujë të pijshëm
Akuiferi poro-çarje i Gorë-Mokër	0.15	0.07	Furnizim me ujë të pijshëm
Akuiferi çarjesh i Valamare-Orenik,	0.15	0.1	Furnizim me ujë të pijshëm
Jo akuifere	0.07	0.05	Furnizim me ujë të pijshëm
Shuma	4.83	1.1	

Tab. – 7 Burimet dinamike të UN dhe përdorimi i tyre për furnizim me ujë të pijshëm

Siç shihet edhe nga tabela burimet e përgjithshme dinamike në Bashkinë e Korçës vlerësohen minimalisht 4.832m³/s (pasi burimet janë marre me prurjet minimale). Rezerva që mund të përdoren për furnizim me ujë të pijshëm janë edhe rreth 3.712m³/s, kryesisht nga akuiferi karstik.

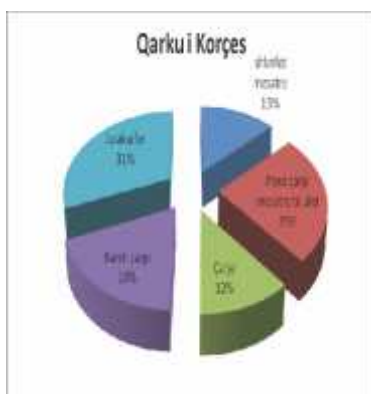
Fig. - 44 Hartë e përshkueshmërisë ujore të shkëmbinjëve sipërfaqësore (Burimi : S. GURI, UNDP, Vlerësimi Mjedisor dhe Rehabilitimi I ‘Hot Spoteve’ Shqiptarë, 2012)

Presionet mbi akuiferët

Presionet mbi akuiferët e qarkut Korçë janë përqëndruar në:

- Kërkesën më të madhe për burimet ujore (bujqësia dhe turizmi) në periudhën e thatë (qershor-shtator), kur disponibiliteti i burimeve të ujërave nëtokësore është më i ulëti;
- Rritjen e vazhdueshme e të pa pakontrolluar të një numri të madh shpimesh privatë për furnizim me ujë pijshëm dhe industri;
- Shfrytëzimi pa kriter i shumë shpimeve të vjetër e të rinj të kryer në akuiferë me presion;
- ritmet e larta të urbanizimit në zonën fushore, sidomos në dy dekadat e fundit.

4.4.2 Kushtet Hidrogeologjike të Bashkisë Korçë (Ujërat Nëntokësore)

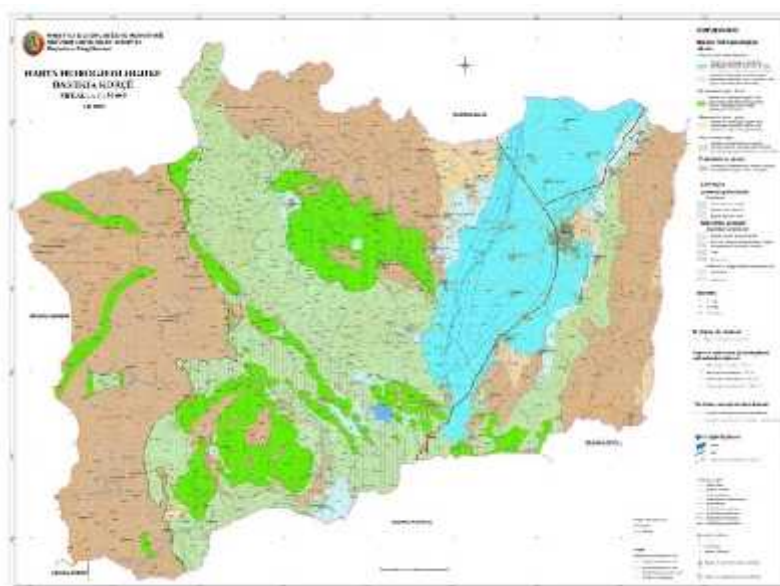
Në bashkinë e Korçës kanë përhapjen akuiferë të llojeve të ndryshme. Sipërfaqen më të madhe në shkallë qarku e zënë, jo akuiferët në masën 31% të gjithë sipërfaqes së tij. Akuiferët karbonatik karstik zënë rreth 19% të gjithë sipërfaqes së tij. Ato ndërtojnë pjesët më të larta malore si mali i Thatë, Rakickës, etj.

Fig. – 45 Sipërfaqet e akuiferëve sipas llojeve (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Akuiferët karbonatikë karstikë përmbajnë burime ujore nëntokësore të mëdha. Akuiferët me porozitet ndërkokrrizor, kanë përhapje më të kufizuar dhe shtrihen në zonat fushore, si fushë-gropa e Korçës me një lartësi mesatare 820-850m mbi nivel të detit. Akuiferët me porozitet ndërkokrrizor dhe ujëpërcjellshmëri mesatare përhapen në rreth 9.4% të territorit të qarkut. Edhe këto akuiferë përmbajnë burime ujore nëntokësore të rëndësishme. Në figurën e mëposhtme jepen sipërfaqet e tipeve të ndryshme akuiferë në qarkun të Korçës.

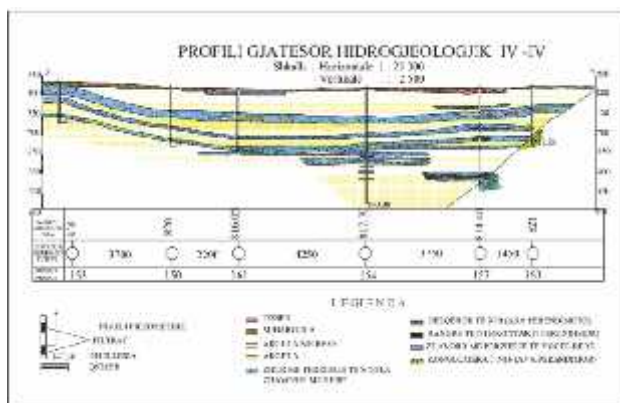
1. akuiferë me porozitet ndërkokrrizor e ujëmbajtje mesatare (13%),
2. akuifer me porozitet poro/çarje dhe ujëmbajtje mesatare deri të ulet (25%),
3. akuifer me porozitet çarje me ujëmbajtje mesatare deri të ulët (12%)
4. akuifer me porozitet çarje-karst me ujëmbajtje shumë të ndryshueshme-shumë e lartë-e ulët (19%)
5. joakuifer me porozitet të pamjaftueshëm për të lejuar qarkullimin e ujit nëntokësorë në sasi të shfrytëzueshme

Fig. – 46 Hartë hidrogeologjike e rajonit Korçë (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Akuiferi i Korçës

Akuiferi i Korçës bën pjesë në gropat e brendshme të Shqipërisë dhe quhet ndryshe fusha e Korçës dhe Devollit, dhe është klasifikuar me ujëmbajtje mesatare. Ai përbëhet nga depozitimet aluviale të lumit Devoll dhe Dunavec, ku lumi Devoll ka një gjatësi të përgjithshme (196 km).

nga disa nën akuiferë. (Fig. – 47)

Fig. - 47 Profili gjatësor i akuiferit me porozitet ndërkokrrizor me ujëpërcjellshmëri mesatare i Korçës (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

dhe prurje mesatare shumëvjeçare në derdhje në lumin Seman rreth 49.5m³/s. Trashësia e aluvioneve e përqendruar në 4-8 nënakuiferë shkon nga 5-20m sipas të dhënave të shpimeve (Gelaj, A, Mamaj, A etj, 2003). Ujërat që lidhen me këtë akuifer, janë ato që kanë përhapje pothuajse në të gjithë ultësirën e Korçës. Ky akuifer përbëhet

Akuiferët e shkrifët me ujëpërcjellshmëri të ulët

Në këtë akuifer me ujëpërcjellshmëri të ulët janë klasifikuar akuiferi i Fushës së Korçës dhe një pjesë e fushës së Devollit. Këto akuiferë lidhen me depozitimet Kuaternare të përbëra nga zhure, brekçie shpatore, etj. Lidhja hidraulike e ujërave nëntokësore dhe sipërfaqësore nuk është e mirë. Rezervat e shfrytëzueshme në këto akuiferë janë të pakta. Ata shërbejnë për furnizim me ujë të pijshëm të komuniteteve të vegjël.

Fig. - 48 Hartë hidrogeologjike e rajonit Korçë në shk. 1:200,000 (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Shfrytëzimi realizohet me anë të burimeve dhe në depozitimet lumore e konuset e derdhjes edhe me anë të shpimeve. Vetitë fiziko-kimike të tyre në përgjithësi janë të mira, ato janë të ëmbël e me fortësi të ulët.

Akuiferët me porozitet çarje

Në këtë akuifer kemi klasifikuar shkëmbinjtë magmatik dhe metamorfikë, por kryesisht ultrabazikët. Pothuajse gjatë të gjithë kontaktit të shkëmbinjve ultrabazike në ultësirën e Korçës takohen burime me prurje që luhaten në vlerat nga 0.1-3l/sek.

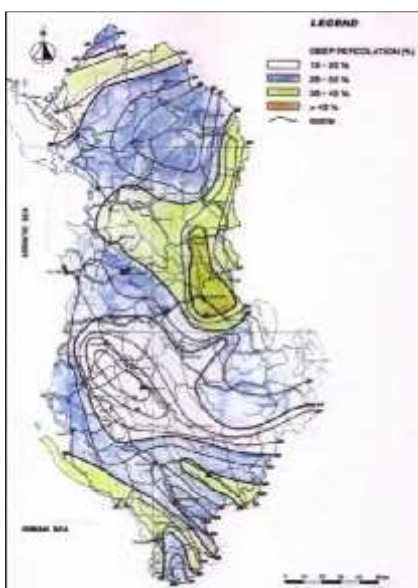

Fig. - 49 Hartë e përshkueshmërisë së ujërave nëntokësore (Burimi: UNDP, S. GURI²)

Ujërat nëntokësore të shkëmbinjve ultrabazikë nga ana e vetive fiziko – kimike janë të freskëta, pa ngjyrë, pa erë, transparentë, me një temperaturë që luhatet nga 11 – 14°C.

Akuiferët me porozitet çarje- karst

Akuiferët e çarë e karstikë me ujëpërcjellshmëri që ndryshon në kufij shumë të gjerë, vende-vende me vlera shumë të larta të saj, lidhen me shkëmbinjtë karbonatikë të Triasikut. Tipi i këtij akuiferi ka përhapjen të konsiderueshme në bashkinë e Korçës dhe shtrihen në një sipërfaqe prej 666.15km², e përkthyer në përqindje për sipërfaqen që zë ky akuifer në qark rreth 19% e sipërfaqes së tij. Në këto akuiferë fenomeni i karstit është shumë i zhvilluar, e për rrjedhojë ata mbajnë burime ujore të mëdha. Në zonat karstike koeficienti mesatar i infiltrimit të dobishëm shkon deri në 0.6 - 0.7. Sasitë më të mëdha të burimeve ujore nëntokësore drenojnë

² S. GURI, UNDP, Vlerësimi Mjedisor dhe Rehabilitimi I ‘Hot Spoteve’ Shqiptarë, 2012

kryesisht në kuota të ulta me burime sipërfaqësore. Ujërat nëntokësore në këto akuiferë kanë cilësi të mirë dhe përdoren gjerësisht edhe për furnizim me ujë të pijshëm.

Fig. - 50 Shpërndarja hapësinore e fenomenit karstik (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Nga këto akuiferë furnizohet me ujë të pijshëm shumë njësi, si dhe një pjesë të Korçës me rreth 0.5m³/s. Sasi të tjera të rëndësishme përdoren në industri e në bujqësi. Ky akuifer ka një prurje dinamike Qd=4m³/s. Akuiferët janë shumë vulnerabël ndaj ndotjes njerëzore. Nga pikëpamja hidrogjeologjike zonat karstike që rrethojnë ultësirën e Korçës dallohen nga këto veçori: nga infiltrimi shumë i lartë i reshjeve atmosferike dhe nga një ujëpërcjellshmëri e madhe. Ujërat nëntokësore karstike drenojnë drejt kuotave më të ulta duke krijuar dalje natyrore në formën e burimeve me një regjim shumë të ndryshueshëm. Ujërat e këtij akuiferi janë të freskëta, pa ere, pa ngjyre dhe shije me një temperature 9-15 °C, mineralizimi i përgjithshëm i ujërave nëntokësore të këtij akuiferi ndryshon nga 0.205 – 0.423 gr/litër, fortësia e përgjithshme luhartet në vlerat 6-14° gjermane. Ujërat janë të tipit hidrokarbonat – kalçium dhe më rrallë hidrokarbonat – kalçium – magneziumi.

4.4.3 Burimet Ekzistuese të Ndotjes

Burimet ujore

Karakteristikat e përgjithshme të këtyre ujrave janë paraqitur këtu poshtë:

- Turbiditet i lartë, meqenëse regjimi i rrjedhjes është i rrëmbyer, ujrata transportojnë sasi të mëdha lëndësh në suspension;
- Ndotje bakteriale e lartë. Ndotja e shkaktuar nga njeriu ose industria (Inst. i Burgut, fabrikat e lëkurës, etj.) është praktikisht e pranishme;
- Temperatura e ulët. Këto ujra e kanë origjinën nga burime ose nga shkrirja e borës ose e akullnajave;
- Tregues ngjyrë të ulët. Këto ngjyra nuk kanë kohë të tresin lëndët vegjetale, të cilat janë burimi kryesor i ngjyrës.

Ndotja e ujit të pijshëm

Në rajonin në studim, në adresë të sigurimit të shëndetit publik, mjaft e rëndësishme është cilësia e ujit të pijshëm. Por, ky ujë nuk shfaq probleme higjieno-sanitare, sepse kemi:

- Furnizim me orar të pakufizuar, duke siguruar presion konstant të ujit;
- Jo Amortizim të rrjetit ujësjellës;
- Ndërhyrjet nuk janë pa kriter në tubacionet e ujësjellësve.

Por, nga ana tjetër mund të shfaq së shpejti problem sanitare për shkak se:

- kemi ruajtje të dobët të brezave të mbrojtjes sanitare të vendburimeve ujore për shkak të ngritjes mbi to të ndërtesave apo mbjelljes së tokës fare pranë burimit, duke përdorur edhe shumë kimikate;
- klorinimi më shumë seç duhet i ujit.

Të gjithë këta faktorë bëjnë që shëndeti publik të jetë nën kërcënimin e vazhdueshëm të përhapjes së sëmundjeve me rrugë hidrike. Nga ana tjetër, në rajonin në studim mungojnë pjesërisht ose tërësisht të dhënat nga ekzaminimet bakteriologjike të ujit, për shkak të mungesës së laboratorëve dhe personelit.

Ujrat e liqeneve rezervuarë

Lëndët ushqyese (fosfori dhe azoti) të pranishëm në ujrat e përrenjve dhe në ujrat e përdorura shtëpiake favorizojnë rritjen e algave dhe të bimëve ujore, gjë që përshpejton eutrofizimin e liqenit. Në verë, këto alga dhe bimë ujore, shkaktojnë degradimin e karakteristikave kimike dhe fizike të ujit: turbiditetin, treguesin e ngjyrës, shijen dhe ngjyrën. Madje, respektimi i algave dhe i bimëve ujore modifikon vazhdimisht përmbajtjen në ujë të oksigjenit të tretur. Gjithashtu algat e vdekura depozitohen në fundin e liqenit, gjë që çon në zmadhimin e shtresës së llumit.

Kriteret e vlerësimit global të cilësisë së ujrave sipërfaqësorë

Këto kriteret jepen në pasqyrën përmbledhëse e cila fikson 5 klasa cilësie sipas përdorimit që duhet të kënaqin ujrat sipërfaqësorë. Çdo klasë përmbledh vlerat e shumë parametrave.

- Klasa 1A - Ajo karakterizon ujrat të konsideruara të paprekura nga ndotjet, të afta të kënaqin përdorimet më ekzigjente. Zakonisht këto ujra kanë ngjyrë blu;
- Klasa 1B - Të një kualiteti pak më të ulët këto ujra gjithashtu mund të kënaqin të gjitha përdorimet. Ngjyra e tyre është e gjelbër;
- Klasa 2 - Kualiteti i këtyre ujrave mund të konsiderohet i pranueshëm për ujitje, përdorime industriale si dhe për prodhimin e ujit të pijshëm pas një trajtimi shumë të avancuar. Pirja për kafshët në përgjithësi është e lejuar. Peshqit aty jetojnë normalisht por riprodhimi i tyre nuk është gjithmonë i garantuar. Aktivitetet çlodhëse janë të mundura vetëm në qoftë se kontakti me ujin ndodh për arsye të jashtë zakonshme. Ngjyra e tyre është e verdhë;
- Klasa 3 - Cilësia e këtyre ujrave është mediokre; e aftë vetëm për ujitje, për ftohje dhe për lundrim. Në këto ujra mund të ekzistojë jeta e peshqve por ajo mund të zhduket në periudhat e prurjeve të vogla dhe të temperaturave të larta. Ngjyra e tyre është e kuqe;
- Jashtë klase - Këto ujra i kalojnë vlerat maksimale të lejuar në klasën 3, të aftë për një ose disa parametra. Ato konsiderohen të papërshtatshme për pjesën më të madhe të përdorimeve dhe mund të përbëjnë një rrezik për shëndetin e njerëzve dhe për mjedisin. Ngjyra e tyre është e zezë.

Pasqyra përmbledhëse

- Cilësia e një uji varet nga një sërë parametrash (temperatura, amoniaku NH₄, merkuri Hg);
- Zakonisht cilësia e një uji përcaktohet nga parametri i matur më i disfavorshëm;

- Kjo cilësi, sipas vlerave të përcaktuara në pasqyrë, arrihet në jo më pak se 10% të matjeve më të këqija të këtij parametri.

4.4.4 Uji i Pijshëm

Qyteti i Korçës ka një furnizim me ujë të pijshëm nga më të mirët në Shqipëri si përsa i përket burimeve, kohëzgjatjes (24 orë) ashtu edhe për rrjetin e shpërndarjes dhe sasisë për banorë (direktiva 11 evropiane për ujin është 200l/d/b). Gjatësia e këtij rrjeti arrin në rreth 120km ka mundësuar uljen e humbjeve në rrjet, përmirësimin e stacionit të pompave si dhe sasinë e depozitimit. Ky furnizim me ujë i qytetit të Korçës realizohet nga ujësjellësi qytetit i ndodhur në fshatin Turan ku është ngritur dhe stacioni i pompave. Në tërësi janë katër puse arteziane, të cilët janë rreth 150 m të thellë, ku një ndodhet në fshatin Turan, ndërsa tre të tjerët poshtë fshatit Porodinë. Puset janë të rrethuar dhe hermetikë. Nga këta puse për arsye shfrytëzimi sa më racional, dy janë në shfrytëzim ndërsa dy të tjerët janë lënë rezervë. Në puset e qytetit merren mostra 2-3 herë në vit direkt në pus. Uji kalon nga këto puse nga stacioni i pompave të Turanit ku bëhet dhe klorinimi i ujit. Që atje me pompa ngjitet në depot e ujit në kodrat e qytetit dhe me anë të rrjetit, i cili është brenda çdo parametri, hermetik me tubacione që janë shtrirë në të gjithë qytetin e Korçës nga ku shpërndahet uji. Tubacionet janë të reja bashkëkohore dhe përveç qytetit të Korçës kanë shtrirje dhe në dy fshatrat përreth si Turani dhe Cifligu të cilët furnizohen nga rrjeti i qytetit të Korçës. Ujësjellësi monitorohet çdo ditë nga ana e drejtorisë duke marrë mostra uji në 16 pika, nga të cilat 15 pika janë fikse dhe 1 pikë është e lëvizshme sipas problemeve që paraqesin qytetarët. Ky monitorim bëhet paradite dhe pasdite. Përqindja e klorit del në të gjithë qytetin njësoj pas analizave të përditshme në laboratorin tonë. Në Direktivën Evropiane për Ujin e Pijshëm thuhet që duhen monitoruar përditë dhe në mënyrë të rregullt rreth 48 parametra kimik dhe mikrobiologjik, ndërkohë që aktualisht këtu bëhet një kontroll periodik për një numër më të vogël elementësh. Përveç ujësjellësit, qyteti i Korçës ka edhe 11 çezma me vetërrjedhje, nga të cilat një pjesë janë me një origjinë qindra vjeçare. Edhe atyre ju bëhet analiza çdo tre muaj. Emrat e tyre janë: 1. Shetro 2. Cezma E Amzes 3. Ish Fabrika E Çorapeve 4. Ish-Fabrika E Miellit 5. Papallambro 6. Radamec 7. Lulishtja Shën Mëria 8. Partizani 9. Rr. Pano Xhamballo 10. Rr. Niko Kovaci 11. Rr. Petraç Shamo.

Tabela e ujit të pijshëm –Qyteti i Korçës		
Parametri	Vlerat aktuale (mg/l)	Norma kombëtare (mg/l)
pH	7,9	6,5-8,5
Cl i mbetur	0,1-0,3	>1 mg/l
NH ₄ ⁺	0	Maks 0,05
NO ₂ ⁻	0	>50
NO ₃ ⁻²	1,4	>5
CO ₂ ⁻²	12,2	>500
HCO ₃ ⁻²	267,3	>500
O ₃	1,7	
Fortësia gjermane	13,8°	>20°

Tab. - 8 Tabela e ujit të pijshëm, Qyteti i Korçës (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Ky furnizim me ujë i qyteti të Korçës realizohet nga ujësjellësi qytetit i ndodhur në fshatin Turan ku është ngritur dhe stacioni i pompave. Në fshatra, në përgjithsi nuk ka probleme me burimet për furnizimin me ujë, por problem përbëjnë shpeshherë tubacionet e shpërndarjes të amortizuara, mungesa e matësve të ujit, abuzimet me ujin e pijshëm duke u përdorur për vaditje, etj.

NJ. ADMINISTRATIVE	Furnizim me ujë	Banesa me ujë të rrjedhshëm në wc	Pa furnizim me ujë
BULGAREC	49.83	56.94	1.22
DRENOVË	75.35	73.33	0.77
KORÇË	93.79	94.34	0.16
LEKAS	8.33	11.46	0
MOLLAJ	64.05	61.03	0.56
VITHKUQ	49.41	49.17	0
VOSKOP	45.09	44.02	0.21
VOSKOPOJË	53.93	52.5	2.86

Tab.- 9 Tabela e furnizimit me ujë në Bashkinë Korçë Burimi: INSTAT

Po ashtu nga monitorimi dhe analizat, uji i Korçës rezulton pa ndotje bakteriologjike

Pavarësisht që momentalisht situata hidrike dhe pastërtia e ujit të kësaj zonë është e brenda standardeve, sipas UKKO zona ujëmbajtëse kërcënohet nga ndërtimet dhe nga aktivitetet e pakontrolluara në zonë. Kjo ndodh pasi në këto zona të mbrojtura nuk ka masa efektive lidhur me kanalizimet e ujërave, llojin e ndërtimeve dhe destinacionin e tyre dhe për pasojë janë shtuar mbetjet industriale dhe ato urbane duke e kërcënuar pastërtinë e kësaj zone. PPV i qytetit të Korçës duhet të marrë në konsideratë zbatimin e kriterëve lokale, kombëtare dhe ndërkombëtare duke kërkuar zbatimin e kriterëve shumë të forta lidhur me llojin e aktiviteteve (depo karburantesh, industri kimike, blegtori, magazina si dhe për shërbime të tjera), lejet e ndërtimit etj. Është e domosdoshme, në bazë edhe të ligjit, që të gjitha këto aktivitete përpara se të marrin lejet dhe të lidhen me rrjetin e ujërave të zeza duhet të paraqesin një projekt lidhur me trajtimin paraprak të mbetjeve dhe të ujërave. Zbatimi i propozuar për zonat e mbrojtura do të ishte një zgjidhje përfundimtare për këtë çështje.

4.4.5 Lumenjt

Lumenjt në qytetin e Korçës janë ai i Drenicës dhe i Dunavecit. Lumi Drenicë, i cili vite më parë kalonte në qytetin e Korçës tani shtrati i tij është devijuar dhe lumi rrjedh në unazën e qytetit. Lumi Dunavec kalon në fund të qytetit të Korçës në pjesën Jug - Perëndimore të qytetit dhe aty ai bashkohet me lumin e Drenicës. Përpara shumë vitesh këta lumenj kanë qenë problematik pasi gjatë vërshimit përmbytin zonat përreth, ndërsa në kohën e sotme niveli i ujërave të tyre ka rënë dhe nuk paraqesin asnjë problem në këtë drejtim për qytetin e Korçës. Gjendja aktuale e këtyre lumenjve paraqitet e kërcënuar nga zhvillimi i aktiviteteve industriale dhe nga hedhja e mbetjeve të ndryshme. Mjaft banorë janë ankuar pasi kanalet ujitëse, që ushqehen me ujë nga këta lumenj janë ndotur dhe për pasojë edhe tokat e tyre, se bagëtia u ka ngordhur si dhe një aromë e keqe pushton zonën në orët e natës. Kjo është më e dukshme sidomos në lagjet 15, 16 dhe 17 të Korçës. Aktivitetet industriale derdhin mbetjet dhe ujërat e tyre të patrajuara në ujërat e lumit të Drenicës si dhe në një kanal tjetër që shkon drejt fshatit Turan.

Edhe banorë të Turanit ankohen se përveç erës së keqe, u janë ndotur rrugët dhe tokat dhe për më keq, u kanë ngordhur bagëtia. Në fushën e Turanit ndodhet dhe pellgu ujëmbajtës i ujësjellësit të qytetit të Korçës, ku janë shpuar katër puse që furnizojnë me ujë të pijshëm këtë qytet. Ekspertë të shoqërisë së Ujësjellës-Kanalizimeve Korçë (UKO) shprehin dyshimin se nga infiltrimi i mbetjeve toksike mund të ndotet edhe pellgu ujëmbajtës. Një vit më parë organet e pushtetit vendor dhe Agjencia Rajonale e Mjedisit kanë pezulluar veprimtaritë industriale në këtë zonë por pezullimi ka qenë i përkohshëm. Gjithashtu një Plan Veprimi për menaxhimin e këtyre lumenjve duhet të merret në konsideratë nga bashkia.

Për shkak se në Prespën e vogël kemi mbathje të fundit të liqenit duke e kthyer zonën liqenore nga uji në sterc duhet me patjetër që të ndalet devijimi dhe prurja ujore prej lumit Devoll, i cili mbush dhe mbath me sediment zonën e Prespës.

Si rregull sipas metodikës së punës në mbrojtjen e zonave kulturore, fillimisht shpallen qendrat historike në secilën zonë si të kategorisë së parë, pastaj objekte kulturore të kategorisë së dytë.

4.4.6 Cilësia e Ujërave Sipërfaqësore/Nëntokësore Viti 2014

Akuiferi ujëmbajtës Korçë

Monitorohet me 4 shpime në akuiferin zhavoror të Kuaternarit dhe një burim në akuiferin karbonatik: në shpimin nr.3 Turan, nr.1v I.Terova, nr.108 Bulgarec, nr.173/1 Sheqeras dhe burimi Mancurisht. Janë kryer tre provëmarrje në Qershor, Shtator dhe Nëntor për analiza kimike e mikroelemente.

- Sasia e përgjithshme e ujit që shfrytëzohet është rreth 465 - 500 L/sek, rezervat më të mëdha shfrytëzohen në Turan. Koeficienti i shfrytëzimit varion $K=0.3-0.5$

Risku i ndotjes është mesatar, favorizuese janë kushtet natyrore të shtrirjes së disa horizonteve ujëmbajtëse në thellësi të ekranizuar ndërmjet tyre me shtresa argjilore. I vetmi burim sipërfaqësor ndotjeje mund të jetë lumi i Dunavecit nga krahu juglindor i akuiferit, kryesisht për horizontin e parë ujëmbajtës i cili si rregull nuk shfrytëzohet.

Rezultatet e monitorimit

Monitorimi i cilësisë së UN në këtë akuifer u krye me 4 shpime: Turan, ish-ferma I. Terova, Bulgarec dhe Sheqeras. Janë kryer 15 analiza kimike dhe 3 analiza për mikroelemente. Rezultatet e analizave paraqiten në tabelën nr.8. Duke parë rezultatet e analizave të kryera gjatë vitit 2014 rezulton se UN në këto zona kanë veti fiziko-kimike e kushteve higjeno-sanitare të mira. Ujrat janë pa erë, pa ngjyrë, pa shije.

Mbetja e thatë Mth- Mbetja e thatë në tre fazat e monitorimit varion varion Mth = 256 - 390 mg/l, ndersa ne vitin 2012 varion Mth = 256 – 390 mg/l, permbajtje mbrenda normës së lejuar (500-1000mg/l). shpimin nr.3 Turan vihet re një ulje e vogël e përmbajtjes së Na nga viti 2010 në vitin 2014.

Përmbajtja e Kalciumit Ca - Përmbajtja e Kalciumit Ca në tre fazat e monitorimit varion 35.72 -82.04 mg/l, ndërsa në vitin 2013 varion nga 37.07 – 82.16 mg/l.

Përmbajtja e Magnezit Mg - Përmbajtja e Magnezit Mg është në përmbajtjen e rekomanduar deri mbi PML në shpimin nr.1v I.Terova.

Përmbajtja e Hekurit Fe - Përmbajtja e Hekurit Fe në tre fazat e monitorimit varion 0.01 - 0.0.12 mg/l dhe në vitin 2013 varion nga 0.01 - 0.08 mg/l. Takohet përmbajtje në normën e rekomanduar deri mbi PML në shpimin nr.108 Bulgarec, nr.3 Turan, në burimin Mancurisht. Ndryshimet në fazat e monitorimit variojnë 0. 01- 04 mg/l deri 0.11 mg/l në burimin Mancurisht.

Përmbajtja e Amonjakut NH₄ – Në tre fazat e monitorimit takohet përmbajtje NH₄. Prezenca e amonjakut në analiza vjen nga ndotjet sipërfaqësore dhe lidhet me moszbatimin e zonave të mbrojtjes sanitare.

Përmbajtja e Klorit Cl -Përmbajtja e Klorit Cl është pak mbi STASH R, por nën sasinë maksimale të lejuar dhe pothuajse ruhet nje trend pa ndryshime të mëdha, vërehen vetëm ndryshime të vogla stinore.

Përmbajtja e Sulfateve SO₄ - Trendi në vite ka tendencë rritje në shpimin nr.1V I.Terova. Në shpimet e tjerë dhe burimi i Mancurishtit kanë vetëm ndryshime të vogla stinore .

Përmbajtja e Nitrateve NO₃ -Përmbajtja e Nitrateve NO₃ në tre fazat e monitorimit është e vogël, ajo varion nga 1.86 - 25.36 mg/l, në vitin 2013 varion nga 1.8 - 20.16 mg/l, ka pak rritje në shpimin nr.1V I.Terova. Përmbajtja është brenda normës së lejuar (norma STASH 25 - 50 mg/l, BE 25 - 50mg/l). Vërehen luhatje stinore të përmbajtjes së nitrateve në shpimet që lidhet me plehërimin e tokave bujqësore.

Përmbajtja e Nitriteve NO₂ : Në fazat e monitorimit takohet përmbajtje e nitriteve në sasinë nën 0.01 mg/l deri në sasinë 0.01 – 0.02 mg/l. Përmbajtja mesatare e NO₂ varion 0.0036 - 0.055 mg/l. Shfaqjet e herëpashërëshme të përmbajtjes së nitriteve lidhet me moszbatimin e zonave të mbrojtjes sanitare, burimi i ndotjes është i afërt dhe lidhet me plehërimet e tokave bujqësore.

Përmbajtja e O₂ - Përmbajtja e O₂ në tre fazat e monitorimit varion 0.8 -15 mg/l, në vitin 2013 ajo varion 1.86-7.67 mg/l përmbajtja është më vogël se norma deri në normë (norma:- jo më pak se 8).

Analizat për mikroelemente - Analizat për mikroelemente janë kryer në shpimin nr.3 Turan për Ni, Mn, Zn, Pb, Cu, Co, Cr, Cd. Në këto analiza ka përmbajtje të mikroelementeve:

Masat për mbrojtjen e ujit të pijshëm

- mbrojtjen e burimeve karstike, si akuiferi me i rëndësishëm i Bashkisë;
- mbrojtja e burimeve kryesore lidhet me mbrojtjen e ujrave të lumenjve, të cilët kanë lidhje të mirë hidraulike dhe kontribuojnë në masën 30-50% të burimeve karstike dhe shpejtësia e lëvizjes së ujit është shumë e madhe;
- përcaktimin e zonave sanitare të burimeve të akuiferit çarje-karst, si akuiferi kryesor i Bashkisë, si dhe më i prekshmi ndaj ndotjeve të ndryshme;

- sistemimin e hedhurinave larg pikave të grumbullimit të ujit bashkiak;
- ndalimin e nxjerrjes së gurëve nëpërmjet karrierave të gurit në akuiferin karstik, apo ndalimi i shfrytëzimit të mëtejshëm;
- të kryhet monitorimi i vazhdueshëm i akuiferëve, por në mënyrë të veçantë në akuiferin e Korçës dhe në atë karstik për treguesit cilësorë e hidrokimikë të tyre.

4.5 MORFOLOGJIA, TOPOGRAFIA DHE RELIEVI

Përfytyrim topografik i përgjithshëm

Bashkia e Korçës është njësi administrative vendore e cila shtrihet në Shqipërinë Juglindore. Ajo kufizohet më Veri me Bashkinë e Maliqit, në lindje me Bashkinë e Devollit në jug me Bashkinë e Kolonjës dhe në jugperëndim me Bashkinë e Skraparit. Në Lindje ka ndarje natyrore me kreshtin malor të Moravës, në Perëndim me kreshtin malor dhe kurrizin e Ostrovicës në veriperëndim. Rrafshnalta (pjesë e Fushëgropës së Korçës) është ulje që ruhet në perëndim nga Masivi i Voskopojës e në jug nga Malësia e Vithkuqit. Përmidis tyre janë luginat me relievin rënës dhe derdhje të ujorëve për kah perëndimi. Fushëgropa e Korçës, është një gjeohapësirë fushore, ajo është konsideruar një gropore natyrore, e ruajtur nga të gjitha anët, në shtrirjen e saj. Daljet janë: në Grykë të Cangonjit që hap komunikimin me Bashkinë e Devollit, në rrjedhën e tij të mesme, qafa e Qarrit për në drejtim të Kolonjës.

TIPARE TË RELIEVIT

Topografia e Bashkisë së Korçës përbën veçori të ndërthurjes më të mirë të relievit gjeohapësirës malore gjeografike të Shqipërisë Juglindore. Në këtë reliev janë të pranishëm tiparet: tepër malore, malore dhe rrafshnaltë (fushëgropë).

a. Kurrizi i Ostrovicës është një barrierë tepër malore, në perëndim të Bashkisë së Korçës që pozicionohet në drejtimin jugverior, duke nisur nga Qafa e Martës, majën e Faqekuqit, majën e Ostrovicës deri mbi Mazrek që është skaji veriperëndimor i bashkisë (Njësia Administrative vendore e Lekasit). Shtrirja e Ostrovicës është në 17 km.

Fig. - 51 Hartë e relievit të territorit të Bashkisë Korçë

- b. Përfshirja e relievit tipik malor me: Malësinë e Voskopojës, Malësinë e Vithkuqit dhe Kurrizin e Moravës.
- c. Rrafshnalta e Korçës që lidhet me një pjesë të Fushëgropës së Korçës.

Pozicionimi topografik si ndikim shndërrues urban

Në këtë gjeohapësirë dhe reliev kaq të ndryshëm janë të mpleksuara histori të kulturës së jetesës (Kultura e Maliqit), duke sjellë zhvillime, jo vetëm në brendësi të Fushëgropës por edhe rrotull saj, që nga Korça, Voskopoja, Vithkuqi në shtrirjet urbane, në prirje edhe drejt lartësive malore përgjatë gjithë vijimësisë e mbijetesës lliroshqiptare. Një ndërthurje e tillë topografike, nga kreshti tepërmalor Ostrovicës, në fushëgropë të Korçës, përfshirje të dy luginave të Devollit dhe Osumit, në platformat malore ku rrojnë gjurmë urbane historike si Voskopoja e Vithkuqi, gjer në shtegun e virgjër turistik të Dardhës, tradita historike zhvillimore gjen një larmi frymëmarrjeje urbane e cila kërkon rizgjim dhe rikonceptim. Rritja e relievit, në lindje është e menjëhershme, drejt kreshtit të Moravës. Ndërsa kjo rritje është e butë, në perëndim ku panorama lartësore i përngjan sistemit kodrinor. Për vlerësimin metabolik fushëgropa pjesore me Koçën dhe gjithë qendrat e banimit në fushë, bëhen nisje por edhe mbështetje për një frymëmarrje të re të zgjerimit të planëzimit urban edhe në periferi, për infrastrukturë dhe zhvillim sipas një rendi vlerësues dhe krahasimor të mundësive. Në këtë vështrim, ndryshimi dhe shndërrimi që do të ndodhë, varet shumë nga topografia, relievi, përbërësit e largësitë nga qendra dhe midis tyre, nga lartësia e relievit, pozicionimi.

4.6 BIODIVERSITETI - FLORA DHE FAUNA

4.6.1 Koncepte të Përgjithshme

Sipas përditësimeve me Nëntor 2013 të Unionit Ndërkombëtar për Ruajtjen e Natyrës (IUCN), 109 lloje kafshësh të grupeve të ndryshme taksonomike janë konsideruar si të kërcënuara. Përveç kësaj, lista e llojeve të rrezikuara të bimëve në nivel kombëtar është shumë më e madhe, gjithsej 319 lloje, nga të cilat janë të rrezikuara në formë kritike 76 lloje, konsiderohen në rrezik 123 lloje dhe të përkeqësuar 120 lloje, të cilat përballen me një rrezik të lartë në kontekstin kombëtar. Kërcënimet kryesore ndaj biodiversitetit janë: zhvillimi industrial, urbanizimi, gjuetia ilegale, peshkimi, erozioni i tokës, energjia dhe minierat, transporti dhe turizmi, sektorë këto që kanë ndikim në shumëllojshmërinë biologjike. Aktivitetet antropogjene ku shpyllëzimi dhe shkretëtirëzimi i tokës së punueshme, aq sa shkatërrimi i livadheve dhe kullotave, kanë pasur një ndikim të madh në ndryshimet e habitateve në të kaluarën e afërt. Ndërtimi i rrugëve dhe ndryshimet në rrjedhën e ujit ose ndërtimi i digave, ndërtimi i tubacioneve, ndotja që vjen nga origjina të ndryshme, zjarret, sëmundjet dhe ndryshimet klimatike janë arsyet e degradimit dhe fragmentimit të habitateve në Shqipëri.

Mbrojtja e biodiversitetit mund të arrihet vetëm duke pranuar dhe respektuar objektivat dhe parimet e ruajtjes dhe rritjes së zhvillimit të qëndrueshëm në sektorë që lidhen me biodiversitetin, të tilla si bujqësia, pylltaria, peshkimi, industria, urbanizimi, transporti dhe turizmi. Gjatë viteve të fundit Shqipëria ka arritur progres dhe ka bërë një investim të madh në mbrojtjen e ardhshme të pasurive unike natyrore dhe të peizazhit. Në përputhje me fushat kryesore të punës të identifikuar nga 2000 NBSAP, dhe gjithashtu si rezultat i Programit Kombëtar të Punës për Zonat e Mbrojtura (PKPZM) për periudhën 2006-2009, rrjeti i zonave të mbrojtur është zgjeruar. Që nga viti 1996 sipërfaqja e shpallur ligjërisht si zonë e mbrojtur në Shqipëri është më shumë se trefishuar (nga 108,475 ha në 378,748 ha), duke e çuar përqindjen totale të zonave të mbrojtura nga 5.7 % në vitin 2002 në 13.17 % në vitin 2011.

Ky trend pozitiv shihet qartë në mënyrë të veçantë në përkufizimet ligjore të zonave të mbrojtura të cilat përkrijnë me kategoritë e IUCN dhe së fundmi përfshijnë rreth 16% të sipërfaqes së vendit.

4.6.2 Biodiveristet në Bashkinë e Korçës

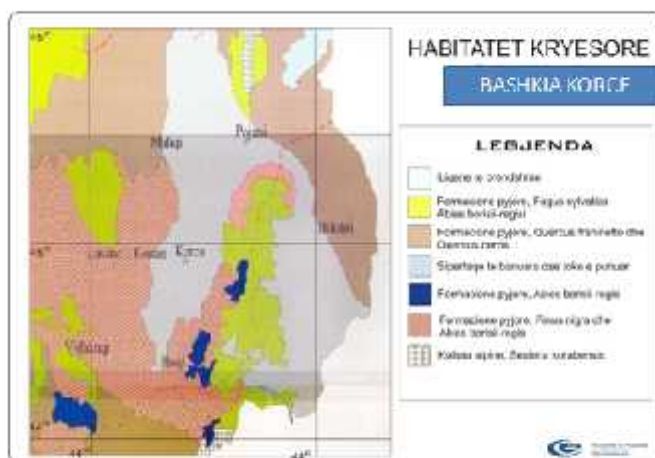
Qeveria Shqiptare ka hartuar një Strategji Kombëtare për Mjedisin në kuadrin e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI). Në përputhje me Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim, Qeveria Shqiptare do të rrisë me 3,5 miliard lek gjatë periudhës 2011- 2013 nivelin e shpenzimeve kapitale totale për të evidentuar dhe rehabilituar “pikat e nxehta” dhe për ndërtimin e vend-depozitimeve të mbetjeve të rrezikshme. Gjeohapësira e Bashkisë së Korçës, ka një mjedis relativisht të gjelbër, kushtëzuar nga një reliev i larmishëm dhe bimësi natyore të pasur. Ndryshimet dhe dinamika që ka ndodhur në menaxhimin pa kriter të bimësisë natyrore, ka lënë gjurmë, në biodiversitetin e Bashkisë, florën dhe faunën. Që nga viti 1999, është adoptuar Strategjia dhe Plani i Veprimit për Biodiversitetin (SPVB). SPVB është një dokument kyç që përcakton qëllimet, objektivat dhe masat që duhen marrë lidhur me menaxhimin e biodiversitetit në Shqipëri për periudhën kohore 2000 – 2015, gjë e cila reflektohet edhe në Strategjinë Kombëtare të Mjedisit. Qëllimet themelore të ruajtjes së biodiversitetit janë:

1. Përfaqësimi i të gjithë NjAV, në ndërgjegjësim të tyre, jo vetëm për zonat e mbrotura por në përgjithësi për burimet ujore, pyjet dhe kullotat, pejsazhin duke u përqendruar tek Zonat e Mbrojtura;
2. Kuptimi dhe Mirëmbajtja e proceseve evolutive dhe ekologjike që mundësojnë një Biodiversitet të qëndrueshëm;
3. Ruajtja e specieve të llojeve të qëndrueshëm;
4. Ruajtja e grupeve të habitateve të mëdha natyrore aq sa mund të jenë elastike në një shkallë të gjerë nga shqetësimet rastësore dhe ato afatgjate;
5. Përmirësimi i menaxhimit të zonave dhe llojeve të mbrojtura ekzistuese duke u siguruar që objektivat e zonave janë përmbushur;
6. Zgjerimin e rrjetit të zonave të mbrojtura për të siguruar një mbulim të plotë të të gjithave habitateve. Përmirësimi dhe përshtatja e ligjeve ekzistuese për mbrojtjen e mjedisit;
7. Përmirësimi i informacionit dhe i të dhënave për menaxhimin e biodiversitetit në Bashki dhe në NjAV duhet të ndiqet;
8. Planifikimi i menaxhimit të shtratit të lumenjve - menaxhimi i burimeve ujore;
9. Përdorimi dhe ndotja e ujit- menaxhimi i burimeve ujore;
10. Planifikimi i kufizimeve të përdorimit të tokës dhe – peizazhit;
11. Menaxhimi i vend grumbullimit të mbetjeve - Menaxhimi i mbetjeve urbane
12. Integrimi i konsideratave dhe i prioritetëve të biodiversitetit janë të rëndësishme për këto zona. Prandaj një vëmendje e veçantë i është kushtuar azhurnimit dhe mbështetjes së iniciativave të mëparshme të integritit të lëna pas dore.

4.6.3 Flora

Bimesia pyjore është e pasur dhe përfaqësohet me ahun dhe halorët. Kjo bimësi është e përhapur në Moravë, Vithkuq, Ostrovicë. Në kreshtat e larta të maleve ka livadhe të pasura, ndërsa në vendet e ulta rriten dushqe e shkurre të cilat janë kryesisht hapësira kullosore. Këto pyje kanë një shpërndarje hapësinore tradicionalisht të njohur. Kështu në NjAV të Drenovës janë pyjet e faqes malore të Moravës të cilët vijojnë deri në pyjet e Dardhës.

Fig. - 52 Harta e habitateve kryesore të rajonit të Korçës (Burimi: Agjensia Kombëtare e Mjedisit) FAUNA

Në këto hapësira dallojmë pyje të pishës, ahut, dushkut, dhe pishës së butë. Në Dardhë dallojmë pyje të Pishës dhe Ahut. Në NjAV të Vithkuqit, përfshihen pyje të shfrytëzuar dhe të degraduar në fshatin Stratobërdë dhe Rehovë, e po kështu në lartësitë e malësisë së Vithkuqit ku ka përbërje të ahut dhe pishës. Në NjAV të Voskopojës ka pyje të pishës dhe ahut të dëmtuar e shfrytëzuar pa kriter. NjAV të Vithkuqit, Voskopojës dhe Lekasit ka Florë e Faunë të pasur sidomos me kafshë të egra si Ariu, Ujku, Dhelpra, Dreri, Lepuri i Egër, dhe pyjet me Ah, Dushk dhe Pishë. Çaji i Malit dhe bimë të ndryshme mjeksore të cilat gjenden me shumicë në të gjithë zonën e Vithkuqit.

Amfibët dhe Reptilët Herpetofauna e zonës gëzon një pasuri llojore të rëndësisë mesatare.

Tab.- 10 Amfibët e pranishëm në zonë (Burimi: Agjensia Kombëtare e mjedisit)

Nr.	Llojet	Stat. Komb.
1	Bombina variegata	LRnt
2	Bufo bufo	LRt
3	Bufo viridis	LRnt
4	Rana balcanica	VU
5	Rana dalmatina	LRlc
6	Rana graeca	LRnt
7	Triturus vulgaris	LRlc

VU – të Përkeqësuar, LRnt – Rrezik i Ulët pothuajse të kërcënuara, LRcd - Rrezik i Ulët në varësi të masave mbrojtëse, LRlc – Rrezik i Ulët pak të prekura.

Llojet më të zakonshme të amfibeve përfshijnë Bombina variegata dhe Rana balcanica. Midis reptileve vlen të përmendet prania e Natrix natrix, Elaphe quatuorlineata, Malpolon monspesulanum, Testudo hermanni etj. Të gjithë amfibët e pranishëm në zonë vlerësohen si të kërcënuar në kontekstin kombëtar. Vetëm Rana balcanica i përket kategorisë Vulnerabel. Statusi i llojeve të tjera i takon

kategorisë Rrezik i Ulët. Pothuajse të gjithë reptilet e rajonit futen në listen e kuqe të vendit. Pjesa më e madhe i takon kategorisë Rrezik i Ulët, dy lloje (Elaphe quatrolineata, Elaphe situla) cilësohen si të Përkeqësuar (Vulnerabel).

Tab. - 11 Reptilet e pranishëm në zonën e projektit (Burimi: Agjensia Kombëtare e Mjedisit)

Nr.	Llojet	Stat. Komb.
1	Anguis fragilis	NE
2	Coluber caspius	
3	Coluber gemonensis	LRnt
4	Coluber jugularis	LRlc
5	Coronella austriaca	LRnt
6	Elaphe longissima	LRnt
7	Elaphe quatrolineata	VU
8	Elaphe situla	VU
9	Emys orbicularis	LRnt
10	Lacerta viridis	LRlc
11	Malpolon	NE
12	Natrix natrix	LRlc
13	Natrix tessellata	LRnt
14	Podarcis muralis	NE
15	Testudo hermanni	LRnt
16	Vipera ammodytes	LRlc

CR- Teper e Rrezikuar, E – E Rrezikuar, VU – Vulnerabel, LRnt – Rrezik i Ulet thujse te kercenuar, LRcd – Rrezik i Ulet ne varesi te konservimit, LRlc – Rrezik i Ulet pak te prekura.

Shpendët

Në zonë janë të pranishëm rreth 39 lloje shpendësh, të cilët jepen në tabelën e mëposhtme së bashku me statusin kombëtar të ruajtjes.

Tab. - 12 Shpendët e pranishëm në zonë (Burimi: Agjensia Kombëtare e Mjedisit)

Nr.	Emertimi latin	Stat. Kom
1	Ixobrychus minutus	
2	Nycticorax nycticorax	VU
3	Ardeola ralloides	VU
4	Egretta garzetta	VU
5	Ardea cinerea	VU
6	Ciconia ciconia	CR
7	Anas penelope	
8	Anas creça	
9	Anas platyrhynchos	

10	Pernis apivorus	EN
11	Circaetus gallicus	
12	Circus aeruginosus	
13	Circus cyaneus	
14	Circus pygargus	
15	Açipiter nisus	EN
16	Buteo buteo	VU
17	Falco naumanni	VU
18	Falco tinnunculus	VU
19	Falco columbarius	VU
20	Falco peregrinus	VU
21	Perdix perdix	
22	Coturnix coturnix	
23	Phasianus colchicus	CR
24	Rallus aquaticus	

CR- Teper e Rrezikuar, E – E Rrezikuar, VU – Vulnerabel, DD – Mungese te Dhenash, LRnt – Rrezik i Ulet thuajse te kercenuar, LRcd – Rrezik i Ulet ne varesi te konservimit, LRLc – Rrezik i Ulet pak te prekura. NE – Te Pavleresuara

Prej 39 llojeve të shpendëve të pranishëm në zonë 22 prej tyre janë të rrezikuar në shkallë kombëtare. Prej këtyre 17 lloje i përkasin kategorive të larta të rrezikimit (CR, EN,VU).

Gjitarët

Në zonë numërohen rreth 20 gjitarë nga të cilët 6 janë të rrezikuar në shkallë kombëtare. Prej këtyre 3 lloje bien në kategoritë e larta të rrezikimit (CR, EN, VU). Nga mishngrënësit takohen dhelpra (Vulpes vulpes), baldosa (Meles meles), dhe nuselalja (Mustela nivalis). Pyjet dhe mjediset ujore të zonës janë zona me rëndësi të veçantë për lakuriqet e natës (lloje te gjinive Rhinolophus, Myotis, dhe Pipistrellus) të cilët i vizitojnë ato për ushqim dhe pirje uji. Gjitarët e pranishëm në zonë së bashku me statusin e tyre kombëtar të ruajtjes janë dhënë në tabelën e mëposhtme:

Tab. - 13 Llojet e gjitarëve (Burimi: Agjensia Kombëtare e Mjedisit)

Speciet	Emri shqip	Statusi kombetar i ruajtjes
Erinaceus concolor	Iriqi	
Talpa sp.	Urithi	
Crocidura sp.	Hundegjati	
Rhinolophus ferrum- equinum	Lakuriqnate hundpatkua i madh	LRcd
Rhinolophus blasii	Lakuriqnate hundpatkua i Blasius-it	LRnt
Rhinolophus euryale	Lakuriqnate hundpatkua i Mesdheut	VU
Myotis myotis	Lakuriqnate veshmiu i madh	
Myotis blythi	Lakuriqnate veshmiu i vogël	
Pipistrellus pipistrellus	Pipistreli i zakonshëm	
Pipistrellus savii	Pipistreli i Savi-it	
Pipistrellus kuhli	Pipistreli i Kuhl-it	
Lepus capensis	Lepuri	

<i>Microtus epiroticus</i>	Miu i Ondrias-it	
<i>Microtus thomasi</i>	Miu i Thomasit	LRnt
<i>Apodemus sylvaticus</i>	Miu i pyllit	
<i>Mus spicilegus</i>	Miu i maqedonise	
<i>Vulpes vulpes</i>	Dhelpra	
<i>Lutra lutra</i>	Lutra, lunderza	VU
<i>Meles meles</i>	Baldosa	EN
<i>Mustela nivalis</i>	Nuse lalja	

4.6.4 Fauna në Habitatet Tokësore

Tokat kullosore, arat dhe arat e braktisura që të shndërruara në toka barishtore në afërsi të vendbanimeve dhe fshatrave, sigurojnë mbajtje të një numri të lartë specimesh zogjsh, më së shumti zogjve të vegjël (Rendi: Passeriformes/Harabelorët). Në dimër, fushat e hapura përdoren nga tufa trishtilash shoqëruar nga harabela të tjerë të vegjël. Në verë, fushat e hapura sigurojnë terrene shumëzimi për Shkurtën - *Coturnix coturnix*. Gardhet dhe pemët e ndryshme frutore në vendet e hapura vizitohen nga Gushëkuqi - *Erithacus rubecula*, Cerla e zakonshme - *Miliaria calandra*, Harabeli - *Passer domesticus*, Cerri - *Troglodytes troglodytes*, lauresha (*Alaudidae*) dhe shumë lloje trishtilash. Zonat shkurre sigurojnë një habitat të rëndësishëm dimërimi për shumë lloje zogjsh, të cilët shumëzohen në lartësi më të larta dhe lëvizin poshtë në zonat shkurre për t'iu larguar motit të keq. Zogjtë tipikë janë Bilbilthi kokëzi - *Sylviaatricapilla*, Bilbili kokëzi gushëbardhë - *Sylvia melanocephala*, Cerla - *Emberiza spp*, Bilbili i kënetave - *Cettia cetti*, etj.

Gjatë stinëve të pranverë-verës, shkurret mbajnë një gamë të gjerë specimesh zogjsh, si Bilbilthi gushëkuq - *Sylvia cantillans*, Përqeshësi i vogël i ullinjve - *Hippolais pallida*, etj. Gjatë migrimit, shkurret përdoren edhe si zona ku mund të ndalojnë edhe lloje si Pupëza - *Upupa epops*, Gargulli - *Merops apiaster*, Qafëdredhësi - *Jynx torquilla*, Mëllenja - *Turdus merula*, etj. Avifauna në pyjet tranzite (bimësia drunore ndërmjet shkurreve dhe pyjeve të larta) dominohet nga zogj të vegjël (Rendi Passeriformes). Më karakteristiket janë Bilbili (*Sylvia spp*), Gushëkuqi (*Erithacus rubecula*), Cerri (*Troglodytes troglodytes*), Pupëza (*Upupa epops*), Cerla (*Emberiza spp*), Mbretëthi dhe Mbretëthi vetullbardhë (*Regulus regulus* and *R. ignicapillus*), Gardalina (*Carduelis carduelis*), Mëllenja (*Turdus merula*) dhe Grifsha (*Garrulus glandarius*).

Brezat gjethegjere të përziera bartin një numër llojesh zogjsh karakteristik si qukapikët (fam. *Picidae*), Qukapiku i gjelbër - *Picus viridis*, Qukapiku i zakonshëm larosh - *Dendrocopos syriacus*, Qukapiku i vogël larosh - *Dendrocopos minor*, etc.), trishtilët (Trishtili i madh - *Parus major*, Trishtili i kaltër - *Parus caeruleus*, Trishtili i madh i murrme - *Parus lugubris*), mëllenjat dhe përsëri grifshat. Lloji i gjitarit më të zakonshëm në zonën e Peizazhit të Mbrojtur është vidra (*Lutra lutra* (VU), e cila është një tregues i mirë biologjik i gjendjes së ekosistemit. Gjithashtu takohen edhe gjitarët e mëdhenj si ariu - (*Ursus arctos*), ujku (*Canis lupus*), kaprolli (*Capreolus capreolus*) dhe derri i egër (*Sus scrofa*). Lakuriqët e natës përfaqësohen kryesisht nga *Myotis nattereri*, *Nyctalus leisleri*, *Rhinolophus ferruequinum*, *R. blasii*. Gjitarë të tjerë dhe më shumë të përhapur në zonën e mbrojtur janë shqarshi (*Martes foina*), vjedulla (*Meles meles*), nuse-lala (*Mustela nivalis*), dhelpra e kuqe (*Vulpes vulpes*), ketri i kuq (*Sciurus vulgaris*),

lepuri (*Lepus europeus*), iriqi (*Erinacues concolor*), gjeri (*Glis glis*), gjumashi i lajthisë (*Muscardinus avellanarius*), minjtë e drurit/arave (*Apodemus flavicollis*, *A. sylvaticus*, *A. mystacinus*), hundëgjatës (*Crocidura sp*), urithi (*Talpa stankovici*) dhe miu i fushës (*Microtus sp*). Amfibët dhe zvarranikët janë të zakonshem në zonën e mbrojtur. Gjatë ciklit të tyre të jetës ata janë të lidhur me habitate të ndryshme, sidomos me habitatet ujore për riprodhim dhe funksione të tjera. Në Bashkinë e Korçës ka disa specie amfibësh të cilat janë në rrezik të zhduken dhe lloje me rrezik më të ulët.

Tab. - 14 Amfibët e pranishëm në zonë (Burimi: Agjensia Kombëtare e mjedisit)

Nr.	Llojet	Stat.
1	Bombina variegata	LRnt
2	Bufo bufo	LRt
3	Bufo viridis	LRnt
4	Rana balcanica	VU
5	Rana dalmatina	LRlc
6	Rana graeca	LRnt
7	Triturus vulgaris	LRlc

VU – te Perkeqesuar, LRnt – Rrezik i Ulet pothuajse te kercenuara, LRcd - Rrezik i Ulet ne varesit te masave mbrojtese, LRlc – Rrezik i Ulet pak te prekura.

Ndër shpendët në zonë janë disa lloje që cilësohen në gjendje të kujdesit për moszhukje të tyre.

Të tilla janë CR- Teper e Rrezikuar, (*Phasianus colchicus*)

– Rrezik i Ulet thajse te kercenuar, LRcd – Rrezik i Ulet ne varesi te konservimit (*Jynx torquilla*) LRlc – Rrezik i Ulet pak te prekura (*Phasianus colchicus*) NE (*Pernis apivorus*) – Te Pavleresuara

4.6.5 Zonat e Mbrojtura në Bashkinë Korçë

Bashkia e Korçës është pjesë e rrjetit të zonave natyrore të mbrojtura dhe një pjesë e mirë e saj është pjesë e Kat.-II dhe të Kat.-III, të Zonave të Mbrojtura, atë të “Peisazhit të Mbrojtur”. Kjo zonë është shpallur e mbrojtur me VKM nr.96, datë 21.11.1966 dhe ka një sipërfaqe prej 1378ha.

Në Parkun Kombëtar Bredhi i Drenovës kemi Zona Natyrore, të krijuara për (a) mbrojtjen e tërësisë ekologjike të një apo më shumë ekosistemeve për brezat e sotëm dhe të ardhëm, (b) përjashtimin e shfrytëzimit për qëllime të kundërta me ato të ZM-së dhe (c) dhënien e një baze të zhvillimit shpirtëror, shkencor, edukues dhe vizitues, ku gjithësecila duhet të jetë pro-mjedisore dhe pro-kulturore.

Konservimi i veçorive natyrore (Monumentet e Natyrës) konsiston në zona që përmbajnë një, ose më shumë, veçori natyrore/kulturore me vlera të jashtëzakonshme ose unikale për shkak të rallisë së pazakontë, cilësive përfaqësuese, estetike ose kulturore.

Të gjitha aktivitetet njerëzore që zhvillohen në veçanti në këto zona duhet të parashikojnë mbrojtjen dhe ruajtjen e gjithë ekosistemit, duke u dhënë mundësi edhe brezave të ardhshëm që të përfitojnë nga ekosistemet aktuale.

Kuadri kombëtar për ruajtjen e natyrës

Rrjeti i sotëm i Zonave të Mbrojtura në Shqipëri, mbulon një sipërfaqe prej 165,455 hektarë e barazvlefshme me 5.8 % të sipërfaqes së përgjithshme të vendit. Sipas Strategjisë Kombëtare dhe

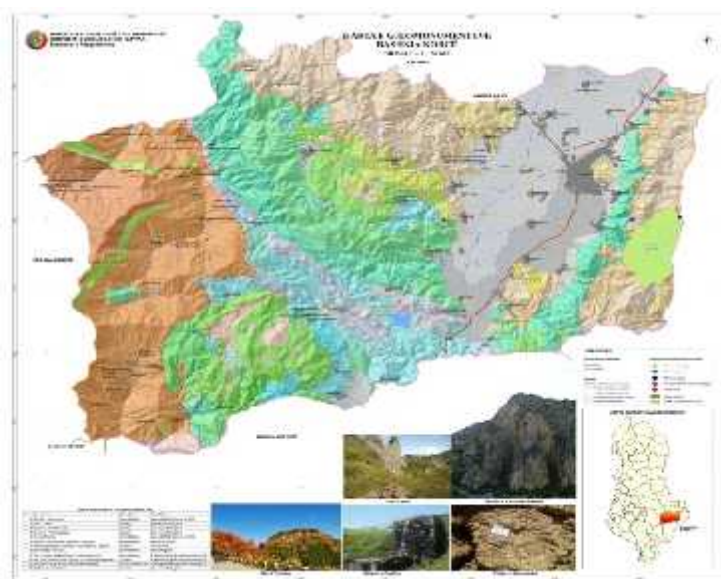
Planit të Veprimit për Biodiversitetin, planifikohet që deri më 2020, ZM-të të mbulojnë 25 % të territorit shqiptar. Në vitin 2002, Parlamenti Shqiptar aprovoi dy ligje të rëndësishëm (Ligji Nr. 8934 i datës 05.09.2002 “Për Mbrojtjen e Mjedisit” dhe Ligji Nr. 8906 i datës 06.06.2002, “për Zonat e Mbrojtura”, (i amenduar me Ligjin nr. 9868, date 4.02.2008 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8906, datë 6.06.2002 “Për zonat e mbrojtura”) që së bashku krijuan një strukturë të re ligjore për Zonat e Mbrojtura. Ligji jep gjithashtu parimet e zhvillimit të turizmit mjedisor, të perfitimeve të tjera ekonomike si dhe ato të përcjelljes së informacionit dhe edukimit në drejtim të publikut. Disa zona të mbrojtura të rangut Park Kombëtar të kategorisë së dytë, si Tomori për Bashkinë e Skraparit dhe Drenova për Bashkinë e Korçës mund të lidhen me anë të një zone tjetër që duhet propozuar si ajo e Ostovicës, e cila mund të shërbejë si bioqendër. Së bashku mund të formojnë një biokorridor shumë të rëndësishëm, duke vendosur komunikim midis zonave të mbrojtura. Ostovica mund të propozohet kështu si zonë e mbrojtur.

KATEGORITE MENAXHUESE TE IUCN-SE PER ZONAT E MBROJTURA

I. Mbrojtje Strikte (Rezervat Strikt Natyror)

Sipërfaqe tokësore ose ujore me ekosisteme të veçantë ose përfaqësues, karakteristika gjeologjike me/ose lloje të rëndësishëm. Karakteristika të vlefshme për kërkim shkencor dhe monitorim mjedisor.

Fig. - 53 Harta e Gjeomonumenteve, Bashkia Korçë (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

II. Konservim i ekosistemeve dhe rikrijim (Parqet Kombëtare)

Zona Natyrore tokësore ose/dhe

ujore, të krijuara për (a) mbrojtjen e tërësisë ekologjike të një apo më shumë ekosistemeve për brezat e sotëm dhe të ardhëm, (b) përjashtimin e shfrytëzimit për qëllime të kundërta me ato të ZM-së dhe (c) dhënien e një baze të zhvillimit shpirtëror, shkencor, edukues dhe vizitues, ku gjithësecila duhet të jetë pro-mjedisore dhe pro-kulturore.

III. Konservimi i veçorive natyrore (Monumentet e Natyrës)

Zona që përmbajnë një, ose më shumë, veçori natyrore/kulturore me vlera të jashtëzakonshme ose unike për shkak të rallësisë së pazakontë, cilësive përfaqësuese, estetike ose kulturore.

IV. Konservim me anë të menaxhimit aktiv (Rezervat Natyror i Menaxhuar)

Sipërfaqe tokësore ose ujore subjekt i ndërhyrjeve aktive me qëllime menaxhimi për të siguruar mirëmbajtjen e habitateve dhe/ose përmbushjen e kërkesave të llojeve të veçanta.

V. Konservim i Peisazheve Tokësore/Detare (Peisazh Tokësor/Detar i Mbrojtur)

Sipërfaqe tokësore ose/dhe detare ku ndërveprimi shumëvjeçar i njeriut me natyrën ka dhënë një hapësirë me karakter të theksuar estetik, ekologjik dhe/ose kulturor me larmi të lartë biologjike në shumë raste. Sigurimi i tërësisë së këtij ndërveprimi tradicional është jetik për mbrojtjen, mirëmbajtjen dhe evolin e një zone të tillë.

- VI.** Përdorim i qëndrueshëm i ekosistemeve natyrore (Zonë e Përdorimit të Shumëfishtë) Zona ku dominojnë sistemet natyrore të pamodifikuara, të menaxhuara për të siguruar mbrojtjen dhe ruajtjen afat-gjatë të larmisë biologjike. Njëherazi, ato mbështesin një përdorim të qëndrueshëm të prodhimeve dhe shërbimeve natyrore për të siguruar nevojat e komunitetit.

4.7 TIPET E GJEOMONUMENTEVE TË BASHKISË SË KORÇËS

4.7.1 Sipas klasifikimit të bërë dhe të cituar më sipër, gjeomonumentet e takuara në Bashkinë e Korçës janë të rëndësisë ndërkombëtare, kombëtare dhe lokale. Për nga origjina e tyre, dominojnë gjeomonumentet me origjinë: stratigrafike, mineralogjike-ekonomike, gjeomorfologjike (erozionale-lumore, karstike, atmosferike), tektono-strukturale, paleontologjike-paleoambientale, hidrogjeolo-gjike-termominerale etj. Konkretisht, kemi gjeomonumentet e klasifikuara si më poshtë:

I-Gjeoparqet

1. Bredhi i Drenovës (Bozdovec), Park Kombëtar
2. Krastafillaku, Rezervat Natyror i Menaxhuar/Park Natyror

II-Gjeomonumentet

a) Gjeomonumente me vlera ndërkombëtare:

1. Prerja e Moravës (I.-13), Gjeomonument stratigrafik

b) Gjeomonumente me vlera kombëtare:

1. Miniera e qymyrgurit Mborje-Drenovë Gjeomonument mineralogjik ekonomik
2. Burim uji dhe gazi të djegshëm në thyerjen tektonike të Polenës, Pulahë, Gjeomonument hidrogjeologjik-termomineral
3. Prerja me makrofaunë Gjonmadh (VIII-16), Gjeomonument paleontologjik-paleoambiental
4. Mospërputhje këndore e Polenës së Vjetër, Gjeomonument tektono-strukturor

c) Gjeomonumente me vlera lokale:

1. Guri i Capit, Gjeomonument gjeomorfologjik kompleks, erozional atmosferik
2. Gryka e Zemblakut (Cangonjit) Gjeomonument gjeomorfologjik kompleks, erozional lumor.
3. Varrezë fosilesh të Kretës së poshtme (Lavdar), Gjeomonument paleontologjik - paleoambiental
4. Qafa e Qytetit (V.-a-15), Gjeomonument gjeomorfologjik kompleks, erozional atmosferik

5. Qafa e Shëndellisë (V.-a-29), Gjeomonument gjeomorfologjik kompleks, erozional atmosferik
6. Kanioni i Voskopojës, Gjeomonument gjeomorfologjik kompleks, erozional lumor
7. Kanioni i Vithkuqit, Gjeomonument gjeomorfologjik kompleks, erozional lumor
8. Tre Gurët ose tri Kokonat, Gjeomonument gjeomorfologjik kompleks, erozional atmosferik
9. Mospërputhja këndore në fshatin Voskop, Gjeomonument tektono-strukturor
10. Varrezë fosilesh në Lumalas - Teqeja Melçan, Gjeomonument paleontologjik-paleoambiental

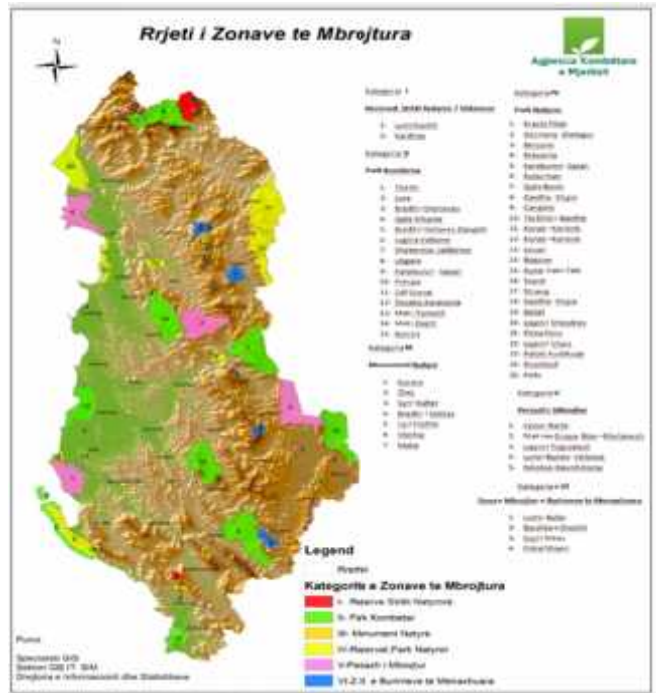

Fig. - 54 Harta e Rrjetit te zonave te mbrojtura (Burimi : Agjensia Kombetare e Mjedisit)

4.7.2 Zonat e Mbrojtura

Në Bashkinë e Korçës ndodhet zona e mbrojtur e kategorisë II, Parku Kombëtar “Bredhi i Drenovës”. Kjo zonë është shpallur e mbrojtur me VKM nr.96, datë 21.11.1966 dhe ka një sipërfaqe prej 1378ha. Agjensia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura, e cila ka për qëllim menaxhimin, mbrojtjen, zhvillimin, zgjerimin dhe funksionimin e sipërfaqeve të zonave të mbrojtura. Kjo agjensi ka degën e saj rajonale në Korçë.

Fig. - 55 Harta e zonave te mbrojtura, Rrjeti EMERALD

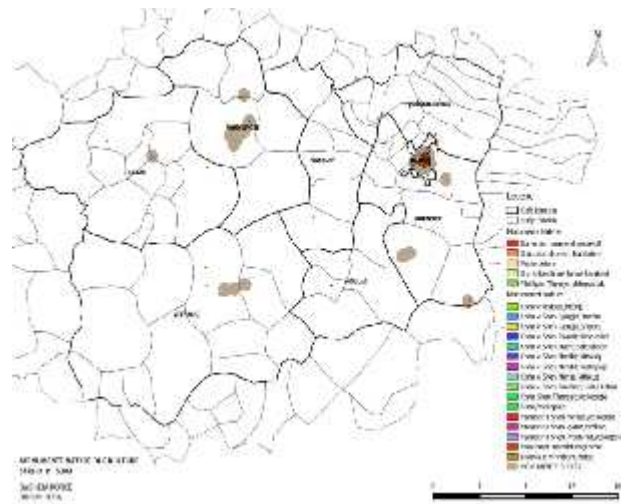

Fig. - 56 Harta e Monumenteve Natyrore dhe Kulturore

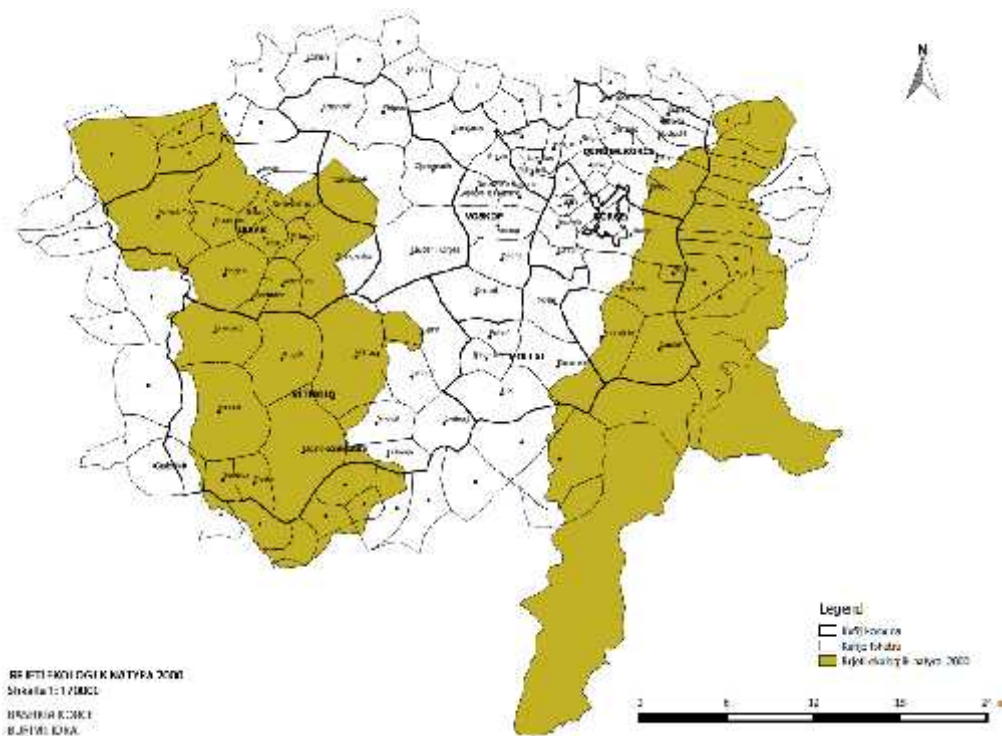

Fig. - 57 Harta Ekologjike Natyra 2000

Nr.	Kategori	Qarshi	Rrethi	Funksion	Mbrojtja	Nr. VM	Ekipsh
KATEGORIA I (Rezerva Shkollë Natyrore e Shqipërisë - Kategoria I (RNN))							
		Korçe		Pishorë	VKM nr. 00, datë 10.02.1999	2	4,800.0
		Korçë		Bredhi (Hatavec Dangoll)	VKM nr. 537, datë 17.10.2008	1	21,750.0
KATEGORIA II Monumente Natyrore - Kategoria II (MN)							
20	IV	Korçe	Korçë	Kullulluku	VKM nr. 01, datë 27.07.1977	1	1,470.0
28	IV	Korçe	Korçë	Çetmeti-Shtetësi	VKM nr. 142, datë 10.07.1998	1	400.0
		Rezervat Natyror / Park Natyror - Kategoria IV (RNM)				32	127,190.0
40	V	Korçe	Livadhet	Nivola	VKM nr. 02, datë 15.07.1990	1	510.0
49	V	Korçë	Pogranicë	Pogranicë	VKM nr. 80, datë 18.02.1998	1	27,820.0
KATEGORIA V Pishorë / Mbrojtje - Kategoria V (PM)							
58	VI	Korçe	Pogranicë	Guri i Hëku	VKM nr. 100, datë 10.07.1998	1	3,000.0
		Zona e Mbrojtjes Ujore të Natyresë të Menaxhuarë - Kategoria VI (ZMBNU)				4	15,240.0
		TOTALI / ZM				795	480,090.0
Sip. ALPUBRIKU		2,871,800.00		ZM nr. 5in Drenas	15.34%		446,730.0
				Sip. Dufuna, Hu	1.5%		17,260.0
				Koraburim Sozon			12,120.0
				Buëni			893.2
				Ud. Dredetare dhe Dete	100% totali ZM	20,80%	118,101.0
Shprehjet:							
L	VSM	Klasifikimi i Pishorëve të Mbrojtur					
L	VSM	Vendimi i Këshillit të Qarshit					
L	MR	Rregullime të Bujqësisë					
L	ZM	Zona e Mbrojtjes					
4	RMSAR	Korçë	Korçë, Drenas	Liqeni i Pishorëve	VKM nr. 489, dt. 13.08.2013	1	10,118.0
		TOTALI				2,425%	85,120.0

Tab. - 15 Rrjeti i zonave të mbrojtura në Korçë (Burimi: Ministria e Mjedisit)

Bashkia e Korçës në sajë të relievit të saj aq të larmishëm ka peisazhe me një bukuri të rrallë natyrore. Të tilla janë: Kreshti i malit Ostrovicës, Kreshti i Moravës, Livadhet e Voskopojës, lugina e Çemericës, kanionet e Voskopojës, Livadhet e Ostrovicës, Lëndinat e Voskopojës, pyjet e Dardhës, Ujëmbledhësi i Gjançit, Mali i Rungajës.

Bredhi i Drenovës - Park Kombëtar. Kjo zonë është shpallur e mbrojtur me VKM nr.96,datë 21.11.1966 dhe ka një sipërfaqe prej 1378 ha. Ndërkaq ka edhe monumente të tjerë të bimësisë si: Pisha e Shëndëllisë që ndodhet në lartësinë 1200 – 1300m mbi nivelin e detit, në afërsi të fshatit Mborje, ka një sipërfaqe pyjore prej 10 ha me drurë pisha të zezë; Rrapet e qytetit (Shënmëria) të cilët gjenden në qytetin e Korçës, 850m mbi nivelin e detit; Pishat e Voskopojës, ndodhen në afërsi të fshatit homonim, 1250 - 1300m mbi nivelin e detit, e përfaqësuar me një pyll pisha të zezë (Pinus nigra), me formë drejtkëndëshe dhe sipërfaqe prej 20 ha; Bliri i Shën Pjetrit i cili gjendet në Vithkuq; Pisha e Makrezës që gjendet në afërsi të fshatit Vithkuq. Janë të njohura si monumente natyrore: Varreza e fosileve në Voskopojë , varrezë fosilesh në Lumalas (Teqeja e Melçanit), Guri i Capit në malin e Moravës, Tre gurët, tre kokonat, po ashtu në Moravë. Të gjitha sa përshkruam më sipër përbëjnë një potencial real dhe atraktiv në fushë të turizmit malor.

Fig. - 58 Harta “EMERALD” është rrjeti, i cili përfshin zonat me interes të veçantë mbrojtjeje (ASCI).

FUNKSIONET E PYJEVE

Ligji në vetvete i kushton vëmendje të veçantë menaxhimit të pyjeve, duke përjashtuar përdorimin e tyre për qëllime ekonomike, të sipërfaqeve ujore dhe burimeve të tjera natyrore brenda zonës së mbrojtur. Ai siguron gjithashtu bazën ligjore për përcaktimin e strukturave administrative dhe komiteteve të menaxhimit

për disa kategori të zonave të mbrojtura. Për më tepër ligji i zonave të mbrojtura përcakton edhe procedurat për ngritjen dhe funksionimin e komiteteve të menaxhimit.

Duke qënë se pyjet zenë peshën kryesore të vegetacionit të parkut, ata ofrojnë një gamë të gjerë funksionesh të cilat u mundësojnë atyre të sigurojnë shërbime për periudha afatgjata. Qëndrueshmëri do të thotë të mbrosh apo t'i mirëmbash këto funksione që janë dobiprurëse për brezin e sotëm dhe brezat e ardhshëm, të cilët jetojnë me këto shërbime apo prej tyre.

Funksioni i Konservimit/Mbrojtjes

- Funksioni për ruajtjen e Habitave/Biodiversitetit;
- Mbrojtja e klimës;
- Sekuestrimi i karbonit;
- Mbrojtja nga emetimet;
- Mbrojtja nga zhurmat;
- Mbrojtja e tokës (mbrojtja nga erozioni dhe tokëformimi/restaurimi);
- Mbrojtja e ujit.

Funksioni i përdorimit (funksioni i burimeve)

- Prodhimet drusore (dru zjarri);
- Prodhime jo drusore (frutat e pyllit, kërpudhat, gjethi për blegtorinë, kullotja e blegtorisë).

Funksioni rekreativ (për njerëzit)

Peisazhi malor më i goditur është krahina e Korçës. Në Parkun Kombëtar Bredhi i Drenovës, u arrit të digjesh deri në 80% të pyllit, ndërkohë që pjesa tjetër është e ruajtur privat. Mbasi u dogj, uji vinte i ndotur me blazë për dy vjet. Në Voskopojë, i gjithë pylli me pisha është i patrazuar, ndërkohë që në Vithkuq, ka ende aishte dhe pak pishë. Pylli në Lubonjë është e djegur, ndërsa në Lekas ka parcela me bredh të paprekur, dhe në Voskop kemi pyje të ulët e të degraduar. Në Panarit ka disa parcela dushku, por e mbushur me filiza dhe është shfrytëzuar ekonomia pyjore e Sher-Panaritet. Si lëndë, pisha nuk ka cilësi të mirë dhe qeska e procesonares janë prerë nga Ministria e Mjedisit në mënyrë manuale. Në Mazrek p.sh ka 10-12 ngastra që janë dhënë me koncesion në 2013 x 20-40 hektar = 380 hektarë.

VLERËSIMI I KËRCËNIMEVE TË EKOSISTEMEVE

1. Mbikullotja

Shumica e problemeve me të cilat përballet zona e Parkut Kombëtar janë shkaktuar nga vetë njeriu. Ndikimi antropogjen në ekosistemet tokësore është i dukshëm veçanërisht në ekosistemet pyjore, ku kushtet e pyjeve ndryshojnë nga një gjendje shumë e degraduar në një gjendje të mirë. Numri i lartë i blegtorisë gjithashtu shton edhe nevojën për bazë ushqimore gjatë sezonit të dimrit. Në të kaluarën kjo është siguruar nga krasitja e drurëve për gjeth. Gjethet e drurëve fletorë krasiten me degë dhe vendosen në mullarë për t'u përdorur si ushqim për delet dhe dhitë gjatë

periudhës së dimrit.

2. Konsumi i druve të zjarrit

Kushtet e përkeqësuar të ekosistemeve pyjore për rreth fshatrave janë rënduar nga fakti se keto zona pyjore shërbejnë si burim i druve të zjarrit për banorët. Kthimi i pyjeve në zotërim të komunitetit lokal nuk e ka zgjidhur këtë problem, pasi nevoja për dru zjarri ka mbetur e pandryshuar në dymbëdhjetë vitet e fundit. Nevoja për dru zjarri e popullsisë lokale përlogaritet rreth 500,000 m³ për rreth 50,00 familje dhe mesatarja e konsumit shkon për afërsisht 10m³ dru zjarri për familje. Vetëm 15 -20% e nevojës për dru zjarri është furnizuar nga pyjet komunale. Shumica mbledhet nga pyjet shtetërore. Për shkak të faktit se pyjet në afërsi të fshatrave janë të mbishfrytëzuar për shumë vite, njerëzit lokalë nuk kishin zgjidhje tjetër përveç plotësimit të nevojave të tyre, dru zjarri nga pyjet shtetërore. Pyjet komunale nuk do të jenë në gjendje të rimëkëmben si duhet për shkak se këto zona ende shërbejnë si kullota për bagëtinë dhe sigurojnë bazë ushqimore me anë të krasitjes për gjeth. Kërkohe të ndërmerren veprime të rrepta menaxhimi në bashkëpunim të ngushtë me administratën e pushtetit vendor në mënyrë këta pyje të rimëkëmben.

3. Gjuetia e paligjshme

Një problem i rëndë dhe i nënvlerësuar deri më tani është gjuetia e paligjshme në të gjithë parkun. Gjuetia e paligjshme në ekosistemin tokësor është e shoqëruar me peshkimin ilegal dhe me metoda të papërshtatshme të peshkimit. Përveç kësaj, peshkatarët dhe banorët lokalë janë vërejtur duke gjuajtur kudo. Kamerat kurthe të kanë zbuluar një numër të madh “gjuetarësh” në këtë zonë, pavarësisht faktit se në Parkun Kombëtar gjuetia është e ndaluar tërësisht.

4. Rritja e popullsisë

Të dhënat e fundit të ofruara tregojnë dyfishim të popullsisë e cila ka rritur edhe kërkesën për burime dhe impaktet negative duke rritur përdorimin e ujit, sasinë e ujrave të zeza, prodhimin të mbetjeve të ngurta, konsumit të energjisë dhe përdorimin e burimeve të tjera. Bazuar në planin e funksionit të pyjeve propozohet që kjo sipërfaqe të ndahet në tre kategori:

1. Konservim;
2. Rimëkëmbje pyjesh;
3. Përdorim pyjor.

REKOMANDIME

- Për të mundësuar rimëkëmbjen e pyjeve tejet të shfrytëzuar në mënyrë të qëndrueshme, është jetike pakësimi i prerjes së drurëve. Plani i menaxhimit të parkut të Drenovës propozon një sërë masash konstruktive për të arritur reduktimin e konsumit të druve të zjarrit dhe nevojën për plotësimin e nevojave me dru zjarri;
- Të gjitha masat e propozuara do të kenë sukses vetëm nëse do të ndalohet efektivisht prerja e paligjshme e drurëve për qëllime komerciale! Vendosja e një tarife do të bëjë të mundur që ky

plan menaxhimi të jetë efektiv dhe i suksesshëm për rimëkëmbjen e pyjeve;

- Planifikimi i detajuar është i strukturuar me parcela sipas fshatrave. Për të mbuluar kërkesat e dru zjarri, përveç pyjeve komunale, janë përfshirë edhe pyjet shtetërore;
- Nevoja vjetore për dru zjarri është shumë më e madhe se vlerat e mëkëmbjes së pyjeve;
- Kjo është arsyeja pse në vitet e ardhshme nuk mund të shmangët prerja e drurëve për një periudhë kohe deri sa të japin rezultat kundërmasat e propozuara, që mund të zgjasë tre vjet.
- Në llogaritjet e bëra më lart nuk është marrë në konsideratë prerja e paligjshme e pyjeve për qëllime komerciale. Nuk ka vlerësime të besueshme për sasinë e druve të zjarrit që transportohen për konsumatorët jashtë parkut.

POR ÇDO m³ QE MERRET NGA FONDI PYJOR DHE SHITET JASHTË KUFIJVE TE PARKUT E ZGJAT PERIUDHEN E RIMEKEMBJES DHE DO TE RREZIKOJE ARRITJEN E QELLIMIT TE PLANIT TE MENAXHIMI!

Kjo është një humbje për të gjithë banorët e Parkut Kombëtar.

Tharja e druve të zjarrit

Përmbajtja e lartë e lagështisë në drutë e zjarrit e ul në mënyrë dramatike fuqinë kalorifike për njësi peshe. Direkt pas prerjes, drutë e zjarrit përmbajnë 60% lagështi. Pas magazinimit për një kohë në mjedis të hapur lagështia e druve të zjarrit ulet 18% për shkak të "tharjes natyrore". Kjo përqindje mund të reduktohet edhe më tej nëse druri i nënshtrohet procesit të tharjes artificiale në furra. Për të përfituar një rendiment më të mirë të fuqisë kalorifike të druve të zjarrit, ato nuk duhet të përdoren nëse lagështia është me shumë se 25%. Megjithatë, për momentin, popullata lokale zakonisht djeg dru zjarri të porsa prera, kur lagështia është rreth 60%. Nëse drurët janë krejtësisht e thatë para se të digjen, kërkesa aktuale për dru zjarri mund të reduktohet me 50% ose më shumë, pa reduktimin e nevojave për ngrohje për familjet. Për këtë qëllim, drutë e porsa prera të druve të zjarrit duhet të mbahen për dy vjet në mjedis të hapur para se të përdoren për djegie.

Masat mbështetëse për të reduktuar 50% konsumin e druve të zjarrit nga komuniteti

Objektivi i për të reduktuar 50% konsumin aktual të druve të zjarrit që përdoren nga vendasit për ngrohje dhe gatim mund të arrihet në qoftë se, mbi të gjitha, ekziston një vullnet i përbashkët brenda komunitetit dhe autoriteteve lokale. Më pas ka disa rrugë që duhet të ndiqen për të arritur rezultatin e dëshiruar.

Rehabilitimi termik i banesave dhe përmirësimi i sistemeve të ngrohjes

Masat e mëposhtme mund të ndikojnë në pakësimin e kërkesave për dru zjarri për çdo shtëpi individuale në masën 30%. Kjo perspektivë e një fitimi të dukshëm ekonomik dhe me kursimin e kostos synon në informimin dhe bindjen e pronarëve të banesave, sidomos të atyre që ndërtojnë shtëpi të re, se izolimi i mirë termik duhet të jetë pjesë e pandarë e planifikimit të përgjithshëm për ndërtimin e shtëpisë.

Program konsultimi për pronarët e banesave sesi mund të arrihet eficienta e energjisë

Deri tani nuk është aplikuar izolimi termik. Në këtë drejtim do të ketë përmirësime nëse do të ofrohet

këshillim si dhe opsione atraktive për financimin dhe izolimin termik të shtëpive. Edhe në shtëpitë e vjetra ekzistojnë mundësi të mira për të reduktuar konsumin e tepërt të energjisë nëpërmjet izolimit termik të mureve të jashtëm të ndërtesës ose nëpërmjet modernizimit të sistemit të ngrohjes. Një masë e tillë zvogëlon të paktën 30% humbjen e nxehtësisë nga banesa, pra do të ketë një kërkesë 30% më të vogël për energji termike të prodhuar nga djegia e druve të zjarrit. Si pasojë, nevoja për dru zjarri reduktohet në masën 30%.

Mbështetja për blerjen dhe përdorimin e sobave më eficiente për energjinë në kushtet e shtëpisë

Soba e tilla bëjnë djegien e plotë të gazrave që prodhohen në procesin e djegies së druve të zjarrit me një efikasitet 10 - 15% më të lartë në krahasim me djegien e të njëjtës sasi dru të zjarrit në sobat tradicionale. Për këtë arsye mund të konsumohen 10% më pak dru zjarri.

Tharja natyrore e drurit për një periudhë kohore prej dy stinësh

Rekomandohet që drutë e zjarrit të përdoren pasi të kenë kaluar nëpër procesin e tharjes natyrore në dy sezona verore (2 vjet). Ky proces rrit fuqinë kalorifike të druve të zjarrit, pasi, për të njëjtën sasi dru zjarri, gjatë djegies çlirohet një sasi më e madhe të madhe energjie termike, që shërben për ngrohjen e shtëpisë. Kjo energji e fituar vlerësohet të jetë edhe rreth 10%, pra nevoja e përgjithshme për dru zjarri mund të reduktohet në masën 10%.

Përdorimi i biomasës për të prodhuar briketa për zëvendësimin e druve të zjarrit.

Për prodhimin e ashklave të drurit dhe briketave nevojiten lloje të ndryshme të lëndës së parë, që janë gjendje brenda territorit të parkut, të tilla si:

- Biomasa drurëve që mbeten të papërdorur, të shtrirë në pyll pas prerjeve. Mund të shfrytëzohet vetëm biomasa e drurëve me diametër mbi 3cm;
- Bashkëpunimi me kompanitë partnere dhe organizatat të cilat posedojnë njohuritë e nevojshme dhe përvojë në këto fusha është parakusht për zgjidhjen e sfidave teknike dhe logjistike të cilat hasen gjatë instalimit të sistemeve të tilla të energjisë;
- Biomasa drusore që rezulton nga krasitja e pemëve frutore;
- Biomasa e kallamishteve që rriten në Liqenin e Prespës të Vogël.

Krijimi i mbjelljeve lineare

Edhe pse drurët e mbjellë anës rrugëve nuk kanë si shërbim primar prodhimin e druve të zjarrit, anës rrugëve dhe pistave duhet të mbillen drurë në të gjitha rrethanat.

4.7.3 Hapësirat e Lira dhe të Gjelbërta dhe Zonat e Mbrojtura

Në qytetin e Korçës kërkesa për shtimin e sipërfaqeve të gjelbërta dhe ruajtjen e sipërfaqeve ekzistuese është një domosdoshmëri që lidhet jo vetëm me dëmtimin e larmisë së botës shtazore dhe bimore por drejtpërdrejt edhe me shëndetin e popullatës. Realizimi nga ana e Bashkisë gjatë viteve të fundit i disa projekteve rehabilitimi në kuadrin e projektit “Rigjenerimi i Hapësirave të Gjelbërta” kanë dhënë kontributin e tyre në këtë drejtim. Korça ka 4m² gjelbërim për banorë. Zona rurale ka dy trajtime,

zhvillimi zonave pyjore përreth dhe zhvillimi zonave të gjelbëra brenda qendrës së banuar. Duhet ti lëmë rast natyrës që të mbillet vetë, sepse natyra e bën pyllin. Gjithsesi, lidhur me kodrat mbi qytetin të përgatitet një projekt për gjelbërimin, duke gjetur mekanizmat dhe janë në plan të zhvillimit të zonës së gjelbërimit. industria drurit ka kaluar në 0. Deri në vitet 1990 është prerë dy herë më tepër. Në zonat me erozion të gjatë mund të ndërhyhet me pyllëzim, por duhet një projektplan. Sot në Korçë ekziston një mori hapësirash të lira me përmasa të ndryshme dhe e përdorur për qëllime të ndryshme:

- Më specifikisht ato janë: Rrugët dhe sheshet dhe bulevardi në Korçë, të cilat karakterizohen nga një bimësi e lartë e pemëve të reja dhe të rritura. Të kombinuara me trotualet e gjera, disa prej tyre mund të karakterizohen si “akse këmbësore të gjelbërta”;
- Gjithashtu një kontribut më rritjen e sipërfaqes së gjelbër janë edhe parqet e lagjeve dhe “kopshtet xhepa” janë hapësira të gjelbërta të madhësisë së vogël dhe mesatare me distanca të afërta me zonat e banimit;
- Një hapësirë për tu zhvillim është Parku Shetro, i lokalizuar në zonën ku rridhte në të kaluarën lumi i qytetit, në perëndim të Birra Korça;
- Veç kësaj kërkohet nga PPV të kryhet punë për rehabilitimin e hapësirave të lira në hapësirat e degraduara ndërmjet blloqeve kolektive të banimit, në lagjet jugore të qytetit;
- Parqet e bashkisë janë një tjetër mundësi që rrit sipërfaqen e gjelbër për banorë në qytet. Ato gjenden në pjesën periferike më veriore urbane të qytetit dhe ofrojnë një shumëllojshmëri aktivitete për banorët e zonës. Këtu mund të përmendim parkun ‘Rinia’ që është dhe parku urban më i madh i qytetit, i përdorur gjerësisht nga banorët për shëtitje dhe argëtim. Parku është i vendosur pranë hyrjes veriore të qytetit dhe ndodhet pranë Universitetit Fan S. Noli dhe Kompleksit Sportiv Skënderbeu;
- PPV parashikon edhe një zhvillim për një kompleks modern sportiv në hapësirat e lira përreth Kompleksit Sportiv Skënderbeu. Kjo hapësirë duhet të ruhet dhe të mbillet me pemë të larta për të siguruar një sipërfaqe hijeje sa më të madhe në ato hapësira ku nuk do ketë terrene sportive.

Si përfundim, lidhur me zonën e zhvillimit të mbrojtur të parashikohet:

1. infrastruktura e lidhjes së Tomorr-Ostrovic-Drenovë;
2. lidhja e qytetit me Parkun e Drenovës, për zhvillimin e turizmit malor;
3. Te struktura e Parkut Rinia është trajtuar pjesa fushore, por duhet trajtuar edhe pjesa kodrinore e parkut;
4. Pjesa nga birra Korça në kodrat mund të mendohet për 1 park të gjelbër kodrinor. Të kompozohet me ishuj drunor, ar pish, bredh etj..

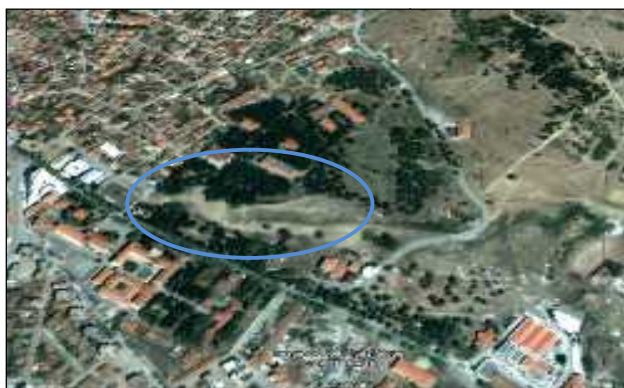

Foto 1 Zona e Parkut të ardhshëm Shetro

Foto 2 Hapësira të lira në banesat socialiste

Zonat e rëndësishme natyrore dhe ato të mbrojtura

Një ndër zonat më të rëndësishme për Bashkinë e Korçës janë edhe Kodrat e Moravës. Kodrat, shkëmbinjtë dhe vendet e pjerrëta të Moravës janë mushkëria e qytetit si dhe ndikojnë shumë në peizazhin e tij. Kjo pjesë e bashkisë në të kaluarën ka qenë publike dhe e pyllëzuar. Shpyllëzimi dhe procesi i kthimit të pronave mbas vitit 1990 që ju riktheu ish-pronarëve një pjesë të kodrave, pavarësisht që solli një rivendosje të drejtësisë e dëmtoi zonën në fjalë. Gjithashtu përdorimi i drurit si burim për ngrohje nga ana e banorëve e cenoi edhe më tej këtë hapësirë të gjelbër. Plani Rregullues i vitit 1994 ndaloi çdo aktivitet ndërtues, pavarësisht nga kërkesat për ndërtime e pronarëve të ndryshëm.

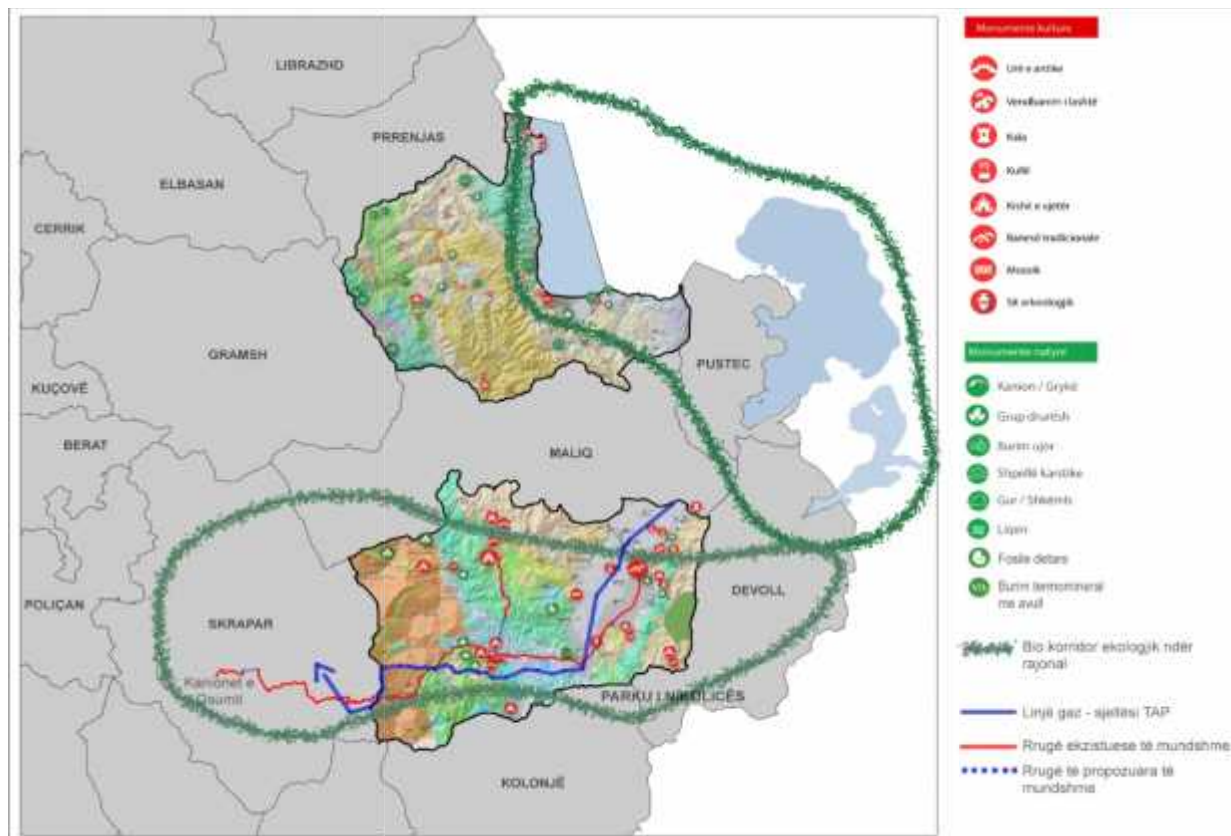

Fig. – 58/1 Hartë e krijimit të zonave biokorridor ekologjik dhe kulturor

4.7.4 Monumentet e Kulturës

Korça është shumë e pasur me monumente të kulturës, gjë që dëshmon se qyteti ka qenë në të kaluarën vatër e rëndësishme e kulturës materiale e shpirtërore për popullin tonë. Numërohen rreth 110 monumente kulturore, që mbrohen nga shteti.

Muzeu i artit mesjetar shqiptar

Është i vetmi i këtij lloji në Shqipëri. Ai përmban objekte me vlera artistike e shpirtërore të popullit tonë, materiale që shkojnë deri në periudhën e Mesjetës. Në të ndodhen vepra të piktorëve të shquar shqiptarë si: Onufri, i biri i tij Nikolla, vëllezërit Athanas Zografi, kostandin Jeromonaku nga Voskopoja e shumë të tjerëve.

Muzeu arkeologjik i Korçës

U krijua në vitin 1985 dhe mori formë të gjerë pas vitit 1990. Për vlerat arkitektonike është shpallur monument kulture. Ky muze është ngritur në një godinë karakteristike të shek XIX. Në të janë ekspozuar pasuritë arkeologjike të trevave juglindore të Shqipërisë, ku vendin kryesor e zë pellgu i Korçës.

Muzeu i arsimit

Është ngritur në godinën ku më 7 mars 1887 u hap shkolla e parë shqipe ose “Mësonjtorja”. Kjo godinë është dhuruar për shkollë nga patrioti Diamant Tërpo. Në të kanë dhënë mësim atdhetarët Pandeli Sotiri, Petro Nini Luarasi, Nuçi Naçi etj.

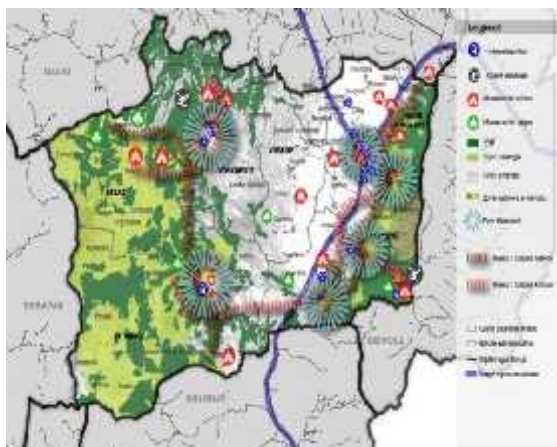

Fig. - 59 Hartë e vizionit për zhvillimin e turizmit

Etnografia

Besimi – objektet e kultit

Popullsia në rrethin e Korçës është e përzier, myslimanë e ortodoksë. Dikur qyteti ndahej në dy pjesë prej lumit të Mborjes, në Varosh, pjesa lindore ku banonin të krishterët dhe Kasabaja në perëndim, ku banonin myslimanët. Tani ndarja e dikurshme nuk ekziston më. Banorët e të dy feve kanë jetuar në harmoni. Kurrë nuk janë vënë re armiqësi e grindje fetare ndërmjet tyre. Tani në qytet e në fshat mund të hasen me qindra familje, që janë lidhur ndërmjet tyre me martesë. Në qytetin e Korçës sot ndodhen 9 kisha, ku shërbejnë 9 priftërinj dhe 6 manastire, si Manastiri i Shën Prodhomit në Voskopoje dhe i Shën Pavlit e Pjetrit në Vithkuq. Qyteti ka dy xhami, ajo e Minollarit ndërtuar më 1496 dhe Xhamia e Re. Janë 36 xhami në fshat dhe disa teqe në Turan, Melan, Vrëpckë. Katedralja e qytetit të Korçës, kasha Ortodokse më e madhe në Shqipëri. Kishat e Voskopojes (Shën Maria shekulli 18, Shën Nikollit shekulli 18, Manastiri i Shën Johanit shekulli 17) Manastiret e

Vithkuqit dhe Voskopojës Kisha e Shën Mërise në ishullin e malit të Grandit, Liqeni i Prespës Xhamia në qytetin e Korçës – ndërtesa më e vjetër në qytetin e Korçës Kisha e Shën Petërit dhe kisha e Shën Thanasit në Dardhë.

TRASHËGIMIA HISTORIKE DHE ARKITEKTURORE

Antikiteti

Zona e Korçës e ndodhur në kufi me Mbretërinë Ilire dhe Epirin është banuar që nga mijëvjeçari i katërt p.e.s. Epoka e Bakrit zgjati nga mijëvjeçari i tretë deri në mijëvjeçarin e dytë p.e.s. Deri në vitin 650 p.e.s. fushëgropa e Korçës udhëhiqej nga një dinasti e Mbretërisë ilire, ndërkohë pas vitit 650 u udhëhoq nga një dinasti Kaone. Gjatë kësaj periudhe zona banohej më së shumti nga fise Kaone dhe Molose. Gërmimet arkeologjike rreth qytetit të Korçës kanë zbuluar një arkivol të shekullit II e.s. i cili tregon të gdhendur figurën e dy farkëtarëve ilirë duke punuar hekurin në kudhër. Vlen të përmenden “Tuma e Kamenicës”, fakt që tregon banimin e kësaj zone në epokën e bakrit.

Mesjeta

Krahina e Korçës ra nën sundimin e perandorit bullgar Boriz në vitin 853. Ai formoi në këtë zonë njësinë administrative të emërtuar “Kutmicevicë”, që në shqip do të thotë “Tokë e porsa pushtuar”. Forcat bullgare qëndruan deri në vitin 1018. Njoftimi më i hershëm i shkruar mbi ekzistencën e qytetit të Korçës vjen nga kronika mbi historinë dhe gjenealogjinë e familjes feudale shqiptare të Muzakajve, shkruar nga Gjon Muzaka me 1510. Shkruesi kur numëron zotërimet e Andre Muzakës I, i cili arriti titullin Sebastokrator më 1280-1281 dhe u bë zot i një krahine të gjerë që shtrihej në të gjithë Shqipërinë Qendrore deri në lumin Vjosë në jug, me kryeqendër Beratit dhe që përfshinte ndërmjet të tjerave Myzeqenë, Tomoricën, Oparin, Devollin, Kosturin, përmend dhe Korçën me emrin ‘Kovica’, të cilën e cilëson qytet. Nga fund i shekullit XIII e deri në prag të pushtimit osman, zona e Korçës u bë pjesë e Principatës së Muzakajve të cilët ishin me origjinë nga Opari.

Komoditetet kulturore

- Mirëseardhja;
- Kuzhina karakteristike;
- Objekte kulti, kisha.

Veshjet folklorike – Veshjet popullore janë përdorur në raste të festave, dasma dhe ceremoni të tjera Veshja kryesore e burrave është fustanella, kallat dhe opingat me xhufka të zeza në majë të tyre, në kokë mbanin fesin me ngjyrë të bardhë. Ndërsa gratë visheshin me xhamadan dhe në kokë mbanin shami.

Historia, kultura dhe traditat

Dëshmia e gazetarit italian, Indo Montanelli i cili ka shkruar: "Shqiptarët janë vëllezër të veçantë, ata janë njerëz që nuk flasin aq shumë, bujar, të ndershëm, njerëz të fjalës së tyre dhe shumë mikpritës. Korça përbën një nga qendrat kulturore më të rëndësishme të Shqipërisë. Vetë muzeumet e shumta në qytet përshkruajnë aktivitetin kulturor ndër shekuj. Është e mirënjohur shkolla e parë shqipe në këtë qytet që daton në vitin 1887, shkolla e parë në Shqipëri për vajza, si dhe liceu Francez i ndërtuar në vitin

1917. Edhe pse ndër vite qyteti ka qënë pushtuar disa herë, ndikimet e huaja përbejnë një pjesë të vogël te kulturës korçare. Korça ka tradita dhe zakone të veçanta, gjë që dëshmon se qyteti ka qenë një vatrë e rëndësishme e kulturës me shumëllojshmëri materiale shpirtërore për popullin tonë. Dy nga veprat më të rëndësishme të folklorit shqiptar janë, “Bleta Shqiptare” e Thimi Mitkos dhe “Valët e Detit” të Spiro Dines. Mikpritja dhe Besa, janë dy virtytet me të cilat shqiptarët krenohen. Kur vinte miku në fshat ose qytet, ai pritej me të gjitha të mirat, për fjetjen e tij kishte dhomë të veçantë, që quhej “dhoma, ose konaku i miqve”. Për këtë zakon fisnik e shumë të lashtë, te shqiptarët ka mbetur thënia e famshme “kur e ke ndërjet veten në vështirësinë më të madhe ?” Ai u përgjigj : “ Kur më ka ardhur miku në shtëpi dhe nuk kam patur mundësi ta pres e ta kënaq si duhet”.

Festat lokale – ato janë të shumta, ndër të cilat ne do të përmendim shkurtimisht: festimet e Krishtlindjeve, të cilat zhvillohen më 25 dhjetor të çdo viti. Dita e festës verore zhvillohet më 14 mars të çdo viti.

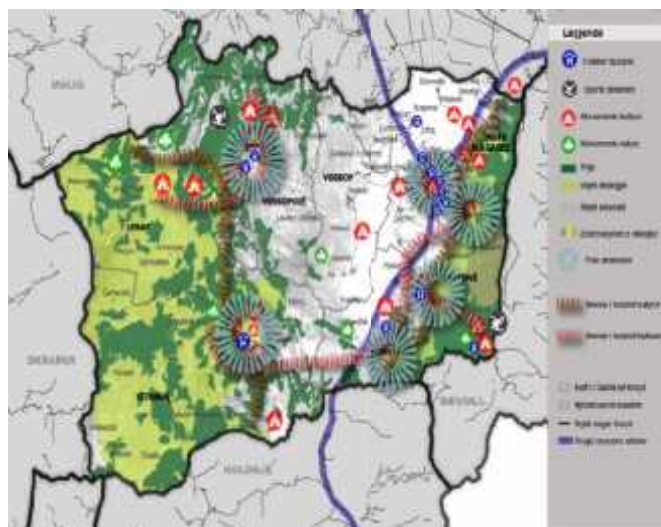
Konteksti historik, kulturor dhe arkeologjik

Shqiptarët janë pasardhës të popullit ilir dhe këta të fundit janë pasardhës të popullit pellazg. Të gjitha të dhënat e tilla janë përmendur në punën e studiuesit të njohur Spiro Kondo "Shqiptarët dhe Problemi Pellazg". Populli

Monumentet Arkeologjike te Rrethit Korçë

1. Kalaja “ Hija e korbit”, me mure rrethuese të shekujve IV-II para Krishtit dhe mure mesjetare të shek V-VI pas Krishtit;
2. Kalaja e Mborjes, me mure mesjetare të shek. IX- XI pas Krishtit;
3. Kalaja e Gjonomadhit, me mure të shek XI- IX para Krishtit;
4. Tuma ilire e Kamenicës, varrezë e shek XII- VI para Krishtit;
5. Kalaja e Bellovodës, me mure të shek. XI-IX para Krishtit;
6. Kalaja e Leshnjës, me mure të shek. VII-VI para Krishtit;
7. Kalaja e Vithkuqit, me mure të shek. IV- II para Krishtit;
8. Kalaja e Kuçit te Zi, me mure mesjetare të shek. V-VI pas Krishtit;
9. Muri i Zvezdës, shek. VIII-VII para Krishtit.

Fig. - 60 Hartë e vizionit për zhvillimin e turizmit

Vizioni dhe kërkesat e kohës

- Administrimi i gjeomonumenteve të integrohet në politikën, planin, programet që ndërmerren

në nivel bashkie;

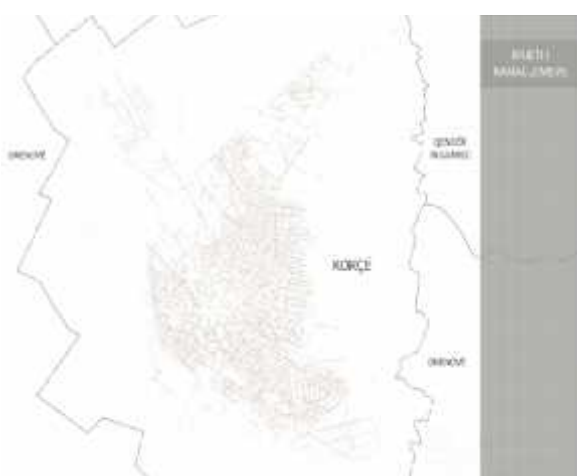
- Sensibilizimi i komuniteti vendas i cili jeton në afërsi të gjeomonumenteve për rëndësinë e ruajtjes së tyre;
- Vendosja e tabelave për gjeomonumentet kombëtare dhe lokale në vendndodhjen e tyre me shpjegime përkatëse të shoqëruara me harta, shpjegim gjeologjik të formimit të tij dhe foto të ndryshme;
- Organizimi i ekspeditave me studentë nga Universiteti i Korçës dhe me nxënës të shkollave të ciklit parauniversitar për njohjen e fenomeneve gjeologjike si dhe dukurive që kanë lënë gjurmë në kufijtë administrativë të bashkisë;
- Duhet të kemi ndërthurje të turizmit modern me atë tradicional;
- Monumentet kulturore duhet të kenë zonë tampon;
- Në zonat e mbrojtura të kategorisë së dytë, së tretë dhe të kategorisë së katërt nuk duhet të ketë, asnjë zhvillim industrual apo jashtë funksioneve të ndaluara, madje të jetë e shprehur në mënyrë eksplicite.

4.8 INFRASTRUKTURA MJEDISORE

4.8.1 Menaxhimi i Ujrave të Përdorur

Direktiva mbi trajtimin e mbetjeve urbane (Directive 91/271/EOK) është një nga mjetet më të rëndësishme të politikave për menaxhimin e ujërave në Evropë. Qëllimi është për të mbrojtur mjedisin nga efektet negative të ujërave të ndotura urbane nga zonat e banimit (qytetet/fshatra) dhe ujërave të zeza industriale të biodegradueshme nga industria ushqimore. Direktiva kërkon mbledhjen e duhur të ujërave të zeza dhe rregullon shkarkimet duke specifikuar minimumin e llojin e trajtimit të parashikuar dhe vendos vlerat maksimale apo ndotësit kryesorë (ngarkesës organike dhe ushqyesve).

Zbatimi i plotë i Direktivës është parakusht për arritjen e objektivave mjedisore të përcaktuara

në Kornizën e Direktivës së BE-së (DKM-2000/60/EC) dhe Direktivën mbi Strategjinë Detare (Direktiva 2008/56 / EC). Plani i shtatë i propozuar i Veprimit mbi Mjedisin dhe projekti për mbrojtjen e resurseve ujore të Evropës, theksojnë rëndësinë e mbledhjes dhe trajtimit të ujërave të ndotura urbane.

Fig. - 61 Hartë e rrejtit të kanalizimeve për ujrave të zeza për zonën e qytetit

Historikisht nuk ka pasur objektete të trajtimit të ujërave të zeza dhe ato janë derdhur direkt në lumenj, ku pastaj rrjedh në det. Kjo praktikë ka rezultuar në kontaminim të gjerë dhe të ashpër të lumenjve dhe shtretërve të tyre.

Kanalizimet e ujrave të zeza dhe ujrave të shiut

Qyteti i Korçës aktualisht është i lidhur me një sistem të integruar ujërash të zeza dhe kullimi nëpërmjet tubacioneve të konsoliduara, pa pasur sistem veçmas për ujërat e zeza dhe veçmas për kullimin. Sistemi i integruar konsiderohet si problematik pasi kërkon mbingarkesë të panevojshme të rrjetit të kanalizimeve dhe të impiantit të trajtimit të ujërave të mbetura. Pra, Korça duhet të vijojë me ndarjen e sistemit të kanalizimeve nga sistemi i drenazhimit, duke ndërtuar një sistem të ri drenazhimi nën tokë. Tipografia unike e Korçës do të jetë faktori përcaktues i sistemit të kullimit të qytetit.

Fig. - 62 Harta e Impianteve të trajtimit te ujërave të zeza në Shqipëri

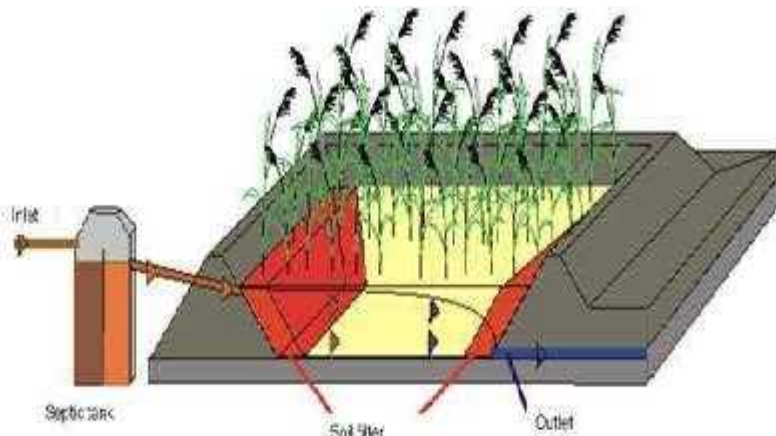
Në zonat që gjenden në rrëpirat kodrinore (baza tradicionale), forca e gravitetit dhe rrëshqitja natyrore do të përdoren për kullim dhe për furnizim me ujë. Në zonat e sheshta të qytetit, në veçanti në zonat që identifikohen si të prekshme ndaj përmytjeve, infrastruktura e kullimit do të integrohet nën sipërfaqen e tokës për të parandaluar përmytjet e zonave të sheshta. Ndarja e sistemit të kullimit nga sistemi i ujërave të zeza do të çojë në ofrim më të mirë të shërbimeve si dhe në një organizim racional dhe të qëndrueshëm të ndërmarrjeve publike brenda qytetit. Në shumicën e zonave të banimit në njësitë administrative, drenazhimi i ujërave nuk përbën problem përmytjeje, për shkak të pjerrësisë së terrenit. Por, për sa i përket ujërave të zeza, pavarësisht perceptimit të banorëve nga anketat, mungesa e kanalizimeve në zonë dhe përdorimi i gropave të improvizuara për derdhjen e tyre, përbën një kërcënim serioz për cilësinë e jetesës dhe mjedisit në zonë. Lidhur me ujra të zeza ka disa zona informale periferike që akoma nuk kanë shkuar në impiant, impianti është për 100 mijë banorë. Mund të çohen edhe 3-4 fshatra kodrinorë si Mborja, Mbarci, Cifligu që kërkojnë një rrjet dhe po bëhet gati. Fshatra të tjerë janë në tubacione të vjetra kryesisht, pak nga to janë me tubacione të reja, por pa impiant, ndërsa fshatrat shumë malore janë pa tubacione fare. Llumrat që dalin nga impianti ujrave të zeza në Korçë i dorëzohen kompanisë së mbetjes dhe shkojnë në dampin ekzistues të Korçës.

Trajtimi i ujërave të përdorura me lagunazhe natyrore

Duke qenë se rajoni në fjalë sidomos zonat suburbane, kryesisht ndërtimet dhe banesat vendosen në zona të ngritura mund të sigurohet trajtimi i ujërave të përdorura me anë të lagunazhit natyror. Për aq kohë sa ato nuk sistemohen në një magjistrat pranë.

Fatmirësisht, të gjitha godinat e banimit rrafhin drejt një zone të ulët fushore, tokë buke ose tokë djerre, me lumenj ose përrenj pranë, ku më pak kujdes për secilin fshat mund të zgjedhesh një sipërfaqe për të

ngritur një teknologji të thjeshtë, të trajtimit të ujrave të përdorura. Ky ujë vjen në mënyrë gravitative pa kosto energjie në drejtim të këtij sheshi, ku një basen me profil vertikal të dherave dhe zhavoreve dhe kallamishteve filtruese arrin të pastrojë ujërat e ngarkuara me lëndë nitrite fosfate (ujëra të zeza) deri në ujra të kategorisë së tretë, të cilat lehtësisht mund të derdhen në prrenj, liqen ose

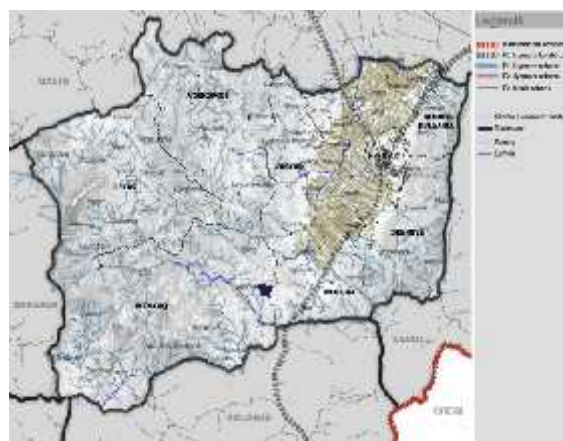
mund të përdoren për qëllime të tjera. Në rastin e banesave që bien jashtë skemës gravitative të përgjithshme të fshatit rekomandohen ndërtime të gropave septike ekologjike të cilat parashikohen me dhomëza të përbëra dhe të ndertuara me mure hermetikisht të izoluar, ku uji i ingarkuar me nitrite dhe fosfate mund të transformohet në ujë të pranueshëm për tu derdhur në ujërat sipërfaqësorë, por rast pas rasti ka një skemë specifike enkas për të.

Infrastruktura e vaditjes dhe kullimit

Pothujase të gjithë njësitë administrative kanë probleme me ujitjen e bimëve. Njësitë administrative kryesore si Mollaj, Drenovë, Voskop dhe një pjesë e Bulgarecit janë ujitur nga kompleksi i Gjançit, nëpërmjet dy krahëve kryesorë: nga Floqi dhe Pulahë. Një pjesë e Komunës Bulgarec ujitej me Kanalin e Ventrokut. Dy janë problemet kryesore:

I pari ka të bëjë me mungesën e infrastrukturës së ujitjes si pasojë e shkatërrimit të saj në fillim të viteve 1990. Për fat të mirë rezervuari i Gjançit nuk është dëmtuar shumë. Por dëmtim kanë pësuar kanalet kryesorë nga 60 - 100% dhe të gjithë elektrostacionet. Probleme kanë dhe rezervuarët Gjonomadh, Lavadar etj.

Fig. - 63 Hartë e sistemit ujitës të bashkisë

Problemi i dytë ka të bëjë me menaxhimin e ujitjes.

Për shkak të mungesave të sasive të nevojshme të ujit për vaditje, në shumë fshatra uji menaxhohet në nivele bashkësish bujqish, e për rrjedhojë shumë zona në vazhdim të kanaleve mbeten pa furnizuar mjaftueshëm, ndër të tjera.

Zgjidhja e problemit të parë kërkon shumë investime. Projekti më madhor është rehabilitimi i kanaleve kryesorë në të dy anët në jug të fushës së Korçës (që lidhen me rezervuarin e Gjançit me aftësi ujitëse 6050 ha.). Duhet rehabilituar rreth 40km kanale kryesorë, rreth 50km kanale të dytë, rreth 30 vepra arti në kanalet kryesorë. Për këtë është mirë të bëhet një projekt kompleks dhe vit pas viti të kërkohen

investime nga qeveria. Rrjeti i kanaleve të tjera të përballohen nga vetë fermerët. (Riparim rezervuarësh, kanale etj. ka dhe në zonat malore). Me zgjidhjen e problemit të parë, do të mund të shmangej ndjeshëm edhe shkaku i problemit të dytë.

4.8.2 Menaxhimi i Mbetjeve të Ngurta

Shkurt mbi strategjinë e mbetjeve urbane

Studimi mbi mbetjet, nga njëra anë informon shoqërinë civile dhe publikun, nga ana tjetër jep gjendjen e menaxhimit të mbetjeve urbane, përsa i përket grumbullimit të tyre, trajtimit, reduktimit, riciklimit, kompostimit dhe goprosjes, me qëllim përmirësimin e këtyre proceseve në të ardhmen, të cilat ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në mjedisin përreth dhe në shëndetin e popullsisë. Secila Bashki duhet të zhvillojë strategjinë e vet të depozitimit të mbetjeve, ku rindarja në shesh grumbullimi dhe më pas vendgroposja, pa dyshim luajnë rolin më të rëndësishëm. Strategjia duhet të mbështetet mbi:

- Vlerësimin e grumbullimit dhe transportimit të mbetjeve urbanë në shesh grumbullim;
- Pastrimin dhe disefektimin e vendeve përreth kontenerëve;
- Larjen dhe disifektimin e kontenerëve;
- Mirëmbajtjen e pikave të grumbullimit të mbetjeve urbane gjatë ditës; dhe
- Pajtueshmëria me kërkesat ligjore si cilësia e ajrit, zhurmat, dridhjet, rrjedhjet ujore dhe të lëngshme.

Rryma e Mbetjeve	% Mesitane në Hachjen e Mbetjeve Bashkiake	Pesha e Mbetjeve Bashkiake të Shqipërisë/viti (0.7kg/personon/ditë)	Pesha e Mbetjeve Bashkiake të Shqipërisë/viti (2.6kg/personon/vit)
		2.10 tona	772,000 tona
Organike	47.36	1,106	403,690
Dru	1.43	33	12,045
Litre	5.37	125	45,625
Kartoni	8.13	190	69,350
Total të Biodegradueshme	62.3	1,454	530,710
Fasulla me densitet të ulët	6.46	198	72,270
Plastike me densitet të lartë	4.75	111	40,515
Çelq	5.75	134	48,910
Tekstile	5.27	123	44,895
Metalë - Feroze	0.56	13	4,745
Metalë - Me Ngjyra	0.57	13	4,745
Mbetjet Spitalore	0.17	4	1,460
Produkte Game	0.2	5	1,825
Mbetje larta	7.2	168	61,320
Mbetje nga produkte sarkane	3.25	76	27,740
MPEE	0.31	7	2,555
Batanta	0.02	1	365
Produkte të Mbetjeve nga Kafshët	1.08	25	9,175

Tab. - 16 Shkarkimet e mbetjeve

Më tej, duhet të fokusohet në vlerësimin e zgjedhjes së metodave dhe teknologjive për trajtimin e integruar të mbetjeve urbane apo të ndikimeve pozitive dhe negative në mjedis dhe

Burimi: Agjencia Evropiane e Mjedisit

shëndetin njerëzor. Gjithashtu, ai duhet të vlerësojë sesi janë zbatuar masat zbutëse në rastin e ndikimeve negative dhe të masave të kontrollit dhe monitorimit, si nga kompania dhe autoriteti mjedisor.

Menaxhimi i mbetjeve në vend

Menaxhimi i mbetjeve në vend është akoma në një nivel të ulët. Me sistem për grumbullimin e mbetjeve të ngurta janë pajisur vetëm qytetet, por jo zonat rurale. Sasia e mbetjeve që riciklohet

është 10%. Kryesisht mbetjet asgjësohen në vend grumbullimet e mbetjeve. Përveç landfill-eve të Sharrës dhe Bushatit dy venddepozitime të tjera të mëdha po planifikohen të bëhen brenda një afati të shkurtër (2013): një në Korçë/Maliq (mbështetur nga KFW) dhe një tjetër në Sarandë/Bajkaj (mbështetur nga Banka Botërore).

Menaxhimi i mbetjeve të rrezikshme në vend

Nuk ka një sistem të sigurtë për administrimin e mbetjeve të rrezikshme (atyre të prodhuara nga industrinë dhe ato shtëpiake). Sistemi i menaxhimit të mbetjeve të rrezikshme është shumë i dobët dhe pjesa më e madhe e grumbullimit të mbetjeve kryhet nga sektori privat, gjithashtu edhe impiantet e riciklimit janë në pronësi të sektorit privat. Sigurimi i këtyre aktiviteteve dhe sistemi i menaxhimit janë ende në fillimet e tyre dhe varen nga disponueshmëria e materialeve të riciklueshme me një cilësi të mirë.

Industria e riciklimit

Në shumicën e rasteve industria e riciklimit varet nga lëndët e para të riciklueshme që importohen në Shqipëri. Egziston një politikë dominuese dhe e përhapur e hapjes së gropave dhe e grumbullimit të mbetjeve në to. Instrumentet ekonomike për administrimin e mbetjeve janë të pakta dhe me vlerë të pakonsiderueshme.

Problemet e administrimit të mbetjeve

Problemet e administrimit të mbetjeve janë të shumta dhe të ndryshme. Zonat rurale nuk janë të mbuluara akoma nga shërbimet e menaxhimit të mbetjeve. Pjesa më e madhe e mbetjeve të këtyre zonave depozitohen nëpër lumenj ose në anë të rrugëve të cilat pastrohen nga ujërat dhe në këtë mënyrë zhvendosen në një pjesë tjetër toke dhe në fund në rrjedhjet ujore. Mbetjet bashkiake kanë një përqindje të lartë të mbetjeve organike dhe aktualisht në vendin tonë nuk kompostohen këto mbetje me qëllim që të reduktohet sasia e tyre në venddepozitime. Pjesa më e madhe e mbetjeve të krijuara (në peshë) janë të prirura të jenë substanca inerte, në veçanti mbetjet e ndërtimeve, por rreziqet më të mëdha janë të lidhura me vëllime të vogla (kryesisht industriale) të mbetjeve të rrezikshme. Mbetjet komunale kanë nevojë për një grumbullim të kushtueshëm dhe të zgjeruar, transportim dhe rregullim. Kondita të veçanta duhet t'u aplikohen kategorive të ndryshme, si p.sh. mbetjet nga shëndetësia. Sektori i mbetjeve paraqet një nga sfidat më të rëndësishme që ndesh Shqipëria.

Paradokset e menaxhimit të mbetjeve

- Grumbullohen në venddepozita të hapura në natyrë;
- Nuk kryhet asnjë lloj përpunimi;
- Vendosen në depozitime të shkrifta, toka buke;
- Hidhen pranë sistemeve ujore (lumenj, perrenj);
- Digjen jo rallë në gjendje të lirë;
- Jashtë kushteve të kontrollit mjedisor.

Tab. – 17 Profili i të dhënave për fushat e mbetjeve në Bashkinë e Korçës

Bashkia	Korçë	
Vendndodhja e fushës së mbetjeve	Drenovë, Voskopojë, Dishnicë, Neviçisht, Goskovë, Lubonjë, Voskop, Bulgarec, Belorta, Polenë, Poshtë,	
Sipërfaqja mesatare e fushave	1,300 m ²	
Lartësia mesatare	~ 1 m	
Sipërfaqet gjithsej	14,300 m ²	
Gjithsej sasia e materialit të depozituar	> 14,300 m ³	
Lloji i mbetjeve të depozituara	Mbetje shtëpiake, inerte dhe dhera	
Përshkrimi i fushës së mbetjeve (gjendja: Tetor 2015)	<p>Kategoria A: Pas disa vjetësh, shumica e fraksioneve të mëparshme organike është mineralizuar pak a shumë në kompost/ dhé. Fraksionet që mbeten janë mbetjet inerte, plastike, skrap, qelq, lëkurë, tekstile, gomë dhe copa më të mëdha druri, si mobiljet.</p> <p>Në këto kushte, fushat e vjetra të mbetjeve përmbajnë pak a shumë materiale inerte me një potencial të ulët rreziku.</p>	
Pajisjet dhe infrastruktura	Asnjëra prej fushave nuk ka pajisje apo infrastrukturë.	
Ndikimet mjedisore/vërejtje	<p>Ndikime negative pamore (imazh i një vendi të papastër) shkaktohen kryesisht nga fushat e mëdha të mbetjeve me sasi të mëdha mbetjesh plastike dhe letre me ngjyrë të shpërndara. Ky imazh negativ ndikon edhe zonën përreth dhe për rrjedhojë turizmin në rajonin e Korçës.</p> <p>Shenjat e dukshme që kanë mbetur nga aktivitetet e hedhjes së pakontrolluar të mbetjeve në disa vende janë skarpatet e pjerrëta dhe kanalet e bllokuara të ujërave sipërfaqësore.</p>	

Foto 3 Fusha e mbetjeve, Voskop

Foto 4 Fusha e mbetjeve, Goskovë Poshtë

Foto 5 Fusha e mbetjeve, Voskopojë

Foto 6 Fusha e mbetjeve, Neviçisht

Foto 6 Fusha e mbetjeve, Voskopojë

Foto 7 Fusha e mbetjeve, Neviçisht

Menaxhimi i mbetjeve të ngurta urbane në Bashkinë e Korçës

Menaxhimi i mbetjeve të ngurta urbane sipas legjislacionit në fuqi është i decentralizuar, që do të thotë se kryhet në nivel njësie administrative. Aktualisht në Bashkinë e Korçës, mund të vërehet një dallim i theksuar në sistemin e menaxhimit të mbetjeve nga qyteti te fshatrat. Në qytet, grumbullimi i mbetjeve bëhet nëpër kontejnerë grumbullues të cilët pastrohen rregullisht. Mbetjet e depozituara në kontejnerë

përfundojnë aktualisht në dy dampa të hapura të Korçës, deri kur të përfundojë ndërtimi i landfillit rajonal i Maliqit. Një realitet tjetër mund të vërehet në zonat rurale të cilat akoma nuk janë të mbuluara mirë nga shërbimet e menaxhimit të mbetjeve. Pjesa më e madhe e mbetjeve të këtyre zonave depozitohen nëpër lumenj ose në anë të rrugëve, të cilat zhvendosen nga përrenjtë ose grumbullohen në vend-depozita të hapura në natyrë. Shpeshherë këto vend-depozitime bëhen burim kontaminimi për tokën, sëmundjeje për gjënë e gjallë, prishje të peizazhit, etj. Duke qenë se në zonat rurale, tipi i mbetjeve të gjeneruara është kryesisht bujqësore, shumë familje e kryejnë vetë asgjësimin e tyre përmes djegies në gjendje të lirë.

Sasia dhe mercellogjia e mbetjeve urbane në Bashkinë e Korçës

Nga përllogaritjet e përafërta të bëra nga grupi studimor rezulton se në këtë zonë mund të formohen jo më tepër se 200 ton mbetje urbane në ditë ose rreth 6’000 ton në muaj, që po ti shpërndajmë në njësinë e madhe, nga njëra anë nuk përbën ndonjë ndotje të madhe, por nga ana tjetër paraqet vështirësi për grumbullim dhe sistemim të tyre.

Materiali	Përbërja në %	Sasia ton/vit	Sasia ton/vit	Potenciali per Kompostim
		2009	2015	
Organik	53,70	17248	18860	18860
Letër dhe karton	10,54	3385	3702	3702
Plastikë e riciklueshme	13,70	4400	4812	
Qelq	5,25	1686	1844	
Metale	0,70	225	246	
Lëndë Drusore	0,62	199	218	218
Tjetër	15,50	20,80	5444	
Totali i vlerësuar	100,00	100,00	100,00	22780

Tab. - 18 Përbërja e mbeturinave në rajonin në studim

Nga monitorimi i situatës rezulton se gjenerimi i mbetjeve urbane ka pasur tendencë rritje ndërsa gjenerimi i mbetjeve inerte ka pasur luhajtje. Pavarësisht investimeve për përmirësimin e menaxhimit të mbetjeve urbane, ai mbetet ende një problem shumë i rëndësishëm që ndikon mjedisin dhe shëndetin, veçanërisht në zonat rurale. Mbetjet depozitohen në vend-depozitime të përkohshme të caktuara që nga njësitë e mëparshme të qeverisjes vendore. Organizimi i grumbullimit, transportimit, depozitimit dhe asgjësimit të mbetjeve paraqet vështirësi të mëdha dhe kosto shumë të larta financiare për t’u përballuar nga buxheti i bashkisë, veçanërisht për ato zona të urbanizuara me popullatë të ulët dhe larg qendrave të njërive administrative ose qytetit. Ndërkaq, ende vazhdojnë depozitimet e mbetjeve në vende të pa autorizuara, si përgjatë brigjeve të rrjedhave ujore, rrugëve pak të frekuentuara, gropave, etj. Diferencimi i mbetjeve urbane që në origjinë nuk aplikohet dhe problem shumë të madh përbën

groposja e padiferencuar e mbetjeve urbane me ato industriale e inerte. Ka probleme me teknikën e përdorur për pastrimin dhe transportimin e mbetjeve, pasi ajo është e vjetër dhe nuk plotëson standardet minimale për këtë shërbim.

Direktivat Europiane mbi mbetjet

Direktivat Europiane mbi të gjitha caktojnë objektivat, procedurat dhe kriteret e përgjithshme, detyrime të veçanta e të rëndësishme dhe kohën për të arritur këto objektiva. Në vendet anëtare të BE, administrata lokale krijon ligjin dhe rregulloren me anekset teknike për realizimin dhe funksionimin e landfillit (vend-groposje). Për parandalimin dhe menaxhimin e mbetjeve është vendosur një rend prioriteti në hierarkinë e mbetjeve:

- a) Parandalim;
- b) Përgatitje për ripërdorim;
- c) Riciklim;
- d) Rikuperim tjetër, p.sh. rikuperim energjie;
- e) Groposje.

Teknika që përdoren aktualisht janë ripërdorimi, riciklimi dhe groposja, ku dy të parat (riciklimi dhe rikuperimi) funksionojnë në rrugë gjysëm-informale ose plotësisht informale private, ndërsa e fundit është e organizuar me mangësitë e veta në nivel politikash publike. Zgjidhjet teknike për eliminimin e mbetjeve të ngurta me një kosto efektive duhet të jenë të pranueshme edhe nga ana sociale. Menaxhimi i mbeturinave urbane është më kompleks se thjesht vend depozitimi i tyre në vend groposje të kontrolluar inxhinierike (landfill). Ndaj theksojmë nevojën e trajtimit të këtij shërbimi që në grumbullimin, largimin dhe transportin e mbetjeve të ngurta urbane, e cila konsiston në:

- zbrazen e kontejnerëve me makinën e përshtatshme teknologjike vetëshkarkuese;
- mbledhjen dhe largimin e mbeturinave të hedhura përreth në një distancë me rreze prej 10m nga çdo kontejner;
- Pastrimin dhe fshirjen me fshesë me dorë të sipërfaqes prej 30m² rreth çdo pike grumbullimi;
- Dezinfektimin e brendësisë së kontejnerëve dhe sipërfaqes përreth, me pluhur gëlqereje me 5% përmbajtje klori;
- Rivendosja e kontejnerëve të sistemuar në vendin e caktuar;
- Transportin e mbeturinave në fushën e përpunimit të tyre me makinat teknologjike vetëshkarkuese;
- Kontejnerët të vendosen drejt, në pozicion vertikal dhe në mënyrë estetike në mjedisin urban të paracaktuar nga njësi vendore përkatëse. Dezinfektimi bëhet pas zbrazjes së çdo kontejneri, duke përdorur sistemin e dezinfektimit që duhet ta ketë çdo makinë teknologjike.

Menaxhimi i mbetjeve bashkiake me anë të landfill-eve në nivel kombëtar

Ministria e Transportit dhe Infrastrukturës menaxhon një program të rëndësishëm investimesh që kontribuon në zhvillimin e infrastrukturës, duke përfshirë dhe infrastrukturën e sektorit të mbetjeve. Bazuar në Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeve 2010-2025 është parashikuar që menaxhimi dhe trajtimi i mbetjeve të bëhet në nivel rajonal për 12 qarqet ekzistuese. Objektivi

kryesor është mbyllja dhe rehabilitimi i venddepozitimeve ekzistuese, dhe ndërtimi i venddepozitimeve rajonale sipas standarteve të BE. Aktualisht janë të ndërtuara disa landfille në përputhje me standartet europiane. Projekti i Menaxhimit të Mbetjeve të ngurta për qytetin e Korçës (landfilli i Maliqit) është një nga projektet më të mëdha në fushën e menaxhimit të mbetjeve në vendin tonë. Në gjithë bashkinë e Korçës ka rreth 60 fusha depozitimi të ish komunave deri diku me leje, por shumica janë vende të paautorizuara, të cilat duhet të rehabilitohen. Lidhur me menaxhimin e mbledhjes së mbetjeve duhet të aplikohet ndarja në burim, koha e papërcaktuar ende. Korça ka kompani të vogla të riciklimit, por edhe kompania që largon mbetjet bën në vetvete riciklim. Landfilli është i mirëfilltë sanitar dhe i llogaritur për 20 vjet, dhe me vend rezervë për 20 vjet të tjera. Tre-katër ish Komunat, si Drenova, Bulgareci, Mollaj, Dvoran dhe Voskopi me popullsi më të madhe se të tjerat duhet të mbyllen nga sipër, dhe për pasojë kërkojnë projekt për rehabilitimin total. Ndërsa, dampa ekzistuese e Bashkisë Korçë po i nënshtrohet një projekti Slloven për t'u rehabilituar, ku një pjesë e saj në formë bonus për 200 mijë euro është bërë nga KfV-ja gjermane.

Mbetjet inerte dhe vend depozitat e tyre

Nga fluksi i ndërtimeve krijohen mbetje inerte të shumta, të cilat në të shumtën e rasteve i hedhin ku të mundin, në anët e rrugëve, në shpatet e përrenjëve, afër atyre urbane, (shpesh të përziëra me to), ku edhe sot këto mbetje inerte (ndoshta edhe të reja), gjenden anës së rrugëve dhe në shpatet e përrenjëve dhe lumenjve. Mbetjet e inerteve, nën ndikimin e agjentëve atmosferik, erërave dhe reshjeve, sjellin ndotje të ajrit, të ujërave dhe të ambientit përreth, duke dëmtuar botën akuatike.

RICIKLIMI

Shoqata e Ricikluesve Shqiptarë (SHRSH) është krijuar kohët e fundit. Rreth 60 kompani private janë në treg, të cilat po merren me riciklimin e mbetjeve. Jo të gjitha prej tyre kanë leje për të vepruar nga MM-ja. Grumbullimi mbetjeve për riciklim nga këto kompani bëhet në mënyrë të thjeshtë. 92% e komunitetit rom merret me mbledhjen e tyre, të cilët janë të regjistruar si të papunë. Janë regjistruar rreth 12,000 individë që merren me mbledhjen e metaleve. Ata nuk janë pajisur mirë dhe të patrajnuar dhe mbi të gjitha nuk kanë një kontratë zyrtare me blerësit e tyre. Barrierat që pengojnë riciklimin:

- çmimi i lartë i energjisë;
- si dhe çmimi i transportit ;
- fuqia e dobët ekonomike e grumbulluesve, individët dhe kompanitë së bashku;
- mungesë e veçimit që në fillim;
- mungesë informacioni në nivel publik, administrativ dhe tregtar;
- mungesë në stimulimin dhe promovimin e ripërdorimit, riciklimit dhe përpunimin;
- mungesë eksperience nga vetë bizneset;
- vështirësi në hyrjen e burimeve financiare për të zhvilluar biznese të tilla.

Kohët e fundit ka pasur disa iniciativa pozitive për ndarjen e mbetjeve në dy grupe kryesore, organike dhe jo organike. Nuk ka një rrjet të integruar dhe të përshtatshëm impiantesh për trajtimin dhe heqjen e mbetjeve, si dhe rikuperimin e mbetjeve. Ata nuk marrin në konsideratë teknikat më të mira të disponueshme (TMD). Nuk ka pasur asnjë bashkëpunim me shtetet anëtare të tjera për sa i përket administrimit të mbetjeve. Pjesa më e madhe e mbetjeve të riciklueshme vjen nga mbetjet urbane, dhe pjesërisht nga sektori industrial. Duhet theksuar se nuk ka impiante të kompostimit të mbetjeve të biodegradueshme dhe të djegies së mbetjeve urbane (të pa riciklueshme) si dhe mbetjeve industriale për shfrytëzimin e energjisë së tyre për industrinë prodhuese. Gjenerimi i mbetjeve për vitin 2014 është 0,9 kg për person në ditë ose në total 971565 ton. Sasia e mbetjeve të riciklueshme të eksportuara për vitin 2013 është 35,055 ton. Mbetet shumë për t'u bërë për të arritur objektivat në fushën e mbetjeve, si për uljen e gjenerimit të mbetjeve dhe për zbatimin e hierarkisë së menaxhimit të mbetjeve.

Të dhëna për mbetjet spitalore

Gjatë muajit Shkurt 2014, ARM Korçë ka hartuar një relacion mbështetur në të dhënat e marra mbi mbetjet spitalore gjatë kontrolleve të vazhduara tek Spitalet, Klinikat dhe qendrat Shëndetsore. Nga inspektimi i ARM-së, spitali rajonal i Korçës në bashkinë Korçë është edhe gjeneruesi më i madh i kësaj rryme. Po ashtu, spitali së bashku me disa njësi të tjera farmaceutike, laboratorë apo klinika dentare kanë nënshkruar një kontratë me kompaninë MEDI-TEL Sh.p.k në Tiranë për trajtimin e mbetjeve spitalore.

Të dhëna për menaxhimin e vajrave lubrifikantë:

Nga verifikimet e kryera nga ARM-ja ka rezultuar: *GJENERUESIT E VAJRAVE LUBRIFIKANTË* - 1210 Litra vaj për vitin 2014.

“Varrezat” e Automjeteve

Vatra ndotjeje janë edhe “varrezat” e automjeteve që gjenden të shpërndara në shumë pika të hapësirave të bashkive të vendit, të cilat prodhojnë ndotje të përditshme si në ujrat dhe në tokat përreth. Ato përmbajnë sasi të konsiderueshme substancash me shkallë të lartë ndotjeje, përfshirë naftën, vajrat, tretës dhe produkte të tjera petrokimike. Edhe pse në të gjithë Shqipërinë ka qendra dhe reparte për çmontimin e automjeteve të tilla, pjesa më e madhe e tyre nuk janë të pajisura me masat e mjaftueshme për parandalimin e ndotjes ose praktika të sigurta pune.

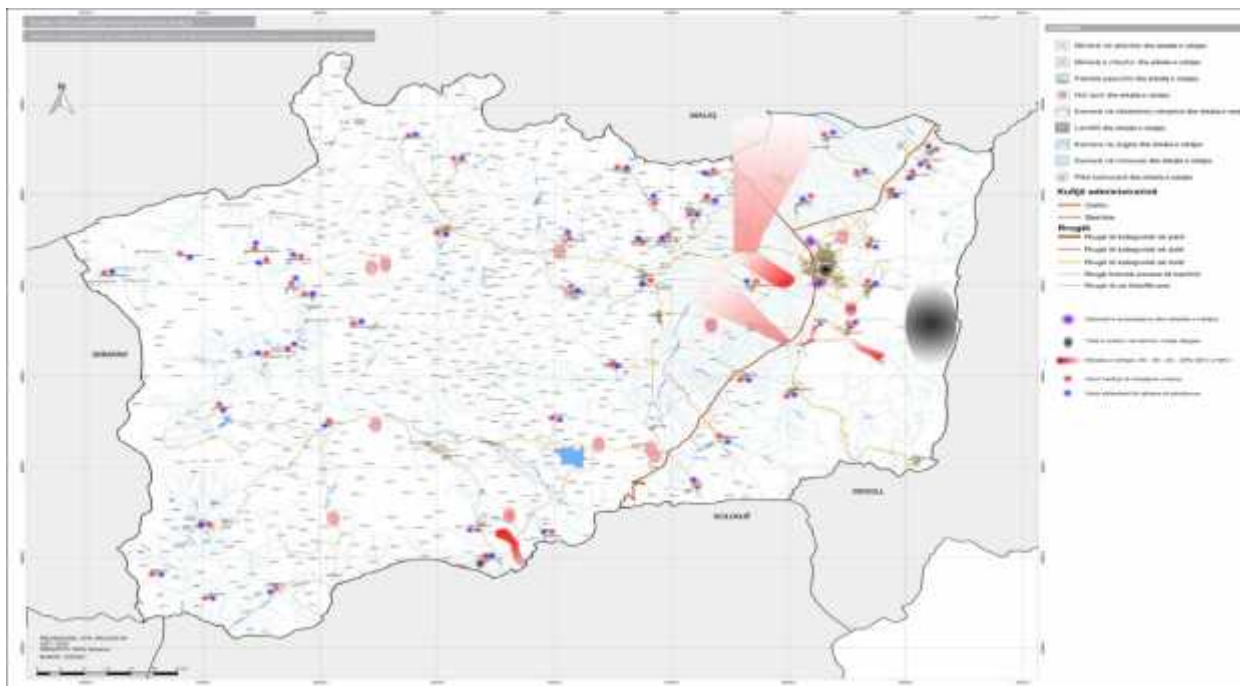
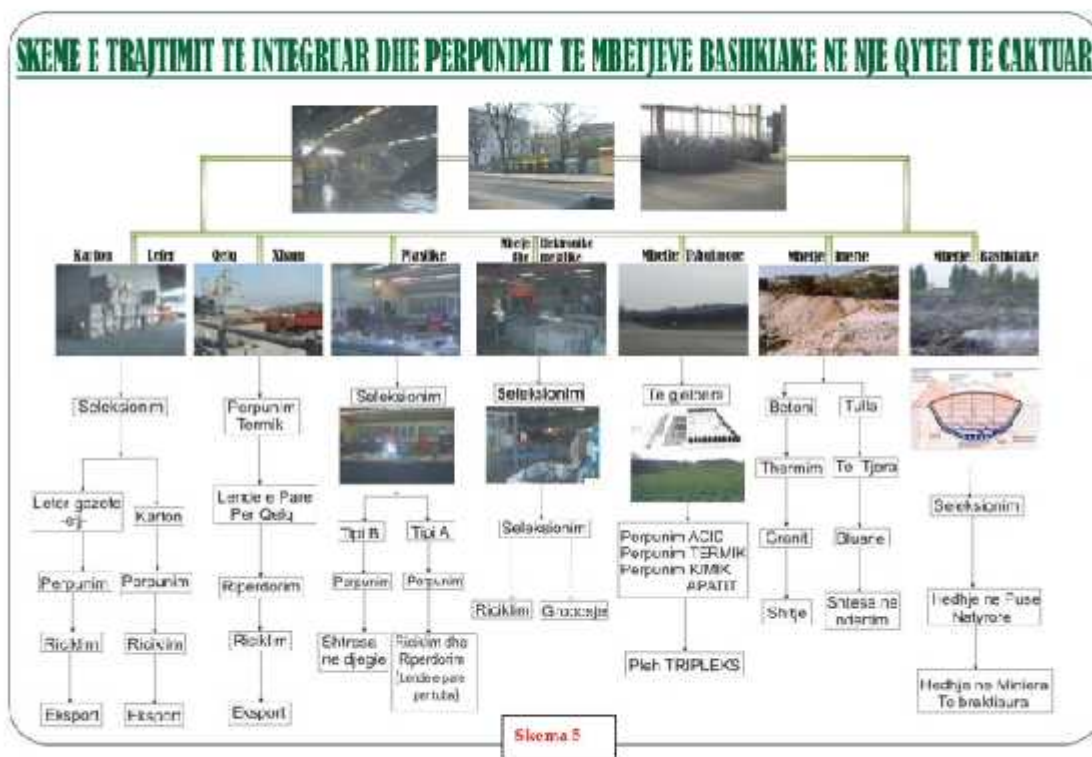

Fig. – 63/1 Hartë e përhapjes së ndotjes për shkak të mosmenaxhimit të mbetjeve përkatëse

Reduktimi, Ripërdorimi, Riciklimi (3R) – Metoda Ekologjike të Trajtit të Mbetjeve Urbane

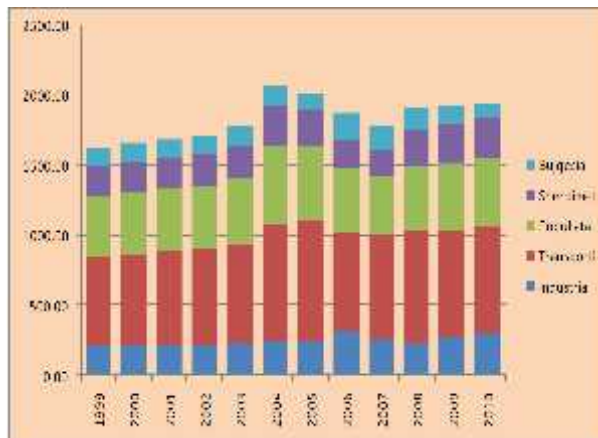
Mos. Aburishi Gur
 Shërbimi "Juntgroup", Rr. "Sami Frashëri", Godina 13, Kat II - Të: 04 222 53 74

Fig. – 63/2 Hartë e përhapjes së ndotjes për shkak të mosmenaxhimit të mbetjeve përkatëse

4.9 ENERGJIA

Sektori i transportit mban peshën më të madhe përkundrejt totalit të konsumit të energjisë me 40.43%, sektori i banesave 26.06%, industria 16.32%, sektori i shërbimeve 8.51% dhe bujqësia e të tjerat 8.68%.

Fig. - 64 Konsumi final i burimeve energjetike sipas çdo sektori

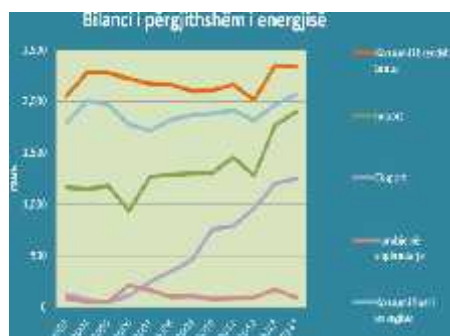
Në vitin 2010, sektori i banesave ka konsumuar 45.7% të energjisë elektrike. Pas tij vjen sektori i industrisë me 18.3%, më pas sektori i shërbimeve me 21.3%, dhe në fund vjen sektori i bujqësisë me 1.8%. Vlen të theksojmë, se pas vitit 2008 KESH-i, nëpërmjet një harmonizimi të kënaqshëm të importeve gjithvjetore të energjisë elektrike, si dhe me përpunimin racional të rezervës hidroenergjetike në kaskadë, arriti të kryejë furnizimin e plotë të konsumatorëve të vendit tonë me energji elektrike. Prodhimi më i ulët vjetor gjatë kësaj periudhe është ai i vitit 2007 me 2,918 milion kWh, ose me një prodhim mesatar ditor prej 7.9 milion kWh. Ndërsa prodhimi më i madh është ai i vitit 2010 me 7,743 milion kWh, ose me një prodhim mesatar ditor prej 21.2 milion kWh. Sikurse vihet re diferenca ndërmjet këtyre dy prodhimeve ekstremale arrin në 2.7 herë. Një tregues i tillë shpreh në mënyrë sinjifikative shkallën e lartë të riskut në stabilitetin e prodhimit të energjisë elektrike në sistemin elektroenergjetik të vendit tonë, të mbështetur vetëm në HEC-e. Po kështu, për periudhën 2007-2011 vërehet një rritje e ndjeshme e prodhimit vendas të naftës brut, duke arritur në vitin 2011 në 891 000 ton (nga rreth 320 000 ton, që ka qënë në vitin 2000), ndërkohë që përpunimi i naftës brut në rafineritë e vendit ka pësuar rënie, si në vlerë absolute, por për më tepër në vlerë relative, në krahasim me prodhimin e naftës brut në vend, duke bërë, që të rritet gjithmonë e më tepër eksporti i naftës brut.

4.9.1 Situata Aktuale

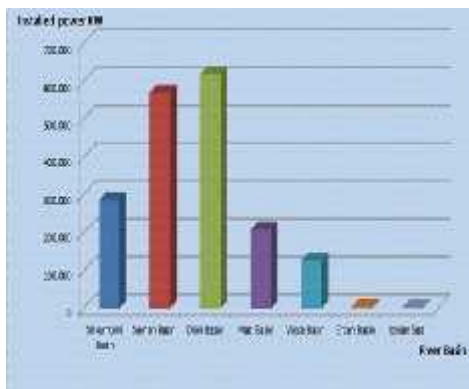
Energjia elektrike në dispozicion e përftuar nga të gjitha burimet, në vitin 2014 u ul me 0,8 përqind krahasuar me vitin 2013. Sasia e energjisë së prodhuar në vend dhe shkëmbimi i energjisë elektrike rezultoi 7.794 GWh.

Prodhimi neto vendas i energjisë elektrike përbën 60,6 përqind të energjisë në dispozicion për konsum. Sasia gjithsej e prodhuar në vend gjatë vitit 2014 është 4.726 GWh nga 6.959 GWh e prodhuar gjatë 2013, e cila rezultoi me rënie prej 32,1 përqind.

Fig. - 65 Grafiku i bilancit te pergjithshem te energjise Burimi INSTAT

Burimi kryesor i prodhimit të energjisë elektrike është prodhimi nga hidrocentralet. Sasia e energjisë së prodhuar prej tyre është ulur 32,1 përqind krahasuar me një vit më parë. Prodhimi nga hidrocentralet publike përfaqëson 72,1 përqind të prodhimit neto vendas, ndërsa prodhimi i energjisë nga prodhues të pavarur privatë dhe koncesionarë përbën 27,9 përqind.

Importi bruto i energjisë elektrike (energji në marrje) rezultoi me rritje prej 44,5 përqind duke arritur vlerën 3.356 GWh nga 2,323 GWh në 2013.

Fig. - 66 Energjia e instaluar e HEC-eve per cdo basen ujq Burimi Strategjia Kombetare per Menaxhimin e Integruar te Ujerve

Eksporti bruto i energjisë elektrike (energji në dhënie) ishte 288 GWh në vitin 2014 nga 1.425 GWh që përbënte një vit më parë. Në krahasim me vitin 2013, **humbjet në rrjet** janë ulur 15,8 përqind nga 3.306 GWh në 2.783 GWh. Ato përbëjnë 35,7 përqind të sasisë së energjisë të disponueshme për konsum. Humbjet në shpërndarje përbëjnë 94,2 përqind të humbjeve në rrjet, të cilat rezultuan me rënie 15,3 përqind

Konsumi i energjisë elektrike nga konsumatorët në vitin 2014 është rritur 10,1 përqind krahasuar me një vit më parë, nga 4.551 GWh në 5.011 GWh. Konsumi i energjisë elektrike nga familjarët dhe jo familjarët u rrit respektivisht me 10,2 dhe 9,9 përqind.

Konsumi i energjisë dhe lloji i energjisë së përdorur për ngrohje

Një nga burimet primare të energjisë në Shqipëri është ajo elektrike, por në Korçë në veçanti gjatë muajve të dimrit ngrohja garantohet nga drutë e zjarrit. Më poshtë paraqitet përqindja e familjeve në Bashkinë Korçë sipas llojit të ngrohjes që përdorin në nivel Njësie Administrative:

NJËSIA ADMINISTRATIVE	% E FAMILJEVE QË PËRDORIN DRU	% E FAMILJEVE QË PËRDORIN ENERGIJË ELEKTRIKE	% E FAMILJEVE QË PËRDORIN GAZ
BULGAREC	99.27	0.09	0.17
DRENOVË	99.31	0	0.21
KORÇË	90.83	2.31	4.79
LEKAS	100	0	0
MOLLAJ	98.89	0	0.22
VITHKUQ	99.3	0	0
VOSKOP	99.57	0.11	0
VOSKOPOJË	99.29	0	0

Tab. - 19 Përqindja e familjeve në Bashkinë Korçë sipas llojit të ngrohjes që përdorin Burimi: INSTAT

Për llogaritjen e konsumit të energjisë në rang Bashkie është përdorur një mënyrë projektimi nga të dhënat që gjenerohen në nivel vendi. Referuar të dhënave të INSTAT për konsumin e energjisë elektrike janë si më poshtë:

	Në MWh
Përdorimi nga konsumatorët	5,069,252
Familjarë	2,522,261
Jo Familjarë	2,546,991
Humbje	2.783.182
TOTALI I KONSUMIT	7.793.736

Tab. - 20 Konsumi i energjisë elektrike në Bashkinë Korçë Burimi: INSTAT

Për të llogaritur nivelin e Kosumit të Energjisë në nivel Bashkie janë përdorur llogaritjet e mëposhtme:

Konsumi Familjar

	Popullsia	Numri i familjeve në Shqipëri	Konsumi Familjar (MWh)	Mesatare konsumi për familje (MWh)
Shqipëri	2,886,026	721,507	2,522,261	3.5
Bashkia Korçë	75,699	18,925	66,158	3.5

Tab. - 21 Niveli i Kosumit të Energjisë në Bashkinë Korçë për konsumin familjar Burimi: INSTAT, Përlllogaritjet IDRA

Shënim: Në lidhje me numrin e popullsisë në Bashkinë Korçë janë përdorur të dhënat që dalin nga CENSUSI 2011 pasi mbi atë bazë janë llogaritur edhe të dhënat në rang vendi (popullsia e Shqipërisë).

Konsumi jo familjar

	Nr. i Bizneseve Aktive (2015)	Konsumi jo familjar (MWh)	Mesatare konsumi për biznes (MWh)
Shqipëri	132,745	2,546,991	19.2
Korçë	3,526	67,654	

Tab. – 22 Niveli i Kosumit të Energjisë në Bashkinë Korçë për konsumin jo familjar Burimi: INSTAT, Përlllogaritjet IDRA

Shënim: Në numrin e bizneseve të raportuara nga INSTAT për vitin 2015 janë hequr bizneset e deklaruara si “Fermër” për arsye së konsumi i tyre i enërgjisë në mënyrë të përgjithshme është familjar dhe jo biznesor.

Humbje

Duke marrë për bazë të njëjtin trend të humbjeve si në nivel kombëtar (55% e konsumit familjar dhe jo-familjar) për llogaritjet që humbjet në nivelin e bashkisë së Korçës të shkojnë në 73 600 MWh.

Tabela përfundimtare e konsumit të energjisë në Bashkinë e Korçës paraqitet më poshtë.

	Në MWh
Përdorimi nga konsumatorët	133,811
Familjare	66,158
Jo Familjare	67,654
Humbje	73,596
TOTALI I KONSUMIT	207,408

Tab. – 23 Niveli total i Kosumit të Energjisë në Bashkinë Korçë Burimi: INSTAT, Përlllogaritjet IDRA

Konsumi i energjisë referuar tabelës së mësipërme për konsumatorët familjarë është 3.5 MWh, gjithashtu një peshë të konsiderueshme e zë konsumi jo-familjar.

Gazsjellësi Transadriatik ka filluar ndërtimin në seksionin që kalon në Shqipëri në mesin e vitit 2015 dhe do të zgjasë afërsisht 3.5 vjet, parashikohet fillimi i funksionimit të tij gjatë vitit 2018. Projekti parashikon që tubacioni i cili do të përshkojë Shqipërinë, Greqinë dhe Italinë, do të ketë valvula bllokimi, nga të cilat 10 do të jenë në Shqipëri, që do të shërbejnë për raste të emergjencave apo mirëmbajtjes. Në dy anët e tubacionit do të mbillen breza me pemë në gjatësinë e 3 metrave, ndërsa për banorët që kanë tokat e tyre bujqësore ngjitur me tubacionin nuk rekomandohet mbjellja e bimësisë që ka rrënjë të thella. Në lidhje me ndërtimet që do jenë pranë kalimit të tubacioneve të gazsjellësit, shtëpitë duhet të jenë minimalisht 200 metra larg nga tubacionet e gazsjellësit. Përjashtim mund të bëjnë vetëm raste të caktuara që kanë efekt në komunitet dhe që mund të ndërtohen vetëm pasi të jetë dhënë mendimi i autoriteteve që nuk kanoset asnjë rrezik. Këto raste përjashtuese mund të lidhen me ndonjë rrugë apo pus që kërkohet të ndërtohet. Toka do të merret për strukturat e përhershme të projektit dhe për të lejuar operimin, mirëmbajtjen dhe qasjen emergjente gjatë gjithë jetës operative të projektit. Gazsjellsi Tap përben një fat urban dhe social që nëse do lihet të përfitohet ai ofron vlera të medha në sigurimin e energjisë elektrike dhe në punësimin e njerëzve. Duke qenë se zona e Korçës, ka një klimë kontinentale dhe përdor për ngrohje, energjinë nga biomasa, ky gazsjellës mund të bëjë të mundur furnizimin me lëndë të parë për gaz të një Teci që punon dhe funksionon me anë të kësaj lënde, e cila është dhe në vazhdim të traditës së mëparshme.

Një Tec prej 100 MW mund të sigurojë për rajonin juglindor Korçë Pogradec Ersekë një përfitim energjie dhe një kursim të lëndës drusore në pyll. Nga ana tjetër Tapi mund të sigurojë dhe një linjë bashkëshoqëruese të rrugëve ndër rajonale.

4.9.2 Energjitë e Rinovueshme

Energjia nga burimet hidrike. Rreth 98% e prodhimit aktual të energjisë elektrike në Shqipëri është hidroenergji. Aktualisht, përdoret rreth 40% e potencialit hidroenergjetik të vendit, nga 4500 MW kapacitet potencial teorik, me një mesatare potenciale gjeneruese totale prej 16 TWh në vit. Në dekadën e fundit, qeveria shqiptare ka inkurajuar ndërtimin e HEC-eve. Deri në vitin 2015, janë nënshkruar 173 kontrata koncesionare për ndërtimin e 502 hidrocentraleve të vegjël, 104 prej të cilëve janë në veprim dhe 75 janë në ndërtim e sipër. Furnizimi potencial hidroenergjetik i këtyre 502 HEC-eve të dhënë me konçesion është rreth 2,100 MW. Këto hece janë zhvilluar në pjesët malore të vendit ku mund të shfrytëzohet energjia potenciale e ujit.

Fig. - 67 Harta e Hidrocentraleve të Shqipërisë

Sugjerime paraprake lidhur me Hec-et në rajon

1. Duke qenë se vendimmarrja shqiptare është treguar dorëlëshuar në dhënien e Hec-eve të shumtë mbi lumenj shqiptarë (mbi 500 të tillë), ne kërkohet me patjetër dhe domosdoshmërisht që në sistemet lumore duhet të zbatohen praktika të sistemit proporcional, ku 33.3% e sasisë ujore të konsiderohet e paprekshme si prurje ekologjike, 33.3% të tjera si të paprekshme për produktet bujqësore dhe 33.3% t'iu përkasi prurjeve energjitike, dhe në varësi të kushteve klimaterike, raportet bujqësi dhe energji mund të shkëmbejnë sasira të caktuara për muaj të caktuar.
2. Të abrogohet neni 39, i Ligjit 111, viti 2012, "Për menaxhimin e burimeve ujore", pika 'd', ku thuhet: Pavarësisht nga sasia e rrjedhjes ekologjike që përcaktohet në planet e menaxhimit të baseneve, ajo nuk mund të jetë më e vogël se prurja me qëndrueshmëri 355 ditë në vit (Q355) – dhe të bëhet: ajo nuk mund të jetë më e vogël se prurja me qëndrueshmëri 300 ditë në vit (Q300).
3. HEC-et në kategorinë e katërt dhe të pestë të zonave të mbrojtura mund të lejohen me Leje Mjedisi, por me kushtin që të ruhet Q (sasia) e 6 muajve ose afërsisht 50% dhe 40-50% mund të jetë prurje energjitike. Në pikën 2 të nenit 6, për zonat e mbrojtura "Park Kombëtar të Kat. – II", dhe për zonë e mbrojtur e kategorisë së tretë të futet shprehimisht koncepti HEC si veprimtari që ndalohet.

Energjia Diellore mund të shfrytëzohet kryesisht për prodhimin e ujit të ngrohtë dhe fare pak për prodhim energjie elektrike. Ajo pothuajse nuk shfrytëzohet. Potenciali teorik për shfrytëzimin e energjisë diellore në rajonin e Korçës shkon nga 1200 kWh/m². Nga një vlerësim i ditëve me diell rezulton se, Korça ka një mesatare të orëve me diell me rreth 2400 orë/vit.

Energjia e Erës

Nga vlerësimet paraprake konstatohet, se erëra me shpejtësi mbi 5 m/s për lartësinë 10 m, rezultojnë të jenë rreth 2200 orë, kurse për lartësitë nga 50 deri 75 m orë në vit, me shpejtësi mbi 5 m, rezultojnë të jenë rreth 3000 orë. Është konstatuar, se vendet më të përshtatshme për ndërtimin e parqeve me erë, për prodhimin e erergjisë elektrike janë zona Masivi malor Pogradec-Moker-Korçë dhe zona e Devollit. Deri në tremujorin e parë të vitit 2012, nga ERE dhe nga METE, janë licensuar disa kompani të ndryshme për të ndërtuar parqe eolike, që shfrytëzojnë energjinë e erës, me një fuqi të instaluar në shkallë vendi prej rreth 1600 MW, një pjesë e së cilës është në shkallë regionale Korçë - Pogradec.

Energjia e biomasës përftohet si energji e pastër nga përpunimi i nënprodukteve të drurit ose të agrikulturës, nëpërmjet teknologjive të ndryshme. Biomasa, si lëndë energjetike përdoret në formën e saj tradicionale për ngrohje dhe gatim, nëpërmjet druve të zjarrit apo mbetjeve të tjera të agrikulturës. Sipas vlerësimeve paraprake të përafërta, energjia e biomasës në vendin tonë është rreth 7 Mtoe, kurse energjia e biomasës e siguruar nga mbetjet bujqësore është llogaritur në rreth 130 toe/vit, ku rajoni i Korçës zë vend kryesor në këtë prodhim.

Energjia gjeotermale. Sipas studimeve në Shqipëri ekzistojnë disa zona në të cilat ka mundësi shfrytëzimi i energjive gjeotermale. Në qendrën e Ultësirës Perëndimore, dendësia e fluksit të nxehtësisë është 41.3 mW/m², në Masivin Malor të Korçës, llogaritet që dendësia e fluksit të nxehtësisë të luhatet nga 40 mW/m² deri në 61.8 mW/m².

Një filozofi tjetër që shoqëron Planin e Përgjithshëm Urban është që të gjitha ndërtimet, si në zonën urbane (qytet), apo në zonen suburbane (fshat) të gjitha ndërtimet duhet të kenë për mbulesë atë të tipit çati, pse jo pjesë të kesaj çatie të përshtatura me pajisje si panele diellore për përfitim energjie, ndërtesa me çfarëdolloj kati. Mbulimi me çati na siguron jo vetëm termoizolim apo kursim energjie por edhe moskthim të energjisë diellore për shkak të së cilës kemi një rritje të temperaturave lokale, përpos një vizioni absurd joestetik.

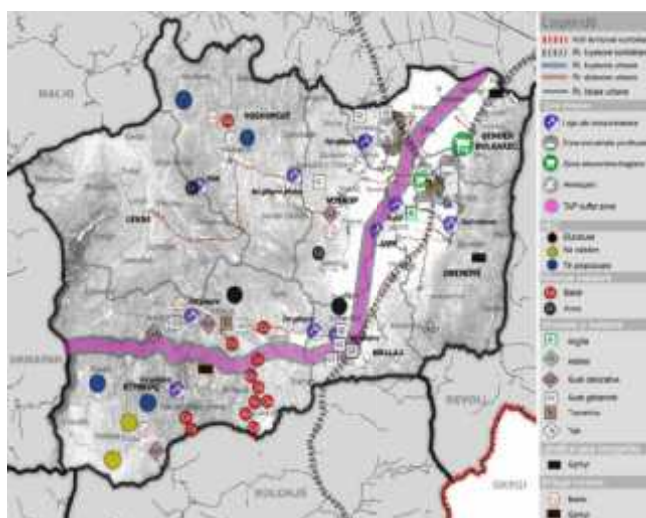
Sigurimi i ndërtesave me Energji 0

Një koncept tjetër i Planit të Përgjithshëm Urban që duhet të shoqërojë funksionimin e një bashkie është arritja apo sigurimi i ndërtesave me Energji 0, të paktën e atyre që ndërtohen rishtaz, kjo dmth që të gjitha ndërtesat e planifikuara për ndërtim, do të nënshtrohen një procesi analitik të shfrytëzimit të energjive alternative. Ku rrjeti do të punojë me dy kahje, edhe të marrë nga rrjeti kombëtar por edhe një zgjidhje lokale dhe specifike (mulli ere, panele diellore, biomas) t'i japi rrjetit kombëtar. Këto quhen ndërtesa të tipit me energji 0 dhe në rastin kur jep më shumë seç merr quhen ndërtesa me energji pozitive në përputhje të plotë me legjislacionin Europian.

4.9.3 Probleme në Menaxhimin e Energjisë

Prodhimi i energjisë elektrike në vendin tonë është i bazuar në prodhimin e saj nga burimet hidrike (më shumë se 98%), prandaj dhe besueshmëria e sistemit tonë elektroenergjetik është shumë e varur nga kushtet hidrike. Fuqia e instaluar e Sistemit Elektroenergjetik Shqiptar është rreth 1531MW dhe prodhimi i energjisë elektrike nga burimet e vendit, duke qenë se është nga burimet hidrike, ka natyrë propabilitare, që lëviz nga rreth 3 miliard kWh/vit deri në 7,7 miliard kWh/vit, në varësi të kushteve hidrike (rreth 7,7 miliarde kWh në vitin 2010). Prodhimi mesatar vjetor është rreth 4.2 miliard kWh.

Fig. - 681 Hartë e vizionit për zhvillimin e industrisë dhe energjisë.

Duke patur në konsideratë, që kërkesa për energji elektrike në vendin tonë aktualisht është 7.342 TWh/vit, dhe prodhimi vendas rreth 4.2 TWh/vit, pra është i pamjaftueshëm, bën të detyrueshëm që aktualisht, mbulimi i nevojave

duhet të përballohet nëpërmjet importit të energjisë elektrike. Nga ana tjetër, duhet të vëmë në dukje, që kapacitetet importuese të vendit tonë janë të limituara. Kjo vjen si pasojë e kapaciteteve të limituara, që kanë linjat tona të interkonjeksionit me vendet fqinjë, por edhe të linjave të interkonjeksionit të vendeve të rajonit, pasi vendi ynë është pikë fundore në rrjetin rajonal të energjisë elektrike.

Ndërtesat e banimit në Shqipëri, shndërrimi i tyre për shkarkime të ulta karboni në të ardhmen

Kërkesa për energji në sektorin e ndërtesave të banimit përbën një sfidë të veçantë. Në vitin 2013 konsumi përfundimtar i energjisë në këtë sektor ishte i barabartë me 30% të konsumit kombëtar (EUROSTAT 2015), ndërkohë që ky sektor ishte përgjegjës për shfrytëzimin në masën 60% të energjisë elektrike, si pjesë e konsumit përfundimtar të energjisë. Cilësia e shërbimit të pajisjes me energji elektrike është shumë më e ulët se mesatarja e Bashkimit Europian. Shqipëria, si një vend anëtar nënshkrues i Traktatit të Komunitetit të Energjisë, është e detyruar të zbatojë legjislacionin e BE-së për eficiencën e energjisë. Arritja e këtyre objektivave kërkon përpjekje më ambicioze, krahasuar me të sotmen në fushën e politikave, dhe investime më të mëdha për eficiencën e energjisë prej konsumatorëve. Sipas vlerësimeve tona, konsumi përfundimtar i energjisë në vitin 2015, në sektorin e banimit, për shërbimet e energjisë termike, ishte 4.9 miliardë kWh, nga të cilat 54% përmbusheshin nga energjia elektrike, 37% nga lënda drusore dhe 9% nga gazi i lëngët. Sektori shkarkoi 96 mijë tonë CO₂, i bashkëlidhur ky me konsumin e gazit të lëngët. Konsumi i druve të zjarrit dhe i gazit të lëngët do të ulet respektivisht me rreth 11% në vit dhe 10% në vit. Në vitin 2030, ngrohja e hapësirës do të jetë përgjegjëse për 56% të konsumit përfundimtar të energjisë, ndërsa për ngrohjen e ujit kjo do të jetë vetëm 15% dhe për ftohjen e hapësirës 29%. Këto përfshijnë futjen e kredive me normë të ulët interesi për 90% të familjeve në shtëpi të veçuara ose gjysëm të veçuara, si dhe futjen e ndihmës në formë grantesh për pjesën e mbetur prej 10% të këtyre familjeve. Lënda drusore zë ende rreth 35-40% të energjisë për ngrohje në banesa, kryesisht në zonat rurale.

Institucionet publike, shembuj në përdorimin e energjive të rinovueshme.

- Ngrohja e hapësirave të banimit përfaqëson afërsisht 50-60% të energjisë së përdorur në ndërtesë;
- Humbjet e nxehtësisë nëpërmjet mureve rrethuese të ndërtesës është rreth 20% e energjisë për ngrohje të përdorur në të.
- Nga dritaret humbet deri në 50% e nxehtësisë për shkak të transmetimit dhe ventilimit nëpërmjet tyre;
- Humbjet e nxehtësisë nga dyshemeja janë 10%;
- Humbjet e nxehtësisë nga çatia/tarraca janë 20%.

Rajoni ynë ka më shumë se 240 ditë me diell dhe se përdorimi i panelit diellor për ujë të ngrohtë sanitar mbulon më shumë se 60% të nevojës së energjisë të përdorur për ngrohjen e ujit të ngrohtë? Vendosija e termoizolimit dhe përmirësimi i strukturës mbështjellëse të ndërtesës sjell ndër të tjerash:

- Rinovim dhe transformim shumë të shpejtë dhe të dukshëm të ndërtesave të vjetra dhe një pamje shumë më të mirë të tyre;
- Komoditet termik të ndërtesës;
- Shmangie të formimit të nyjeve termike dhe kondesimit të avujve të ujit në ndërtesë;
- Mbrojtje të fasadës së ndërtesës kundrejt agjentëve të jashtëm atmosferikë;
- Jetëgjatësi në kohë për fasadën në pamje dhe funksion.

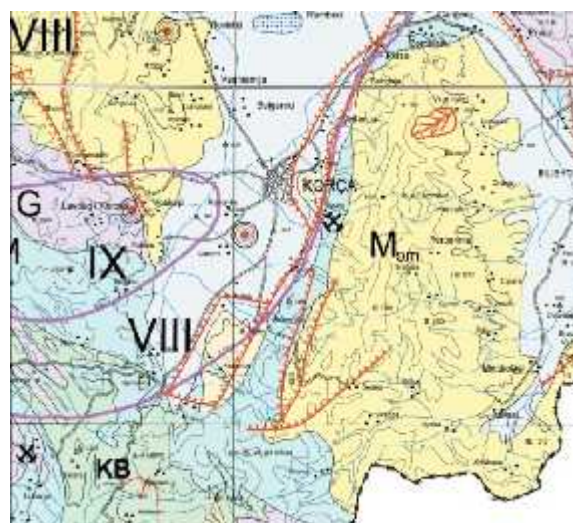
4.10 PRESIONET NATYRORE

4.10.1 Rreziqet nga Lëkundjet e Tokës - Risku Sizmik

Tërmetet - Janë rreziqe permanente ndaj veprave inxhinierike, për faktin se janë goditje dhe lëvizje të menjëhershme dhe me energji të lartë të tokës mbi themelet e objekteve inxhinierike. Zona në studim bën pjesë në zonën neotektonike kontinentale të vendit tonë, në treven e brendshme me regjim në tërheqje. Kjo zonë karakterizohet nga lëvizje diferenciale të fuqishme gjatë etapës neotektonike me regjim në tërheqje horizontale.

Struktura e kësaj zone paraqitet me vargje malore në trajtë horsti të ndara me ultësira në trajtë grabeni. Zona bën pjesë në sektorin jugor, në vargun lindor që fillon me bllokun e malit të Thatë dhe vijon në jug me blloqet malore të Moravës, Gramozit e Gërmenjit. Në këtë varg vendoset grabeni i gropës së Korçës i rindërtuar në Pliocen-Kuaternar.

Fig. – 69 Harta rreziqeve gjeonatyrore (Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Në hartën e elementeve të rrezikut të bashkisë, janë hedhur vatrat e tërmeteve kryesore, të cilat mund të jenë brenda territorit të qarkut, ose në afërsi të tij, por që ka ndikuar në territorin e bashkisë Korçë. Këto tërmete janë klasifikuar si historike (tërmete të rëna që nga lashtësia deri në vitin 1900) dhe tërmete të matur instrumentalisht (tërmete të rëna nga viti 1900 deri sot). Në këtë zonë janë gjeneruar tërmete të forta, si me 18 Shkurt 1911 në liqenin e Ohrit me $M(\text{magnitudo}) = 6.7$ shkallë rihter dhe intensitet $I_0=9$ ballë, më 28 Janar 1931 $M=5.8$ shkallë rihter dhe $I_0= 8-9$ ballë, tërmet tjetër është regjistruar me 26 Maj 1960 me $M=6.4$ shkallë rihter dhe $I_0=8-9$ ballë në Korçë. Me 18 Janar 1958 është regjistruar tërmeti me $M= 4.7$ shkallë rihter.

Karakteristikat sizmotektonike të zonës

Një lidhje e ngushtë ekziston midis tërmeteve dhe shkëputjeve ose zonave të shkëputjeve aktive, që herë pas here gjenerojnë tërmete. Analizës dhe sintezës sizmotektonike të vendit tonë u është kushtuar vëmendje e veçantë (Aliaj,1979; 1988; Aliaj & Sulstarova,1994; Sulstarova et al.,1980).

Lidhja e ngushtë midis tërmeteve dhe zonave të shkëputjeve aktive është evidentuar për secilën prej këtyre të fundit, duke përcaktuar edhe potencialin sizmik maksimal të pritshëm, bazuar në të dhënat e deri sotme për sizmicitetin (Aliaj, 1988). Në bazë të përpunimit statistikor për të gjitha të dhënat e tërmeteve të ndodhur në vendin tonë, duke marrë për truall mesatar shkëmbinj të shkrifët si ranor, argjila e suargjila, siç ndodhen në këtë zonë studimi, mendojmë se kemi të bëjmë me intesitet tërmetesh të paktën deri në 8,5-9 ballë ose me magnitudë 6,0-6,5.

Fig. - 682 Hartë e vizionit për zhvillimin e industrisë dhe energjisë.

Drejtime kryesore të punës duhet të jenë dhe përcaktimi i:

- Dukurive të lëngzimit të rërave të vrojtuar nga tërmetet e së kaluarës;
- Tërmeteve maksimal të mundshëm;
- Vetive fiziko mekanike të rërave.

Risku sizmik për rajonin

Referuar rrezikut sizmik (që është i konsiderueshëm), vulnerabilitetit të veprave të ndërtimit ekzistuese (që është relativisht i ulët) si dhe shkallës së ekspozimit të këtyre veprave ndaj rreziqeve sizmike (që është e ulët, nisur nga dendësia e popullsisë së komunës),

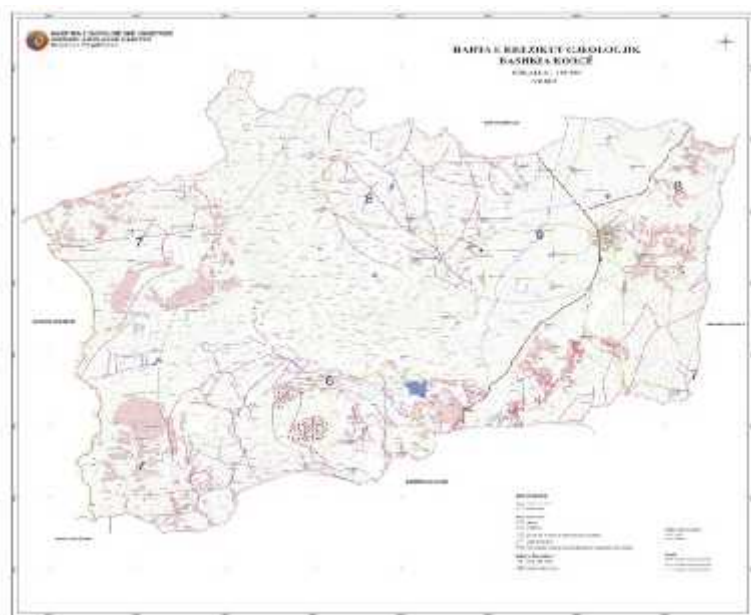

Fig. – 71 Harta e rrezikut gjeologjik, Korçe (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

mund të thuhet paraprakisht se risku sizmik nuk është i lartë. Megjithatë, shkalla e ekspozimit të strukturave ndaj rreziqeve sizmike ka ardhur duke u rritur, sidomos pas viteve '90 me rritjen e intensitetit të ndërtimeve në

zona te paqendrueshme kodrinore. Sipas hartës së mëposhtme të rajonizimit sizmik të përpiluar në fund të viteve '70, rajoni përfshihet në një zonë ku mund të priten tërmete me intensitet 10=7-8 ballë (sipas MSK-64) për kushte mesatare trualli.

Rreziqet nga tektonikat dhe neotektonikat aktive

Nga pikëpamja tektonike, kemi të bëjmë njëherësh me disa zona tektonike të mëdha, që përbëjnë element të madh strukturor në Albanide. Si pjesë përbërëse e saj, rajoni në studim preket nga forcat tektonike orogjenike. Shkëputjet tektonike janë shume aktive dhe në relief shprehen me kontraste të theksuara. Pasojë e tyre janë dhe lëvizjet, megjithëse jo të shpeshta sizmike, që trondisin zonën. Theksojmë se, shkëputja origjinet nga thellësia dhe në vetvete shpreh njëherësh dhe aktivitetin sizmik të rajonit.

Fig. – 72 Harta Aktive e Shkëputjeve në Shqipëri (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

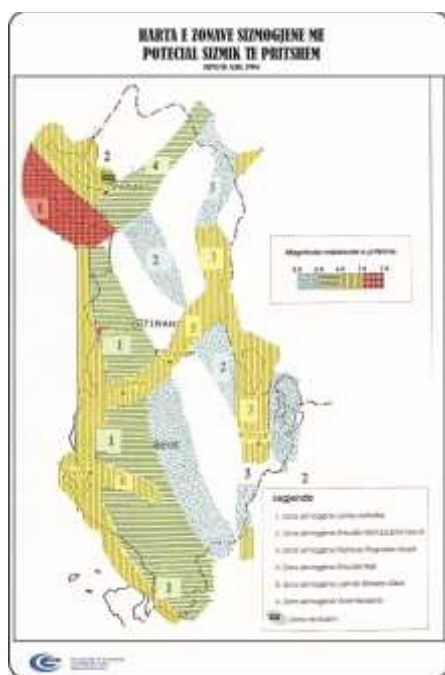

Risqe nga lëkundjet e tjera të tokës

Duke u bazuar në ballafaqimin sizmotektonik të mësipërm rezulton se zona e shkëputjeve sizmogjene ka gjeneruar në të kaluarën dhe mund të gjenerojë edhe në të ardhmen tërmete me potencial sizmik të pritshëm $M_{max}=6.0-6.9$.

- Ka zona që ndodhen jo larg nga thyerjet tektonike, që mund të gjenerojnë lëkundje të tokës në formën e tërmeteve;
- Ka zona që ndodhen pranë rezervuarëve e liqeneve ujorë, që mund të shkaktojë lëkundje të tokës;
- Ka zona që përgjithësisht ndodhen në, mbi dhe pranë tokave të mbushura me dhëra të hedhura, që mund të shkaktojë lëkundje të tokës;
- Ka zona që ndodhen edhe mbi formacione me shkëmbinj magmatik, ku nuk është e mundur

të shkarkojnë ujëra nëntokësorë, dhe bëjnë që të mos shkaktohen lëkundje të tokës;

Megjithatë, parimi më i mirë për një investitor është të ndërtojë një godinë të mirë edhe pranë qendrës së tërmeteve sesa një godinë të dobët larg tij.

Risku i lëngëzimit të truallit

Procesi i lëngëzimit të truallit ndodh, si në rastet kur formacioni përbëhet ose ndërtohet prej ranorëve ose rërave, dhe në rastet kur ai përbëhet prej argjilave, të cilat në rastet e tërmeteve ose të lëkundjeve të tokës për shkaqet e sipërmendura bëhen shkak për lëvizje të reja subsidente ose lëvizje të tokës në formë rrjedhjeje.

Fig. – 73 Harta e zonave sizmogjene me potencial sizmik të pritshëm

Sugjerime

Dëmtimi i objekteve, nëse nuk do të merren masa antisizmike do të konsistojnë:

- Në prishjen e qëndrueshmërisë së truallit, ku do të vendoset bazamenti.
- Në rënien në rezonancë të periodës lëkundëse vetjake të objektit me atë të lëkundjeve sizmike të tërmetit.
- Në veprimin dhe ndjerjen e tërë forcës goditëse të tërmeteve.

Fig. - 74 Rreziqet nga ndërhyrjet antropogjene dhe natyrale të brigjeve
(Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Për sa më sipër, rekomandohet që:

- Objektet duhen ndërtuar solid, me disa breza e të lidhur mirë;
- Të përdoren si taban shtresa të rekomanduara nga studime enkas gjeoteknike;
- Të mënjahen ujërat sipërfaqësorë;
- Të përdoren material ndërtimi me cilësi të kontrolluar;
- T'i kushtohet kujdes cilësisë së punimeve të ndërtimit të objekteve;

Rreziqet nga subsidenca

Subsidenca është e pranishme në rastet kur kemi shfrytëzim të ujrave nëntokësorë ose të trupave të tjerë të lëngët në thellësi të tokës si hidrokarbure etj. Në rastin tonë nuk do të kemi të bëjmë me shfrytëzim të ujrave nëntokësorë, pasi e gjithë zona pothuajse është ujë mbështetëse.

Zonat që prodhojnë ujëra nëntokësorë ose ato që ndodhen mbi sipërfaqe të shfrytëzuara minerare lidhet me këto mundësi, duke bërë që të mund të preken nga këto ndikime negative.

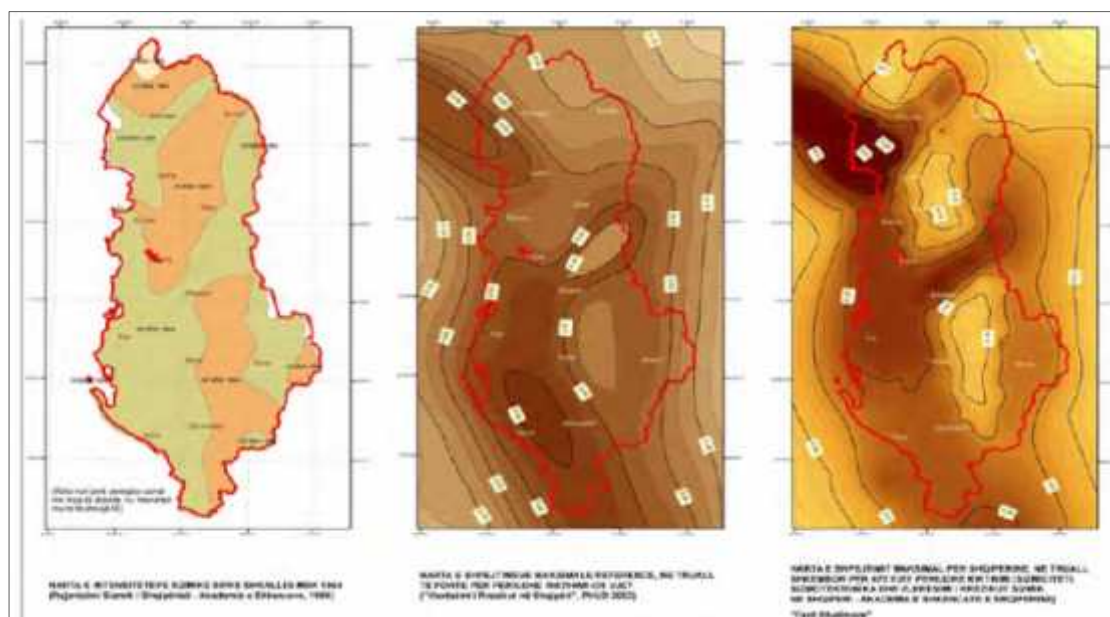

Fig. – 75 Risku sizmik për rajonin Korçë (Burimi: Qendra e Sizmologjisë, Tiranë)

Rreziqet nga vullkanet

Në rajonin në studim nuk njihen raste të shpërthimit apo të rreziqeve të kanosura prej vullkaneve ose hiri të tyre. Nuk njihen gjithashtu, as ndikimet e tyre, si rrjedhjet argjilore apo gazi helmues.

Fig. – 76 Harta e Rrezikut nga permytjet (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Rreziqet nga Radoni

5-10% e ndërtimeve kanë përqendrimet të rrezikshme të radonit. Ajri i brendshëm në ndërtesa ka 1-2 pci/l. (piko/curie për 1 litër ajër). Ajri i tokës ka 20-100 pci/l. dhe i ujërave nëntokësorë që çlirohet nga toka ka 100-3000 pci/l. Gjysma e zbërthimit të radonit është rreth 4 ditë. 40% e ndotjes me radon përthithet nga toka me shkëmbinjë magmatik ose shiste argjilor, që janë të pasur në silica dhe alumin, si dhe argjilat e zeza të pasura me fosfor që çlirojnë në sasi radonin. Bazuar në interpretimet e bëra mendojmë se ndotja nga radoni është e shumë e përfillshme, për shkak se treguesit e sipërmendur rezultojnë të jenë pjesëmarrës në formacionin tonë në sipërfaqe e në thellësi, ose në zonat përreth saj. Investitorët duhet të marrin masa, duke bërë zbutjen e saj me anë të izolimit të themeleve, ventilimit të përshtatshëm për raste zyrash apo ndërtimesh, etj.

Rreziqet nga estuaret dhe tokat e lagëta

Zona jonë e studimit nuk ndodhet larg tokave apo brigjeve në kontakt me estuaret dhe tokat e lagura, për pasojë mund të vuajë efektet negativë, që shoqërojnë këto elementë ekologjikë.

Rreziqet nga ndërhyrjet antropogjene dhe natyrale të brigjeve

Zona jonë e studimit ndodhet afër tokave apo brigjeve në kontakt me lumenj e përrenj, për pasojë mund të vuajnë efektet negativë, që shoqërojnë këtë element ekologjik.

Rreziqet nga përmytjet

Brenda sektorit të kërkuar ndodhen me shumicë burime uji, edhe pse sipërfaqja ujëmbledhëse është e madhe. Vetë konfiguracioni i terrenit dhe përbërja formacionale krijon premisa për depozitime uji. Në shumë sektorë të zonës në studim shtrihet formacioni magmatik, me prurje ujore dhe depozitime të kuaternarit me ujë, por që fryhen disi për pellgun ujëmbajtës në rastet e reshjeve të bollshme dhe ndodh që fryhen edhe më.

Përmytja më e madhe ndodh në Maliq, për të cilën duhet të ulet shtrati i lumit Devoll ose duhet thithur uji me pompa prej fushës së Maliqit.

Rrëshqitjet - Nga nje analizë e kryer për të gjitha rrëshqitjet e ndodhura deri tani në bashkinë e Korçës, rezulton se 60% e rrëshqitjeve bien në formacionet argjilore, 65% e rrëshqitjeve ndodhen në shpatet me pjerrësi 10°-20°, 35% e rrëshqitjeve bien në shpatet e eksopzuar në drejtim nga më të ndryshmet. Rrëshqitjet kanë prekur si shkëmbinjtë e bazamentit ashtu edhe mbulesën e dherave të Kuaternarit.

Rrëzimet - Ndodhin në zonën malore atje ku pjerrësia e shpatit i kalon 40 gradë, dhe ku kemi vendosje të shkëmbinjve më të fortë mbi ata më të butë në profilin e shpatit. Situata të tilla janë të shumta në zonat “Mirdita” dhe Krasta-Cukali”. Ky fenomen ndihmohet edhe nga zhvillimi i madh i tektonikave bllokore dhe ndrydhëse, të cilat e kanë coptuar së tepërmi bazamentin shkëmbor.

Zonat karstike - Këto zona rreziku gjeologjik shfaqen në fushëpërhapjen e shkëmbinjve gëlqerore. Tipik është masivi gelqeror Vithkuq-Rehove (Rungajë), mali i Kuq, mali i Bardhe, në të cilin shfaqen në mënyrë të theksuar pasojat e një procesi karstik që ka prekur shkëmbinjtë si në sipërfaqe ashtu edhe në thellësi. Në sipërfaqe shfaqet një reliev tipik karstik me gropa, hinka, puse dhe fusha karstike, të cilat shpesh kamuflohen nga mbushje deluvionesh me përberje dherash të shkrifët. Në brendësi të masivit zhvillohen hapësira karstike të fshehta, të cilat e bëjnë të paqendrueshëm truallin që reflektohet në sipërfaqe dhe nga çasti në çast ky truall mund të pësojë levizje vertikale nga lart- poshtë.

4.10.2 Zjarret

Zjarret në pyje kanë shkaktuar dëme të konsiderueshëm, me pasoja të mëdha negative për ekosistemet, si humbjen e biodiversitetit, shkretëtirëzimet, gërryerjen e tokës, prishjen e rregjimit ujqor, por mbi të gjitha humbjen e funksioneve biologjike, të cilat pasohen me humbje të mëdha social-ekonomike. Sipërfaqet e djegura, gjatë periudhës 1990-2014, janë të madhësive të ndryshme, me nivelin më të lartë në vitin 2007, me 30,856 ha

Viti	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Nr. i zjarreve	273	184	659	676	585	110	490	735	601	628	915	327	140	771	143	174	176	1,190	348	189	246	559	600	97	47
Sip. e djegur (ha)	417	250	1,011	522	705	153	410	1,847	680	689	3,675	941	690	4,419	491	1,041	767	30,856	1,476	1,229	1,133	3,492	4,707	184	17

Tab. - 24 Zjarret në pyje për periudhen 1990-2014 Qendra Rajonale-Ballkanike e Monitorimit të Zjarreve në Pyje, periudha 1990-2014

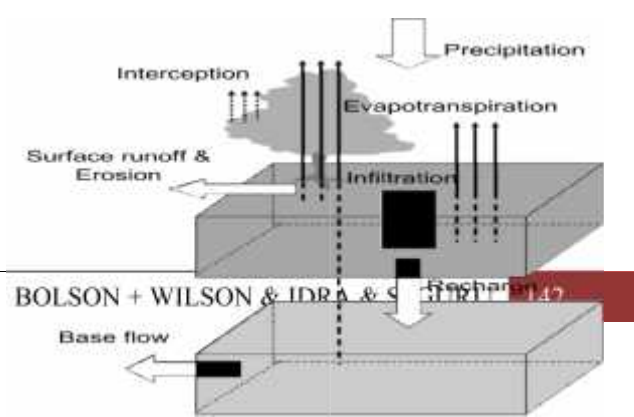
Kjo dukuri negative ka qenë e shtrirë edhe në territorin e Korçës. Përveç pyjeve prodhues, zjarret kanë djegur edhe zona të mbrojtura, në sipërfaqe të konsiderueshme, duke u humbur vlerat dhe rëndësinë që kanë patur si rasti i Pyllit të Bozdovecit e Drenovës. Për sa u përket shkaqeve, në shumicën e rasteve ata nuk kanë qenë natyrorë. Temperaturat e larta vetëm kanë favorizuar përhapjen e tyre. Zjarret, në mënyrë të veçantë ata të 10 vjeçarit të fundit, në shumicën e rasteve, kanë qenë faza përmbyllëse e prerjeve të paligjshme, për zhdukjen e këtyre gjurmëve, në sipërfaqet e shfrytëzuara me dhe pa kontrata, sepse pikërisht këto sipërfaqe janë djegur prej tyre. Kjo mbetet arsyeja kryesore për pjesën më të madhe të rasteve, duke konfirmuar shkaktuesit kryesor të tyre, faktorin njeri. Pasojat janë katastrofike, jo vetëm se është eliminuar tërësisht mundësia e ripërtëritjes, për shkak të djegies së drurëve farorë, por sepse është djegur edhe gjenerata e re, e instaluar, duke pakësuar sipërfaqen pyjore. Aktualisht këto sipërfaqe nuk janë pyje, por djerrë ose me bimësi pyjore dhe praktikisht të pamundura për t'u ripyllëzuar. Sipërfaqet e djegura gjatë periudhës 2007-2014, sipas statistikave zyrtare, rezultojnë shumë më të vogla se ato të monitoruara dhe evidentuara nga Sistemi Europian i Informacionit për Zjarret në Pyje (tabela 4-9). Sipas SEIZP, sipërfaqet më të mëdha u përkasin vitit 2007, me 122.311 ha, vitit 2011, me 28.203 ha dhe viti 2012, me 43.795 ha, kundrejt raportimeve zyrtare për vitet respektivë, prej 30.856 ha, 3.492 ha dhe 4.707 ha

4.10.3 Erozioni i Tokës dhe Shkretëtirëzimi

Evidentimi i gjendjes së erozionit në Bashkinë e Korçës

Njësia gjeomorfologjike malore, që kap rajonin e përbërë nga shkëmbinj magmatik shumë kompakt, bën pjesë në territoret me copëtim horizontal të lartë dhe me energji mesatare deri në të madhe. Veprimtaria abrazive dhe erozioni sipërfaqësor është gjithashtu faktor i rëndësishëm, që nxit prishjen e qëndrueshmërisë së shpateve. Ai është karakteristik në shpate me ndërtim shkëmbinjsh mesatarisht të fortë, për shkak të gradientit të pjerrësisë së shpateve të tij. Mbulesa vegjetale (pyllëzimi) luan rol në qëndrueshmërinë e shpateve kodrinore të rajonit në studim. Bimësia, sidomos ajo me lartësi të vogël (shkurret) i bën shpatet e këtyre kodrave të qëndrueshme.

Fig. – 77 Proceset e erozionit (Burimi: Studim mbi erozionin, S. Guri, Sh. Lushaj, UNDP, 2012)

Zonat kritike në njësitë administrativë

Në kushtet e mungesës së mbulesës bimore, erozioni në këtë rajon sikundër në shumë zona të tilla të ngjashme të vendit, varion nga 20.1-34.2ton/ha/vit. Ndërkohë që në sipërfaqet e pjerrëta, përrrenjtë transportojnë 70-100ton/ha/vit. Në tokat e larta, me pjerrësi më të madhe se 30% dhe në vartësi të mbulesës bimore, shkalla e humbjes së tokës nga erozioni është në kufij më të lartë. Pasojat e një erozioni të tillë intensiv janë të shumta dhe të ndjeshme për shkak se:

- profili i terrenit ka qenë i dëmtuar rëndë;
- toka e punueshme ka qenë e vogël dhe e drenazhuar.

Format e erozionit të dherave të evidentuara në rajonin në studim janë:

- Erozioni natyral ose gjeologjik;
- Erozioni sipërfaqësor;
- Erozioni i thellë;
- Erozioni i dherave në brigjet e lumenje dhe përrrenjve;
- Rrëshqitjet masive dhe lëvizjet e dherave.

Një tjetër çështje në ekspertizën tonë, në lidhje me erozionin e dherave është:

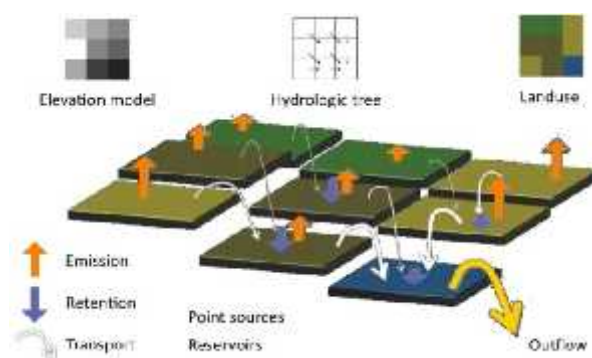
1. Erozioni i pikave të shiut - i cili përfshin bashkëngjitjen e pjesëve nga mbushja e dherave me anë të impaktit dhe lëvizjes së tyre.
2. Erozioni i shpëlarjes masive të dherave, i cili lidhet me transportimin nga ujërat në rrjedhje sipërfaqësore të caktuara.

Zakonisht, shkëputja e dherave nuk ndodh menjëherë, sepse shiu bie në një sipërfaqe të caktuar të dheut. Nëse dheu është i ngopur, uji do të infiltrohet në tokë në një madhësi që varet nga struktura e dheut, cilësia e dheut dhe mbulimi i bimësisë, strukturat biologjike të dheut, përmbajtja e dheut, dhe kushtet e sipërfaqes. Nëse rritet madhësia e precipitimeve, vlera e kapacitetit të infiltrimit të ujit do të fillojë të mbledhet dhe atëherë mund tëndodhë shkëputja. Nëse shirat vazhdojnë për një periudhë tëR, atëherë ne duhet të presim si më poshtë:

$$f_p = f_c + (f_o - f_c)e^{-ktR}$$

Fig. - 78 Skema e nën-modelit të transportit
(Burimi: Studim mbi erozionin, S. Guri, Sh. Lushaj,

UNDP, 2012)

Bazuar në situatën aktuale dhe eksperiencën e botës, duket qartë edhe sipas studimit tonë se erozioni i dherave kontrollohet nga variabla si:

- Klima;
- Topografia;
- karakteristikat e dheut;
- bimësia;

- dhe praktikat e përdorimit të tokës.

Efektet e topografisë

ishin një tjetër fokus i grupit, duke aplikuar ekuacionin universal të humbjes së tokës:

- A = humbja mesatare vjetore e dherave (ton/ha);
- R = faktori i shirave;
- K = faktori i erodimit të dherave;
- LS = faktori i pjerrtësisë;
- C = faktori i menaxhimit të korrjeve;
- P = praktikat e konservimit.

Vlerësime për gërryerjen e sipërfaqes së tokës nga erozioni ujor

Rezultatet eksperimentale dhe studimore gjatë monitorimit katër vjeçar të erozionit në një zonë të ngjashme për nga veçoritë e dherave janë si më poshtë:

Nr	Mbulesa bimore	Gërryeshmëria e tokës ton/ha/vit				
		Viti 2001	Viti 2002	Viti 2003	Viti 2004	Mesatare për vitet e studimit
1	Livadhore shumëvjeçare	6.2	9.1	10.8	7.9	8.5
2	Bimë prashitëse	16	21.2	24.7	23.3	21.3
3	Bimë vetiveri	8	10.6	12.4		10.3
4	Pa bimësi	18.5	19.4	22.4	20.3	20.1

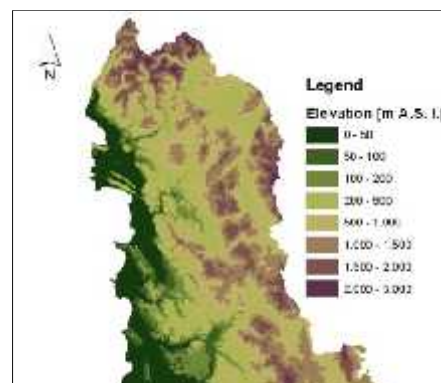
Tab.- 25 Gërryerja e tokës (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Faktorët Natyrorë

Faktorët natyrorë kanë krijuar një sfond të erozionit, i cili ishte i pranishëm para zonave të banuara nga njerëzit. Këta faktorë janë si më poshtë:

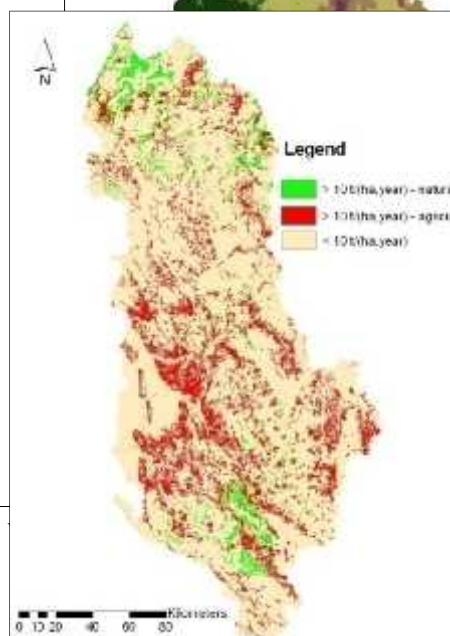
Pjerrësia e lartë e terrenit dhe gjatësia e shpateve – Rreth 84% e sipërfaqes së territorit shtrihet në lartësinë mbi 600m mbi nivelin e detit. Pjerrësia është një nga faktorët nxitës të veprimit të erozionit me intensitet.

Fig. - 79 Modeli dixhital i gradimit dhe harta e pjerrësisë së shqipërisë (shkalla: 30 x 30 m, burimi: copyright © 2009 earth remote sensing data analysis center) (Burimi: Studim mbi erozionin, S. Guri, Sh. Lushaj, UNDP, 2012)

Faktorët njerëzorë – ndërhyrjet për aktivitetet ekonomike

Përdorimi i tokës - Zgjerimi i kufizuar i sipërfaqes së mbuluar me pyje dhe kullota (vetëm 51% e sipërfaqes së zonës në studim) e bën tokën më të ekspozuar ndaj erozionit. Gjatë viteve të tranzicionit, mijëra hektarë pyje të larta u prenë,

kryesisht në zonat malore dhe para-malore, ku potenciali i erozionit është i lartë. Në tokë të zhveshur, intensiteti i erozionit dhe niveli i humbjes së tokës është i lartë, më shumë se 100ton/ha/vit, kështu shtimi i prerjeve rrit intensitetin e erozionit. Zonat më të prekura janë në afërsi të zonave malore ku kemi shpyllëzime dhe prerje drurësh., etj.

Mbikullotja – Erozioni intensifikohet edhe nga mbikullotja në më shumë se 40% të sipërfaqes pyjore.

Mungesa e investimeve për mbrojtjen ndaj erozionit.

Gjatë viteve të tranzicionit, infrastruktura për mbrojtjen ndaj erozionit, përmbytjeve, pritave, mbrojtjes së lumenjve, jo vetëm që është dëmtuar, por investimet për ndërtesat e reja kanë qenë thuajse minimale.

Fig. - 80 Zonat burimore të erozionit të tokës bujqësore dhe natyrore në rajon (Burimi: Studim mbi erozionin, S. Guri, Sh. Lushaj, UNDP, 2012)

Në rajonin tonë në fjalë, erozioni llogaritet i përfillshëm sepse:

- formacioni bazohet kryesisht në argjila;
- kemi të bëjmë me pjerrësi shpatesh;
- klima është gjysëm aride dhe shirat nuk janë sistematikë;
- nuk ka tashmë mbulesë të bollshme vegetative.

Problemet e shtuara të erozionit

Pyjet – Rajoni ynë akoma përdor në masë, sidomos në zona rurale, dru për djegie, ku 40% e lëndës shkon dëm ose lihet në mëshirë të fatit. Prerjet kalojnë 2-3 herë rritjen e pyjeve, gjë që ka bërë që situata sot të jetë e vajtueshme, ku përveç disa zonave të mbrojtura si Vithkuqi, druri më i lartë është jo më shumë se 2-3m.

Normat e humbjes

Shkalla e lartë e humbjeve të tokës mund të gjendet me vlera më shumë se 10 ton për hektar dhe vitet përkatëse, por vlera edhe më shumë se 100 ton për hektar dhe vitet shfaqen përsëri konsiderueshëm. Nga një skaj në tjetrin, norma mesatare e humbjes së tokës është 31,5 ton për hektar/vit, i cili është shumë më tepër nga afati i lejueshëm prej 10 ton për hektar/vit, por ai i përshtatet shkallës mesatare të raportuar nga Bockheim.

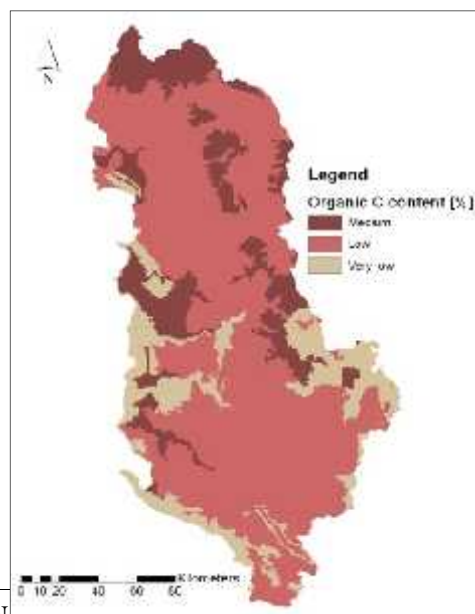
Fig.- 81 Hartë e përhapjes së lëndës organike (humusit)

Vizitat në terren

Bazuar në udhëtimin në fushë dhe disa matje të rastësishme, gjithashtu, në llogaritjet tona duke zbatuar Ekuacionin Universal të Humbjes të Tokës në disa pika ku ka nderhyrë projekti erozionit në nxorëm disa rezultate dhe këtu janë treguar si shembuj të erozionit për të kalibruar modelin.

4.11 KUSHTET GJEOLGJIO-INGJINIERIKE NË BASHKINË KORÇË

4.11.1 Formacionet Litologjike, Inkuadrimi Gjeologjik i tyre

Në territorin e bashkisë Korçë, gjejnë përhapje shkëmbinj dhe dhera me litologji të ndryshme, të moshave nga Triasiku e deri në Kuaternar. Për qëllime gjeologo-inxhinierike, ne kemi bërë një rivlerësim dhe rigrupim të kufijve moshore litostratigrafike, kriteri vlerësues i së cilit ka qënë evidentimi i përbërjeve litologjike me veti të përafërta gjeoteknike dhe sjellje afërsisht të njëjtë ndaj strukturave inxhinierike. Në territorin e bashkisë, në sipërfaqe shfaqen shkëmbinj rrënjësorë si dhe dhera të Kuaternarit të tipit mbulesor.

Dherat e Kuaternarit, në fushëpërhapjen e tyre, kanë trashësi të tillë që nuk mund të neglizhohen gjatë kryerjes së ndërtimeve. Sipas Konomi, N. (2001, 2002), është adoptuar klasifikimi gjeologo-litologo-inxhinierik i shkëmbinjve dhe dherave. Në këtë klasifikim shkëmbinjtë ndahen në tre grupe:

- 1- Shkëmbinj të fortë;
- 2- Shkëmbinj mesatare;
- 3- Shkëmbinj të butë.

Kriteri i ndarjes së tyre është rezistenca në shtypje një boshtore (Rsh), e cila për shkëmbinjtë e fortë ka vlera më të mëdha se 500 bar (ose kg/cm²), për shkëmbinjtë mesatarë 50-500 bar dhe për shkëmbinjtë e butë < 50 bar.

Për lehtësi vlerësimi të gjithë territorin e bashkisë e kemi ndarë në 3 njësi kryesore morfologjike:

- 1- Njësia morfologjike fushore;
- 2- Njësia morfologjike kodrinore;
- 3- Njësia morfologjike malore.

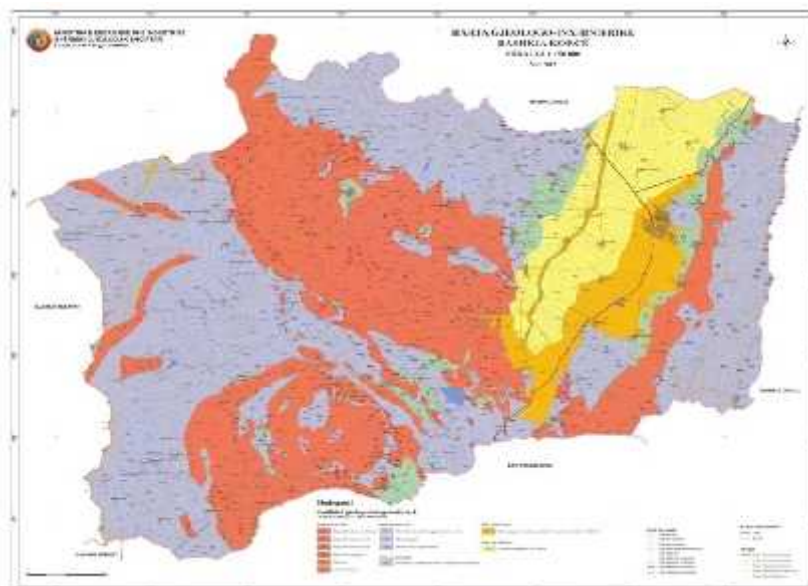
Njësia morfologjike fushore (janë trajtuar si gropa të brendshme) zë një pjesë të konsiderueshme të territorit. Ajo në vetvete ndahet në një nënjësi:

Nënnjësia fushore Devoll-Korçë-Maliq, ka përhapje në fushë gropën e Korçës dhe pikërisht fushat e Devollit, Korçës dhe Maliqit. Përshkohen nga një sistem i dendur kanalizimesh që përdoren për kultivim të kulturave bujqësore.

Fig. - 82 Harta Gjeologo-Inxhinierike
Bashkia Korçë

Njësia morfologjike kodrinore

zhvillohet në rrethinat e fushëgropave dhe rrethina të territorit të bashkisë. Në të shumtën e rasteve këto kodra janë të mbjella me pemë frutore, por nuk përjashtohen rastet edhe kur ato përmbajnë pyjet natyrale.

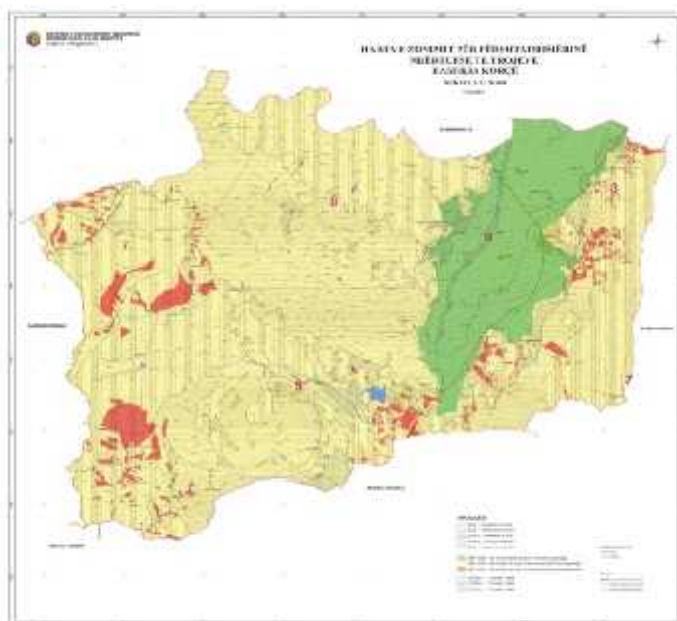
Është pikerisht kjo njësi morfologjike e prekur së tepërmi nga erozioni dhe fenomene shpate të tipit rreshqitjes së dherave dhe të shkëmbinjve. Në lidhje me ndërtimet, kjo njësi morfologjike është tepër e lakmueshme, sepse ato janë ballkone natyrore me pamje piktoreske në drejtim të fushave dhe qendrave kryesore të bashkisë.

Njësia morfologjike malore zë pjesën verilindore, lindore, juglindore, jugperëndimore, të territorit të bashkisë. Shfaqen të gjithë tipet morfologjike karstike, duke filluar që nga gropat karstike, hinkat karstike, pusët karstike, fushat karstike, luginat karstike, shpellat karstike etj. Kurse format morfologjike të përcaktuara nga shkëputjet tektonike janë kudo prezente. Në përgjithësi kjo njësi morfologjike është e pyllëzuar dhe pjesa më e madhe e saj edhe zonë e mbrojtur në të cilën nuk lejohen ndërtimet.

ZONIMI I TERRITORIT MBI BAZËN E KUSHTEVE GJEOLOGO-INXHINIERIKE

Kriteri litologo-gjeologo- inxhinierik ka qenë kriter bazë mbi të cilin është ndarë territori në zona që karakterizohen nga një farë shkalle homogjeniteti i kushteve ndërtuese të trojeve që gjenden në to.

Fig. - 83 Harta e zonimit për përshtatshmërinë ndërtuese të trojeve, Korçë (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Përfundime paraprake

- Në territorin e bashkisë Korçë, gjejnë përhapje shkëmbinj dhe dhera me litologji të ndryshme, të moshave nga Triasiku e deri në Kuarternar;
- Përbërësit litologjike të trojeve të bashkisë Korçë i kemi klasifikuar në shkëmbinj dhe në dhera;
- Shkëmbinj të kemi klasifikuar si të fortë, mesatarë dhe të butë, duke patur si kriter rezistencën në shtypje njëboshtore mbi ta. Kurse dherat i kemi klasifikuar me kohezion dhe pa kohezion kjo duke patur parasysh forcat lidhëse kohezionale midis kokrrizave përbërëse të tyre;
- Në territorin e bashkisë Korçë gjejnë përhapje njësitë morfologjike fushore, kodrinore dhe malore, me rritje të kuotave kryesisht nga perëndimi për në lindje;
- Vetite fiziko- mekanike të përbërësve litologjike jepen (në mënyrë vizuale të pa përdorshme për ndërtime) duke treguar limitet minimale e maksimale të tyre;
- Elementët e rrezikut gjeologjik janë të hedhura në hartë në sipërfaqet ku ato shtrihen, dhe në tekst përshkruhen të grupuara;
- Zonimi i territorit për përshtatshmërinë ndërtuese, merr në konsideratë 3 kriteret kryesore: a) kriteri litologo- gjeologo- inxhinierik; b) kriterin e ekspozimit ndaj rrezikut gjeologjik dhe c) kriterin morfologjik. Si kriter ndihmës është përdorur edhe ai sizmik.

Sugjerime paraprake

1. Ky studim shërben për planifikuesit urbane, për të zgjedhur dhe orientuar punimet e ndërtimit në territorin e bashkisë Korçë.
2. Vetitë fiziko-mekanike të përbërësve litologjike, të treguara në këtë tekst, nuk duhet të shfrytëzohen për llogaritje të ndërtimeve të veçanta në çfarëdo pjesë të teritorit të bashkisë Korçë.
3. Studimet gjeologo-inxhinierike që kryhen për ndërtimet në sektorin pa zhvillim të fenomeneve të rrezikut gjeologjik, duhet të jenë të thjeshta dhe të marin në konsideratë vlerësimin e parametrave gjeoteknike të shtresave të tokës.
4. Studimet gjeologo - inxhinierike që kryhen për ndërtimet në sektorin me zhvillim të vogël të fenomeneve të rrezikut gjeologjik, përveç vlerësimit të parametrave gjeoteknike të shtresave të tokës, duhet të japi të dhëna të plota për fenomenet e rrezikut gjeologjik që mund t'i kërcënojë këto ndërtime, si dhe të rekomandojë edhe masat mbrojtëse përkatëse, me qëllim eliminimin apo mosaktivizimin e fenomeneve të rrezikut.
5. Është e domosdoshme që gjeologu inxhinierik duhet të jetë prezent në çdo mbledhje të keshillit të bashkisë, kur shqyrtohen dhe merren vendime të kërkesave për zhvillim urban, të të gjitha niveleve dhe llojeve apo specifikave të ndryshme. Kjo zgjidhet duke i detyruar këshillat e bashkive që të dërgojnë kërkesën për pjesëmarrje të specialisteve gjeologe.

4.12 ASPEKTE GJEOMJEDISORE TË BASHKISË KORÇË

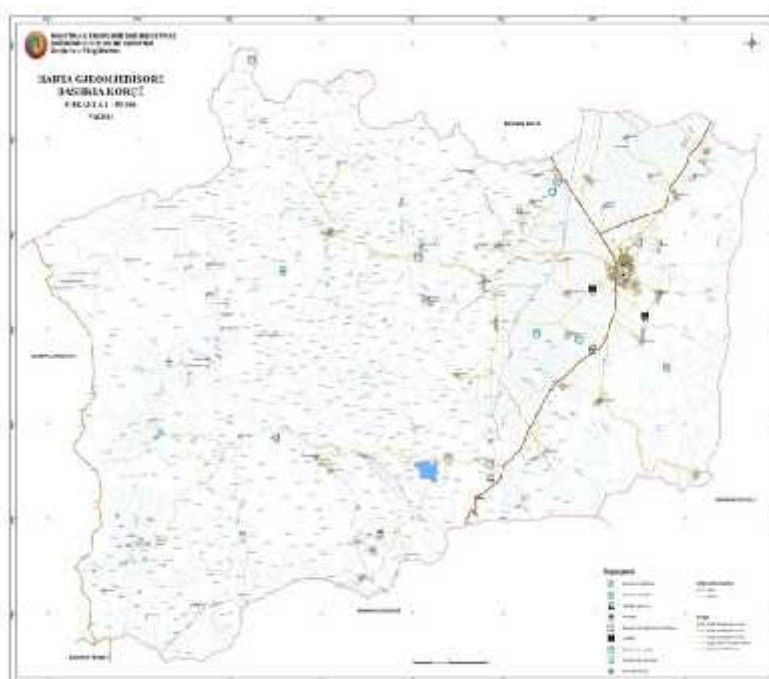
4.12.1 Ndikimet Mjedisore të Industrisë Minerare

Bashkia e Korçës, e përbërë nga 8 njësi administrative, (Qyteti i Korçës, Qendër Bulgarec, Voskop, Voskopojë, Lekas, Vithkuq, Mollaj dhe Drenovë), disponon një gamë mineralesh si: krom, bakër, qymyr, argjila, gurë dekorativ, gëlqeror, gëlqeror pllakor, inerte lumi etj, shfrytëzimi i të cilave, krahas rëndësisë ekonomike sjell edhe impakte negative në ndotjen e mjedisit. Jonet e metaleve të rëndë që vazhdimisht kalojnë në tretje, sjellin rrisqe serioze në bimësinë dhe gjallesat që jetojnë në ambiente tokësore dhe ujore të ndotura nga këto jone.

Minierat e mbyllura dhe stoqet e tyre të sterileve dhe të mineraleve

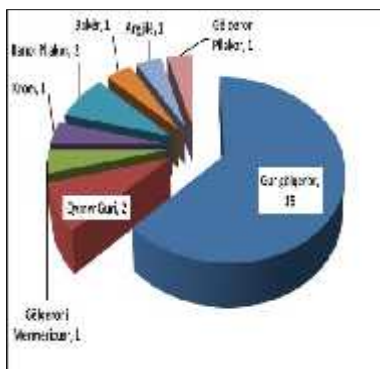
Në Bashkinë e Korçës, përpara dhe gjatë viteve '90, industria minerare ka qenë ndër degët e zhvilluara, e cila krahas zhvillimit ekonomik, ka sjellë rrisqe negative mjedisore, si në toka, në ujëra dhe në ajër.

Fig. - 84 Harta Gjeomjedisore, Korçë (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Gjatë kësaj periudhe janë krijuar mjaft stoqe mineralesh, sterilesh si dhe mbetjesh teknologjike, të cilat duke qenë në qiell të hapur dhe në relieve kodrinore, kanë dhënë mjaft efekte negative në sektorët përreth, deri edhe me pasoja për njerëzit, florën dhe faunën e rajonit, sidomos minierat e bakrit. Konkretisht për këtë Bashki probleme gjeomjedisore sjellin kryesisht minierat dhe karrierat e bakrit, të kromit, karrierat për materiale ndërtimore, inertet lumore etj, (me stoqet e sterileve të tyre) si në: Kanisqel, Dushku i trashë, Voskopojë, Lozhan, Drenovë etj. Stoqet e sterileve të mineralizimeve të bakrit përmbajnë copa minerali sulfur si dhe vet rreshpet dhe bazaltet përmbajnë pikëzime sulfuresh.

Fig. - 85 Bllok diagrama e lejeve të shfrytëzimit në Bashkinë e Korçës (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar) Bllok diagrama e lejeve të shfrytëzimit në Bashkinë e Korçës (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Ndotja e ujërave

Në ndotjen e ujërave sipërfaqësore, rol luajnë edhe shkarkimet e lëngëta urbane, industriale dhe bujqësore, që janë dukuri të cilat në mënyrë progresive ndikojnë në uljen e cilësisë së ujërave të lumenj, të liqeneve dhe të mjedisit në përgjithësi. Shkarkimet e lëngëta urbane, që përmbajnë lëndë organike, komponime të tretëshme të fosforit dhe të azotit, (të cilat favorizojnë procesin e eutrofikimit), bakterie dhe viruse patogjene, metale të rëndë si dhe lëndë që prishin pamjen e ujërave dhe u japin atyre erë të keqe. Nxjerrja dhe përpunimi i mineraleve në përgjithësi, por i mineralit të bakrit në veçanti, shoqërohet me grumbullim sterilesh në sipërfaqe, shkarkime të ujërave të përzier me sqfur dhe gaze, si dhe me shkarkime të gazrave në atmosferë. Pra nga minierat dhe fabrikat e bakrit shkarkohen në sipërfaqe vazhdimisht ujra me përmbajtje të lartë acide, (të ashtuquajturat shpërlarje acide, me vlera të ulta të pH-shit, deri në 2-3), si dhe gazra SO₂, që ndikojnë në florën, faunën dhe tek njerëzit që banojnë rreth e rrotull.

Minierat aktive, shfrytëzimet sipërfaqësore (karrierat) dhe stoqet e tyre

Në Bashkinë e Korçës janë aktive disa punime minerare si për krom, bakër, qymyre, argjila, gurë dekorativ, gëlqeror, gëlqeror pllakor, inerte lumi etj. Aktiviteti minerar privat në rrethin e Korçës ka filluar në vitin 2000 dhe janë efektive rreth 25 leje minerare shfrytëzimi të cilat kanë një shpërndarje jouniforme, nga të cilat 15 janë për shfrytëzimin e gurëve gëlqeror, nga 2 leje janë për qymyr guri dhe për ranor silicor dhe nga 1 leje për gëlqeror të mermerizuar, krom, bakër, argjilë dhe gëlqeror pllakor.

Fig. - 86 Minierat e bakrit në Rehovë (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Industria Kimike dhe mekanike

Uzinat dhe fabrikat e ndryshme, megjithëse e kanë mbyllur aktivitetin e tyre me vite, ekzistojnë ende pasojat e ndotjeve në shkallë të ndryshme, nga mbetjet e tyre kimike dhe teknologjike. Përsa i përket industrisë kimike mund të përmendim edhe Fabrikën e përpunimit të lëkurëve dhe Fabrikën e prodhimit të birrës në qytetin e Korçës, etj. Të gjitha këto me lëndët e para dhe preparatet kimike që përdorin dhe me mbetjet teknologjike që prodhojnë, sjellin impakte negative në ndotjen e mjedisit, për eliminimin e të cilave kërkohet disiplinë dhe kontroll i vazhdueshëm nga ARM e kësaj Bashkie. Në Korçë ka patur edhe një TEC që ka punuar me qymyr, i cili edhe pse aktualisht nuk punon më, mbetjet teknologjike të depozituara në Maliq, përbëjnë një objekt të predispozuar për ndotje mjedisore.

Fig. - 87 Hot Spotet nga minierat e Shqipërisë, (UNEP, 2007) (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

H
o

t Spotet

Të ashtuquajturat "Pika të nxehta" ose "Hot Spote", krijohen nga mbetjet e rrezikshme, (MbRr), të cilat kanë karakteristika kimike e fizike toksike, gërryese, kancerogjene dhe që sjellin efekte të dëmshme, (këtu bëjnë pjesë edhe mbetjet spitalore si dhe mbetjet radioaktive, të cilat janë tejet toksike dhe ekspozimi ndaj tyre mund të shkaktojë sëmundje nga më të ndryshmet, madje edhe të shkaktojnë vdekje). Siç e kemi thënë më sipër, për Bashkinë e Korçës, si "Pika të nxehta" ose "Hot Spote", janë cilësuar: Minierat e bakrit në Rehovë.

4.13 PASURITË MINERALE TË BASHKISË KORÇË

4.13.1 Studjueshmëria e Pasurive Minerale

Në hartë paraqiten në mënyrë të përmbledhur numri i vendburimeve dhe objekteve sipas mineraleve të evidentuar në Bashkinë e Korçës:

Fig. - 88 Hartë Metalogjenike (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

Duhet theksuar se interes të veçantë kanë shkëmbinjtë dhe mineralet industriale si troktolitët, gëlqerorët konglomeratikë, ranorët kompakte, gëlqerorët bezhë, të cilët kanë përhapje të konsiderueshme në bashkinë e Korçës.

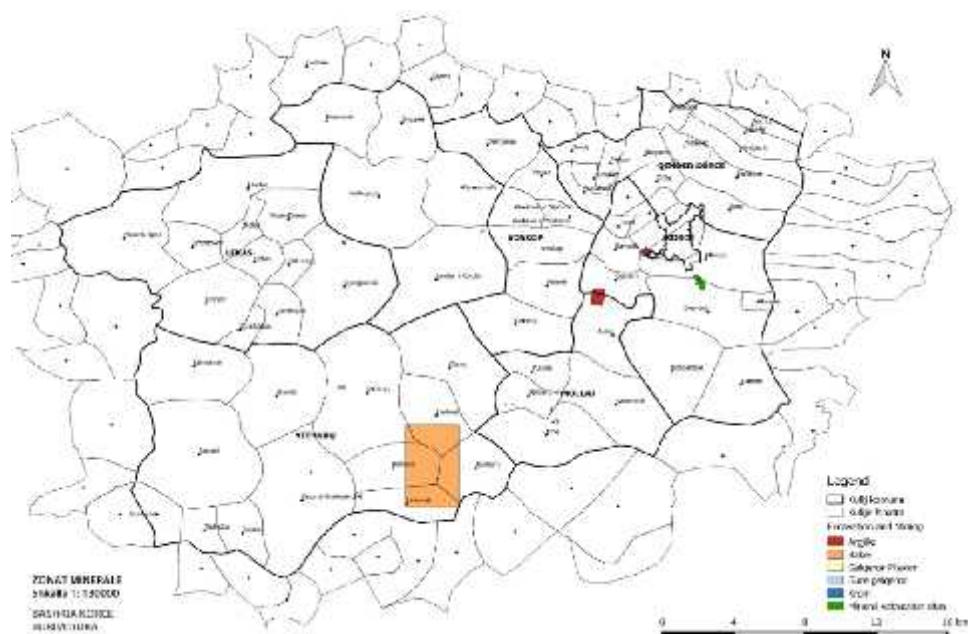

Fig. – 89 Harta e Zonave Minerale, Korçë (Burimi: Shërbimi Gjeologjik Shqiptar)

MINERALET JOMETALORË (SHKËMBINJTË INDUSTRIALË) - Argjilat

Argjilat në Bashkinë e Korçës kanë rezerva dhe përhapje të konsiderueshme. I përkasin tipit lagunor, lagunore-ndërmalorë si dhe liqenor-detar. Mbi bazën e këtyre resurseve dhe kushteve të përshtatshme për shfrytëzim në rajonin e Korçës prej kohësh janë ndërtuar fabrika tullash, tjegullash për industrinë e ndërtimit. Në fazën analitike janë dhënë vendburimet e argjilave në Bashkinë e Korçës dhe mundësitë e përdorimit të tyre.

Përfundime dhe sugjerime paraparake

- Lënda e parë karbonatike (gëlqerorët), argjilat gjenden në territorin e Korçës dhe plotësojnë kushtet sasiore e cilësore të nevojshme në fushën e industrisë së ndërtimit, infrastrukturës, etj;
- Për mineralin e kromit: Të vazhdoje kryerja e studimeve gjeologjike për vlerësimin sasior dhe cilësor të shfaqjeve të mineralizuara të pa konturuar me punime kërkim-zbulimi;
- Për mineralin e bakrit: Rivënia në punë e minierave ekzistuese, përpunimi në vend i mineralit të bakrit do të çonte në shtimin e punimeve të kërkim-zbulimit për shtim të rezervave në gjithë objektet e këtij qarku;
- Për mineralin e Hekur Nikelit: Rezervat e Fe-Ni janë të konsiderueshme. Tani shfrytëzohen vetëm 3% e tyre me karrierë pasi çmimi i tregut është i ulët dhe nuk lejon shfrytëzimin nga nëntoka. Rivënia në efikasitet dhe Vb kërkon ngritjen e industrisë së çelikut, nikelit dhe kobaltit;
- Për shkëmbinjtë dhe mineralet industriale interes të veçantë kanë rërat kuarcore të cilat pas një pasurimi në rrugë të lagur mund të përdoren si lëndë e parë për fajance dhe qelq. Gëlqerorët, troktolitët, të kompletuar me studime mbi bllokshmërinë si dhe uniformitetin të ngjyrës paraqesin interes për tu përdorur për vetitë dekorative;

- Të rivlerësohet efektiviteti i përdorimit të qymyreve të qarkut të Korçës si lëndë djegëse për përdorim në prodhimin e tullave, tjegullave, prodhimit të energjisë, në situatat e sotme të rritjes së çmimit të energjisë elektrike.

4.14 POPULLSIA

Analiza demografike është baza mbi të cilën mbështeten të gjitha elementet planifikuese të planit të përgjithshëm vendor. Duke pasur parasysh të gjitha zhvillimet demografike, lëvizjet e mëdha migratore të 20-25 viteve të fundit, është shumë e rëndësishme një analizë e thelluar në këtë aspekt.

Fig. – 90 Hartë e lëvizjeve migratore të popullsisë

Së pari, duhet theksuar se momentalisht në Shqipëri ka dy lloje burimesh që përdoren në lidhje me shifrat e popullsisë:

- 1- Të dhënat e popullsisë sipas Gjendjes Civile
- 2- Të dhënat e popullsisë sipas Censurit të vitit 2011

4.14.1 Mjedisi Socio-Ekonomik

Mbrojtja shoqërore dhe varfëria

Ndihma Ekonomike përbën një nga programet e Mbrojtjes Sociale, që jepet në formën e një pagese mujore në para për familjet dhe individët që kanë më shumë nevojë për mbështetje nga shteti. Shpërndarja e numrit të përfituesve të ndihmës ekonomike në Bashkinë Korçë, është:

Tab. - 26 Familjet me ndihmë ekonomike Burimi: Bashkia Korçë

NJËSIA ADMINISTRATIVE	FAMILJE N/E	NR. FRYMËVE	NR. ENERGJIE	FAMILJE KOMPENSIM	FONDI ENERGJI	SHUMA NË LEK
Qyteti	945	2444	218		281784	3658294
Njësitë	235	836	84		108192	730659
Shuma	1180	3280	302		389976	4388953

Tab. - 27 Fondi mesatar i ndihmës ekonomike: Vjetari statistikor 2015: Instat

Qarku	2010	2011	2012	2013	2014
Shqipëria	334 437	362 579	360 921	387 987	297 447
Tirana	36 149	45 894	49 172	64 670	34 282
Korça	25 930	29 877	28 319	28 398	25 503

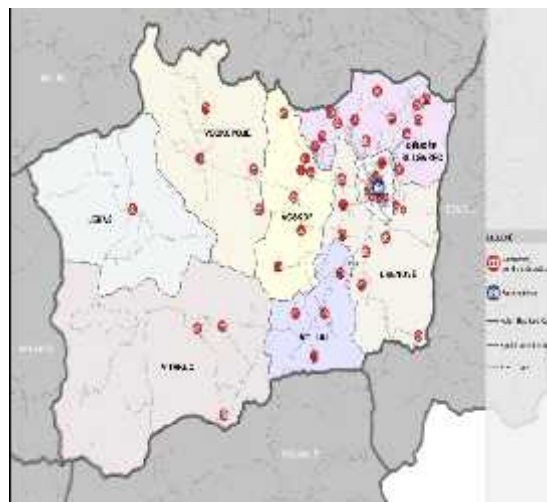
Sfidat lidhur me skemën e Ndhmës Ekonomike

Një reformë e gjerë e skemave të NE-së dhe PAK-ut po ndodh me mbështetjen e Projektit për Modernizimin e Asistencës Sociale (PMAS) të Bankës Botërore. Lidhur me këtë skemë, Bashkitë do të kenë mundësi të krijojnë databasat e tyre për të gjithë qytetarët që trajtohen në skemën e ndihmës ekonomike dhe sociale. Hapi kryesor është evidentimi i familjeve sidomos në zonat e thella të njësive administrative për të pasur një njohje të mirë të regjistrit të familjeve që trajtohen me ndihmë ekonomike në të gjithë bashkinë. Krijimi i kësaj databaza dhe lidhja me shërbimet e tjera sociale mbetet një sfidë dhe një mundësi për të përmirësuar situatën sociale në bashki, punësimin, ri-integrimin social, dhe akses në shërbime të tjera të bashkisë. Kursimet nga ky fond i ndihmës ekonomike do të shërbejnë Bashkisë për investime të tjera në fushën sociale, krijimin e qendrave të shërbimeve sociale të specializuara.

Aftësia e kufizuar

“Pagesa e Aftësisë së Kufizuar” (PAK) është pjesë e programit të Mbrojtjes Sociale dhe shërben për të mbështetur njerëzit me aftësi të kufizuara dhe përmirësuar cilësinë e jetesës. Aktualisht PAK është mekanizmi i vetëm për mbështetjen e tyre, pasi vlerësohen për nivelin e aftësisë së kufizuar nga komisionet mjeksore të caktimit të aftësisë për punë (KMCAP).

Fig. – 91 Hartë e qendrave shëndetësore në Bashkinë e Korçës

Shpenzimet për pagesat e aftësisë së kufizuar janë rritur ndjeshëm në vitet e fundit dhe tashmë përbëjnë pjesën kryesore në shpenzimet e Mbrojtjes Sociale. Kjo është shkaktuar nga indeksimi i lartë i përfitimit dhe mbulimi i zgjeruar. Sfidat e mëtejshme të politikës lidhen me vlerësimin e kritereve të aftësisë së kufizuar, rishikimin e masës së pagesave të aftësisë së kufizuar

në përputhje me standardet bashkëkohore evropiane dhe riintegrimin e PAK-ut me shërbimet sociale dhe shëndetësore. Bashkia Korçë, duhet të planifikojë në të gjitha projektet e saj, si dhe investimet ndërhyrje për personat PAK, duke i siguruar barazi, modiskriminim, aksesueshmëri, autonomi, përfshirje etj.

Shërbimet e Kujdesit Shoqëror

Aktualisht ka mangësi në mbulimin e të gjithë nevojave për shërbime të grupeve vulnerabël në nivel kombëtar. Shërbimet të kujdesit shoqëror të specializuara janë siguruar nga organizatat jofitimprurëse e financuara në baza vullnetare ose nga partnerët. Shërbimet mund të gjenden kryesisht në zonat e mëdha urbane dhe shumë pak në zonat rurale. Ndryshe nga skemat e pagesave të NE dhe PAK, sfida këtu është ngritja e një sistemi shërbimesh të përkujdesit shoqëror që të mund mbulojë më gjerë nevojat e grupeve në nevojë për shërbime shoqërore të integruara dhe efikase. Sfidat e mëtejshme e Bashkisë mbetet njohja e nevojave për shërbime specifike, të oganizuara në qendra ofrimi shërbimesh, si në qytet dhe ne zona rurale si dhe plotësimi i tyre, duke ofruar dhe donacione të ndryshme për ti ofruar këto shërbime, ose bashkëpunime me shoqata te specializuara duke ju ofruar asete ne perdorim. Shuma e pagesave për të

gjitha kategoritë e pa aftësive është rreth 40 600 000 Lekë.

4.15 ANALIZA SWOT

ANALIZA E PIKAVE TË FORTA E TË DOBTA, SI DHE E MUNDËSIVE DHE KËRCËNIMEVE

Analiza SWOT është një analizë arsyetimësh të kontekstit territorial, mbi të cilin realizohet një program ndërhyrjesh. Qëllimi i analizës është përkufizimi i mundësive të zhvillimit të një territori apo të një fushe, që vijnë nga vlerësimi i pikave të forta dhe nga kufizimi atyre të dobëta, duke shfrytëzuar mundësitë dhe duke paraprirë kërcënimeve të mundshme.

Tab.- 28 Analiza Swot

Kompon.	Pikat e Forta	Pikat e Dobëta	Mundësitë	Kërcënimet
Territori dhe zhvillimi urban	Qendër ekonomike logjistike rajonale si qendra e qarkut, si dhe ndërkufitare me lidhje të konsiderueshme Maqedoninë dhe Greqinë	Njësi Administrative të shtuara me sipërfaqe territoriale të mëdha por densitet të ulët popullësie për t'u mbuluar me shërbime	Përcaktimi në PPK si Qytet Pol dhe Portë	Largimi i përhershëm i popullatës vendase
	Trashëgimi unike kulturore në qytet dhe njësitë administrative (Voskopojë, Dardhë, Vithkuq, etj.) me lagjet tradicionale dhe banesat karakteristike me vlera arkitektonike	Degradimi i fondit të ndërtesave me vlera arkitektionike në lagjet rezidenciale të nuklit tradicional, ku shumë ndërtesa të shekujve 19 ^{të} dhe fillimit të shekullit të 20 ^{të} ngelen të neglizhuara	Zhvillimi i projekteve ndërkufitare me Maqedoninë dhe Greqinë, projektet IPA	Degradimi i qendrave historike urbane
	Ruajtja e kompaktësisë urbane nëdër vite, duke mbrojtur diversitetin lehtësisht të dallueshëm të tipologjive të ndërtimit. Vlerësimi historik është pasqyruar në hapësirë me një përzierje interesante të ndërtesave nga periudha të ndryshme kohore (Osmane, midis dy luftërave, Socialiste	Degradimi urban është i pranishëm në zonën rezidenciale të periudhës socialiste, njëkohësisht në terma e vjetërimit të ndërtesave dhe më e dukshme, në degradimin e hapësirave të përbashkëta		
	Zhvillim i territorit bazuar kryesisht në instrumenta planifikimi. Ndërtimet pas viteve '90 kanë një ndikim	Zona industriale në periferinë e qytetit nuk është në veprimtari, duke u degraduar dhe shpesh		

	relativisht të moderuar në pamjen dhe strukturën urbane pasi fenomeni i zhvillimit jo të rregullt dhe informal ka qenë penguar në krahasim me qytete të tjera Shqiptare.	objektet janë të braktisura.		
Mjedisi	Rezerva të mëdha pyjore brenda territorit administrativ	Dobësi në menaxhimin e integruar të mbetjeve urbane, spitalore, industriale	Ndërtimi i landfill-it të Maliqit;	
	Reliev i larmishëm	Dobësi në menaxhimin e ujërave të përdorura në Njësitë Administrative;		
		Ndotje e lartë e ajrit specifikisht gjatë muajve të dimrit		
		Nivele të larta erozioni		
		Përqëndrime të larta të radonit		
Bujqësia	Sipërfaqja e dytë më e madhe e tokës bujqërore në rang kombëtar, me bonitet të lartë dhe lehtësisht e manaxhueshme për teknikën bujqësore	Sisteme të amortizuara ose dëmtura të kullimit dhe vaditjes për tokën bujqësore;		Dominimi i tregut me prodhime bujqësore nga importi;
	Specializim i prodhimit të bujqësore të kulturave vendore, me potencial kombëtar dhe në sipërfaqe të mëdha (Patatja, qepa, mollët, etj.) Bujqësia ngushtësisht e lidhur me industrinë e lehtë agro-ushqimore mjaft dinamike dhe që prodhon një mori produktesh lokale (p.sh. Birra Korça).			Dominimi i tregut me prodhime bujqësore nga importi;

Natya	Pasuri natyrore të maëdha dhe potenciale alternative të energjisë së rinovueshme;			
	Klimë kontinentale me lagështi të ulët;			
Infrastruktura dhe Transporti	Pjesë e korridorit të transportit pan-European VIII;	Infrastrukturë inxhinierike e degraduar në shumë fshatra të Njësive Administrative;	Ndërtimi i infrastrukturës për transport ajror e hekurudhor;	Përqendrimi i investimeve vetëm në zonën e qytetit të Korçës;
	Furnizim me ujë të pijshëm cilësor për qytetin;	Lidhje e dobët me Tiranën dhe Shqipërinë qendrore për shkak të nivelit të ulët të lidhjeve, si edhe mungesa e hekurudhës dhe shërbimit aeroportual		
		Sasi e ulët kufi e lëndës drusore të përdorshme për mbulimin e nevojave vjetore për ngrohje;	Rruga Qukës – Qafëpulloçë do të reduktojë dukshëm kohën e udhëtimit drejt Shqipërisë Qendrore dhe Tiranës gjithshu do të përmirësojë aksesin derjt Liqenit të Ohrit dhe Maqedonisë. Integrimi i qytetit në një sistem hekurudhor më të gjerë dhe zhvillimi i mundshëm i një aeroporti (sipas PPK) do të përmirësonte ndjeshëm aksesin dhe do të ushqente zhvillimin ekonomik.	

Administrata publike dhe banorët	Administratë publike vendore me burime njerëzore dhe financiare të konsoliduara dhe kualifikuar;	Kopetenca dhe funksione të reja me infrastrukturë të dobët, pamjaftueshmëri financiare, burimesh njerëzore dhe informacioni.	Qendra e Agjencisë Rajonale të Zhvillimit për rajonin: Korçë, Elbasan, Berat.	Braktisja e qendrave të banimit në Njësitë Administrative
	Korça është një qytet kompakt në nivel njerëzor me një karakter urban dhe kulturë qytetare të qartë.	Të rinj të arsimuar preferojnë qëndrimin në Tiranë dhe jashtë shtetit, duke privuar qytetin nga potencialet e zhvillimit në të ardhmen. Përqindje reativisht e lartë e papunësisë dhe raporti i lartë i emigrantëve ndaj popullsisë rezidente tregon për mungesë të mundësive të punësimit dhe një treg pune jo-dinamik.		
	Investimet massive në infrastrukturë inxhinierike dhe urbane të viteve të fundit në qytet;	Mungesa e kapaciteteve institucionale brenda bashkisë për menaxhimin e transportit dhe bujqësisë;		
Turizmi	Turizëm shumëdimensional gjatë gjithë vitit;		Zhvillimi i turizmit rajonal në lidhje me Pogradecin dhe Skraparin;	Qendërzimi i potencialeve turistike në rajonet kufitare konkurruese;
Arsimi dhe Kultura	Trashëgimi e pasur kulturore, fetare, historike, arkitekturore;		Përfshirja në rrjetin e intererareve turistike të aseteve kulturore historike e arkitektonike të Voskopojës, Dardhës, Vithkuqit, Boboshticës, Drenovës	
	Qendër univesitare			

Industria	Zonë e pasur minerare me bakër, qymyr dhe gurë dekorativ;	Degradimi i industrisë së trashëguar duke sjellë emigrimin e forcave të kualifikuara punëtore	Zbatimi i projektit Trans-Adriatic Pipiline (TAP) përgjatë gjithë territorit të bashkisë Korçë	Mos-shfrytëzimi i burimeve të gazit që kalojnë në TAP
------------------	---	---	--	---

Segmenti i Korridorit Ekologjik Urban

Plani i Përgjithshëm Urban mund të parashikojë korridore ekologjike urbane, nga niveli lokal apo ndër rajonal deri në ato ndërshtetëror. Konkretisht, rajoni i Korçës mund të ketë një korridor ekologjik kulturor urban (KEKU) në rang lokal, siç mund të jetë ai lindje perëndim Parku Kombëtar i Drenovës me zonën e menduar për park Kombëtar i Ostrovicës, i cili mund të vazhdojë duke marë kuptimin e një KEKU regional në drejtim të Tomorrit. Nga ana tjetër, ky segment mund të jetë pjesë e një KEKU ndërshtetëror, si vazhdimesi e korridoreve kulturore historike Vlorë-Himare, Berat-Skrapar, Pogradec-Korçë, Ohër-Manastir-Selanik deri në Varna-Burgas të Bullgarisë. Infrastruktura e këtij korridori jep lehtësira, sikundër ka dhënë në histori për shkëmbime tregtare, etnokulturore, sportive, etj. Secili segment i këtij KEKU ka elementet e vet biometrik, ku bashkon dhe lidh zona brenda një bashkie, ndërbashkie deri në ndërshtetëror.

Por për rajonin e Bashkisë Korçë mund të funksionojë edhe një plan projekt për Korridor Ekologjik Lokal, siç mund të jenë ato të parashikuara edhe më lart:

1. Korridori i parë përcaktohet nga Kodrat e Moravës në vendin ku gjendet Monumenti i Varrezave të Dëshmorëve, i cili futet në qytetin historik nga lindja;
2. Korridori i dytë përcaktohet nga Parku Rinia, i cili vijon në zonën universitare dhe vijon më tej;
3. Së fundmi, do të zhvillohet një aks i tretë i gjelbër rigjenerimi në drejtimin nga pazari në vend depozitimin aktual të mbetjeve, i cili duhet të rehabilitohet e të kthehet në një zonë çlodhëse.

Për korridoret lokal, sigurisht do të aplikohen elementet funksional të lejueshëm. Këto segmente si pjesë përbërëse të Korridorit Ekologjik Urban, duke qenë se ka një potencial të madh për shfrytëzimin rekreativ janë supozuar si një zonë përdorimi rekreative dhe peizazhike, për faktin e shtrirjes në mes të zonave kodrinore me pyll masiv, duke i dhënë një veçori tepër specifike dhe vlera shumë të mëdha turistike, ekologjike, etj. Nën këto kushte, i kemi quajtur korridore ekologjike lokale urbane që presupozon të kenë respektivisht parametrat e lejuar urban.

4.16 PROJEKTET PILOTE

Projektet test janë propozuar me qëllim që të testojnë veçori të caktuara të zhvillimit nga prioritetet e bashkisë. Zhvillimi i tyre pritët të promovojë mënyrën e re të drejtimeve prioritare që do të marri bashkia, si nga pikëpamja investimit ashtu edhe nga pikëpamja e funksionalitetit. Për Bashkinë e Korçës, janë përzgjedhur tre projekte test:

- sheshi përpara Muzeut të Ikonave;

- rikonceptimi i hapësirave të fabrikës “Birra Korça”;
- sheshi qendror i Voskopojës.

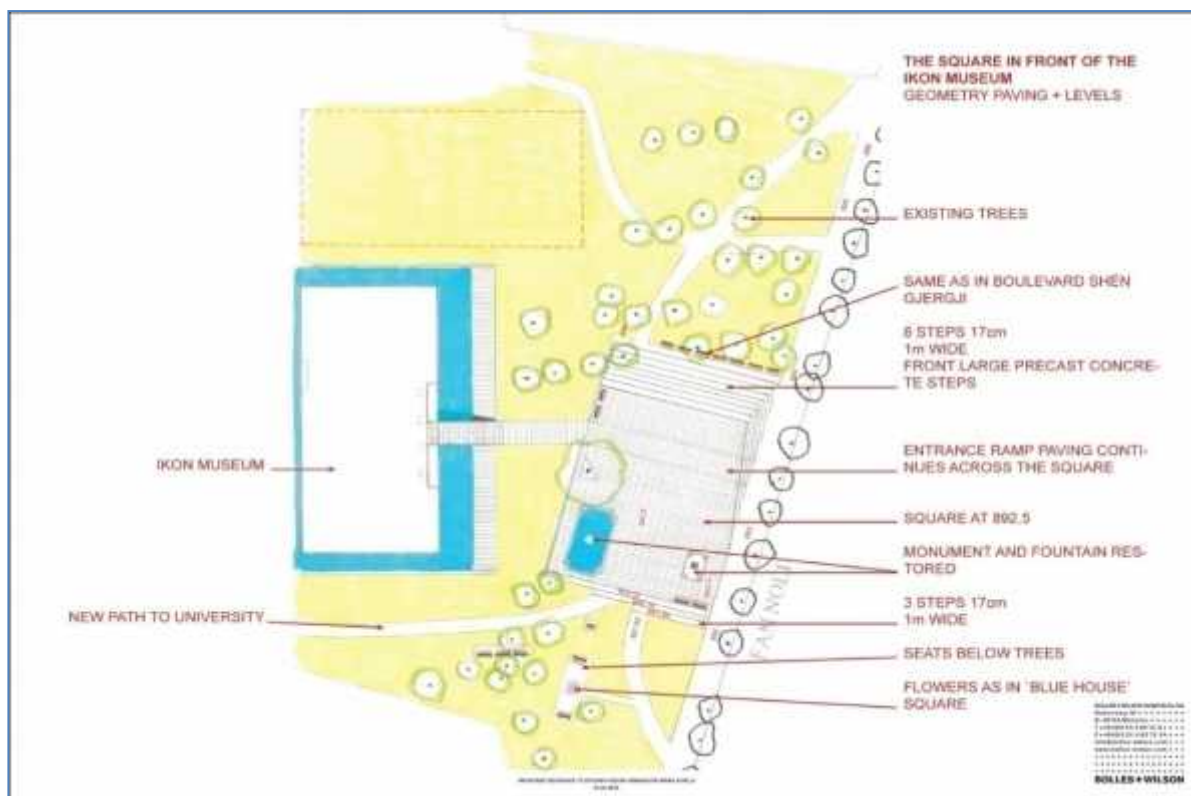

Fig. - 92 Skicë e rikonceptimit të sheshit përpara “Muzeut të Ikonave”

Te Muzeu i Ikonave në qytetin e Korçës është propozuar rikonceptimi i sheshit përpara tij, duke sistemuar gjelbërimin, hapësirat në shërbim të objektit dhe peisazhin para tij. Përpara objektit është vendosur një platformë e rregulluar me shkallë dhe rampë, për t’i dhënë një para hyrje hapësirës së muzeut. Te kjo platformë janë vendosur elementë dekorativ të gjelbërimit dhe të ujit, si dhe një monument artistik. Në afërsi të platformës, në hapësirat rrotull me pemë ekzistuese janë vendosur stola për qëndrim dhe lule dekorative.

Fig. - 93 Skicë e rikonceptimit të hapësirave pranë fabrikës “Birra Korça”

Duke qenë se Korça ka një traditë të vjetër për prodhimin e berrës, me të cilën identifikohet në shumë vende të tjera dhe festa e berrës në qytet sjellë shumë vizitorë vendas e të huaj, është menduar rikonceptimi i hapësirave të fabrikës për të promovuar aktivitetin e prodhimit, të produktit dhe të evenimenteve lidhur me të. Nëpër hapësirat rrotull do të krijohet mundësia për aktivitete të ndryshme, të akomodueshme sipas rastit, për të pritur turistë në raste festash, ose për të pritur vizitorë kuriozë të peizazhit dhe historisë së lidhur me aktivitetin, për të krijuar një vend të këndshëm për të shijuar produktin, për hapësira për rekreacion dhe shije të peizazhit, etj. Në mënyrën e re të organizimit, shumë hapësira parkimi do të transformohen, zhvendosen e sistemohen për t’i lënë vend më shumë aktiviteteve njerëzore pa ndërprerë veprimtaritë e përhershme për mirëfunksionimin e fabrikës. Synimi i këtij projekti konsiston në rikonceptimin e sipërfaqes (njëfunktionale) të parkimit jashtë zonës në pronësi të “Birra Korçës”. Ky plan propozon realizimin e vend parkimeve të reja anës rrugëve të cilët do të ndahen me anë të një brezi gjelbërimi në grupe me përmasa 10m me 1.25m për 4 makina. Parkimi në zonën perëndimore është gjithashtu i përdorur nga qytetarët që frekuentojnë parkun. Parku i pozicionuar në zonën perëndimore dhe veriore funksionon si një barrierë për piacën e festivalit të berrës. Parcelat e gjelbërimit janë të sipërfaqeve 25 – 30m² të rrethuara nga mur me lartësi 1.7m i realizuar me gur natyral.

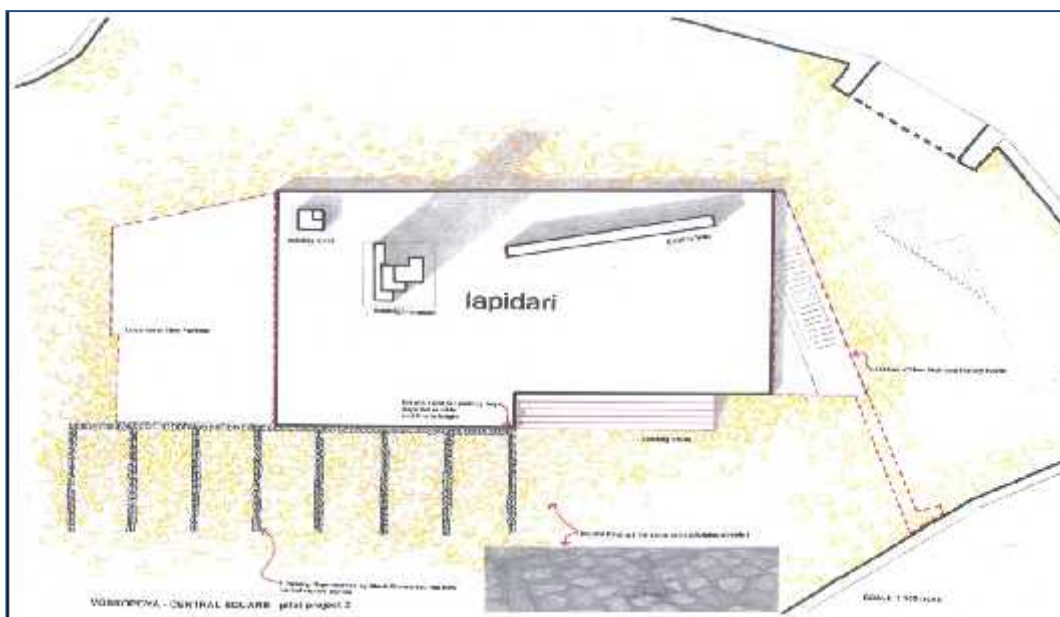

Fig. - 94 Skicë e rikonceptimit të sheshit qendror të Voskopojës

Sheshit qendror të Voskopojës, në të cilin ndodhet një monument i periudhës së realizmit socialist, do t’i bashkëngjitet një infrastrukturë e re bashkëkohore që do të shërbejë për riorganizimin e hapësirës qendrore dhe aktiviteteve në të. Pjesa e lapidarit vetë do të lihet e paprekur. Poshtë shkallareve, në anën e djathtë të tij do të vendosen shkllët që dërgojnë te Dhoma e Historisë. Nga ana e kundërt e Dhomës do të vendoset një hapësirë e re komplekse që do të shërbejë për hapësira ekspozite, rekreative dhe vrojtimi të peizazhit nga sheshi qendror. Hapësira përreth do të rregullohet gjithashtu me 7 vend-parkime të cilat do të vijëzohen në tokë duke përdorur teksturën ekzistuese të shtrimit të sheshit.

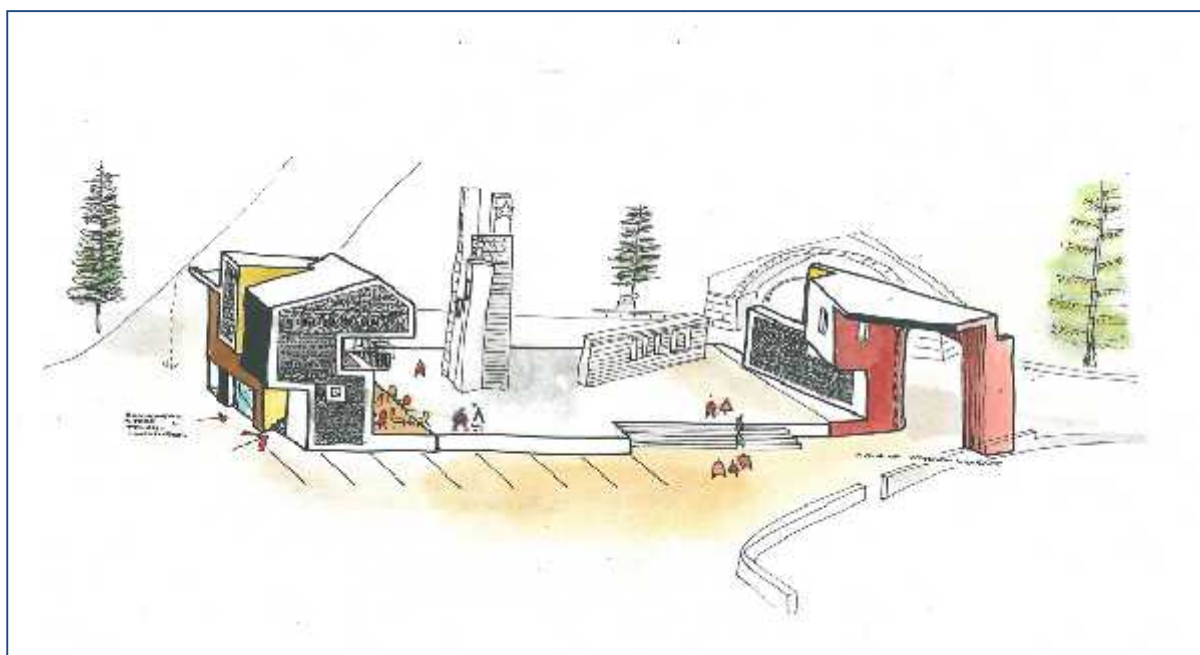

Fig. - 95 Skicë e sheshit qendror të Voskopojës të rikonceptuar në perspektivë

SEKSIONI 5

**TENDENCAT E MUNDSHME NË TË ARDHMEN, PA PLANIN
(ALTERNATIVA "0")****5.1 TOKA*****Përdorimi i tokës bujqësore dhe pyjeve***

Në qoftë se Plani nuk përshtatet, vëllimi i përdorimit aktual të tokës bujqësore dhe pyjeve do të mbetet në nivelin aktual. Infrastruktura përkatëse nuk do të rikonstruohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive; prandaj krijimi i kësaj infrastrukture mund të jetë i paplanifikuar, gjë e cila do të ketë një efekt negativ në përdorimin aktual të hapësirës, si dhe në vëllimin e përdorimit aktual tokës bujqësore dhe pyjeve.

Përdorimi i burimeve natyrore

Në qoftë se Plani nuk përshtatet, infrastruktura përkatëse nuk do të ndërtohet apo modernizohet në mënyrë të tillë që dheu i gërmuar dhe mbetjet nga ndërtimet të trajtohen, në mënyrë që shumica e tyre të ripërdoret në një kantier ndërtimi të infrastrukturës apo të riciklohet në materiale ndërtimi. Ndërhyrjet infrastrukturore të paplanifikuara apo të rastit, pengojnë gjithashtu përdorimin e sasive të mëdha të materialeve të ndërtimit të prodhuara nga riciklimi i këtyre materialeve në kantieret e tjera të ndërtimit apo nga përpunimi i llojeve të tjera të mbetjeve të cilat përdoren për të prodhuar materiale ndërtimi të cilësisë së njëjtë me materialet e ndërtimit që merren direkt nga burimet natyrore.

5.2 AJRI

Në qoftë se Plani nuk përshtatet, infrastruktura përkatëse, duke marrë parasysh rritjen e parashikuar të disa sektorëve specifikë, si transporti (veçanërisht ai rrugor) dhe industria, nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë që të eliminojë dyndjet dhe bllokimet në rrugë, të cilat pengojnë trafikun e qetë dhe me barrë më të vogël ndaj mjedisit apo të eliminojë shkarkimet e pakontrolluara në ajër prej impianteve industriale. Pavarësisht nga fakti se kontributi më i madh në arritjen e objektivit mjedisor në lidhje me tavanin e emetimeve të ndotësve nga ndërhyrjet infrastrukturore pritet të vijë nga sektori i transportit, dhe më konkretisht nga përdorimi i automjeteve me më shumë efikasitet energjetike, trafiku i ç'organizuar dhe kongjestuar i rrjetit rrugor zhbën të gjitha efektet e përdorimit të automjeteve të prodhuara në përputhje me standardet teknike. Pavarësisht automjeteve të përmirësuar teknikisht, bllokimet e trafikut në rrjetin rrugor dhe shpejtësia e udhëtimit, do të sillte si pasojë tejkalimin e maksimumit të emetimeve të ndotësve, sidomos të NOx dhe CO.

Përmirësimi i cilësisë së ajrit të ambientit në zonat urbane dhe arritja e standardeve të përshkruara në lidhje me cilësinë e ajrit të ambientit janë objektivat kryesore të cilat bazohen në masat për mbrojtjen e mjedisit në Plan. Në qoftë se Plani nuk adaptohet, infrastruktura përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet dhe në këtë mënyrë nuk do të mundësohet ulja e nivelit të emetimit të ndotësve që kontribuojnë në shfaqjen e grimcave PM₁₀ dhe PM_{2.5}. Kështu që nuk do të realizohet objektivi i përcaktuar mjedisor në lidhje me cilësinë e ajrit të deri në vitin 2020.

5.3 FAKTORËT KLIMATIKË

5.3.1 Përshtatja ndaj Ndryshimeve Klimatike

Në qoftë se Plani nuk përshtatet, zbatimi i masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës ndaj ndryshimeve klimatike nuk do të trajtohet në mënyrë sistematike gjatë planifikimit dhe rregullimit. Theksi kryesor është vendosur në reduktimin e ndjeshmërisë ndaj përmbytjeve, borës dhe ngricave. Çdo ndërtim i ri apo rikonstrukcion i infrastrukturës duhet të analizohet në lidhje me ndjeshmërinë e tij ndaj fenomeneve ekstreme të motit, ndërsa kostot financiare të dëmtimit të mundshëm të infrastrukturës duhet të vlerësohen paraprakisht. Bazuar në analizën e ndjeshmërisë së infrastrukturës ndaj fenomeneve ekstreme të motit, duhet të planifikohen masa të qëndrueshme për të reduktuar efektet negative të ndryshimeve klimatike në infrastrukturë në nivele ekonomikisht dhe shoqërisht të pranueshme. Në mungesë të politikave, investimeve në infrastruktura mbrojtëse dhe të manaxhimit të fragmentuar të burimeve natyrore në pellgjet ujëmbledhëse, do të kenë efekte negative si:

- (i) humbje në tokën bujqësore dhe në disa territore të banuara afër fushave;
- (ii) rritje e presionit ndaj qendrave urbane për strehim, punësim dhe infrastruktura;
- (iii) tendenca për të lëvizur më në thellësi të *hinterland*-it malor, por kushtet e vështira gjeografike dhe klimatike, si dhe mungesa e masave institucionale ndaj efekteve të ndryshimit klimatik, do të frenojnë dëshirën që këto zhvendosje të ndodhin në masë dhe të organizuara.

Si rezultat, zhvendosjet sporadike do të fragmentojnë më tej territorin, duke rrezikuar burimet më të vlefshme që do të pakësohen gjithnjë e më shumë. Njerëzit do të zgjedhin të vendosen në zonat më lehtësisht të arritshme dhe me burime më lehtësisht të vjelshme.

5.3.2 Masat Zbutëse ndaj Ndryshimeve Klimatike

Në qoftë se Plani nuk përshtatet, infrastruktura përkatëse, duke marrë parasysh rritjen e parashikuar të disa sektorëve specifikë, si transporti (veçanërisht ai rrugor) dhe industria, nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë që të eliminojë dyndjet dhe bllokimet në rrugë, të cilat pengojnë trafikun e qetë dhe me barrë më të vogël ndaj mjedisit apo të eliminojë shkarkimet e pakontrolluara në ajër prej impianteve industriale. Zbatimi i masave për zbutjen e ndryshimeve klimatike, duke ulur emetimet e gazit serë në sektorët që mbulon Vendimi Nr. 406/2009/KE do të jetë dukshëm në rrezik. Edhe në rastin e emisioneve të gazrave me efekt serë, kontributi më i madh në arritjen e objektivit mjedisor në lidhje me tavanin e emetimeve të ndotësve nga ndërhyrjet infrastrukturore

pritet të vijë nga sektori i transportit, dhe më konkretisht nga përdorimi i automjeteve me më shumë efikasitet energjetike. Megjithatë, trafiku i çorganizuar dhe i kongjestuar i rrjetit rrugor zhbën të gjitha efektet e përdorimit të automjeteve të prodhuara në përputhje me standardet teknike. Pavarësisht automjeteve të përmirësuara teknikisht, bllokimet e trafikut në rrjetin rrugor dhe shpejtësia e udhëtimit e reduktuar gjithnjë e më shumë në qendrat urbane, do të sillte si pasojë tejkalimin e maksimumit të emetimeve të gazrave me efekt serrë të përcaktuara deri më vitin 2020.

5.4 UJI

Në qoftë se Plani nuk përshtatet, infrastruktura dhe politika përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë gjithëpërfshirëse. Infrastruktura nuk do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj, ndërtimi i infrastrukturës së re mund të mos marrë në konsideratë karakteristikat ekzistuese natyrore (sipërfaqet mbrojtëse, përshkueshmërinë e tokës dhe ndikimin në cilësinë e ujërave nëntokësore, etj). Rreziku i aksidenteve që përfshijnë rrjedhje të cilat ndikojnë në statusin kimik të ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore është dukshëm më i madh në sektorin e transportit. Plani parashikon edhe rivitalizimin e transportit hekurudhor. Në qoftë se Plani nuk adaptohet, transporti i mallrave më i shpeshtë në infrastrukturën rrugore, do të rrisë mundësinë e ndotjes për shkak të aksidenteve që përfshijnë rrjedhje të substancave të rrezikshme.

5.5 BIODIVERSITETI

Me përshtatjen e Planit, infrastruktura përkatëse do të planifikohet dhe rregullohet në mënyrë gjithëpërfshirëse. Infrastruktura do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Për shkaqet e sipërpërmendura, infrastruktura do të planifikohet, që do të thotë gjithashtu më pak nevojë për të kryer ndërhyrje të reja infrastrukturore. Si rezultat, hapësira nuk do të fragmentohet në mënyrë të panevojshme dhe nuk do të preken rrugët migratore të kafshëve të egra. Masat e aktiviteteve të Planit duhet të përfshijë krijimin e kalimeve të përshtatshme për kafshët e egra nëse fragmentet ekzistuese provojnë se janë të papërshtatshme apo të pakalueshme (vendkalimet janë penguar nga gardhet ose vdekshmëria e kafshëve në rrugë është rritur). Nëse masat e Planit nuk zbatohen, vdekshmëria e kafshëve në rrugë dhe lidhjet midis popullatave mund të përkeqësohen, gjë e cila mund të ndikojë në biodiversitetin e zonave përkatëse. Masat e parashikuara përfshijnë masa për të reduktuar nivelin e zhurmës në mjedisin natyror, të cilat do të kenë një ndikim lokal pozitiv të përhershëm te kafshët e egra. Nëse masat nuk zbatohen, zhurma në mjedisin natyror do të rritet për shkak të ndërhyrjeve infrastrukturore të pakontrolluara dhe të paplanifikuara.

5.6 MBETJET

Sektori i grumbullimit / trajtimit / riciklimit të mbetjeve është një ndër sektorët më problematikë në Shqipëri, për vetë natyrën e tij ndërlidhëse me një sërë sektorësh të tjerë (ajri, toka, uji, shëndeti etj). Aktualisht ky sektor ka një sërë problematikash, të cilat kanë gjetur reflektim dhe adresim në

Plan. Këto problematika përfshijnë: praninë e zonave të ndotura të njohura si Hot-Spote që akoma nuk janë sistemuar; vend depozitime të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme); kapacitet i pamjaftueshëm i landfilleve ekzistues apo mungesa e tyre aty ku duhet; menaxhimi i mbetjeve është akoma në nivele të ulëta; mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore; mungesa e landfilleve për mbetjet e rrezikshme; ndarja në burim e mbetjeve / riciklimi akoma nuk praktikohet në Shqipëri; kuadri ligjor, megjithëse i përgjigjet kërkesave të BE-së, nuk mund të ndryshojë realitetin për shkak të mungesës në investime; etj. Nëse Plani nuk adoptohet kjo situatë jo vetëm që do të vijojë të mbetet problematike, por do të përkeqësohet më tej për shkak të zhvillimeve të pakontrolluara në të gjithë sektorët përfshirë edhe planifikimin hapësinor / urban.

5.7 ZHURMA

Skenari 'mos bëj asgjë' nuk përfshin asnjë ndërhyrje infrastrukturore, me përjashtim të ruajtjes së gjendjes ekzistuese. Nëse aktivitetet e parashikuara ne Plan nuk zbatohen apo përfshihen në programet e detajuara të masave për zvogëlimin e ndotjes nga zhurma, niveli i zhurmës do të rritet, veçanërisht më shumë për shkak të zhvillimeve të pakontrolluara infrastrukturore. Prandaj, objektivi i arritjes së standardit të BE-së mbi zhurmën (LAeq / ditën në 55dB (A) dhe LAeq / natën në 45 dB (A)) nuk do të realizohet. Politikat dhe aktivitetet infrastrukturore të parashikuara ne Plan do të sigurojnë kohezion, efikasitet dhe qëndrueshmëri, dhe rritjen e përfitimeve për përdoruesit e kësaj infrastrukture. Nëse masat e politikave të Plani nuk zbatohen, ekspozimi i banorëve ndaj zhurmës do të rritet. Në përputhje me legjislacionin shqiptar dhe direktivat e BE-së, menaxherët e burimeve individuale të zhurmës duhet të rehabilitojnë zonat me ndotje akustike të tepërt. Megjithatë, përmirësimet e efektshme të mjedisit mund të kryhen vetëm nëpërmjet masave të kombinuara, logjistike dhe organizative.

5.8 POPULLSIA DHE ASETET MATERIALE

Pavarësisht nga disa investime të fundit në rrjetin e rrugëve lokale dhe rajonale, cilësia e infrastrukturës së transportit në Shqipëri mbetet e ulët dhe ka dallime të konsiderueshme rajonale në aspektin e qasjes ndaj tregjeve dhe shërbimeve themelore. Cilësia e ofrimit të shërbimeve në zonat rurale është ende e ulët dhe pjesa më pak e pasur e popullatës ka qasje të kufizuar në shërbimet sociale, veçanërisht shëndetësi dhe arsim. Kufizimet e transportit publik dhe kostot e larta ndikojnë në lëvizshmërinë e njerëzve dhe qasjen ndaj mundësive (dmth të punësimit) jashtë fshatrave. Menaxhimi i vazhduar i aseteve, mirëmbajtja rutinë e rrugëve, dhe qasja më e besueshme në transportin publik mund të zvogëlojë shpenzimet dhe të sjellë përfitime të rëndësishme njësoj si për familjet, fermerët dhe firmat. Edhe pse shkalla e aksidenteve fatale është në rënie (kjo shkallë është pothuajse përgjysmuar gjatë dekadës së fundit), siguria rrugore në Shqipëri është një problem i madh social dhe i shëndetit publik. Qeveria është fokusuar në zbatimin e ligjeve dhe rregulloreve të sigurisë rrugore, në vend që t'i japë vëmendje auditimeve të sigurisë dhe përmirësimit të pikave të errëta, inkorporimit të standardeve të sigurisë në projektimin dhe ndërtimin e infrastrukturës, si dhe rritjes së ndërgjegjësimit të publikut. Në qoftë se Plani nuk do të adaptohet dhe

masat nuk do të zbatohen, aksesueshmëria do të mbetet një shqetësim i rëndësishëm, dhe çështjet e sigurisë do të vazhdojnë të jenë një problem serioz. Si pasojë nuk priten efekte pozitive në mënyrën dhe kushtet e jetesës në qendrat e banuara.

5.9 TRASHËGIMIA KULTURORE

Në qoftë se Plani nuk përshtatet dhe nuk zbatohen aktivitetet infrastrukturore, integriteti dhe karakteristikat e zonave dhe njësive të trashëgimisë kulturore, sidomos të peizazheve kulturore, peizazheve historike, zonave të trashëgimisë urbane dhe zonave të tyre të ndikimit, dhe vendeve arkeologjike, do të ruhen në një masë më të madhe. Nga ana tjetër, zhvillimi i infrastrukturës dhe politikave përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullullohet në mënyrë gjithëpërfshirëse, dhe infrastruktura nuk do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do të kenë një efekt negativ në trashëgiminë kulturore.

5.10 PEIZAZHI

Në qoftë se Plani nuk përshtatet, dhe aktivitetet infrastrukturore nuk zbatohen, integriteti dhe tiparet e peizazheve të jashtëzakonshëm dhe zonave të peizazhit me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar, do të ruhen. Imazhi i peizazheve me cilësi të larta i zonave të ruajtura mirë dhe me elementë të rëndësishëm kulturor, do të ruhet. Nga ana tjetër, zhvillimi i infrastrukturës dhe politikave përkatëse nuk do të planifikohet dhe rregullullohet në mënyrë gjithëpërfshirëse, dhe infrastruktura nuk do të rikonstruktohet apo ndërtohet mbi bazën e një analize të nevojave dhe mundësive. Prandaj zhvillimet e paplanifikuara do të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në degradimin e peizazhit.

SEKSIONI 6

BAZA PËR PERGATITJEN E VLERËSIMIT MJEDISOR

6.1 PËRCAKTIMI I OBJEKTIVAVE MJEDISORE

Bazuar në analizën e detyrimeve të specifikuara në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentat strategjike të Shqipërisë, situates ekzistuese të mjedisit dhe të ndikimeve potenciale mjedisore që mund të shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara në Plan, Raporti i VSM-së përcakton sektorët më të rëndësishëm mjedisore dhe objektivat mjedisore si më poshtë:

Toka

Objektiva Mjedisore 1 (OM 1): Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj.

Objektiva Mjedisore 2 (OM 2): Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit / rehabilitimit të infrastruktures.

Ajri

Objektiva Mjedisore 3 (OM 3): Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasi të vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimalë të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferike.

Faktorët klimatikë

Objektiva Mjedisore 4 (OM 4): Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Uji

Objektiva Mjedisore 5 (OM 5): Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujërat e njelmët, ujërat sipërfaqësorë dhe burimet e ujit të pijshëm.

Mjedisi natyror

Objektiva Mjedisore 6 (OM 6): Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit.

Objektiva Mjedisore 7 (OM 7): Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

Mbetjet

Objektiva Mjedisore 8 (OM 8): Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfillleve e incineratorëve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

Zhurma

Objektiva Mjedisore 9 (OM 9): Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Popullsia dhe asetet materiale

Objektiva Mjedisore 10 (OM 10): Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Trashëgimia Kulturore

Objektiva Mjedisore 11 (OM 11): Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

Peisazhi

Objektiva Mjedisore 12 (OM 12): Garantimi i ruajtjes së peisazheve të veçanta dhe zonave peisazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peisazhi me cilësi të lartë.

Shpjegimi i përcaktimit të objektivave mjedisore jepet në seksionet në vijim.

6.1.1 Detyrimet e specifikuar në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentat strategjike të Shqipërisë

Për të përcaktuar objektivat e rëndësishme specifike, janë përdorur detyrimet e specifikuar në konventat e ratifikuara dhe në direktivat respektive të BE-së, si dhe në dokumentat strategjike të Shqipërisë. Lidhja mes sektoreve të mjedisit dhe objektivave mjedisore, si dhe dokumentat përkatës të planeve, programeve apo politikave mjedisore është paraqitur në Tabelën e mëposhtme:

Tab. - 30 Konventat e ratifikuara dhe Direktivat respektive të BE-së dhe të shtetit Shqiptar

Dokumenti	Qëllimi dhe objektiva	Lidhja me SM	Lidhja me OM
Strategjia tematike per Mbrojtjen e Tokes – COM (2006)231. Referenca ne Shqiperi gjendet ne Ligjin nr. 10431 date 9.6.2011 “Per Mbrojtjen e Mjedisit” (neni 18)	Duhen marre ne konsiderate pozitat mbi te cilat eshte bazuar hartimi i Direktives qe percakton kuadrin per mbrojtjen e tokes dhe amendon Direktiven 2004/35/EC. Strategjia merr ne konsiderate nje sere funksionesh, diversitetin dhe kompleksitetin e tokes si dhe nje sere procesesh degradimi te cilave ajo (toka) u nenshtrohet. Objektivi strategjik është mbrojtja dhe shfrytëzimi i qëndrueshëm i tokës, bazuar në parimet e mëposhtme udhëzuese:	Toka	OM 1

	<ul style="list-style-type: none"> • parandalimi i degradimit të mëtejshëm dhe ruajtja e funksioneve të tokës, kur toka perdoret dhe kur funksionet e tokës shfrytezohen, si dhe kur toka sherben si mjedis prites per efektet e aktivitetit te njeritu apo fenomeneve mjedisore; • Rikthimi i tokës së degraduar në një nivel funksionaliteti konsistent të paktën me përdorimin aktual apo të synuar, duke pasur parasysh kostot e <i>restaurimit</i> të tokës. 		
<p>Direktiva 2008/98/EC per mbetjet.</p> <p>Direktiva 2006/12/EC per mbetjet Transpozuar ne legjislacionin shqiptar si VKM nr. 175, date 19.1.2011 “Për miratimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të mbetjeve 2010-2025 dhe të planit kombëtar të menaxhimit të mbetjeve 2010-2025”</p>	<p>Qellimi thelbesor i te gjitha rregulloreve mbi mbetjet eshte mbrojtja e shendetit te njerezve dhe e mjedisit nga efektet e demshme qe shkaktohen nga grumbullimi, transportimi, perpunimi, depozitimi dhe trajtimi i mbetjeve. Direktiva 2008/98/KE (Direktiva Kuader mbi Mbetjet) parashikon një qasje të re mbi administrimin e mbetjeve bazuar në parandalimin e ndikimeve negative të gjenerimit të mbetjeve dhe administrimit mbi shëndetin e njeriut dhe mjedisin, si dhe duke synuar kufizimin e prodhimit të mbetjeve, si dhe nxitjen e përdorimit të mbetjeve si burim nga riciklimi dhe rikuperimi. Mbetja eshte nje burim i lendes se pare (dhe jo dicka qe duhet shperbere sa me lire qe te jete e mundur), keshtu qe duhet te merren masa per te riperdorur mbetjet sa me shume te jete e mundur.</p> <p>Persa i perket riciklimit, paraqet nje objektive mjedisore qe eshte ‘55% e mases totale te mbetjeve te riperdoret apo riciklohet, deri ne 2020’.</p>	<p>Toka</p> <p>Mbetjet</p>	<p>OM 2</p> <p>OM 8</p>
<p>Direktiva 2008/50/EC mbi cilësinë e ajrit dhe për ajër më të pastër për Evropën.</p> <p>Direktiva 2004/107/CE lidhur me arsenikun, kadmiumin, merkurin, nikelin dhe hirokARBURET aromatike policiklike në ajrin e mjedisit. Shqipëria i ka parafruar plotesisht keto direktiva permes: - Ligjit nr. 162/2014, date 12.04.2014 " Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit " dhe</p>	<p>Direktiva 2008/50/EC përcakton masat që synojnë si vijon:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Përkufizimin dhe përcaktimin e objektivave për cilësi të ajrit të ambientit hartuar në mënyrë të tillë që shmangin, parandalojnë apo reduktojnë efektet e dëmshme në shëndetin e njerëzve dhe në mjedisin në tërësi; 2. Përlllogaritjen e cilësisë së ajrit të ambientit në Vendet Anëtare me bazë metoda dhe kritere të përbashkëta; 3. Sigurimin e informacionit mbi cilësinë e ajrit të ambientit në mënyrë që të ndihmojë luftën kundër ndotjes dhe shqetësimit të ajrit dhe të monitorojë prirjet dhe përmirësimet që vijnë si rezultat i masave kombëtare dhe të Komunitetit; 4. Garantimin se informacioni i tillë mbi cilësinë e ajrit të ambientit do t’i bëhet I disponueshëm publikut; 5. Mirëmbajtjen e cilësisë së ajrit atje ku është e mirë dhe përmirësimin e saj në raste të tjera; 6. Nxitjen e rritjes së bashkëpunimit midis Vendeve Anëtare për 	<p>Ajri</p>	<p>OM 3</p>

<p>-VKM nr. 594, date 10.09.2014 " Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit "</p>	<p>reduktimin e ndotjes së ajrit. Objektivat e Direktives 2004/107/CE janë të:</p> <p>(a) të përcaktoje një vlerë të synuar për përqendrimin e arsenikut , kadmiumit , nikelit dhe benzo (a) pirenit në ajrin e ambientit me qëllim shmangien , parandalimin ose reduktimin e efekteve të dëmshme të arsenikut , kadmiumit , nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në shëndetin e njeriut dhe në mjedis si një i tërë;</p> <p>(b) të sigurojnë, në lidhje me arsenikun, kadmiumin, nikelin dhe hidrokarburet policiklike aromatike, që cilësia e ajrit të ambientit është ruajtur atje ku ajo është e mirë dhe është përmirësuar në raste të tjera;</p> <p>(c) të përcaktojë metodat e përbashkëta dhe kriteret për vlerësimin e përqendrimeve të arsenikut, kadmiumit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në ajrin e ambientit si dhe për depozitimin e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike;</p> <p>(d) të sigurojë që informacioni i duhur mbi përqendrimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike në ajrin e ambientit si dhe mbi depozitimet e arsenikut, kadmiumit, merkurit, nikelit dhe hidrokarbureve policiklike aromatike është marrë dhe të siguroje se ajo është vënë në dispozicion të publikut.</p>		
<p>Strategjia e BE për adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike (COM (2013)</p>	<p>Objektiva e përgjithshme e Strategjisë së BE për adaptimin është të kontribuojë në një Evropë me elastike ndaj klimës. Kjo do të thotë rritjen e punës përgatitore dhe të kapacitetit për t’ju përgjigjur ndikimeve nga ndryshimet klimatike në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar, duke zhvilluar një perfrim logjik dhe duke përmirësuar koordinimin.</p> <p>Shqipëria ka ratifikuar Konventën e Vjenës dhe Protokollin e Montrealit, në Tetor 1999, si dhe është anëtare e Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara mbi Ndryshimet Klimatike (UNFCCC), që nga Janari 1995. Shqipëria ka përgatitur dy Komunikime Kombëtare në 2002 dhe 2009, si dhe ka finalizuar me sukses vetë vlerësimin për përgatitjen e Komunikimit të Tretë Kombëtar të UNFCCC. Në vitin 2016 është parashikuar të përfundojë hartimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planit Kombëtar të Veprimit për Ndryshimet Klimatike, me koheshtrirje 2016-2030.</p>	<p>Faktoret klimatike</p>	<p>OM 4</p>
<p>Vendimi 406/2009/EC për përpjekjet e Shteteve Anëtare të zvogëlojnë</p>	<p>Vendimi 406/2009/EC përcakton kontributin minimal të vendeve anëtare për të arritur detyrimin për zvogëlimin e emetimit të gazeve ‘sere’ për periudhën nga 2013 deri në</p>	<p>Faktoret klimatike</p>	<p>OM 4</p>

<p>emetimet e gazeve serë që t'i plotësojnë detyrimet e Komunitetit për zvogëlimin e gazeve serë deri më 2020</p>	<p>2020 per emetimet e gazeve 'sere' qe mbulohen nga ky vendim si dhe rregullat per arritjen e ketyre kontributeve dhe vleresimin e tyre. Angazhimi per reduktimin e emetimeve te gazeve 'sere' i referohet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne shtepi dhe ne sektorin e sherbimeve; - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne sektorin e transportit; - emetimeve nga perdorimi i lendeve djegese ne ndermarrjet e vogla dhe te mesme dhe ne sektorin e energjise; - emetimet qe clirohen nga sektori i energjise; - emetimet nga proceset industriale; - perdorimi i tretesve dhe produkteve te tjere; - emetimet nga bujqesia; - emetimet nga administrimi i mbetjeve. - Shqiperia akoma nuk e ka transpozuar kete vendim; eshte parashikuar te behet ne vitin 2018. Pra bie brenda afateve kohore te realizimit te Planit, keshtu qe dipsozitat e ketij vendim 		
<p>Direktiva 2000/60/EC (Direktiva Kuader e Ujit) (transpozuar në egjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujërat sipërfaqësore")</p>	<p>Direktiva percakton masat per arritjen e objektivit strategjik te statusit te mire ekologjik per ujerat ne vitin 2015.</p>	<p>Uji</p>	<p>OM 5</p>
<p>Direktiva 2008/56/EC qe vendos kuadrin per veprimin e komunitetit ne fushen e politikës mjedisore te lumit (Direktiva Kuader e Strategjise Ujore). Shqiperia planifikon ta adoptoje plotesisht kete strategji gjate tremujorit te funksit te vitit 2016 permes nje VKM-je specifike "Per permbajtjen, zhvillimin dhe zbatimin e</p>	<p>Direktiva percakton kuadrin brenda se cilit vendet anetare duhet te marrin masat e nevojshme 'per te arritur apo mbajtur nje gjendje te mire mjedisore ne mjedisin ujour deri ne vitin 2020. Ne perputhje me kete Direktive jane hartuar dhe zbatuar strategjite ujore, me qellim qe te:</p> <ul style="list-style-type: none"> -mbrojne mjedisin ujour, parandalojne degradimin e tij, apo, nese eshte e mundur, rivendosin ekosistemet lumore ne zonat e prekuara nga efektet e demshme; -parandalojne dhe pakesojne nderhyrjet ne mjedisin ujour me qellim eliminimin gradual te ndotjes dhe keshtu garantojne se nuk ka pasoja te medha per biodiversitetin ujour, ekosistemet ujore dhe shendetin e njeriut dhe se keto nuk jane te kercenuara. 	<p>Uji</p>	<p>OM 5</p>

Strategjise Mjedisore Detare".			
Direktiva 2008/105/EC per standartet e cilesise mjedisore ne fushen e politikave ujore (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujërat sipërfaqësore")	<p>Kjo Direktive percakton standartet e cilesise mjedisore per substancat prioritare dhe ndotesit e tjere, sic percaktohet ne Direktiven 2000/60/EC me objektive arritjen e nje gjendjeje te mire kimike te ujerave sipërfaqësore dhe ne perputhje me parashikimet dhe objektivat e Direktives 2000/60/EC mbi parandalimin e emetimit te substancave ne uje, duke ndare ujerat e zeza.</p> <p>VKM-ja qe transpozon Direktiven 2008/105/EC ne legjislacionin shqiptar percakton normativa te detajuara dhe gjithepershiresë per vleresimin e gjendjes kimike te ujerave sipërfaqësore.</p>	Uji	OM 5
Direktiva 2006/7/EC për Menaxhimin e Cilësisë së Ujit për Larje (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujërat sipërfaqësore")	<p>Direktiva percakton masat per te:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) monitoruar dhe klasifikuar sipas cilesise ujin per larje; b) menaxhuar cilesine e ujit per larje; dhe c) informuar publikun mbi cilesine e ujit per larje. <p>Qellimi (objektiva) i kesaj Direktive eshte 'te ruaje, mbroje dhe permiresoje cilesine e mjedisit dhe te mbroje shendetin e njerezve, duke plotesuar Direktiven 2000/60/EC'.</p>	Uji	OM 5
Direktiva e Keshillit 98/83/EC në lidhje me cilësinë e ujit të caktuar për konsumim njerëzor (transpozuar në legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujërat sipërfaqësore")	<p>Direktiva e Keshillit 98/83/EC rregullon cilesine e ujit qe perdoret per konsum nga njerezit. Uji eshte i shendetshem dhe i paster nese ai nuk permban mikroorganizma, parazite dhe cdo substance tjeter, te cilat ne sasi apo perqendrimë te caktuara perbejne nje rrezik potencial per shendetin e njerezve.</p> <p>Objektiva e kesaj direktive eshte te mbroje shendetin e njerezve prej cdo efekti negativ apo ndotjeje te ujit qe perdoret per konsum nga njerezit, duke garantuar qe uji te jete i paster dhe i shendetshem.</p>	Uji	OM 5
Direktiva 2006/118/EC për mbrojtjen e ujërave nëntokësore nga ndotja dhe përkeqësimi (transpozuar ne legjislacionin shqiptar permes VKM nr. 246, date 30.04.2014 "Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për	<p>Direktiva 2006/118/EC për mbrojtjen e ujërave nëntokësore nga ndotja dhe përkeqësimi percakton masa specifike per te parandaluar dhe kontrolluar ndotjen e ujerave nentokesore ne perputhje me Direktiven 2000/60/EC. Keto masa kryesisht perfshijne:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kriterë per vleresimin e statusit kimik të ujit nëntokësor, dhe -kriterë per identifikimin dhe kthimin mbrapsht te tendencave te konsiderueshme dhe te qendrueshme te rritjes, dhe per përcaktimin e pikenisjeve per tendencat e kunderta. 	Uji	OM 5

ujërat sipërfaqësore")			
<p>Direktiva 2007/60/EC për vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet (Direktiva e Permbytjeve). Shqipëria e ka perafuar pjesërisht këto direktive përmes: - Ligji nr. 9860, date 21.01.2008 që amendon Ligjin nr. 8518, date 30.7.1999 "Për Ujitjen dhe Kullimin"- VKM nr. 835, date 3.12.2004 "Për Planin Kombëtar të Emergjencave Civile"- VKM nr. 267 date 07.05.2014 "Për miratimin e listës së substancave prioritare në mjediset ujore"</p>	<p>Direktiva ka përcaktuar negociatat ndërkufitare lidhur me menaxhimin e rreziqeve nga përmbytjet, dhe përfshin angazhime të rëndësishme për të rritur transparencën dhe integritetin e qytetarëve.</p> <p>Objektiva e direktives së menaxhimit të rreziqeve nga përmbytjet është të reduktojë rreziqet dhe pasojat negative të përmbytjeve në BE.</p> <p>Përsa i përket Shqipërisë, në fund të 2015, dhe gjatë tremujorit të parë të 2016, është parashikuar miratimi i dy VKM-ve: VKM "Për kushtet dhe kriteret e nevojshme për krijimin, mbajtjen, menaxhimin dhe përditësimin e Kadastrës Kombëtare të Burimeve Ujore" VKM "Për përmbytjet, zhvillimin dhe zbatimin e Strategjisë Kombëtare për Ujërat, planetë menaxhimit të baseneve të lumenjve dhe planetë të menaxhimit të rrezikut nga përmbytjet"</p>	Uji	OM 5
<p>Direktiva 2009/147/EC për mbrojtjen e zogjve të eger. Shqipëria e ka perafuar pjesërisht këto direktive, përmes ligjeve: - Ligji nr. 9587, date 20.7.2006 "Për mbrojtjen e biodiversitetit" i ndryshuar - Ligji nr. 10006, date 23.10.2008; "Për mbrojtjen e faunës së eger" - Ligji nr. 10253, date 11.3.2010 "Për Gjuetinë"</p>	<p>Direktiva ofron një kornizë të plotë për mbrojtjen, menaxhimin dhe kontrollin e të gjithë zogjve të egër që ndodhen në BE. Direktiva udhëzon shtetet anëtare të marrin masa për të mbajtur popullacionin e të gjitha llojeve të zogjve të egër që ndodhen në shtetin e BE-së. Masa të tilla mund të përfshijnë mirëmbajtjen dhe/ose ri-krijimin e vendbanimeve në mënyrë që të mbajnë këto popullata të zogjve.</p> <p>Për të gjitha speciet e zogjve që referohen në Shtojcën I të Direktives si dhe për të gjitha speciet e rregullta migratore, që kanë nevojë për mbrojtje, vendet anëtare duhet të krijojnë Zonat e Vecanta të Mbrojtjes (ZVM), apo të quajtura zonat Natura 2000. Në këto ZVM duhet garantuar që popullatat e specieve gjenden në një situatë të favorshme. SKZHI II përcakton si objektive strategjike "Ngritjen e rrejtës ekologjike "Natura 2000". Gjatë periudhës 2015 – 2016 është parashikuar amendimi i ligjit "Për gjuetinë", gjë që do të sigurojë përfrimin e plotë të kësaj Direktive në legjislacionin shqiptar.</p>	Mjedisi natyror	OM 6
<p>Direktiva e Keshillit 92/43/EEC për ruajtjen e habitateve natyrore dhe</p>	<p>Direktiva e habitateve kërkon që Shtetet Anëtare duhet të marrin masat e duhura për të mënjanuar në zonat e vecanta të ruajtjes shkatërrimin e habitateve natyrore dhe të</p>	Mjedisi natyror	OM 6

<p>te flores e faunes se eger. Shqiperia e ka perafuar pjeserisht kete direktive permes ligjeve:- Ligji nr. 9587, datë 20.7.2006 “Për mbrojtjen e biodiversitetit”;Ligji “Për Zonat e Mbrojtura”, nr.8906, datë 6.6.2002, të amenduar;Ligji nr. 10006, datë 23.10.2008 “Për mbrojtjen e faunës së eger”; and- VKM nr. 866, date 10.12.2014 “Permiratimin e listes se habitateve natyrore, flores, faunes dhe zogjve me interes per KE</p>	<p>habitateve të specieve si dhe shqetësimin e specieve për të cilat janë përcaktuar zonat e Natura 2000, në rastet kur ky shqetësim është dukshëm i lidhur me objektivat e kësaj Direktive. Kjo dispozite aplikohet per ZVM-te e propozuara, sic percaktohet ne merputhje me procedurat dhe kriteret e direktives se habitateve.</p> <p>SKZHI II percakton si objektiva strategjike:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Nje rritje e synuar me 17% e siperfaqes se Zonave te Mbrojtura ne gjithe territorin, permes zgjerimir dhe menaxhimit te integruar te zonave te mbrojtura; - Garantimi i statusit te mbrojtur per 5% te specieve dhe habitateve te kercenuara. <p>Ne tremujorin e trete te vitit 2016 eshte parashikuar aprovimi i projektligjit “Per disa shtesa dhe ndryshime ne ligjin nr. 8906, date 6.6.2002 “Per zonat e mbrojtura” i ndryshuar”, gje qe do te siguroje perafrimin e plote te kesaj Direktive ne legjislacionin shqiptar</p>		
<p>Konventa e Bernes (Bern, 1979) me Ligjin nr. 8294, date 2.3.1998)</p>	<p>Per ruajtjen e flores dhe faunes se eger dhe mjedisit natyror evropian.</p>	<p>Mjedisi natyror</p>	<p>OM 6</p>
<p>Konventa Ramsar (Ramsar, 1971) (ratifikuar ne 29.3.1996)</p>	<p>Shtetet pale kane rene dakort qe te:</p> <ul style="list-style-type: none"> •percaktojne ligatinat e territorit te tij te pershtatshme per tu perfshire ne listen e ligatinave me rendesi nderkombetare; - formulojne dhe zbatojne plane per promovimin dhe mbrojtjen e ligatinave te perfshira ne Liste, si dhe per perdorimin sa me racional te ligatinave ne territorin e tyre • promovojne ruajtjen e ligatinave dhe shpendeve ujore duke krijuar rezervate natyrore ne ligatina, te perfshira ose jo ne Liste, dhe siguron ruajtjen e tyre ne menyren me te pershtatshme; • marrin ne konsiderate pergjegjesine e tij nderkombetare per ruajtjen, menaxhimin dhe perdorimin racional te grupeve shtegtare te shpendeve ujore, si kur percakton nje hyrje ne Liste ashtu dhe kur ushtron te drejtat e tij per ndryshim ne kete Liste ne lidhje me ligatinat ne territorin e tij; • konsultojne njera tjetren rreth zbatimit te detyrimeve te dala nga kjo Konvente vecanerisht ne rastet kur nje ligatine shtrihet ne territorin e me shume se te nje shteti pale ose kur nje sistem uJOR ndahet mes disa Shteteve Pale. 	<p>Mjedisi natyror</p>	<p>OM 6</p>
<p>Direktiva 2002/49/EC për vlerësimin</p>	<p>Objektivi kryesor është menaxhimi i qëndrueshëm i zhurmës me qëllim respektimin e niveleve të lejuara dhe</p>	<p>Zhurmat</p>	<p>OM 9</p>

<p>&administrimin e zhurmës në mjedis. Shqipëria e ka perafruar pjesërisht këto Direktive përmes Ligjit nr. 9774, datë 12.07.2007 “Për vlerësimin dhe menaxhimin e zhurmës në mjedis”.</p>	<p>mbrojtjen e shëndetit të njerëzve. përcaktojnë kërkesa specifike për zhurmat e gjeneruara nga sektorë të tjerë, siç është transporti rrugor, ajror, hekurudhor, zhurmat e gjeneruara nga pajisjet dhe makineritë.</p> <p>Ne tremujorin e fundit të vitit të 2017 është parashikuar miratimi i dy VKM-me:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "Për kriteret, procedurat dhe rregullat për certifikim, pezullimin dhe heqjen e certifikates së ekspertit të zhurmës në mjedis" -Për përbërjen dhe organizimin e Komitetit Teknik të Zhurmave (KTZH)"Kjo gjë do të sigurojë përfundimin e plotë të kësaj Direktive në legjislativin shqiptar. 		
<p>Direktiva 2008/96/EC mbi sigurinë e infrastrukturës rrugore (e perafruar plotësisht nëpërmjet Udhëzimit Nr. 9, datë 3.07.2012 “Mbi auditimin dhe inspektimin e sigurisë rrugore”</p>	<p>Objektiva e kësaj Direktive është ‘garantimi i infrastrukturës së sigurt rrugore për të gjithë përdoruesit e rrugës’.</p>	<p>Popullsia & asetet materiale</p>	<p>OM 10</p>
<p>Konventa Europiane për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkeologjike–Konventa e Maltës(MEKVAD) (Shqipëria ka aderuar përmes miratimit të Ligjit nr. 9806 datë 17.9.2007)</p>	<p>Konventa i referohet konceptit gjithëpërfshirës të ruajtjes së trashëgimisë arkeologjike. Ajo përcakton lidhjen mes ruajtjes së trashëgimisë arkeologjike dhe planifikimit hapësinor. Konventa kërkon që çdo palë firmosëse të:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kërkojë të pajtojë dhe ndërthurë kërkesat përkatëse të arkeologjisë me planet hapësinore duke siguruar që arkeologët marrin pjesë në hartimin e politikave të planifikimit hapësinor dhe në faza të ndryshme të zbatimit të këtyre politikave; -sigurojë që arkeologët, planifikuesit urbanë dhe ata hapësinorë konsultohen sistematikisht me njëri-tjetrin me qëllim lehtësimin e modifikimit të atyre planeve hapësinore që kanë të ngjarë të dëmtojnë trashëgiminë arkeologjike -sigurojë kohë dhe burime të mjaftueshme për një studim të duhur shkencor që duhet të bëhet në zonën përkatëse dhe që të publikohen rezultatet e atij studimi -sigurojë që vlerësimi për ndikimin në mjedis dhe vendimet rezultuese përfshijnë konsideratën e plotë mbi zonat arkeologjike dhe shtrirjet e tyre -garantojë konservimin <i>in situ</i>, kur është e mundur, të elementëve të trashëgimisë arkeologjike që janë gjetur gjatë kryerjes së aktiviteteve hapësinore; 	<p>Trashëgimia kulturore</p>	<p>OM 11</p>

	-sigurojë që zonat arkeologjike janë të arritshme nga publiku, dhe se rrugët hyrëse për pranimin e një numri të madh vizitorësh, nuk dëmtojnë veçoritë arkeologjike dhe shkencore të këtyre zonave dhe mjedisit përreth.		
Konventa për Mbrojtjen e Trashëgimisë Arkitektonike të Europës – Konventa e Granadës (Shqipëria ka aderuar përmes miratimit të Ligjit nr. 9806 datë 17.9.2007)	<p>Konventa përforcon konceptin gjithëpërfshirës në ruajtjen e trashëgimisë arkitektonike(monumente, njësi arkitektonike, zona apo struktura memoriale). Konventa kërkon që çdo palë pjesëmarrëse të:</p> <ul style="list-style-type: none"> -zbatojë mbikëqyrje dhe procedurat e autorizimeve të duhura në përputhje me kërkesat e paracaktuara për mbrojtje ligjore të strukturave në fjalë; - parandalojë dëmtimin, rrënimin ose shkatërrimin e strukturave të mbrojtura. <p>Politika e ruajtjes gjithëpërfshirëse të trashëgimisë arkitektonike i detyron të gjitha palët firmosëse që të:</p> <ul style="list-style-type: none"> -përfshijnë mbrojtjen e trashëgimisë arkitektonike si objektiv të rëndësishëm në planifikimin hapësinor dhe atë urban; - nxitin programet për restaurimin dhe mirëmbajtjen e trashëgimisë arkitektonike; 	Trashëgimia kulturore	OM 11
Strategjia Kombetare për Zhvillim dhe Integrim, drafti i 2-të, 2015 - 2020	<p>Strategjia e dyte Kombetare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI-II) paraqet vizionin e Shqipërisë për zhvillimin e saj social, demokratik dhe ekonomik për periudhën 2015-2020, si dhe aspiratën për integrimin evropian. SKZHI-II shpjegon se si do të arrihet ky vizion përmes politikave dhe strategjive të qeverisë, duke synuar në:</p> <p>Shndërrimin e Shqipërisë në një vend të denjë për t'u anetaresuar në Bashkimin Evropian,</p> <p>Arrijen e standarteve që i sherbejnë qytetareve, rritjes së mireqenies së tyre dhe garantimit të mbrojtjes së të drejtave të tyre, dhe Hartimit të politikave që nxitin konkurrueshmërinë dhe prosperitetin ekonomik në Shqipëri si dhe krahasuar me vendet e rajonit dhe me gjere. SKZHI-II është një komponent kyç i</p> <p>Sistemit të Planifikimit të Integruar (SPI) në Shqipëri. SPI përbëhet nga një komplet parimesh operacionale, të cilat garantojnë se planifikimi dhe zbatimi i politikave të qeverisë behen në një mënyrë koherente, efektive dhe të integruar.</p> <p>Kuadri kohor 2015-2020 i SKZHI-II është harmonizuar me periudhën vijuese 2014-2020 të planifikimit financiar të BE-së, me Strategjinë e Lisbonës deri në 2020, dhe me tre ciklet vijues Kuadrit Afatmesëm Buxhetor. Përveç këtyre proceseve, SKZHI-</p>	<p>Toka</p> <p>Ajri</p> <p>Faktoret klimatike</p> <p>Uji</p> <p>Mjedisi natyror</p> <p>Mbetjet</p> <p>Zhurma</p> <p>Popullsia & asetet materiale</p> <p>Trashëgimia kulturore</p>	<p>OM 1</p> <p>OM 2</p> <p>OM 3</p> <p>OM 4</p> <p>OM 5</p> <p>OM 6</p> <p>OM 7</p> <p>OM 8</p> <p>OM 9</p> <p>OM 10</p> <p>OM 11</p> <p>OM 12</p>

	<p>Il eshte harmonizuar edhe me procese dhe dokumente te tjere kyc te zhvillimit dhe reformimit strategjik, si me poshte: Dokumenti Tregues Strategjik per Shqiperine (2014-2020), referuar gjithashtu edhe si Dokumenti Strategjik i Komisionit Evropian per Vendin; Programi Kombetar i Reformave Ekonomike (PKRE) 2015-2017, perfshire Strategjine e Zhvillimit te Bizneseve dhe Investimeve 2014-2020; Strategjia e Administrimit te Financave Publike 2014-2020; Strategjia e Administrimit te Financave Publike 2014-2020; Strategjia e Evropes Jug-Lindore 2020 (SEE2020) Punesimi dhe Prosperiteti ne Perspektiven Evropiane; Plani Kombetar per Integrimin Evropian (PKIE) 2014-2020; Raportet e progresit te BE dhe Bankes Boterore (sic eshte Kuadri i Financimit te Vendit 2015-2020); dhe kombetar dhe integrimin ne BE. Integrimi ne BE eshte qellimi madhor. Mireqeverisja, demokracia dhe sundimi i ligjit perbejne themelet mbi te cilat do te arrihet vizioni i SKZHI-II.</p>	Peisazhi	
--	--	----------	--

6.1.2 Identifikimi i ndikimeve mjedisore

Ndikimet mjedisore që mund të shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara në Plan janë përvijuar në Tabelën më poshtë:

Tab. - 31 Ndikimet mjedisore që mund të shkaktohen nga aktivitetet e parashikuara në Plan

Sektori i mjedisit	Percaktimi i ndikimeve qe mund te vleresohen ne raportin e VSM-se	Vleresimi PO/JO
Toka	<ul style="list-style-type: none"> • fragmentimi i zonave me aktivitet te dendur bujqesor apo zona pyjore • perdorimi i burimeve te energjise se rinovueshme dhe karburanteve 'bio' • administrimi i mbetjeve te gjeneruar nga aktivitetet e nderhyrjeve infrastrukture 	PO
Ajri	<ul style="list-style-type: none"> • emetimi i ndotesve ne ajer, te cilet kane ndikime te demshme tek ekosistemet dhe biodiversiteti • emetimi i ndotesve per te cilet jane percaktuar kufijte e siperm ne nivel kombetar • ndikimi ne shendet (sistemi respirator) ne rastet e nje pranie te larte te ndotesve ne ajer 	PO
Faktoret klimatike	<ul style="list-style-type: none"> • ndjeshmeria e rrjeteve dhe strukturave ndaj situatave ekstreme te motit • emetimet e gazrave 'sere' qe shkaktohen nga djegia e karburanteve 	PO
Uji	<ul style="list-style-type: none"> • siguria nga permbytjet 	PO

	<ul style="list-style-type: none"> • ndikimet e substancave te rrezikshme ne cilesine e ujerave sipërfaqesore dhe nentokesore, ne rast te derdhjeve aksidentale te tyre • ndikimet tek ujesjellesat dhe cilesia e ujit te pijshem • ndikimet mbi ujerat qe perdoren per larje (plazh) 	
Mjedisi natyror (biodiversiteti, habitatet, zonat e mbrojtura)	<ul style="list-style-type: none"> • fragmentimi i habitateve • ndikim ne linjat e migrimit te kafsheve • ndikim ne integritetin dhe funksionalitetin e zonave te mbrojtura dhe te zonave te Natura 2000 • ndikime mbi tipologjiine dhe cilesite e vecorive te cmuara natyrore 	PO
Mbetjet	<ul style="list-style-type: none"> • ndikimet nga zona te ndotura te njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale te rrezikshme) qe akoma nuk jane sistemuar • ndikimet nga vend depozitime te hapura (te ligjshme dhe te paligjshme) • kapacitet i pamjaftueshem i landfilleve ekzistues / mungesa e tyre • mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kerkesave ligjore • ndarja në burim e mbetjeve / riciklimi (kuadri ligjor është plotësuar që prej vitit 2011, por nuk zbatohet në praktikë) 	PO
Zhurma	<ul style="list-style-type: none"> • ndotja akustike qe shkaktohet gjate ndertimit dhe shfrytezimit te infrastruktures perkatese dhe ndikimi tek shendeti i njerezve 	PO
Popullsia dhe asetet materiale	<ul style="list-style-type: none"> • ndikime mbi asetet materiale per shkak te nevojës per hapësire • aksesibiliteti dhe lidhjet mes zonave/rajoneve te ndryshme • ndikimet qe lidhen me sigurine rrugore 	PO
Trashegimia kulturore	<ul style="list-style-type: none"> • ndikime ne elementet e trashegimise kulturore 	PO
Peisazhi	<ul style="list-style-type: none"> • ndryshimi i peisazhit dhe i vecorive pamore te hapësires 	PO

6.2 METODIKA E VLERËSIMIT TË NDIKIMIT NË MJEDIS

6.2.1 Metodika e Vlerësimit

Vlerësimi i paraqitur në Seksionin 9 është përgatitur në përputhje me kërkesat e Ligjit 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”, ku jepet edhe përvijimi dhe përmbajtja e raportit të VSM-së. Ndikimet e rëndësishme të Planit në mjedis dhe objektivat mjedisore janë analizuar dhe vlerësuar sipas shkallëve të mëposhtme:

- A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv;
- B – ndikim i parëndësishëm;
- C – ndikimi bëhet i parëndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse;
- D – ndikim i rëndësishëm;
- E – ndikim shkatërrues;
- X – vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur.

Vlerësimi i ndikimeve të Planit sipas shkallës A, B dhe C do të thotë që ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të pranueshme. Ndikimet e parëndësishme janë vlerësuar me B, ndërsa ndikimet që bëhen të pranueshme vetëm pas zbatimit të masave zbutëse përkatëse, janë vlerësuar me C. Shkallët D dhe E nënkuptojnë se ndikimet e zbatimit të Planit ndaj arritjes së objektivave mjedisore janë të papranueshme. Më poshtë janë përshkruar indikatorët dhe kriteret e vlerësimit si dhe shkallët përkatëse të vlerësimit për secilën objektivë mjedisore.

6.2.2 Përshkrimi i Krieteve Dhe Metodologjisë së Vlerësimit për Objektivat Mjedisore

6.2.2.1 Toka - Në tabelën 32 janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për

OM 1: Garantimi i menaxhimit dhe perdorimit te qendrueshem - te tokes dhe mbrojtja e saj.

Tab. - 32 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM1

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<p>Ndryshimi i strukture aktuale te perdorimit te tokes dhe pyjeve</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne toka bujqesore dhe zona pyjore do te coje ne humbjen dhe/ose ndryshimin e perhershem te kategorise se perdorimit te tyre (nga toke bujqesore apo zone pyjore ne truall ndertimi apo ndonje kategori tjeter)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ndryshimi i strukture se perdorimit te tokes bujqesore me potencial te mire prodhues <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues do te coje ne humbjen e perhershme te</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk prekin zonat pyjore apo token bujqesore, sipas ndarjes aktuale te perdorimit te tokes.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat ligjore, ndikimi mbi perdorimin e qendrueshem te tokes bujqesore dhe pyjeve do te jete i parendesishem, pavaresisht faktit se aktivitetet do te zbatohen ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti i ndryshimit te strukture aktuale te perdorimit te tokes bujqesore</p>

<p><i>tokes bujqesore me cilesi te larte)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • probabiliteti i zbatimit te aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me status te vecante <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me status te vecante mbrojtjeje / konservimi mund te preke ne menyre te konsiderueshme ato cilesi per te cilat zona eshte vene nen kete status)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • probabiliteti i zbatimit te aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore do te coje ne humbjen e perhershme te ketyre zonave)</i></p>	<p>dhe pyjeve eshte i larte. Infrastruktura do te shtrihet ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore. Duhet parashikuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti i ndryshimit te struktures aktuale te perdorimit te tokes bujqesore dhe pyjeve eshte shume i larte. Ndikimi mbi perdorimin e qendrueshem te tokes bujqesore dhe te pyjeve do te jete i konsiderueshem. Infrastruktura do te shtrihet ne toka bujqesore me potencial te mire prodhues, apo ne zona pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Probabiliteti i ndryshimit te struktures aktuale te perdorimit te tokes bujqesore me potencial te mire prodhues, apo te zonave pyjore me nje funksion te mirepercaktuar te prodhimit te lendes drusore eshte kaq i madh sa qe ndikimi ne bujqesi dhe pyje do te kete pasoja shkaterruese.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
---	---

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per

OM 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit / rehabilitimit të infrastrukturës.

Tab. - 33 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM2

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<p>Niveli i riciklimit te mbetjeve qe gjenerohen gjate ndertimit / rehabilitimit te infrastrukturës fizike</p> <p><i>(aktivitetet qe lidhen me ndertimin / rehabilitimin e infrastrukturës fizike duhet te garantojne se te pakten 55% e mbetjeve qe gjenerohen duhet te riciklohen, dhe materiali qe germohet duhet, sa me shume te jete e</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne mbetje nga punimet e ndertimit apo germimet.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteteteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, ato do te perpunohen totalisht, nderkohe qe 55% e tyre do te riperdoren si mbetje ndertimore e riciklueshme.</p>

<p><i>mundur te riciklohet duke u perdorur ne mbushjet gjate ndertimeve)</i></p>	<p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, per shkak te vecorive cilesore te mbetjeve, ato nuk mund te perpunohen dhe nuk mund te garantohet se 55% e tyre do te riperdoren, ne rast se nuk zbatohen masat zbutese.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi. Megjithate, per shkak te vecorive cilesore te mbetjeve, te pakten 55% e tyre nuk mund te perpunohen dhe riperdoren. Nuk mund te merren masa zbutese per te rritur sasine e mbetjeve te ricikluara.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteve do te gjeneroje mbetje nga ndertimi, per te cilat duhet te organizohet procesi i largimit.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
--	---

6.2.2.2 Ajri - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për **OM 3: Garantimi i arritjes se objektivave afatgjata për sasitë vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimalë të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferikë.**

Tab. - 34 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM3

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<p>Sasia vjetore e emetimeve te ndotesve ne ajer, dmth e oksideve te sqfurit, oksideve te azotit, lendes organike volatile pa permbajtje metani, amoniakut dhe pjesezave</p> <p>(permiresime te matshme te cilesise se ajrit duke arritur nivelet e synuara te ndotesve e ajrit ne lidhje me shenetin e njerezve, sipas vlerave respektive: per NOx - 40 µ/m³, per PM10 - 40 µ/m³, per PM2,5 - 25 g/m3 dhe 20 g/m3 dhe SO2 - 125 µ/m³.</p> <p>Numri vjetor i diteve kur tejkalohe nivelin e ndotjes se ajrit me pjeseza, i matur ne pikat e monitorimit, te</p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne emetime te ndotesve ne ajer (perفشire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar. Zbatimi i aktiviteve do te reduktoje emetimet e ndotesve.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te shkaktoje emetime te ndotesve ne ajer (perفشire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar, por jo deri ne ate mase sa te tejkalohe kufijte e percaktuar ne SKZHI-II.</p>

<p>cilat janë te ekspozuara ndaj emetimeve te ndotesve (duhet te reduktohet me 40% numri i diteve kur tejkalohe nivelin e ndotjes se ajrit me pjeseza; sa me pak dite me ndotje te larte te ajrit, aq me i ulet eshte ndikimi tek shendetin e njerezve dhe kostoja per shoqerine, per shkak te numrit relativisht te larte te njerezve te ekspozuar, shendetin e te cileve preket nga ky faktor)</p>	<p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteteve do te shkaktojte emetime te ndotesve ne ajer (perفشire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa do te tejkalohe kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Per te reduktuar emetimet duhet te parashikohen dhe zbatohen masa zbutese ne menyre qe niveli maksimal i emetimeve te zbrese ne kufijte e parashikuar ne SKZHI-II.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteteve do te shkaktojte emetime te ndotesve ne ajer (perفشire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa do te tejkalohe kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar nivelin e emetimeve nen kufijte e percaktuar dhe per te mbajtur ndikimin nen nivelin e percaktuar te ndotjes se ajrit me pjeseza.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteteve do te shkaktojte emetime te ndotesve ne ajer (perفشire edhe pjesezat), per te cilat jane percaktuar kufijte maksimale te emetimit ne nivel kombetar deri ne ate mase sa kufijte e percaktuar ne SKZHI-II do te tejkalohe ne menyre te konsiderueshme dhe ndotja e ajrit me pjeseza do te jete ne nivel te tille qe do te kete nje efekt te konsiderueshem dhe te demshem mbi shendetin e njerezve.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave</p>
--	--

6.2.2.3 Faktorët Klimatikë - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për **OM 4: Adaptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.**

Tab. - 35 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM4

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> • adaptimi i infrastrukturës perkatese ndaj ndryshimeve klimatike 	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s’ka nevojte te</p>

(aktivitetet qe lidhen me ndertimin / rehabilitimin e infrastruktures perkatese duhet te perfshijne aktivite qe zvogelojne apo parandalojne pasojat e ndryshimeve klimatike, vecanerisht te permbytjeve, debores dhe ngricave)

- sasia vjetore e emetimeve te gazeve 'sere'

(sasia maksimale e emetimeve te gazeve 'sere' nuk duhet te tejkaloje sasine e synuar vjetore prej 18,000 Gg CO2 ekuivalent ne 2020

Ndikimet kumulative te te gjithë aktiviteve te Planit nuk duhet te shkaktojne nje sasi vjetore nga te gjitha burimet e emetimeve te gazeve 'sere' qe te tejkaloje vlerat e synuara qe jepen ne SKZHI-II lidhur me Reduktimin e Emetimeve te Gazeve 'Sere' ne 2020.)

garantohet; aktivitetet e parashikuara nuk do te shkaktojne rritje te emetimeve te gazeve 'sere'. Zbatimi i aktiviteve do te reduktoje emetimet e gazeve 'sere'.

B – ndikim i parendesishem: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevojte te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten, por por jo deri ne ate mase sa te tejkalohen kufijte e percaktuar ne SKZHI-II.

C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevojte te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten deri ne ate mase sa do te tejkalohen kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Per te reduktuar emetimet duhet te parashikohen dhe zbatohen masa zbutese, te cilat do te garantojne qe niveli i emetimeve nuk do te kaloje kufijte e parashikuar ne SKZHI-II.

D – ndikim i rendesishem: Aktivitetet e parashikuara garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo nje gje e tille s'ka nevojte te garantohet. Emetimeve e gazeve 'sere' do te rriten deri ne ate mase sa do te tejkalohen kufijte e percaktuar ne SKZHI-II. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar nivelin e emetimeve nen kufijte e percaktuar.

E – ndikim shkaterrues: Aktivitetet e parashikuara nuk garantojne adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, apo zbatimi i aktiviteve do te rrite emetimet e gazeve 'sere' deri ne ate mase sa kufijte e percaktuar ne SKZHI-II do te tejkalohen ne menyre te konsiderueshme.

X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.

6.2.2.4 Uji - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për

OM 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujërat e njelmët, ujërat breglumore dhe burimet e ujit të pijshëm.

Tab. - 36 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM5

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> • mundesi nderhyrjeje ne zonat me burime ujore te mbrojtura <i>(zbatimi i aktiviteve jashte zonave me burime ujore do te thote me pak mundesi per ndotjen e ujit nentokesor qe perdoret si burim furnizimi me uje)</i> • mundesi nderhyrjeje ne zonat me burime ujore per larje <i>(zbatimi i aktiviteve ne zonat me burime ujore per larje do te thote me shume mundesi per ndotjen e ujerave qe perdoren per larje)</i> • mundesi nderhyrjeje ne zonat me rrezik permbytjeje <i>(zbatimi i aktiviteve ne zonat me rrezik permbytjeje redukton zonat mbrojtese dhe rrit mundesine per dem nga permbytjet)</i> • mundesi nderhyrjeje ne zonat ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise <i>(zbatimi i aktiviteve ne zonat ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise do te thote me shume mundesi per ndotjen e ujerave nentokesore)</i> 	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do te ushtrojne trysni shtese mbi ujerat nentokesore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat liqenorë dhe burimet e ujit te pijshem, apo ndikimi do te jete pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi mbi ujerat nentokesore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat liqenorë dhe burimet e ujit te pijshem do te jete i parendesishem, pavaresisht faktit se aktivitetet mund te zbatohen ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat liqenorë dhe burimet e ujit te pijshem mund te jete e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje, eshte i larte. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe sipërfaqësore, ujerat e njelmët, ujerat liqenorë dhe burimet e ujit te pijshem do te jete e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permbytjeje, eshte shume i larte. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, trysnia mbi ujerat nentokesore dhe</p>

	<p>siperfaqesore, ujerat e njelmet, ujerat liqenorë dhe burimet e ujit te pijshem do te jete jashtezakonisht e madhe, sidomos per shkak se probabiliteti i zbatimit te aktiviteteve ne zona me burime ujore te mbrojtura, ne zona ujembajtese me nje nivel te larte te prekshmerise, ne zona me burime ujore per larje apo ne zona me rrezik permytjeje, eshte shume i larte. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
--	---

6.2.2.5 Mjedisi Natyror - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për **OM 6: Garantimi i kohezionit - të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit.**

Tab. - 37 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM6

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> mundesia e nderhyrjes ne zonat qendrore te habitateve te mishngrenesve te medhenj <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat e rendesishme ekologjike te habitateve te mishngrenesve te medhenj do te sjelle nje trysni me te madhe mbi keta lloje dhe do te nderprese linjat e migrimit; ka mundesi potenciale per ndikim tek biodiversiteti ne nivel rajonal dhe nderkufitar)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> mundesia e nderhyrjes ne zonat me pyje te dendura <p><i>(planifikimi i infrastruktures se re ne zona me pyje te dendura do te sjelle ndikime negative mbi kafshet e egra dhe do te nderprese linjat e migrimit; ka mundesi potenciale per ndikim tek biodiversiteti ne nivel lokal dhe rajonal)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do te kete ndikim ne kohezionin e popullatave dhe ne mbrojtjen e biodiversitetit, apo ndikimi do te jete pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi ne kohezionin e popullatave dhe ne mbrojtjen e biodiversitetit do te jete i parendesishem.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund te garantohet kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimet e rendesishme.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, nuk mund te garantohet kohezioni i popullatave dhe mbrojtja e biodiversitetit. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi kohezionin e popullatave dhe mbrojtjen e biodiversitetit eshte</p>

	<p>shkaterrues. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
--	---

Ne tabelen me poshte jane pershkruar kriteret e vleresimit dhe metodologjia per

OM 7: Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve - me ndikime të konsiderueshme.

Tab. - 38 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM7

Indikator / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<ul style="list-style-type: none"> • mundesia e nderhyrjes ne zonat e Natura 2000 dhe/ose zonat e mbrojtura <p><i>(zbatimi i aktiviteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat e mbrojtura do te sjelle ndikime negative ne funksionimin dhe kohezionin e ketyre zonave, si dhe tek speciet dhe llojet e vecanta te habitateve)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • mundesia e nderhyrjes ne zonat me vlera te vecanta natyrore <p><i>(zbatimi i aktiviteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne zonat me vlera te vecanta natyrore do te sjelle ndikime negative ne llojin dhe cilesine e ketyre vlerave te vecanta natyrore)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Nuk do te kete ndikim ne zonat natyrore me status mbrojtjeje, apo ndikimi do te jete pozitiv.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi ne zonat natyrore me status mbrojtjeje do te jete i parendesishem, megjithe faktin se ka mundesi te nderhyrjes se aktiviteteve ne zonat natyrore me status mbrojtjeje dhe ne zonat me vlera te vecanta natyrore.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimet e rendesishme.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, zonat natyrore me status mbrojtjeje nuk mund te mbrohen. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi mbi zonat natyrore me status mbrojtjeje eshte shkaterrues. Nuk eshte e mundur te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te</p>

	dhenave.
--	----------

6.2.2.6 Mbetjet - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për **OM 8: Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfilleve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.**

Tab. - 39 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM8

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> • sasia e mbetjeve që gjenerohen dhe depozitohen në landfill <p><i>(zhvillimet e reja do të rritin sasinë e mbetjeve që gjenerohen, përfshir mbetjet e ngurta, të lengeta dhe të rrezikshme, dhe ky fakt ben që të priten ndikime negative në cilësinë e tokës, të ujërave nentokesore, të ajrit dhe në shëndetin e njerezve)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • sasia e mbetjeve që riciklohen <p><i>(SKZHI II deklaron se deri në 2020 sasia e mbetjeve urbane të ricikluara do të jetë 55%)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • ndertimi i landfilleve të reja <p><i>(kjo gjë do të ndikojë pozitivisht në procesin e trajtimit dhe riciklimit të mbetjeve; megjithatë gjatë ndertimit dhe shfrytëzimit të tyre priten disa ndikime, të cilat do të jenë të përndësishme nëse aplikohet strategjia e duhur e zbutjes)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do të rritin sasinë e mbetjeve të gjeneruara. Zbatimi i aktiviteteve do të përmirësojë procesin e grumbullimit/trajtimit të mbetjeve.</p> <p>B – ndikim i përndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, por jo deri në atë masë sa të influencojë procesin e grumbullimit/trajtimit të mbetjeve dhe të preke mjedisin natyror dhe njerezor.</p> <p>C – ndikimi bëhet i përndësishëm për shkak të zbatimit të masave zbutëse: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, gjë që do të shkaktojë ndotje të tokës, ujit, ajrit dhe rreziqe për shëndetin e njerezve. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutëse për të reduktuar ndikimin, të cilat garantojnë se procesi i grumbullimit/trajtimit të mbetjeve i përgjigjet sasisë së rritur të mbetjeve dhe se niveli i ndotjes ulët deri në kufijte e vlerave të pranueshme/pecaktuara.</p> <p>D – ndikim i rëndësishëm: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, gjë që do të shkaktojë ndotje të tokës, ujit, ajrit dhe rreziqe për shëndetin e njerezve. Nuk ka mundësi të merren masa zbutëse për ta mbajtur ndikimin nën kufijte e vlerave të pranueshme/pecaktuara.</p> <p>E – ndikim shkatërrues: Zbatimi i aktiviteteve do të rritë sasinë e mbetjeve të gjeneruara, dhe ndotja e tokës, ujit, ajrit dhe rreziqet për shëndetin e njerezve</p>

	<p>jane ne nje mase te tille qe kane efekt te konsiderueshem dhe te demeshem per shendetin e njerezve.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
--	---

6.2.2.7 Zhurma - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për **OM 9: Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.**

Tab. - 40 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM9

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> ekspozimi ndaj zhurmes se shkaktuar prej nderhyrjeve ne infrastrukture <p><i>(sa me pak shqetesime qe te kete mjedisi nga zhurma, aq me i ulet eshte ndikimi ne cilesine e mjedisit, shendetin e njerezve dhe kostot e shoqerise, per shkak te numrit te njerezve te ekspozuar, shendeti i te cileve preket direkt)</i></p>	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e pritshme nuk do te rritin ekspozimin ndaj zhurmes. Perkundrazi keto aktivitete do ta ulin kete ekspozim.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite pak ekspozimin ndaj zhurmes, por nese zbatohen dispozitat perkatese ligjore, ndikimi do te jete i parendesishem.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmes. Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese shtese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmes. Megjithe zbatimin e dispozitave ligjore, ndikimi do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese shtese per te reduktuar ndikimin. Nuk ka mundesi te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E –ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteve do te rrite ekspozimin ndaj zhurmes deri ne nje mase te tille qe kjo gje do te kete nje efekt te konsiderueshem dhe te demshem per shendetin e njerezve e me tej.</p>

	X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.
--	---

6.2.2.8 Popullsia dhe Asetet Materiale - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për **OM 10: Përmirësimi i kohezionit social, - sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.**

Tab. - 41 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM10

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> • lidhja mes vendbanimeve dhe qendrave rajonale <i>(nje lidhje me e shpejte dhe me e mire permireson kohezionin social: lidhja me e shpejte me qendrat e qyteteve perben nje baze me te mire per zhvillimin e turizmit dhe aktiviteve ekonomike, te cilat nga ana e tyre sjellin ndikime pozitive ne te ardhurat individuale dhe komunitare, ne menyren e jeteses dhe ne vleren e aseteteve materiale – pasurite e paluajtshme)</i> • perfshirja e aktiviteve per te permiresuar sigurine e trafikut <i>(me shume aktivite te kesaj natyre sjellin permiresim te sigurise rrugore dhe me pak aksidente)</i> • perfshirja e aktiviteve per te rritur efektivitetin e transportit publik <i>(perdorimi sa me i madh i transportit public sjell nje levizshmeri me efektive dhe te qendrueshme; nje transport publik me efektiv sjell uljen e ngarkese se trafikut ne rruge dhe ruan vleren e aseteteve materiale sic eshte toka dhe pasurite e paluajtshme; gjithashtu nje transport publik me efektiv redukton sforcon financiare per familjet, pasi redukton nevojen per te patur apo perdorur makina personale)</i> • perfshirja e aktiviteve per te rritur mundesite per nje menyre te shendetshme te jeteses <i>(aktivitetet qe lidhen me levizshmerine e</i> 	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet nuk do te ndikojne ne arritjen e objektives, ose zbatimi i tyre do te permiresoje lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, do te permiresoje sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Zbatimi i aktiviteve do te garantoje lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, por krahasuar me gjendjen aktuale keto lidhje do te jene disi me te dobeta.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Zbatimi i aktiviteve do t’i beje me te dobeta lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Zbatimi i aktiviteve do t’i beje konsiderueshem me te dobeta lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale. Nuk ka mundesi te merren masa zbutese.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Zbatimi i aktiviteve do t’i shkaterroje plotesisht lidhjet mes zonave te vecuara me qendrat rajonale, sigurine e trafikut dhe levizshmerine e qendrueshme, krahasuar me gjendjen aktuale.</p>

<p><i>qendrueshme, kerkojne nje organizim te mire te infrastruktures clodhese/agetuese (per shembull korsite e bicikletave, monopatet e ecjes me kembe, perfshire edhe mberritjen deri aty); clodhja/argetimi ndikon pozitivisht ne gjendjen mendore dhe fizike te njerezve dhe ne kete menyre redukton kostot e shoqerise, pasi shfrytezohet nje menyre e shendetshme e jeteses)</i></p>	<p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
---	--

6.2.2.9 Trashegimia Kulturore - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për **OM 11: Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.**

Tab. - 42 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM11

Indikator / kriteri i vlerësimit	Shkalla e vlerësimit
<ul style="list-style-type: none"> • probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e trashegimise kulturore mund te rrezikojne seriozisht integritetin e trashegimise dhe te modifikojne vecorite e saj cilesore. Vecanerisht te rrezikuar jane peisazhet kulturore dhe peisazhet historike te zonave te trashegimise arkitektonike dhe arkeologjike)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • probabilitet i shkaterrimit te mbetjeve arkeologjike <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e trashegimise kulturore nenkupton cenimin e tokes dhe si pasoje mbart nje probabilitet te larte per shkaterrimin e mbetjeve arkeologjike)</i></p>	<p>A– s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen njesite e regjistruara te trashegimise kulturore. Perderisa hapesira nuk do te cenohet, edhe mbetjet arkeologjike nuk do te demtohen.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Ka mundesi potenciale qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore. Perderisa aktivitetet shtrihen prane apo pergjate infrastruktures ekzistuese, probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore dhe qe mbetjet arkeologjike te demtohen, eshte i ulet. Duke zbatuar dispozitat perkatese ligjore, ndikimi mbi vecorite cilesore te njesive te regjistruara te trashegimise kulturore do te jete i parendesishem.</p> <p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore, dhe per pasoje te zvogelojne permasat e tyre, eshte i larte. Megjithe zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteteteve mbi trashegimine kulturore do te jete i rendesishem. Per shkak se aktiviteti shtrihet ne zone te gjere, probabiliteti i demtimit te mbetjeve arkeologjike eshte i larte. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p>

	<p>D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne njesite e regjistruara te trashegimise kulturore, dhe per pasoje te zvogelojne permasat e tyre, eshte shume i larte. Megjithte zbatimin e parashikimeve ligjore, ndikimi i aktiviteve mbi trashegimine kulturore do te jete i konsiderueshem. Per shkak se aktiviteti shtrihet ne zone te gjere, probabiliteti i demtimit te mbetjeve arkeologjike eshte shume i larte. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Ndikimi i aktiviteve mbi vecorite cilesore te njesive te regjistruara te trashegimise kulturore, do te jete shkaterrues. Edhe ndikimi mbi mbetjet arkeologjike do te jete shkaterrues.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
--	--

6.2.2.10 Peisazhi - Në tabelën më poshtë janë përshkruar kriteret e vlerësimit dhe metodologjia për **OM 12: Garantimi i ruajtjes së peisazheve të veçanta dhe zonave peisazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i një imazhi peisazhi me cilësi të lartë.**

Tab. - 43 Indikatorët dhe shkalla e vlerësimit për OM12

Indikatori / kriteri i vleresimit	Shkalla e vleresimit
<ul style="list-style-type: none"> • probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e peisazhit mund te rrezikojne seriozisht integritetin e peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar, dhe te shkatërrojë vecorite e tyre cilesore)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • probabiliteti qe infrastruktura te shtrihet ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara, te cilat mbartin 	<p>A – s’ka ndikim/ndikim pozitiv: Aktivitetet e parashikuara nuk shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar. Do te ruhet imazhi i peisazhit me cilesi te larte, pasi aktivitetet do te integrohen ne zona me nje shkalle te larte te degradimit te peisazhit.</p> <p>B – ndikim i parendesishem: Ka mundesi potenciale qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar, apo ne zona peisazhistike imazhi i te cilave eshte ne prishje e siper. Ndikimi mbi imazhin eksitues te peisazhit do te jete i parendesishem, pasi shumica e aktiviteve do te integrohen ne zona me nje shkalle te larte te degradimit te peisazhit.</p>

<p>edhe simbolika te vecanta</p> <p><i>(zbatimi i aktiviteteteve qe lidhen me nderhyrjet infrastrukturore ne njesite e peisazhit mund te ndryshoje ne menyre te konsiderueshme imazhin ekzistues te peisazhit. Ndikimi eshte vecanerisht i dukshem ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara)</i></p>	<p>C – ndikimi behet i parendesishem per shkak te zbatimit te masave zbutese: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar, eshte i larte. Ndikimi mbi vecorite cilesore te ketyre zonave eshte i madh. Aktivitetet do te shtrihen ne zona te konservuara peisazhistike natyrore apo kulturore, keshtu qe ndikimi ne peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre, do te jete i rendesishem. Duhet parashikuar dhe zbatuar masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>D – ndikim i rendesishem: Probabiliteti qe aktivitetet te shtrihen ne peisazhe te vecanta dhe zona peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar eshte i madh, keshtu qe edhe ndikimi eshte i konsiderueshem. Aktivitetet do te shtrihen ne zonat peisazhistike me elemente te mbrojtur te natyres dhe ne zonat me peisazhistike kulturore jashtezakonisht te ekuilibruara, keshtu qe ndikimi ne peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre, do te jete i rendesishem. Nuk mund te merren masa zbutese per te reduktuar ndikimin.</p> <p>E – ndikim shkaterrues: Ndikimi i aktiviteteteve mbi vecorite cilesore te peisazheve te vecanta dhe zonave peisazhistike me vecori dalluese ne nivel kombetar do te jete shkaterrues. Peisazhet me cilesi te larte te imazhit te tyre dhe qe permbajne elemente te jashtezakonshem natyrore dhe kulturore, do te shkatërrohen.</p> <p>X – vleresimi i ndikimit nuk eshte i mundur: Ndikimi nuk mund te vleresohet per shkak te mungeses se te dhenave.</p>
---	---

SEKSIONI 7

VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRISË SË OBJEKTIVAVE

7.1 VLERËSIMI I PËRPUTHSHMERISË

Objektivat e përcaktuara mjedisore duhet të jenë në përputhje me Ligjin 91/2013 “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”, objektivat e përcaktuar anë SKZHI II dhe Direktivën 2001/42/KE, të cilat janë të rëndësishme për të vlerësuar politikat dhe projektet që parashikon Plani për të arritur objektivat e tij. Për të përcaktuar rëndësinë e objektivave mjedisore, duhet të vlerësohet përputhshmëria e objektivave dhe politikave të Planit me objektivat e përcaktuara mjedisore. Vlerësimi i përputhshmërisë krijon konflikte apo veprime të ndërsjellta mes objektivave dhe politikave të ndryshme, si dhe konflikte të theksuara interesi mes objektivave; të gjitha këto duhen vënë në dukje veçanërisht në pjesën e vlerësimit të projekteve specifike të Planit. Përputhshmëria e politikave të Planit është vlerësuar duke i kombinuar këto politika me objektivat mjedisore të kësaj VSM-je. Vlerësimi është bërë duke përdorur përafrimin standart në formë matrice. Për të kryer vlerësimin numerik të nivelit të përputhshmërisë është përdorur grafiku i vlerësimit që jepet më poshtë.

Tab. - 44 Grafiku i vlerësimit të nivelit të përputhshmërisë mes objektivave

Niveli i përputhshmërisë	Vlerësimi numerik
Objektivat përputhen plotësisht	3
Objektivat përputhen pjesërisht	2
Lidhja mes objektivave është e zbehtë	1
Nuk ka lidhje mes objektivave	0
Objektivat nuk përputhen	-1

7.2 VLERËSIMI I PËRPUTHSHMËRISË SË OBJEKTIVAVE DHE POLITIKAVE TË PLANIT ME OBJEKTIVAT

MJEDISORE

Rezultatet e vlerësimit të përputhshmërisë së politikave të Planit me objektivat mjedisore janë paraqitur në Tabelën më poshtë. Tabela tregon se, në parim, të gjitha politikat e Planit janë në përputhje me objektivat mjedisore.

Tab. - 45 Vlerësimi i përputhshmërisë së politikave të Planit me Objektivat Mjedisore

Objektiva Mjedisore	OM1	OM2	OM3	OM4	OM5	OM6	OM7	OM8	OM9	OM10	OM11	OM12	Mesatarja
Objektivat dhe politikat e Planit	Toka – Perdorimi i qendrueshem i tokes	Toka – Shfrytëzimi i burimeve natyrore	Ajri – Emetimet e ndotesve	Faktoret Klimatike – Adaptimi ndaj ndryshimeve klimatike	Uji – Kufizimi i efekteve negative	Mjedisi Natyror – Kohezioni i popullatave dhe biodiversiteti	Mjedisi NATyror – Zonat e Mbrojtura	Mbetjet – Kompletimi i landfilleve	Zhurmat – Reduktimi i zhurmavene deri ne nivlete e OBSH-se	Popullsia dhe asetet materiale – kohezioni social, siguria e trafikut	Trashegimia kulturore – Ruajtja	Peisazhi – Ruajtja	Vleresimi numerik
Objektiva Strategjike 1 (OS 1): Përmirësimi i Cilësisë Urbane													
Politika 1: Program per dixhitalizmin/modernizimin e planifikimit	3	2	2	1	3	0	0	3	3	3	3	3	2.16
Politika 2: Integrimi i zonave informale	3	2	2	1	2	0	0	3	3	3	0	2	1.75
Politika 3: Permiresimi i teskures urbane	3	2	3	1	2	1	0	3	3	3	0	3	2.00
Objektiva Strategjike 2 (OS 2): Përmirësimi i Cilësisë së Jetesës													
Politika 1: Incentivimi i banesave ekologjike	3	3	3	3	3	3	0	3	3	3	0	3	2.50
Politika 2: Përmirësimi i shërbimeve publike dhe administrative të Bashkisë	3	0	1	1	2	0	0	3	2	3	0	1	1.33
Politika 3: Përmirësimi i efijencës energjitike në banesa dhe biznese	0	0	1	3	3	0	0	3	0	3	0	0	1.08
Politika 4: Zhvillimi dhe mbështetja për Energjitë Alternative	3	3	3	3	3	3	0	3	3	3	0	3	2.50
Politika 5: Programi per permiresimin dhe nxitjen e Arsimit	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0.08
Politika 6: Programi per mbrojtjen sociale	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0.08
Politika 7: Pogrami për Sportin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0.08
Politika 8: Programi per Rininë	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0.08
Objektiva Strategjike 3 (OS 3): Zhvillimi Ekonomik													
Politika 1: Program specifik per terheqjen e kapitalit te huaj ne Korce	0	0	0	0	1	0	0	1	1	3	0	0	0.50
Politika 2: Program specifik per bashkepunimin nderkufitar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
Politika 3: Program specifik per nxitjen e punesimit	3	3	3	3	3	3	0	3	1	3	0	3	2.33
Politika 4: Program specifik per administrimin e asetëve vendore	3	0	2	2	2	1	0	0	1	3	0	0	1.16
Politika5: Program specifik per zhvillimin e biznesit,finacave te qëndrueshme	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.00
Politika 6: Programi i mbeshtetjes Institucionale per Bujqesine	3	3	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0.60
Politika7: Program i Mbeshtetjes Infrastrukturore per Bujqesine	3	3	1	0	1	0	1	1	0	3	0	0	1.08

Politika 8: Program i Mbeshtetjes Fiskale dhe nxitjes se sektorit te Bujqesise, duke e vene Bashkine ne nje rol menaxhues te ketij sektori	3	1	1	0	1	0	0	2	1	3	3	3	1.50
Politika 9: Program i zhvillimit te Turizmit natyror, kulturor, modern dhe tradicional dheaktivizimi i turizmit ne zonat e mbrojtura	3	2	2	0	1	0	2	2	1	3	3	3	1.80
Politika 10: Përfshirja në rrjetin e intererareve turistike kombetare dhe nderkombetare	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0.66
Objektiva Strategjike 4 (OS 4): Mbrojtja dhe Përmirësimi i Cilësisë së Mjedisit Natyror													
Politika 1: Krijimi i Parqeve Rajonale	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00
Politika 2: Ruajtja e Burimeve Ujore në Rajon	3	3	0	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2.58
Politika 3 : Programi i Menaxhimit te Pyjeve	3	3	3	0	1	0	0	1	0	3	0	3	1.41
Politika 4: Ruajtja e biodiversitetit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	0	3	2.75
Politika 5: Programi i Menaxhimit te Mjedisit	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00

Objektiva Strategjike 5 (OS 5): Përmirësimi i Infrastrukturës së Transportit													
Politika 1: Përmirësimi rrjetit rrugor te bashkise dhe sherbimeve te Transportit Publik	3	0	3	3	1	0	0	2	3	3	0	0	1.50
Politika 2: Transporti Multimodal dhe hekurudhor	3	3	3	3	2	3	1	2	2	3	0	0	2.08
Politika 3: Transporti Alternativ dhe i Shëndetshëm	3	0	3	3	0	1	1	0	3	3	0	1	1.50
Politika 4: Aeroporte	2	-1	-1	0	-1	-1	0	3	-1	3	0	0	0.25

Në këndvështrimin e lidhjes mes politikave të Planit dhe objektivave mjedisore, vërehet një diversifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore. Konkretisht:

1. Politikat që lidhen me Përmirësimin e Cilësisë Urbane dhe ato që lidhen me Mbrojtjen dhe Përmirësimin e Cilësisë së Mjedisit kanë klasifikimin më të lartë në nivelin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore.
2. Politikat që lidhen me Zhvillimin e Qëndrueshëm Ekonomik dhe Përmirësimin e Infrastrukturës kanë klasifikimin më të ulët në nivelin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore. Sidoqoftë, secila prej këtyre politikave është në përputhshmëri të plotë me të paktën një, dhe në shumicën e rasteve me 2 dhe 3 objektiva mjedisore.
3. Dy politika të Planit, specifikisht: Vendosija e standarteve të projektimit urban, dhe Krijimi i Parqeve Rajonale, janë në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore, duke marrë rezultatin maksimal të mundshëm.
4. Secila prej politikave të planit (përveç dy politikave që klasifikohen me përputhshmëri të plotë) nuk kanë lidhje me të paktën 1 objektivë mjedisore dhe në shumicën e rasteve me 2 objektiva.
5. Dy objektiva të Planit që lidhen me Sistemin Urban janë pothuajse në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore.
6. Politika e cila ka lidhje me Zhvillimin e Qëndrueshëm Ekonomik dhe më specifikisht me Programin specifik për zhvillimin e biznesit, financave të qëndrueshme, nuk ka lidhje me asnjë prej objektivave tona mjedisore.

Edhe në këndvështrimin e lidhjes mes objektivave të Planit dhe objektivave mjedisore diversifikimi i përputhshmërisë është i lartë. Konkretisht:

- Objektiva mjedisore 1 që lidhen me menaxhimin e tokës, dhe objektiva 10 që lidhen me popullsinë, janë në përputhshmëri të plotë me pjesën më të madhe të politikave të planit;
- Duhet theksuar se të dyja këto objektiva janë ose në përputhshmeri të plotë, ose nuk lidhen me politikat e planit;
- Objektiva 11 që lidhet me ruajtjen e trashëgimisë kulturore është objektiva që nuk lidhet me pjesën më të madhe të politikave të Planit;
- Të gjitha objektivat e tjera mjedisore paraqesin një diversitet të madh lidhur me nivelin e përputhshmërisë së tyre me politikat përkatëse të Planit.

Si konkluzion mund të thuhet se, në këndvështrimin e përgjithshëm, objektivat dhe politikat e Planit janë në përputhje me objektivat mjedisore.

SEKSIONI 8

VLERËSIMI I PROJEKTEVE

Plani i Përgjithshëm urban i bashkisë së Korçës përcakton projekte konkrete për çdo politikë, të cilat janë gjykuar si më të përshtatshmet për zbatimin e politikës përkatesë. Projektet janë listuar për çdo politikë, sipas përcaktimeve në Plan.

Në Tabelën e mëposhtme janë identifikuar projektet specifike dhe vlerësimi i tyre për ndikime direkte apo indirekte në mjedis, në lidhje me objektivat mjedisore të përcaktuara. Shkurtimisht, këto projekte përfshijnë rigjenerimin e qendrave urbane dhe rurale, projekte që lidhen me përmirësimin e shërbimeve publike dhe private, urbanizimin, stilin e jetesës, hapësira argëtimi/çlodhjeje, turizmin, bujqësinë, mjedisin etj.

Ky seksion përfshin vlerësimin e projekteve specifike në lidhje me përputhshmërinë e tyre me objektivat mjedisore. Vlerësimi i projekteve specifike është bërë mbi bazën e përcaktimit të klasifikimit mesatar të përputhshmërisë së secilit projekt me të 12 objektivat mjedisore.

Pojktet e listuara më poshtë do të përputhen plotësisht apo pjesërisht me objektivat mjedisore, gjatë zbatimit dhe funksionimit të aktiviteteve përkatëse, dhe për të gjitha aktivitetet duhet të garantohet zbatimi i masave zbutëse për të reduktuar ndikimin në mjedis, sipas kërkesave të legjislacionit përkatës.

Fisha e projektit 1

Titulli i projektit	By-Pass-i Jashtëqytetas
Objektivi strategjik/ Programi (SWOT)	<i>Permiresim i shërbimeve te Transportit</i> Synimi 1 Bashki me infrastruktur e Logjistikë bashkohore transporti si "Porta" Juglindore e vëndit në Koridorin VIII
Përshkrimi i Projektit	<i>Objektivi 1.1</i> Eliminimi i trafikut qe kryqezohet me mjedisin urban, i lidhur me praninë e trafikut te Koridorit VIII
Fazat e Projektit Dhe Termat Kohor	Planifikimi I Projektit, fazave te tij /planifikimi financiar Pjes e Planit Kombetar te Transportit Sensibilizimi I komunitetit si dhe vleresimi i Impaktit Mjedisor Të promovohet për tu përfshirë në "Planin Kombëtar të Transportit Shqiptar (ANTP) bypass-e, në ktegorin e Atostradës ne Veri të Qytetit të Korçës në aksin SH3, në drejtim të Kakavisë (Kategoria A
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore.	Per te beret e mundur realizimin e projektit, te evidentohen me pare nderhyrjet Institucionale dhe ligjore
Treguesit e Monitorimit dhe Rezultatet e pritshme nga Projekti	Indikatorët qe masim Realizueshmerine e Projektit dhe pershkrim I Impaktit qe do te kete Projekti I Realizuar.

Titulli i projektit	By-Pass-Verior qytetas
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Permiresim i sherbimeve te Transportit Qytet i paster, pa ndotje; Rritja e sigurise per banoret Korca Bashki me infrastrukturë e Logjistikë bashkohore transporti si "Porta Kryesore" Juglindore e vëndit në Koridorin VIII
Përshkrimi i Projektit	Eliminimi i trafikut ne mjedisin e brendshem urban, i lidhur me praninë e trafikut te Koridorit VIII, qe mund te mos anashkalohet nga By-Pass-Verior qytetas dhe qe duhet te shmang nga mjedisi I brendshemi qytetit flukset e trafikut qe vijne nga juglndja dhe nga Njesitë e reja administrative dhe kane destinacion jashtë qytetit te Korces
Fazat e Projektit Dhe Termat Kohor	Planifikimi I Projektit, fazave te tij /planifikimi financiar Pjes e Planit te Transportit te Bashkis . By-Passi do te projektohet per tu realizuar ne tre Faza Faza e pare: 1,1957km, Faza e dyte: 2,0068km , Faza e trete: 0.9533km Sensibilizimi I komunitetit si dhe vleresimi I Impaktit Mjed Të promovohet për tu përfshirë në "Planin te Transportit te Bashkis Korce bypass-e, në ktegorin e Atostradë Urbane që përshkon pjesen veriore dhe perendimore të qytetit në aksin SH75 (në Kategorin A1 per tu bashkuar ne pjesen Veriore të Qytetit të Korçës në aksin SH3, në drejtim të Kakavisë (Kategoria A)

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikepamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, pasi dhe impakti pozitiv do të jetë i menjëhershëm në cilësinë e jetës së banorëve, në eliminimin e trafikut duke sjellë ndikim të drejperdrejtë në përmirësimin e cilësisë së ajrit etj. Ky projekt përputhet me objektivat mjedisore, por kërkon aplikimin e masave zbutëse gjatë fazës së ndërtimit.

Fisha 2

Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Per te beret e mundur realizimin e projektit, te evidentohen me pare nderhyrjet Institucionale dhe ligjore
Treguesit e Monitorimit dhe Rezultatet e pritshme nga Projekti	Indikatorët që masim Realizueshmerine e Projektit dhe pershkrim I Impaktit që do të ketë Projekti I Realizuar Qytet i paster, pa ndotje; -Rritja e sigurise per banoret

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikepamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, pasi dhe impakti pozitiv do të jetë i menjëhershëm në cilësinë e jetës së banorëve, në eliminimin e trafikut duke sjellë ndikim të drejperdrejtë në përmirësimin e cilësisë së ajrit etj. Ky projekt përputhet me objektivat mjedisore, por kërkon aplikimin e masave zbutëse gjatë fazes së ndërtimit.

Fisha 3

Titulli i projektit	KRYQEZIMET ME RRJETIN KRYESOR QENDROR SHQIPTAR
Objektivi Strategjik/ Programi (SËOT)	Permiresim i sherbimeve te Transportit: Projekti eshte hartuar per te ulur vonesat dhe radhet e makinave ne disa nga kryqezimet me te ngarkuara ne rrejtin e rrugeve primare.qe hyjnë dhe dalin ne qytetin e Korces nepermjet nepermjet rrjetit rrugor qendror nga drejtimi nga Tirana , Pika kufitare e Kapshtices dhe rruga qe lidhet me Erseken dhe te aksit juglindor
Përshkrimi i Projektit	Ku konsiston projekti, cfare do te arrije : Ne perputhje me rezultatet e modelimit dhe simulimeve te trafikut ne flukset e pritshme te trafikut ne koridorin VIII sipas sipas studimit te ANTP jane percaktuar nyjet e kryqezimeve me te rendesishme te renditura me poshte: - Nyje kryqezimi Nr. 1 ne bypass-in verior – hyrja dalje per Tirane I ndertuar ne by-pasin e qytetit me kategori A1 - Nyje kryqezimi Nr. 2 ne bypass-in verior – hyrja dalje per Kapshticë I ndertuar ne by-pasin e qytetit me kategori A1 - Nyje kryqezimi Nr. 3 ne bypass-in ne pjesen juglindore te qyteti ne drejtim te Ersekës Fazat e zbatimit te ketij projekti lidhen ne menyre te drejteperdrejte me zbatimin e projekteve te By-pasit
Fazat e Projektit Dhe Termat Kohor	Per cdo nyje kryqezimi ne disnivel parashikohen fazat e meposhtme: - Projektimi sipas funksioneve te rrugeve qe lidh kryqezimi; - Blerja e tokes per zgjerim te karrexhatave; - Ndertimi i mbikalimit ose nenkalimit; - Asfaltim;
Ndryshimet e nevojshme Institucional e dhe ligjore	Per te beret e mundur realizimin e projektit, te evidentohen me pare nderhyrjet Institucionale dhe ligjore : - Krijimi I departamentit te transportit ne Bashki - Matjet e trafikut
Treguesit e Monitorimit dhe Rezultatet e pritshme nga Projekti	Indikatorët që masim Realizueshmerine e Projektit dhe pershkrim I Impaktit që do të ketë Projekti I Realizuar: <i>Justifikimi i Projektit</i> - Rritje e sigurise ne rruge; - Trafik i lehtesuar; - Ulje e bllokimit te trafikut. <i>Objektivi i gjere</i> Eliminimi i trafikut qe kryqezohet me mjedis urban,te automjeteve te lehte dhe t rend, i lidhur me pranine e aksit kombetar koridori VIII <i>-Impakti i Pritur</i> Ndertimi i mbikalimeve do te lehtesoj dukshem trafikun ne te gjithë pjeset e qytetit si dhe do te rrise treguesit e trafikut per qytetin e Korces <i>Faza e projektit</i> Draft project <i>Vleresimi I Prioritetëve Afat Shkurter Pergatitja e projektit dy vjet.</i>

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikepamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, pasi dhe impakti pozitiv do të jetë i menjëhershëm në

cilësinë e jetës së banorëve, në eliminimin e trafikut, duke sjellë ndikim të drejperdrejtë në përmirësimin e cilësisë së ajrit etj. Ky projekt përputhet me objektivat mjedisore, por kërkon aplikimin e masave zbutëse gjatë fazës së ndërtimit.

Fisha 4

Titulli i projektit	PROJEKT I PERMIRESIMIT TE KRYQEZIMEVE RRUGORE ne Qytet
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Permiresim i sherbimeve te Transportit : Bllokime te shpeshta te trafikut perreth qendres se qytetit
Përshkrimi i Projektit	Ku konsiston projekti, cfare do te arrije : Disa kryqezime te rendesishme qe ndodhen perreth zones qendrore te Qytetit te Korces, te cilet kane aktualisht ngarkese te madhe trafiku dhe kane shfaqur probleme sigurie dhe funksionimi, do te permiresohen persa i perket shtrirjes dhe sinjalistikes rrugore. Ne kete projek jane perfshire 5 kryqezime (shih hartën me poshte). Permiresimi i kryqezimeve do te koordinohet me masa te tjera ne drejtim te investimeve kapitale. (ku eshte e zbatueshme te realizohen keto projekte). <i>Objektivi i gjere</i> Transport me i mire urban dhe zhvillimi i aftesise se planifikimt struktural si baza per nje zhvillim pozitiv te qytetit. <i>Objektivi Specifik</i> Permiresimi i sistemit te menaxhimit te trafikut nga Bashkia
Fazat e Projektit Dhe Termat Kohor	Per secilin nga kruqezimet jane parashikuar keto masa veprimi: - Projektimi sipas funksioneve te rrugeve qe lidh kryqezimi; - Blerja e tokes per zgjerim te karrexhatave - Parashikimi i sistemit kullues - Trajtimi i trotuareve - Instalimi i semaforeve (nese duhet). - Instalimi (nese duhet) te shenjave te trafikut. - Instalimi (nese duhet) i tabelave te levizshme per stacionet dhe itinerarin e
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Per te beret e mundur realizimin e projektit, te evidentohen me pare nderhyrjet Institucionale dhe ligjore : -Ngritja e departamentit te Transportit ne Bashki - Matje trafiku
Treguesit e Monitorimit dhe Rezultatet e pritshme nga Projekti	Indikatorët qe masim Realizueshmerine e Projektit dhe pershkrim I Impaktit qe do te kete Projekti I Realizuar : <i>Projekti do te siguroj</i> - Rritje te kapaciteteve te kryqezimeve; - Rritje te sigurise se kembesoreve; - Rritje te sigurise se automjeteve; - Zvogelim kohes se humbur ne kryqezime; - Rritje te frekuences te sherbimeve te transportit publik. <i>Impakti i Pritur</i> - Qytet i paster, pa ndotje - Rritja e sigurise per banoret

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikepamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, pasi dhe impakti pozitiv do të jetë i menjëhershëm në cilësinë e jetës së banorëve, në eliminimin e trafikut duke sjellë ndikim të drejperdrejtë në përmirësimin e cilësisë së ajrit, etj. Ky projekt përputhet me objektivat mjedisore, por kërkon aplikimin e masave zbutëse gjatë fazës së ndërtimit.

Fisha 5

Titulli i projektit	Titulli i Projektit Konkret : REHABILITIMI I RRUGEVE URBANE TE QYTETIT
----------------------------	--

Objektivi Strategjik/ Programi SWOT	Permiresim i sherbimeve te Transportit : Gjendja ekzistuese e rrjetit rrugor kerkon nje projekt teresor per rehabilitimin e tij.
Përshkrimi i Projektit	Ku konsiston projekti, cfare do te arrije : Projekti konsiston ne rehabilitimin e rrjetit te rrugeve paresore dhe dytesore te qytetit Korces (afersisht 121 km) duke perfshire marrjen e ketyre maseve: - nga trajtimi i siperfaqes dhe shtrimit per te perfunduar me rindertimin dhe parashikimin e sistemit te drenazhimit, ne varesi te gjendjes aktuale te cdo njeje. Te gjitha kryqezimet midis rrugeve te kategorise se pare e te dyte do te permisohe nga ana strukturore dhe funksionale.
Fazat e Projektit Dhe Termat Kohor	<i>Veprimet Strategjike Faza A</i> - Percaktimi i standarteve per rehabilitimin e rrugeve dhe cmimi per njesi. - Percaktimi i programit per rehabilitimi e rrugeve. - Dhenja e perparise sipas analizes ekonomike, funksionimit dhe gjendjes aktuale te rrugeve. - Pergatitja e projektit teknik dhe dokumentave per tender per dy vitet e para te zbatimit te projektit Faza B1, B2, etj. - Zbatimi i punes bazuar ne dy vitet e para te ndertimit; - Pergatitja e projektit teknik dhe dokumentave per tender per dy vitet e para te zbatimit te projektit. <i>Impakti i Pritur</i> - Qytet i paster, pa ndotje - Rritja e sigurise per banoret. <i>Rrisqet</i> Buxhet i kufizuar. <i>Kostoja e vleresuar e ndertimit</i>
Ndryshimet e nevojshme Instrukionale dhe ligjore	Per te beret e mundur realizimin e projektit, te evidentohen me pare nderhyrjet Instrukionale dhe ligjore: Krijimi i departamentit te transportit prane Bashkis dhe trajnimi i stafit
Treguesit e Monitorimit dhe Rezultatet e pritshme nga Projekti	Indikatorët që masim Realizueshmerine e Projektit dhe pershkrim i Impaktit që do te kete Projekti I Realizuar : Vlersimi I gjendjes te rrjetit rrugor nepermjet percaktimit te “nivelet te komoditetit ne transport” ne Bashki nepermjet treguesit “IRI” i percaktuar nga BB si kriter per mirembajtjen e rrjetit Rrugor Qendror Shqiptar ne kontraten e fundit per programin e Mirembajtje te rrjetit rrugor me nje fond prej 120 milion \$ me MIT <i>Rezultatet e pritshme te Projektit</i> Ulja e koston per mirembajtjen e mjeteve. Rritje e kapacitetit lidhes te transportit Rritje te shpejtesise mesatare te udhetimit. - ☐ <i>Permisioni i sigurise</i> - ☐ <i>Permisioni i mjedisit.</i> <i>Objektivi i gjere i ketij projekti eshte krijimi i nje mjedisi qe mundeson nje zhvillim teresor dhe miqesor ndaj mjedisit te Bashkise. Objektivi Specifik</i> Rehabilitimi i rrugeve qe ndikojne ne zhvillimin e qytetit

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikepamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, pasi dhe impakti pozitiv do të jetë i menjëhershëm në cilësinë e jetës së banorëve, në eliminimin e trafikut duke sjellë ndikim të drejperdrejtë në përmirësimin e mjedisit etj. Ky projekt përputhet mjaftueshëm me objektivat mjedisore, por kërkon aplikimin e masave zbutëse gjatë fazes së ndërtimit.

Fisha 6

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikepamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, pasi do të shoqërohet me impakti pozitiv në cilësinë e jetës së banorëve, në eliminimin e trafikut duke sjellë ndikim në përmirësimin e mjedisit etj. Ky projekt përputhet mjaftueshëm me objektivat mjedisore.

Titulli i projektit	Titulli i Projektit Konkret RREGULLORE E KLASIFIKIMIT RRUGEVE URBANE
Objektivi Strategjik/ Programi (SËOT)	Permiresim i sherbimeve te Transportit: Problemet e rregullimit te trafikut dhe te parkimit ne qytetin Korces kane nevojte per nje Rregullore te Klasifikimit te Rrugeve Urbane ne Qytetin e Korces .
Përshkrim i i Projektit	Ku konsiston projekti, cfare do te arrije : Qellimi i ketij projekti eshte percaktimi i klasifikimit te rrjetit rrugor urban, i karakteristikeve gjeometrike, funksionin dhe prioritetet e rrjetit rrugor, ne perputhje me prioritetet funksionale, administrative dhe organizative te percaktuara sipas Kodit Rrugor te Shqiperise.
Fazat e Projektit Dhe Termat Kohor	Planifikimi I Projektit, fazave te tij /planifikimi financiar Ky projek po pregaditet nga Konsulenti , duke prodhuar grafine e rrjetit rrugor ne GIS , dhe do te plotesohet ne vijim nga Stfi i Bashkis , perkatesisht nga departamenti i urbanistikes dhe i Transportit (propozuar qe te ngrihet prane Bashkis se re) duke realizuar inventarizimin e rrjetit rrugor si nje baze enevojshme te dhenash per nje planifikim shkencor te gjithe projekteve dhe studimeve te transportit ne kete bashki Sensibilizimi I komunitetit si dhe vleresimi I Impaktit Mjedisor. Nepermjet ketij projekti ,qytetaret duhet te njihen me ndryshimet qe do te kryhen ne te ardhmen ne rrjetin rrugor urban te qytetit te tyre , per te dhene mendime dhe sygjerime praktike ne kete drejtim.Miratimi I Projektit sipas baze ligjore ne fuqi
Ndryshimet e nevojshme Instrukionale dhe ligjore	Per te beret e mundur realizimin e projektit, te evidentohen me pare nderhyrjet Instrukionale dhe ligjore :Ne kete kuader eshte propozuar ngritja e “Departamentit te Transportit” ne Bashki

Fisha 7

Titulli i projektit	Rregjistrimi I Aseteve Vendore pranë ZVRPP Korçe
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik: Zhvillimi i potencialit Bashkiak per krijimin e nje klime atraktive për tërheqjen e investimeve vendase dhe te huaja në Korçe, si dhe bashkepunim ndërkuftar me qëllim zhvillimin e biznesit dhe rritjen e mundesive per punesim. Programi: Program specifik për menaxhimin e Aseteve
Përshkrim i Projektit	Ky projekt do të ndikojë <ul style="list-style-type: none"> - Në fuqizimin ekonomik të Bashkisë, duke rritur kolateralin e saj - do te zgjeroje mundësitë e përdorimit të asetëve vendore për qëllime publike - Do të krijojë mundësi për zhvillim dhe bashkëpunim me sektorin privat - Do të krijojë mundësi për thitjen e kapitalit të huaj dhe vendas - Do të rrisë mundësinë për të krijuar të ardhurave vendore të tjera.

Ndryshimet e nevojshme institucionale dhe ligjore	Do të ishte e nevojshme një marrëveshje me ZVRPP Korce, për rregjistrimin pa tarifë të aseteve vendore, ose VKM për të shmangur këtë pagesë për të gjitha Bashkitë.
---	---

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se nuk ka impakte nga pikëpamja mjedisore. Përpuethshmëria e këtij projekti me objektivat mjedisore nuk është i pranueshëm.

Fisha 8

Titulli i projektit	Hartimi i strategjise per terheqjen e kapitalit te huaj dhe promovimin e mundesive per investime ne Bashkine e Korces - Bashkepunim me AIDA
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik: Zhvillimi i potencialit Bashkiak per krijimin e nje klime atraktive per terheqjen e investimeve vendase dhe te huaja ne Korce, si dhe bashkepunim nderkufitar me qellim zhvillimin e biznesit dhe rritjen e mundesive per punesim. Programi: Program specific per terheqjen e kapitalit te huaj ne Korce
Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do te orientoje me mire Bashkinë për të gjithë synimet dhe masat që duhet te marre në drejtim të përthithjes se investimeve te huaja dhe vendase ne Korce. <ul style="list-style-type: none"> - Do te jape masat konkrete qe do te merren per te arritur keto objektive - Do te orientojë buxhetet dhe investimet - Do te hape një perspective të re per mundesi zhvillimi ekonomik e punesimi.
Ndryshimet e nevojshme Institucional e dhe ligjore	Miratim Brenda strukturave te Bashkise

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se nuk ka impakte nga pikëpamja mjedisore. Përpuethshmëria e këtij projekti me objektivat mjedisore nuk është i pranueshëm.

Fisha 9

Titulli i projektit	Plan Masash për përdorimin e Aseteve vendore
Objektivi Strategjik/ Programi (SwOT)	Objektivi Strategjik: Zhvillimi i potencialit Bashkiak per krijimin e nje klime atraktive per terheqjen e investimeve vendase dhe te huaja ne Korce, si dhe bashkepunim nderkufitar me qellim zhvillimin e biznesit dhe rritjen e mundesive per punesim. Programi: Program specific per menaxhimin e Aseteve
Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do të ndikojë <ul style="list-style-type: none"> - Në fuqizimin ekonomik të Bashkisë, duke rritur kolateralin e saj - do te zgjeroje mundësitë e përdorimit të aseteve vendore për qëllime publike - Do të krijojë mundësi për zhvillim dhe bashkëpunim me sektorin privat - Do të krijojë mundësi për thitjen e kapitalit të huaj dhe vendas - Do të rrisë mundësinë për të krijuar të ardhurave vendore të tjera. - Do të shmangë shpenzimet e tepërta që ka Bashkia në menaxhimin e tyre - Do të balancojë kërkesën gjithmonë e më në rritje për asete të Bashkisë për nevoja publike të ndryshme. - Do të menaxhojë në mënyrë të drejt shpërndarjen e tyre sipas funksioneve duke shmangur vendimmarrjet e shpejta. - Hedhja e tyre në GIS me funksione, sip, dhe cdo informacion të duhur do te ndihmojë në planifikimin e të dhënave të ndryshme në lidhje me asetet vendore.
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkise

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se nuk ka impakte nga pikëpamja mjedisore. Përpuethshmëria e këtij projekti me objektivat mjedisore nuk është i pranueshëm.

Fisha 10

Titulli i projektit	Ndërtimi I një Sistem I integruar me Institucionet qendrore dhe lokale ZVRPP, DPSHTRR, TATIMET, NJA , të cilat janë të lidhura me bazen e Tatueshme të pushtetit vendor. Rivlerësimi I sakte I bazes se tatueshme vendore me qellim maksimizimin e te ardhurave vendore (qyteti dhe Njesite e reja Administrative)
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik : Zhvillimi i potencialit bashkiak per krijimin e nje klime atraktive per terheqjen e investimeve vendase dhe te huaja ne Korce si dhe bashkepunimi nder-kufitar me qellim zhvillimin e biznesit dhe rritjen e mundesive per punesim. Programi ; Program Specifik per zhvillimin e biznesit dhe finacave vendore te qendrushme
Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do të ndikojë : <ul style="list-style-type: none"> - Ndërtimi I një sistemi te integruar i cili do te kete ne kohe reale te dhenat për bazen e tatueshme ne te gjithë bashkine, qender dhe NJA si dhe I lidhur me ZVRPP, dhe DPSHTRR - Njohje me te mire te bazes se tatueshme - Shpejtesi ne mbjedhjen e informacionit dhe Planifikimit - Gjenerim Statistikash sipas nevojave për Planifikim Strategjik dhe njohjes se situates faktike
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Akt- Marreveshje me ZVRPP dhe DPSHTRR

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se nuk ka impakte nga pikëpamja mjedisore. Përpuethshmëria e këtij projekti me objektivat mjedisore nuk është i pranueshëm.

Fisha 11

Titulli i projektit	Hartimi I nje strategjie lokale per zhvillimin e bujqesise (infrastruktura per te ngritur nje sistem te kontrolluar te produkteve nga fermeri te konsumatori)
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik : Ngritja dhe fuqizimi i nje rrjeti te mbeshtetjes institucionale dhe infrastrukturore per zhvillimin e Bujqesise ne Bashkine e Korçës si një motor i zhvillimit ekonomik te zones ne teresi Programi i mbeshtetjes Institucionale per Bujqesine
Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do të ndikojë : <ul style="list-style-type: none"> - Në orientimin e Bashkisë për këtë sector të ri të transferuar - Perktimin e strategjive qendrore ne ato lokale - Menaxhim më të mirë të këtij sector per te krijuar mundesi zhvillimi ekonomik per banoret - Fuqizim të fermereve nepërmjet ndihmes se pushtetit local ne zinxhinir ushqimor
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkisë

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, siç është rritja e cilësisë së jetesës së banorëve. Përpuethshmëria e këtij projekti me objektivat mjedisore janë të pranueshme.

Fisha 12

Titulli i projektit	Verifikimi dhe dixhitalizmi i Bonitetit
----------------------------	--

Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik : Ngritja dhe fuqizimi i nje rrjeti te mbeshtetjes institucionale dhe infrastrukture per zhvillimin e Bujqesise ne Bashkine e Korces si nje motorr i zhvillimit ekonomik te zones ne teresi Programi ; Programi i mbeshtetjes Institucionale per Bujqesine
Përshkrimi i Projektit	Ky project do të ndikojë :e paplotesuar nga IDRA
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkisë

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, siç është mbrojtja e tokës, duke sjellë gjithashtu përmirësim të cilësisë së jetesës për banorët. Ky projekt përputhet plotësisht me disa nga objektivat tona mjedisore.

Fisha 13

Titulli i projektit	Ndërtimi i tregut të bagëtisë për zonën e qytetit
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik : Ngritja dhe fuqizimi i nje rrjeti te mbeshtetjes institucionale dhe infrastrukture per zhvillimin e Bujqesise ne Bashkine e Korces si nje motorr i zhvillimit ekonomik te zones ne teresi Programi i mbeshtetjes Institucionale per Bujqesine
Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do të ndikojë : <ul style="list-style-type: none"> - Organizimin e shitjes se bagetisë - Rritjes se kontrollit nga ana e bashkise si fiscal ashtu edhe higjiene-sanitar - Eleminim e ndotjes
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkisë

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se ka impakte të zbehta nga pikëpamja mjedisore. Përpuethshmëria e këtij projekti me objektivat mjedisore nuk është i pranueshëm.

Fisha 14

Titulli i projektit	Hartimi I nje strategjie lokale per zhvillimin e bujqesise (infrastrukture per te ngritur nje sistem te kontrolluar te produkteve nga fermeri te konsumatori)
Objektivi Strategjik/ rogami (SWOT)	Objektivi Strategjik : Transformimi I Korces ne Destinacion Turistik me shume dimensione, kulturor, artistic, natyror, eko-turizem, të shijes etj. Program i zhvillimit te Turizmit
Përshkrimi i Projektit	Ky project do të ndikojë : <ul style="list-style-type: none"> - Në orientimin e Bashkisë për këtë sector ekonomik te rendesishem - Perktimin e strategjive qendrore ne ato locale - Menaxhim më të mirë të këtij sector per te krijuar mundesi zhvillimi ekonomik per banoret - Menaxhim me te mire fiscal - Orientim te investimeve per te nxitur kete sektor
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkisë

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, siç është rritja e cilësisë së jetesës së banorëve. Përpuethshmëria e këtij projekti me objektivat mjedisore janë të zbehta.

Fisha 15

Titulli i projektit	Ngritja e nje strukture informuese per turizmin ne shërbim te turisteve vendas e te huaj (7 ne 24) ku te informohet mbi cdo gje, nr. e shtrreterve te lire, cmimet, info per turistet per farmaci spitale nr. Emergjente kulinari etj.
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik : Transformimi I Korces ne Destinacion Turistik me shume dimensione, kultuor, artistic, natyror, eko-turizem, të shijes etj. Programi ; Program i zhvillimit te Turizmit
Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do të ndikojë : <ul style="list-style-type: none"> - Në orientimin me te mire te Turistëve dhe nxitjen e Multi-Turizmit - Nje orientim me te mire të Bashkise lidhur me Fluksin sezonet dhe problematikat qe duhen zgjidhur - Stimulim te bizneseve vendase - Njohje te mire të bizensit local nga ana e Bashkise
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkisë

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, siç është rritja e cilësisë së jetesës, zhvillimi i turizmit dhe ruajtja e mjedisit. Përpuethshmëria e këtij projekti me objektivat mjedisore janë të larta, duke u përputhur plotësisht me disa nga ojektivat, siç është ruajtja e peisazhit natyror, zhvillimi i turizmit, përmirësimi i cilësisë së jetesës etj.

Fisha 16

Titulli i projektit	Projekt per sistemin qendror te ngrohjes per qytetin e Korces
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik : Mbrojtja dhe zhvillimi i mjedisit bazuar në burimet vendore të Bashkisë Programi : Programi per Menaxhimin e Energjise Alternative
Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do të ndikojë: <ul style="list-style-type: none"> - Në orientimin e Bashkisë për të përdorur burime alternative të energjise se sektorë të ndryshem të shërbimeve publike - Do të ndihmojë në gjejtjen e rrugëve me eficiente nga pikepamja e eliminimit të ndotjes se mjedisit, dhe asaj financiare. - Do të krijojë mundësi të reja për Zhvillimin Ekonomik të Bashkisë Korce - Do te hape mundesi për shfrytëzimin e energjise alternative per ngrohje, ndricim etj.. - Do te krijoje mundsi për ulje te shpenzimeve publike të qytetit - Do ta beje Korcen, bashki pilot në rajon
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkisë

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, pasi dhe impakti pozitiv do të jetë i menjëhershëm në kursimin e energjisë elektrike, në cilësinë e jetës së banorëve dhe edukimin e brezave të rinj me një frymë të re pozitive në lidhje me energjitë alternative, etj. Ky projekt ka përpuethshmëri të lartë me objektivat mjedisore, pasi ka efekt të menjëhershëm në kursimin e energjisë elektrike, uljen e ndotjes në mjedis etj.

Fisha 17

Titulli i projektit	Rigjenerimi i kurorës së gjelbër të Moravës
Objektivi Strategjik/ Programi (SWOT)	Objektivi Strategjik : Mbrojtja dhe zhvillimi i mjedisit bazuar në burimet vendore të Bashkisë Programi : Programi per Menaxhimin e Zonave të mbrojtura

Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do të ndikojë : <ul style="list-style-type: none"> - Do te rrisë kuroren e gjelbër dhe eliminoje ndotjen ne mjedis - Do të krijojë mundësi për turizem mjedisor - Ndërgjegjësojë qytetaret e Bashkisë për rëndësinë që kanë pyjet për situatën mjedisore të bashkisë së tyre,etj
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkisë

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, siç është mbrojtja e tokës, mbrojtja nga erozioni, mbrojtja nga rrëshqitjet, rritja e turizmit, përmirësim i cilësisë së jetesës etj. Ky projekt ka përpunueshmëri të lartë me objektivat mjedisore, pasi përputhet plotësisht me pjesën më të madhe të objektivave mjedisore.

Fisha 18

Titulli i projektit	Rigjenerimi i Bio-Korroidorit Tomor (Skrapar) – Drenovë (Korçë), duke krijuar një qender të re “Zone të mbrojtur - malet e Ostrovices”.
Objekti Strategjik/Programi (SWOT)	Objekti Strategjik : Mbrojtja dhe zhvillimi i mjedisit bazuar në burimet vendore të Bashkisë Programi : Programi per Menaxhimin e Zonave të mbrojtura
Përshkrimi i Projektit	Ky projekt do të ndikojë : <ul style="list-style-type: none"> - Do te rrisë kuroren e gjelbër dhe eliminoje ndotjen ne mjedis - Do të krijojë mundësi për turizem mjedisor - Ndërgjegjësojë qytetaret e Bashkisë për rëndësinë që kanë pyjet për situatën mjedisore të bashkisë së tyre, etj. - Do të krijojë hapësira të reja zona të mbrojtura duke rritur zhvillimin e turizmit
Ndryshimet e nevojshme Institucionale dhe ligjore	Brenda strukturave te Bashkive Kufitare

Për këtë projekt prioritar, mund të themi se impaktet e tij janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, madje konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim, siç është mbrojtja e tokës, mbrojtja nga erozioni, mbrojtja nga rrëshqitjet, rritja e turizmit, përmirësim i cilësisë së jetesës etj. Ky projekt ka përpunueshmëri të lartë me objektivat mjedisore, pasi përputhet plotësisht me pjesën më të madhe të objektivave mjedisore.

Tab. - 46 Përpuethshmëria me Objektivat Mjediore dhe Impakti në Mjedis për projektet e PPV të bashkisë Korçë

Dimensi oni	Vizioni	Objektivat Strategjike		Programe	Projekte	Perpuethsh meria	Impakti në mjedis
Forma Urbane	Duke permiresuar proceset planifikuese dhe manaxhuese, Korca do te kete nje forme urbane qe i pershtatet objektivave ambicioze te bashkise dhe mbeshtet zhvillimin ne teresi	OS 1	Konsolidimi i një sistem modern të planifikimit urban bazuar mbi platforma inteligjente të dhënash dhe burime njerëzore të kualifikuara që rrisin cilësinë e formës urbane dhe zhvillojnë territorin në mënyrë të qëndrueshme.	Program per dixhitalizmin/modernizimin e planifikimit	Projekte per trajnimin e burimeve njerezore	-	X
					Projekt per dixhitalizmin e plote te planifikimit	+++	C
					Ndërtimi i sistemit Web-GIS për Sistemin e Adresave dhe mirëmbajtja	-	X
					Projektin per hartezimin e plote te sistemit elektrik, ujesjelles kanalizme dhe rrjeteve te tjera inxhinierike	+	A
		OS 2	Permiresimi i tekstures urbane	Programi i rikualifikimit te tekstures urbane	Rikonstrukcion i shtëpive monument kulture	+	C
					Plane të Detajuara Vendore	+++	A
					Afrim rruge dhe përmirësim ndërtimor të kishës së ANA MUZAKËS (Kisha e Shën Triadhës) në Fshatin TUDAS të NJAV të Lekasit	+	C
					Muzeu i komunizimit në qytet	+	A
					Rikonstrukcion Manastirit të Shën Pjetrit e Pavlit të Vithkuqit	+	C
					Ndërtim i lulishtes tek “Shetroja”	++	C
					Rikonstrukcion i lulishtes “Lëndina e Lotëve”	++	C
					Rikonstrukcioni i Lulishtes në veri të blv. “Republika”	++	C
					Përmirësimi i cilësisë së banimit në L. 11 dhe L. 12 (NID)	+	C
					Restaurimi i fasadave të ansambllit rreth sheshit të çezmës së Amzos dhe sheshit të Mitropolisë	++	C

				Rikonstruksion i fasadave përgjatë Bulevard “Republika”	+	C
				Rikonstruksion i fasadave dhe rrethimeve me mur guri dhe kangjella hekuri dekorative, përgjatë rrugës “Kongresi i Përmetit”	+	C
				Rikonstruksion i fasadave të pallateve, përgjatë Blv. “Republika”, “Shën Gjergji”	+	C
				Rikonstruksion i fasadave të pallateve, përgjatë rrugës “10 Korriku” në qytet	+	C
				Rikonstruksion dhe termoizolim i fasadave të pallateve në blloqet e sistemuara në qytet	+	C
				Punime mirëmbajtjeje në blloqet e banimit në qytet	+	C
				Truall i pajisur me infrastrukturë falas, për shtëpi banimi të standartizuara	+	C
				Rikonstruksioni i qendrës, infrastrukturës rrugore dhe monumenteve të kulturës së fshatit Voskopojë	++	C
				Ndërtimi i çezmës së Pashutës së Zhombrit në Voskopojë	+	C
				Rikonstruksion i fasadave dhe rrethimeve me mur guri dhe kangjella hekuri dekorative, përgjatë rrugës kryesore Voskopojë	+	C
				Rikonstruksioni i 5 çezmave publike në fshatin Vithkuq	+	C
				Rehabilitimi i qendrës së fshatit Leshnjë	+	C
				Zgjerim dhe shtrim i rrugëve të pacelave, hapja e kanaleve vaditëse në fshatin Mollaj, Pulahë	+	C
				Rehabilitimi i qendrës së fshatit Pulahë	+	C

					Rehabilitimi i qendrës së fshatit dhe rrugëve në fshatin Ujëbardhë	+	C
					Hartim projekti për përshtatjen për bashki të Qendrës Kulturore “Vangjush Mio” dhe Bibliotekës “Thimi Mitko”	-	C
					Punime për përshtatjen për bashki të Qendrës Kulturore “Vangjush Mio” dhe Bibliotekës “Thimi Mitko”	-	C
					Përshtatje objekti për muze në fshatin Voskopojë	-	C
					Rikonceptimi i zonës së ish TEC-it	+	C
				Programi i Integritimit të Zonave Informale	Urbanizimi i zonave informale	+	C
Infrastruktura	Infrastrukturë publike që rrit mundësinë e zhvillimit të bizneseve dhe komuniteteve, duke u shoqëruar me rritjen e mobilitetit për qarkullimin e njerëzve dhe mallrave në mënyrë të “zgjuar” dhe efëçente.	OS 3	Permirosim i rrjetit rrugor të Bashkisë dhe shërbimeve të transportit	Programi i zhvillimit të rrugëve	Projekti i Bypaseve (By-Pass-Verior qytetas, By-Pass-Perendimor qytetas)	+	C
					Rikonstruksion i rrugës Kamenicë- Vithkuq	+	C
					Rikonstruksion i rrugës Voskopojë- Gjergjevicë-Lekas	+	C
					Sistemim rrugë e lulishte tek blloku i banimit lagja 16/1	+	C
					Sistemim rrugë e lulishte tek blloku i banimit lagja 8	+	C
					Rikonstruksion i rrugëve në lagjen 6	+	C
					Rikonstruksion i Bulevardit “Fan Noli”	+	C
					Hartim projekti për rikonstruksionin e Bulevard “Gjergj Kastrioti” dhe unifikimin e fasadave përgjatë tij	+	C

				Rikonstruksion i Bulevard "Gjergj Kastrioti" dhe unifikimi i fasadave përgjatë tij	+	C
				Rikonstruksion i rrugës "Midhi Kostani"	+	C
				Rikonstruksion i rrugëve "Demir Progri", "Mujo Ulqinaku", "Thanas Rëmaçka"	+	C
				Ndërtim rrugë e re me vendndodhje përpara Gjykatës dhe Prokurorisë së Rrethit Korçë	+	C
				Rikonstruksion i rrugës "Dhimitës Emanuel" (Rruga e Barçit)	+	C
				Rikonstruksion i rrugës "Mitingu i shkronjave" (Blloku informal ish NB)	+	C
				Rikonstruksion i rrugës "Sotir Kozmo" (Blloku informal Sporti)	+	C
				Ndriçimi i Unazës Perëndimore	-	C
				Sistemim – asfaltim rruga hyrëse fshati Bulgarec dhe unaza dhe kanalizime të ujërave të zeza nën segmentin e asfaltuar	+	C
				Sistemim – asfaltim rruga hyrëse në fshatin Porodinë deri te shkolla e fshatit	+	C
				Sistemim – asfaltim pjesor rruga hyrëse në fshatin Malavec	+	C
				Sistemim – asfaltim pjesor rruga hyrëse fshati Barç (rruga e silikatit)	+	C
				Sistemim – asfaltim pjesor rruga fshati Lumalas deri te gurorja	+	C
				Sistemim – asfaltim rruga e kopshtit fshati Dishnicë	+	C
				Sistemim – asfaltim rruga e Çobankave fshati Dishnicë	+	C

				Sistemim – asfaltim rruga hyrëse fshati Çiflig deri tek shkolla	+	C
				Sistemim – asfaltim i rrugës unazë – Lumalas	+	C
				Sistemim – asfaltim rruga Melçan – Porodinë	+	C
				Sistemim – asfaltim rruga e varreve fshati Shamoll	+	C
				Sistemim – asfaltim rruga e varreve fshati Malavec	+	C
				Sistemim – asfaltim rruga e varreve fshati Çiflig	+	C
				Sistemim – asfaltim i rrugëve të brendshme të fshatit Moravë	+	C
				Sistemim – asfaltim i rrugës Korçë - Drenovë	+	C
				Sistemim – asfaltim i rrugës nga burgu i Drenovës deri në fshatin Boboshticë	+	C
				Sistemim – asfaltim i rrugëve të brendshme dhe shtrim me pllaka i trotuareve në fshatin Qatrom	+	C
				Sistemim – asfaltim i rrugëve të brendshme të fshatit Mborje	+	C
				Sistemim – asfaltim i rrugëve të brendshme të fshatit Ravonik	+	C
				Shtrim me kalldrëm i disa rrugëve në fshatin Dardhë	+	C
				Sistemim i rrugës kryesore të fshatit Damjanec	+	C
				Rikonstruksion i rrugës së Lavdarit	+	C
				Rikonstruksion i rrugës së Shipskës	+	C
				Ndërtim rrugë në fshatin Gjonmadh	+	C
				Rehabilitimi i rrugës Lekas – Mazrek	+	C
				Rehabilitimi i rrugës Shkozanj – lagje Gjokshtiras	+	C

					Sistemim i rrugëve brenda fshatit Vithkuq	+	C
					Rehabilitimi i rrugës nga segmenti kryesor deri në fshatin Gjanç	+	C
					Sistemim – asfaltim i rrugëve të brendshme të fshatit Mollaj në lagjen mbi lumin	+	C
					Sistemim – asfaltim i rrugës kryesore të fshatit Pulahë	+	C
					Sistemim i rrugëve të brendshme të fshatit Floq	+	C
					Sistemimi i rrugëve dytësore midis parcelave bujqësore	+	C
					Promovimi i bashkëpunimit mes sektorit publik dhe privat për një park-hipodrom në zonën veriore të qytetit të Korçës ndërmjet dy By-paseve veriore	++	C
					Promovimi dhe futja në ANTP e një Sistemi Transporti për Masa për lidhjen e qytetit të Korçës me Aeroportin Lokal dhe hekurudhën me një terminal multimodal	+++	C
					Krijimi i një platforme logjistike dhe ndërlidhjeje ndërmjet Koridorit VIII e Rrugës Egnatia, hekurudhes dhe aeroportit, për vendosjen e terminalit kryesor për transportin e mallrave drejt gjithë rajoni Juglindor të Ballkanit	+++	C
					Ngritja e sektorit të transportit brenda Bashkisë	+	C
					Krijimi i një qendre të avancuar të kontrollit ICT me ndihmën e teknologjive të tilla si RFID, për të siguruar, kontrolluar dhe monitoruar konteineret dhe mallrat me satelit dhe pajisje GPS	-	C
		OS 4	Permirosim i shërbimeve të Transportit	Programi i zhvillimit të Transportit			

					Riperdorimi i disa zonave industriale te braktisura si platforma per shkembime trans modale si dhe intermodale per qytetin dhe nyjen rajonale.	+	C
					Hartim projekt zbatimi për Terminalin e Autobusave	-	C
					Ndërtim Terminali i Autobusëve	+	C
					Hartim projekti për infrastrukturën rrugore me interes të veçantë zhvillimi	++	C
Zhvillimi ekonomik	Qender rajonale me nje ekonomi konkruuese, siper marrje dinamike, bujqesi te zhvilluar, turizem shumedimension al, e fokusuar tek inovacioni dhe duke u kujdesur ne menyre te vecante per mjedisin.	OS 5	Zhvillimi i potencialit bashkiak per krijimin e nje klime atraktive per terheqjen e investimeve vendase dhe te huaja ne Korce si dhe bashkepunimi nder-kufitar me qellim zhvillimin e biznesit dhe rritjen e mundesive per punesim.	Program specifik per terheqjen e kapitalit te huaj ne Korce	Hartimi i strategjise per terheqjen e kapitalit te huaj dhe promovimin e mundesive per investime ne Bashkine e Korces - Bashkepunim me AIDA	-	X
					Ngritja e Struktues se Zhvillimit Ekonomik prane Bashkise qe perkthen politikat kombetare ne nivel lokal per te gjithë sektoret e zhvillimit ekonomik: investimet e huaja, projektet nderkufitare, bujqesia, strategjite kombetare, etj.	-	X
				Program specifik per bashkepunimi n nderkufitar	Projekt specifik per ndertimin e marredhenieve te qendrueshme Nder-Kufitare me Geqine dhe Maqedonine	-	X
					Perfitime nga projektet nderkufitare kombetare	-	X
					Perkthimi I Politikave kombetare te punesimit ne nivel lokal	-	X
				Program specifik per nxitjen e punesimit	Hartimi i disa nxitesave fiskale ne sektoret kryesor te ekonomise lokale per nxitjen e punesimit	-	X
				Program	Regjistrimi I Aseteve vendore	-	X

				specifik per administrimin e asetete vendore	Rivleresimi I Aseteve	-	X
					Regjistrimi ne bilancin e bashkise	-	X
					Ngritja e baze te dhenash me funksionet aktuale, kerkesat e bashkise per asetet dhe funksionet e ardhshme te tyre (cdo prone e regjistruar dhe e rivleresuar eshte mundesi bashkepunimi me investoret vendas dhe te huaj)	-	X
					Stimulimi I shtimit te bazes se bizneseve nepermjet politikave fiskale inkurajuese	-	X
					Ngritja e struktures te stimulimit te bizneseve te reja dhe personave te vetepunesuar nen varesi te Njesise se Zhvillimit Ekonomik prane Bashkise (Qytet dhe Njesi Administrative)	-	X
					Krijimi I hapësirave te reja te tregjeve ne mbeshetjet te prodhimit dhe promovimit te produkteve vendore (artizanale, bujqesore, blegtorale, etj.)	+	C
					Rivleresimi I sakte I bazes se tatueshme vendore me qellim maksimizimin e te ardhurave vendore (qyteti dhe Njesite e reja Administrative)	-	X
	OS 6	Ngritja dhe fuqizimi i nje rrjeti te mbeshetjes institucionale dhe infrastrukturore per zhvillimin e Bujqesise ne Bashkine e Korces si nje motor i zhvillimit ekonomik te zones ne teresi	Programi i mbeshetjes Institucionale per Bujqesine	Ngritja e strukturave menaxhuese te posatshme te sektorit te bujqesise prane bashkise (politika, monitorim dhe certifikim)	+	C	
				Hartimi I nje strategjie lokale per zhvillimin e bujqesise (infrastruktura per te ngritur nje sistem te kontrolluar te produkteve nga fermeri te konsumatori)	+	C	
				Verifikimi dhe dixhitalizmi i Bonitetit	++	A	

					Njohja e Potencialit prodhues te tokes bujqesore dhe specializimit te saj	++	A
					Planifikimi I investimeve per Vaditje dhe Kullim te tokes bujqesore	+	B
				Program i Mbeshtetjes Infrastrukturore e per Bujqesine	Mbeshtetje per hapesira magazinimi te produkteve dhe ndertimin e tregjeve lokale	-	C
					Ndërtimi i tregut të bagëtisë për zonën e qytetit	-	C
					Burim uji për vaditje në Nj. A. Bulgarec	++	C
					Rehabilitim kanali kullues tek Kisha në Çiflig	++	C
					Sistemim – betonim kanali (jazi mullirit) fshati Bulgarec	++	C
					Program i Mbeshtetjes Fiskale dhe nxitjes se sektorit te Bujqesise, duke e vene Bashkine ne nje rol menaxhues te ketij sektori	Sistemi i Informacionit te Tregut Bujqesor (cmime ne kohe reale, kerkesa, oferta, etj). Lidhja e prodhuesve me tregjet.	-
				Program i zhvillimit te Turizmit	Njohja e Potencialeve te Tregjeve lokale dhe ngritja e nje sistemi marketimi per produktet lokale	-	X
					Menaxhimi nga ana e Bashkise e te gjithë zinxhirit nga Prodhesi tek Konsumatori (grumbulim, magazinim, perpunim, shitje)	-	X
					Strategji Specifike e Bashkise per zhvillimit e Turizmit Shume-dimensional 12-mujor	+++	B
		OS 7	Transformimi i Korces ne nje destinacion turistik me shume dimensione – i) kulturore, ii) natyrore (eko-turizem), iii) te shijes etj.	Program i zhvillimit te Turizmit	Ngritja e nje strukture informuese per turizmin ne shërbim te turistëve vendas e te huaj (7 ne 24) ku te informohet mbi cdo gje, nr. E shtreterve te lire, cmimet, info per turistet per farmaci spitale nr. Emergjente kulinari etj.	++	A
					Ndërtimi i intenerareve turistike kulturore arkitektonike (në bashkëpunim me rajonin)	++	A

					Ndërtimi i itinerareve turistike natyrore – gastronomike (agriturizmi)	++	A
					Hartim projekti për ndërtimin e pistës së skive dhe kompleksit turistik dimëror në fshatrat Dardhë dhe Voskopojë	++	C
					Zhvillimi I itinerarit turistik te Voskopojës, Dardhës, Vithkuqit, Boboshticës, Drenoëvs	+++	A
					Përfshirja në rrjetin e intererareve turistike kombetare dhe nderkombetar e	+++	A
					Krijimi I ne baze te dhenash historike dhe kulturore qe promovojne turizmin vendor, me informacion, distancat e aksesimit, hoteleri, kulinari etj. Per tu perfshire ne rrjetet e informimit kombetare dhe nderkombetare.	+++	A
					Ndertimi I kalendarit kulturor duke informuar mbi institucionin kulturore, aktivitetet, afatet, nxitja e aktiviteve kulturore Kombetare dhe nderkombetare qe stimulojne periodicitetin turistik. Sic jane festa e birres, karnavalet, pashket etj..	++	A
		OS 8	Rivitalizimi I sektoreve te Industrise				
Cilësia e jetës	Përmirësimi i cilësisë së jetës së banorëve të Bashkisë Korçë përmes ofrimit të shërbimeve publike të nivelit të lartë, duke i dhënë prioritet arsimit cilësor dhe ekonomikisht të	OS 9	Sherbime publike te standarteve te larta per nje jete me cilesore te banoreve te Korces	Programi I Permiresimit te Sherbimeve Publike te Bashkise	Plan Investimesh ne Sherbimet Publike me prioritizim ne Zonat Rurale	-	X
					Matje periodike e performances se Sherbimeve Publike nepermjet anketave qytetare dhe focus grupeve nga Bashkia	-	X
					Plan per nderhyrje ne permiresimin dhe zgjerimin e hapesirave publike ne qytet	+	C
					Blerje Qendër Shëndetësore lagja 3	+	X
					Blerje Qendër Shëndetësore lagja 17	+	X

	përballueshëm, për një komunitet kulturalisht të pasur dhe fuqi punëtore më të kualifikuar.				Blerje Qendër Shëndetësore lagja 9	+	X
					Ndërtim qendër shëndetësore në fshatin Ravonik	+	X
					Rikonstrukcion i qendrës shëndetësore në fshatin Mborje	+	C
					Rikonstrukcion i qendrës shëndetësore në fshatin Dardhë	+	C
					Ndërtim qendër shëndetësore në fshatin Ravonik	+	C
					Rikonstrukcione në territore publike dhe institucione në lidhje me përshtatshmërinë për personat me aftësi të kufizuar në qytet	+	C
					Ndriçimi rrugor me llampa ekonomike në qytet	+	C
					Ngritja e kantineve shkollore	+	C
					Përshtatje objekti për shkollën e restaurimit	+	C
					Shpronësime për investime publike në qytet	-	X
					Shtesë për varreza publike në qytet	-	C
					Kanalizimet e ujërave të zeza në të gjithë njësinë Bulgarec	+++	C
					Rehabilitimi i pjesshëm i ujësjellësit të fshatit Porodinë	+	C
					Ndriçimi i rrugëve hyrëse dhe të brendshme të 12 fshtrave: Bulgarec, Lumalas, Biranj, Melçan, Porodinë, Çiflig, Shamoll, Neviçisht, Kuç i Zi, Belorta, Barç, Malavec	+	C
					Shtrimi i rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza në fshatrat Moravë, Drenovë, Turan	+++	C

				Shtrimi i rrjetit të ujësjellësit në një pjesë të fshatit Dërsnik	+++	C
				Sistemimi i ujërave të zeza të fshatrave Voskop, Dërsnik, Polenë, Goskovë Poshtë, Goskovë Lart, Vinçan dhe Damjanec	+++	C
				Rehabilitimi i parkut të Zhombrit	+++	C
				Sistemimi i ujërave të zeza për familjet përtej urës së Xegës në fshatin Voskopojë	++	C
				Sistemimi i ujërave të zeza në fshatrat Lavdar, Gjonmadh dhe Shipskë	++	C
				Sistemimi i ujërave të zeza dhe i rrugëve në zonën Kullira 1, në fshatin Mollaj	+++	C
				Sistemimi i ujërave të bardha dhe të zeza në fshatin Floq	+++	C
				Ndërtimi i dy urave lidhëse në fshatin Vinçan	+	C
				Ndërtimi i urës në lumin Dunavec, në fshatin Voskop	+	C
				Ndërtimi i urës në lumin Dunavec, në fshatin Dërsnik	+	C
				Rikonstruksioni i urës së Denasit në Lekas	+	C
				Ndërtimi i urës në fshatin Ujëbardhë	+	C
				Paisje për shkolla e kopshte në qytet	-	X
				Rikonstruksion dhe përshtatje për çerdhe në qytet	-	X
				Studime, projektme për objektet arsimore	-	X
				Rikonstruksion dhe izolim termik i godinës së shkollës "Themistokli Gërmenji"	+++	B

				Vendosje panele diellore në kopshte, shkolla dhe institucione	+++	B
				Rikonstrukcion shkolla 9-vjeçare në fshatin Barç	+	C
				Rikonstrukcion i shkollës 9-vjeçare në fshatin Belorta	+	C
				Drenazhimi i themeleve dhe rrethimi i shkollës së fshatit Bulgarec	+	C
				Sistemim oborri dhe çatia e shkollës së fshatit Melçan	+	C
				Ndërtimi i shkallëve të emergjencës dhe pajisja me mjete të fikjes së zjarrit në 12 shkollat e Nj.A. Bulgarec	+	C
				Izolim termik i godinës së Bibliotekës “Thimi Mitko”	+++	B
				Izolim termik i godinës së Bashkisë Korçë	+++	B
				Rikonstrukcion i godinës së Rajonit Nr. 2 e garazhit	+	C
				Rikonstrukcion i shkallëve për tek Varrezat e Dëshmorëve	+	C
				Rikonstrukcion i godinës së ish frontit në lagjen 11	+	C
				Shpronësim për Varrezat Publike	-	X
				Sistemim zyra e taksave fshati Dishnicë	-	X
				Pajisja me mjete të fikjes së zjarrit në zyrat e Nj.A. Bulgarec	-	A
				Ndërtim lulishte para kishës së Shën Mërisë në fshatin Voskopojë	+	C
				Rrethimi i varrezave në fshatin Kamenicë	-	B

					Rrethimi i varrezave në fshatin Floq		
					Vendosja e tabelave informuese në fshatin Voskopojë	+	B
					Rehabilitimi i fushës së mbetjeve	+++	C
				Program per Permirsimin e Sherbimeve Administrative Bashkiake	Krijimi I One Stop Shop per ofrimin e sherbimeve administrative bashkiake	-	C
					Plan per zhvillimin sherbimeve elektronike ne nivel lokal sistemi i pagesave	-	X
		OS 10	Arsim gjithepershires, cilesor dhe I barazvlefshem duke ju pergjigjur kerkesave te tregut te punes	Programi per permirsimin dhe nxitjen e Aresimit	Plan per shperndarjen eficiente te godinave aresimore, sipas frekuentimit dhe distancave , duke menduar transportin etj	++	B
					Plan Investimes I prioritizuar per rikonstruksionet e shkollave me fokus njesite adminsitrative	-	C
					Plan Investimesh per ndertimin e Cerdheve dhe Kopshteve ne territorin e Bashkise	-	C
					Strategji Bashkiake per Zhv. E Aresimit Profesional lidhur me nevojat e rajonit, aresim profesional te barazvlefshem.	-	X
					Projekt Pilot per Shkollat me Baze Komunitetin	-	X
					Nxijta e Arsimit falas per kategorite ne nevoje nepermjet politikave sociale te te reduktimit te kostove per tu futur ne sisitemin aresimor (cerdhe, kopesht, shkolla)	-	X
					Shtesë shkolla “Sotir Gurra” në qytet	+	C
					Rikonstruksion i gjimnazit “Ymer Dishnica”	+	C
					Rikonstruksion i shkollës “Tefta Tashko Koço”	+	C
					Rikonstruksion i shkollës “Naim Frashëri”	+	C

				Rikonstruksion i shkollës "Naum Veqilharxhi"	+	C
				Rikonstruksion i shkollës "Nuçi Naçi"	+	C
				Ndërtim çerdhe e re në qytet	+	C
				Rikonstruksion i Kopshtit 6 në rrugën "Hamid Mani"	+	C
				Rikonstruksion i Kopshtit nr. 12 në rrugën "Avni Rustemi"	+	C
				Rikonstruksion i Kopshtit nr. 9 në rrugën "Rexhep Telhaj"	+	C
				Rikonstruksion i Kopshtit nr. 7 në rrugën "Demir Progri"	+	C
				Rikonstruksion i Kopshtit nr. 11 në qytet	+	C
				Shtesë kati dhe rikonstruksion shkolla e fshatit Lumalas	+	C
				Rikonstruksion i shkollës në fshatin Turan	+	C
				Rikonstruksion i shkollës 9-vjeçare në fshatin Mborje	+	C
				Rikonstruksion i shkollës 9 vjeçare në fshatin Qatrom	+	C
				Rikonstruksion i shkollës në fshatin Vinçan	+	C
				Rikonstruksion i shkollës 9-vjeçare në fshatin Polenë	+	C
				Ndërtim shkollë e re fillore dhe kopsht për fëmijë në fshatin Goskovë Lart	+	C
				Ndërtim shkollë e re 9-vjeçare në fshatin Voskopoje	+	C
				Ndërtim shkollë e re fillore në fshatin Marjan	+	C

					Rikonstruksion i pjesshëm i shkollës 9-vjeçare në fshatin Gjonbabas	+	C
					Rikonstruksion i shkollës 9-vjeçare në fshatin Vithkuq	+	C
					Rikonstruksion i shkollës në fshatin Leshnjë	+	C
					Ndërtim shkollë e re 9-vjeçare në fshatin Kamenicë	+	C
					Rikonstruksion i katit të tretë të shkollës në fshatin Mollaj	+	C
					Plan Strehimi I Bashkise, afat gjate per te plotesuar te gjithë kerkesat per Strehim sipas kategorive, duke parashikuar te gjitha opsionet e trajtimi. (Zona, Kostot, Ndertimi, afatet etj)	-	C
					Verifikimi I Sakte I gjendjes se banoreve ne te gjithë Bashkine qe kane nevojë per Nd. Ekonomike	-	X
		OS 11	Zbutja e varferise	Programi per mbrojtjen sociale	Krijimi I strukture se Njesise se Mbrojtjes Sociale ne Qytet dhe Njesite Administrative qe verifikon dhe monitoron gjendjen	-	X
					Pergatitja e Nje plani Social Vendor, qe mer ne konsiderate trajtimin dhe daljen nga skema ekonomike e familjeve te varfera, nepermjet politikave te punesimit, aresimit, kualifikimeve profesionale, etj.	-	X
					Banesa për komunitetin rom dhe egjiptian	-	X
					Verifikimi I Sakte I gjendjes se banoreve ne te gjithë Bashkine, sidomos ne zonat e Njesive Administrative, per personat ne kategorine PAK	-	X

				Pergatitja e Nje Plani per deinstitutionalizimin dhe krijimit te qendrave ditore per personat me aftesi te kufizuar	-	X
				Ndërtim i qendrës për moshën e tretë në fshatin Voskop	-	C
				Ndërtim kënd lojërash për fëmijë në qendër të fshatit Voskop	++	C
				Qendra komunitare per te moshuarit	+	C
				Ndërtim kënd lojërash për fëmijë në fshatin Voskopojë	++	C
				Rikonstruksion i sallës së fshatit Shtyllë	+	C
				Rikonstruksion i sallës së fshatit Leshnjë	+	C
				Rikonstruksion i sallës së fshatit Gjanç	+	C
				Ndërtim kënd lojërash për fëmijë në fshatin Mollaj	++	C
				Zgjerimi i Parkut “Rinia”	+++	C
			Porgrami për Sportin	Rikonstruksion i pishinës në qytet	+	C
				Ndërtimi i klubit sportiv në qytet	+	C
				Ndërtimi i fushave të basketbollit, tenisit dhe minifutbollit në qytet	+	C
				Rikonstruksion dhe shtesë e stadiumit “Skënderbeu”	+	C
				Rikonstruksion dhe shtesë e pallatit të sportit “Tamara Nikolla”	+	C
				Ndërtim dhoma veshje-zhveshje për fushat e futbollit në qytet	+	C
				Ndërtim terren sportiv i mbyllur (palestër) në fshatin Bulgarec	+	C

					Ndërtim terren sportiv i mbyllur (palestër) në fshatin Dishnicë	+	C
					Ndërtim terren sportiv në fshatin Voskopojë	+	C
					Ndërtim terreni sportiv tek Shkolla 9-vjeçare “Nuçi Naçi”	+	C
					Përfundimi i palestrës së shkollës “Sevasti Qirazi”	+	C
					Ndërtim palestere në shkollën “Asdreni”	+	C
					Rikonstrukcion i terrenit sportiv të fshatit Leshnjë	+	C
				Programi per Rininë	Hartim projekti për ndërtim Bibliotekë dhe Galeri të Arteve	+	C
					Ndërtim Bibliotekë dhe Galeri e Arteve	+	C
					Hartim projekti për përshtatjen për Qendër Kulturore të godinës së Prefekturës dhe Këshillit të Qarkut	+	C
					Punime për përshtatje për Qendër Kulturore të godinës së Prefekturës dhe Këshillit të Qarkut	+	C
Mjedisi	Mjedisi natyror i mbrojtur duke implementuar standardet teknike e ligjore për trajtimin e ekosistemeve dhe ruajtjen e biodiversitetit, duke siguruar kushtet e nevojshme për zhvillimin urban.	OS 11	Mbrojtja dhe zhvillimi i mjedisit bazuar në burimet vendore të Bashkisë	Programi i Menaxhimit te Mjedisit	Rehabilitimi dhe mbyllja e fushes se depozitimit te mbetjeve ne Korçë	+++	C
					Gjetja e shesheve dhe vlerësimi inxhinierik, teknologjik dhe parafizibël për rehabilitimin e vendhedhjes për sistemimin ekologjik të mbetjeve inerte në Korçe (metodat dhe rrugët e zgjidhjes)	+++	C
					Përgatitja e planit të menaxhimit të mjedisit në kuadër të nxitjes së zhvillimit të qëndrueshëm të turizmit	+++	C

				Identifikimi dhe verifikimi i pikave të nxehta mjedisore". Përmirësimin e bashkëpunimit rajonal për menaxhimin e rrezikut nga pikat e nxehta të ndotjes,	+++	C
				Projekt për menaxhimin ndërkufitar të burimeve të përbashkëta natyrore.	+++	C
				Pastrimi i lumit anës fshatit Voskop dhe Goskovë Poshtë	+++	C
				Ndërtimi i mureve anësorë të përrenjve të Zhombrit dhe Xegës	+++	C
				Pastrimi i lumit në lagjen Saraq të fshatit Vithkuq	+++	C
				Sistemimi i lumit të Kamenicës	+++	C
				Projekt për përdorin e biomases	+++	C
				Projekt për fizibilitetin e Energjisë së erës	+++	C
			Program për zhvillimin e Energjisë Alternative	Projekt për sistemin qendror të ngrohjes për qytetin e Korçes	+++	C
				Ngritja e një Teci me energji nga gazesjelli Tap për të evituar burimet nga biomasa, lende të diversifikuara.	+++	C
				Stukturat Bashkiake për menaxhimin e pyjeve	+++	C
				Fushata sensibilizuese publike në lidhje me përdorimin e qëndrueshëm të pyjeve dhe ruajtjen e florës dhe faunës,	+++	C
			Programi I Menaxhimit të Pyjeve	Zhvillimi i një grupi përdoruesish të pyjeve duke përfshirë familjet si praktika të reja të menaxhimit.	+++	C
				Rigjenerimi i kurorës së gjelbër të Moravës	+++	C
				Rigjenerimi i Parkut Kombëtar "Bredhi i Drenovës"	+++	C

Përpuethshmëria me objektivat mjedisore

Projekti përputhet plotësisht me objektivat mjedisore shumë mirë	+++
Përputhshmëria e projektit me objektivat mjedisore është e kushtëzuar mjaftueshëm	++
Projekti përputhet pjesërisht me objektivat mjedisore mirë	+
Projekti nuk përputhet me objektivat mjedisore	-
Projekti nuk përputhet fare me objektivat mjedisore	- -

Impakti në mjedis

impakt pozitive	A
impakti parëndësishëm	B
impakti është i parëndësishëm pasi zbatohen masat zbutëse	C
Nuk ka impakt në mjedis	X

Në marrëdhënie me objektivat mjedisore, të gjitha projektet janë vlerësuar sipas impaktit që këto projekte japin në mjedis dhe sipas përpuethshmërisë me objektivat mjedisore në këtë projekt. Si konkluzion mund të themi se niveli i përpuethshmërisë në përgjithësi është i lartë, megjithatë ka projekte ku niveli i përpuethshmërisë është i kushtëzuar, kështu që kërkohet zbatimi i masave zbutëse për projektet e parashikuara për arritjen e këtyre objektivave. Përsa i përket projekteve që kanë lidhje me Sigurimin e qëndrueshmërisë financiare të institucionit të bashkisë nëpërmjet gjetjes së instrumenteve financiare për daljen nga situata e borxhit, këto projekte nuk kanë përpuethshmëri me asnjë prej 12 objektivave mjedisore.

Në përgjithësi, konkludohet se duke realizuar ndërhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

Krahasimi i projekteve specifike individuale paraqet si më poshtë:

Në marrëdhënie me objektivat mjedisore, të gjitha projektet specifike që lidhen me Objektivën Strategjike “Përmirësimi i Cilësisë Urbane” janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, bile konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim.

Projektet e parashikuara për Objektivën Strategjike “Infrastruktura”, konkretisht janë në përputhshmëri mesatare me objektivat mjedisore, ndërkohë disa nga projektet, kanë një përqindje të

konsiderueshme përputhshmërie të pjesshme apo të kushtëzuar, për shkak të ndikimeve që priten të shkaktojnë, dhe që kërkojnë zbatimin e masave përkatëse zbutëse.

Lidhur me projektet e parashikuara për arritjen e Objektivës Strategjike “Zhvillimi i Qëndrueshëm Ekonomik” mund të thuhet se shkalla e përputhshmërisë është e pranueshme. Zbatimi i masave zbutëse për të gjithë projektet e parashikuar përbën një detyrim thelbësor për të realizuar me sukses këto projekte dhe për arritjen e objektivës përkatëse.

Përsa i përket Objektivës Strategjike “Përmirësimi i Cilësisë së Jetesës”, përgjithësisht projektet janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore; sidoqoftë niveli i përputhshmërisë së kushtëzuar këtu është i lartë, kështu që kërkohet zbatimi i masave zbutëse për të katër projektet e parashikuara për arritjen e kësaj objekte.

Projektet që parashikohen për arritjen e Objektivës Strategjike “Mbrojtja dhe Përmirësimi i Cilësisë së Mjedisit” përgjithësisht kanë një nivel të lartë përputhshmërisë me objektivat mjedisore. Projektet në përgjithësi janë plotësisht në përputhje me objektivat mjedisore, ndërkohë që ka pak projekte ku përputhshmëria është konsiderueshme e lartë. Përsa i përket projekteve të tjera, të cilat kanë një nivel të caktuar përputhshmërie të kushtëzuar, duhet që të aplikohen masat zbutëse përkatëse për të adresuar ndikimet e tyre në mjedis.

Në përgjithësi, konkludohet se duke realizuar ndërhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.

VLERËSIMI I NDIKIMEVE MJEDISORE

9.1 VLERËSIMI I PASOJAVE NGA ZBATIMI I PLANIT DHE NDIKIMET E PASOJAVE TË ZBATIMIT TË PLANIT PËR REALIZIMIN E OBJEKTIVAVE MJEDISORE TË PLANIT

Seksioni 9.1 përfshin vlerësimin e përpunueshmërisë së Planit me zonat e veçanta mjedisore dhe objektivat e rëndësishme mjedisore. Udhëzimet, masat zbutëse dhe masat specifike paraqiten në Seksionin 10.

9.1.1 Toka

Objektivi Mjedisor 1: Garantimi i menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të tokës dhe mbrojtja e saj

- Ndikimi më i madh gjatë fazës së ndërtimit pritet në zhvillimet e infrastrukturës, sidomos asaj rrugore, të mbetjeve, të qendrave të shërbimeve, etj ndërkohë që nga fusha të tjera do të jenë të kufizuara në një territor më të ngushtë lokal. Nuk priten ndikime në ato sektorë ose nën sektorë ku përqëndrimi më i madh i aktiviteteve do të ketë të bëjë me plotësimin e boshllëqeve ligjore dhe të strukturës (aktivitete soft) ku gjithë detyrat dhe angazhimet do të jenë të natyrës institucionale dhe organizative;
- Përmes zënies së tokës, ndërtimet në infrastrukturë prodhojnë ndikime të gjera të pakthyeshme, që reflektohen pas zhvillimit si një ndryshim në përdorimin e tokës. Toka bujqësore dhe pyjet do të pësonin shkatërrim të pakthyeshëm në seksionet e marra nga ndërtimet e reja ose ato të rindërtuara mbi seksionet e vjetra. Shpesh ndërtimet e reja krijojnë edhe fragmentime të tokës bujqësore. Ndikimet afatshkurtër (të riparueshme) që mund të ndoshin gjatë fazës së ndërtimit përfshijnë lidhjet përmes tokave bujqësore ose pyjore, dëmtimet dhe okupimet e tokave ose dëmtimin e produkteve për shkak të afërsisë me sheshet e ndërtimit, ndotjet e tokës etj;
- Për shkak të zhvillimeve të reja në infrastrukturë, përdorimi i tokës bujqësore ekzistuese pëson ndryshim nga ana e pozicionimit të lidhjeve të reja infrastrukturore. Masat që zbatohen mund të sjellin rënien e përhershme të potencialit dhe prodhimtarisë të tokës bujqësore që nënkupton humbjen e përhershme të funksionimit të tokës për prodhimtarinë bujqësore. Nëse masat e infrastrukturës shtrihen edhe përtej territoreve aktuale të zhvillimit, fragmentimi i tokës bujqësore do të rritet dhe kushtet për prodhimtarinë bujqësore do të përkeqësohen edhe më tej;

- Pozicionimi i vendosjes së strukturave infrastrukturore të reja në hapësira të hapura dhe me natyrë për të konservuar biodiversitetin do të sjellin ndërhyrje direkte tek aktivitetet e vazhdueshme të zonave pyjore të cilat duhet të kryejnë funksionet vegjetative bimore me anë të drurëve si aktivitet primar (dëmtime të pakthyeshme);
- Plani i Përgjithshëm Urban në përputhje me direktivat e Planin e Përgjithshëm Kombëtar si dhe në përputhje me direktivat e legjislacionit Europian ka menduar se në asnjë rast, sikundër ka ndodhur deri më sot, tokave urbane tju mbivendosen vepra urbane. Ndërkohë që tokat me bonitet të kategorisë së pestë, të mund të diskutohet prejka apo zënia e tyre dhe ato të kategorisë 6 dhe të kategorisë 7 normal që mund të preken nga veprat urbane.

Objektivi Mjedisor 2: Parandalimi i shfrytëzimit të burimeve natyrore, duke rritur nivelin e përdorimit të materialeve të riciklueshme nga mbetjet që gjenerohen gjatë ndërtimit / rehabilitimit të infrastrukturës.

- Aktivitetet ndërtimore në përgjithësi (rindërtime ose të reja) të infrastrukturës janë burim i prodhimit të sasive të mëdha të mbetjeve, dhe gjithashtu krijojnë presione mbi përdorimin e burimeve natyrore. Mbetjet gjenerohen jo vetëm përkohësisht gjatë fazës së ndërtimit, por edhe në mënyrë të vazhdueshme gjatë fazës operacionale si edhe për efekt të proceseve të mirëmbajtjes së strukturave. Impakti nga gjenerimi i mbetjeve është i përhershëm dhe në mjaft raste i pakthyeshëm në lidhje me impaktin ndaj burimeve natyrore. Prandaj, ky impakt negativ ndaj mjedisit duhet të pakësohet me anë të masave për menaxhimin e mbetjeve.
- Duke konsideruar mënyrën sesi gjenerohen dhe llojin e strukturës, sasitë e mbetjeve të gjeneruara nga zhvillimet në infrastrukturë prej çdo sektori ekonomik duhet të konsiderohen si sasira të mëdha, sidomos prej veprave të nivelit kombëtar ose rajonal, ndërkohë që sasitë e mbetjeve nga zhvillimet në nivel lokal priten të jenë më të lokalizuara dhe më të pakta krahasuar me dy nivelet e para, Shqipëria ka kryer transpozimin e Direktivës 2008/98/EC mbi mbetjet, me anë të VKM no. 175, datë 19.1.2011 siç referohet edhe në “Strategjinë Kombëtare Ndërsektoriale për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025 dhe në “Planin Kombëtar për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025”. Në këtë aspekt, SKZHI II prezanton si objektivi mjedisor 55 për qind të masës totale të mbetjeve të ripërdoret ose riciklohet deri në 2020“.
- Ndërtimet e reja ose zgjerimet e infrastrukturave sipas sektorëve, brenda kuadrit të zbatimit të masave specifike të angazhimeve për secilin nga drejtimet e veprimeve prioritare respektive të Planit, ofrojnë një mundësi ideale gjatë fazës së ndërtimit për ripërdorimin ose procesimin e materialeve dhe mbetjeve industriale të prodhuara, ku efekti i sinergjisë reflektohet veçanërisht në faktet e mëposhtme:
 - Sasira të mëdha mbetjesh mund të përdoren veçanërisht në ndërtimet e rrugëve dhe infrastrukturave të ngjashme ku materialet mbushëse janë mjaft të nevojshme;
 - Substanca potenciale toksike të mbetjeve mund të mobilizohen në mënyrë permanente në rast se ato përdoren në mënyrën e duhur;
 - Kompozite të reja të ndërtimit shpesh kanë karakteristika më të mira funksionale në krahasim me ato konvencionale.

Në vijim të zbatimit të masave specifike që paraqiten në Plan, administrimi ekonomik i burimeve natyrore duhet të mbështetet nga masa të tjera të përgjithshme shtesë që promovojnë pakësimin e ndotjes së mjedisit duke përdorur materiale të ricikluar në ndërtimin dhe rindërtimin e infrastrukturës së parashikuar për çdo sektor. Prandaj, masa të tilla duhet të përgatiten dhe të përfshihen që në fazat e hershme të programeve të zhvillimit në çdo sektor dhe për çdo masë specifike me vete.

9.1.2 Ajri

Objektivi Mjedisor 3: Garantimi i arritjes së objektivave afatgjata për sasi të vjetore të shkarkimeve të ndotësve, për të arritur përputhshmërinë me kufijtë maksimalë të lejueshëm nga BE për shkarkimet e ndotësve atmosferikë.

Shkarkimet e ndotësve janë karakteristike gjatë fazës së ndërtimit të infrastrukturës dhe atë të operimit në një sërë aktivitetesh nga sektorë të ndryshëm të ekonomisë, por në lidhje direkt me Planin ndikimi kryesor vjen nga sektori i transportit.

Gjatë fazës së ndërtimit ose të rindërtimit të infrastrukturës, shkarkimi i ndotësve krijon impakt afatshkurtër në mjedis, kështu që shumica e efekteve të tyre janë të kthyeshme.

Gjatë fazës së operimit të infrastrukturës, shumica e shkarkimeve janë të pranishme si në ajër edhe në ujë e tokë, në varësi të proceseve të aktiviteteve që krijohen nga operimi i infrastrukturës përkatëse.

Zbatimi i masave specifike që synojnë arritjen e qëllimeve të Planit pritet të kenë një impakt pozitiv për shkak të pakësimit të shkarkimeve të ndotësve, së pari për shkak të masave të parashikuara lidhur me sistemet multimodale të transportit, siç janë transporti me kargo dhe pjesërisht në transportin e pasagjerëve me mjetet rrugore dhe hekurudhore. Masa të tjera nga sektorët që emetojnë shkarkime të ndotësve në ajër priten gjithashtu të kontribuojnë me efekte pozitive për shkak të pakësimit të ndotësve të shkarkuar, në veçanti të atyre që synojnë pakësimin e bllokimeve/ngjeshjes dhe përdorimin më të madh të sistemit publik të transportit si edhe kontrollit të shkarkimeve në ajër nga industritë dhe promovimit të mëtejshëm të energjive të gjelbërta përmes investimeve të pritshme në hidrocentrale dhe gazit natyror.

Megjithatë, ekziston edhe rreziku që përmirësimi i mëtejshëm i rrjetit rrugor do të prodhojë të ashtuquajturin 'kërkesë e detyruar' për shkak të pakësimit të ngjeshjes, i cili nga ana tjetër mund të rrisë sasinë e shkarkimeve të ndotësve, veçanërisht në zona ku nuk kishte ndotje para se të zbatoheshin masat e Planit. Gjithsesi, impaktet negative me përmirësimin e rrjetit rrugor mund të pakësohen dhe biles të parandalohen përmes marrjes njëkohësisht të masave të përgjithshme për promovimin e përdorimit të rrjetit publik të transportit të pasagjerëve dhe biçikletave.

Sfidat kryesore dhe prioritete që pasqyrohen edhe në Plan janë:

- (1) kompletimi i adoptimit dhe zbatimit të standarteve Europiane mbi cilësinë e ajrit urban dhe shkarkimeve në ajër;
- (2) konsolidimi i Sistemit Kombëtar të Monitorimit sipas standarteve Europiane;
- (3) adoptimi e zbatimi i planeve të veprimit mbi cilësinë e ajrit si në nivel qendror dhe atë lokal.

Duke konsideruar që sektori i transportit prodhon sasira të konsiderueshme shkarkimesh të ndotësve të ajrit brenda sasisë së lejuar tavan të shkarkimeve në ajër të përcaktuara/syнуara për Shqipërinë, mund të ishte më e përshtatshme të supozohej për vlera më të ulta të përcaktuara/syнуara për shkarkimin total të ndotësve në Shqipëri në mënyrë që të pakësohen shkarkimet e ndotësve nga transporti.

Objektivi strategjik është “Arritja e përmirësimeve të matshme në 2020 për cilësinë e ajrit përmes”:

- Objektivit prej 40% pakësim në nivelin e ndotësve në zonat urbane; dhe
- Arritja e niveleve objektiv të ndotësve të ajrit duke u bazuar në shëndetin human, sipas vlerave respektive: për NOx - 40 μ / m^3 , për PM10 - 40 μ / m^3 , për PM2,5-25 g / m³ dhe SO2-125 μ / m^3 .

Shpërndarja reciproke e ngarkesës për të arritur tavanet e shkarkimeve kombëtare vjetore për çdo sektor (energji, industri, tregti dhe shërbime, transport, bujqësi dhe menaxhim i mbetjeve) do të përcaktohet më në detaje përmes amendimeve prej Programit Operacional të përputhshmërisë me tavanet e shkarkimeve kombëtare. Gjithsesi, kërkesat për pakësimin e shkarkimeve nga transporti nuk priten të jenë më të ulta sesa pakësimi mesatar i përcaktuar për shkarkimin total të ndotësve në Shqipëri. Për këtë arsye, tavanet e shkarkimit për NOx dhe PM2.5 që janë ndotësit kryesorë prej transportit rrugor janë përcaktuar në bazë të pakësimit indikativ në shkarkimet ndotëse.

Indikator	Njesite e matura / Vendmatjet	Burimi	Vlera e fundit e vlefshme		Synimi ne 2017	Syni mi ne 2020
			Viti	Vlerat	Vlerat	Vlera
Cilesia e ajrit (mesatarja vjetore e perqendrimit te 3 ndotesve te ajrit	mg/m ³ te PM10; SO2; NO2 ne Korçë	Ministria e Mjedisit	2014	35.2 17.5 14.35	30 16 14	15-25 % pakesim i vleres

Tab. - 47 Indikatorët kryesorë kumulativë dhe synimet lidhur me cilësinë e ajrit ne Korçë

Rinovimi i mjeteve motorike kontribuon së tepërmi në pakësimin e shkarkuesve ndotës, si edhe zhvillimi i standarteve sipas tipave të aprovuar për mjetet siguron që shumica e shkarkimeve të ndotësve të syнуara për transportin të arrihen. Masat për promovimin e transportit publik të pasagjerëve dhe transportin hekurudhor kargo kontribuojnë gjithashtu në pakësimin e shkarkimit të ndotësve.

Plani nuk mund të adresojë specifikisht promovimin e rinovimit të mjeteve, por me anë të të gjithë masave/veprimeve, veçanërisht atyre që promovojnë transportin publik të pasagjerëve dhe transferimin e transportit kargo nga rruga në hekurudhë, ka ndikim pozitiv në mjedis dhe kontribuon qenësisht në arritjen e synimeve për shkarkimet kombëtare.

Përsa i takon shkarkimeve të grimcave pezull në ajër, ato do të pësojnë rritje të përkohshme në zonat ku do të zbatohen masat e rindërtimit të infrastrukturës sipas sektorëve (impakte të kthyeshme). Në përputhje me rregullat që rregullojnë masat për pakësimin e shkarkimeve të

grimcave nga sheshet e ndërtimit, zbatimi i punimeve në ndërtim garanton që rritjet e përkohshme lokale të ndotësve të mjedisit në ajër të jenë ende të pranueshme për mjedisin dhe njerëzit. Ekspozimi në ajër të ndotur ka impakt kryesor negativ mbi shëndetin human. Është përlogaritur se 2 milion njerëz vdesin vazhdimisht çdo vit për shkak të ajrit të ndotur. Problemet më të shumta në sigurimin e cilësisë së ajrit të përshtatshëm të mjedisit lidhet me arritjen e tavanit të përcaktuar për grimcat.

Transporti është burimi kryesor ndotës i ajrit të mjedisit përmes grimcave pezull në ajër. Grimcat mund të japin një sërë impaktesh negative mbi shëndetin: ato shkaktojnë dhe rëndojnë astmat, krijojnë ateriosklerosa, përkeqësojnë përvijimin e sëmundjeve të frymëmarrjes dhe kardiovaskulare, shkaktojnë kancer. Raporti i mortalitetit në zonat ku ndotja me grimca pezulli është i lartë është 15 – 20 për qind më i lartë në krahasim me zonat me ajër relativisht të pastër.

Pritet që zbatimi i masave të Planit të ulin në mënyrë permanente shkarkimet e grimcave nga transporti rrugor, së pari për shkak të eliminimit të bllokimeve të trafikut, menaxhimit më të mirë të shtresave sipërfaqësore të rrugëve dhe përdorimit të më shumë mjeteve rrugore me efikasitet energjie. Siç u përmend më sipër, sfidat kryesore dhe prioritetet prezantohen në NSDI II dhe ato janë përmbledhur në tabelën më poshtë në raport me pakësimin e ditëve kur PM10 tejkalon standartet.

Indikatori	Njesite e matura / Vendmatjet	Burimi	Vlera e fundit e vlefshme		Synimi ne 2017	Synimi ne
			Viti	Vlerat	Vlerat	Vlerat
Numri i diteve ne nje vit kur PM10 tejkalon standartin e 50 µg/m ³ ndaj diteve te monitoruara	Numri i diteve qe tejkalojne ne % ne Korce	AKM, Ministria e Mjedisit	2014	Korce 80%	Korce 65%	Korce 50%

Tab. - 48 Indikatori PM10 dhe synimet lidhur me cilësinë e ajrit në Shqipëri

Në mënyrë që të arrihen objektivat e eliminimit të mos - përputhshmërisë së cilësisë së ajrit me standartet e përcaktuara për cilësinë e ajrit, që ndodh shpesh në disa zona të kufizuara, zakonisht në bashkitë me densitet të lartë, është imperative që Qeveria dhe Institucionet respektive të përgatisin dhe adoptojnë Planet e Cilësisë së Ajrit në ato zona që tejkalojnë ndotjen e ajrit në mjedis. Programe të detajuara të veprimit për të reduktuar ndotjen nga grimcat PM10 do të vijojnë përgatitjen e këtyre planeve. Këto programe dhe veprime që vijnë nga Plani do të duhet të jenë në bashkëpunim të plotë me njëri tjetrin.

1. Bashkëpunimi dhe bashkërendimi i veprimeve me institucione përgjegjëse për:
 - a. Zvogëlimin e numrit të makinave nëpërmjet përmirësimit të transportit publik;
 - b. Menaxhimi i rrjetit rrugor dhe trafikut;
 - c. Promovimi i teknologjive të pastra të automjeteve;
 - d. Promovimi i përdorimit të biçikletave;
 - e. Kontrolli dhe përmirësimi i cilësisë së karburanteve;
 - f. Rritja e sipërfaqeve të gjelbërta, pastrimi dhe larja e rrugëve.

2. Forcimin e kapaciteteve teknike për monitorimin e të gjitha llojeve të shkarkimeve në ajër në vendin tonë.
3. Ngritjen e kapaciteteve për modelim të shpërndarjes së ndotjes, hartimin e studimeve dhe analizave për gjendjen e ajrit.

9.1.3 Faktorët klimatikë

Objektivi Mjedisor 4: Adoptimi i infrastrukturës në përgjigje të ndryshimeve klimatike dhe reduktimi i sasive vjetore të emetimeve të gazeve serë në nivelet e përcaktuara në SKZHI II.

Nje sërë aktivitetesh ndërtimore të infrastrukturës dhe praktika sektoriale kanë impakt permanent (të kthysëm) mbi shkarkimet e gazeve serë (GHG), që përbëjnë shkakun kryesor të ndryshimeve klimatike. Për shkakun që karburantet fosile (nafta dhe derivatet) çlirojnë GHG në ajër gjatë përdorimit përfaqësojnë në këto momente burimin më të rëndësishëm të energjisë në sektorin e transportit e bëjnë sot këtë sektor të parin si burim shkarkimesh të gazeve serë në Shqipëri, pasi sektori i energjisë këtu është hidro. Impakti në ndryshimet klimatike është gjithashtu pasojë në kushtet e motit dhe klimës që po rriten çdo vit. Një tjetër pasojë pasojë e temperaturave të larta globale janë ndryshimet në modelimet e fenomeneve mesatare klimatike dhe ngjarjet më të shpeshta të kushteve ekstreme të motit (thatësira, përmytje, erozione, stuhi me breshër, valë të nxehta, temperatura të ulëta me ngrica, etj.

Vendimi 406/2009/EC përcakton minimumin e kontributit të Shteteve Anëtare të EU për të kapur angazhimin e reduktimit të shkarkimeve të gazeve serë të Komunitetit për periudhën nga 2013 në 2020 për te gazet serë që mbulohen nga ky vendim dhe rregullat për të bërë këto kontribute si dhe për vlerësimin e tyre më pas. Shqipëria ende nuk ka bërë transpozimin e këtij vendimi; që planifikohet të ndodhë në 2018. Kjo periudhë është brenda kohës së zbatimit të Planit; prandaj parashikimet e këtij vendimi në lidhje me faktorët klimatikë duhet të adresohen në avancë. Për më tepër, SKZHI II vendos synimin për shkarkimet e gazeve serë në 2020 si vijon:

- Një synim 8% reduktim të GHG siç krahasohet me skenarin bazë; dhe
- Një synim 40% reduktim në sasinë e HCFC-s (hidroklorofluorokarbon).

Në nivelin strategjik të zhvillimit të sektorëve, masat në lidhje me fushën e adaptimit të ndryshimeve klimatike mund të trajtohen si të përgjithshme. Përpara projektimit dhe zbatimit të çdo veprimi individual do të jetë e nevojshme të krijohen udhëzues specifikë, metodologji dhe procedura për grumbullimin e informacionit rreth ngjarjeve ekstreme të motit dhe për të planifikuar dhe zbatuar detyrat respektive.

Shkarkimet e gazeve serë nga sektorë të tillë si transporti rrugor, bujqësia, energjia, etj., përfaqësojnë një rrezik të konsiderueshëm për masat zbutëse të ndryshimeve klimatike. Në vijim veç shkarkimeve të përkohshme të gazeve serë gjatë fazës së ndërtimit të veprave infrastrukturore të parashikuara në Plan, shkarkimet e gazeve serë priten të rriten edhe pse do të merren masa për të eliminuar mjaft pengesa. Zbatimi i masave specifike duhet të garantojnë përdorim më të madh të transportit publik, metodave të reja bujqësore të kultivimit dhe vaditjes, energjisë të rinovueshme, etj. Promovimi i këtyre

masave dhe përdorimi i mjeteve të reja të energjisë eficiente do të kontribuojë në parandalimin e shkarkimeve nga sektorët kontribues në GHG në fazën afat - mesme dhe ndoshta një rënie pas 2020.

Rritja e shkarkimeve të gazeve serë nga transporti ajror priten për shkak të punimeve të ndërtimit, ndërkohë që rritjet potenciale në shkarkimet e gazeve serë për shkak të rritjes së ndotjeve të transportit ajror nuk përfaqësojnë një ndarje të rëndësishme në strukturën totale të shkarkimeve në Shqipëri. I ngjashëm me transportin ajror është edhe ai ujqor për sa i takon kontributin ndarës në prodhimin e gazeve serë.

Transporti ngelet sektori kyç në arritjen e objektivave kombëtare mbi masat për ndryshimet klimatike i vijuar nga sektori bujqësor dhe përdorimi i tokës.

9.1.4 Uji

Objekivi Mjedisor 5: Kufizimi i efekteve negative mbi ujërat nëntokësore dhe sipërfaqësore, ujërat e njelmët, ujërat breglumore dhe burimet e ujit të pijshëm.

Impaktet më të mëdha për arritjen e këtij objekivi mjedisor pritet nga zhvillimet e sektorëve kyç të lidhur me ujin si edhe ato që mund të ndikojnë në cilësinë dhe funksionimin natyror të baseneve ujore. (ujësjellës/kanalizimet, vaditja dhe bujqësia e blegtoaria në përgjithësi, industria ushqimore dhe përpunuese, shërbimet dhe turizmi, shëndetësia, etj)

Impaktet mbi ujërat sipërfaqësore, nëntokësore, ujërat e njelmët, ujërat sipërfaqësore dhe burimet e ujit të pijshëm janë karakteristikë të periudhës së ndërtimeve ose rindërtimeve të infrastrukturës dhe gjithashtu në vijim të operimit të strukturave edhe më tepër. Kjo në varësi respektive të sektorëve përkatës në lidhje me nevojën për përdorimin e ujit ose ndërveprimet me burimet dhe trupat natyrore ujore. Në shumicën e rasteve këto impakte krijohen si të limituara në mjedisin lokal, megjithatë në mjaft raste ndodh efekti kumulativ i impaktit dhe krijohen ngarkesa ndotjeje të mëdha ndotëse që ngrihen në nivel rajonal dhe disa herë edhe ndërkufitar përtej kufijve. Impaktet ndërtimore të infrastrukturës ngelen në përgjithësi afat - shkurtër dhe të rikthyeshme (rasti psh i cilësisë së ujrave). Pas fazës ndërtimore, impaktet janë kryesisht më pak të përhapura, port e parikthyeshme permanente (rasti psh i impaktit të morfologjisë së vijës ujore natyrore, kushteve hidrologjike, ruajtja e zonave). Impaktet e mësipërme mund të prodhojnë ndryshime në elementet cilësore për krijimin e statusit ekologjik të ujrave sipërfaqësore, që janë elementet biologjikë, hidromorfologjik, mbështetës, kimik dhe fiziko-kimik dhe në statusim kimik të ujrave. Nëse udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse vëzhgohen, ndryshimet në elementet cilësore nuk do të kapërcejnë së tepërmi që të kërcënojnë arritjen e objektivave mjedisore. Veprimet e sektorëve që ndikojnë në ujqrat dhe objektivat mjedisore mbi ujqrat, përmbliohen si më poshtë:

- Pozicionimi i veprave infrastrukturore mund të ndikojë në mënyrë permanente të drejtpërdrejtë ose indirekt situatën hidrologjike në një zonë të caktuar duke sjellë edhe situatë eko-morfologjike mbi rrjedhen e ujit;
- Rrjedhja e vazhdueshme e substancave të rrezikshme që rezultojnë nga burime të ndryshme ndotëse (impakt në cilësinë e ujrave sipërfaqësore dhe ato nëntokësore);

- Derdhja e substancave të rrezikshme për shkak të ngjarjeve të jashtëzakonshme (impakt potencial direkt, në distancë të largët deri ndërkufitar mbi cilësinë e ujrave sipërfaqësorë dhe nëntokësorë, impakt potencial mbi ujrat balneare);
- Rrezik i lartë ekzistent nga përmbytjet (aplikimi i zgjidhjeve ndërtimore më këtë kriter si rrezik i lartë) në zonat që përmbysten ose masa rregulluese në rrjedhën e ujrave; ndryshime në situatën hidrologjike në një zonë të caktuar, përfshirë pakësimin në zonat mbajtëse (direkt ose në distancë);
- Ndryshimet në regjimin ujqor të ujrave nëntokësorë për shkak të ujrave të ndërhyrjeve të veprave infrastrukturore (psh tunelet);
- Pozicionimi i strukturave infrastrukturore në zonat akuifere me ndjeshmëri të lartë ose shumë të lartë mund të kenë impakt negativ mbi burimet ujore ekzistuese dhe potenciale (direkt, indirekt, ndërkufitar);
- Pozicionimi në zonat e ujrave të mbrojtur të burimeve ujore (ndikim lokal, potencialisht rajonal dhe ndërkufitar).

Shqipëria ka aprovuar *Ligjin No. 111/2012 "Menaxhimi i Integruar i Burimeve Ujore"* dhe "Strategjinë Kombëtare Sektoriale për Furnizimin me Ujë dhe Kanalizimet 2014-2040", "Në Strategjinë Ndërsektoriale për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025" dhe "Planin Kombëtar për Menaxhimin e Mbetjeve 2010-2025". Midis të tjerave, këto dokumente përcaktojnë që aktivitete në ujë dhe tokat anash ujrave mund të kryhen vetëm nëse ato janë bazuar mbi planet e zhvillimit hapësinor dhe nuk mund të pozicionohen diku tjetër pa gjeneruar kosto të larta disproporcionale. Pozicionimi i këtyre aktiviteteve mund të ndikojnë thelbësisht mbi statusin ekologjik të rrjedhave ujore dhe të pakësojnë zonat e mbajtjes dhe impaktet kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës.

9.1.5 Natyra

Objektivi Mjedisor 6: Garantimi i kohezionit të popullatave dhe mbrojtjes së biodiversitetit

Impaktet që kanë të bëjnë me fragmentimin e habitateve dhe biodiversitetin janë karakteristike gjatë fazës së ndërtimit ose rindërtimit të infrastrukturës dhe më tej. Ato vërehen më tepër në mjedisin lokal, ndërsa në rastin e projekteve me shtrirje të gjerë impaktet ndihen edhe në nivelin rajonal dhe përgjate kufijve (psh në migrimin e karnivoreve të mëdhenj, rrugët e migrimit të shpendëve, vijat ujore të kalimit ndërkufitar etj.). Gjatë ndërtimit ose rindërtimit të infrastrukturës, impaktet janë kryesisht afat-shkurtër dhe të kthyeshme (psh ndotje nga zhurmat e sheshit të ndërtimit, kafshët largohen prej makinerive të ndërtimit, etj.). Pas ndërtimit, impaktet janë kryesisht permanente dhe të pakthyeshme për shkak të ndryshimeve në përdorimin e tokës (psh ndërprerja e rrugëve të migrimit, rritja e zhurmës nga strukturat e zhvilluara në vend, pengesa në mjedis – linja elektrike, etj.). Ndërtimi i strukturave të reja dhe rindërtimi ose modernizimi i infrastrukturës ekzistuese mund të rezultojnë në:

- Humbje të zonave të habitatit dhe llojeve të habitatit dhe përfaqësuesve individualë të llojeve të bimëve dhe kafshëve (impakt direkt, i përhershëm);

- Impakt direkt, permanent mbi funksionimin e disa habitateve për shkak të fragmentimit të habitatit;
- Në rastin e aktiviteteve me shtrirje të gjerë në një habitat më të rrezikuar, një impakt direkt është i mundshëm mbi biodiversitetin e zonës më të ngushtë ose të gjerë (impakt permanent);
- Kalimet e reja shpesh fragmentojnë habitatet e kafshëve të egra dhe ndërpresin rrugët migratore dhe rrugicat e fluturimit ose pengojnë migrimin e disa grupeve të kafshëve (veçanërisht të gjitarëve dhe amfibëve, nëse një rrugë kryqëzohet me një korridor migrimi ose fluturimi, konflikte me shpendët dhe lakuriqët e natës janë gjithashtu të mundshme), të cilat mund të pengojnë në mënyrë permanente migrimin e kafshëve individuale midis popullatave individuale dhe të shkaktojnë një rënie të biodiversitetit në disa zona (impakt direkt, kumulativ, i largët);
- Shumica e problemeve të migrimit ndodhin në fazat e ndërtimit të infrastrukturave të mëdha ku nuk ka përkujdesje për rindërtimin e kalimeve dhe komunikimeve të shkëputura të habitateve (psh ndërtimi i urave të gjelbërta). Kjo duhet të merret parasysh kur projektohet dhe ndërtohet (impakt direkt, në distancë);
- Në zonat ku nuk merren masa mbrojtëse ekziston mundësia e konflikteve mes infrastrukturës së ngritur dhe gjitarëve gjatë lëvizjeve ditore dhe amfibëve që levizin gjatë sezonit të migrimit (impakt direkt, në distancë); dëmtime të rregullta dhe të shpeshta mund të shkaktojnë gjithashtu rënie të përmasave të popullatave (impakt direkt, kumulativ, në distancë);
- Zhurma ka impakt negativ veçanërisht për shpendët dhe gjitarët dhe nuk është i pranishëm vetëm në distancën më të afërt të aktivitetit, por përhapet mjaft më gjerë (impakt në distancë);
- Rrezatimi në drejtim të qiellit prej ndriçimit të strukturave të ndryshme të infrastrukturave mund të krijojë shqetësim direkt në ciklin jetësor, veçanërisht për kafshët që janë aktive natën dhe ato që janë aktive në mbrëmje;
- Pozicionimi i aktiviteteve në ujë ose në tokat në krahë të vijave ujore (që lejohet për marrëveshje me rëndësi kombëtare dhe që nuk mund të pozicionohen diku tjetër pa gjeneruar kosto të përmasave të mëdha), mund të krijojë impakte negative permanente dhe direkte për habitatet ujore dhe ato përgjatë vijave, veçanërisht kur infrastruktura shtrihet përgjatë rrjedhave ujore.

SKZHI II prezanton sfidat kryesore lidhur me mbrojtjen e mjedisit, të cilat janë:

- (1) nevoja për të krijuar rrjetin ekologjik Natura 2000 për Shqipërinë dhe Komunitetin Evropian;
- (2) ristrukturimin dhe forcimin organizativ të strukturave menaxhuese të zonave të mbrojtura; dhe
- (3) nevoja për të garantuar zbatim më efektiv të planeve të menaxhimit për zonat e mbrojtura dhe planet e veprimit për llojet dhe habitatet.

Gjatë fazës së projektimit dhe sidomos përpara nisjes së fazës së zbatimit të aktiviteteve specifike individuale të Planit duhet të përfshihen masa që do të lehtësojnë ruajtjen e korridoreve migratore të kafshëve dhe në këtë mënyrë të arrihet objektivi i SKZHI II “Përmirësimi dhe forcimi i mbrojtjes së natyrës”.

Objektivi Mjedisor 7: Ruajtja e zonave që kanë një status të veçantë mbrojtjeje, prej aktiviteteve me ndikime të konsiderueshme.

Zhvillimet infrastrukturore në mjediset natyrore përfaqësojnë një humbje permanente të habitateve dhe ndikojnë në mënyrë negative permanente në përhapjen natyrore të tipeve të habitateve dhe ato të habitateve të llojeve të bimëve dhe kafshëve, në cilësinë e tyre dhe në integrimin e habitateve të popullatave. Nëse zhvillimi vendoset në zona me status natyror të mbrojtur, impaktet mund të jenë veçanërisht të zgjeruara dhe shkatërruese, pasi ato mund të degradojnë në mënyrë permanente nivelin e konservimit të mjedisit natyror dhe objektivat e mbrojtjes për zonat e mbrojtura, siç janë ato për pikat e Natura 2000,

Zonat me Rëndësi Ekologjike (IEAs) dhe veçoritë e vlerave natyrore. Vëmendje e veçantë duhet të kushtohet nëse strukturat e infrastrukturës pozicionohen në zonat e mbrojtura ku mund të ndodhin humbje permanente të sipërfaqeve të kualifikuara, tipet kyç të habitateve, habitatet e llojeve, impakte mbi integritetin, funksionalitetin dhe kohezionin e zonave. Këtu janë të mundshme edhe impaktet permanente dhe direkte mbi cilësinë e veçorive të vlerave dhe të tipeve të tyre për shkak të të cilave është bërë deklarimi i veçorisë. Duke qenë se një pjesë e mirë e territorit të Shqipërisë është deklaruar zonë me një status natyror të mbrojtur, ka mjaft mundësi që ndërtimeve të reja të kalojnë pranë ose hyjnë në territoret e këtyre zonave.

Impaktet në zonat me status natyror të mbrojtur janë të mundshme gjatë periudhës së ndërtimit të reja ose rindërtimit të sistemeve të infrastrukturës dhe në vijim. Ato janë më të dukshme në mjedisin lokal, ndërkohë që për aktivitete të zgjeruara, ato mund të ndjehen në nivel rajonal dhe përtej kufirit (psh, impakti mbi kohezionin dhe integritetin e rrjetit të Natura 2000). Gjatë periudhës së ndërtimit të reja ose rindërtimit të sistemeve të infrastrukturës, impaktet janë kryesisht afat-shkurtër dhe të kthyeshëm (psh, ndotje nga zhurma në kantierin e ndërtimit, turbullimi i vijave ujore). Pas ndërtimit, impaktet janë kryesisht permanente dhe të pakthyeshme për shkak të ndryshimeve në përdorimin e tokës (psh, rritje e ndotjes nga zhurmat prej transportit, pengesat në mjedis, shkatërrimi i habitateve të një lloji të kualifikuar, etj).

9.1.6 Mbetjet

Objektivi Mjedisor 8: Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfillëve e incineratorëve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

Problemet / shqetësimet kryesore që lidhen me këtë sektor janë listuar më poshtë:

- Prania e zonave të ndotura të njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale të rrezikshme) që akoma nuk janë sistemuar (ndotja e tokës nga aktivitete Industriale përpara vitit 1990). Nga 36, janë rehabilituar vetëm 5 pika të rrezikshme mjedisore;
- Prania e vend-depozitimeve të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme) të hedhjes së mbetjeve. MZHU po punon për saktësimin e numrit;

- Kapacitet i pamjaftueshëm i landfillleve ekzistues/mungesa e tyre (SKMM pozicionin politikën 1 landfill për rajon);
- Menaxhimi i mbetjeve është akoma në nivele të ulta, sisteme grumbullimi miks ka vetëm në qytete;
- 70% e ish komunave nuk e ofrojnë fare shërbimin e mbledhjes së mbetjeve;
- Mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore, mungesa e landfillleve për mbetjet e rrezikshme. Nuk ka landfille të veçanta, trajtim i veçuar bëhet vetëm nga sektori privat;
- Ndarja në burimin e mbetjeve / riciklimi, e cila megjithëse është kërkesë ligjore që prej vitit 2011, nuk realizohet në praktikë;
- Kuadri ligjor i përgjigjet kërkesave të BE-së, por nuk mund të ndryshojë realitetin për shkak të mungesës në investime.

Zhvillimi i zonave të caktuara mund të çënojë integritetin e shtresave të ujrave nëntokësore dhe ndotja me kimikate të rrezikshme mund të kalojë në shtresat nëntokësore. Mund të shkaktojë sëmundje kancerogjene deri në largësi të mëdha prej zonave në fjalë. Pikat e vjetra e të nxehta përbëjnë rrezik jo vetëm për shëndetin e njeriut, por krijojnë ambient për investime të reja para pastrimit të duhur.

Planet sektoriale mund të parashikojnë ndërhyrje teknike, rinovime urbane, pra të krijojnë kushte për një rritje ekonomike të qëndrueshme. Planet nuk mund të garantojnë zhvillime në këto pika/sheshe. Kriteret e forta mjedisore-shëndetsore përcaktojnë zonat e përjashtuara nga zhvillimi urban.

Djegje të mbetjeve në fushë, përhapja e ndotësve nëpërmjet ajrit konsiderohet si një rrezik serioz për shëndetin, gjë që krijon rreziqe potenciale për shëndetin e banorëve lokalë. Rrjedhjet e mbetjeve nga fusha ndotin ujërat sipërfaqësorë të lumenjve që kalojnë pranë. Pamje e shëmtuar vizive e territorit që ndikon në imazhin e tij të përgjithshëm dhe tërheqës për aktivitetet, vizitorët dhe banorët. Mbetjet e këtyre zonave depozitohen në lumenj ose në anë të rrugëve të cilat pastrohen nga ujrat dhe në këtë mënyrë zhvendosen në një pjesë tjetër toke dhe në fund në rrjedhjet ujore.

Plani synon eliminimin duke kryer rehabilitimin e venddepozitimeve të mbetjeve përgjatë lumenjve si dhe mbulimin e venddepozitimeve të hapura dhe përdorimin e tyre si hapësira të gjelbra.

Nuk ka zbatim të direktivës së BE për landfillet. Ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit. Ka dhe një efekt të drejtpërdrejtë në aktivitetet turistike dhe ekonomike të vendit.

Plani parashikon rritjen e numrit të landfillleve dhe promovim të incinerimit. Në qytetet breglumore është e domosdoshme të ndërtohen edhe pika për përpunimin e mbetjeve pasi ndotja është një nga shkaqet kryesore që ul cilësinë e mjedisit në qytetet kryesore.

Nevoja dhe investime të shtuara për landfille, nga menaxhimi jo i diferencuar i mbetjeve. Nuk kursehen hapësira dhe ka impakte negative në mjedis mungesa e infrastrukturës për grumbullimin e diferencuar të mbetjeve (kontenierë), nxitja e ripërdorimit, riciklimit dhe rikuperimit. Nga Zonat rurale që nuk mbulohen me shërbim një sasi e konsiderueshme mbetjesh qarkullojnë në rrjetin

hidrik duke krijuar një potencial ndotës, duke ndikuar kështu veçanërisht në degradimin e zonave të mbrojtura breglumore dhe ulur kështu aftësinë e tyre ripërtëritëse. Ndikim tjetër negativ është edhe degradimi i peisazhit dhe mjedisit. Shumica e ish komunave (sot njësi administrative), rreth 70% e tyre, nuk e ofrojnë fare shërbimin e mbledhjes së mbeturinave. Ndërtesat e shumta informale nuk kanë mbledhje të rregullt të mbetjeve të ngurta.

Plani parashikon ngritjen e infrastrukturës së duhur për trajtimin e mbetjeve të ngurta dhe bashkitë duhet ta konsiderojnë këtë një prioritet me nisjen e planeve të përgjithshme vendore. Strategjitë në Infrastrukturë dhe përpunim të Mbetjeve duhet të ndërmerren nga ministritë e linjës dhe NJQV- të.

Rrezik potencial për shëndetin nga hedhja e mbetjeve të rrezikshme (MRR) dhe atyre klinike në zona të pacaktuara. Shkarkimi i MRR në ujë, ajër ose tokë shkakton rreziqe për shëndetin e njerëzve dhe mjedisin, sjell ndotjen e tokës dhe ujërave nëntokësore pastrimi i të cilave kërkon kosto të mëdha. Hedhja e MRR në kanale dëmton sistemin e kanalizimeve dhe vë në rrezik funksionimin e impianteve të trajtimit të bimëve. MRR në skrap metali ose materiale të tjera të ricikluara shkakton rreziqe mjedisore dhe të shëndetit në industrinë e riciklimit.

Plani parashikon ngritjen e landfilleve industriale rajonale

Aktivitetet e riciklimit kufizohen te sektori informal dhe sektori privat zhvillon mbledhjen e pjesëve të riciklueshme të mbetjeve jo nëpërmjet sistemit.

Plani parashikon riklimin përkrah rritjes së kapacitetit të landfilleve. Gjithashtu rekomandohen masa dhe programe për riciklimin e mbetjeve të cilat do të kishin një impakt në zgjatjen e përdorimit të landfilleve duke siguruar edhe përfitim ekonomik. Strategjia e menaxhimit të mbetjeve duhet të përfshij dhe mundësitë e incentivimit të riciklimit nga konsumatorët si dhe krijimin e zonave të dekompozimit të mbetjeve organike në çdo zonë rurale për të krijuar lëndë të parë për industrinë bujqësore për një ekonomi ciklike.

Probleme të tjera që shfaqen në këtë sektor janë: mosrealizimi i objektivave të synuara në dokumentat strategjike dhe afatet përkatëse, dhe gjetja e zgjidhjeve të përkohshme qendrore, rajonale, vendore që ndikojnë negativisht mjedisin.

Në këtë kuadër, Plani duhet të përcaktojë qartë standartin e detyrueshëm sektorial të shërbimit që imponon më tej rregullime financiare në funksion të mbrojtjes së burimeve dhe zhvillimit të turizmit

9.1.6 Mbetjet

Objekivi Mjedisor 8: Kompletimi tërësor i infrastrukturës së landfilleve e incineratorëve dhe njëkohësisht reduktim i sasisë së depozitimit të mbetjeve në landfill nëpërmjet proceseve të reduktimit dhe rritjes së riciklimit e ripërdorimit.

Problemet / shqetësimet kryesore që lidhen me këtë sektor janë listuar më poshtë:

- Prania e zonave të ndotura të njohura si Hot-Spote (mbetje kimike, materiale të rrezikshme) që akoma nuk janë sistemuar (ndotja e tokës nga aktivitete Industriale përpara vitit 1990). *Nga 36, janë rehabilituar vetëm 5 pika të rrezikshme mjedisore ;*
- Prania e vend-depozitimeve të hapura (të ligjshme dhe të paligjshme) të hedhjes së mbetjeve ;
- Kapacitet i pamjaftueshëm i landfillleve ekzistues/mungesa e tyre (SKMM pozicionin politikën 1 landfill për rajon);
- Menaxhimi i mbetjeve është akoma në nivele të ulta, sisteme grumbullimi miks ka vetëm në qytete;
- 70% e ish komunave nuk e ofrojnë fare shërbimin e mbledhjes së mbetjeve;
- Mbetjet inerte, mbetjet e rrezikshme, mbetjet spitalore dhe mbetjet e kafshëve nuk trajtohen sipas kërkesave ligjore, mungesa e landfillleve për mbetjet e rrezikshme. Nuk ka landfill të veçanta, trajtim i veçuar bëhet vetëm nga sektori privat;
- Ndarja në burimin e mbetjeve / riciklimi, e cila megjithëse është kërkesë ligjore që prej vitit 2011, nuk realizohet në praktikë;
- Kuadri ligjor i përgjigjet kërkesave të BE-së, por nuk mund të ndryshojë realitetin për shkak të mungesës në investime.

Zhvillimi i zonave të caktuara mund të çënojë integritetin e shtresave të ujërave nëntokësore dhe ndotja me kimikate të rrezikshme mund të kalojë në shtresat nëntokësore. Mund të shkaktojë sëmundje kancerogjene deri në largësi të mëdha prej zonave në fjalë. Pikat e vjetra e të nxehta përbëjnë rrezik jo vetëm për shëndetin e njeriut, por krijojnë ambient për investime të reja para pastrimit të duhur.

Planet sektoriale mund të parashikojnë ndërhyrje teknike, rinovime urbane, pra të krijojnë kushte për një rritje ekonomike të qëndrueshme. Planet nuk mund të garantojnë zhvillime në këto pika/sheshe. Kriteret e forta mjedisore-shëndetsore përcaktojnë zonat e përjashtuara nga zhvillimi urban.

Djegje të mbetjeve në fushë, përhapja e ndotësve nëpërmjet ajrit konsiderohet si një rrezik serioz për shëndetin, gjë që krijon rreziqe potenciale për shëndetin e banorëve lokalë. Rrjedhjet e mbetjeve nga fusha ndotin ujërat sipërfaqësorë të lumenjve që kalojnë pranë. Pamje e shëmtuar vizive e territorit që ndikon në imazhin e tij të përgjithshëm dhe tërheqës për aktivitetet, vizitorët dhe banorët. Mbetjet e këtyre zonave depozitohen në lumenj ose në anë të rrugëve të cilat pastrohen nga ujrat dhe në këtë mënyrë zhvendosen në një pjesë tjetër toke dhe në fund në rrjedhjet ujore.

Veprimet më të rëndësishme në Plan, nga aspekti i mbrojtjes së mjedisit nga zhurmat janë ato aktivitete që garantojnë pakësimin e shkarkimit të zhurmës, siç janë modernizimi i mjeteve dhe i vetë infrastrukturës dhe teknologjisë si dhe masat për pakësimin e impaktit të zhurmës në mjedis. Veprime që influencojnë indirekt në riorientimin e rrjedhës së trafikut në korridoret e transportit të distancave të gjata dhe në mjedisin urban (transporti publik) janë gjithashtu të rëndësishme.

Në pozicionimin e veprimeve mbi infrastrukturën sipas sektorëve të zhvillimit në hapësirë, zgjidhjet e përgjithshme dhe teknike do të duhet të sigurohen të tilla që garantojnë se ndotja nga zhurmat nuk e

tejkalon kufirin e lejuar. Gjithë masat zbutëse që kërkohen burojnë nga legjislacioni dhe synimet janë të vendosura në SKZHI-II.

9.1.7 Ndotja prej zhurmës

Objektivi Mjedisor 9: Reduktimi i ndotjes së zhurmës/akustike dhe përafrimi me nivelet e rekomanduara nga BE dhe OBSH.

Në zona individuale pritet një nivel më i lartë ndotjeje mjedisore gjatë fazës së ndërtimit dhe më tej gjatë fazës së operimit. Për këtë, masat zbutëse do të duhet të realizohen gjatë fazës së ndërtimit, veçanërisht mbikqyrja e shkarkimeve të përshkruara prej makinerive të ndërtimit, vendosja e një kohe të limituar për ndërtimin dhe nëse nevojitet zbatimi i masave për të parandaluar zhurmën të përhapet në mjedis.

Impaktet gjatë fazës operacionale do të jenë afat-gjatë. Si rregull, projektet me shtrirje të gjerë ose si korridore (rrugë, linja tubacionesh, shtylla elektrike, etj) nënkuptohet kanë impakt më të madh mbi mjedis dhe në mënyrë direkte përgjatë korridoreve, por në të njëjtën kohë mund të zbuten me ridrejtimin e aktiviteteve ato bëjnë të mundur të pakësojnë impaktet lokale sidomos aty ku densiteti i popullsisë është i lartë.

Në përputhje me legjislacionin mbi mbrojtjen nga zhurmat, kushtet e mëposhtme mund të aplikohen gjatë fazës së operimit të strukturave të reja në infrastrukturë:

- Një burim i ri zhurme nuk duhet të prodhojë ndotje përtej kufirit të lejuar të zhurmës në mjedis;
- Një burim i ri zhurme nuk duhet të rrisë ndotjen nga zhurma, në një zonë ku zhurma ishte tashmë përtej kufirit të lejuar, përpara se të vendosej ky aktiviteti i burimit të ri;
- Masat e mbrojtjes nga zhurma duhet të garantojnë parandalimin dhe pakësimin e zhurmës që vjen nga përdorimi ose operimi i një burimi në mjedis.

Nga aspekti i mbrojtjes prej zhurmave, këto masa mbrojtëse të referuara në legjislacion duhet të përdoren për të pakësuar ndotjen nga zhurmat në të gjitha aktivitetet e pritshme për të ulur dhe mbajtur më poshtë se niveli ligjor i përcaktuar. Zbatimi i masave të mëtejshme shtesë për mbrojtjen nga zhurmat do të jetë i nevojshëm në zonat e qendrave të mëdha urbane dhe korridoret e lidhjeve të infrastrukturës.

Politikat sektoriale për masat e veprimit do të bëjnë të mundur gjithashtu indirekt lehtësimin e situatës ekzistuese që do të rezultojë në pakësimin e ndotjes nga zhurmat në zonat kryesore urbanistike të transportit, në rrjetin e autostradave dhe në qendrat kryesore urbane (Tirana, Durrës, Vlora, Korça). Rritje e ndotjes nga zhurmat pritet në afërsi të aeroporteve (Rinas, Kukës dhe aeroporti i jugut), veçanërisht nëse rritet trafiku ajror.

Veprimet më të rëndësishme në Plan, nga aspekti i mbrojtjes së mjedisit nga zhurmat janë ato aktivitete që garantojnë pakësimin e shkarkimit të zhurmës, siç janë modernizimi i mjeteve dhe i vetë infrastrukturës dhe teknologjisë si dhe masat për pakësimin e impaktit të zhurmës në mjedis. Veprime që influencojnë indirekt në riorientimin e rrjedhës së trafikut në korridoret e transportit të distancave të gjata dhe në mjedisin urban (transporti publik) janë gjithashtu të rëndësishme.

Në pozicionimin e veprimeve mbi infrastrukturën sipas sektorëve të zhvillimit në hapësirë, zgjidhjet e përgjithshme dhe teknike do të duhet të sigurohen të tilla që garantojnë se ndotja nga zhurmat nuk e tejkalon kufirin e lejuar. Gjithë masat zbutëse që kërkohen burojnë nga legjislacioni dhe synimet janë të vendosura në SKZHI-II.

9.1.8 Popullatat dhe asetet materiale

Objektivi Mjedisor 10: Përmirësimi i kohezionit social, sigurisë së jetesës dhe lëvizshmërisë së qëndrueshme.

Në vijim të impakteve mbi shëndetin human, arritjet e këtyre objektivave influencojnë gjithashtu konsiderueshëm situatën ekonomike të njerëzve dhe asetet materiale që ata kanë në dispozicion. Gjithashtu, ato kanë sinergji të rëndësishme pasi synojnë të kufizojnë rritjen e mbipopullimit, kërkojnë përdorim në rritje të zgjidhjeve mbi ofrimin e shërbimeve dhe infrastrukturës, hapësirës dhe energjisë, si edhe të efekteve të dëmshme mbi asetet materiale për shkak të ekspozimit të tyre në mjedise të ndotura. Impaktet do të jenë pozitive, permanente dhe rajonale.

Sipas SKZHI-II, objektivat kryesore mbi popullsinë dhe asetet materiale janë :

- (i) Mundësi më të mëdha dhe cilësi më të mirë të arsimimit;
- (ii) Një sistem kujdesi shëndetësor më i fortë dhe më i aksesueshëm;
- (iii) Zgjerimi i mundësive për punësim;
- (iv) Forcimi i sistemit të sigurimeve shoqërore dhe mbrojtjes sociale;
- (v) Krijimi i një shoqërie gjithëpërfshirëse;
- (vi) Garantimi i barazisë gjinore;
- (vii) Fokus më i madh tek artet dhe kultura;
- (viii) Forcimi i rolit të sporteve.

Për sa i takon problemeve kryesore që lidhen me çështjet e mirëqënies, sigurisë dhe shëndetit, në mënyrë të përmbledhur ato kanë të bëjnë me aksesimin e trafikut dhe transportit në zonat urbane dhe rurale, lidhur ngushtë me lëvizshmërinë drejt tregjeve dhe ruajtjen e lidhjeve në komunitet. Ndërkohë komunitetet lokale e kanë sfidën më të madhe me ruajtjen e situatës social-ekonomike (përfshirë bujqësinë, hortikulturën, akuakulturën, pyjet, shërbimet utilitare, edukimin etj). Zhvillimet e parashikuara në Plan detyrimisht që do të shkaktojnë më shumë trafik, më shumë emetime, më shumë zhurmë dhe më shumë trysni mbi burimet natyrore. Për të patur një zhvillim të qëndrueshëm Plani parashikon, ndër të tjera edhe zhvillimin e sistemeve të trajtimit të mbetjeve dhe të ujërave të zeza. Në këtë këndvështrim problemet që shkaktohen nga menaxhimi i dobët i këtyre sistemeve ka gjasa të zvogëlohen.

Ndër rreziqet dhe shkaqet e tyre mund të përmendim:

- Rritjen e nivelit të zhurmave dhe uljen e cilësisë së ajrit, që shkaktohen nga shtimi i trafikut, rritja e aktiviteteve urbane dhe shtimi i zhurmave nga aktivitetet e shërbimeve në komunitet;
- Uljen e cilësisë së ajrit që shkaktohet nga trafiku i rënduar;
- Cilësia e ulët e ujit të pijshëm e shkaktuar nga pakësimi i burimeve ujore për shkak të keqmenaxhimit të tyre si dhe për shkak të rritjes së ndotjes dhe eutrofikimit;

- Rritja e sasisë së mbetjeve në vendet e paautorizuara që vjen si pasojë e keqmenaxhimit të mbetjeve të ngurta dhe mungesës së ndërgjegjësimit;
- Zhvillimet e reja në qendrat urbane dhe industriale do të sjellin rritjen e numrit të banorëve dhe të përdoruesve të rrugëve, duke sjellë kështu një rrezik real për sigurinë e njerëzve.

Fokusimi në zhvillimet infrastrukturore që i përgjigjen realizimit të qëllimeve dhe objektivave përkatëse, kryesisht për t'i shërbyer rritjes së pritshme të numrit të vizitorëve në zonat përkatëse, mbart me vete rrezikun që komunitetet dhe vendbanimet ekzistuese mund të neglizohen nga pikëpamja e shërbimeve komunitare. Ndërkohë që zhvillimi i përgjithshëm social-ekonomik pritet që të kontribuojë në rritjen e mirëqënies së njerëzve, ekziston rreziku që rritja ekonomike të ketë një shpërndarje të çekuilibruar.

Ndër rreziqet dhe shkaqet e tyre mund të përmendim:

- Mungesa e transportit dhe lëvizshmërisë së shkaktuar nga humbja e lidhjeve me tokën bujqësore, plazhet dhe shërbimet sociale, si dhe nga nje transport publik i pamjaftueshëm;
- Prishja e cilësisë së jetës që vjen si pasojë e zhvillimeve të reja të cilat dëmtojnë mënyrën tradicionale të jetesës dhe sjellin rritje të kostove bazë të jetesës.

Ndërgjegjësimi i njerëzve mbi problemet mjedisore nuk rezulton automatikisht me ndryshimin e sjelljeve të tyre. Duke dhënë informacione, rritur ndërgjegjësimin, dialogimin me të gjitha palët e interesuara dhe me përfshirjen e publikut në proceset vendimarrëse për politikat e propozuara do të kontribuojë së tepërmi në ndryshimin e modeleve të sjelljes përsa i takon zgjidhjeve të qëndrueshme, gjë që është theksuar së tepërmi edhe në udhëzimet strategjike të Planit Kombëtar Mjedisor të Veprimit.

Plani ofron zgjidhje që kanë të bëjnë me mobilitete të qëndrueshme alternative si është rasti i trafikut të biçikletave që klasifikohet midis mënyrave më të përshtatshme të transportit në terma mjedisor dhe të shëndetit. Në nivel kombëtar ky përafrim me anë të sistemit të rrugëve për biçikletat mund të lehtësojë transferimet në distancat e zakonshme të lëvizjeve nëpër qytete dhe zonat fushore dhe breglumore në distancë të shkurtër dhe për rekreacion në distancë të gjatë. Krijimi i rrugëve të biçikletave dhe rrugicave të marshimeve me anë të aksesimit të përshtatshëm në qendrat e rekreacionit do të kishte një impakt pozitiv në shëndetin human (impakt lokal). Sa i takon përhapjes gjeografike të zonave të banuara në Shqipëri, veprimet e paraqitura në Plan do të sjellin zonat e largëta më afër (në kohë dhe hapësirë) me qendrat kryesore dhe veçanërisht me tregjet dhe shërbimet. Ky është impakt pozitiv, rajonal dhe permanent.

9.1.9 Trashëgimia kulturore

Objekti Mjedisor 11: Ruajtja e shtrirjes, përmbajtjes dhe veçorive të zonave dhe strukturave të trashëgimisë kulturore.

Zhvillimet e infrastrukturës mund të krijojnë impakte direkte në njësi dhe zona të trashëgimisë kulturore gjatë fazës së ndërtimit dhe më tej të operimit si rezultat i efekteve të mëposhtme:

- Degradimi i veçorive të peisazhit përreth njësive të trashëgimisë kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshëm);

- Dëmtimi i strukturave të trashëgimisë kulturore (impakt direkt, i pakthyeshëm);
- Shkatërrim i mbetjeve arkeologjike gjatë fazës së ndërtimit (impakt direkt, lokal, i pakthyeshëm);
- Vibrime që mund të shkaktojnë dëmtime të strukturave të trashëgimisë kulturore (impakt indirekt, i pakthyeshëm);
- Çlirime gazrash ndotës që bëjnë pjesë në kontribuimin e shirave acid dhe që shkaktojnë dëmtime të strukturave të trashëgimisë (impakt indirekt, kumulativ, në distancë).

Duke qenë se Shqipëria ka një diversitet të madh të trashëgimisë kulturore, në terma kompozimi dhe përhapjeje në të gjithë vendin, gjë që ka të ngjarë që ndërtimet e reja të infrastrukturës do të përzihen në këto zona, veçanërisht me peisazhin kulturor, peisazhin historik, trashëgiminë arkitekturore dhe zonat e tyre të influencës si edhe pikat arkeologjike. Pozicionimi i infrastrukturës sipas sektorëve do të ndryshojë në mënyrë permanente përdorimin e hapësirës në këto zona. Për këtë, duhet të zbatohen masa të përshtatshme për të ruajtur veçoritë e zonës së trashëgimisë kulturore. Nga aspekti i ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (psh gërmimet). Kërkime paraprake arkeologjike në plan të gjerë do të duhet të kryhen, rezultatet e tyre do të duhet të merren në konsideratë kur të pozicionohen strukturat e infrastrukturës dhe masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike do të duhet të zbatohen.

Në vijim të ndikimeve direkte të vazhdueshme, zbatimi i veprimeve të Planit mund të ndikojë gjithashtu në trashëgiminë kulturore në mënyrë indirekte, dmth duke përkeqësuar veçoritë e peisazhit në mjedisin përreth njësisë së trashëgimisë kulturore, vibracionet mund të shkaktojnë dëmtime në strukturat e trashëgimisë kulturore, dhe shkarkimet e gazeve që janë përbërës të shirave acide mund të shkaktojnë dëme në strukturat e monumenteve. Për më tepër në efektet indirekte, impakti i gazeve mund të jetë kumulativ dhe të ndikojë në distanca të mëdha.

9.1.10 Peisazhi

Objektivi Mjedisor 12: Garantimi i ruajtjes së peisazheve të veçanta dhe zonave peisazhistike me veçori dalluese në nivel kombëtar dhe krijimi i nje imazhi peisazhi me cilësi të lartë.

Përcaktimi i ndikimit në cilësinë e peizazhit kryesisht buron nga veçoritë e dukshme të hapësirës dhe të peizazhit karakteristik të elementëve të pranishëm në hapësirë. Peisazhi është më i shkelur nga lidhjet e transportit që shtrihen në hapësirë të hapur, ku ndikimet e transportit janë më të dukshme për shkak të një niveli më të lartë të ruajtjes së tij (i përhershëm, ndikim i pakthyeshëm). Ndikimi është veçanërisht i madh në rast të ndërtimit të një korridori të infrastrukturës në zonat me pamje të jashtëzakonshme apo të zonave të peizazhit me karakteristika të dallueshme, dhe peisazhet me elemente të ruajtura natyrore dhe elemente jashtëzakonisht të balancuara kulturore të cilat kanë domethënie të madhe simbolike.

Ndikimet në karakteristikat e peizazhit të zonave mund të përkufizohen si direkte, kumulative, indirekte dhe të largëta. Objektet e infrastrukturës në hapësirë bëhen elemente të peizazhit dhe pjesë e përvojës së saj. Prandaj, marrëveshja e tyre duhet të jetë në përputhje me llojet ekzistuese të peizazheve. Duke marrë parasysh karakteristikat natyrore dhe topografinë e zonës të aktivitetit do të zvogëlojë fragmentimin e peisazhit.

9.1.11 Konkluzioni mbi Vlerësimin

Ky raport paraqet vlerësimin e impakteve mbi zbatimin e Planit bazuar në realizimin e objektivave mjedisore, të paraqitura për secilin veprim.

Impaktet mbi objektivat mjedisore mund të ndodhin gjatë zbatimit të secilit prej veprimeve individuale (niveli A, B dhe C). Në përgjithësi, u vu re që me anë të pozicionimit të përshtatshëm të aktiviteteve hapësinore dhe duke ndërmarr gjithë masat zbutëse, të gjithë grupet e veprimeve janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor. Në përputhje me gjetjet, janë propozuar masa zbutëse të përgjithshme dhe specifike në Seksionin 10.

Gjatë zbatimit të veprimeve, priten të ndodhin impakte pozitive dhe negative. Impaktet pozitive priten për ajrin dhe ndryshimet klimatike si edhe për popullatat dhe asetet materiale. Vlerësimi i rezultateve tregon se nuk do të ketë impakte mbi faktorët klimatikë duke konsideruar që mjetet e transportit do të vijojnë të rinovohen në të ardhmen edhe më tej, gjë që do të sjellë si pasojë përmirësim të cilësisë së ajrit dhe cilësisë së shëndetit human, midis të tjerave. Për më tej në pjesën pozitive të impakteve mbi popullatën dhe asetet materiale do të vijë si rezultat i zbatimit të infrastrukturës në përgjithësi që do të bëjë të mundur pakësimin e kohës së udhëtimit, sigurinë në lëvizje, përafrimin me tregjet dhe qendrat kryesore urbane dhe shërbimet publike në përgjithësi.

Përgjithësisht, shumica e impakteve negative janë të lidhura me fazën e planifikimit (pozicionimi i infrastrukturës në hapësirë dhe përgatitja e kushteve teknike të përshtatshme), pasi Shqipëria ka veçori të theksuara diverse dhe të shumta nga ana natyrore, kulturore dhe peisazhi që mund të ndikohen konsiderueshëm prej zhvillimeve të infrastrukturës, sidomos atyre me shtrirje të gjerë dhe korridoreve sipas sektorëve (transport, energji, ujë, etj). Impaktet negative shfaqen në fazën e planifikimit prej aspekteve të përdorimit të tokës, efekteve në ujë, natyrë (si biodiversiteti edhe zonat me status të mbrojtur), trashëgiminë kulturore dhe peisazhin. Këto impakte do të kërkojnë krijimin e një programi bashkëkohor mbi masat zbutëse dhe një zbatim të përshtatshëm të këtyre masave.

Impakte negative mbi shëndetin human mund të ndodhin për shkak të rritjes së ndotjes nga zhurmat dhe impaktet në cilësinë e ajrit, veçanërisht në zonat me densitet të lartë banimi ku do të përqendrohen edhe një seri veprimesh në territor të ngushtë dhe kjo do të ndikojë kryesisht në fazën e zbatimit të projekteve specifike.

9.2 IMPAKTET KUMULATIVE

Impaktet mjedisore kumulative përcaktohen në këtë Raport si një kombinim i impakteve të zbatimit të veprimeve të Planit në aspekte të ndryshme të mjedisit.

Në zbatimin e veprimeve të Planit, impaktet mjedisore kumulative variojnë sipas aspekteve individuale të mjedisit.

Kur vlerësohen impaktet mbi tokën, ajrin dhe faktorët klimatikë, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve të Planit shprehen si shuma e impakteve të të gjitha masave, si të tilla në vlerësimin e impakteve kumulative mbi:

- tokën, zona toke bujqësore dhe e pyjeve e fragmentuar për shkak të integritetit të strukturave të infrastrukturës së re që kombinohen;
- asetet minerale, shkalla e riciklimit të gjenerimit të mbetjeve ndërtimore gjatë fazës së ndërtimit dhe rindërtimit që kombinohen;
- ajrin, shkarkimet e ndotësve që pasojnë zbatimin e masave që kombinohen; dhe
- faktorët klimatikë, shkarkimet e gazeve serë që pasojnë zbatimin e masave që kombinohen.

Nga aspekti i impakteve mbi ajrin dhe faktorët klimatikë, impaktet kumulative si shumë e impakteve të të gjithë veprimeve të Planit janë të rëndësishme për realizimin e objektivave mjedisore të përcaktuar për sektorët e Shqipërisë për 2030 në lidhje me:

- menaxhimin e mbetjeve të ndërtimit;
- shkarkimet tavanë të ndotësve
- sasia vjetore më e lartë e shkarkimit të gazeve serë.

Kur vlerësohen impaktet mbi ujin, natyrën, trashëgiminë kulturore dhe peisazhin, impaktet kumulative zakonisht nuk mund të shprehen si një shumë e impakteve të të gjithë veprimeve për të arritur synimet e Planit. Kur vlerësohen impaktet kumulative në aspektet e përmendura më sipër, karakteristikat e një impakti individual që kontribuon në impaktet kumulative janë shumë të rëndësishme. Këto janë përgjithësisht karakteristika në të cilat impaktet ndryshojnë njëri nga tjetri sipas vendit (impakt direkt dhe në distancë) dhe kohës (afat-shkurtër, afat-mesëm dhe afat-gjatë, përkohësisht dhe permanent) të impaktit.

Kur vlerësohen impaktet mbi shëndetin human, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve të Planit shprehen si një kombinim i impakteve që kontribuojnë në shëndetin dhe mirëqënien e njerëzve dhe zakonisht referohen për:

- reduktimin e ekspozimit në nivelet e tejkaluara të zhurmës;
- reduktimin e ekspozimit në nivelet e tejkaluara të ajrit të ndotur në mjedis; dhe
- masat që lehtësojnë veprimtari shlodhëse dhe rekreative në një mjedis të shëndetshëm për distanca të shkurtra, veçanërisht gjatë shkëmbimeve ditore (impaktet u vlerësuan midis popullatës).

Kur vlerësohen impaktet mbi popullatën dhe asetet materiale, impaktet kumulative të zbatimit të veprimeve në Plan shprehen si një kombinim i impakteve të ndryshme që ndikojnë në hapësirën e

tyre të jetesës dhe në jetën e tyre. Masat për të arritur synimet e Planit janë pozitive nga aspekti i impakteve mbi popullsinë dhe asetet materiale, nëse impaktet kumulative të tyre kontribuojnë në arritjen e kohezionit social, sigurinë dhe qëndrueshmërinë.

9.3 IMPAKTET NDËRKUFITARE

Ligji 91/2013 “Mbi Vlerësimin Strategjik Mjedisor” kërkojnë përcaktimin dhe konsultimin mbi efektet ndërkufitare për planet dhe programet e hartuara.

Impaktet ndërkufitare mbi objektivat mjedisore për veprimet mbi prioritet dhe synimet nuk paraqesin asnjë efekt negativ apo pozitiv.

SEKSIONI 10

UDHËZIME DHE MASAT ZBUTËSE

10.1 TË PËRGJITHSHME

Ky paragraf përcakton udhëzimet dhe masat mbrojtëse për të siguruar arritjen e objektivave të rëndësishëm mjedisorë në fushat e veçanta. Duke zbatuar udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse, ndikimet negative të përshkruara në Seksionin 6.1 do të parandalohen dhe do të sigurohet arritja e objektivave mjedisore. Për më tepër, ky seksion ofron disa masa specifike zbutëse të zbatueshme për projektet specifike të përshkruara në Plan. Është e rëndësishme të theksohet se lista e dhënë më poshtë e masave specifike për zbutjen nuk është shteruese. Masa më të detajuara në aspektin e përmbajtjes dhe analizës do të duhet të përgatiten si pjesë e VNM-ve individuale për çdo projekt specifik të Planit.

10.2 UDHËZIMET DHE MASAT MBROJTËSE

10.2.1 Toka

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivat Mjedisore 1 dhe 2

Duke zënë një territor të caktuar, ndërtimi i infrastrukturës së parashikuar do të shkaktojë ndikime të gjera të përhershme, të cilat do të pasqyrohen si një ndryshim në strukturën e përdorimit e tokës. Prandaj, kur planifikohet integrimi i infrastrukturës së parashikuar në mjedis, duhet të garantohet menaxhimi i qëndrueshëm i tokës dhe mbrojtja e saj. Aktivitetet në tokën bujqësore dhe pyjore duhet të reduktohet në nivelin më të ulët të mundshëm, dhe duhet t'i jepet prioritet i lartë planifikimit të aktiviteteve në tokë me potencial më të varfër të prodhimit, dhe tokë jashtë zonave të dendura pyjore apo zonave pyjore me funksione të rëndësishme të prodhimit të lëndës së parë të drurit. Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja. Infrastruktura e parashikuar duhet të planifikohet në atë mënyrë që mos të rritë probabilitetin e rrëshqitjeve të tokës në zonën përreth aktiviteteve. Për të siguruar përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, do të duhet që projektet specifike të plotësohen me udhëzime për të promovuar riciklimin dhe ripërdorimin e mbetjeve të ndërtimit në ndërtimin dhe rikonstruksionin e infrastrukturës së re, dhe më e rëndësishmja, përdorimin e materialeve të certifikuar të ndërtimit, prodhuar nga riciklimi i post-produkteve ose mbetjeve nga sektorët e tjerë. Kur përdoren materiale ndërtimi për infrastrukturën e re, të cilat nuk janë me origjinë primare natyrore, duhet të merret parasysh fakti se:

- kërkohen sasi më të mëdha të materialeve të ndërtimit, kryesisht si mbushje;

- mobilizohen në mënyrë të përhershme disa substanca të rrezikshme nga materialet e mbetjeve;
- materialet e reja të ndërtimit mund të kenë cilësi më të mira funksionale se materialet me origjinë natyrale.

Masa Zbutëse Specifike

Punimet në dhera të ndotura

- Gjatë punimeve mund të zbulohen dhera të ndotura. Këto dhera duhen larguar. Pastaj duhet vendosur tokë artificiale me gjeomembranë, argjile dhe shtresë plehu, mbi të cilën duhet të mbillet bar dhe pemë. Kjo tokë artificiale duhet të mbulojë edhe sipërfaqet e ndotura që nuk do të lëvizin.
- Të gjithë materialet ndotës (dherat dhe mbetjet) që do të largohen, duhet të depozitohen dhe groposen në vende të caktuara ku duhet të jenë të izoluara nga ujërat nëntokësore.

Ndotja e tokës

- Toka që shtrihet nën rrugë mund të jetë në rrezik gjatë ndërtimit, pasi mund të ndotet nga derdhjet e hidrokarbureve dhe ato kimike. Pastaj toka mund të shërbejë si një burim ndotjeje kur përshkohet nga ujërat nëntokësore.

Metoda e thyerjes e shkëmbit

- Në zonat ku kërkohen prerje të mëdha, do të ndeshen shkëmbinjtë, të cilët mund të kërkojnë zhvendosje. Metoda e zhvendosjes mund të variojë nga gërmimi me një ekskavator, deri tek shpërthimi, i cili do të sjellë zhurmë të konsiderueshme dhe dridhje që lidhen me të.

Ripërdorimi i materialit të gërmuar

- Materiali, i cili gërmohet nga prerja e seksioneve është një burim natyral dhe përdorimi i tij në bazë të një skeme do të maksimizohet duke përdorur teknika konstruktive të cilat intensifikojnë ngjeshjen e materialeve për t'u përdorur si mbushje inxhinerike.
- Megjithatë, pashmangshmërisht do të ketë një sasi të konsiderueshme material, i cili, për shkak të veçorive të tij fizike dhe strukturore, nuk është i përshtatshëm për t'u përdorur si mbushje inxhinerike brenda skemës. Megjithatë, ky material mund të jetë i përshtatshëm për aktivitete të tjera, siç është krijimi i peisazhit, ku nuk aplikohen kërkesa kaq të rrepta strukturore. Ripërdorimi i këtij material do të maksimizohet brenda skemës, dhe çdo material i tepërt do të transportohet jashtë.
- Materiali i gërmuar i parashikuar për ripërdorim do të trajtohet dhe transportohet në minimum, dhe do të depozitohet në mënyrë të tillë që të minimizojë ndikimet e gërryerjes. Koha midis gërmimit dhe ripërdorimit gjatë periudhës së lagësht duhet të jetë sa më e vogël. Gjatë periudhave të zgjatura me lageshtirë, kontraktori duhet të ndërpresë gërmimin dhe vendosjen e materialit për të parandaluar degradimin për shkak të lageshtirës.

Erozioni

- Përcaktimin e vijes ujore që nënkupton përcaktimin nga ana ligjore të asaj që quhet vija zero e ujit mbi bazën e së cilës do të realizoheshin më mirë vlerësimet e erozionit ujqor, dinamikës së lëvizjes së ujit dhe të sedimenteve.

- b. Duhet ndërmarrë mbrojtja e argjinaturës nga erozioni, me qëllim që të sigurohet stabilizimi i argjinaturës, përfshirë edhe përzgjedhjen e material më pak të erodueshëm, përdorimin e gabioneve dhe gurëve të thyer, si dhe një ngjeshje të mirë, veçanërisht përreth urave dhe tombinove.
- c. Mbjellja duhet përfunduar sa më shpejt të jetë e mundur, menjëherë pas mbushjes, për të lehtësuar rigjenerimin e një mbulese stabilizuese të tokës. Aty ku është e nevojshme do të kërkohet hapje e kanaleve për të siguruar mbjelljen e suksesshme të bimëve.
- d. Aty ku është e nevojshme, zonat e shkarkimit prej strukturave kulluese do të pajisen me gurë të thyer, për të reduktuar erozionin, veçanërisht në rastet kur janë instaluar strukturat e kullimit dhe/ose nivelet e formacioneve të rrugës janë ngritur dhe krijojnë shpate të zhveshura, të cilat kërkojnë stabilizim, përpara fillimit të sezonit të shirave.

10.2.2 Ajri

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 3

Në planifikimin e politikave dhe aktiviteteve të Planit në zonat e ndotjes së tepruar të ajrit, duhet të merren parasysh objektivat e SKZHI II dhe standartet e lejuara të emetimeve, të përcaktuara nga BE, OBSH dhe legjislacioni përkatës shqiptar.

Duhet të përgatitet një program i detajuar i masave për zvogëlimin e ndotjes me grimca PM₁₀ dhe PM_{2.5} për zonat problematike. Programi do të duhet të vërehet gjatë planifikimit të politikave dhe projekteve specifike të Planit për zonat problematike, në një shkallë më të gjerë. Prioritet në procedurën e përzgjedhjes duhet t'i jepet varianteve të cilat ofrojnë përmirësimin më të madh të cilësisë së ajrit të ambientit. Gjatë përgatitjes së politikave dhe projekteve të reja në infrastrukturë, duhet të respektohen udhëzimet dhe masat në vijim, në mënyrë që të arrihen objektivat e reduktimit të ndotjes së ajrit të ambientit në zonat e ndikimit të aktiviteteve përkatëse:

Cilësia e ajrit - komuniteti

- Monitorim të rasteve të sëmundjeve dhe shkaktarëve;
- Përcaktimi i zonave urbane të reja me cilësi të lartë ajri për popullsinë;
- Dizenjim me kushtet dhe kriteret e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, mirëmbajtje dhe zëvendësim i materialeve rezistente ndaj ndryshimit të temperaturave dhe lagështisë;
- Përdorim i mjeteve të transportit publik me emetime të gazeve në nivele të ulëta ose me filtra ajri të edukimit maksimal ;
- Përcaktimi i zonave industriale me teknologji të lartë dhe me emetime të gazeve në sasi të ulët.

Cilësia e ajrit - ekosistemet

- Identifikimi dhe monitorimi i burimeve të gazeve që shkaktojnë shiun acid;
- Komunikim ndërkufitar institucional për të shmangur incidentet mjedisore të qarkullimit të ajrit si dhe përcaktimi i masave konkrete të veprimit në raste të incidenteve ndërkufitare;
- Përcaktimi i kriterëve të tjetërsimit të sipërfaqeve të tokës dhe qëllimit të përdorimit të saj që në fazat e projektimit;

- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi;
- Strukturimi i kërkesave për lëndë drusore;
- Përcaktimi i masave të emergjencave në rastet e aksidenteve industriale për zvogëlimin e ndikimeve në mjedis dhe në cilësinë e tij.

Masa Zbutëse Specifike

- Monitorimi i cilësisë së ajrit në të gjithë territorin e vendit duke vendosur stacione automatike të monitorimit si në zonat urbane dhe ato rurale (të gjitha bashkitë të kenë dy- tre stacione monitorimi sipas specifikës së zonave industriale dhe të banimit);
- Koordinimi midis institucioneve qendrore dhe vendore për vlerësimin e kushteve mjedisore që lidhen me cilësinë e ajrit dhe me masat ndaj ndryshimeve klimatike.

Gjate fazës së ndërtimit, masat më të zakonshme specifike të rekomanduara në punimet infrastrukturore rrugës konsistojnë në:

- Implementimi i sistemit të shtypjes së pluhurit: ujitja e anëve të rrugëve,
- përdorimi i ndarjeve të rrugëve për të kufizuar nxjerrjen e pluhurit (për shembull përdorimi i larjes së rrotave, etj);
- Kufizimi i shpejtësisë së impianteve të lëvizshme në rrugë.

Ulja e ndikimit nga ndërtimi përfshin gjithashtu:

- vendodhjen potenciale të zonave që kërkohen instalimin e kantierit, magazinim si dhe zonat e stabilizimit të tokës;
- rrugët e transportit që përdoren për shpërndarjen e materialeve.

Përsa i përket fazës së shfrytëzimit të infrastrukturës propozohen masat specifike të mëposhtme:

- kontrolli i kufijve të shpejtësisë së automjeteve gjatë sezonit me nivelin më të lartë të ndotjes së ajrit me pezulli në qendrat kryesore urbane;
- mirëmbajtje e rregullt e sipërfaqeve rrugore për të pakësuar sa më shumë që të jetë e mundur ringritjen e pezullive.

10.2.3 Faktorët Klimatikë

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 4

10.2.3.1 Masat zbutëse ndaj ndryshimeve klimaterike

Zbatimi i masave për të arritur objektivat e Planit duhet të marrë parasysh të ashtuquajturat objektiva indikative për të reduktuar emetimet e gazit, të cilat janë të përcaktuara deri në vitin 2020 në SKZHI II për reduktimin e emetimeve të gazit serrë. Në këtë kuder duhet mbajtur në vëmendje si më poshtë:

- përcaktimi i protokolleve dhe monitorimi i rasteve të trajtimit të sëmundjeve që vijnë si pasojë e ngjarjeve të motit;

- përcaktimi i masave të emergjencave civile për të shmangur/zbutur ndikimet nga kushtet ekstreme të motit;
- Përcaktimi i kriterëve dhe politikave për futjen e teknologjive bashkëkohore në bujqësi si dhe praktikave më të mira të bujqësisë organike zbatimi i një politike parkimi kufizuese në zonat urbane;
- integrimi i çështjeve të ndryshimeve klimatike në kuadrin politik dhe ligjor duke specifikuar institucionet dhe përgjegjësitë për identifikimin, zbatimin dhe monitorimin e masave zbutëse/përshtatëse ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike.

10.2.3.2 Përshtatja ndaj ndryshimeve klimatike

Projektet specifike të Planit duhet të hartohen në një mënyrë të tillë që të sigurojnë një përdorim efektiv të burimeve, që do të thotë se ndjeshmëria e infrastrukturës së parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike, fatkeqësive natyrore dhe fatkeqësive antropogjenike duhet të vërehet siç duhet. Kjo do të thotë se kur planifikohet infrastruktura, duhet të merren në konsideratë masa nga vlerësimet e rreziqeve, të cilat do të rrisnin elasticitetin e infrastrukturës ndaj ndryshimeve klimatike në mënyrën e duhur, veçanërisht në lidhje me reshjet, përmytjet, temperaturat e larta dhe valët e të nxehtit, thatësit, rritjet e nivelit të detit dhe stuhitë. Në këtë kuadër, është e nevojshme të:

- përgatitet një analizë e ndjeshmërisë së infrastrukturës së parashikuar ndaj ndryshimeve klimatike;
- zbatohen masat dhe orientimet e bazuara në rezultatet e analizave të cilat përmirësojnë në mënyrën e duhur elasticitetin e infrastrukturës ndaj ndryshimeve klimatike.

Për të arritur objektivin mjedisor në lidhje me përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duhet të sigurohen si më poshtë:

- në terma afatgjatë, infrastruktura duhet të jenë më pak e ndjeshme ndaj pasojave të reshjeve ekstreme (shirave, debores, apo edhe ngricave);
- gjatë planifikimit të çdo ndërtimi të ri apo zgjerimi të strukturave ekzistuese, duhet të kryhet një analizë ndjeshmërie e infrastrukturës së parashikuar në kushtet ekstreme të motit, dhe në bazë të rezultateve të saj, duhet të përgatitet një plan masash për të reduktuar në mënyrë të përhershme pasojat e këtyre fenomeneve;
- zbatimi i masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës ndaj kushteve ekstreme të motit duhet të bëhet një detyrë qendrore e menaxhimit të çdo lloji infrastrukture. Qëllimi i zbatimit të këtyre masave duhet të bazohet sidomos në reduktimin e dëmit të shkaktuar për përdoruesit e infrastrukturës së ndjeshme ndaj motit, nëse ata nuk mund ta përdorin atë;
- duhet të përcaktohen qartë udhëzimet për metodologjinë, procedurat dhe realizimin e mbledhjes së informacionit mbi kushtet ekstreme të motit, si dhe për planifikimin dhe zbatimin e masave për të reduktuar ndjeshmërinë e infrastrukturës së parashikuar ndaj kushtet ekstreme të motit.

Masa Zbutëse Specifike

- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi;
- Strukturimi i kërkesave për lëndë drusore;
- Dizenjimi dhe përcaktimi i kriterëve të ndërtimit të infrastrukturave nëntokësore me materiale dhe struktura rezistente ndaj kushteve të motit dhe në veçanti ndaj temperaturave të larta dhe lagështisë;
- Ndalimi i ndërhyrjeve ilegale në infrastrukturën nëntokësore;
- Monitorimi i vazhdueshëm i kushteve ekologjike të mjedisve natyrore;
- Monitorimi i dinamikës së vijës breglumore dhe nivelit të ujrave;
- Monitorimi i vijës breglumore dhe sasisë së sedimenteve që vijnë nga lumenjve;
- Monitorimi i lëvizjes së tokës dhe tjetërsimit të saj;
- Monitorimi i marrjes së zhavorreve nga shtretërit e lumenjve;
- Përcaktimi i zonave të lejuara për ndërtim HEC-esh dhe digash për bujqësinë;
- Monitorimi i gjendjes së monumenteve dhe veprave të trashëgimisë kulturore;
- Monitorimi i lëvizjes së popullsisë në zonat urbane dhe rurale;
- Zbatimi i kodeve të reja të ndërtimit për ndërtesat sociale dhe kulturore duke përdorur materiale termoizoluese dhe rezistente ndaj kushteve të motit;
- Ndërtimi i impianteve të trajtimit të mbetjeve të lëngëta urbane dhe industriale për të zvogëluar sasinë e lëndëve ndotëse në mjediset ujore, tokësore dhe ajrore; dhe
- Përcaktimi i zonave buferike për rastet e ndikimeve nga rritja e nivelit të ujrave.

10.2.4 Uji

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 5

Në mënyrë që të kufizohen efektet e presionit që do të ushtrojë infrastruktura e parashikuar në burimet ujore dhe kështu të parandalohen ndikimet negative në cilësinë e ujit (sidomos ujit të pijshëm), duhet të shmangët integrimi hapësinor i infrastrukturës së re në zonat e mbrojtura ujore.

- Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së re, është e nevojshme që të shmangët integrimi i objekteve në zonat në rrezik nga përmytjet dhe erozioni si pasojë e tyre. Në rast të ndërhyrjeve në këto zona, duhet të provohet se niveli ekzistues i rrezikut nga përmytjet në zonën përreth nuk do të rritet. Udhëzimi i lartpërmendur duhet të merret parasysh në mënyrë që të reduktojë presionin e infrastrukturës së re në zonat në rrezik nga përmytjet, dhe për të siguruar se niveli i rrezikut nga përmytjet në zona të veçanta nuk do të rritet;
- Kur planifikohen ndërhyrjet në zonat me rrezik jashtëzakonisht të lartë, shumë të lartë dhe të lartë të akuifereve, është e nevojshme që të studiohen dhe planifikohen zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative gjatë ndërtimit dhe shfrytëzimit, si dhe në rastin e ngjarjeve të jashtëzakonshme (p.sh. rrjedhjet e substancave të rrezikshme). Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të reduktojë probabilitetin e ndotjes nëntokësore, duke siguruar ndikime të kufizuara të presionit të infrastrukturës së re në ujërat nëntokësore;

- Sa më shumë që të jetë e mundur, infrastruktura e re nuk duhet të ndërhyjë në tokën pranë liqenit. Aktivitetet e tilla mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në statusin ekologjik të rrjedhave ujore, të zvogëlojnë basenet mbrojtëse ujore, dhe të prodhojnë ndikime kumulative mbi biodiversitetin e zonës dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës. Në rastet e përjashtimit të kesaj mase, kjo duhet të bëhet e mundur vetëm në bazë të argumentimit të ekspertëve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund të integrohet në vende të tjera pa shpenzime jashtëzakonisht të larta. Në llogaritjen e këtyre shpenzimeve duhet të përfshihen edhe kostot që vijnë si pasojë e pakësimit të shërbimeve që vijnë nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të bëjë llogaritjen e kostove më të saktë dhe të balancuar. Duhet të priten më pak aktivitetet e zonat breglumore. Kjo do të parandalonte ndikime të rëndësishme negative në gjendjen ekologjike të rrjedhave ujore.

Në mënyrë që të zvogëlohen ndjeshëm ndikimet negative në cilësinë e ujit të liqenit të Ohrit, duhet të merren masat e mëposhtme:

- të blihen pajisjet e duhura për t'u marrë me derdhjet e substancave të rrezikshme në liqen;
- të ndërtohet infrastruktura e duhur për të pritur dhe asgjësuar mbetjet nga anijet ;
- të sigurohet qarkullimi i rrjedhave ujore dhe kështu të parandalohet eutrofikimi përmes planifikimit të duhur.

Masa zbutëse specifike

- Në rast se zbatimi i një projekti specifik do të ndikojë ndjeshëm në ndonjë akuifer, gjatë hartimit të dokumentacionit të projektit duhet bërë edhe një vlerësim i dëmit ndaj ujërave nëntokësore. Vlerësimi duhet të përfshijë gjithashtu edhe një mënyrë për ta kaluar këtë zonë (si psh ndërtimin e një ure) për të garantuar mbrojtjen e ujit nëntokësor;
- Duhet planifikuar zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative mbi ujërat e larjes, gjatë fazave të ndërtimit dhe shfrytëzimit të infrastrukturës, si dhe në rastet e ndodhive të jashtëzakonshme (psh derdhjet e substancave të rrezikshme).

Ndikimet e ndotjes do të shmangen duke adoptuar praktika të mira të menaxhimit të punës në terren, siç janë:

- Nuk do të autorizohet depozitimi i produkteve të dëmshme në një distancë më pas se 50 m nga Lumi Devoll si dhe do të kufizohet pranë rrjedhave të tjera ujore siç janë kanalet kulluese;
- Ambientet e magazinimit duhet të rrethohen dhe mbulohen për të parandaluar derdhje të ndryshme;
- Kanalet anësore do të ndërtohen përpara ndërtimit të rrugës, për të parandaluar derdhjen e rrjedhjeve të rrugës gjatë ndërtimit, në lumë, apo kanalet kulluese;
- Hedhja e betonit duhet të bëhet duke përdorur armaturën e duhur, për të shmangur ndotjen;

- Kur derdhjet nga kantieri duhet të shkarkohen në një lumë, norma e derdhjeve duhet të kontrollohet, në mënyrë që ajo të mos shkaktojë përmytje lokale në rrjedhen e ujit, apo erozioni;
- Në rast se ka derdhje serioze të kimikateve apo lëngjeve gjatë ndërtimit, kontraktori duhet të hartojë një program të masave për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore. Marrja e mostrave të ujërave nëntokësore duhet të bëjë gjithashtu matjen e pH, turbullirës dhe përcjellshmërisë elektrike. Të gjitha veprimet e kërkuara dhe, nëse nevojiten, analizat, duhet të bëhen në përputhje me legjislacionin shqiptar.

10.2.5 Mjedi Natyror

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivat Mjedisore 6 dhe 7

Për të ruajtur në mënyrë të përhershme mjedisin natyror dhe biodiversitetin, duhet të merren parasysh masat e mëposhtme:

- Shfrytëzimi i infrastrukturës ekzistuese ka përparësi mbi ndërtimin e infrastrukturës së re;
- Nëse aktivitetet në mjedisin e paprekur nuk mund të shmangen, duhet të shmangen aktivitetet në zonat e mbrojtura, zonat me rëndësi mjedisore dhe zonat me karakteristika të çmuara natyrore;
- Prioritet duhet t'i jepet varianteve me më pak ndikim në rrugët e migrimit të kafshëve të egra (variante të cilat kalojnë më shumë nëpër tunele dhe variante të cilat ndërpresin më pak rrugët e migrimit);
- Duhet të sigurohen pasazhe të përshtatshme për kafshët e egra, gjë që është në përputhje me praktikën më të mira evropiane. Para se të planifikohet çdo ndërtim i ri, duhet të kryhet një studim apo të përmbledhen rezultatet e studimeve ekzistuese, të cilat do të lehtësonin integrimin në mënyrë të përshtatshme të një strukture të caktuar në një vend (formën, madhësinë, dhe sistemimin e objektit dhe rrethinave të tij). Planet duhet gjithashtu të parashikojnë pasazhe për kafshët e vogla (amfibët, gjitarët e vegjël, zvarranikëve) në bazë të studimeve ekzistuese ose, nëse është e nevojshme, hulumtimeve shtesë.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, duhet të shmangët ndërhyrja e projekteve në zonat me karakteristika të çmuara natyrore. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë ruajtjen e llojeve dhe karakteristikave të vlefshme natyrore.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, duhet të shmangët ndërhyrja e projekteve në zonat e mbrojtura. Nëse aktivitetet në zona të tilla nuk mund të shmangen, dhe nëse kjo është e lejuar në bazë të aktit për mbrojtjen e një zone të caktuar, duhet të merren parasysh udhëzimet, bazat dhe kushtet për ruajtjen e zonave të mbrojtura të natyrës të cilat janë në regjim mbrojtjeje, të miratuar me aktet për mbrojtjen. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë mbrojtjen e zonave të mbrojtura.

Tab. - 49 Masat për mbrojtjen e Biodiversitetit

Masat përparësore për mbrojtjen e Biodiversitetit		
Masat	Përshkrimi	Masat kryesore përparësore publike

1	Zbërthim i kuadrit ligjor, në menaxhimin e Biodiversitetit. Përgjithësim, por dhe veçori të relievit dhe biodiversitetit në NjAV	Përmirësime afat-shkurtra të legjislacionit për mbrojtjen e natyrës; zbatimi i Ligjit të Biodiversitetit duke përfshirë trajnimin e e specilaistëve të NjAV
2	Njohje dhe menaxhim shkencor i zonave të Mbrojtura	Morava (NjAV e Drenovës), Menaxhimi i GJEOMONUMNTEVE të mbrojtura (Voskopojë dhe Vithkuq)
3	Zhvillimi i Planeve të të zgjerimit të zonave të Mbrojtura në Voskopojë dhe Vithkuq.	Është menduar që të gjitha vendet të cilat janë përcaktuar para fundit të vitit 2012 do të kenë plane të menaxhimit të plotë deri në fund të 2015.
4	Rritja e Menaxhimit të Specieve të Mbrojtura, në malin e Moravës dhe ujëmbledhjen e Çemicicës.	Ndërmarrja e fushatës për të zvogëluar numrin e armëve të zjarrit pa leje
5	Zbatimi i Planeve të Menaxhimit të Zonës së Mbrojtur dhe Specieve në fushëgropën e Korçës.	Sigurimi i objektivave për menaxhimin e zonës së mbrojtur janë përfshirë si kritere kyç në udhëzuesin shëndetësor të MM.
6	Monitorimi i Biodiversitetit dhe Menaxhimi i Informacionit në krijim të një GIS për Biodiversitetin.	Bashkëpunim i Administratës së Bashkisë dhe NjAV për Mbrojtjen e Natyrës në kuadër të Agjencisë së Pyjeve dhe Mjedisit.

Në integrimin hapësinor të infrastrukturës së parashikuar, ndërhyrja e projekteve në zonat e Natura 2000 duhet të shmanget. Shqyrtimi i udhëzimit do të lehtësojë mbrojtjen e lidhjes dhe integritet të zonave të Natura 2000 .

Periudha për zbatimin e projekteve duhet të rregullohet sipas cikleve jetësore të kafshëve dhe bimëve, dmth:

- duke ju përshtatur kafshëve pa apo me aktivitete me një shtrirje në një masë të vogël, që përkon me periudhën kur kafshët kanë nevojë për qetësi, ose nuk mund të lëvizin larg, sidomos gjatë periudhës së riprodhimit, shumimit, rritjes, dhe dimërimit;
- duke ju përshtatur bimëve duke lehtësuar prodhimin e farës, mbjelljen natyrore dhe format e tjera të riprodhimit.

Respektimi i masës do të zvogëlojë shqetësimet për ciklet e jetës së kafshëve dhe bimëve dhe do të rrisë probabilitetin për të arritur apo ruajtur një gjendje të favorshme të popullsisë. Mundësitë e arritjes së objektivit për ruajtjen e biodiversitetit do të jenë më të larta.

Në përputhje me objektivin SKZHI II "nje rritje e synuar te 17% e sipërfaqes së Zonave të Mbrojtura të territorit nëpërmjet përmirësimit dhe menaxhimit të integruar të zonave të mbrojtura" sipërfaqja e zonave të mbrojtura pritet të rritet. Prandaj, ndërhyrja hapësinore e infrastrukturës së parashikuar në

zonat e propozuara për mbrojtje duhet të shmanget për të parandaluar konfliktet e mundshme dhe ndikimet negative në arritjen e objektivave mjedisore të ruajtjes së natyrës.

Sa më shumë që të jetë e mundur, infrastruktura e re nuk duhet të ndërhyjë në tokë breglumore. Aktivitetet e tilla mund të ndikojnë në mënyrë të konsiderueshme në statusin ekologjik të rrjedhave ujore, për të zvogëluar basenet mbrojtëse ujore, dhe për të prodhuar ndikime kumulative mbi biodiversitetin dhe shërbimet e ekosistemeve të zonës. Në rastet e përjashtimeve, kjo duhet të bëhet e mundur vetëm në bazë të argumentimit të ekspertëve, duke deklaruar se elementi i infrastrukturës nuk mund të integrohet në vende të tjera pa shpenzime jashtëzakonisht të larta. Në llogaritjen e këtyre shpenzimeve duhet të përfshihen edhe kostot që vijnë si pasojë e pakësimit të shërbimeve që vijnë nga ekosistemi. Shqyrtimi i udhëzimit të lartpërmendur do të bëjë llogaritjen e kostove më të saktë dhe në mënyrë të balancuar sic duhet. Në zonat breglumore pritet të zhvillohet më pak ndërhyrje, për të parandaluar kështu ndikime të rëndësishme negative në biodiversitetin e këtyre zonave.

Masa Zbutëse Specifike

Projektet specifike duhet të plotësohen me detyrën për të mbrojtur në mënyrë më adekuate llojet e veçanta të kafshëve prej rreziqeve që vijnë si pasojë e ndërtimit të infrastrukturës së re. Duhet të zbatohet masa zbutëse specifike: ***Sigurimi i korridoreve të migrimit dhe siguria e kafshëve.*** Përmbajtja e kësaj mase duhet të jetë si më poshtë:

- Të ulet fragmentimi i habitateve të llojeve, duke krijuar pasazhe për kafshët e egra në linjat ekzistuese të lëvizjes (veçanërisht për gjitarët dhe amfibet). Për këtë qëllim, fillimisht, duhet të kryhet një studim apo të përmbliidhen të dhënat nga monitorimet ekzistuese rreth vdekshmërisë së kafshëve të egra në rrugë. Pastaj, bazuar në gjetjet e studimit, do të krijohen lehtësira për migrimin e kafshëve të egra. Në kuadër të kësaj mase, do të përgatitet një listë prioritare e zonave ‘të zeza’ ku kafshët rrezikohen më shumë dhe në këto zona do të zbatohen masat zbutëse përkatëse (sisemim të vendkalimeve, gardhe anësore etj.). Gjithashtu kjo gjë ndikon pozitivisht në përmirësimin e sigurisë së trafikut;
- Në zonat ku planifikohet infrastruktura e re, duhet të sigurohet ruajtja e rrugëve ekzistuese të migrimit, duke ndërtuar strukturat e duhura dhe duke kryer gjithë sistemimet e tjera për të parandaluar lëvizjen e kafshëve të egra (sidomos mishngrënësve, drerëve, lakurive të natës dhe amfibëve). Për nevoja të planifikimit, do të përgatitet në fazën e parë një studim (ose nëse është e mundur do të përmbliidhen rezultatet e studimeve tashmë të kryera), i cili do të përfshijë të dhëna për speciet, migrimi i cilave do të preket nga aktiviteti, si dhe udhëzime për projektuesin që do të planifikojë objektin apo ndërhyrjen (vendndodhja, forma, madhësia, gjelbërimi i objektit dhe rrethinave, etj);

Këto masa do të lehtësojnë lidhjet mes habitateve (rivendosin apo ruajnë rrugët e migrimit) të specieve dhe arrijnë e objektivat mjedisore që lidhen me mbrojtjen e natyrës.

10.2.6 Mbetjet

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 8

Zhvillimet e parashikuara padyshim që mbartin pasojën e gjenerimit të shtuar të sasisë së mbetjeve, të cilat mund të çenojnë integritetin e shtresave të ujrave nëntokësore dhe ndotja me kimikate të rrezikshme mund të kalojë në shtresat nëntokësore. Nga ana tjetër mund të shkaktohen sëmundje kancerogjene deri në largësi të mëdha prej zonës së ndotur. Pikat e vjetra e të nxehta përbëjnë rrezik jo vetëm për shëndetin e njeriut, por krijojnë ambient për investime të reja para pastrimit të duhur. Gjenerimi i mbetjeve ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik të vendit si dhe në integritetin e zonave të mbrojtura mjedisore.

Masat zbutëse që duhen parashikuar dhe zbatuar lidhur me administrimin e mbetjeve janë si më poshtë:

- Rehabilitimi /Inkapsulimi i pikave të nxehta mjedisore, rinovimi urban dhe ripërdorimi i tokës, duke i kthyer në zonë të gjelbra me vlerë rekreative për qytetin, të tjerat në përputhje me normat e sigurisë;
- Propozohet të studiohen të gjitha territoret e objekteve industriale që kanë përdorur ose gjeneruar kimikate të rrezikshme për shëndetin dhe të prioritizohen mbi bazën e shkallës së rrezikut, duke zbatuar të gjitha direktivat e BE-së që lidhen me kontaminimin e rrezikshëm të tokës;
- Plani të përcaktojë dhe të ndajë zonat e ligjshme dhe të paligjshme të hedhjes së mbetjeve;
- Inventarizmi dhe diagnostifikimi i vend-depozitimeve, si dhe përcaktimi i prioriteteve, planifikimi dhe duhet bërë dhe raportimi. Rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare për të arritur këtë ;
- Duhet riparë norma 1 landfill/rajon sipas strategjisë kombëtare, kur pritet rikompozim i rajoneve në kuadrin e reformës së re territoriale. Rekomandimin e rregullimeve institucionale dhe financiare për të arritur këtë ;
- Hartimi i projekteve të standardizuara dhe mbështetja teknike duhet t’u ofrohen zonave të mbetjeve dhe autoriteteve lokale për të garantuar cilësinë e përshtashme të planeve dhe që rezultatet e tyre të jenë të krahasueshme. Në kuadrin e reformës territoriale bashkitë duhet të zgjerojnë shërbimin në këto zona ;
- Zhvillimi i infrastrukturës dhe përfshirja në planet rajonale e vendore të menaxhimit të mbetjeve ;
- Janë të domosdoshëm buxhete të mjaftueshme për menaxhimin e mbetjeve, që përfshijnë gjithashtu dhe sektorin privat ;
- Të shihet mundësia e ngritjes së një landfilli industrial qëndror për depozitimin e mbetjeve të ngurta industriale mbas trajtimit të tyre me metodat e përcaktuara nga Konventa e Bazelit, duke shmangur depozitimin e tyre në landfillet urbane ;
- Planet duhet të saktësojnë orientimin drejt trajtimit të tyre sipas hierarkisë që është më praktikja dhe më e arritshmja në nivelet e ulta, të ndërlidhura me masa që varen shumë nga aktorët kryesorë në qeverisjen qendrore, politikat e saj dhe përgjegjësitë e prodhuesve. Zbatimi i Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Mbetjeve duke vendosur standarde lokale, për të cilat kanë rënë dakord të 3 nivelet ;

- Duhet planifikuar zonat e përshtatshme për vendndodhjen e zonës së riciklimit, kompostimit, duke konsideruar me përparësi ndikimin në mjedis ;
- Krijimi i kushteve të duhura për donatorët ndërkombëtarë (veçanërisht për fondet e BE-së) për të financuar infrastrukturën e nevojshme ;
- Mobilizimi i një instrumenti financues nga niveli kombëtar, rajonal dhe lokal, me qëllim që të plotësohen funksionet e tij në fushën e menaxhimit të mbetjeve ;
- Forcimi i mekanizmave për mbledhje më të mirë të tarifave dhe zbatimi i sanksioneve ;
- Përcaktimi i zonave ndërkufitare ujore për menaxhimin e incidenteve të ndotjes industriale.

10.2.7 Zhurmat

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 9

Kur të planifikohen politikat për zhvillimin e infrastrukturës së parashikuar, në mënyrë që të zvogëlohet ndotja akustike në mjedis në përputhje me objektivat e përcaktuara në SKZHI II, është e nevojshme të sigurohen masa që kontribuojnë në:

- reduktimin e ekspozimit të zonave urbane ndaj ndikimeve negative;
- mbrojtjen e mjedisit.

Ndotja akustike në Shqipëri është veçanërisht e lartë në qendrat urbane dhe në zonat e qendrave më të rëndësishme me zhvillime infrastrukturore. Prandaj është e domosdoshme që të merren masa për të zvogëluar ndotjen e mjedisit. Zbatimi i masave është i nevojshëm në zonat me ndotje të tepruar akustike në situatën aktuale, ndërsa duhet gjithashtu të merren masa zbutëse në të gjitha zonat ku Plani parashikon infrastrukturë të re. Gjatë përgatitjes së akteve hapësinore për projektet e infrastrukturës, duhet të respektohen udhëzimet e mëposhtme për të arritur objektivin e reduktimit të ndotjes nga zhurma:

- duhet të sigurohen për aq sa të jetë e mundur, masa për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim (masa në rrjetin apo strukturën përkatëse infrastrukturore, automjetet në përdorim, masa logjistike, riorganizimin e përkohshëm ose të përhershëm të lëvizjeve tranzite, reduktimi i orareve të punës apo zvogëlimi i shpejtësisë në zonat e ekspozuara ndaj zhurmës, etj) ;
- në zonat ku tejkalohe tavanet e ndotjes, duhet të merren masa për të parandaluar shtrirjen e zhurmës në mjedis (nëpërmjet barrierave të zhurmës dhe argjinaturave, galerive të mbuluara, etj) dhe për të siguruar kushte të mira jetese në ndërtesa (mbrojtja pasive);
- duhet të shmangët sa më shumë që të jetë e mundur ndërhyrja në zonat e qeta të banuar dhe / ose në zona të cilat janë të përcaktuara në bazë të legjislacionit për mbrojtjen nga zhurma si veçanërisht të ndjeshme ndaj zhurmës (ndërtesat e banimit, objektet e kujdesit shëndetësor, zonat turistike);
- duhet të shmangët sa më shumë që të jetë e mundur ndërhyrja në zonat e qeta në natyrë (zonat e mbrojtura në përputhje me rregullat për ruajtjen e natyrës).

Masat për mbrojtjen e mjedisit nga zhurma në duhet të përqëndrohet kryesisht në: (a) masat për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim; (b) masat për të parandaluar shtrirjen e zhurmës në mjedis; dhe (c) nëse është e nevojshme, masa për krijimin e kushteve të përshtatshme të jetesës në ndërtesat e mbiekspozuara.

Masat për të reduktuar emetimet e zhurmës në burim janë më të efektshme. Emetimet e reduktuara të zhurmës nga burimet e saj mund të arrihet kryesisht përmes modernizimit të logjistikës në përdorim, riorganizimit të flukseve të trafikut dhe orareve të kryerjes së ndërhyrjeve infrastrukturore, etj. Qëllimi i SKZHI II në lidhje me vlerat e zhurmës në vitin 2020 është të arrijë objektivin e 56 dB / ditë dhe 45 dB / natë.

Masat për të parandaluar përhapjen e zhurmës në mjedis (barrierat e zhurmës / argjinaturat dhe mbrojtja pasive) janë përdorur kryesisht për të mbrojtur mjedisin nga zhurmat e shkaktuara prej sektorit të transportit. Masat janë të përshtatshme kryesisht për mbrojtjen e zonave me dendësi të madhe të popullsisë përgjatë rrjetit rrugor, ndërkohë që zbatimi i këtyre masave përgjatë rrugëve ekzistuese që kalojnë përmes vendbanimeve me një strukturë urbane të formuar dhe të dallueshme tashmë, është i arsyeshëm vetëm në raste të jashtëzakonshme.

Masat për të siguruar kushte të duhura jetësore (përmirësimi me hapësira mbrojtëse i izolimit nga zhurma i dritareve në ndërtesat e ekspozuara së tepërmi) janë të përshtatshme në zonat ku masat e tjera nuk janë teknikisht të zbatueshme apo ekonomikisht të qëndrueshme.

Masa Zbutëse Specifike

Rritje e ndikimeve të ndotjes akustike pritet gjithashtu gjatë zbatimit të aktiviteteve të infrastrukturës. Ndikimet e fazës së ndërtimit do të jenë afatshkurtër dhe të kthyeshme. Në veçanti, për të reduktuar ndikimet gjatë zbatimit të aktiviteteve, duhet të merren masat e mëposhtme zbutëse:

- Përdorimi i pajisjeve dhe makinerive të ndërtimit të prodhuara në përputhje me normat e emetimeve të zhurmës nga makinerive të ndërtimit, në përputhje me rregullat mbi emetimet e zhurmës nga makineritë e përdorura në vende të hapura dhe në përputhje me direktivat përkatëse të BE-së;
- Do të ndiqen mënyrat më të mira të praktikueshme, duke përfshirë edhe mirëmbajtjen e duhur të impianteve, për të minimizuar zhurmat e prodhuara nga operacionet në terren, dhe në të gjitha rastet, në përputhje me rregullat shqiptare;
- Sheshet e ndërtimit dhe rrugët e transportit duhet të zgjidhen në mënyrë të tillë që ndotja akustike nga makineritë e transportit, funksionimi i pajisjeve në kantier dhe ndërtimet e objekteve, të mos tejkalojë vlerat kufi në ndërtesat më të afërta;
- Çdo impiant, i tillë si gjeneratorë apo pompa, që është i nevojshëm të përdoret para dhe pas orarit zyrtar të punës, do të jetë i rrethuar nga një barierë akustike apo reflektor portativ;
- Implementimi i masave të përkohshme për të mbrojtur nga zhurma zonat e populluara pranë kantierëve të ndërtimit dhe rrugëve të transportit ku janë tejkualuar vlerat kufi.
- Respektimi i afateve kohore për ndërtimin afër zonave të populluara;

- Publiku i gjerë dhe banorët e zonës do të informohen paraprakisht kur të kryhen vepra që emetojnë zhurma të konsiderueshme;
- Në kantierin e punimeve nuk do të përdoret asnjë makineri apo pajisje që shkakton shqetësim te publikut për shkak të zhurmës.

10.2.8 Popullsia dhe Asetet Materiale

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 10

Zhvillimet e reja infrastrukturore (sidomos qendrat multimodale të transportit) pritet që të shkaktojnë një rritje të niveleve të zhurmës në mjedisin përreth tyre. Për të shmangur një përkeqësim të mjedisit ku jetohet në zonën përreth këtyre zhvillimeve, ky fakt duhet të mbahet në vëmendje kur të bëhet verifikimi i mundësive për zhvillim në fazat e mëvonshme, në kuadër të sigurimit të një lidhje multimodale në rajonin përreth.

Projektet specifike duhet të kenë në fokus edhe garantimin që infrastruktura e re vihet në dispozicion të të gjithë përdoruesve. Kjo pritet të inkurajojë përfshirjen më aktive të komunitetit në kuadër të sistemimeve infrastrukturore, në mënyrë që ta bëjë atë më të arritshme për të gjitha shtresat dhe kategoritë sociale.

Kur planifikohen politikat dhe projektet e reja, prioritet duhet t'i jepet përmirësimit të lidhjeve dhe zhvillimit në zonat më pak të zhvilluara. Zbatimi i projekteve të kësaj natyre do të përmirësojë aksesin, dhe kështu do të kontribuojnë në zhvillimin më të shpejtë ekonomik në zonat më pak të zhvilluara.

10.2.9 Trashëgimia Kulturore

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 11

Zhvillimi i infrastrukturës së parashikuar mund të ndikojë te njësitë dhe zonat kulturore, veçanërisht në aspektin e degradimit të karakteristikave të peizazhit të rrethinave të njësive të trashëgimisë kulturore, dëmtimit të objekteve të trashëgimisë kulturore, si dhe shkatërrimit të mbetjeve arkeologjike nga vibrimet gjatë ndërtimit të objekteve të cilat mund të shkaktojnë dëme në objektet e trashëgimisë kulturore. Për të shmangur këto ndikime, duhet të merren parasysh si më poshtë:

- Prioritet është mos vendosja e infrastrukturës së re në zonat e trashëgimisë kulturore. Duhet të ruhet sidomos integriteti dhe tiparet e peizazheve kulturore, zonave të ndikimit të trashëgimisë arkitektonike dhe mbetjeve arkeologjike;
- Në kuadër të ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (p.sh. gërmimi). Do të duhet të kryhen hulumtime të shumta paraprake arkeologjike, rezultatet e të cilave do të duhet të merren parasysh kur të përcaktohet vendosja e infrastrukturës së re. Gjithashtu do të duhet të zbatohen masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike;
- Zbulimet e një rëndësie të madhe mund të kërkojnë ndryshimin e punëve përgatitore (projektit) për një detyrë të veçantë. Në rast të zbulimit të gjetjeve apo mbetjeve arkeologjike, do të njoftohet menjëherë autoriteti përkatës. Zona më pas do të studiohet dhe mundësisht do

të rrethohet; duke mos lejuar asnjë zhvillim të mëtejshëm në atë zonë derisa çështja të zgjidhet sipas procedurave të përcaktuara;

- Në rastet kur vendet arkeologjike mund të rrezikohen nga aktivitetet e ndërtimit, vendi do të jetë i mbrojtur nga rrethimi për të parandaluar dëmtimin e paqëllimshëm ose si pasojë e neglizhencës ndaj arkeologjisë;
- Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja;
- E gjithë puna e ndërtimit do të jetë e kufizuar brenda korridorit të punimeve. Në rast se nevojiten më shumë hapësira ose aktivite të lidhura me ndërtimin jashtë korridorit të punimeve, do të informohen paraprakisht autoritetet kombëtare përkatëse.

10.2.10 Peisazhi

Udhëzimet e përgjithshme dhe masat zbutëse për të arritur Objektivin Mjedisor 12

Për të siguruar ruajtjen e peizazheve të jashtëzakonshme, zonave të peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar dhe një imazh të cilësisë së lartë të peisazhit, duhet të ndiqen udhëzimet e mëposhtme:

- Ndërhyrjet e infrastrukturës së re nuk duhet të integrohen në zonat e veçanta të peisazhit apo peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar;
- Në integrimin hapësinor të projekteve specifike duhet të kërkohen vende jashtë zonave me peizazhe të vecantë apo zonave me peizazhe me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar;
- Duhet të zbatohen masat e duhura teknike për të siguruar një imazh të cilësisë së lartë të peisazhit, veçanërisht në rastin e aktiviteteve në njësitë e ruajtura apo të pasura kulturore të natyrës;
- Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja.

10.2.10.1 Strategjia e Peisazhit

Në rastet kur projekti specifik i mbivendoset ndonjë peizazhi ekzistues bujqësor apo rural, duhet të ndiqet një qasje ku synohet mbrojtja e vlerave rurale dhe rezidenciale dhe pasurimi i peisazhit përgjatë anëve të rrugës. Objektivat e punimeve peisazhistike:

- Të zhvillohet një peizazh, karakteristikat e të cilit lidhen me modelin, shkallën dhe diversitetin e karakteristikave të peisazhit ekzistues ;
- Të minimizohen ndërhyrjet vizuale dhe të zvogëlohet natyra negative e çdo pengese vizuale;
- Për të mbrojtur, të rikthehen apo të zmadhohen elementet e peisazhit ekzistues, të prekur drejtpërdrejt nga propozimi;
- Të ndihmohet në krijimin e kushteve të këndshme e të sigurta të drejtimit të mjeteve.

10.2.10.2 Masat e përgjithshme zbutëse ndaj peisazhit

Gjatë zgjedhjes dhe projektimit të detyrave të propozuara, konsideratë duhet t'i jepet shmangies së ndikimeve kudo që të jetë e mundur. Në këtë kuadër, alternativa përfundimtare e miratuar për çdo projekt duhet të zgjidhet e tillë që të minimizojë ku të jetë e mundur ndikimin në karakteristikat e banimit, karakteristikat topografike, pemët dhe pyjet. Megjithatë, disa ndikime janë të pashmangshme, dhe masat e propozuara synojnë të zbutin natyrën negative të këtyre ndikimeve. Në rastet kur shtrirja vertikale propozon argjinatura të larta që krijojnë ndikime të rëndësishme në mjedis, këto përf forcime të larta nuk duket të jenë optimizuar. Ato duhet të jenë ku është e mundur, të reduktuara deri në nivelin e tokës apo 1m lartësi.

Masa të tjera të përgjithshme përfshijnë:

- Në skarpata, për të parandaluar rënien e shkëmbinjve, duhet të jenë më preferueshme bordurat e gjera se platformat e ndërmjetme. Skajet e skarpatave duhet të rrumbullakosen. Shpatet e parregullta duhet të jenë më të preferueshme se sipërfaqet gjeometrike.
- Zbatimin e standarteve kombëtare shqiptare të rrugëve për pastrimin e kantierëve dhe rivegjetacionin, për të siguruar ruajtjen e komoditeve të nevojshme të peizazhit.
- Për mbushje, shpatet duhet ti nënshtrohen mbjelljes hidraulike me një përzierje farë që përfshin si farat e barit, ashtu edhe të shkurreve mesdhetare. Përveç kësaj, mbjellja në vendet e ndjeshme, veçanërisht në afërsi të ambienteve të banimit dhe rekreacionit, do të përdoret për të reduktuar apo zbutur pengesat vizuale të shkaktuara nga ngritja e argjinaturave të projektit, sidomos në kryqëzime.
- Për zonat potenciale në një nivel (pas optimizimit të lartësisë së projektit) bimësia e propozuar do të përmirësojë ndikimet negative të automjeteve, si dhe hapësirën vizuale të projektit të propozuar.
- Përgjatë gjatësisë së projektit përkatës do të trajtohen sipas rastit: venddepozitimet për mbeturinat, zonat e përkohshme të ndërtimit, zonat e peizazhit brenda kryqëzimeve, zonat e vogla të fushave të copëzuara, feramat apo pronat e tjera të siguruar për ndërtimin e projektit. Te pikat e mbetjeve do të psh: mbillet në mënyrë hidraulike. Zonat e përkohshme të ndërtimit do të jenë të rrethuara dhe të integruara vizualisht duke përdorur mbjelljen e bimëve sipas kërkesës.

10.2.10.3 Faza e ndërtimit

- Kontratat do të jetë e përshtatur për të siguruar praktika të mira të punës në mënyrë që të zvogëlojë çfarëdo ndikimi negativ që rrjedh nga ndërtimi në nivelin më të ulët të mundshëm dhe për të siguruar që makineritë veprojnë brenda zonës përkatëse të ndërtimit të projektit. Në të gjitha rastet, rregulloret kombëtare do të mbështeten kur të jetë e mundur me udhëzime nga praktikant ndërkombëtare.

- Zonat e përkohshme të ndërtimit do të pozicionohen në një mënyrë të tillë që të shmangin ndikimet e mëtejshme në pronat ekzistuese të banimit, pemët, gardhet, kanalet e kullimit etj. Këto zona, përpara ose në fund të kontratës së ndërtimit, do të rikthehen plotësisht në gjendjen e mëparshme .
- Lidhur shfrytëzimin e materialeve inerte, nxjerrja e e zhavorrit nga shtretërit e detnjve është e kontrolluar në përputhje me ligjin 8093/96, Neni 20.
- Sa i përket zonave të magazinimit, kontraktori do të kërkohet të përgatisë dhe zbatojë një plan të magazinimit të përkohshëm në konsultim me punëdhënësin dhe Agjensinë përkatëse Rajonale të Mjedisit. Ky plan do të hartohet para fillimit të punimeve të dheut. Në këtë plan, kontraktori duhet të përcaktojë qartë sasinë e materialit që do të hidhet apo ruhet përkohësisht, para se të fillojnë punimet përfundimtare. Plani gjithashtu do të specifikojë llojin e materialit dhe burimin e tij p.sh. gërmim hendeqesh, dhe sipërfaqësor etj.
- Me përfundimin e çdo projekti përkatës, shpatet anësore, duke përfshirë gërmimet dhe argjinaturat, bankinat dhe sipërfaqet e tjera të buta do të përgatiten për t'u mbuluar me dhë, dhe do te mbillen apo vishen me bimesi mbrojtese.

Masa Zbutëse Specifike

- Në zonat kodrinore / malore, hapësira që kërkon okupimin e tokës do të ruhet në minimum, me qëllim që të shmanget prerja e panevojshme e pemëve.
- Në zonat përgjate brigjeve lumore, sipërfaqja e tokës së okupuar do të mbahet në minimum, me qëllim shmangien e prerjes së panevojshme të pemëve në këto zona.
- Aty ku është e mundur, argjinaturat e projektit duhet të ulen në minimumin e mundshëm.
- Pjerrësitë e argjinaturave do të jenë sa më të buta. Mbi gjithë argjinaturat do të shpërndahet dhë, dhe ato do te mbillen me bimë që mund të adoptohen në kushtet lokale.
- Në vendet ku rruga kalon pranë pronave private, do të ngrihen mbulesa bimore, me qëllim reduktimin e ndërhyrjes pamore.

MONITORIMI I NDIKIMEVE NE MJEDIS

Sistemi i monitorimit të ndikimeve në mjedis, të cilat do të shkaktohen nga zbatimi i Planit, është një mjet i thjeshtë për t'u përdorur për një monitorim efektiv.

Monitorimi i ndikimeve është jashtëzakonisht i rëndësishëm për zbatimin e Planit, dhe, në përputhje me Ligjin 91/2013 dhe Direktivën 2001/42/EC, zbatimi i një programi duhet të monitorohet, me qëllim që të identifikohen efektet negative të paparashikuara, në mënyrë që të krijohet mundësia për një reagim të hershëm ndaj këtyre efekteve dhe të bëhen adaptimet e mundshme.

Në këtë kuadër, është hartuar edhe sistemi i monitorimit të ndikimeve kryesore në mjedis, të cilat pritet që të shkaktohen nga zbatimi i Planit. Këto ndikime janë identifikuar gjatë vlerësimit të ndikimeve mjedisore të planit përkatës. Sistemi i monitorimit përfshin të gjithë indikatorët përkatës për çdo sektor mjedisor (biodiversiteti, cilësia e ajrit, ndryshimet klimatike, toka, uji, peisazhi, trashëgimia kulturore, etj.) dhe identifikon autoritetin dhe përgjegjësinë për matjen e çdo indikatorit mjedisor të propozuar.

Grumbullimi i të dhënave sugjerohet që të mbështetet në dy burime:

- (a) të dhënat e para që merren nga matja e parametrave të mjedisit, dhe
- (b) vlerësimi i indikatorëve mjedisorë.

Procesi i mbledhjes së të dhënave përmes matjeve mund të realizohet duke përfshirë Autoritetet Rajonale (Qarqet), por edhe Institucionet Shtetërore (përmes Ministrisë së Mjedisit), Pushtetin Lokal, institucione kërkimore shkencore dhe ato profesionale, si dhe ndërmarrjet e shërbimeve publike (landfilllet, ujësjellës – kanalizime etj.). Matja e indikatorëve mjedisorë është një proces kompleks; ai është një proces që kryhet rregullisht dhe për më tepër, në mënyrë të vazhdueshme.

Në këtë këndvështrim ne duhet që të bazohemi në eksperiencën dhe në sistemet e monitorimit që përdoren nga strukturat e tjera, duke theksuar, nga njëra anë, monitorimin e zbatimit të standarteve të nevojshme të matjeve nga strukturat e tjera, dhe kryesisht nga operatorët përkatës (përmes përfshirjes së tyre në procesin e nxjerrjes së lejeve përkatëse mjedisore), dhe nga ana tjetër, duke u përqendruar tek procesi i grumbullimit, përpunimit dhe shpërndarjes së të dhënave.

- Autoritetet Rajonale duhet të luajnë një rol kyç në procesin e administrimit dhe shpërndarjes së të dhënave. Në këtë kontekst, autoritetet përkatëse duhet të planifikojnë dhe të veprojnë si një qendër mbledhjeje, analizim dhe shpërndarje të informacionit. Më konkretisht, roli i Autoriteteve Rajonale duhet të përfshijë sa më poshtë:
- Mbledhjen e të dhënave prej matjeve që kryhen nga shërbimet publike dhe private rajonale, goftë në mënyrë të përhershme, goftë të përkohshme;

- Mbledhjen e të dhënave bazë që kryhet nga ndërmarrjet e shërbimeve publike (landfilllet, ujësjellës -kanalizime, OSHEE, strukturat e menaxhimit të zonave të mbrojtura etj).
- Marrjen e të dhënave bazë që mblidhen nga administrata publike (si psh Sistemi Kombëtar i
- Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësorë, etj);
- Marrjen e të dhënave bazë që mblidhen nga institucionet kërkimore shkencore dhe organizata të tjera;
- Analizën dhe sintezën e të dhënave, me qëllim nxjerrjen e konkluzioneve mbi gjendjen e mjedisit në një zonë të caktuar;
- Ruajtjen e të dhënave dhe krijimin e intervaleve kohore me qëllim monitorimin e gjendjes së mjedisit në kohë të caktuara;
- Shpërndarjen e të dhënave përmes raporteve përkatëse, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

Këto raporte synojnë që:

- (a) të plotesojnë kërkesat e legjislacionit,
- (b) të informojnë palët që marrin pjesë në procesin e planifikimit dhe monitorimit të zbatimit të Planit (vendim-marrësit),
- (c) të informojnë publikun që preket nga Plani.

Për çdo sektor mjedisor janë dhënë indikatorët përkatës, strukturat përgjegjëse për monitorimin, parametrat mjedisore dhe frekuenca e monitorimit. Siç u përmend edhe më sipër, theksohet që monitorimi i ndikimeve të Planit në mjedis do të realizohet, aty ku është e mundur, duke përdorur të dhëna që dalin nga:

Sistemi ekzistues i monitorimit të parametrave mjedisore nga Ministria e Mjedisit (MM) apo institucione të tjera. Disa parametra që maten dhe japin të dhëna janë:

- ☒ Cilësia e ajrit (niveli i ndotjes),
- ☒ Cilësia e ujit (ujërat sipërfaqësore, ujërat nëntokësore, ujërat sipërfaqësorë).

Studime të veçanta dhe të pavarura për identifikimin e ndikimeve mjedisore në kuadër të programeve apo projekteve të tjera. Raportet e përgatitura nga kontraktorë/konsulentë të ndryshëm, me të dhëna të drejtpërdrejta ose të referuara nga VNM-të individuale të projekteve specifike infrastrukturore të financuara nga buxheti i shtetit apo donatorët e huaj.

Tab. - 50 Monitorimi i ndikimeve në mjedis prej zbatimit të planit

Nr	Aspekti Mjedisor	INDIKATORI MJEDISOR	AUTORITETI MONITORUE	PARAMETRAT MJEDISORE	FREKUENCA E MONITORIMIT	KOMENTE
1	Biodiversiteti – fauna - flora	<ul style="list-style-type: none"> • Sa habitate të rëndësishme janë në gjendje të kënaqshme? • Numri dhe /ose sipërfaqja • me zona të mbrojtura 	Strukturat e Menaxhimit të Zonave të Mbrojtura Drejtorite	<ul style="list-style-type: none"> • Habitatet • Numri dhe /ose sipërfaqja • me zona të mbrojtura • Numri i specieve endemike dhe të rralla 	Sipas Planit të Menaxhimit Çdo vit	

		<ul style="list-style-type: none"> • Përmasat e biodiversitetit, • krahasuar me BE (Numri i specieve endemike dhe të rralla • Sipërfaqja e mbuluar me pyje 	pergjegjese ne qarqe	<ul style="list-style-type: none"> • Sipërfaqja e mbuluar me pyje • Numri dhe sipërfaqja e mbuluar me zona natyrore 		
2	Popullsia – shendetet i njerezve	<ul style="list-style-type: none"> • Vitet e jetëgjatësisë së shëndetshme • Aksidentet në punë • Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik 	Drejtorite pergjegjese ne qarqe	<ul style="list-style-type: none"> • Vitet e jetëgjatësisë së Shëndetshme • Aksidentet në punë • Përqindja e njerëzve që jetojnë nën minimumin jetik 	Çdo vit	
3	Toka	<ul style="list-style-type: none"> • Përqindja e tokës së degraduar • Sasitë e mbetjeve të eliminuara në landfille • Gjenerimi i mbetjeve për frymë dhe totali • % e ricikluar (letër, xham, mbetje bashkiake bio të degradueshme, alumin) 	Drejtorite pergjegjese ne qarqe Strukturat e Menaxhimit te Lendfilleve	<ul style="list-style-type: none"> • Përqindja e tokës së degraduar • Sasitë e mbetjeve të eliminuara në landfille • Gjenerimi i mbetjeve për frymë dhe totali • % e ricikluar (letër, xham, mbetje bashkiake bio të degradueshme, alumin) 	Çdo vit	
4	Uji	<ul style="list-style-type: none"> • Cilësia e ujërave sipërfaqësorë • Cilësia e ujërave nëntokësorë • Përdorimi i ujit nga sektori • Përqindja e riciklimit të ujit • Përqindja e popullsisë së lidhur me shërbimin e trajtimit të ujërave të ndotur 	Drejtorite pergjegjese ne qarqe Strukturat e menaxhimit te ITUN ⁶ -ve Ministria e Mjedisit	<ul style="list-style-type: none"> • Total N, total P, BOD-et, • COD, SS, TDS, pH, përcjellshmëria, etj. • pH, përcjellshmëri, fortësia, kloridet, sulfatet, COD, BOD, nitrati, nitrimi, total P, metalet, detergjentet, ngarkesa toksike e mikrobiologjike, etj. • Parametrat mikrobiologjikë 	Kampionim dhe matje sipas miratimit të kushteve mjedisore për çdo ITUN. Sistemi Kombëtar i Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësorë	Sipas Ligjit nr. 34/2013 qe amendon Ligjin nr 9115, datë 24.7.2003 Ligji nr. 9915, date 12.05.2008
5	Ajri	Ditët kur tejkalohen normat e cilësisë së ajrit	Ministria e Mjedisit	SOx, NOx, PM10, gazet serë, Pb, CO	Çdo vit	Sistemi i Monitorimit te Cilesise se Ajrit te Ndotur
6	Faktoret klimatike	<ul style="list-style-type: none"> • Shkarkimet e Gazeve Serë shkarkimet sipas burimit (%) • Zhvillimi i kërkesës për energji 	Ministria e Mjedisit Ministria e Mjedisit	SOx, NOx, PM10, gazet serë, Pb, CO Përqindja e Energjisë nga BER (%)	Çdo vit	Sistemi i Monitorimit te Cilesise se Ajrit te Ndotur

		<ul style="list-style-type: none"> • Alokimi i prodhimit të energjisë sipas burimit • Përqindja e BER (%) 		Numri i automjeteve të udhëtarëve		
7	<ul style="list-style-type: none"> • Asetet e prekshme – • Trashëgimia kulturore (përfshirë trashëgimie arkitektonike arkeologjike) • Peisazhi 	<ul style="list-style-type: none"> • Numri i godinave të ruajtura që restaurohen • Numri i vizitorëve • Gjellbërime urban për frymë 	Drejtorite përgjegjëse në qarqe	<ul style="list-style-type: none"> • Numri i godinave të ruajtura që restaurohen • Numri i vizitorëve • Gjellbërime urban për frymë 	Çdo vit	

Monitorimi i ndikimeve mjedisore për çdo projekt specifik të Planit, do të bëhet në përputhje me programin e monitorimit dhe mund të përmbajë informacion në formë tabelë, sipas formatit të paraqitur më poshtë.

Projektet specifike të Planit	Indikatorët mjedisore	Parashikimi i ndikimeve kumulative (nese ka)	Ndikimi total i Planit
Projekti 001			
Projekti 002			
Projekti 003			

PËRFUNDIME DHE MENDIME PËR T'U MARRË PARASYSH

12.1 PËRFUNDIME

1. Raporti Paraprak i Vlerësimit Strategjik Mjedisor – RPVSM në zbatim të Planit të Përgjithshëm Vendor për Bashkinë e Korçës (PPVBK) është një nga dokumentet kryesore për t'iu paraprirë analizave të mëtejshme mjedisore.
2. RPVSM synon të përcaktojë drejtimet kryesore të zhvillimeve dhe mbrojtjeve përkatëse mjedisore të territorit brenda afatit të tij të vlefshmërisë, i cili zgjat 15 vite që nga dita e miratimit të tij.
3. Ky dokument i ofron lexuesit/përdoruesit të krijojë një panoramë të përgjithshme analitike të gjendjes ekzistuese mjedisore në Bashki, si dhe të kuptojë drejtimet e ardhshme të zhvillimeve mjedisore përmes vizionit të planifikimit e zhvillimit të territorit.
4. Vlerësimi Strategjik Mjedisor (VSM) është një nga instrumentet kyç për integrimin e çështjeve mjedisore dhe parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm në planifikimin strategjik dhe vendim-marrjen. Ai është një mjet i njohur globalisht për planifikimin me pjesëmarrje që përdoret për të analizuar dhe përfshirë çështjet e mjedisit në politikat, planet dhe programet e propozuara.
5. Qëllimi i VSM-së mund të përkufizohet si garantimi që konsideratat mjedisore informojnë dhe integrohen në vendim-marrjen strategjike në mbështetje të një zhvillimi të qëndrueshëm dhe të shëndetshëm nga këndvështrimi mjedisor.
6. VSM është një instrument i rëndësishëm për të integruar konsiderata mjedisore në përgatitjen dhe në miratimin e planeve dhe të programeve të caktuara, të cilat kanë të ngjarë që të kenë efekte domethënëse mbi mjedisin.
7. Vlerësimi Strategjik Mjedisor është procesi dhe sistemi i përfshirjes së konsideratave mjedisore brenda politikave, planeve, programeve, apo strategjive.
8. Bashkia Korçë - një nga rajonet më të rëndësishme me prosperitet të lartë punësimi në Ballkanin Perëndimor, me infrastrukturë dhe mobilitet multimodal të integruar, që konkuron në nivel ndërkombëtar përmes investimeve inovative me anë të nxitjes së një planifikimi të qëndrueshëm territorial, rajon ku ofrohet cilësi jetese për të gjithë, me promovim të shërbimeve lokale dhe atraksioneve kulturore dhe mjedisore, duke e kthyer zonen ekonomike në një ambient tërheqës vendas dhe ndërkombëtar.
9. Korça e kulturës, historisë, dizajnit urban dhe natyrës, një Bashki që ngjall krenarinë, zgjon pasionin dhe ndjenjën e përkatësisë për të gjithë banorët e saj.

10. Zhvillimet kaotike dhe pa vizion kanë dëmtuar rëndë peisazhin natyror, prandaj lind nevoja për një plan të integruar dhe me një vizion të qartë.
11. Qendër rajonale me rëndësi kombëtare, me një ekonomi konkurruese, sipërmarrje dinamike, bujqësi e turizëm të zhvilluar, e fokusuar tek inovacioni duke u kujdesur në mënyrë të veçantë për mjedisin.
12. Vizioni është formuluar me disa fasha: Të kthehemi në një nga rajonet ekonomike më të rëndësishme të Ballkanit Perëndimor, me prosperitet të lartë dhe që redukton pabarazitë me rajonet e tjera, i drejtuar nga zhvillime të qënësishme në punësim dhe infrastrukturë konkurruese.
13. Një ekonomi lider, e cila konkuron në nivel ndërkombëtar, e bazuar në investime inovative, të cilat promovojnë bizneset kreative dhe të bazuara në njohuri si dhe nxisin një nivel të lartë edukimi dhe aftësisht profesionale.
14. Të përmirësojë cilësinë e jetesës për të gjithë, me anë të promovimit të stileve të shënlumeshme të jetesës, aksesit në shërbime shënlumeësore cilësore dhe zhvillimin e komuniteteve të qëndrueshme.
15. Përmirësimi i mobilitetit në nivel lokal, kombëtar dhe ndërkombëtar, falë zgjidhjeve në transport të cilat ndërlidhin komunitetet me mundësitë për punësim dhe shërbime lokale, kontrollojnë dhe zvogëlojnë trafikun, si dhe përmirësojnë lidhjet strategjike tokësore, hekurudhore, lumëare dhe ajrore me anë të Aeroportit Ndërkombëtar dhe atij lokal.
16. Specializim, densifikim dhe mbështetje e bizneseve të vogla dhe të mesme të cilat promovojnë ekonominë lokale.
17. Suksesi duhet të sigurohet me mënyra të cilat promovojnë eficiencën energjitike, mbrojnë cilësinë e ajrit, minimizojnë dhe menaxhojnë mbetjet si dhe mbrojnë e përmirësojnë mjedisin natyror dhe atë të ndërtuar. Parimet e Planit Stategjik janë Integrimi - Qëndrueshmëria Jetueshmëria Inovacioni Ruajtja dhe zhvillimi i traditës
18. Zhvillimi i territorit të bashkisë Korçë do të orientohet përmes pesë dimensionesh zhvillimi të cilat kanë për synim udhëheqjen dhe monitorimin e përparimit të objektivave strategjike të zhvillimit, programeve dhe projekteve të zhvillimit në drejtimin e Formës urbane; Infrastrukturës; Jetesës në komunitet; Zhvillimit ekonomik dhe inovacioni; Mjedisin Natyror.
19. Qendër rajonale me një ekonomi konkurruese, sipërmarrje dinamike, bujqësi të zhvilluar, turizëm shumëdimensional, e fokusuar tek inovacioni dhe duke u kujdesur në mënyrë të veçantë për mjedisin.
20. Duke parë përqëndrimin e lartë të zonave urbane në rajon ky objektiv synon përmirësimin e cilësisë së mjedisit të ndërtuar në hapësirën administrative të Bashkisë Korçë. Duke përmirësuar proceset planifikuese dhe manaxhuese, Korça do të ketë një formë urbane që i përshtatet objektivave ambicioze të bashkisë dhe mbështetë zhvillimin në teresi.
21. Zhvillimi i mobilitetit dhe optimizimi i lëvizshmërisë midis zonave të kësaj hapësire me qëllim përmirësimin e ndërlidhjes midis bizneseve dhe furnitoreve të tyre, si dhe aksesin e individëve tek shërbimet e ofruara nga kjo hapësire ekonomike.

22. Ruajtja e Burimeve Natyrore dhe Mbrojtja e Mjedisit, ku konsiderohet Uji si prioritet i zhvillimit, përmiresimi i kualitetit dhe i sigurisë së aksesit me ujërat liqenore e sipërfaqësorë, përdorimi teknologjive me zero emetim të dëmshëm.
23. Ky vlerësim shqyrton aspektet mjedisore të zhvillimit të planit në lidhje me tendencat dhe situatën aktuale dhe bën një analizë të mjedisit urban në tërësi – përdorimit të tokës, florës, faunës, cilësisë së ajrit dhe ujit, rekreacionit aktiv dhe pasiv, zonave të ndotura, zonave me bukuri natyrore apo me ndjeshmëri të veçantë mjedisore, zonave potencialisht të ekspozueshme ndaj rreziqeve natyrore; mjedisit dhe trashëgimisë së ndërtuar – monumentet e godinat kulturore dhe historike, aspektet dhe vlerat peizazhstike të qytetit; veprimtarive ekonomike dhe shoqërore – të tilla si tregtia, industria, shënlumei dhe arsimi, si dhe ndikimi që këto kanë mbi mjedisin dhe infrastrukturën dhe sigurimit të shërbimeve – sigurimi (burimor) i ujit, energjisë dhe telekomunikacioneve; menaxhimi i mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme; qarkullimi dhe lëvizshmëria në rrugë dhe transport; lëvizshmëria alternative.
24. Raporti paraprak i i vlerësimit strategjik mjedisor bën të mundur përshkrimin e qëllimit dhe objektivave kryesore të planit ose programit; përshkrimin e metodikës së zbatuar për hartimin e raportit të VSM-së; përshkrimin e alternativave të konsideruara gjatë hartimit, rishikimit, ndryshimit apo modifikimit të planit ose programit të propozuar; objektivat për mbrojtjen e mjedisit, të përcaktuara në shkallë ndërkombëtare, nivel kombëtar, rajonal apo lokal, etj.
25. Institucionet mjedisore në Shqipëri kanë kaluar nëpërmjet një procesi reformash të thella institucionale gjatë dy dekadave të fundit.
26. Megjithëse ka një proces të qartë në zhvillimin e legjislacionit mjedisor, pika e dobët qëndron në zbatimin e kërkesave ligjore mjedisore. Ndër to do të veçonim ligjet: “Për Vlerësimin Strategjik Mjedisor”; “Për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis”; “Për menaxhimin e integruar të mbetjeve; “Për mbrojtjen e biodiversitetit” etj.;
27. Bashkia Korçë nuk ka ofruar, sikundër shume Bashki të tjera terren për ndërhyrje jashtë planeve dhe rregullave urbane, si hapësira me komoditet urban, me mundësi për shërbime publike, me hapësira publike, me infrastrukturë ekzistuese dhe lehtësira të tjera të lidhura me ekonominë dhe mundësitë e punësimit.
28. Nga Plani i Përgjithshëm Vendor i vitit 2014, disa elementë karakteristik të zhvillimit të transportit mund të vihen re lehtë. Në mënyrë të përmbledhur mund të skematizohen si më poshtë:
29. Tre Unazat Koncentrike do të jenë Unaza e parë përbëhet nga baza historike e qytetit të shekullit të XIX, të zhvilluar në rrëzë të Malit të Moravës. Unaza e dytë është qyteti i shekullit të XX, i cili mban ende gjurmët e epokës socialiste dhe përfshihet brenda kufijve të unazës ekzistuese. unaza e tretë formohet nga unaza e re e jashtme e propozuar, që përbën dhe kufirin e ri afatgjatë të zhvillimit.
30. Tre Akset e Zhvillimit do të jenë Aksi i parë i zhvillimit shpaloset drejt hyrjes kryesore në qytet kur vjen nga Tirana dhe karakterizohet nga aktivitete me ndikim të ulët, aktivitete të shitjes me shumicë dhe aktivitete ekonomike/tregtare mikse; Aksi i dytë formohet përgjatë hyrjes në qytet nga Bilishti dhe Kapshtica dhe do të mirëpresë aktivitete ekonomike/tregtare me ndikim produktiv të ulët dhe mikse. Një aks i tretë zhvillimi del nga qendra e qytetit përgjatë rrugës që

të çon në hyrje të qytetit kur vjen nga Erseka dhe pritjet të ketë një karakter më pak intensiv rezidencial dhe tregtar.

31. Tre Korridorët e Gjellbra do të jenë Korridori i parë përcaktohet nga Kodrat e Moravës në vendin ku gjenlume Monumenti i Varrezave të Dëshmorëve, i cili futet në qytetin historik nga lindja. Korridori i dytë përcaktohet nga Parku Rinia, i cili vijon në zonën universitare dhe vijon më tej. Së fundmi, do të zhvillohet një aks i tretë i gjelbër rigjenerimi në drejtimin nga pazari në vend depozitimit aktual të mbetjeve, i cili duhet të rehabilitohet e të kthehet në një zonë çlodhëse.
32. Korça mund të ketë gjashtë pole atraksioni, Voskopojën, Vithkuqin, Mollasin, Drenovën, Korçën dhe Lekasin. Bashkia Korçë mund të ketë një karakterizim të nominuar nga pikepamja e strategjise së zhvillimit, ku mund të dominojë turizmi në nivel të parë dhe të gjitha zhvillimet e tjera ekonomiko- industriale-bujqësor do të jenë në shërbim të tij.
33. Situata e Bashkisë së Korçës mund të përmbledhet si më poshtë: Është një vendndodhje strategjike në Ballkanin perëndimor; Është rajoni me rritje të shpejtë në Shqipëri; Ka një rritje ekonomike të bazuar në prurjet e remitancave nga emigrantët dhe si rezultat ka intensitet në zhvillimin e pronës; Ka një rritje të sektorëve të shërbimit (shërbimet financiare, koha e lirë) dhe jo prodhim ose industri të bazuar në njohuri moderne;
34. Në përgjithësi shkaqet kryesore të ndotjes së ajrit janë aktivitetet industriale; mjetet automobilistike dhe sasia e trafikut në përgjithësi dhe pajisjet e ngrohjes nëpër ndërtesa.
35. Problematikë mbetet numri i ditëve që tejkalon standartin ditor të BE-së ($50\mu\text{g}/\text{m}^3$) në stacionin e Korçës AKM numri i ditëve të tejkaluara nga 35 ditë të lejuara është 102 ditë. Ndërsa, shkalla e ekspozimit të popullatës ndaj ndotjes ngelet problem, si pasojë e tejkalimit të normës vjetore të ditëve të ndotura.
36. Nga programi i monitorimit të zhurmave urbane 2015, në Korçë vihet re se ka ndryshime të vogla me ulje të nivelit të zhurmës të disa pikave krahasuar me vitet e mëparëshme. Niveli mesatar i zhurmave LAeq/Ditën dhe LAeq/Naten, për Bashkinë e Korçës është mbi standartin e BE-së.
37. Temperaturat e rritura të pranverës do të rrisin temperaturën e tokës, të mbjellat e verës në zonat e përshtatshme do të zgjasin periudhën e rritjes. Zgjatja e periudhës së rritjes është parashikuar të rritet me 26 ditë krahasuar me 1990.
38. Këto ndryshime të klimës do të ndikojnë edhe në rezervat ujore duke shkaktuar: Zvogëlim të rrjedhjes së ujërave sipërfaqësore gjatë thatësirës së verës, veçanërisht në zonat jugore të Shqipërisë me 2% deri në 2030 dhe 5% deri në 2100; Keqësim të problemeve të ujit, veçanërisht atij të pijshëm, si gjatë stinës së verës për shkak të pakësimit të reshjeve, ashtu edhe gjatë vjeshtës për shkak të rritjes së turbullirës së ujit;
39. Në ndërtimin gjeologjik të rajonit, marrin pjesë të tre llojet shkëmbore, sedimentarë, magmatikë dhe metamorfikë, ato që ndikojnë më tepër në truall mbajtjen për shërbime civile janë depozitimet e kuaternarit.
40. Lëvizjet neotektonike aktuale sot, kanë diferencuar relievin e sotëm. Prania e lëvizjeve neotektonike vihet re në ekzistencën e formimit të tarracave lumore të lumenjve, që takohen në këtë territor, në fund të grykave depërtuese të lumenjve.

41. Akuiferët karbonatikë karstikë përmbajnë resurse ujore nënëtokësore shumë të mëdha dhe kryesorët për furnizimin me ujë të territorit të bashkisë. Akuiferët karstikë dhe ato ndërkokrrizor vlerësohen me ujëmbajtje shumë të lartë-mesatare, dhe paraqesin rëndësi të madhe në furnizimin e qendrave të mëdha të banuara me ujë të pijshëm.
42. Ujërat që lidhen me akuiferin e Korçës, janë ato që kanë përhapje pothuajse në të gjithë ultësirën e Korçës. Ky akuifer përbëhet nga disa nën akuiferë.
43. Akuiferët me porozitet çarje - Në këtë akuifer kemi klasifikuar shkëmbinjtë magmatik dhe metamorfikë, por kryesisht ultrabazikët. Akuiferët me porozitet çarje-karst - Akuiferët e çarë e karstikë me ujëpërcjellshmëri që ndryshon në kufij shumë të gjerë, vende-vende me vlera shumë të larta të saj, lidhen me shkëmbinjtë karbonatikë të Triasikut.
44. Uji i pishëm mund të shfaq së shpejti problem sanitarë për shkak se: kemi ruajtje të dobët të brezave të mbrojtjes sanitarë të vendburimeve ujore për shkak të ngritjes mbi to të ndërtesave apo mbjelljes së tokës fare pranë burimit, duke përdorur edhe shumë kimikate; klorinimi më shumë seç duhet i ujit.
45. Presionet mbi akuiferët e rajonit janë përqëndruar në: Kërkesën më të madhe për burimet ujore (bujqësia dhe turizmi) në periudhën e thatë (qershor-shtator), kur disponibiliteti i burimeve të ujërave nëtokësore është më i ulët; Rritjen e vazhdueshme e të pa pakontrolluar të një numri të madh shpimesh privatë për furnizim me ujë pijshëm dhe industri; Shfrytëzimi pa kriter i shumë shpimeve të vjetër e të rinj të kryer në akuiferë me presion; Ritmet e larta të urbanizimit në zonën fushore, sidomos në dy dekadat e fundit.
46. Topografia e Bashkisë së Korçës përbën veçori të ndërthurjes më të mirë të relievit gjeohapësirës malore gjeografike të Shqipërisë Juglindore. Në këtë reliev janë të pranishëm tiparet: tepër malore, malore dhe rrafshnaltë (fushëgropë).
47. Qëllimet themelore të ruajtjes së biodiversitetit janë: Përfaqësimi i të gjithë NjAV, në ndërgjegjësim të tyre, për burimet ujore, pyjet dhe kullotat, pejsazhin duke u përqëndruar tek Zonat e Mbrojtura. Ruajtja e specieve të llojeve të qëndrueshëm; Ruajtja e grupeve të habitateve të mëdha natyrore aq sa mund të jenë elastike në një shkallë të gjerë nga shqetësimet rastësore dhe ato afatgjate., etj.
48. Bimesia pyjore është e pasur dhe përfaqësohet me ahun dhe halorët. Kjo bimësi është e përhapur në Moravë, Vithkuq, Ostrovicë. Në kreshtat e larta të maleve ka livadhe të pasura, ndërsa në venlume e ulta rriten dushqe e shkurre të cilat janë kryesisht hapësira kullosore. Këto pyje kanë një shpërndarje hapësinore tradicionalisht të njohur.
49. Brezi i pyjeve, tipet e grumbujve pyjore, shkurret mesdhetare që shtrihen në territorin e bashkisë dhe shtrirjes së tyre sipas zonave fitoklimatike, përfaqësojnë formacionet bazë të bashkëshoqërimeve bimore që rriten në kushtet aktuale të stacionit prodhues dhe mjedisit.
50. Tokat kullosore, arat dhe arat e braktisura që të shndërruara në toka barishtore në afërsi të vendbanimeve dhe fshatrave, sigurojnë mbajtje të një numri të lartë specimesh zogjsh, më së shumti zogjve të vegjël. Në Bashkinë e Korçës ka disa specie amfibësh të cilat janë në rrezik të zhduken dhe lloje me rrezik më të ulët.
51. Bashkia e Korçës është pjesë e rritit të zonave natyrore të mbrojtura dhe një pjesë e mirë e saj është pjesë e Kat.-II dhe të Kat.-III, të Zonave të Mbrojtura, atë të "Peisazhit të Mbrojtur". Kjo

- zonë është shpallur e mbrojtur me VKM nr.96, datë 21.11.1966 dhe ka një sipërfaqe prej 1378ha.
52. Në Parkun Kombëtar Bredhi i Drenovës kemi Zona Natyrore, të krijuara për (a) mbrojtjen e tërësisë ekologjike të një apo më shumë ekosistemeve për brezat e sotëm dhe të ardhëm, (b) përjashtimin e shfrytëzimit për qëllime të kundërta me ato të ZM-së dhe (c) dhënien e një baze të zhvillimit shpirtëror, shkencor, edukues dhe vizitues, ku gjithësecila duhet të jetë pro-mjedisore dhe pro-kulturore.
 53. Konservimi i veçorive natyrore (Monumentet e Natyrës) konsiston në zona që përmbajnë një, ose më shumë, veçori natyrore/kulturore me vlera të jashtëzakonshme ose unikale për shkak të rallësisë së pazakontë, cilësive përfaqësuese, estetike ose kulturore.
 54. Të gjitha aktivitetet njerëzore që zhvillohen në veçanti në këto zona duhet të parashikojnë mbrojtjen dhe ruajtjen e gjithë ekosistemit, duke u dhënë mundësi edhe brezave të ardhshëm që të përfitojnë nga ekosistemet aktuale.
 55. Gjeomonumentet në Bashkinë e Korçës janë të rëndësishme ndërkombëtare, kombëtare dhe lokale. Për nga origjina e tyre, dominojnë gjeomonumentet me origjinë: stratigrafike, mineralogjike-ekonomike, gjeomorfolgjike (erozionale-lumore, karstike, atmosferike), tektono-strukturore, paleontologjike-paleoambientale, hidrogjeolo-gjike-termominerale, etj. Në zonën e mbrojtur ndodhen me dhjetra Monumente Natyrore (Kategoria III e Zonave të Mbrojtura në Shqipëri). Në varësi të mënyrës së formimit, karakteristikave që paraqesin dhe veçorive të tjera është kryer ky klasifikim:
 56. Pavarësisht planeve të menaxhimit dhe direktivave për mbrojtjen e peisazhit të mbrojtur të Parkut Kombëtar dhe gjeomonumenteve, një filozofi që e shoqëron përjetësisht Planin e Përgjithshëm Urban duhet të jetë ajo e mosprekjes së zonave të mbrojtura, që d.t.th
 57. Në zonën e mbrojtur të Kat.-V, nuk duhet të ketë: zhvillime industriale dhe të ndaluar në mënyrë kategorike në zonën qendrore.
 58. Zhvillime industriale dhe të ndaluar në mënyrë kategorike në zonën e përdorimit të qendrueshëm, në zonën e përdorimit tradicional dhe në zonën e rekreacionit, në rastet kur ato zënë vend në pamjen estetike të Liqenit, ose kur bien me pamje nga liqeni ose kur bien brenda zonës ujëmbledhëse, ose kur bien në zona gjeologjike karstike, pavarësisht se ato lejohen mbasi pajisen me Leje Mjedisore.
 59. Aktivitetet industrriale do të lejohen mbasi të pajisen me Leje mjedisi, vetëm në rastet kur ato zënë vend jashtë zonës së mbrojtur të kësaj kategorie (peisazh i mbrojtur), në rastet kur ndodhen jashtë kufijve të zonës buferike për gjeomonumentet e natyrës dhe të kulturës, dhe në rastet kur ndodhen prapa kodrave brenda zonës së mbrojtur, por jo në zona karstike.
 60. Të gjitha ndërtimet duhet të jenë me çati për të ruajtur traditën dhe uniformitetin.
 61. Në qytetin e Korçës kërkesa për shtimin e sipërfaqeve të gjelbërta dhe ruajtjen e sipërfaqeve ekzistuese është një domosdoshmëri që lidhet jo vetëm me dëmtimin e larmisë së botës shtazore dhe bimore por drejtpërdrejt edhe me shënlumein e popullatës.
 62. Një ndër zonat më të rëndësishme për Bashkinë e Korçës janë edhe Kodrat e Moravës. Kodrat, shkëmbinj të dhe vendet e pjerrëta të Moravës janë mushkëria e qytetit si dhe ndikojnë shumë në peizazhin e tij.

63. Korça është shumë e pasur me monumente të kulturës, gjë që dëshmon se qyteti ka qenë në të kaluarën vatër e rëndësishme e kulturës materiale e shpirtërore për popullin tonë. Numërohen rreth 110 monumente kulturore, që mbrohen nga shteti, si Muzeu i artit mesjetar shqiptar, Muzeu arkeologjik i Korçës, Muzeu i arsimit.
64. Etnografia - Popullsia në rrethin e Korçës është e përzier, myslimane e ortodokse.
65. *Antikiteti* - Zona e Korçës e ndodhur në kufi me Mbretërinë Ilire dhe Epirin është banuar që nga mijëvjeçari i katërt p.e.s.
66. Veshjet popullore janë përdorur në raste të festave, dasma dhe ceremoni të tjera.
67. *Festat lokale* – ato janë të shumta, ndër të cilat ne do të përmendim shkurtimisht: festimet e Krishtlindjeve, të cilat zhvillohen më 25 dhjetor të çdo viti.
68. *Konteksti historik, kulturor dhe arkeologjik* - Shqiptarët janë pasardhës të popullit ilir dhe këta të fundit janë pasardhës të popullit pellazg.
69. *Monumentet Arkeologjike te Rrethit Korçë* - Kalaja “ Hija e korbit”, me mure rrethuese të shekujve IV-II para Krishtit dhe mure mesjetare të shek V-VI pas Krishtit. Kalaja e Mborjes, me mure mesjetare të shek. IX- XI pas Krishtit, etj.
70. Historikisht nuk ka pasur objektete të trajtimit të ujërave të zeza dhe ato janë derdhur direkt në lumenj, ku pastaj rrjedh në lume. Kjo praktikë ka rezultuar në kontaminim të gjerë dhe të ashpër të lumenjve dhe shtretërve të lumenjve.
71. Qyteti i Korçës aktualisht është i lidhur me një sistem të integruar ujërash të zeza dhe kullimi nëpërmjet tubacioneve të konsoliduara, pa pasur sistem veçmas për ujërat e zeza dhe veçmas për kullimin.
72. Duke qënë se rajoni në fjalë sidomos zonat suburbane, kryesisht ndërtimet dhe banesat vendosen në zona të ngritura mund të sigurohet trajtimi i ujërave të përdorura me anë të lagunazhit natyror.
73. Pothujse të gjithë njësitë administrative kanë probleme me ujitjen e bimëve. Duhet rehabilituar rreth 40km kanale kryesorë, rreth 50km kanale të dytë, rreth 30 vepra arti në kanalet kryesorë.
4.8.2 Menaxhimi i Mbetjeve të Ngurta.
74. Strategjia e mbetjeve urbane duhet të mbështetet mbi Vlerësimin e grumbullimit dhe transportimit të mbetjeve urbanë në shesh grumbullim; Pajtueshmëria me kërkesat ligjore si cilësia e ajrit, zhurmat, dridhjet, rrjedhjet ujore dhe të lëngshme.
75. Menaxhimi i mbetjeve në vend është akoma në një nivel të ulët.
76. Nuk ka një sistem të sigurtë për administrimin e mbetjeve të rrezikshme (atyre të prodhuara nga industrinë dhe ato shtëpiake). Sistemi i menaxhimit të mbetjeve të rrezikshme është shumë i dobët.
77. Në shumicën e rasteve industria e riciklimit varet nga lëndët e para të riciklueshme që importohen në Shqipëri.
78. Sektori i mbetjeve paraqet një nga sfidat më të rëndësishme që ndesh Shqipëria.
79. Paradokset e menaxhimit të mbetjeve- Grumbullohen në venddepozita të hapura në natyrë; Nuk kryhet asnjë lloj përpunimi; Vendosen në depozitime të shkrifta, toka buke; Hidhen pranë sistemeve ujore (lumenj, perrenj); Digjen jo rallë në gjendje të lirë; Jashtë kushteve të kontrollit mjedisor.

80. Pjesa me e madhe e mbetjeve të këtyre zonave depozitohen nëpër lumenj ose në anë të rrugëve, të cilat zhvendosen nga përrrenjtë ose grumbullohen në vend-depozita të hapura në natyrë. Duke qenë se në zonat rurale, tipi i mbetjeve të gjeneruara është kryesisht bujqësore, shumë familje e kryejnë vetë asgjësimin e tyre përmes djegies në gjendje të lirë.
81. Nga përlllogaritjet e përafërta të bëra nga grupi studimor rezulton se në këtë zonë mund të formohen jo më tepër se 200 ton mbetje urbane në ditë ose rreth 6,000 ton në muaj.
82. Për parandalimin dhe menaxhimin e mbetjeve është vendosur një rend prioriteti në hierarkinë e mbetjeve: Parandalim; Përgatitje për ripërdorim; Riciklim; Rikuperim tjetër, p.sh. rikuperim energjie; Groposje.
83. Objektivi kryesor është mbyllja dhe rehabilitimi i venddepozitimeve ekzistuese, dhe ndërtimi i venddepozitimeve rajonale sipas standarteve të BE. Aktualisht janë të ndërtuara disa landfille në përputhje me standartet europiane. Projekti i Menaxhimit të Mbetjeve të ngurta për qytetin e Korçës (landfilli i Maliqit) është një nga projektet më të mëdha në fushën e menaxhimit të mbetjeve në vendin tonë.
84. Nga fluksi i ndërtimeve krijohen mbetje inerte të shumta, të cilat në të shumtën e rasteve i hedhin ku të mundin, në anët e rrugëve, në shpatet e përrrenjëve.
85. Kohët e fundit ka pasur disa iniciativa pozitive për ndarjen e mbetjeve në dy grupe kryesore, organike dhe jo organike. Nuk ka një rrjet të integruar dhe të përshtatshëm impiantesh për trajtimin dhe heqjen e mbetjeve, si dhe rikuperimin e mbetjeve.
86. Spitali së bashku me disa njësi të tjera farmaceutike, laboratorë apo klinika dentare kanë nënshkruar një kontratë me kompaninë MEDI-TEL Sh.p.k në Tiranë për trajtimin e mbetjeve spitalore.
87. Vatra ndotjeje janë edhe “varrezat” e automjeteve që gjenden të shpërndara në shumë pika të hapësirave të bashkive të vendit, të cilat prodhojnë ndotje të përditshme si në ujrat dhe në tokat përreth.
88. Energjia elektrike në dispozicion e përftuar nga të gjitha burimet, në vitin 2014 u ul me 0,8 përqind krahasuar me vitin 2013. Sasia e energjisë së prodhuar në vend dhe shkëmbimi i energjisë elektrike rezultoi 7.794 GWh.
89. Prodhimi neto vendas i energjisë elektrike përbën 60,6 përqind të energjisë në dispozicion për konsum. Sasia gjithsej e prodhuar në vend gjatë vitit 2014 është 4.726 GWh nga 6.959 GWh e prodhuar gjatë 2013, e cila rezultoi me rënie prej 32,1 përqind.
90. Burimi kryesor i prodhimit të energjisë elektrike është prodhimi nga hidrocentralet.
91. Konsumi i energjisë referuar tabelës së mësipërme për konsumatorët familjarë është 3.5 MWh, gjithashtu një peshë të konsiderueshme e zë konsumi jo-familjar.
92. Gazsjellësi Transadriatik ka filluar ndërtimin në seksionin që kalon në Shqipëri në mesin e vitit 2015 dhe do të zgjasë afërsisht 3.5 vjet, parashikohet fillimi i funksionimit të tij gjatë vitit 2018. Duke qenë se zona e Korçës, ka një klimë kontinentale dhe përdor për ngrohje, energjinë nga biomasa, ky gazsjellës mund të bëjë të mundur furnizimin me lëndë të parë për gaz të një Teci që punon dhe funksionon me anë të kësaj lënde, e cila është dhe në vazhdim të traditës së mëparshme.

93. Një Tec prej 100 MW mund të sigurojë për rajonin juglindor Korçë Pogradec Ersekë një përfitim energjie dhe një kursim të lëndës drusore në pyll. Nga ana tjetër Tapi mund të sigurojë dhe një linjë bashkëshoqëruese të rrugëve ndër rajonale.
94. Rreth 98% e prodhimit aktual të energjisë elektrike në Shqipëri është hidroenergjia. Aktualisht, përdoret rreth 40% e potencialit hidroenergjistik të vendit, nga 4500 MW kapacitet potencial teorik, me një mesatare potenciale gjeneruese totale prej 16 TWh në vit
95. Në bazë të hartës sizmotektonike të Shqipërisë, (Sh. Aliaj, 1988) rajoni në fjalë bën pjesë në zonën sizmogjene Shkodër-Mat-Librazhd-Korçë me aktivitet sizmik deri në 8 ballë ose me magnitudë 5.5 deri në 6.0.
96. Linjat tektonike aktive - Krijojnë zona të paqëndrueshme në hapësira të gjera, paqëndrueshmëri e cila vjen si rezultat i jonjëtrajtshmërisë së lëvizjes së blloqeve të ndryshëm të tokës dhe për pasojë ndodhin çedime të diferencuara të trojeve. Edhe pse këto levizje janë shumë të ngadalta, ato mund të bëhen tepër kërcënuese në rastet e ndodhjes së tërmeteve.
97. Megjithatë, investitori duhet të jetë i kujdesshëm në këqyrjen dhe marrjen e masave pararendëse, si në vlerësimin e ngjarjeve të vogla sizmike, çlirimin e gazit radon, ndryshimi i nivelit të ujërave nëntokësorë, sjelljen dhe reagimin e kafshëve, fryrjen e pjerrësive, fryrjen e sipërfaqeve, etj.
98. Rrëshqitjet janë një fenomen i përhapur në territorin e Bashkisë. Në hartën e përhapjes së rreziqeve gjeologjike, janë hedhur rreth 88 rrëshqitje të njojtura, por kjo nuk do të thotë se në këtë territor nuk ekzistojnë rrëshqitje të tjera.
99. Në brendësi të masivit zhvillohen hapësira karstike të fshehta, të cilat e bëjnë të paqëndrueshëm truallin që reflektohet në sipërfaqe dhe nga çasti në çast ky truall mund të pësojë levizje vertikale nga lart- poshtë.
100. Erozioni sipërfaqësor prek zona të mëdha të fshatrave të rrëzës së malit të Thatë dhe në luginën e lumit Shkumbin. Në këtë territor kemi dalje të fuqishme të formacioneve litologjike molasike e flishore argjilore. Ekspozimi ndaj faktorëve ekzogjenë të alterimit, si rezultat i mungesës së pyjeve natyrale, bën që sipërfaqe shumë të gjëra të denudohen me shpejtesi të frikshme.
101. Sipërfaqet e djegura, gjatë periudhës 1990-2014, janë të madhësive të ndryshme, me nivelin më të lartë në vitin 2007, me 30,856 ha.
102. Në kushtet e mungesës së mbulesës bimore, erozioni në këtë rajon sikundër në shumë zona të tilla të ngjashme të vendit, varion nga 20.1-34.2ton/ha/vit. Ndërkohë që në sipërfaqet e pjerrëta, përrenjtë transportojnë 70-100ton/ha/vit. Në tokat e larta, me pjerrësi më të madhe se 30% dhe në vartësi të mbulesës bimore, shkalla e humbjes së tokës nga erozioni është në kufij më të lartë.
103. Në tokë të zhveshur, intensiteti i erozionit dhe niveli i humbjes së tokës është i lartë, më shumë se 100ton/ha/vit, kështu shtimi i prerjeve rrit intensitetin e erozionit. Zonat më të prekura janë në afërsi të zonave malore ku kemi shpyllëzime dhe prerje drurësh., etj.
104. Në territorin e Bashkisë, në sipërfaqe shfaqen shkëmbinj rrënjësorë, si edhe dhera të Kuaternarit të tipit mbulesor me shkëmbinjtë që ndahen në tre grupe: 1- Shkëmbinj të fortë, 2- Shkëmbinj mesatare, 3- Shkëmbinj të butë.
105. Studimet gjeologjike – inxhinierike që kryhen për ndërtimet në sektorin me zhvillim të vogël të fenomeneve të rrezikut gjeologjik, përveç vlerësimit të parametrave gjeoteknikë të shtresave të tokës, duhet të japi të dhëna të plota për fenomenet e rrezikut gjeologjik që mund t'i kërcënojnë

këto ndërtime, si dhe të rekomandojë edhe masat mbrojtëse përkatëse, me qëllim eliminimin apo mosaktivizimin e fenomeneve të rrezikut.

106. Në territorin e bashkisë Korçë, gjejnë përhapje shkëmbinj dhe dhera me litologji të ndryshme, të moshave nga Triasiku e deri në Kuarternar;
107. Përbërësit litologjike të trojeve të bashkisë Korçë i kemi klasifikuar në shkëmbinj dhe në dhera;
108. Në territorin e bashkisë Korçë gjejnë përhapje njësitë morfologjike fushore, kodrinore dhe malore, me rritje të kuotave kryesisht nga perëndimi për në lindje;
109. Vetite fiziko-mekanike të përbërësve litologjike jepen (në mënyrë vizuale të pa përdorshme për ndërtime) duke treguar limitet minimale e maksimale të tyre;
110. Elementët e rrezikut gjeologjik janë të hedhura në hartë në sipërfaqet ku ato shtrihen, dhe në tekst përshkruhen të grupuara;
111. Zonimi i territorit për përshtatshmerinë ndërtuese, merr në konsiderate tre kritere kryesore: a) kriteri litologo- gjeologo- inxhinierik; b) kriterin e ekspozimit ndaj rrezikut gjeologjik dhe c) kriterin morfologjik. Si kriter ndihmës është përdorur edhe ai sizmik.
112. Problemet ambientale të lidhura me rehabilitimin e zonave jo-operacionale të ish-sheshit minerar përfshijnë sa më poshtë: Sistemimi me banesë i atyre që kanë zaptuar ish ndërtesat e minierës; Nxjerrja jashtë përdorimit dhe rilëvizja e uzinës së abandonuar brenda ndërtesave; Realizimi i vlerës së ndonjë aset; Shkatërrimi i banesave dhe strukturave të abandonuara dhe hedhja e materialit të padobishëm, etj.
113. Lënda e parë karbonatike (gëlqerorët), argjilat gjenden në territorin e Korçës dhe plotësojnë kushtet sasiore e cilësore të nevojshme në fushën e industrisë së ndërtimit, infrastrukturës, etj;
114. Për mineralin e kromit: Të vazhdoje kryerja e studimeve gjeologjike për vlerësimin sasior dhe cilësor të shfaqjeve të mineralizuara të pa konturuar me punime kërkim-zbulimi;
115. Për mineralin e bakrit: Rivënia në punë e minierave ekzistuese, përpunimi në vend i mineralit të bakrit do të çonte në shtimin e punimeve të kërkim-zbulimit për shtim të rezervave në gjithë objektet e këtij qarku;
116. Për mineralin e Hekur Nikelit: Rezervat e Fe-Ni janë të konsiderueshme. Tani shfrytëzohen vetëm 3% e tyre me karrierë pasi çmimi i tregut është i ulët dhe nuk lejon shfrytëzimin nga nëntoka. Rivënia në efikasitet e Vb kërkon ngritjen e industrisë së çelikut, nikelit dhe kobaltit;
117. Për shkëmbinj të dhe mineralet industriale interes të veçantë kanë rërat kvarcore të cilat pas një pasurimi në rrugë të lagur mund të përdoren si lëndë e parë për fajance dhe qelq. Gëlqerorët, troktolitët, të kompletuar me studime mbi bllokshmerinë si dhe uniformitetit të ngjyrës paraqesin interes për tu përdorur për vetitë dekorative;
118. Të rivlerësohet efektiviteti i përdorimit të qymyreve të qarkut të Korçës si lëndë djegëse për përdorim në prodhimin e tullave, tjegullave, prodhimit të energjisë, në situatat e sotme të rritjes së çmimit të energjisë elektrike.
119. Analiza demografike është baza mbi të cilën mbështeten të gjitha elementet planifikuese të planit të përgjithshëm vendor. Duke pasur parasysh të gjitha zhvillimet demografike, lëvizjet e mëdha migratore të 20-25 viteve të fundit, është shumë e rëndësishme një analizë e thelluar në këtë aspekt.

120. Analiza SWOT është një analizë arsyetimësh të kontekstit territorial, mbi të cilin realizohet një program ndërhyrjesh. Qëllimi i analizës është përkufizimi i mundësive të zhvillimit të një territori apo të një fushe, që vijnë nga vlerësimi i pikave të forta dhe nga kufizimi atyre të dobëta, duke shfrytëzuar mundësitë dhe duke paraprirë kërcënimeve të mundshme.
121. Ndikimet e rëndesishme të Planit në mjedis dhe objektivat mjedisore janë analizuar dhe vlerësuar sipas shkalleve të mëposhtme: A – s'ka ndikim/ndikim pozitiv, B – ndikim i parendesishëm, C – ndikim i behet i parendesishëm, për shkak të zbatimit të masave zbutëse D – ndikim i rëndesishëm, E – ndikim shkatërrues dhe X – vlerësimi i ndikimit nuk është i mundur
122. Për të kryer vlerësimin numerik të nivelit të përputhshmërisë është përdorur grafiku i vlerësimit që jepet në Tabelën më poshtë.
123. Në këndvështrimin e lidhjes mes politikave të Planit dhe objektiveve mjedisore, vërehet një diversifikim i përputhshmërisë sipas fushave përkatëse mjedisore.
124. Politikat që lidhen me Përmirësimin e Cilësisë Urbane dhe ato që lidhen me Mbrojtjen dhe Përmirësimin e Cilësisë së Mjedisit kanë klasifikimin më të lartë në nivelin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore.
125. Politikat që lidhen me Zhvillimin e Qëndrueshëm Ekonomik dhe Përmirësimin e Infrastrukturës kanë klasifikimin më të ulët në nivelin e përputhshmërisë me objektivat mjedisore. Sidoqoftë, secila prej këtyre politikave është në përputhshmëri të plotë me të paktën një, dhe në shumicën e rasteve me 2 dhe 3 objektiva mjedisore.
126. Dy politika të Planit, specifikisht: Vendosja e standarteve të projektimit urban, dhe Krijimi i Parqeve Rajonale, janë në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore, duke marrë rezultatin maksimal të mundshëm.
127. Secila prej politikave të planit (përveç dy politikave që klasifikohen me përputhshmëri të plotë) nuk kanë lidhje me të paktën 1 objektive mjedisore dhe në shumicën e rasteve me 2 objektiva.
128. Dy objektiva të Planit që lidhen me Sistemin Urban janë pothuajse në përputhshmëri të plotë me të gjitha objektivat mjedisore.
129. Politika e cila ka lidhje me Zhvillimin e Qëndrueshëm Ekonomik dhe më specifikisht me Programin specifik për zhvillimin e biznesit, financave të qëndrueshme, nuk ka lidhje me asnjë prej objektiveve tona mjedisore.
130. Mund të thuhet se, në këndvështrimin e përgjithshëm, objektivat dhe politikat e Planit janë në përputhje me objektivat mjedisore.
131. Plani i Përgjithshëm urban i bashkisë së Korçës përcakton projekte konkrete për çdo politikë, të cilat janë gjykuar si më të përshtatshmet për zbatimin e politikës përkatesë. Projektet janë listuar për çdo politikë, sipas përcaktimeve në Plan. Në Tabelën e mëposhtme janë identifikuar projektet specifike dhe vlerësimi i tyre për ndikime direkte apo indirekte në mjedis, në lidhje me objektivat mjedisore të përcaktuara. Shkurtimisht, këto projekte përfshijnë rigjenerimin e qendrave urbane dhe rurale, projekte që lidhen me përmirësimin e shërbimeve publike dhe private, urbanizimin, stilin e jetesës, hapësira argëtimi/çlodhjeje, turizmin, bujqësinë, mjedisin etj.

132. Në përgjithësi, konkludohet se duke realizuar ndërhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.
133. Në marrëdhënie me objektivat mjedisore, të gjitha projektet specifike që lidhen me Objektivën Strategjike “Përmirësimi i Cilësisë Urbane” janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore, bile konsiderohen se do të kenë ndikime pozitive në këtë drejtim.
134. Projektet e parashikuara për Objektivën Strategjike “Infrastruktura”, konkretisht janë në përputhshmëri mesatare me objektivat mjedisore, ndërkohë disa nga projektet, kanë një përqindje të konsiderueshme përputhshmërie të pjesshme apo të kushtëzuar, për shkak të ndikimeve që priten të shkaktojnë, dhe që kërkojnë zbatimin e masave përkatëse zbutëse.
135. Lidhur me projektet e parashikuara për arritjen e Objektivës Strategjike “Zhvillimi i Qëndrueshëm Ekonomik” mund të thuhet se shkalla e përputhshmërisë është e pranueshme. Zbatimi i masave zbutëse për të gjithë projektet e parashikuar përbën një detyrim thelbësor për të realizuar me sukses këto projekte dhe për arritjen e objektivës përkatëse.
136. Përsa i përket Objektivës Strategjike “Përmirësimi i Cilësisë së Jetesës”, përgjithësisht projektet janë të pranueshme nga pikëpamja mjedisore; sidoqoftë niveli i përputhshmërisë së kushtëzuar këtu është i lartë, kështu që kërkohet zbatimi i masave zbutëse për të katër projektet e parashikuara për arritjen e kësaj objekte.
137. Projektet që parashikohen për arritjen e Objektivës Strategjike “Mbrojtja dhe Përmirësimi i Cilësisë së Mjedisit” përgjithësisht kanë një nivel të lartë përputhshmërisë me objektivat mjedisore. Projektet në përgjithësi janë plotësisht në përputhje me objektivat mjedisore, ndërkohë që ka pak projekte ku përputhshmëria është konsiderueshëm e lartë. Përsa i përket projekteve të tjera, të cilat kanë një nivel të caktuar përputhshmërie të kushtëzuar, duhet që të aplikohen masat zbutëse përkatëse për të adresuar ndikimet e tyre në mjedis.
138. Në përgjithësi, konkludohet se duke realizuar ndërhyrjet e duhura hapësinore dhe duke zbatuar të gjitha masat e nevojshme zbutëse, të gjitha grup-projektet janë të pranueshme nga këndvështrimi mjedisor.
139. Impaktet mjedisore kumulative përcaktohen në këtë Raport si një kombinim i impakteve të zbatimit të veprimeve të Planit në aspekte të ndryshme të mjedisit. Në zbatimin e veprimeve të Planit, impaktet mjedisore kumulative variojnë sipas aspekteve individuale të mjedisit.
140. Paragrafi i udhëzime dhe masat zbutëse përcakton udhëzimet dhe masat mbrojtëse për të siguruar arritjen e objektivave të rëndësishëm mjedisorë në fushat e vecanta.

12.2 MENDIME PËR T’U MARR PARASYSH

1. Në lidhje me ujin e pijshëm duhet të bëjmë të mundur

- mbrojtjen e burimeve karstike, si akuiferi me i rëndësishëm i Bashkisë së Korçës.
- mbrojtjen e burimeve kryesore, të cilët kanë lidhje të mirë hidraulike dhe kontribuojnë në masen 30-50% të burimeve karstike dhe shpejtësia e lëvizjes së ujit është shumë e madhe.
- përcaktimin e zonave sanitare të burimeve të akuiferit çarje-karst, si akuiferi kryesor i Bashkisë, si dhe më i prekshmi ndaj ndotjeve të ndryshme.
- sistemimin e hedhurinave drejt pikes së transferimit.

- ndalimin e nxjerrjes së gurëve nëpërmjet karrierve të gurit në akuiferin karstik, apo ndalimi i shfrytëzimit të mëtejshëm.
- shtimin e kapaciteteve ujore, ku kryesori të jetë akuiferi, me porozitet çarje-karst, i cili ka edhe rezervat kryesore dhe më të mëdha në Bashkinë Korçë

Masa urgjente

1. Përmirësimi i pyjeve të lisit, rehabilitimit të tyre në një kohë sa më të shkurtër për rritjen e prodhimit të tyre.
2. Kryerja e prerjeve silvikulturale në trungishtet e pyjeve të ahut, nxjerrja prej tyre të materialit drusor si dru zjarri dhe shkurtimin e kohës për futjen në shfrytëzim të tyre.
3. Pyllëzimi i kanaleve, brigjet e lumenjve, krijimi i brezave mbrojtës në fushë dhe futjen e llojeve me rritje të shpejtë.
4. Pyllëzimi i sipërfaqeve të dëmtuara nga erozioni dhe tokave të refuzuara kryesisht afër qendrave të banuara për të krijuar një mjedis të pëlqyeshëm nga faktori njeri.
5. Të kryhen investime për përmirësimin e kullotave dhe rritjen e kapacitetit kullor të tyre.
6. Të shkohet drej dhënies në përdorim të fondit pyjor personave fizikë me banim në fshat në mënyrë që të plotësohen nevojat e tyre për material drusor.

2. Ruajtja e tokës së bukës

Plani i Përgjithshëm Urban në përputhje me direktivat e Planin e Përgjithshëm Kombëtar, si dhe në përputhje me direktivat e legjisllacionit Europian ka menduar se në asnjë rast, sikundër ka ndodhur deri më sot, tokave urbane t'ju mbivendosen vepra urbane. Ndërkohë që tokat me bonitet të kategorisë së pestë, të mund të diskutohet prekja apo zënia e tyre dhe ato të kategorisë 6 dhe 7, normal që mund të preken nga veprat urbane.

Për të ardhmen në shërbim të përmirësimit të gjendjes rekomandojmë:

1. Rigjenerimin dhe ripërtitjen e bimësisë ekzistuese nëpërmjet mbrojtjes nga kullota dhe ripyllëzimeve.
2. Disiplinimi i rrjedhjeve ujore në përroska dhe përrenj

Frenimi i rrëshqitjeve dhe mbrojtja e tokave nga gërryerja, rekomandohet një sërë masash komplekse kundër me kryesoret dhe emergjente janë:

1. Ndërhyrja në grumbujt pyjorë me kurordëndësi nën 04, ku numuri i drurëve është i rrallë dhe bimësia barishtore është e dëndur me punime ndimëse për të siguruar ripërtitjen e tyre.
2. Ndërhyrja në parcelat e eroduar me shkallë mbulimi të vogël deri në mesatare me punime biollogjike si Pyllëzime me farë e fidana, si dhe pyllëzime të kombinuara.
3. Ndërtimi i veprave si prita të bëhen në pellgjet ujëmbledhës në pjesën e sipërmë të baseneve (përroskave).
4. Ndërtimin e veprave të ndryshme hidroteknike të karakterit inxhinierik, me mure të thatë, me gabona në vëndet që rrëshqasin, si dhe me llacimento.
5. Kryerja e punimeve përmirësuese agroteknike në kullota si: Kontrolli dhe shkulja e barneve të këqia në këto sipërfaqe; Plehrimi i tyre me qëllim rritjen e prodhimit të tyre;
6. Rimbjellja e llojeve të vlefshme në sipërfaqet që janë dëmtuar;

7. Krijimi i plantacioneve me shkurre me qëllim sigurimin e bazës ushqimore për blegtorinë në pikat kritike dhe duke kontrolluar erozionin;
8. Nxitja e popullsisë lokale drej zhvillimit të turizmit rural, duke patur parasysh vlerat që afron zona;
9. Kryerja e studimeve të reja lidhur me hartimin dhe zbatimin e politikave agro-pjore për zonën.

3. Një filozofi që e shoqëron përjetësisht Planin e Përgjithshëm Urban duhet të jetë:

1. Në zonën e mbrojtur të Kat.-II, nuk duhet të ketë zhvillime industriale dhe të ndaluar në mënyrë kategorike në të gjitha nënzonat e saj.
2. zhvillime industriale dhe të ndaluar në mënyrë kategorike në zonën e përdorimit të qendrueshëm, në zonën e përdorimit tradicional dhe në zonën e rekreacionit, ose kur bien në zona gjeologjike karstike, pavarësisht se ato lejohen mbasi pajisen me Leje Mjedisore.
3. Aktivitetet industriale do të lejohen mbasi të pajisen me Leje mjedisi, vetëm në rastet kur ato zënë vend jashtë zonës së mbrojtur, në rastet kur ndodhen jashtë kufijve të zonës buferike për gjeomonumentet e natyrës dhe të kulturës, por jo në zona karstike.
4. Të gjitha ndërtimet duhet të jenë me çati për të ruajtur traditën dhe uniformitetin.

Këto duhet të jenë koncepte të panegociueshme.

4. Tipologjia e ndërtimit

1. Plani i Përgjithshëm Urban do të udhëhiqet nga filozofia e ndërtimit, duke respektuar traditën, d.m.th që ndërtimet në zona suburbane nuk duhet të kalojnë atë të peisazhit të përgjithshëm të ndërtimeve deri më sot, ku mbizotëron ndërtimi dy katësh, i cili mund të harmonizohet deri në një siluetë 2 +1 kate.
2. Ndoshta në përcaktimin e qendrave të çdo zone administrative mund të ketë ose një institucion fetar në varesi të besimit që egziston ose një ndërtesë të tipit 'target', por jo më e lart se 4-5 kate që mund të jetë vepër banimi, siluetë arkitekturore ose objekt kulturi, etj.
3. Një filozofi tjetër që shoqëron Planin e Përgjithshëm Urban është që të gjitha ndërtimet, si në zonën urbane (qytet), apo në zonen suburbane (fshat), të gjitha ndërtimet duhet të kenë për mbulesë atë të tipit çati, pse jo, pjesë të kesaj çatie të jenë të përshtatura me pajisje si panele diellore për përfitim energjie. Mbulimi me çati na siguron, jo vetëm termoizolim apo kursim energjie, por edhe moskthim të energjisë diellore për shkak të së cilës kemi një rritje të temperaturave lokale, përpos një vizioni absurd jo estetik.
4. Çdo njësi administrative duhet të ketë një njësi tipike turistike.

Korridore Ekologjike Kulturore Urbane (regjionale dhe lokale)

1. Plani i Përgjithshëm Urban mund të parashikojë korridore ekologjike urbane, nga niveli lokal apo ndër rajonal deri në ato ndërshtetëror. Konkretisht, rajoni i Korçës mund të ketë një korridor ekologjik kulturor urban (KEKU) në rang lokal, siç mund të jetë ai lindje përëndim Parku Kombëtar i Drenovës me zonën e menduar për park Kombëtar i Ostrovicës, i cili mund të vazhdojë duke marrë kuptimin e një KEKU regjional në drejtim të Tomorrit. Nga ana tjetër, ky segment mund të jetë pjesë e një KEKU ndërshtetëror, si vazhdimesi e korridoreve kulturore

historike Vlorë-Himare, Berat-Skrapar, Pogradec-Korçë, Ohër-Manastir-Selanik deri në Varna-Burgas të Bullgarisë. Infrastruktura e këtij korridori jep lehtësira, sikundër ka dhënë në histori për shkëmbime tregtare, etnokulturore, sportive, etj. Secili segment i këtij KEKU ka elementet e vet biometrik, ku bashkon dhe lidh zona brenda një bashkie, ndërbashkie deri në ndërshtetror.

2. Por për rajonin e Bashkisë Korçë mund të funksionojë edhe një plan projekt për Korridor Ekologjik Lokal, siç mund të jenë ato të parashikuara edhe më lart:
3. Korridori i parë përcaktohet nga Kodrat e Moravës në vendin ku gjendet Monumenti i Varrezave të Dëshmorëve, i cili futet në qytetin historik nga lindja.
4. Korridori i dytë përcaktohet nga Parku Rinia, i cili vijon në zonën universitare dhe vijon më tej.
5. Së fundmi, do të zhvillohet një aks i tretë i gjelbër rigjenerimi në drejtimin nga pazari në vend depozitimin aktual të mbetjeve, i cili duhet të rehabilitohet e të kthehet në një zonë çlodhëse.
6. Për korridoret lokal, sigurisht do të aplikohen elementet funksional të lejueshëm. Këto segmente si pjesë përbërëse të Korridorit Ekologjik Urban, duke qenë se ka një potencial të madh për shfrytëzimin rekreativ janë supozuar si një zonë përdorimi rekreative dhe peizazhike, për faktin e shtrirjes në mes të zonave kodrinore me pyll masiv, duke i dhënë një veçori tepër specifike dhe vlera shumë të mëdha turistike, ekologjike, etj. Nën këto kushte, i kemi quajtur korridore ekologjike lokale urbane që presupozon të kenë respektivisht parametrat e lejuar urban.
7. Projektet test janë propozuar me qëllim që të testojnë veçori të caktuara të zhvillimit nga prioritetet e bashkisë. Zhvillimi i tyre pritet të promovojë mënyrën e re të drejtimeve prioritare që do të marri bashkia, si nga pikëpamja investimit ashtu edhe nga pikëpamja e funksionalitetit. Për Bashkinë e Korçës, janë përzgjedhur tre projekte test: sheshi përpara Muzeut të Ikonave; rikonceptimi i hapësirave të fabrikës "Birra Korça" dhe sheshi qendror i Voskopojës.

5. Sugjerime për trajtimin e mbetjeve

Në kushtet e reja ku do të ndodhet Bashkia Korçë lidhur me mbetjet urbane shihet i nevojshëm një plan i ri menaxhimi për mbeturinat, ku të spikasim masat, rrugët dhe mekanizmat për:

1. Mënyrën e ndarjes së mbetjeve qysh në burim, për të cilën do të propozojm atë të ndarjes me dy kazanë prej 1,7m³, plastik, hermetikisht të mbyllur që mund të futesh, jo të tërheqësh prapa, ku njeri do të jetë për mbetjet e thata (plastikë, karton, letra, qelq, metalike) e tjetri për mbetjet e njoma (kuzhine, organike).
2. Gjetjen dhe ngritjen e një sheshi i quajtur pikë transferimi, i cili do të shërbejë për ri ndarjen e mbetjeve, duke krijuar lëndë të parë e të ndryshme deri në] masën 80% për kompanitë e riciklimit, si dhe duke zvogëluar sasinë e tyre deri në 20% për drejt landfillit të Maliqit.
3. Mbetja e tepruar dhe e pa biodegradueshme, që rezulton nga para trajtimet e mësipërme, ku riciklimi, të drejtohet për në Landfillin Ekologjik Rajonal të Maliqit.

6. Sugjerime lidhur me masat antisizmike për mosdëmtimin e objekteve do të konsistojnë:

1. Objektet duhen ndërtuar solid, me disa breza e të lidhur mirë;
2. Të përdoren si taban shtresa të rekomanduara nga studime enkas gjeoteknike;
3. Të mënjanoen ujërat sipërfaqësorë;
4. Të përdoren material ndërtimi me cilësi të kontrolluar;

5. Sugjerimet lidhur me rreziqet gjeonatyrore do të konsistojnë në kujdesin:

1. ndaj fundosjes në rastet e zonave që prodhojnë ujëra nëntokësorë ose ato që ndodhen mbi sipërfaqe të shfrytëzuara minerare, të cilat lidhen me këto mundësi, duke bërë që të mund të preken nga këto ndikime negative.
2. Për shkëmbinjë që çlirojnë radonin si ata magmatikë e metamorfikë si shiste, gnejse, etj., ku sSa më të mbyllura të jenë ndërtimet aq më shumë përqëndrohet edhe radoni. Përqëndrime më të mëdha janë në dimër se sa në verë për shkak të avullimeve. Përqëndrimet e larta mbi normën e lejuar shkaktojnë kancer në mushkëri. Bazuar në interpretimet e bëra mendojmë se ndotja nga radoni është e shumë e përfillshme, për shkak se treguesit e sipërmendur rezultojnë të jenë pjesëmarrës në formacionin tonë në sipërfaqe e në thellësi, ose në zonat përreth saj.
3. Investitorët duhet të marrin masa, duke bërë zbutjen e saj me anë të izolimit të themeleve, ventilimit të përshtatshëm për raste zyrash apo ndërtimesh, etj.

7. Lidhur me masat ndaj erozionit dhe sitemimit të kullotave e pyjeve për të ardhmen në shërbim të përmirësimit të gjendjes rekomandojmë:

1. Rigjenerimin dhe ripërtitjen e bimësisë ekzistuese nëpërmjet mbrojtjes nga kullota dhe ripyllëzimeve.
2. Disiplinimi i rrjedhjeve ujore në përroska dhe përrenj

Frenimi i rrëshqitjeve dhe mbrojtja e tokave nga gërryerja, rekomandohet një sërë masash komplekse ku ndër me kryesoret dhe emergjente janë:

1. Ndërryerja në grumbujt pyjorë me kurordëndësi nën 04, ku numuri i drurëve është i rrallë dhe bimësia barishtore është e dendur me punime ndimëse për te siguruar ripërtëritjen e tyre.
2. Ndërryerja në parcelat e eroduara me shkallë mbulimi të vogël deri në mesatare me punime biollogjike si Pyllëzime me farë e fidana, si dhe pyllëzime të kombinuara.
3. Ndërtimi i veprave si prita të bëhen në pellgjet ujëmbledhes në pjesën e sipërmë të baseneve (përroskave).
4. Ndërtimin e veprave të ndryshme hidroteknike te karakterit inxhinierik, me mure te thatë, me gabona në vëndet që rrëshqasin, si dhe me llac cemento.
5. Kryerja e punimeve përmiresuese agroteknike në kullota si Kontrolli dhe shkulja e barneve të këqia në këto sipërfaqe; Plehrimi i tyre me qëllim rritjen e prodhimtarisë së tyre ; Rimbjellja e llojeve te vlefëshme në sipërfaqet që janë dëmtuar; Krijimi i plantacioneve me shkurre me qëllim sigurimin e bazës ushqimore për blegtorinë në pikat kritike dhe duke kontrolluar erozionin ; Nxitja e popullsisë lokale drej zhvillimit të turizmit rural, duke patur parasysh vlerat qe afron zona ; Kryerja e studimeve të reja lidhur me hartimin dhe zbatimin e politikave agro-pyjore per zonën.

8. Lidhur me sitemimin e dampave minerare

1. Sistemimi i karrierave me taraca dhe mbushja e hapësirave të tyre me sterile të stoqeve përkatëse si dhe mbyllja e grykave të puseve të kërkim-shfrytëzimit, si dhe të galerive;
2. Duhet të krijohet koncepti i menaxhimit të mbetjeve të rrezikshme, sepse deri më sot pothuajse ato konsiderohen si mbetje të thjeshta urbane.

3. Kompanitë dhe subjektet private do të kenë njohuritë e nevojshme, për të ndërmarrë hapat e mëtejshme për investime në fushën e kërkim-zbulimit dhe shfrytëzimit të pasurive minerale për bashkinë e Korçës.

Masa Zbutëse Specifike

- Shtimi i sipërfaqeve me pyje dhe bimësi
- Strukturimi i kërkesave për lëndë drusore
- Dizajnimi dhe përcaktimi i kriterëve të ndërtimit të infrastrukturave nëntokësore me materiale dhe struktura rezistente ndaj kushteve të motit dhe në veçanti ndaj temperaturave të larta dhe lagështisë
- Ndalimi i ndërhyrjeve ilegale në infrastrukturën nëntokësore
- Monitorimi i vazhdueshëm i kushteve ekologjike të mjedisve natyrore
- Monitorimi i dinamikës së vijës bregore dhe nivelit të liqenit
- Monitorimi i nivelit të liqenit dhe cilësisë së ujërave në zonat ligatinore dhe ujërat nëntokësore
- Monitorimi i vijës bregliqenore dhe sasisë së sedimenteve që vijnë nga lumenjtë
- Monitorimi i lëvizjes së tokës dhe tjetërsimit të saj
- Monitorimi i marrjes së zhavorreve nga shtretërit e lumenjve
- Përcaktimi i zonave të lejuara për ndërtim HEC-esh dhe digash për bujqësinë
- Monitorimi i gjendjes së monumenteve dhe veprave të trashëgimisë kulturore
- Monitorimi i lëvizjes së popullsisë në zonat urbane dhe rurale
- Zbatimi i kodeve të reja të ndërtimit për ndërtesat sociale dhe kulturore duke përdorur materiale termoizoluese dhe rezistente ndaj kushteve të motit
- Ndërtimi i impianteve të trajtimit të mbetjeve të lëngëta urbane dhe industriale për të zvogëluar sasinë e lëndëve ndotëse në mjediset ujore, tokësore dhe ajrore, dhe
- Përcaktimi i zonave buferike për rastet e ndikimeve nga rritja e nivelit të liqenit.

Masa zbutëse specifike

1. Në rast se zbatimi i një projekti specifik do të ndikojë ndjeshëm në ndonjë akuifer, gjatë hartimit të dokumentacionit të projektit duhet bërë edhe një vlerësim i dëmit ndaj ujërave nëntokësore.
2. Duhet planifikuar zgjidhjet e duhura teknike për të parandaluar ndikimet negative mbi ujërat e larjes, gjatë fazave të ndërtimit dhe shfrytëzimit të infrastrukturës,
3. Ndikimet e ndotjes do të shmangen duke adoptuar praktika të mira të menaxhimit të punës në terren, siç janë:
4. Nuk do të autorizohet depozitimi i produkteve të dëmshme në një distancë më pas se 50 m nga Lumi Devoll si dhe do të kufizohet pranë rrjedhave të tjera ujore siç janë kanalet kulluese;
5. Ambientet e magazinimit duhet të rrethohen dhe mbulohen për të parandaluar derdhje të ndryshme;
6. Kanalet anësore do të ndërtohen përpara ndërtimit të rrugës, për të parandaluar derdhjen e rrjedhjeve të rrugës gjatë ndërtimit, në lumë, apo kanalet kulluese;
7. Hedhja e betonit duhet të bëhet duke përdorur armaturën e duhur, për të shmangur ndotjen;

8. Kur derdhjet nga kantieri duhet të shkarkohen në një lumë, norma e derdhjeve duhet të kontrollohet, në mënyrë që ajo të mos shkaktojë përmytje lokale në rrjedhen e ujit, apo erozioni;
9. Në rast se ka derdhje serioze të kimikateve apo lëngjeve gjatë ndërtimit, kontraktori duhet të hartojë një program të masave për ujërat sipërfaqësore dhe nëntokësore.

9. Filozofia e shfrytëzimit të energjisë

1. Një filozofi që shoqëron Planin e Përgjithshëm Urban është që të gjitha ndërtimet, si në zonën urbane (qytet) apo në zonen suburbane (fshat) të gjitha ndërtimet duhet të kenë për mbulesë atë të tipit çati, pse jo pjesë të kësaj çatie të përshtatura me pajisje si panele diellore për përfitim energjie.
2. Gazsjellsia Tap përben një fat urban dhe social që nëse do lihet të përfitohet ai ofron vlera të medha në sigurimin e energjisë elektrike dhe në punësimin e njerëzve. Duke qënë se zona e Korçës, ka një klimë kontinentale dhe përdor për ngrohje, energjinë nga biomasa, ky gazsjellës mund të bëjë të mundur furnizimin me lëndë të parë për gaz të një Teci që punon dhe funksionon me anë të kësaj lënde, e cila është dhe në vazhdim të traditës së mëparëshme. Një Tec prej 100 MW mund të sigurojë për rajonin juglindor Korçë – Pogradec - Ersekë një përfitim energjie dhe një kursim të lëndës drusore në pyll. Nga ana tjetër TAP-i mund të sigurojë dhe një linjë bashkeshoqeruese të rrugëve ndër rajonale.
3. Mbulimi me çati na siguron jo vetëm termoizolim apo kursim energjie, sepse në rastet me mbulim prej solete, kemi kthim të energjisë diellore, për shkak të së cilës kemi një rritje të temperaturave lokale, përpos një vizioni absurd jo estetik.
4. Një koncept tjetër i Planit të Përgjithshëm Urban që duhet të shoqërojë vendimmarrjet Bashkiake është arritja apo siguri i ndërtesave me Energji 0, të paktën e atyre që ndërtohen rishtaz, kjo d.t.th që të gjitha ndërtesat e planifikuara për ndërtim, do të nënshtrohen një procesi analitik të shfrytëzimit të energjive alternative. Në kësi rastesh, rrjeti do të punojë me dy kahje, edhe të marrë nga rrjeti kombëtar, por edhe një zgjidhje lokale dhe specifike (mulli ere, panele diellorë, biomas) t'i transmetojë energji rrjetit kombëtar. Këto quhen ndërtesa të tipit me energji 0 dhe në rastin, kur jep më shumë seç merr quhen ndërtesa me energji pozitive në përputhje të plotë me legjislacionin Europian.

Propozime paraprake

1. Duke qënë se vendimmarrja shqiptare është treguar dorëlëshuar në dhënien e Hec-eve të shumtë mbi lumenjt shqiptarë (mbi 500 të tillë), ku bëjnë pjesë edhe lumenjt e Bashkisë Korçë, sugjerojmë që në sistemet lumore duhet të zbatohen praktika të sistemit propocional, ku 33.3% e sasisë ujore të konsiderohet e paprekshme si prurje ekologjike, 33.3% të tjera si të paprekshme për produktet bujqësore dhe 33.3% t'iu përkasi prurjeve energjitike, dhe në varësi të kushteve klimaterike, raportet bujqësi dhe energji mund të shkëmbejnë sasira të caktuara për muaj të caktuar.
2. Të abrogohet neni 39, i Ligjit 111, viti 2012, "Për menaxhimin e burimeve ujore", pika 'd', ku thuhet: Pavarësisht nga sasia e rrjedhjes ekologjike që përcaktohet në planet e menaxhimit të

baseneve, ajo nuk mund të jetë më e vogël se prurja me qëndrueshmëri 355 ditë në vit (Q355) – dhe të bëhet: ajo nuk mund të jetë më e vogël se prurja me qëndrueshmëri 300 ditë në vit (Q300).

3. HEC-et në kategorinë e katërt dhe të pestë të zonave të mbrojtura mund të lejohen me Leje Mjedisi, por me kushtin që të ruhet Q (sasia) e 6 muajve ose afërsisht 50% dhe 40-50% mund të jetë prurje energjitike.
4. Nga pikëpamja hidrologjike, Shqipëria ka vështirësi për të përmbushur kërkesat e brendshme për energji, për shkak të luhatjes së reshjeve që janë thelbësore për funksionimin e hidrocentraleve. Ndërkohë, përdorimi i ujit nga hidrocentralet e vogla bie ndesh me kërkesën e bujqësisë për ujitje. Ky konflikt vërrehet kryesisht në stinën e thatë të verës kur kërkesat për ujë janë të larta dhe prurjet të pakta.

10. Si të gatitet një analizë e ndjeshmërisë së infrastrukturës së parashkuar ndaj ndryshimeve klimatike.

1. Në mënyrë që të zvogëlohen ndjeshëm ndikimet negative në cilësinë e ujit të liqenit te Ohrit, duhet të merren masat e mëposhtme: të blihen pajisjet e duhura për t'u marrë me derdhjet e substancave të rrezikshme në liqen; të ndërtohet infrastruktura e duhur për të pritur dhe asgjësuar mbetjet nga anijet. të sigurohet qarkullimi i rrjedhave ujore dhe kështu të parandalohet eutrofikimi përmes planifikimit të duhur.
2. Sigurimi i korridoreve të migrimit dhe siguria e kafshëve. Përmbajtja e kësaj mase duhet të jetë si më poshtë: Të ulet fragmentimi i habitateve të llojeve, duke krijuar pasazhe për kafshët e egra në linjat ekzistuese të lëvizjes (veçanërisht për gjitarët dhe amfibet). Në zonat ku planifikohet infrastruktura e re, duhet të sigurohet ruajtja e rrugëve ekzistuese të migrimit. *Këto masa do të lehtësojnë lidhjet mes habitateve (rivendosin apo ruajnë rrugët e migrimit) të specieve dhe arrijnë e objektivat mjedisore që lidhen me mbrojtjen e natyrës.*
3. Rehabilitimi /Inkapsulimi i pikave të nxehta mjedisore, rinovimi urban dhe ripërdorimi i tokës, duke i kthyer në zonë të gjelbra me vlerë rekreative për qytetin, të tjerat në përputhje me normat e sigurisë.
4. Propozohet të studiohen të gjitha territoret e objekteve industriale që kanë përdorur ose gjeneruar kimikate të rrezikshme për shëndetin dhe të priorizohen mbi bazën e shkallës së rrezikut, duke zbatuar të gjitha direktivat e BE-së që lidhen me kontaminimin e rrezikshëm të tokës.
5. Plani të përcaktojë dhe të ndajë zonat e ligjshme dhe të paligjshme të hedhjes së mbetjeve.
6. Inventarizmi dhe diagnostifikimi i vend-depozitimeve, si dhe përcaktimi i prioriteteve, planifikimi dhe duhet bërë dhe raportimi.
7. Të shihet mundësia e ngritjes së një landfilli industrial qëndror për depozitimin e mbetjeve të ngurta industriale mbas trajtimit të tyre me metodat e përcaktuara nga Konventa e Bazelit, duke shmangur depozitimin e tyre në landfillet urbane
8. Planet duhet të saktësojnë orientimin drejt trajtimit të tyre sipas hierarkisë që është me praktikja dhe me e arritshmja në nivelet e ulta, të nderlidhura me masa që varen shumë nga aktoret kryesore në qeverisjen qendrore, politikat e saj dhe përgjegjësitë e prodhuesve. Zbatimi i

Strategjisë Kombëtare të Menaxhimit të Mbetjeve, duke vendosur standarde lokale për të cilat kanë rënë dakord të tre nivelet.

9. Duhet planifikuar zonat e pershtatshme për vendndodhjen e zonave të riciklimit, kompostimit, duke konsideruar me përparësi ndikimin në mjedis.
10. Krijimi i kushteve të duhura për donatorët ndërkombëtarë (veçanërisht për fondet e BE-së) për të financuar infrastrukturën e nevojshme.
11. Mobilizimi i një instrumenti financiar nga niveli kombëtar, rajonal dhe lokal, me qëllim që të plotësohen funksionet e tij në fushën e menaxhimit të mbetjeve.
12. Forcimi i mekanizmave për mbledhje më të mirë të tarifave dhe zbatimin e sanksioneve
13. Përcaktimi i zonave ndërkufitare ligjore për menaxhimin e incidenteve të ndotjes industriale.

Masa Zbutëse Specifike

Në veçanti, për të reduktuar ndikimet gjatë zbatimit të aktiviteteve, duhet të merren masat e mëposhtme zbutëse:

1. Përdorimi i pajisjeve dhe makinerive të ndërtimit të prodhuara në përputhje me normat e emetimit të zhurmës nga makineritë të ndërtimit, në përputhje me rregullat mbi emetimet e zhurmës nga makineritë e përdorura në vende të hapura dhe në përputhje me direktivat përkatëse të BE-së;
2. Do të ndiqen mënyrat më të mira të praktikueshme, duke përfshirë edhe mirëmbajtjen e duhur të impianteve, për të minimizuar zhurmat e prodhuara nga operacionet në terren, dhe në të gjitha rastet, në përputhje me rregullat shqiptare;
3. Sheshet e ndërtimit dhe rrugët e transportit duhet të zgjidhen në mënyrë të tillë që ndotja akustike nga makineritë e transportit, funksionimi i pajisjeve në katër dhe ndërtimet e objekteve, të mos tejkalojë vlerat kufi në ndërtesat më të afërta;
4. Cdo impiant, i tillë si gjeneratorë apo pompa, që është i nevojshëm të përdoret para dhe pas orarit zyrtar të punës, do të jetë i rrethuar nga një barierë akustike apo reflektor portativ;
5. Implementimi i masave të përkohshme për të mbrojtur nga zhurma zonat e populluara pranë kantierëve të ndërtimit dhe rrugëve të transportit ku janë tejkaluar vlerat kufi.
6. Respektimi i afateve kohore për ndërtimin afër zonave të populluara;
7. Publiku i gjerë dhe banorët e zonës do të informohen paraprakisht kur të kryhen vepra që emetojnë zhurma të konsiderueshme;
8. Në kantierin e punimeve nuk do të përdoret asnjë makineri apo pajisje që shkakton shqetësim të publiku për shkak të zhurmës;

Për të shmangur këto ndikime, duhet të merren parasysh si më poshtë:

1. Prioritet është mos vendosja e infrastrukturës së re në zonat e trashëgimisë kulturore. Duhet të ruhet sidomos integriteti dhe tiparet e peizazheve kulturore, zonave të ndikimit të trashëgimisë arkitektonike dhe mbetjeve arkeologjike.
2. Në kuadër të ruajtjes së mbetjeve arkeologjike, aktivitetet në mjedis konsiderohen akte destruktive (p.sh. gërmimi). Do të duhet të kryhen hulumtime të shumta paraprake arkeologjike, rezultatet e të cilave do të duhet të merren parasysh kur të përcaktohet vendosja e

infrastrukturës së re. Gjithashtu do të duhet të zbatohen masat për të ruajtur mbetjet arkeologjike.

3. Zbulimet e një rëndësie të madhe mund të kërkojnë ndryshimin e punëve përgatitore (projektit) për një detyrë të veçantë. Në rast të zbulimit të gjetjeve apo mbetjeve arkeologjike, do të njoftohet menjëherë autoriteti përkatës.
4. Në rastet kur vendet arkeologjike mund të rrezikohen nga aktivitetet e ndërtimit, vendi do të jetë i mbrojtur nga rrethimi për të parandaluar dëmtimin e paqëllimshëm ose si pasojë e neglizhencës ndaj arkeologjisë.
5. Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja.

11. Si të sigurojmë dhe të ruajmë peizazhet me karakteristika të dallueshme në nivel :

1. Ndërhyrjet e infrastrukturës së re nuk duhet të integrohen në zonat e veçanta të peizazhit apo peizazheve me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar;
2. Në integrimin hapësinor të projekteve specifike duhet të kërkohen vende jashtë zonave me peizazhe të vecantë apo zonave me peizazhe me karakteristika të dallueshme në nivel kombëtar;
3. Duhet të zbatohen masat e duhura teknike për të siguruar një imazh të cilësisë së lartë të peizazhit, veçanërisht në rastin e aktiviteteve në njësitë e ruajtura apo të pasura kulturore të natyrës;
4. Me integrimin e infrastrukturës së parashikuar në mjedis, përmirësimet brenda korridoreve apo strukturave ekzistuese kanë përparësi mbi ndërtimet e reja.

Masa të tjera të përgjithshme përfshijnë:

1. Në skarpata, për të parandaluar rënien e shkëmbinjve, duhet të jenë më preferueshme bordurat e gjera se platformat e ndërmjetme. Skajet e skarpatave duhet të rrumbullakosen. Shpatet e parregullta duhet të jenë më të preferueshme se sipërfaqet gjeometrike.
2. Zbatimin e standardeve kombëtare shqiptare të rrugëve për pastrimin e kantierëve dhe rivegetacionin, për të siguruar ruajtjen e komoditëve të nevojshme të peizazhit.
3. Për mbushje, shpatet duhet të nënshtrohen mbjelljes hidraulike me një përzierje farë që përfshin si farat e barit, ashtu edhe të shkurreve mesdhetare. Përveç kësaj, mbjellja në vendet e ndjeshme, veçanërisht në afërsi të ambjentëve të banimit dhe rekreacionit, do të përdoret për të reduktuar apo zbutur pengesat vizuale të shkaktuara nga ngritja e argjinaturave të projektit, sidomos në kryqëzime.
4. Për zonat potenciale në një nivel (pas optimizimit të lartësisë së projektit) bimësia e propozuar do të përmirësojë ndikimet negative të automjeteve, si dhe hapësirën vizuale të projektit të propozuar.
5. Përgjatë gjatësisë së projektit përkatës do të trajtohen sipas rastit: venddepozitimet për mbeturinat, zonat e përkohshme të ndërtimit, zonat e peizazhit brenda kryqëzimeve, zonat e vogla të fushave të copëzuara, fermat apo pronat e tjera të siguruar për ndërtimin e projektit. Te pikat e mbetjeve do të psh: mbillet në mënyrë hidraulike. Zonat e përkohshme të

ndërtimit do të jenë të rrethuara dhe të integruara vizualisht duke përdorur mbjelljen e bimëve sipas kërkesës.

Masa Zbutëse Specifike

1. Në zonat kodrinore / malore, hapësira që kërkon okupimin e tokës do të ruhet në minimum, me qëllim që të shmangët prerja e panevojshme e pemëve.
2. Në zonat përgjate brigjeve lumore, sipërfaqja e tokës së okupuar do të mbahet në minimum, me qëllim shmangien e prerjes së panevojshme të pemëve në këto zona.
3. Pjerrësitë e argjinaturave do të jenë sa më të buta. Mbi gjithë argjinaturat do të shpërndahet dhë, dhe ato do të mbillen me bimë që mund të adoptohen në kushtet lokale.
4. Në vendet ku rruga kalon pranë pronave private, do të ngrihen mbulesa bimore, me qëllim reduktimin e ndërhyrjes pamore.

12. Roli i Autoriteteve Rajonale duhet të përfshijë sa më poshtë:

1. Mbledhjen e të dhënave prej matjeve që kryhen nga shërbimet publike dhe private rajonale, qoftë në mënyrë të përhershme, qoftë të përkohshme.
2. Mbledhjen e të dhënave bazë që kryhet nga ndërmarrjet e shërbimeve publike (landfillet, ujësjellës kanalizime, OSHEE, strukturat e menaxhimit të zonave të mbrojtura etj.).
3. Marrjen e të dhënave bazë që mblidhen nga administrata publike (si psh Sistemi Kombëtar i Monitorimit të Cilësisë së Ujërave Sipërfaqësorë, etj).
4. Marrjen e të dhënave bazë që mblidhen nga institucionet kërkimore shkencore dhe organizata të tjera.
5. Analizën dhe sintezën e të dhënave, me qëllim nxjerrjen e konkluzioneve mbi gjendjen e mjedisit në një zonë të caktuar.
6. Ruajtjen e të dhënave dhe krijimin e intervaleve kohore me qëllim monitorimin e gjendjes së mjedisit në kohë të caktuara.
7. Shpërndarjen e të dhënave përmes raporteve përkatëse, në përputhje me legjislacionin në fuqi.

Çfarë synojnë Raportet

1. të plotesojnë kërkesat e legjislacionit,
2. të informojnë palët që marrin pjesë në procesin e planifikimit dhe monitorimit të zbatimit të
3. Planit (vendim-marrësit),
4. të informojnë publikun që preket nga Plani.

Të ndryshme

1. Ngritja e tregjeve në zona të caktuara.
2. Plani i Përgjithshëm Urban mund të parashikojë disa qendra që mund të shërbejnë si tregje në kuadër me të gjerë se sa fshati apo Njësia Administrative, duke i lënë vendin njëra tjetrës sipas ditëve të javës.
3. Përmbytja më e madhe ndodh në Maliq, për të cilën duhet të ulet shtrati i lumit Devoll ose duhet thithur uji me pompa prej fushës së Maliqit.

4. Studimi i kryer ka evidentuar zonat me rrezikshmëri të lartë (zona e ngjyrosur në hartë me ngjyrë të kuqe), zonat me rrezikshmëri mesatare (e ngjyrosur me ngjyrë të verdhë) dhe zonat me pak rrezik apo të parrezikuara, me ngjyrë jeshile.

SHTOJCA 01: Përfshirja e palëve të interesuara dhe takimi publik

Anketat dhe rezultatet e nxjerra prej tyre, Objektivat dhe metodologjia

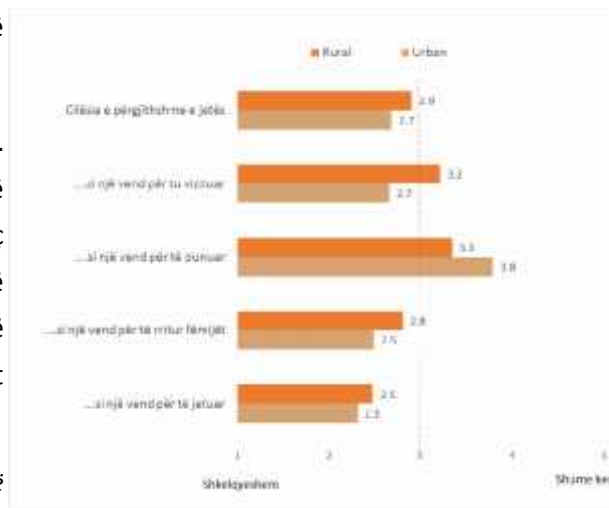
IDRA & Bolles-Wilson përgatitën dhe kryen një anketë përfaqësuese të popullsisë së Bashkisë së Korçës me këto objektiva:

- Matjen e vlerësimit që kanë qytetarët në lidhje me aspekte të ndryshme të jetesës në këto zona;
- Matjen e vlerësimit për një sërë shërbimesh publike të ofruara në zonat ku ata jetojnë;
- Vlerësimin e prioriteteve të ndryshme që kanë qytetarët në lidhje me jetesën e tyre.

Anketa, është zbatuar me një metodologji rigoroze për të siguruar përfaqësueshmërinë dhe rastësinë e përzgjedhjes së personit për tu anketuar. Ajo është një platformë shumë e rëndësishme për të mbledhur dhe analizuar opinionet, vlerësimet, dhe eksperiencat e qytetarëve për çështje të zhvillimit strategjik të Bashkisë.

Anketimi u krye gjatë periudhës mars-prill 2016. Numri i të anketuarve ishte gjithsej 600. Të gjithë personat e intervistuar i përkasin moshës 18 vjeç e lartë. Nga këta 600 të anketuar, 300 janë përzgjedhur me banim në zona rurale ndër të gjithë territorin e bashkisë, ndërsa 300 të tjerët në zona urbane.

Fig. - 96 Vlerësimi i aspekteve të ndryshme të komunitetit / zonës

Për mënyrën e përzgjedhjes së tyre është përdorur një metodologji që të intervistuarit të ishin sa më rastësor. Në fillim territori është ndarë në njësi primare të kampionimit në zona gjeografike të mbuluara sipas qendrave të votimit. Këto njësi janë grupuar në zona urbane dhe rurale. Përzgjedhja e njësisive primare të kampionimit më tej është bërë sipas një algoritmi që ka probabilitet proporcional me madhësinë e njësisë (në këtë rast, numrin e votuesve). Për çdo zonë të përzgjedhur janë kryer nga 10 – 20 intervista (në varësi të numrit total për njësi) nëpërmjet metodës së rrugës rastësore: çdo derë e n-të majtas, personi me ditëlindjen më të fundit në familje që ka mbushur moshën 18 vjeç.

Metoda që është përdorur për të kryer intervistat ka qenë në formën e pyetësorit ballë-për-ballë, ku çdo pyetësor ka zgjatur afërsisht 15-20 minuta.

Rezultatet

Vlerësimi për qytetin / fshatin

Përgjithësisht vlerësimet që vijnë nga banorët e zonave rurale të Korçës janë më ulëta se ato që vijnë nga banorët e qytetit, përveç çështjes së punësimit ku banorët e qytetit e vlerësojnë më keq se ata të zonave rurale të bashkisë. Vlerësimi më negativ që e tejkalon mesin e shkallës nga 1 deri në 5 (ku 1= Shkëlqyeshëm dhe 5= Shumë keq) është “Qyteti/fshati juaj si një vend për të punuar”. Çështjet e punësimit janë çështjet më problematike si në zonën urbane ashtu edhe në atë rurale.

Fig.- 97

Gjithsesi, është për tu vlerësuar fakti që në përgjithësi ndjesia që kanë të anketuarit në lidhje me qytetin/fshatin e tyre si një vend për të jetuar, është përgjithësisht e mirë (2,3 dhe 2.5 pikë mesatarisht në shkallën e vlerësimit). Sipas vlerësimeve të të anketuarve në Bashkinë e Korçës, ka diferenca midis atyre që jetojnë në qytetin e Korçës dhe

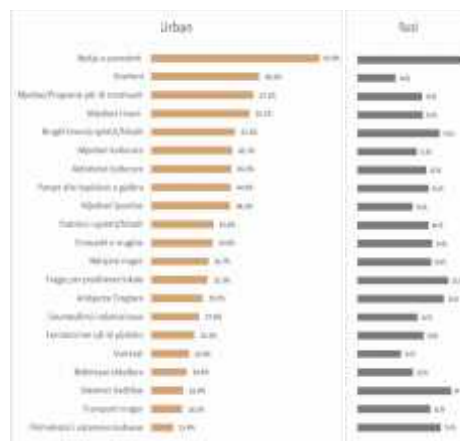
atyre që jetojnë në zonat e tjera rurale të njëjësive administrative. Banorët e zonave rurale vlerësojnë më keq dimensionin e Arsimit dhe Kulturës, pra problemet me cilësinë e infrastrukturës shkollore, mundësive për arsim cilësor, për arsim profesional dhe mungesën e aktiviteteve kulturore. Po kështu Mjedisi Urban, vlerësohet më dobët në këto zona rurale, duke nënkuptuar cilësinë e ndërtimeve, hapësirat publike, dhe mundësitë për të zhvilluar pronën private. Ekonomia vlerësohet gjithashtu më së shumti negativisht si nga ata që banojnë në zonat rurale ashtu edhe nga ata që banojnë në qytet. Ndërkohë që Mobiliteti vlerësohet qartazi pozitivisht nga ata që banojnë në qytetin e Korçës dhe deri diku pozitivisht nga ata që banojnë në zonat rurale. Ky dimension përmbledh, cilësinë e rrugëve, mundësitë për të lëvizur me makinë, biçikletë dhe këmbë, fluksin e trafikut dhe mundësitë për parkim. Po kështu pozitivisht vlerësohet edhe Siguria dhe Mjedisi Natyror.

Përparësitë që duhet të ketë bashkia

Qytetarët janë pyetur në lidhje me një sërë çështjesh nëse vlerësohen sipas tyre si Përparësi e Lartë, Mesatare, e Ulët apo Aspak Përparësi. Në grafikun më poshtë janë paraqitur rezultatet për këto çështje sipas atyre që e kanë vlerësuar çështjen përkatëse si “Përparësi e lartë”.

Fig. - 98 % e atyre që janë përgjigjur “Përparësi e lartë”

Duke analizuar përgjigjet e banorëve të qytetit të Korçës dhe atyre të njëjësive administrative (rurale), qartazi dallohet një diferencë në vlerësimin e përparësive. Kjo përbën një sfidë për Bashkinë pasi në tërësi duhet të veprojë me dy “strategji” të veçanta, një që ti përgjigjet prioriteteve të qytetit dhe një tjetër që të trajtojë prioritetet (e ndryshme) në zonat rurale. Në seksionin më poshtë trajtohen këto zona më vete.

Qyteti i Korçës (Urbane)

Nxitja e punësimit është përparësia kryesore që vlerësojnë qytetarët, banorë të qytetit të Korçës. Pavarësisht instrumentave të kufizuar që mund të ketë Bashkia për këtë çështje, qytetarët kërkojnë një rol më aktiv të Bashkisë në këtë drejtim.

Është interesante të vihet re që edhe **“strehimi”** ka dalë si çështje prioritare në nivele të mëdha nga vlerësimi i qytetarëve. Kjo do të thotë që Bashkia duhet të gjykojë dhe vlerësojë nevojat për strehim të popullsisë, si të atyre që janë në nevojë por edhe të atyre që kërkojnë strehim më cilësor se ai që kanë aktualisht.

Qytetarët e Korçës, kanë nxjerrë si prioritete edhe Mjediset për të Rinjtë, për të Moshuarit, Mjedise Kulturore dhe ato Sportive. Këto duhet të jenë në vëmendje të Bashkisë për qytetin e Korçës për periudhën në vazhdim.

Zonat rurale

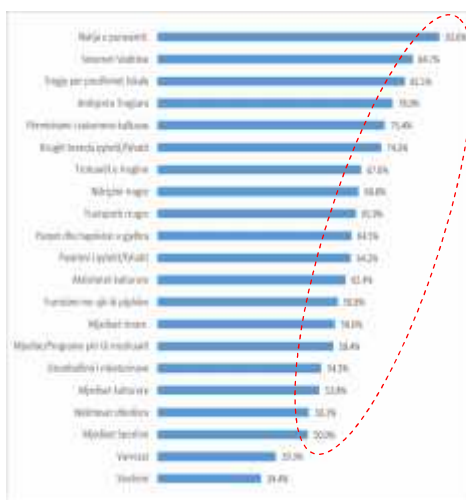

Fig.-

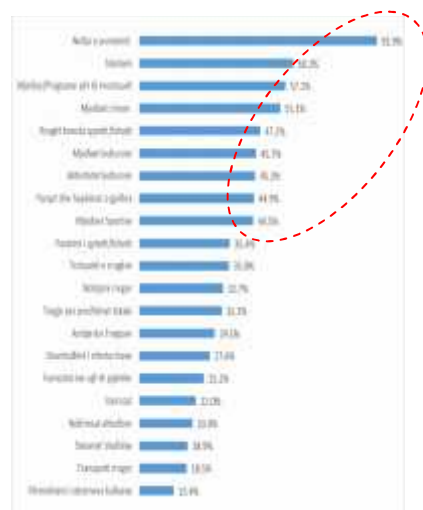

Fig.-

Banorët e zonave rurale në bashkinë e Korçës kanë shumë më shumë nevoja sesa banorët e qytetit të Korçës. Pothuajse të gjitha çështjet e përmendura (përveç Varrezave dhe Strehimit) janë vlerësuar si Përparësi e Lartë nga më shumë se 50% e të anketuarve. Kjo do të thotë që vëmendja ndaj këtyre zonave duhet të jetë e gjithanshme për të gjitha dimensionet.

Ndër ato prioritete që spikasin veçanërisht për këto zona janë Nxitja e Punësimit (94%) Sistemet Vadtëse (85%) dhe ato Kulluese (75%), Tregje për Prodhime Lokale (82%) dhe Ambjente Tregtare (78%).

Infrastruktura rrugore, Trotualet, Ndrëçimi rrugor dhe Sistemet e Transportit janë gjithashtu prioritete për këto zona.

Marrja e një hua-je

Burimet financiare të bashkisë për të trajtuar të gjitha prioritetet e qytetarëve janë të kufizuara. Pikërisht për këtë arsye të anketuarve ju është bërë një pyetje nëse do të ishin dakord që bashkia të merrte Hua Finaciare për të përmirësuar shërbimet publike.

Banorët e zonave rurale janë dakord për marrjen e huasë (67%) ndërkohë që banorët e qytetit të Korçës janë të ndarë në këtë drejtim – rreth 46% janë dakord ndërsa rreth 40% nuk janë dakord.

Megjithatë qytetarët nuk shprehen aq entuziastë kur pyeten nëse do të ishin dakord edhe po qe se huaja do të sillte rritje të tarifave dhe taksave vendore. Më shumë se gjysma e tyre nuk janë dakord nëse do të kishte rritje tarifash.

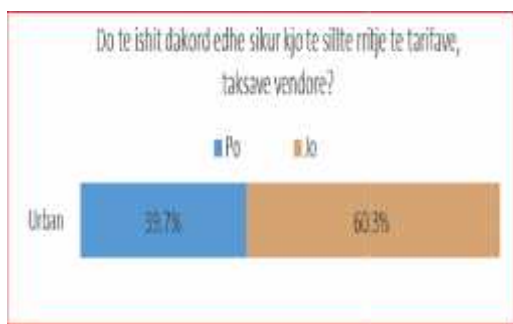

Fig.-

Fig.-

Sektorët ekonomik më premtues

Bujqësia, Blegtoria, Agro-përpunimi dhe Turizmi janë sektorët që janë më premtues për të siguruar rritje ekonomike sipas të anketuarve. Nuk ka ndryshime të mëdha midis atyre që banojnë në qytet dhe atyre që banojnë në fshat përveç faktit që Turizmi shihet shumë më premtues si sektor, nga ata që jetojnë në qytetin e Korçës. Kjo vjen edhe nga fakti që ky qytet ka përjetuar një rritje turizmi të konsiderueshme në vitet e fundit.

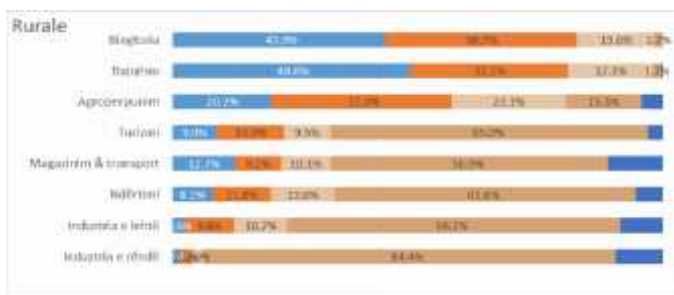

Fig.-

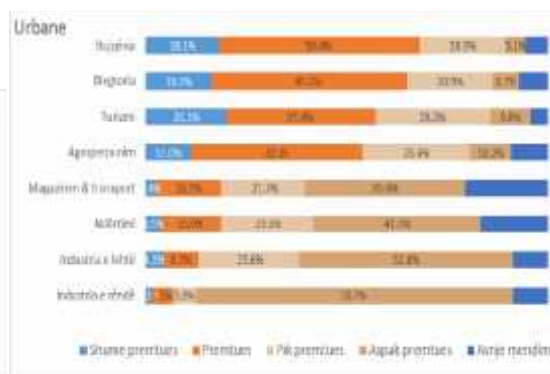

Fig.-

Ky vlerësim duhet marrë parasysh edhe nga Bashkia gjatë hartimit të strategjisë së zhvillimit.

Dëgjesa publike me qytetarët

Më datën 26 maj 2016, pranë mjediseve të bibliotekës së Korçës u mbajt dëgjesa për hartimin e dokumentit të Strategjisë së Zhvillimit për Bashkinë e Korçës. Dëgjesa, përveçse nevojën për informim dhe përfshirje të banorëve, shërbeu për të marrë vlerësimet dhe mendimet e tyre për rezultatet e paraqitura. Për prezantimin e rezultateve, në dëgjesë publike ishin të pranishëm vetë Kryetari i Bashkisë Korçë, nënkryetari, specialistë të grupit të punës nga drejtoritë e bashkisë, si dhe ekspertë të grupit të konsulencës për të asistuar me prezantimin e çështjeve teknike të përmbajtjes së dokumentit të paraqitur në prezantim. Roli i kësaj të fundit ndihmoi shumë për të lehtësuar komunikimin për shpjegimet e nevojshme për qytetarët.

Foto - Nga dëgjesa publike

Foto - Nga dëgjesa publike

Në dëgjesë pati pjesëmarrje të gjerë nga komuniteti banues dhe përfaqësues të grupeve të ndryshme të interesit, duke përfshirë edhe mediat lokale e kombëtare. Nga të pranishmit pati mjaft pyetje interesante dhe produktive në shërbim të përmirësimit të dokumentit të Strategjisë të cilat janë reflektuar në vijim.

SHTOJCA 02: Dokumenteve strategjikë në nivel kombëtar

Në tabelën e mëposhtme paraqet një përmbledhje e dokumenteve strategjikë në nivel kombëtar

Nr.	Akti miratues	Titulli i Strategjisë	Objekti/ qëllimi i strategjisë
1	VKM nr. 405, datë 27.6.2012	Strategjia ndërsektoriale reforma në fushën e të drejtave të pronësisë 2012-2020	Trajton zgjidhjen e procesit të kthimit dhe kompensimit të pronave; integrimin e zonave dhe ndërtimeve informale të legalizuara; përfundimi i regjistrimit fillestar të të gjitha pasurive; digitalizimi i sistemeve.
2	VKM Nr.797, datë 14.11.2007	Strategjia ndërsektoriale për mbrojtjen e konsumatorëve dhe mbikëqyrjen e tregut	Të mbrojë interesat ekonomike të konsumatorëve dhe vetë konsumatorët për ushqimet, produkte joushqimore dhe farmaceutikën/medikamente.
3	VKM Nr.773, datë.14.11.2007	Strategjia ndërsektoriale për zhvillimin rajonal	Të sigurojë që të gjitha qarqet të jenë në gjendje të kontribuojnë në zhvillimin dhe konkurrencën e qëndrueshme – dhe në këtë mënyrë të reduktojnë pabarazitë sociale dhe ekonomike në të gjithë vendin.
4	VKM Nr.1561, datë 3.10.2008	Strategjia ndërsektoriale e parandalimit, luftës kundër korrupsionit e qeverisjes transparente 2008-2013	Trajton reduktimin progresiv dhe të qëndrueshëm të korrupsionit, forcimi i integritetit të institucioneve dhe promovimi i vlerave në qeverisje
5	Ligji Nr.9322, datë 25.11.2004	Strategjia e sigurisë kombëtare të Republikës së Shqipërisë	Trajton tërësinë e mjeteve dhe instrumenteve shtetërore që sigurojnë mbrojtjen e qytetarëve, të shoqërisë dhe të shtetit shqiptar nga kërcënimet dhe rreziqet e jashtme e të brendshme.
6	VKM Nr. 658 , date 17.10.2005	Strategjia e shërbimeve shoqërore	Trajton situatën e nevojave shoqërore, nxit mirëqenien shoqërore dhe synon/lehtëson integrimin e familjeve që jetojnë në kushte varfërie, të grupeve vulnerabël dhe personave me nevoja të veçanta.
7	VKM Nr.643, datë 14.09.2011	Strategjia kombëtare sektoriale e shërbimeve të furnizimit me ujë dhe kanalizimeve	Trajton hartimin e politikave të përshtatshme dhe angazhimin e fondeve të mjaftueshme për të përmirësuar dhënien e shërbimeve të ujësjellës-kanalizimeve, dhe për të ecur në mënyrë të qëndrueshme drejt përputhjes me standardet e BE-së
8	VKM Nr.342, datë 12.3.2008	Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI) 2007-2013	Dokument i vetëm strategjik (axhenda) për zhvillim ekonomik e social të qëndrueshëm, të harmonizuar me axhendën e integritit në BE dhe në strukturat e NATO-s, si dhe me atë të realizimit të Objektivave të Mijëvjeçarit.
9	VKM Nr.847, datë 29.11.2007	Strategjia ndërsektoriale e mjedisit	Trajtim modern dhe i integruar i sektorit mjedisor dhe i sektorëve të tjerë me ndikim të fortë në cilësinë e mjedisit si transporti, bujqësia, rregullimi i territorit etj.
10	VKM Nr. 751, datë 7.11.2007	Strategjia sektoriale e punësimit	Vendos bazat për përmirësimin e sistemit të shërbimeve të punësimit dhe formimit profesional, dhe zbatimit të programeve aktive dhe pasive të punësimit.
11	VKM Nr.924, datë 14.11.2007	Strategjia sektoriale e bujqësisë dhe e ushqimit	Orienton dhe mbështet zhvillimin e qëndrueshëm të sektorit bujqësor dhe agropërpunimit
12	VKM Nr.774, datë 14.11.2007	Strategjia ndërsektoriale shqiptare e zhvillimit rural	Shërben si një bazë kombëtare, për zhvillim dhe më pas zbatimin e planeve për zhvillimin rural të rajoneve dhe nënrajoneve të Shqipërisë për të stimuluar qëndrimin dhe rikthimin e banorëve në zonat rurale.
13	VKM Nr.519, datë 20.7.2011	Strategjia ndërsektoriale e drejtësisë	Trajton përsosjen e sistemit të drejtësisë në RSH, rritjen e aksesit në drejtësi, rritjen e besimit të publikut në drejtësinë shqiptare paralelisht me forcimin dhe rritjen e kontributit të këtij sektori në zhvillimin e shoqërisë shqiptare, si dhe nxitjen e përshpejtimin e integritit europian.
14	VKM Nr.80, datë 28.01.2008	Strategjia sektoriale e mbrojtjes sociale	Trajton orientimin e politikave horizontale për reduktimin e varfërisë dhe luftën kundër përjashtimit social.
15	VKM Nr.844, datë	Strategjia sektoriale e	Merret me strukturimin dhe zhvillimin e turizmit

	11.06.2008	turizmit 2007 - 2013	dhe produkteve të tij si prioritete afatshkurtra dhe afatmesme.
16	VKM Nr.59, datë 21.01.2009	Strategjia ndërsektoriale e shoqërisë së informacionit	Progresin e Shqipërisë drejt një ekonomie të bazuar në njohuritë, përmes një zhvillimi të qëndrueshëm të shoqërisë së informacionit që do të çojë në një shoqëri ku të gjithë qytetarët përfitojnë nga teknologjitë e informacionit dhe të komunikimit me qëllim shtimin e njohurive, rritjen e efektshmërisë dhe të transparencës në administratën publike.
17	VKM Nr.760, datë 01.09.2010	Strategjia për zbatimin e të drejtave të pronësisë intelektuale	Garantimi dhe zhvillimi i një sistemi bashkëkohor të mbrojtjes së të drejtave të pronësisë intelektuale në Shqipëri, në funksion të konsolidimit të një sistemi social ekonomik konkurrues me të drejta dhe mundësi të barabarta për të gjithë qytetarët shqiptarë, në përputhje me të gjitha kërkesat e detyrimet që rrjedhin nga procesi i integritetit të Shqipërisë në BE.
18	VKM Nr.863, datë 29.07.2009	Strategjia Kombëtare e Shkencës, Teknologjisë dhe Inovacionit 2009– 2015	Përqendrimin e burimeve financiare në grupe kryesore kërkuesish të aftë, për të arritur një nivel ndërkombëtar njohjeje dhe ekselence.
19		Strategjia Kombëtare e Energjisë	Zhvillimi i një sektori energjetik efektiv që garanton sigurinë e furnizimit me burime energetike në përgjithësi dhe energji elektrike në veçanti, dhe nxit përdorimin eficient, ekonomik dhe me ndikim minimal në mjedis, në mënyrë të tillë që sektori energjetik të jetë një sektor mbështetës për një zhvillim të qëndrueshëm të të gjithë sektorëve ekonomik dhe shoqëror.
20	VKM Nr.175, datë 19.1.2011	Strategjia kombëtare shqiptare mbi mbetjet	Zhvillimin e qëndrueshëm të vendit duke mbrojtur sa më shumë të jetë e mundur burimet natyrore nga ndotja dhe degradimi dhe duke promovuar vlerat mjedisore
21	VKM Nr.479, datë 29.6.2011	Strategjia minerare e Republikës së Shqipërisë 2010- 2025	Përcakton politikat dhe programet e veprimit të menaxhimit të burimeve minerare ekzistuese, si dhe zhvillimin e tyre në perspektivë në përputhje me zhvillimet e reja të ekonomisë shqiptare, prioritetet e zhvillimit të kësaj industrie, me objektivat afatgjatë, objektivat afatmesëm dhe imediatë, vlerësimin e potencialit mineral sipas grup-mineraleve, bazë për vendimmarrjen, planifikimin territorial, zhvillimin e qëndrueshëm të ekonomisë dhe infrastrukturës, luftës kundër varfërisë, sidomos në zonat rurale, punësimin në vijimësi, përmirësimin e bilancit valutor të vendit, transparencës dhe luftën ndaj korrupsionit, ka si vizion të saj një zhvillim të qëndrueshëm të sektorit, duke marrë parasysh impaktet ekonomike, mjedisore dhe sociale, bazuar mbi parimet e ndarjes së të ardhurave midis të gjitha niveleve të qeverisjes, kompanive dhe komuniteteve konkurruese për tërheqjen e investitorëve dhe balancues midis së drejtës së licencës minerare dhe taksimit të industrive përgjatë zinxhirit të vlerës.
22	VKM Nr. 395, datë 21.6.2006	Strategjia dhe plani i veprimit për zhvillimin e turizmit kulturor dhe mjedisor	Perceptimin e Shqipërisë si destinacion i pasur kulturor dhe natyror (imazhi) dhe vlerësimin dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe natyrore shqiptare, kuptimi i vlerave nga industria turistike dhe komuniteti i gjerë
23	Ligji Nr. 9419, datë 20.5.2005	Strategjia ushtarake e Republikës së Shqipërisë	Vlerëson mjedisin e brendshëm dhe të jashtëm të sigurisë, përparimet e bëra në transformimin rristrukturimin.
24	VKM Nr.1214, datë 3.9.2008	Strategjia sektoriale e transportit	Zhvillimin e transportit rrugor në Shqipëri
25	Vendim i KKT Nr. 1, datë 4.07.2013	Planit Kombëtar Sektorial për Gazsjellësin Trans Adriatik (Projekti TAP)	Qëllimi i këtij dokumenti është të reflektojë çështjet strategjike, social- ekonomike, mjedisore dhe territoriale që shoqërojnë procesin e planifikimit territorial të projektit TAP në territorin Shqiptar. Planifikimi i territorit është një kërkesë ligjore dhe një domosdoshmëri për zhvillimin e projektit; shtrirja në hapësirë e projektit TAP do të integrohet.

Dokumente strategjikë

VKM nr. 405, datë 27.6.2012 “Strategjia ndërsektoriale reforma në fushën e të drejtave të pronësisë 2012-2020”

VKM Nr.797, datë 14.11.2007 “Strategjia ndërsektoriale për mbrojtjen e konsumatorëve dhe mbikëqyrjen e tregut”

VKM Nr.773, datë.14.11.2007 “Strategjia ndërsektoriale për zhvillimin rajonal”

VKM Nr.1561, datë 3.10.2008 “Strategjia ndërsektoriale e parandalimit, luftës kundër korrupsionit e qeverisjes transparente 2008-2013”

Ligji Nr.9322, datë 25.11.2004 “Strategjia e sigurisë kombëtare të Republikës së Shqipërisë” VKM Nr. 658 , date 17.10.2005 “Strategjia e shërbimeve shoqërore”

VKM Nr.643, datë 14.09.2011 “Strategjia kombëtare sektoriale e shërbimeve të furnizimit me ujë dhe kanalizimeve”

VKM Nr.342, datë 12.3.2008 “Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI) 2007-2013”.

VKM Nr.847, datë 29.11.2007 “Strategjia ndërsektoriale e mjedisit”. VKM Nr. 751, datë 7.11.2007 “Strategjia sektoriale e punësimit”.

VKM Nr.924, datë 14.11.2007 “Strategjia sektoriale e bujqësisë dhe e ushqimit”. VKM Nr.774, datë 14.11.2007 “Strategjia ndërsektoriale shqiptare e zhvillimit rural” VKM Nr.519, datë 20.7.2011 “Strategjia ndërsektoriale e drejtësisë”

VKM Nr.80, datë 28.01.2008 “Strategjia sektoriale e mbrojtjes sociale” VKM Nr.844, datë 11.06.2008 “Strategjia sektoriale e turizmit 2007 – 2013”

VKM Nr.59, datë 21.01.2009 “Strategjia ndërsektoriale e shoqërisë së informacionit”

VKM Nr.760, datë 01.09.2010 “Strategjia për zbatimin e të drejtave të pronësisë intelektuale”

Vendime të KKT-së dhe KRRTRSh-së 1993-2015 për gjithë territorin e Bashkisë Korçë

Vendim KRRTRSH nr. 3, datë 04.02.1994 “Për planin rregullues dhe vijën kufizuese të qytetit të Korçës”. Sqarim: Në parim VI. Vija periferike të përfshijë fshatrat: Plasë, Malavec, Çiflik, Bulgarec, Fusha e Avionëve, Lumalas, Ravonik, Boboshticë, Drenovë, Mborje, Barç, Kreshpat e maleve, Moravë si dhe zona gjatë rrugës nacionale deri në Libonik.

Vendim KRRTRSH nr. 26, datë 01.12.1998 “Për shesh ndërtimi për vend depozitimi dhe trajtimi të mbeturinave të ngurta urbane për qytetin e Korçës”. Sqarim: Miraton sheshin e ndërtimit me sip. 5ha në Qafën e Qarrit

Vendim KRRTRSH nr. 1, datë 11.08.1999 “Për studimin urbanistik për zhvillimin dhe mbrojtjen e zonës me përparësi zhvillimi të turizmit në Dardhë – rrethi Korçë”

Vendim KRRTRSH nr. 2, datë 11.08.1999 “Për studimin urbanistik për zhvillimin dhe mbrojtjen e Parkut Kombëtar “Bredhi i Drenovës”, rrethi Korçë”

Vendim KRRTRSH nr. 2, datë 26.01.2001 “Për studimin urbanistik dhe sheshin e ndërtimit për fshatin e ri në territorin midis fshatit Dishnicë dhe fshatit Barç në bashkinë e Korçës, për spostimin e familjeve që rrezikohen nga rrëshqitjet e tokës në komunën Lekas të këtij qarku”. Sqarim: Miratohet sip. 8.36ha

Vendim KRRTRSH nr. 1, datë 19.02.2003 “Për detyrën e projektimit për studimin urbanistik të qendrës së qytetit të Korçës dhe vijës kufizuese të kësaj qendre”

Vendim KRRTRSH nr. 1 datë 17.04.2004 “Për miratimin e sheshit të ndërtimit për fushën e depozitimit të mbeturinave urbane të rajonit të Korçës”. Sqarim: Miratohet sheshi me sip. 22ha

Vendim KRRTRSH nr. 7, datë 18.12.2004 “Për pezullimin e vendimeve të KRRT të bashkisë Korçë në qendrën historike të qytetit të Korçës”. Sqarim: Vendos pezullimin e ekzekutimet të vendimeve të KRRT Korçë sipas Vendimit.

Vendim KRRTRSH nr. 13, datë 15.06.2005 “Për miratimin e sheshit dhe lejes së ndërtimit të impiantit të trajtimit të ujrave të përdorura të qytetit të Korçës”. Sqarim: Miratohet sip. 13.5ha.

Vendim KRRTRSH nr. 14, datë 15.06.2005 “Për miratimin e sheshit dhe lejes së ndërtimit për rrjetin e kanalizimeve në qytetin e Korçës”.

Vendim KRRTRSH nr. 3, datë 07.02.2006 “Për miratimin e studimit urbanistik pjesor, sheshit dhe lejes së ndërtimit për objektin “Burg në fshatin Drenovë – Korçë ””.

Vendim KRRTRSH nr. 7, datë 22.05.2007 “Për miratimin e ndryshimit të Planit Rregullues të qytetit të Korçës, në lidhje me ndryshimin në zonimin funksional për disa zona të qytetit”. Sqarim: Miratohet në 5 zona dhe nuk miratohet në zonën nr. 6, sipas vendimit.

Vendim KRRTRSH nr. 1/5, datë 18.04.2008 “Për miratimin e vijave kufizuese të zonave/vendbanimeve informale në bashkinë e Korçës”.

Vendim KKT nr. 13, datë 07.03.2014 “Për miratimin e Instrumentit të Përgjithshëm Vendor të bashkisë Korçë”.

SHTOJCA 03: Përshkrim i përgjithshëm i procesit të përafrimit të legjislacionit shqiptar në sektorin e mjedisit

Detyrimi për përafrimin e legjislacionit Shqiptar në fushën e mjedisit me atë të BE-sëe, rrjedh nga Neni 108 i MSA-se, në të cilin citohet si më poshtë vijon:

1. Palët do të zhvillojnë dhe forcojnë bashkëpunimin në detyrën shumë të rëndësishme të luftës kundër degradimit mjedisor, me synim promovimin e qëndrueshmërisë mjedisor.
2. Bashkëpunimi përqendrohet kryesisht në fushat prioritare që lidhen me *acquis* e Komunitetit për fushën e mjedisit.

Prioritetet

Për sa i përket mjedisit, në fushën e **legjislacionit horizontal**, disa nga prioritetet kryesore kanë të bëjnë me:

- a. përafrimin e plote të Ligjit “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis” dhe Ligjit “Për lejet mjedisore” me Direktivën e Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis;
- b. forcimin e zbatimit të legjislacionit mjedisor,
- c. garantimin siç duhet të informimit dhe pjesëmarrjes së publikut në vendimmarrje, bazuar në detyrimet e Konventës së Aarhusit

Miratimi i projektligjit për **cilësinë e ajrit** dhe aktet nënligjore për vlerësimin e cilësisë së ajrit dhe kriteret për disa ndotës të caktuar, si dhe përafrimi i plote i legjislacionit të BE-se, janë disa nga prioritetet kryesore në këtë fushë. Gjithashtu, me qëllim përmirësimin e cilësisë së ajrit, si prioritetet të Ministrisë së Mjedisit janë edhe:

- a. hartimi i planit kombëtar dhe planeve lokale të veprimit për përmirësimin e cilësisë së ajrit të mjedisit;
- b. forcimi i sistemit kombëtar të monitorimit të ajrit urban dhe shkarkimeve në ajër sipas standardeve evropiane, si dhe;
- c. forcimi i bashkëpunimit me institucionet e linjës për integrimin e politikave të cilësisë së ajrit në strategjitë sektoriale të tyre.

Megjithëse, janë miratuar aktet nënligjore për **menaxhimin e mbetjeve**, si dhe janë përgatitur planet e menaxhimit për Tiranën, Lezhën dhe Shkodrën, përmirësimi i menaxhimit të integruar mbetjeve vazhdon të jetë një nga prioritetet kryesore të punës së Ministrisë së Mjedisit. Ndarja e mbetjeve në burim, rritja e nivelit të riciklimit, forcimi i kapaciteteve për menaxhimin e mbetjeve, asimilimi i plote i hedhjes së mbetjeve në vendgrumbullime të pasigurta dhe asimilimi i plote i djegies së mbetjeve, ndërtimi i landfilleve sipas standardeve të BE-së, sigurimi i faciliteteve për mbetjet e rrezikshme, mjekësore ose ndërtimore, si dhe sigurimi i investimeve të reja për sa i përket ndarjes dhe riciklimit të mbetjeve, janë disa nga prioritetet kryesore në këtë fushë.

Në fushën e **cilësisë së ujit**, Ministria e Mjedisit ka si prioritet të punës së saj:

- a) përmirësimin e kuadrit ligjor nëpërmjet hartimit dhe miratimit të akteve nënligjore në zbatim të Ligjit Nr. 111/2012;

- b) vlerësimin e shkallës së dëmtimit të baseneve të lumenjve si rezultat i aktiviteteve të subjekteve që shfrytëzojnë inertet lumore dhe ndërmarrja e masave ndëshkuese;
- c) krijimi i regjistrit kombëtar të burimeve ujore
- d) përmirësimi i menaxhimit të burimeve ujore në nivel baseni dhe kombëtar nëpërmjet hartimit të strategjisë kombëtare të menaxhimit të integruar të burimeve ujore, hartimit të 2 planeve të menaxhimit të baseneve të lumenjve (Drin-Bunë dhe Seman) dhe krijimit të kadastrës elektronike kombëtare të burimeve ujore.

Në fushën e **mbrojtjes së natyrës**, do të punohet për të garantuar:

- a. mbrojtjen e zonave të mbrojtura;
- b. zbatimin e rregullave të miratuara në vitin 2011 për ngritjen e zonave të mbrojtjes së veçantë në kuadrin e Natura 2000;
- c. marrjen e masave për ndalimin e veprimtarive të paligjshme si gjuetia, prerja e drurëve dhe ndërtimet pa leje në zonat e mbrojtura, si dhe;
- d. forcimin e kapaciteteve administrative të inspektoratit për goditjen e këtyre fenomeneve.

Për sa i përket **politikave për zhurmën në mjedis**, një nga prioritetet kryesore në këtë fushë është forcimi i zbatimit të vendimeve të task forcës së ngritur për ndotjen akustike në qendrat urbane dhe zonat turistike breglumore.

Për sa i përket **ndryshimeve klimatike**, përafrimi i plote me legjislacionin e BE-së, hartimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planit Kombëtar të Veprimit për Ndryshimet Klimatike, ngritja e sistemit kombëtar të inventarëve të shkarkimeve në ajër dhe të gazeve me efekt sërre, si dhe forcimi i bashkëpunimit me institucionet e linjës për integrimin e politikave të ndryshimeve klimatike në strategjitë e tyre sektoriale, janë disa nga prioritetet në këtë fushë.

MINUTAT E TAKIMIT

Dëgjese publike për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis dhe Planin e Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Korçë

Sot, më datë 05.09.2016, në ambjentet e bibliotekës së qytetit, në kuadër të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Korçë u organizua dëgjesa publike për Vlerësimin Strategjik Mjedisor dhe Planin e Përgjithshëm Vendor.

Pjesëmarrës në dëgjese ishin banorë nga qyteti dhe njësitë Administrative të Bashkisë Korçë, profesionistë të fushës së planifikimit dhe të ndërtimit, grupe të ndryshme interesi, përfaqësues institucionesh, përfaqësues të studios, të AKPT-së dhe **Ministritë së Mjedisit**.

Takimi u hap me fjalën e kryetarit të Bashkisë Korçë, i cili theksoi rëndësinë e hartimit dhe më tej të miratimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të Bashkisë Korçë si një dokument, instrument bazë për një zhvillim të qëndrueshëm në fushën ekonomike, të turizmit, si dhe në mbrojtjen e mjedisit.

Përfaqësuesi i studios, z. Auron Pasha parashtrroi prezantimin e dy materialeve:

Vlerësimin Strategjik Mjedisor dhe Planin e Përgjithshëm Vendor.

Prezantimi i Vlerësimit Paraprak Strategjik Mjedisor u bë nga eksperti i studios konsulente, Ing.

Gjeolog

Sazan Guri.

Prezantimi në përmbajtje të tij kishte:

Vizionin e Bashkisë Korçë

Parimin e Planit Strategjik

Legjislacionin

Projektet e kryera dhe kërkesën për shtimin e tyre

Ndotjen e ajrit

Gjeologjia

Gjeorrezizet

Ruajtja e biodiversitetit

Zonat e mbrojtura

Gjeomonumentet

Sipërfaqet e gjelbra dhe monumentet e kulturës

Asetet, si etnografia, antikiteti, veshjet popullore, monumentet arkeologjike

Ujrat e zeza

Menaxhimi i mbetjeve të ngurta

Trajtimi i integruar i mbetjeve

Objektivat kryesore, siç mund të jenë mbyllja dhe rehabilitimi i venddepozitimeve, ndërtimi i venddepozitimeve rajonale, etj

Energjia elektrike

Erozioni

Gjeoteknika

Aktivitetet minerale

Analiza demografike

Analiza SWOT

Ndikimet e rëndësishme të Planit në

Mjedis (analizohet me shkallët

A,B,C,D,E,X) Vlerësimi i përputhshmërisë

së politikave të Planit me Objektivat Mjedisore Ndikimet negative dhe masat për zbutjen e ndikimeve negative

Përputhshmëritë me objektivat mjedisore

Përfundime : sistemi i monitorimit. Janë dhënë mendime për tu marrë parasysh dhe rekomandime për çdo rast.

imit, u vijua me komente dhe pyetje të pjesëmarrësve, të cilave iu përgjigjën ekspertët e studios konsulente, specialistët e D.P.K.Zh.T dhe të AKPT.

- Një nga pyetjet e para ishte : Korça ngrohet me dru, si do të furnizohet me lëndë djegëse dhe

cilat janë alternativat? Eksperti i mjedisit i studios konsulente sqaroi se vitet e fundit ka patur prerje masive të pyjeve, gjë për të cilën qeveria ka miratuar moratoriumin e pyjeve. Variantet për ngrohje dhe energji janë : biomasa që formohet nga landfill-i, vënia në punë e TEC-it (100 mega ëat) që do të bëjë kompesimin e energjisë, stazhionimi i lëndës drusoreme qëllim që djegia e saj të ketë eficensë të madhe dhe ndotje të ulët, kujdesi i njerëzve për mjedisin dhe shtimi i sipërfaqeve të gjelbra. Ekzistojnë

projekte për fermat e erës që mund të mbahen parasysht. Gjithashtu termoizolimi i godinave ndihmon në rritjen e eficensës së energjisë.

Ndërkohë, z.Pasha shtoi se një zgjidhje tjetër do të ishte krijimi i një dalje nga gazsjellësi TAP.

- Gjatë prezantimit u theksua se në lindje të tij, qyteti i Korçës do të rrethohej nga një kurorë e gjelbër? Pyetje e ngritur nga një qytetar ishte : kodrat janë me pronarë, a janë marrë parasysht? Si do të gjelbërohet?

Pyetje:

Nga prezantimi, në lidhje me HEC-et u tha që norma 50 % e prurjeve do dhe duhet të mbetet e paprekshme. Me normat europiane nuk është kaq dhe në këto kushte asnjë operator nuk vepron dot.

Eksperti i mjedisit i studios konsulente sqaroi se HEC-et e kanë 33 % të prurjeve ekologjike të paprekshme dhe kjo nuk diskutohet.

- Pyetje: nga prezantimi u tha që në tokat e kategorisë 1,2,3,4 nuk mund dhe nuk duhet të lejohet të ndërtohet, ndërkohë që njësia administrative Bulgarec ka pothuaj vetëm këto kategori tokash. Përgjigja e z.Pasha ishte që nuk do lejohet ndërtimi për rezidenca, por për ndërtimet e tjera është i lejueshëm.
- Pyetje : Miratimi i VSM-së e lehtëson apo do të influencojë në marrjen e miratimit të infrastrukturës mjedisore para miratimit të lejeve të ndërtimit? Mendojmë se afati i miratimit të VNM-vë paraprake është shumë i lartë. Të shikohet mundësia për uljen e afateve me qëllim lehtësimin e procedurave. Eksperti i mjedisit i studios konsulente sqaroi se nuk ndikonte, pasi për çdo leje ndërtimi duhet miratim i VNM-ve paraprake ose të thelluar.
- Nga pjesëmarrësit u bë një sugjerim ndoshta Plani duhej diskutuar në çdo njësi administrative.

Në vazhdim u kalua në prezantimin e Planit të Përgjithshëm Vendor nga ekspertja e planifikimit urban e studios konsulente, znj. Eri Çobo. Prezantimi filloi me analizën, strategjinë duke vazhduar më tej me Planin. Po ashtu u bë një prezantim i studimit të bërë mbi sistemin rrugor, infrastrukturor nga Prof. Shkelqim Zeqo, i cili theksoi ndarjen e sistemit në : rrugë interurbane kryesore; rrugë

interurbane dytësore; rrugë urbane kryesore; rrugë urbane dytësore; rrugë urbane lokale; si dhe entin përkatës i cili do të merret me administrimin e tyre.

U bë përcaktimi i **Zonave Ekonomike** si në qytet po ashtu edhe në Njësitë Administrative. Zonat janë: 1. Voskop , 2. Mollaj, 3.Drenovë, 4.Bulgarec , 5. Disnicë,

Strukturat e Shërbimeve - Nga studimet e bëra rezulton se në Bashkinë Korçë ka nevojë për investimin e e 31 strukturave për çerdhe dhe kopshteve. Një ide mbi zhvillimin e tyre do të ishte ndërtimi i çerdheve dhe kopshteve në struktura të përbashkëta. Gjithashtu kërkohet dhe përmirësimi i strukturave të shërbimeve të arsimit në të shumtën e njësive administrative.

Hapësira Publike Krijimi e tyre në Njësitë Administrative. Po ashtu rikualifikimin e atyre ekzistuese në hapësira më kualitative.

Sistemi Bujqësor - Është sistemi më i rëndësishëm. Në këtë plan të përgjithshëm vendor do të synohet drejt konsolidimit të zonave informale dhe duke ruajtur zonat bujqësore, kjo do të thotë që nuk mund të ndërtohet më në tokë arë objekte me destinacion rezidencial.

Sistemi Urban - Synon konsolidimin e zonave të banuara vetëm në zonat urbane si në qytet po ashtu edhe në njësitë administrative. Po ashtu prioritet do të jetë turizmi, krijimi i bujtinave.

Territori - Leximi i territorit do të bëhet në bazë të njësive strukturore, ku në një njësi nuk mund të ketë 2 lloj intensiteti apo dy lloje të ndryshme koeficienti shfrytëzimi.

Tipologjitë e Banimit - Në njësitë administrative do të ruajmë tashme sistemet që janë të konsoliduara apo kanë një histori duke përdorur të njëjtën sis.arkitekture, pra çdo zonë do të ketë pasaportën e njësive që indentifikon. Lartësia e lejuar shkon deri në tre kate dhe po ashtu çdo zonë do të ketë më shumë se 1 përdorim të lejuar.

Në brëndësi të qytetit, ndodhet zona qendrore dhe zona historike dhe zona e mbrojtur e cila do të vazhdojë të respektojë ligjet përkatëse VKM. 238, ku tashmë do të quhet M1 (zona historike), që do të ketë vetëm riparimet e banesave ekzistuese dhe rikonstrukcionin e tyre, M2 zona e mbrojtur (ansambël) dhe M3 zona arkeologjike.

Në zonat e reja që propozohen për ndërtim do të aplikohet me PDV, ku do të jetë e nevojshme një plan mbi infrastrukturën publike. Intensiteti në qytet shkon deri në 3, ndërsa numri i kateve shkon deri në 8 kate.

Pas prezantimit Z.Auron Pasha fton të pranishmit të diskutojnë mbi Planin e Përgjithshëm Vendor

Një sugjerim nga pjesëmarrësit ishte: Prezantimi i bërë në sallë do të kishte qënë më konkret nëse do të ishte bërë në prezencën e disa hartave apo edhe të rregullores në të cilën mund të shikonim konkretisht zona të interesuara. Po ashtu edhe sistemi i rrjetit rrugor të propozuar mund të ishte prezantuar nëpërmjet hartave.

Pyetje: Çfarë ndosh në zonat A1.2. dhe A1.3a apo dhe në zona të tjera, rrugët do të jenë po të njëjtat apo do të kemi ndryshime? Do të ketë ndryshime të intensitetit në zonat ekzistuese të qytetit? Ndërtimet në njësi të ndryshme administrative do të kenë të njëjtin intensitet?

Voskopoja ka një qëndër historike dhe një pjesë ansambël. Si do të bëhet për një banesë me 2 kate do të dërgohet në Insitutin e Monumenteve të Kulturës për miratim apo do të funksionojë si për qytetin e Korçës?

Në zonat e tjera jo ansambël, në qytet, por të tipologjisë deri në tre kate është karakteristike distanca 25 cm, si do të vazhdojë projektimi, do të parashikohen në rregulloren vendore? Përfaqësuesi i studios vazhdoi shpjegimin duke thënë se intensiteti do të ndryshojë, s' do të jetë në çdo zonë i njëjtë, janë bërë studime të reja dhe janë rivlerësuar zonat. Në zonat e tjera jo ansambël, por të tipologjisë deri në tre kate ku është karakteristike distanca 25 cm do të parashikohet në rregulloren vendore që do shoqërojë planin, respektimi i karakteristikës së zonës, sepse janë zona karakteristike dhe meritojnë trajtim tjetër.

Voskopoja do të shyrtohet edhe me monumentet e kulturës dhe do të punohet për të arritur të njëjtën zgjidhje po ashtu si për zonën ansambël të qytetit.

Pyetje: Po për planifikimin e një stalle psh. apo e një strukture çfarëdo, do të veprohet rregullorja aktuale nr.283, apo do të kemi rregulla të percaktuara në rregulloren e propozuar për PPV.

Të pranishmit që ishin përfaqësues nga AKPT shpjeguan se rregulloret që po përdoren sot dolën si nevojë për arsye sepse në zona të caktuara nuk kishte plane. U theksua fakti se ekziston e drejta e transferimit të pronësisë që do të thotë jo kudo do të ketë stalla dhe objekte ekonomike. Mund të merret shumë mire qyteti i Lushnjes si shembull për këtë.

Propozim: Rruga Voskopojë - Vithkuq nuk është parashikuar dhe duhet vënë sepse është pjesë e unazës turistike të Korçës.

Pyetje: Jam një qytetar i interesuar se si do të zhvillohet prona në zona në belvedere. Do të merret parasysh që ka disa pronarë dhe që duan të zhvillojnë pronën apo do të bëhet vetëm për një pronar?

Përgjigja e përfaqësuesit të studios ishte që paraqitni hartën e pronës pranë Bashkisë për ta verifikuar.

Pyetje: Në aspektin ekonomik dhe kulturor nuk është konkretizuar çfarë është thënë, kam parasysh çështjen e turizmit. Nuk preket fare në këtë aspekt. Deri në çfarë faze do të trajtojë plani turizmin e zonave në Voskopojë, Dardhë etj?

Përgjigje e z. Pasha : Ka një studim mbi turizmin i bërë në bazë sistemesh. Në strategji e kemi të percaktuar çdo element. Mund ta keni në dispozicion.

Pyetje: Një itinerar shumë i gjatë është nëse do të shkoja në qytetin e Vlorës, duhet të shkoj në Elbasan e pastaj më tej. Mendoj se ka sens të propozohet një rrugë në konceptimin e aksit perëndim – lindje.

Përgjigje e z.Pasha : Pa një justifikim ekonomik nuk mund të merret një hap i tillë, pasi mund të bëhet si propozim dhe mund të mbetet aty. Ka dhe akse të tjera. Krijimi i një sistemi ekologjik mund të sjell krijimin e një rruge. Ne mund të vendosim rrugën në formë skematike duke ndjekur dhe gjurmën e TAP.

Pyetje : A keni një land use mbi planifikimin e territorit ?

Përgjigje : po, kemi 14 kategori përdorimi të tokës të cilat janë parashikuar në VKM dhe janë detyrim ligjor.

Drejtoria e Planifikimit, Kontrollit dhe Zhvillimit të Territorit

Zhaneta Lubonja

Drejtoreshë e D.P.K.ZH.T.